

Ulogoviensis

J. Liber
analyticorum
Aristotelis

9285/
641

F3b2

MF

223876 II

260

Die polsteren
malenwien

vor flos florn liter potior

subgenus est Colloglyphus det. n. n.

I gaisus Mmori Collegio per A. naur.
I Oamé Nielo sorstu Sai Theologico De
eiusd qz Collegii Collegium

Argumentu in libros poste

riorum Analiticoꝝ Aristotilis omnium grecorum philosophoꝝ
rū doctissimi, peripateticorū studiū principis et auctoris.

Um irresoluta & accurata questionū Magistri Jo
hānis verioris, in libros posteriorū aristotilis ma
teria, mente reuoluerem plurimisque adolescentib⁹ in
genijs, optimisque studijs incendentibus, inde difficul
tas oritur p̄stendi. A scientia denique demonstrati
ua que finis omnium scientiarū existit et complementū, reddun
tur alieni. Mathematicorū etiam exemplorū in libris posteri
orū perplexitas eorumque ignorātia plurimam artem demonstrati
uā difficillimā fore constituit. Ut itaque Aristotilis in libris
posteriorū processus, et ars demonstratiua ad intelligendū sit
facilis, questionūque Magistri Johānis verioris in libros po
steriorū Aristotilis intellectus sit planior et addiscentibus le
uior, Ego Magister Johannes Blogouiensis alme floren
tissimeque vniuersitatis Studiū Cracouensis Maioris Col
legij Artistarū Collegiatus, pro Laude de Błozia, fama
que vniuersitatis nostre, cōmunem & adolescentū profectū, Podo
sam et perplexam questionū librorum posteriorū Aristotilis
sententiā, in leuiorem modum recolligere institui. Egidij Ro
mani doctoris, Thome aquinatis, Alberti magni, Paulique
de venetijs viri doctissimi, Et aliorū interpretationes et expla
nationes adducā. Impressum autē est hoc opus ad impensas
prouidit: circumspicci: humanissimiq; viri domini Johannis
Waller Lint Cracouiensis viroꝝ doctorū fautoris excellen
tissimi. Anno Cristi Jesu saluatoris. i 499. natiuitatis
currente. Nuncq; in nomie eiusdem saluatoris, genitricisque sue
Marie virginis benedicte propositū feliciter incipio.

De initium primi

libri analiticorum posteriorum aristoteli que
ritur primo. ¶ Utrum syllogismus demonstra-
tiu sit subiectū attributōis scie libri posteriorū

¶ Pro intellectu huius questionis more Scim.
q̄ hec questio vni p̄supponit aliud aut̄ querit
p̄supponit em̄ q̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ sit
aliquid. Non ens em̄ non p̄t esse subiectū al-

cuius scie. Ostendit em̄ aristoteles p̄mo p̄teriorū q̄ scia capit vi-
tate dignitate et certitudine a subiecto. Nō ens aut̄ nō causat digni-
tate vnitatē et certitudinē alicui⁹. Scdō querit questio. Utrum sylo-
gismus demonstratiu⁹ sit subiectū attributōis huius scie. Pro intel-
ligentia itaq̄ p̄suppositū Utrum syllogism⁹ demonstratiu⁹ sit aliqd̄ r̄ qd̄ sit.

Notandum est primo. Aristo

teles ostendit p̄mo topicorū sūt p̄mo elencorū. q̄ syllogism⁹ est qua-
druplex. demonstratiu⁹ dyalecticus tentariu⁹ et sophisticus qui r̄ li-
tigiosus dicit̄. Ad p̄positū aut̄ nostrū solū est de syllogismo demon-
stratiu⁹ qui sūt aristoteli p̄mo topicorū diffinit̄. Syllogismus demon-
stratiu⁹ est ex veris et p̄mis. In qua dione tangunt duo que requi-
runt ad syllogismū demonstratiuū. Prīmū q̄ debet esse ex veris. Lu-
lus rō est ista. dicit̄ em̄ inferi⁹ q̄ syllogismus demonstratiu⁹ causat sci-
entia. constat aut̄ q̄ sūm non potest causare sciam. sūm em̄ est nō ens
modo non ens nō est causa scie et alicui⁹. Scdō requirit̄ ad syllogis-
mū demonstratiuū q̄ debet esse ex p̄mis. Non quidē ex p̄mis p̄
mis simplr. prima em̄ p̄incipia simplr non ingrediunt̄ substantia-
li aliquā demonstrationē. licet earū virtus in qualibet reperit̄ demō-
strationē vt p̄babit̄ inferi⁹. Sed syllogism⁹ demonstratiu⁹ debet esse
ex primis in respectu. scz ex p̄missis que sunt prime et prime cause
conclusionis p̄bante vt p̄babit̄ circa dionē demonstratiōis. que pre-
mis p̄ncipiū cognitiōis sive symperūt ex primis vti q̄ prima va-
non p̄ alia sed per se ipsa fidem h̄t et certitudinē. Dicit̄ em̄ secūdo
metaphice. Unūquodq̄ p̄ncipiorū sibi ip̄s est fides. ¶ Sequitur
Correlarie p̄mo q̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ est aliqd̄. p̄ q̄ habet pro-
p̄iū finē vt gnationē scie vnde et dicit̄ inferius. Syllogism⁹ demō-
stratiu⁹ est syllogism⁹ apodicticon. i. est syllogism⁹ faciens scire. constat
aut̄ q̄ non ens non habet aliquē finē. Sūt̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹
est ex veris et p̄mis. modo nō ens non p̄cedit ex aliquo ex quo non
est. ¶ Sequit̄ Correlarie scdō q̄ de syllogismo demonstratio est scia.

Scdō p̄cedit

BB ij

Anselmi Raiborh

Liber

Primas

Ratio qz habz ppria pncipia et causas et pprietates de ipso et suis
peibz demonstrabiles. Syllogismus em demonstratiu⁹ est ex veris
et necessarijs raq^a ex eius causis. et ei⁹ ppriu⁹ est generare sciaz. qd
de ipso demonstrat^r et de qualibz ei⁹ pre subiectis qre correlatiu⁹ veru⁹.

Notandum secundo. Pro se

cunda pre questionis intelligenda verū sylogism⁹ demonstratiu⁹ sic
subiect⁹ attribuciōis scie libz posterioyrum inquit doctor Thomas
agnari in principio p̄mienti. homin⁹ genus viuit arte et ratiōe. Solus
em̄ homo a summo deo donat⁹ est ratiōe que tō temp⁹ et oīa ten-
dit ⁊ deprecatur vt dicat p̄mo ethicorū. qua rōe homo in actib⁹ suis p̄-
ficiendis et agendis in certos dirigat fines. Cetera em̄ animalia in-
stinctu et nature impetu put a natura agunt in suos fines dirigūt
Branea em̄ nō arte nō ex deliberatiōe Fīz. Instinctu nature telā facit vt
muscas capiat et se nutriat Frundo etiā ex instinctu nature nidum
facit vt prolem p̄seruet ¶ Subiūgit doctor sanct⁹. Ad act⁹ itaq; hu-
manos facili⁹ et debite p̄ficiēdos diuerse artes subuiūt que p̄ ra-
tionez humanā sunt inuēte. Ars em̄ nō est aliud q̄ recta rationis or-
diptio fm̄ quā actus humani p̄ media debita et p̄ueniēcia in debi-
tū et determinatū finem p̄ueniūt. ¶ Subiūgit Ratio autē hōis non
solum dirigat actus inferiorū potentiāz anie vt sensitiue. sed etiāz
suorū actū est directiua p̄piorū. p̄mū em̄ aī intellectui nostro ⁊
cuilibet potēcie cognitiue. in materiali supra seipam reflectit. et se ip-
sam cognoscere. Sicut ergo artes mechanice iuuent sunt per rati-
onē. ad opationes manuales dirigendas. sic etiam inuenta est que i-
dam ars directiua ratiōis. cum ipsa ratio deficere posset ⁊ errare in
opationib⁹ suis. et hec est rōnalis scientia quam logicam dicimus.
Regit ergo logica opationes ratiōis et intellectus nostri fm̄ diuer-
sas eius partes. Primam em̄ opationem intellectus que est simpli-
tiū intell⁹ genū. dirigat sciētia libz p̄dicamentorū aristotelis. in qua
determinatur de simplicitatē quiditātē et figurarū in genere locatiōe.
Secundam ex tione intellectus vī ratiōis que est compositio
et diuisio. regit et dirigat sciētia libz p̄hibermentiarū. in qua deter-
minatur de enūtiatiōib⁹ affirmatiuis et negatiuis. Tertiā operati-
onē intellectus vel ratiōis que est discursus a causis ad effectus. a
p̄missis ad conclusiones. regit et dirigat sciētia libz noue logi-
ce. vt priorū. posteriorū. elencorū. et topicorū. ¶ Sequitur Con-
relarie primo q̄ logica non dicitur rōnalis sciētia. q̄ ipa sit in rōne
vel a rōne inuenta. hoc em̄ est cōmune omni sciētie. sed sī rōnalis

quia dirigit rationē et eius opationes et actus ne ratio errare possit
¶ Sequitur Correlarie scdo qd necesse fuit inuenire sciam logice. Rō
qz ipsa dirigit rōnem nostrā et intellectū ne erraret in opationibz su
is. ¶ Sequitur Correlarie tertio qd recte logica dicitur ars artium et sciētia
sciētiarū. ipsa em dirigit actus nostre rōnis a quo oēs artes et scie
pcedunt. ¶ Sequitur Correlarie quarto qd fm diuersos actus rōnis
nostre distinguunt apud aristotilē pres et libri logice. vt em dictus
est primā opationē rōnis nostre dirigit scia pdicamentorū. secundā
scia libri pibermentariū. tertiā opationē intellectus et rōnis dirigit
scie librorū noue logice zc.

*fm pte digne
ho pte digne
qz pte digne
pte digne
pte digne
pte digne
pte digne
pte digne
pte digne
pte digne*

Notandū est tertio scdm in //

tentionē doctoris Thome in cōmento pmi posteriorū. Actus rōnis
quoddāmodo siles sunt actibus nature. Unde et dicit scdo phisicorum
Ars que a rōne est sequitur et imitat naturā. Sicut ergo in actibus na
ture triplex est gradus et diuersitas, sic et in actibus et opationibus rō
nis. Primus em actus nature est fm quē natura necessario et infalli
biliter agit, et in quo nunqz deficit vt solem oriri quolibet mane et
diē fieri, sic em deus gloriosus instituit qd est auctor nature et factor
Scdo actus nature est fm quē natura agit vt in plurimū et frequē
ter vt in estate fieri calorem et in hyeme frigus. Sñatio em caloris est
ppter appropinquationē solis ad nos, qd fit in estate. In hyeme vō
aut ppter solis a nobis remotiōē frigus causat. hoc tñ non semper
necessario et infallibilr contingit. Cū em in estate sol saturno cōiun
git, calor estatis remittit, sic et in hyeme cū mars dominū obtinet
frigus hyemis patur vt dicūt astrologi zc. Tertius actus nature est
fm quem natura agit vt raro, vt est monstrorū productio. monstro
rū em productio est a fortuna et casu. Casus aut z fortuna st in his
que raro eueniūt vt dicūt secundo phisicorū, et extra semper et fre
quenter. Ex semine em hominis vt in plurimū generat homo pfe
ctus, in vna manu quinqz digitos habēs, contingit tñ aliquē hominē
generari cū sex digitis in vna manu, cū materia ex qua generat ho
mo est multa, vel etiā generat homo cū paucioribz digitis qz quinqz.
cū materia est pauca. Sic conformiter in actibus rationis humane
triplex reperit gradus et pcessus. Primus em pcessus necessita
tē et certitudinē infallibiliter generat et inducit, in quo non est defe
ctus veritatis, et per hunc pcessum generat scientia, que est cogni
tio certa vera et infallibilis, pars itaqz logice que est de tali pcessu
iudicatus dicit, Iuditiū em vt inquit Cicero est cognitio rei cum

*p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne
p pte digne*

certitudine, hec autē certitudo fit per resolutionē rei in principia sua. Certitudo autē habita per talē resolutionē v^l est de forma syllogismi em. es ad hanc ordinat scia libri priorū in quo determinat de syllogismo et eius speciebz alijs absolute et simplr. Vel talis certitudo habet per resolutionē syllogismi in materiā suam scz qz assumunt ppos necessarie per se et vere et vles, et ad hoc ordinat scia libri posteriorū, demonstratio em est ex veris necessarijs et vniuersalibz vt dicit inferius. Scds actus rōnis est fm quem ratio vt in plurimū verū concludit non tñ de necessitate, et de isto pcessu est alia pars logice que dñuuentia. Inuentio em vt dñ Cicero non semp est cū certitudine, et hec est scia topicorū. In scia em librorū topicorū docet de syllogismo dyalectico qui ex pbabilibz pcedit, pbabile autē non est necessariū. Dicit em pmo topicorū, Probabile ē quod omnibz aut pluribz aut maxime sapientibz videt esse verū, vt omis mater diligit filiū. Tertius actus rōnis est fm quem vt in quo ratio nostra deficit ppter defectū alicui⁹ pncipiū quod in tali pcessu obseruandus erat, et de tali est scia libri elencorū. In scia em libri elencorū ostenditur quō parallogismi in materiā et in forma peccantis vident cōcludere et non concludūt, vt hic fit peccatū in materiā. Quicqd non perdisisti habes, sed cornua non pdidisti, ergo cornua habes. Maior em simplr est falsa, patz in fili, decem em oculos nunq̄ perdisi, et tamē decem oculos nunq̄ habui. Silr cum arguit, Quicqd heri emisti hodie comedisti, sed carnes crudas heri emisti, ergo carnes crudas hodie comedisti. Non valet, qz fit pctm in forma, mutat em quid in quale, et sic cōmittit fallacia figure dictōis, parer igit quō actus rationis aliquo mō siles sunt actibus nature. Nec Thomas.

Notandus quarto et ultimo.

Pio intelligētia hui⁹ quo scia libri priorū et posteriorū iudicatio dñ Scim q̄ iudicā certū de effectu aliquo haberi non pr, nisi ipse rē soluat sua principia et causas. Unde, Judicare est effectū de quo fit iudiciū in s^z pncipia resolvere, ex qbus fit et per que cognoscit. Unde et ppter hec scia iudicariū, resolutoria dñ, tam em scia libri priorū qz posteriorū docet resolvere, licet differenti modo fm qz duplex est resolutio, quedā em est resolutio psequētie syllogistice in pncipia materialia syllogismi vt sunt termi et ppos, et in pncipia formalia vt sūt modys et figura, et in pncipia regulatia qz sunt dici de omi et dici de nullo. Et de ista resolutōe determinat in libris priorū in quō aristoteles docet resolvere syllogismū in suas pmissas ex qbus

constat et componit. Alia autē est resolutio consequētis siue rei p̄clu-
le. hoc est conclusionis scire, in p̄ncipia sua per que demonstrat et p̄-
batur vt in p̄missas, et de ista resolutōe determinat in libris posteri-
orū vbi docet resolutio cōclusionis scire in p̄missas p̄ quas probat
et demonstrat. Unde et dicit inferi⁹. scire est rem p̄ cām p̄gnoscere
¶ Sequit̄ Correlarie p̄mo q̄ duo sunt libri noue logice p̄diciales
resolutorij vel analetici q̄d idē est, scz liber p̄riorū et liber posteriorū
licet diuersimode vt dictū est. Dicit̄ autē analeticorū ab analetis gre-
ce quod est resolutio latine. ¶ Sequit̄ Correlarie sc̄do q̄ licet duo
sunt libri resolutorij vel analetici, hoc tñ diuersimode, liber em̄ p̄riorū
est de resolutōe prima et ideo cōueniēter d̄ p̄riorum. Scia autē libri
posteriorū est de resolutōe sc̄da et posteriori, et ergo cōueniēter d̄ po-
steriorū. Scia em̄ libri posteriorū docet resoluerē cōclusionē scitam
in p̄ncipia sua p̄ que demonstrat, que resolutio p̄supponit p̄mā qua
resoluit̄ syllogism⁹ in sua p̄ncipia materialia et formalia. syllogismus
em̄ demonstratiu⁹ debet esse in modo et figura et maxime in p̄ma,
vt dicit̄ inferius, s̄ilr̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ requirit̄ p̄missas q̄ sunt
cuius materialia p̄ncipia. Istis notabilibus sic stantibus est.

Conclusio responsalis ista. Si

logismus demonstratiu⁹ est sub cōm̄ attributōis scie libri posteriorū
Probat̄. Illud est sub cōm̄ aliquid scire quod est p̄mū et p̄ncipale in
tali scia consideratū, et ad quod om̄ia h̄nt ordinē et reductōez. Sed
syllogismus demonstratiu⁹ est h̄mōi, igit̄ syllogism⁹ demonstratiuus
est sub cōm̄ in scia libri posteriorū. Maior ē aristotilis p̄mo posteriorū
rū. In omni em̄ scia datur vnū p̄mū quod est metru⁹ et mensura
oīm sequentiū. Minor p̄t̄ ex p̄cessu aristotilis in libris posteriorū,
q̄ om̄ia considerata in scia libri posteriorū reducit̄ ad syllogismū de-
monstratiuū. Intendit̄ em̄ hic aristoteles tradere et docere quō scia
acq̄rit̄ in nobis de nouo, hoc autē fit per syllogismū demonstratiuum
quare cōclusio vera. ¶ Sequit̄ Correlarie p̄mo q̄ scia libri posteri-
orū nobilitate et dignitate p̄cedit̄ alias p̄tes logice, patet. Iuxta em̄
aristotilē p̄mo de aīa vna scia est nobilior et dignior altera duobus
modis. Primo rōne obiecti, q̄ scz est de obiecto nobiliori, constat sc̄
q̄ scia libri posteriorū est de subiecto nobiliori et digniori q̄ alie par-
tes logice. Est em̄ de syllogismo demonstratio q̄ est nobilior omnib⁹
alijs syllogismis, in eo em̄ est necessitas p̄ntis et etiā p̄ntis et etiā ei⁹
finis est nobilior finib⁹ q̄m aliorum syllogismorū, finis em̄ syllogismi
demonstratiui est cōnare sciam, finis autē syllogismi dialiectici est opinio

ut dicitur primo elenchorum. modo scia est nobilior opinioni ut patet primo
 posteriorum versus finem. Si ergo una scia est nobilior alia ratione modi
 procedendi. quia scilicet ex certioribus procedit. isto modo etiam scia libri posteriorum
 est certior alijs partibus logice. procedit enim ex necessarijs et primis veris
 que maxime sunt certa. Alij autem syllogismi procedunt ex probabilibus aut ap-
 parenter veris. ¶ Sequitur Correlarie secundo quod scia libri posteriorum est
 necessaria et utilis. patet quia dirigit intellectum et rationem in demonstrando
 et sciendi acquisitione. Scire autem acquisitio est utilis et necessaria. est enim per-
 fectio intellectus quia omnes homines natura sciendi desiderant ut dicitur primo meta-
 phisice. ¶ Sequitur Correlarie tertio quod scia libri posteriorum est utilis
 ad alias scias acquirendas. patet quia ipsa docet quomodo sit demonstrandum
 et ex quibus et qualibus debet esse demonstratio que sciam generat et causat.
 modo quilibet scia docet ea que considerat et eorum sciam tradit. et etiam
 finis omnium sciendarum est sciendi. solus autem syllogismus demonstrativus facit sciendi
 ¶ Arguitur primo. syllogismus demonstrativus non est subiectum scie libri po-
 steriorum. probatur omne subiectum est sciibile. sed syllogismus demonstrativus
 non est sciibilis. igitur. Maior est aristotelis primo posteriorum. subiectum enim
 scie est illud sub cuius sciibilitate omnia considerata in scia aliqua sciuntur
 et intelliguntur. Minor quia omne quod scitur hoc scitur per demonstrati-
 onem. si ergo syllogismus demonstrativus sciret tunc sciret per demonstrati-
 onem. et ista demonstratio iterum sciret per aliam demonstrationem et sic per-
 ter. et sic esset processus in infinitum qui est prohibitus ab aristotele secundo
 metaphisice. concludit ergo quod de syllogismo demonstratio non est scia
 nec erit subiectum scie libri posteriorum. ¶ Dico verum argumentum conclu-
 dit quod de demonstracione in communi acquiritur scia per demonstrationem in-
 particulari acceptam. qua vivimur demonstrando aliquam passionem de sub-
 iecto. Nec sic fit processus in infinitum. quia de illa demonstracione in esse
 particulari non demonstratur aliqua passio. nec de tali habet scia. Dicitur
 enim. vij. metaphisice Singularium nec est deus nec demonstratio.
 ¶ Arguitur secundo. De syllogismo demonstratio non est scia ergo syllogismus
 demonstrativus non est subiectum huius scie. patet ante. Omnis scia vel est iu-
 dicativa vel inveniuntiva. sed scia libri posteriorum nec est iudicativa nec in-
 veniuntiva igitur. Maior est Boetij primo topicorum. Minor quia non sit iudi-
 cativa patet. scia iudicativa est resolutoria. sed scia libri posteriorum est co-
 positoria. igitur non est iudicativa. Maior est Boetij primo topicorum. Minor
 est ex processu aristotelis. Aristoteles enim hic in primo posteriorum ostendit
 ex quibus et qualibus debet esse syllogismus demonstrativus. Sed quod scia li-
 bri posteriorum non sit inveniuntiva est sententia Boetij primo topicorum. et patet
 ratione. Illa scia que est inveniuntiva non est semper cum certitudine. sed scia libri

posteriorū semp est cū certitudine, demonstratio em̄ debet esse ex necessarijs et ex his que non pnt se aliter habere. ¶ Dico t̄m ar̄gum̄ cōcludit q̄ scia libri posteriorū est de cōpositōe syllogismi demonstratiui, sed ibi nō est status, sed vltra fit resolutio syllogismi demonstratiui in p̄ncipia sua et p̄missas, ex q̄bus demonstratio componit̄, pat̄z ergo q̄ scia libri posteriorū finaliter est resolutoria.

Arguit tertio, Syllogism⁹ demonstratiu⁹ non est subc̄m scie libri posteriorū igit̄, p̄batur āns, idem non est subc̄m et instrumentū alicui⁹ scie et artis, Sed syllogism⁹ demonstratiu⁹ est instrumentū quo acquir̄t̄ scia huius libri, ergo nō est subc̄m, Maior est nota q̄ subc̄m est p̄ncipale intentū in aliqua scia, instrumentū aut̄ nō est p̄ncipale intentū, sed instrumentū est illud sine quo nō Minor probabit̄ inferius cū dicet̄ q̄ syllogismus demonstratiu⁹ vel demonstracō est syllogism⁹ faciens scire, ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̄ demonstratio in p̄ncipali est instrumentū quo acquir̄t̄ scia hui⁹ libri, sed cōclusio vult q̄ demonstratio in cōi siue syllogism⁹ demonstratiuus in cōi sumpt⁹ est hic subc̄m, ¶ Sequit̄ Correlarie q̄ nō est inconueniens idē esse instrumentū alicui⁹ artis, et etiā illud q̄ acquir̄t̄ p̄talem artē et sciam, sicut p̄z de malleo in arte fabrilī q̄ est instrumentū quo oīa fabuliḡ fiūt et malleus etiā v̄tus est cā alterius.

Arguit quarto, Syllogism⁹ demonstratiu⁹ nō est subc̄m in scia libri posteriorū igit̄, p̄bat̄ āns, subc̄m scie debz esse illud ad q̄ oīa cōsiderata in scia h̄nt attributionē, et ad q̄ oīa reducunt̄, sed nō oīa cōsiderata in scia libri posteriorū h̄nt reductionē et ordinē ad syllogismū demonstratim, igit̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ nō est subc̄m scie libri posteriorū, Maior ē aristotilis p̄mo posteriorūz, Minor q̄ hic determinat̄ de syllogismo sigrapho siue cōcrarte discipline, q̄ non h̄z ordinē ad syllogismū demonstratim, est em̄ p̄uatio syllogismi demonstratiui vt dicet̄ inferi⁹, ¶ Dico verū ar̄gum̄ cōcludit q̄ syllogism⁹ sigraphus vel ignoratiē licet nō h̄z reductionē verificatiuā ad syllogismū demonstratim, t̄m reducit̄ ad eū sicut p̄uatio ad suū h̄icū, ¶ Sed aut̄ syllogism⁹ sigraphus q̄ opponit̄ syllogismo causante sciaz vt nulla al̄ rōnale ē risibile oīa homo ē aīal rōnale ergo nullus hō est risibilis.

Arguit q̄nto, syllogism⁹ demonstratiu⁹ nō est subc̄m scie libri posteriorū igit̄, p̄bat̄ oē subc̄m scie debet esse qd vnū, sed syllogism⁹ demonstratiu⁹ nō est qd vnū igit̄ maior ē aristotil̄ p̄mo posteriorūz scia em̄ capit vnitatē a subcō p̄opozz q̄ subc̄m scie sit quoddā vnū Nihil em̄ dat qd nō h̄z v̄t̄ p̄mo elencorū, Minor q̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ includit p̄missas et cōclusionē, modo p̄missee et cōcl̄io non sunt vnū, h̄nt em̄ se vt cā et effect⁹, modo cā et effect⁹ nō s̄t i dē.

¶ Dico verū argumentū concludit q̄ p̄misse et cōclusio fm se cōsi-
derata nō sunt vnū simplr. tñ cōsiderata vt vniunt formalr p̄ vnaz
formā vt notā illatōis. 7 vt ordinant in vnū finē sic sunt vnū fm ag-
gregationē et hoc sufficit. vnde et p̄mo posteriorū dī q̄ non sp̄ opoz
ter subcm̄ scie esse vnū simplr et vnitare vniuocatōis. sed sufficit q̄
subcm̄ scie sit vnū vnitare vniuocatōis vel ānologie. vt patz de ente
qd̄ est vnū vnitare ānologie et est subcm̄ metaphice.

¶ Arguit sexto. Syllogism⁹ demonstratiu⁹ nō est subcm̄ scie libri po-
steriorū igit. pbat. Subcm̄ scie debet esse primū in illa scia in qua
est subcm̄. sed syllogism⁹ demonstratiu⁹ non est primū in scia libri po-
steriorū igit. Maior ē aristotilis p̄mo posteriorū. subcm̄ em̄ est pri-
mū in scia sub quo oīa alia cōtinent. Minor pz ex p̄cessu aristotilis
pusem̄ aristotiles deteriat de p̄cognitis de p̄cognitōibz s̄līr de scire
et postea diffinit demonstratiōē. ¶ Dico fm̄ arntū cōcludit q̄ subie-
ctū scie debet esse primū p̄mitate intēctionis. et non p̄mitate ordinis
vel traditōis. syllogism⁹ itaqz demonstratiu⁹ est primū in ista scia p̄mi-
tate intēctōis. est em̄ syllogism⁹ demonstratiu⁹ p̄ncipale intēctū in scia libro

¶ Arguit septio. Scia librorū posteriorū nō est iū ¶ rū posteriorū.
dicaria. pbat. Judicare est resoluerē effectū in suā cām. sed resolues-
re p̄inet ad intellectū speculatiū. sicut p̄ponere ad intellectū practi-
cū. scia aut libri posteriorū non est scia speculatiua sicut et tota logica
Maior est nota ex dictis s̄līr minor. ¶ Aut tota logica non est scia
speculatiua pz ex deteriatōe doctoris sancti q̄ tenet totū trīuū eē pra-
cticiū. vt hoc pbat Brāden⁹ sup̄ veterē artē. ¶ Dico q̄ scia libri poste-
riorū est speculatiua poti⁹ q̄ practica. Et si aliqñ autores logicā dire-
rūt esse sciam practicā hoc nō est fm̄ esse sed fm̄ modū tñ. tñ vtruz
logica sit scia speculatiua vel practica non p̄inet ad p̄positū.

¶ Arguit octauo et vltimo. Scia libri posteriorū nō est necessaria
ad dirigendū rōnem igit dicta nō valēt. pbat aīns. Ratio vel intel-
lect⁹ nō p̄t errare igit. pbat aīns auctoritate aristotilis tertio de aīa
cū dī. Intellect⁹ solū est veronū. Et p̄mo ethicorū dī q̄ nō semp̄ de-
cat ad optima. concludit ergo q̄ intellectus vel rō non p̄t errare in
opationibz suis. et p̄ p̄ns scia libri posteriorū nō dirigit intellectū in
demonstrādo. ¶ Dico fm̄ arntū cōcludit q̄ intellect⁹ semp̄ est veroz
fm̄ est. in opatōe sua p̄ma que est simplicitiū intelligētia. Scia aut li-
bri posteriorū attinet ad tertiā opationē intellectus in qua intellect⁹
errare p̄t et deuiare. Et s̄līr dicat q̄ ratio deprecatur ad optima verū
est p̄ se et fm̄ se. et fm̄ eius p̄tem sup̄iorē. tñ per accūs et fm̄ p̄tes
inferiorē errare p̄t vt hoc ostendit in p̄mo ethicorū.

• **Q**uia doctrina. et omnis disciplina intellectus
eterna. et persistente sit cognitio. Manifestum
autem est hoc speculativis in omnes scientias.

Mathematicae enim scie in hunc modum fiunt. et

alia unaquodque artium. Similiter autem et circa orationes que per syllogismos et que per inductionem. utrumque per prius nota faciunt doctrinam. hoc syllogistice quidem accipientes tamquam a notis. Ille vero demonstrantes inversum per id quod manifestum est singulare. Si

militer autem et rhetorice persuadent. aut enim per exempla quod est in

ductio. aut per enthymema quod fere est syllogismus.

¶ **U**trum omnis doctrina et omnis disciplina intellectiva fiat ex persistente cognitione. Pro intellectu questionis more. Notandum est primo quod postquam aristoteles in libro priorum determinavit de syllogismo simpliciter dicto quo ad eius formam. et in libris elenchorum de syllogismo figurato. et in libris topicorum de syllogismo probabiliter. Nunc prout in libro posteriorum determinat de syllogismo demonstratio quod ceteris syllogismis dignior existit. In primis itaque aristoteles in principio huius libri duas antiquorum destruit opiniones. unam Erastrii quod simpliciter negabat sciam de rebus et dixit quod nihil sciremus propter continuam mutabilitatem rerum. Arguebat enim Erastrius sciam debet esse eorum quod necessaria sunt. et quod subiecta habent incommutabilitatem. sed omnia entia et precipue naturalia sunt in continua transmutatione et variatione. et per prius de rebus naturalibus non est sciam. Maior est nota et patebit inferius. Minor quod entia naturalia habent et concipiunt materiam. materia autem est principium et radix variationis et mutabilitatis. unde etiam Erastrius propter mutabilitatem rerum amplius loqui noluit sed tamen digito demonstravit. ut sermo suus proprius esset rebus. Dixit etiam quod non esset idem homo hodie. quod fuit heri. et quod idem homo non possit intrare eundem fluvium bis. hoc autem positum

*Idem fluvius
16 B. 12
201/2*

V. Liber Primus

Amplius falsa est intellectus enim noster naturaliter inclinatus ad sciendum de rebus huiusmodi. unde et primo metaphysice dicitur. De his homines natura sciendi desiderant. Et Cicero primo officiorum dicitur. Cupiditate scire omnia trahimur et ducimur in qua excellere pulchrum putamus. labor autem et nescire turpe ducimus et malum. Naturale itaque desiderium in intellectu nostro non potest esse frustrum. unde deus et natura nihil faciunt frustra. unde dicitur primo celli et tertio de alij et per prima possibile est nos aliquid scire. Concluditur ergo quod positio Erastri est falsa et erronea. Et secundo aristoteles reprobat opinionem Platonis quod concessit nos aliquid scire. sed dixit quod nostrum scire non esset in nobis de nouo per syllogismum demonstratum: sed dixit quod quicquid scimus hoc per primum. dixitque quod nostrum scire non est aliud quam antiquorum remissum. Ut enim ostendit doctor scriptus hic in problemis plato voluit quod scientia in nobis non causatur ex syllogismo demonstratio. sed ex impressione formarum ydealiu in animas nostras. Voluit enim plato quod sicut est in productione formarum naturalium in materia. sic per formiter est de productione formarum intellectuales et intelligibiles in intellectu nostro. ab ydeis autem separatis secundum Platonem effluunt forme naturales in materia. agentia enim naturalia secundum eum solum materiam disponunt et ipsa disposita dato. formarum secundum merita materie formam in materia ponit et imprimunt. unde et dixit formas naturales esse participantes quasdam formarum a materia separatarum. Sic per formiter in intellectu nostro et animabus nostris dixit scientiam causari ab ydeis separatis diuisis. posuit enim primo ut de Egidio animabus nostris scientia esse per creaturam et quod ipse a sua creatore plene esset scientia rerum. sed cum anima infunditur in corpus. propter molem corporis et grossitiam obliuiscitur omnem illorum quam antea sciuit. per studium autem et frequenter exercitium nostrum impedimenta scientie remouent. et sic anima iterum memoratur illorum quam antea sciuit. positio tamen hec Platonis lateat? dicitur inferri. hanc etiam positionem Platonis aristoteles remouet et improbat in principio et in multis locis philosophie ut latius dicitur circa per alios.

Notandum secundo quod aristoteles

in principio huius libri quatuor ostendit seipue. Primo enim ut deum esse reprobat duas positiones suas antiquorum Erastri et Platonis. In eo quod dixit omnis doctrina et omnis disciplina reprobat opinionem Erastri. In eo autem quod dixit. sit et persistere cognitione. reprobat positionem Platonis ut dicitur inferri. Secundo aristoteles ostendit quod animam cognitionem demonstrationis per quam accipit scientia de nouo in nobis oportet tria esse per nos. et hec vocat per cognitionem. ut est subiectum passio et dignitas. Et ostendit latius quod de istis rebus due habentur per cognitiones. scilicet quid est et quis est. Tercio ostendit aristoteles quod animus premissis in demonstratione non equaliter per cognoscuntur.

*Nota dicitur similitudo
Platonis quod dicitur quod
multa sunt in eo
placita sunt ut quod
negare dicitur de
rebus ulla quod
autem. Item quod
quod sunt in eo
placita quod re
de a Platonis
in istis locis
Egidio dicitur latius
Platonis in istis*

Cognitio em maioris pcedit cognitionē conclusionis natura ⁊ tpe simul. Cognitio vero minoris cuz minor est debere subsumpta sub maiori solū natura pcedit cognitionē conclusionis et non tpe vt pbat̃ur inferius. ¶ Quarto aristotiles oñdit q̃ cōclusio ante demonstrat̃ionē q̃dem scitur in gnē et fm̃ quid et non simplr. sed p̃st demonst̃rationē scitur p̃fecte simplr et complete. De omnibz istis dicit̃ in quest̃ionibz sequētibz. ¶ Pro latorū itaqz intellectu p̃tis p̃me sc̃ q̃d in nobis ois doctrina et disciplina fit de nouo p̃sylōgismū demonst̃ratū. Sc̃m q̃ ista tria doctrina scia ⁊ disciplina idē sunt in re et mat̃erialt̃r dñt̃ tñ rōne et formaliter. vna em̃ et eadē notitia p̃clusionis dici p̃t doctrina scia et disciplina. Inquantū em̃ cognitio ali; cui⁹ conclusiōis firmiter est radicāta in aīa et quiescēs in ea sub habitu et quiere dicit̃ scia. Unde et aristo. in antep̃ntis dicit̃. Omnia scia est in aīa sicut color in corpe. Et sexto Ethicōz ostendit̃ q̃ scia est hūius int̃ellēctualis in intellectu ex̃is. Notitia aut̃ conclusionis doctrina dī inquantū ab informatore pcedit et doctore. Eadē etiā notitia cōclusionis disciplina dī que cū in discipulū recipit̃ qui notitiā cōclusionis addiscit̃ quā prius ignorauit. Illa em̃ scia que est in intellectu informatoris p applicationē debitā principiorū recipit̃ in discipulū. Quēadmodū et dicim⁹ q̃ eadē forma que est in agente et fluens ab eo recipit̃ in passum vt ostendit̃ tertio phicōz.

Notandum est tertio q̃ scien

tia acquirit̃ a nobis fm̃ aristotilē primo elencōz duplici mō. ¶ Primo p inuentionē p̃riā sc̃z cū aliquis ex ingenio p̃prio aliquā sciām inuenit̃ quō antiqui ph̃i vt dicit̃ sc̃do metaphice ñrabilia nature considerātes causas eorū q̃ circa solem et lunā et cetera astra vider̃ bāt fieri inquirebāt. in qua inquisitionē vnū compabāt ad aliud et p id quod fuit notū ad cognitionē ignotioris puenērūt. ¶ Sc̃do acquirit̃ scia in nobis p doctrinā et studiu; ab aliquo. Nihil em̃ dicit̃ se ipm̃ de pōna ad actū vt dicit̃. ix. metaph. Sicut ergo intelligētia superior illuminat̃ inferiorē sic vider̃ hōmo docet̃ aliū. Nos duos modos addiscendi aristo. tetigit primo elencōz cuz dicit̃. Omne q̃d q̃s scit̃ aut nouit̃ p se inueniendo aut ab aliō addiscēdo. Ad primū modū acquirēdi sciām sc̃z per se inueniēdo maxime deseruit̃ vīsus q̃ multas rerū differentias nobis ostēdit vt dicit̃ primo metaph. Ad secundū aut̃ modū acquirēdi sciām sc̃z ab aliquo addiscēdo maxime deseruit̃ audit⁹. diuerso ergo modo vt deducit̃ Egidius scia acquirit̃ per inuentionē p̃riā ⁊ per informationē ab aliō. Per inuentionē em̃ p̃riā fit a doctore intrinseco sc̃z ab intellectu agente q̃ applicat

principia naturaliter cognita ad conclusiones. ex qua applicatōne in
intellectus possibilis accipit cognitionē conclusiōis. vnde et intellectus
agentis in continens pmo posteriorū dixit esse verū doctorē q̄ men-
te interius illuiat et veritatē ostendit. Scia autē que acquiris p stu-
diū ab aliis. illa acquiris a doctore extrinseco q̄ applicet debite pnci-
pia q̄ pncipitata. causam ad effectū. et qua applicatōe determinatorū
pncipiorū ad determinatas cōclusiōes acquiris et gnat scia in discipulo

Notandum quarto et ultimo.

Ad intelligentiā pfectā hui⁹ qd aristoteles dicit in pncipio. Omnis do-
ctrina et ois disciplina fit ex persistēti cognitiōe. Scim q̄ virtus cog-
nitiva in nobis est duplex. vna est sensitiva que sensus dicitur. et alta intel-
lectiva que intellectus appellatur. Cognitio intellectiva est que fit per in-
tellectū. et hec est duplex quedā cōplera et quedā incōplera. Incom-
pleta cognitio intellectiva est qua intellectus speculat nuda quiditate
rei sicut se ē absolute. et hec cognitio est in pma opatiōe intellectus. et
hinc cognitio incōplera intellectus originalis fit ex cognitiōe sensitiva
precedenti. vnde et dicitur tertio de animalibus. Nihil est in intellectu nisi prius fu-
erit in sensu. Quia enim per lumen intellectus agentis forme rerū intelli-
gibiles in fantasmatibus obumbrare irradiant ipse in intellectu possibi-
le ingerunt qui cum factus est in actu res extrinsecas quiditates intelligit
et apprehendit. Et hec cognitio intellectiva non debet dici doctrina. quia
fit sine discursu. sed dicitur simplex apprehensio rei et absoluta. ¶ Secunda co-
gnitio intellectiva est cōplera ut est cognitio pncipiorū demonstratio-
nis vel etiā conclusiōis demonstratōe. et hec est in secunda opatiōe in-
tellectus vel intellectiva. Si enim pmissas sunt conclusionē sicut se et abso-
lute apprehendimus hoc fit per compositionē et divisionē que est opatiō
secunda intellectiva. Si vero pmissas ad invicē iungimus ex eis cōclu-
sionē demonstratōe. sic est opatiō tertia intellectus que vocatur discursus.
Cognitio ergo cōplera pncipiorū fit per cognitionē terminatorū per
viā sensus memorię et experimenti. Sed cognitio intellectiva conclusiōis
nisi fit ex persistēti cognitiōe pncipiorū in quibus pncipiis conclusiones
pncipiunt in ultimo. ¶ Cognitio autē sensitiva est q̄ fit per sensum. et illa est du-
plex sicut et sensus ē duplex quedā enim est cognitio sensitiva interior q̄ fit
per sensus interiores q̄ sunt quatuor. sensus cōis imaginatio memoriā fanta-
sia et estimativa. ut dicitur secundo de anima. Et hec cognitio sensitiva inte-
rior fit per cognitionē putam sensu exteriorā. per sensus enim exteri-
ores species et similitudines rerū deveniunt ad sensus interiores. Alia
autē est cognitio sensitiva exterior que fit per sensus exteriores qui

etiam sunt quinque ut dicitur secundo de anima. Usus auditus gustus odoratus et tactus. Hi sensus exteriores dicuntur porre et fenestre cuiuslibet cognitionis. Unde et scriptura dicit. Mors per fenestras intravit. Et hec cognitio sensitiva nullam aliam cognitionem presupponit. sensus enim exteriores immediate moventur ab objectis suis ut declarat secundo de anima. ¶ Sequitur Correlarie quod sola notitia intellectus dicitur doctrina vel disciplina licet non quilibet. pars correlativum quod solus notitia intellectus conclusionum fit per discursum a principijs ad principia. Cognitio enim intellectus principiorum non fit per discursum sed fit ex cognitione preuia terminorum. Cognitio autem sensitiva tam interior quam exterior fit sine discursu. Istis notabilibus sic instantibus est.

Conclusio responsalis ista.

Omnis doctrina et omnis disciplina intellectus conclusionum fit ex preexistente cognitione principiorum. ¶ Hanc conclusionem aristoteles in textu probat exemplariter tribus modis. Primo probat conclusionem in scientijs realibus mathematicis et dicit quod omnis doctrina et omnis disciplina in scientijs mathematicis que reales sunt taliter fit quod notitia intellectus conclusionis fit ex preexistente cognitione principiorum ut est in arithmetica et geometria. Nunquam enim geometria probat quod omnis triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. nisi ex principijs certis et veris ut ostendit primo elementorum euclidis. Sic et arithmetica nunquam probat quod omnis numerus est par vel impar nisi ex preexistente cognitione principiorum ut ostendit Boetius in arithmetica sua. Unde aristoteles dicit in textu. Manifestum autem est hoc speculativum in omnes mathematicas enim scie per hunc modum sunt et aliarum vnaqueque artium. ¶ Secundo aristoteles probat hanc conclusionem in scientijs sermotionalibus probabiliter incedentibus cuiusmodi sunt scie dialectice. Dialectica enim duplici via sua possumus probare. Aut per inductionem assumendo singularem et inferendo universale. Inductio enim ut Boetius voluit est processus a singularibus sufficenter enumeratis ad eius universale. Vel etiam dialectice procedit syllogistice accipiendo premissas et inferendo conclusionem. quilibet autem istorum modorum fit ex preexistente cognitione. ¶ Tercio probat aristoteles conclusionem hanc in scientijs sermotionalibus tamen persuadentibus cuiusmodi sunt rhetorice. Rhetorice enim finis est persuadere. Et hoc fit dupliciter vel per exempla que sunt quedam inductio. Aut per enchiridematata quod est fere et impiectus syllogismus. Exim premissa. Reubarbarum curavit hunc feblicitantem et reubarbarum curavit alium feblicitantem ergo etiam reubarbarum curabit omnem feblicitantem febre tertiana. Exim secundum scilicet

*De p
ipponitur
prologia
notitia
geometria
Cognitio p p
aristoteles
veritas*

*pro in
rebarbara
logica*

Ista die fuit rubedo matutina ergo ista die fiet pluuia. Rōne autē
gnali pbat concho sic. Sicut se res h3 ad esse sic se habet ad cogsci
sed concho habet esse ex pmissis ergo etiā concho habet cognosci ex
pmissis. Maior aristotilis scōdo metaph. vbi ondit q eadem sit p
cipia essendi et cognoscēdi. Minor est aristotilis pmo posteriorum
vbi ondit q pmissis cōpant ad psonē taz in gñe essendi q cognoscēdi

Arguitur primo Non ois doctrina et disci

plina fit ex p̄sistente cogni
tiōe. pbat q: si sic sequerē q esset p̄cessus in infinitū qui est pro
hibi⁹ ab aristotile scōdo metaph. pbat aīa q: ois doctrina et ois
disciplina fit ex p̄sistente cognitiōe. et ista iterū ex alia et sic p̄ter. 7
sic p̄cedit in infinitū. Dico v̄m aris⁹ concluderet si nō esset stat⁹
in cognitiōe sensitiua que est prima oīm. In cognitionib⁹ etiā intel
ctiuis est status in cognitione intellectia terminorū.

Arguitur secundo Non ois doctrina et di

sciplina fit ex p̄sistente
cognitiōe igit. pbat q: vna cognitiō nō fit ex alia nec vna cognitiō
est cā alterius cognitiōis in intellectu nostrō. pbat ad cognitionē
in intellectu nostro causandā sufficit obiectū intelligib⁹ qd habet
se vt agēs et intellectus possibilis q habet se vt poīa passiuā. modo
ad actionē sufficit agens et patiens. Dico verū argumentū pcludit
q obiectū intelligibile et poīa intellectia sunt p̄cipia p̄gnitiōis p̄
cipalia. alia tñ possunt esse que dispositiōe concurrunt ad intellectōez.
Et sic etiā inq̄t Egidius scōdo de anīa. q bona dispō in sensib⁹ 7 ma
rime interiorib⁹ est cā bone intellectōis. sensus em̄ est mīster intelle
ctus et sic vna cognitiō disponit p alia. vt cognitiō intellectia p̄nci
piorū est cāna cognitiōis conclusionis. et cognitiō intellectia termin
norū est cāssa cognitiōis effectia p̄ncipiorū.

Arguitur tertio Cognitiō intellectiua cōclu

sionis nō fit ex p̄eistente
cognitiōe igit. pbat aīa. cognitiō sensitiua non fit ex p̄sistente cogni
tiōe alia. vt declaratū est. ergo etiā intellectia cognitiō non fit ex alia
cognitiōe p̄sistente. tenet p̄na q: qdā cōuenit virtuti inferiori hoc
cōuenit virtuti superiori. qdā em̄ potest vtus inferior hoc etiā p̄
et supior et adhuc plus. Constat autē q sensus est vtus inferior 7 in
tellectus vtus superior et p consequēs si sensus non p̄supponit aliā
cognitiōē et p̄p̄a etiā intellectus non p̄supponit aliā. Dico
verū argumentū concludit si ambo essent paria vt dicit Johan
nes de Janduno. sensus em̄ q: est virtus p̄ma cognitiua in hoīe et

*Quod si
p̄p̄a p̄na*

*que in
p̄p̄a p̄na
p̄p̄a p̄na*

*Intellectus in
p̄p̄a p̄na
p̄p̄a p̄na*

*Quod si
p̄p̄a p̄na
p̄p̄a p̄na*

Posteriorum Fo. VIII.

per consequens nullam aliam presupponit. Intellectus autem non est prima virtus cognitiva in homine et per hanc aliam presupponit.

¶ Arguit quarto. Cognitio intellectiva non presupponit sensitivam igitur. probatur autem. quod de quanto aliquid est dignius et perfectius de tanto minus presupponit. sed intellectus est virtus dignior quam sensus. igitur virtus intellectiva non presupponit sensitivam. Maior quod optime se habens nullus indiget ut dicitur primo ethicorum unde et propter hoc deus quod est ens dignissimum nichil presupponit. Minor est aristotelis secundo et tertio de anima. Intellectus enim est virtus in organica et incorruptibilis. sensus autem est virtus materialis et corruptibilis. modo incorruptibile est dignius corruptibili ut dicitur primo celi. ¶ Dico verum argumentum concludit quod illud quod paucioribus indiget supra se hoc est perfectius ut deus nullus indiget supra se nihil enim est potentius deo. sed sensus indiget pluribus supra se. sensus enim exterior indiget sensu interiori. et sensus interior indiget intellectu in homine. sensus errat intellectus debet corrigere inditus sensus ut cum sensus iudicat solem esse bipedalis quantitas. intellectus debet hoc corrigere et dicere solum esse maiorem tota terra. Possumus etiam concedere probationem argumenti non vlti sed particulariter. Miles enim paucioribus indiget quam rex. et tamen miles non est perfectior rege. Hoc est argumentum pauli de veteribus et eius solutio.

*pro arg. de sensu
long. p. p. p.*

¶ Arguit quinto. Notitia intellectiva conclusionis non fit ex persistente cognitione. probatur quod si sic sequeretur quod cognitio principiorum precederet cognitionem conclusionis. modo hoc est falsum. probatur quod prius oportet noscere conclusionem probandam et postea querere medium et principia per que talis conclusio habet probari. ¶ Dico verum argumentum concludit quod ante probationem et demonstrationem conclusionis oportet prius habere notitiam conclusionis sed non perfectam et determinatam. quod talis acquiritur per demonstrationem. sed ante demonstrationem bene habet cognitio conclusio sed imperfecta et ingiialis et incompleta. Vel etiam possumus dicere quod notitia apprehensiva conclusio precedit notitiam principiorum. sed non notitia adheiva. quod conclusioni primo adheremus et assentimur perfecte post eius probationem et demonstrationem ex principijs et.

¶ Arguit sexto. Notitia intellectiva conclusionis non fit ex persistente cognitione principiorum igitur. probatur. Omne quod fit a se habet similitudinem fit ut dicitur septimo metaphisice. sed conclusio et principia non sunt similia igitur. probatur quod conclusio et principia distinguuntur specie. modo distincta specie non sunt similia. ¶ Paulus de veteribus soluit hoc argumentum et dicit verum est quod conclusio et principia non sunt similia absolute et secundum se considerata. tamen in quantum unum est causa alterius bene sunt similia. oportet enim causam et effectum esse similia et proportionata.

¶ Arguit septimo. Doctrina et disciplina differunt realiter igit se-
cundū notabile nō valet. pbatur añs. Illa dñt realiter quorū sub-
iecta dñt realiter. sed subiecta doctrine et discipline dñt realiter. igit
rur etia doctrina et disciplina dñt. Maior qz illa aetna q sunt in
subiectis recipiūt esse ab eorū subiectis et sic si subiecta dñt real-
ter etia illa que sunt in illis subiectis dñt realiter. Minor qd do-
ctrina est in informatore et disciplina in discipulo et in ad discen-
te. mō informator et discipulus dñt realiter. ¶ Dico verū argumentū
cōcludit q eadē notitia fm subam ⁊ naturā que est in informatore
etiā recipit in discipulū. habet tñ aliud et aliud esse in quolibet isto-
rū. sicut in simili idem est radius solis in rota solis fm subam et in
dyaphano vel aere illuminato. Aliud tñ esse habet radius in sole qd
ppetū. et aliud in aere qz transitoriū. ¶ Sequit Correlarie q ali-
qua forma exis in aliquo subiecto si diffundat in aliud nō oportet
q illa forma diffusa in diuersa habeat differentiā realem in subie-
cto et in illo quod diffunditur.

¶ Arguit vltimo. Non omis doctrina ⁊ disciplina ex pēistente fit
cognitō. pbatur. doctrina et disciplina pncipiorū non fit ex pēistē-
te cognitōe igit. pbatur añs. qz pncipia sunt indēmstrabilia vt p
babitur inferius. Qz aut pncipiorū fit doctrina et scia pēz autorita-
te aristotelis inferi⁹ in textu vbi reprobat quosdā qui dixerūt pnci-
piorū non esse sciam. ¶ Dico q hoc argumentū non concludit. qz
cōclusio aristotelis intelligit q omis notitia et disciplina cōclusiōis
fit ex pēistēte cognitōe et non pncipiorū. ¶ Sequit Correlarie
pmo q doctrina et disciplina in pposito non capiunt pte p acqui-
sitione scientiē ppter quid. sed capiunt hic gñaliter pro acquisitione
cuiuscunq cognitōis alicuius cōclusionis. patet per processum ari-
stotelis qui nō solū manifestat ppositum suū in scientijs dēmstra-
tijs que faciunt scire ppter quid. sed etiā in rhetoricis ⁊ dyalericis
in quibus non acquirūt scia pte dicta ppter quid.

¶ Sequit Correlarie secundo q cōuenienter dictū est q scie dyas-
lerice vtunt syllogismo et inductione. patet qz scia dyalerica ordinat
ad scientias speculativas in quibus ppter certitudinē materie possūt
summi ppositiōes vniuersales ex quibus est syllogism⁹ et inductio

¶ Sequitur Correlarie tertio q cōuenienter dictū est q scie rhto-
rice vtunt enthymemate et exemplo. patet. qz rhetorica applicat ad
actus humanos et scias practicas in quibus ppter materie incerti-
tudinē non possunt semper haberi ppositiōes vniuersales. ideo rbe-
torica cōuenienter vtit exemplo et enthymemate que ex picularibus
pcedunt. ¶ Sequitur Correlarie quarto q enthymē ab aristotele

bene dicit̃ fere syllogismus et imperfectus. q̃ In enthimemate deficiū
vna pmissarū vt patet secūdo prior. Dicit̃ aut̃ enthimema ab en
quod est in et thimos mens quasi argumentū tenens vel seruans
vnā pmissam in mente. que pmissarū exprimit̃ cuz enthimema ad
syllogismū reducit̃. ¶ Sequit̃ Correlarie quinto cū dicit̃ notitia in
tellectia sit ex p̃istente cognitōe sensitia. ibi ex d̃e ordinē et habitu
dinē cause efficiētis instrumētalis p̃ quanto sensus subseruit intel-
lectui. et cognitio sensitua rēp̃sentat intellectui sp̃m intelligibilē in
fantasmatibz. ¶ Sequit̃ Correlarie sexto q̃ recte aristotiles facit q̃
non facit mentionē de artibus mechanicis. q̃ tales pp̃e non sunt
argumentatiōe tñ eque bese eo modo quo in eis est discursus tunc
in ipsis est p̃cessus ex p̃istente cognitōe. ¶ Sequit̃ Correlarie se
primo et vltimo recte aristotilz facit q̃ in p̃mis destruit op̃inionez
Eracliti et Platonis. et postea veritatē ostendit. q̃ sicut agēs natu-
rale nō inducit vnā formā nisi corrūpat aliam. d̃: em̃ p̃mo de gñaci-
one. Gñario vnus est corruptio alteri⁹. sic etiā aristotiles nō osten-
dit modū q̃ō sciā gñatur in nobis nisi p̃us destruat op̃ioes falsas
sue veritati repugnātes. Nec Paulus de venetis.

Dupliciter aut̃ necessariū est p̃cognoscere. Alia nanq̃ quia
sunt prius op̃inati necesse est. Alia vero quid est. qd̃ dicit̃ in-
telligere oportet. Quedam vero vtracq̃. vt quoniāz omne aut
affirmare aut negare verū est / quia est. Triangulū aut̃ quoniā
hoc quid significat sed vnitatē / et quoniā vtracq̃ quid signifi-
cat et quia est. Non em̃ similiter horum vnumquodq̃ manife-
stum nobis est.

¶ Vtrum tantū due sint p̃cognitiones et tria p̃cognita et quid
de vnoquoq̃ habeat p̃cognosci ante demonstrationē. ¶ Pro intel-
ctu huius questionis more Sciendū q̃ hec questio tria querit. p̃i-
mo querit vtrum tñ tria sint p̃cognita ante demonstrationē neces-
saria scz subiectū passio et dignitas. Secundo querit vtrū tñ due
sint p̃cognitōes scz quid est. et quia est. Tercio querit quid de istis

precognitis precognoscit ante demonstrationē. Pro prima itaq; par-
te intelligenda.

Notandum est primo q, post

q; aristoteles pbavit oēs doctrinā et oēm disciplinā fieri ex pēstēn-
te cognitiōe principiorū. Jam consequēter ostendit quōd tria sunt pre-
cognita necessaria ante demonstratiōē. scz subiectū passio et digni-
tas. et sic ostendit quid de vnoquoq; istorū triūz habet precognosci.
De dignitate em̄ vt dicit inferius precognoscit em̄ q; est de passione
quid est. de subiecto precognoscit vtrūq; scz quid est et q; est. Ut er-
go intētio aristotelis pgnoscat ostendit Paulus de venetijs q; sicut
ad gñationē naturālē iuxta aristotelē scōo phisicorū quatuor requi-
runt cause scz materia forma efficiēs et finis. Efficiens autē requisi-
tū ad gñationē naturālē est duplex quoddā vniuersale vt sol et vir-
tus celestis. et quoddā pticulare vt generāns pticulare. qd dicit ar-
istoteles scōo phicorū. homo gñat hoīem et sol. Et scōo de gñatiōe dī.
motus solis in obliquo circulo est causa gñatiōis et corruptiōis re-
tū in his inferioribz. Sic etiā ad demonstratiōē que scias generat
quatuor requirunt cause. ¶ Primo requirit agens et efficiēs vle et
pticulare. Agens et efficiens vle demonstratiōis et scie est dignitas
prima vel prima pncipia que substantiāliter demonstratiōē nullam
ingrediunt. sed solū virtute. premisse autē certe demonstratiōis habēt
se vt agens pticulare. que premisse substantiāliter ingrediunt demō-
stratiōē. ¶ Secōdo ad demonstratiōē requirit materia. et hoc est
subiectū cui passio ostenditur inesse. ipm em̄ subiectū substat passi-
oni que de ipso demonstrat. ¶ Tertio requirit ad demonstratiōē
passio que habet se vt forma. Ipsa em̄ passio egredit ex pncipijs
essēzialibz ipsius subiecti. quēadmodū forma pure naturalis edu-
citur de potētia materie. ¶ Quarto ad demonstratiōē requirit fi-
nis. et iste est scire. finis em̄ demonstratiōis est scire vt dicit inferi-
patet ergo quō ad demonstratiōē quatuor requirunt.

Notandum secundo q, scōm

aristotelis pmo posteriorū illud cuius est scia et cuius scia acquirit-
tur p demonstratiōē est vle. et conclio in qua pposita passio pdicat et
demonstrat inesse suo subiecto. Cum autē cognitio simpliciū necessa-
rio pcedit pgnitiōē complexorū. dicit em̄ pmo. metaphice. Sim-
pliciora sunt priora cōpositis et hic que et additiōe sunt. Anteq; er-
go cognoscat conclusio que est quoddā complexū necessariū est cog-
noscere subiectū et passiōē. Subcū p tertiō q; subiectū est illud

*Expositio
et ppositio
et additiōe sunt
Expositio et ppositio
et additiōe sunt*

q̄ passionē substat. passionē p̄ tanto q̄ passio est illud qd ostenditur inesse subiecto. Oportet etiā ante demonstrationē p̄cognoscere p̄missas que faciūt fides et credulitatē de conelone. que p̄misse apud aristotilē vocat̄ dignitates. p̄ tanto q̄ dignū est ipsis credere. p̄misse em̄ demonstratōis debet esse vere. modo dignū est q̄ vero credat̄ et assensus fiat. Explicat aristotiles de illis tribus in textu. 1. p̄mo de dignitate in metaphica vt de omni affirmatio et negatio vā affirmatio em̄ designat esse. negatio nō esse. mō de quolibet esse vel non esse dicit̄ diuisim et nō simul et coniūctim. Explicat aut̄ de subiecto in arismetica vt vnitās que est subc̄m in arismetica et nūq̄s est passio. De passiōe explicat in geometria dicens. q̄ triāgulus ē passio et habet se vt passio. Ostendit em̄ inesse triangulus lineę recte. vt ostēdit Euclides p̄mo elementorū dicens sup̄ datam rectā lineā. triangulū equilaterū collocare. ¶ Sequitur Correlarie p̄mo q̄ licet triangulus sit subc̄m respectu hui⁹ passionis q̄ est habere tres angulos equales duob⁹ rectis. tñ respectu alterius p̄t habere rōnem passionis vt respectu lineę recte cui ostendit̄ inesse. ¶ Sequitur Correlarie sc̄do q̄ lra aristotilis nō debet intelligi q̄ vnitās sit subc̄m triāguli. Nec q̄ triāgulus sit passio vnitatis. determinatio em̄ de subiecto et passiōe p̄tinet ad eandē sciā. Constat autē q̄ arithmetica determinat de vnitāte et geometria de triāgulo. Bene ergo dixit egi dius q̄ aristo. p̄ triāgulū intelligit primā passionē geometrie. et p̄ vnitātē primū subc̄m arithmetice. primū em̄ subc̄m geometrie non est linea absolute sed vt est vna et determinata. Neq̄ p̄ma passio est triangulus sed triāgulus vt equilaterus. Nec Egidius r̄.

Notandum tertio vt sciatur

qd de vnoquoq̄ istorū triū p̄cognosci habet dicit̄ docet̄ sanct⁹ hic in cōmento. Complectorū non est dio vt d̄. vj. metaph. Dio em̄ est vltim et maxie sp̄s vt d̄ Boetius in libro dionū. Sola em̄ sp̄s diffinit̄. Complectū aut̄ non est vlt̄. vlt̄ em̄ d̄ naturā vniū certi gnis. complexū aut̄ non dicit̄ naturā vniū aliquius certi gnis vt ostendit̄ in p̄dicamentis. Cū ergo p̄ncipia demonstratōis sint complexa. q̄ it̄ p̄p̄os. ergo p̄ncipiū demonstratōis non est sp̄s. Nec de ipso p̄cognoscit̄ qd est. vnde et. vj. metaph. d̄ qd est. locū habet in simplicibus. de ipsis q̄ p̄ncipijs demonstratōis p̄missis vel dignitatib⁹. p̄cognoscit̄ q̄ est sc̄z veritas. p̄ncipia em̄ vel p̄misse debent esse vere. oportet em̄ demonstrationē ex veris p̄cedere vt dicit̄ inferi⁹. Subiūgit Thomas q̄ aut̄ ipsius passionis potest esse dio. ostendit̄ em̄ vj. metaph. q̄ accēna diffiniunt̄ per eorū subiecta a quib⁹ recipiunt

esse. accidentia in concreto designata diffiniuntur per eorum subiecta in recto et nominatiuo vt simus est nasus concavus. Accētia vō in abstracto diffiniunt per eorū subiecta in obliquo vt simitas ē na si cōcauitas vel obliq̄tas. Ostendit etiā doctor sanētus in tractatu de quidditate rerū q̄ accētia compāta ad genus eorū ppriū et dām ppriā habent dionem quidditatiuā licet nō ita perfectā sicut suba vt albedo est color disgregatiu⁹ visus. patet ergo q̄ ipsi⁹ passiōis est dīo vnde de passione p̄cognoscit qd est. de ipsa passiōe aut non p̄cognoscit qz est. Cui⁹ rōnem Egidius assignat istaz. Esse em̄ passiōis est in subiecto et hec in demonstratiōe ostendit et demonstrat. et p̄ p̄nā de passiōe non p̄cognoscit qz est. sed ostendit de passiōe. Idem em̄ nō demonstrat et p̄supponitur alia idem esset p̄cognitū et ostensum ¶ Subiūgit thomas. Subcēm autē compāt ad passiōē dupliciter Primo vt subitās vel materia passiōis. apm em̄ subcēm substat passiōi sue. et vt sic subcēm est ratio diffiniendi passiōē. oportet em̄ dīo nē subiecti esse mediū demonstratiōis. p̄t̄ ergo q̄ de subiecto p̄cognoscit qd est. ¶ Scdo compāt subcēm ad passiōē sicut causa eius per se ⁊ adequata. ipsa em̄ passio fluit ⁊ emanat ex p̄ncipiis subiecti. vñ et oportet de ipso p̄cognoscere qz est. qz scz subcēm est causa per se et adequata passiōis. ¶ Sequit̄ Correlarie p̄mo q̄ tria sūt p̄cognita ante demonstratiōē scz subam passio et dignitas. de dignitate p̄cognoscit qz est veritatis. de passiōe p̄cognoscit qd est tm̄. sed de subiecto tam q̄a est q̄z quid est. qz est scz subijcibilitatis et calitatis. q̄a scz subcēm est adequatū et causa sue passiōis. Utruz autē de subiecto vel passiōe p̄cognoscit quid nois tm̄ vel qd rei inter expositores est diuersitas. Egidius em̄ videt dicere q̄ sufficit p̄cognoscere qd nois tm̄ et quid per nomē fcat. et ad hoc sonat textus aristotilis. Aliq̄n̄ dicit q̄ qd rei p̄cognoscit licet quid nois p̄supponat Quō autē differit qd nois et qd rei patebit in fine huius p̄mi. ¶ Sequit̄ Correlarie scdo q̄ aristotiles dicēs in textu q̄ de subiecto et passiōe p̄cognoscit quid dī per nomē. i. quid per nomē fcat. non vult q̄ hoc sufficit sed vult q̄ hoc p̄supponit. sed vltra hoc requirit p̄cognoscere qd rei. Non p̄t em̄ passio demonstrari de subiecto nisi p̄cognoscat et habeat qd rei vel ipsi⁹ subiecti vel passiōis vt dicit in scdo. dīo em̄ subiecti vl' passiōis est mediū demonstrandi vt dicit in scdo hui⁹.

Notandus quarto et ultimo

q̄ p̄cognitio quantū sufficit ad p̄positū accipit dupl̄. Uno mō actu vt p̄ actu intellect⁹ p̄cognoscentis. Intellect⁹ em̄ noster cū aliquid cognoscit actualit̄ habet cognitionē rei illi⁹ quā cognoscit. et diffinit

sic. Precognitio est notitia intellecta ipsius intellectus preuia, vel precedens notitia conclusionis necessario requisita ad conclusionē. Cuius notitia et scia est acqrenda p demonstrationē. ¶ Sequitur Conclari q p cognitio pmo est de tribus p cognitis, et q ista tria p cognitita necessario cognoscēda sunt ante demonstrationē tūc etia p cognitio necessaria est ante cōclusionē demonstrandā. Istō mō q est z quid est non sunt p cognitōes nisi construant in gēdo, dicendo ipsi quid est et q est sunt p cognitōes. ¶ Scdo caput p cognitio p re p cognitita quoddammodo passiuē, et hoc dupl'r. Uno mō capiēdo rem p cognitā ad suū materiale de qua re habet p cognitio ipsius intellectus, et sic subcō passio et dignitas dicunt p cognitōes. Scdo caput p cognitio quo ad suū formale, et sic p cognitio est ratio et modus sub qua rōne ipsa res cognoscit et istō mō aristotiles hic caput p cognitici onē, et sic qd est et q est sunt p cognitōes. Et diffinit sic Precognitio est ratio sub qua cognoscit requisitū ad demonstrationē inquam tūc demonstratio est. Istis notabilibz sic stantibz est.

Conclusio responsalis. Tantū

tria sunt p cognitita ante demonstrationē, de quibz due sunt p cognitici ones scz quid est z q est. Veritas huius conclusionis piz ex his que dicta stz et maxie ex his q dicta stz i notabili tertio, de dignitate em p cognoscit q est, de passioē qd est, de subcō at vtrūqz tā qz ē qz qd ē. ¶ Arguit pmo pla stz p cognitita an demzationē qz tria igit, probat an demzationē, est em p cognitū an aliud cognitū. ¶ Hoc aritū soluit paulus de venetijs et de aritūz cōcluderet si p cognitici caperet h passiuē p re p cognitita quo ad suū materiale, sed h caput p cognitio ¶ Arguit scdo ples stz ¶ Quo ad suū foiale vt dcm ē in qrtā notabili p cognitōes qz due igit, probat an s, tot dnt eē p cognitōes qz itz p cognitita, sed tria stz p cognitita qz etiā tres dnt eē p cognitōes. Maior qz nūc r p cognitici onū dz cōrindere p cognitici. Minor pz ex p cōlōne. ¶ Dico hū aritū cōcludit q tū due stz p cognitōes in gēne scz qd ē et qz est, tū stz bñ tres in specie, qz qdlibet p cognitici hz suā p cognitici onē. Un de egidi q qd ē subiecti z qd ē passiois cōputat p vna, pueri em nō distinguētes inter subaz z accōs, etiā nō distinguūt inter qd ē subiecti et qd ē passiois, nlr qz ē subiecti et qz ē dignitatis nō stz due p cognitōes sed vna tū, qz sic qz subiecti cōgscit sine discursu sic qz ē dignitatis. Nec egidi pma tū solutio videt esse melior.

¶ Arguit. iij. qz ē z qd ē n stz p cognitōes qz probat qz qd ē z qz ē stz qstiones vt dz scdo h p n stz p cognitōes. t3 pma qz qstio n ē p cognitio sic qd dubitat nō ē p cōtū, dicit at aristo. ij. h qz qstōes scibiles stz qruoz

questio si est. quia est. qd est. et ppter qd est. Hoc argumentu soluit Paulus de Venerijs et dr q ambe ppos ite due concedunt. quia est et qd est sunt pcognitōes. Et. qz est et qd est non sunt pcognitōes. Nec ite contradicūt sed sunt due subcōtrarie. non repugnat aut q due subcōtrarie tūc pfecte scitur vere vt pbat pmo piermentiaruz. Aliter ergo capif qz est et qd est vt sunt questioes qz interrogatie. sed pte sunt pcognitōes capiunt non interrogatie. p notitjs eoz que demōstrationē ingrediunt.

¶ Arguit quarto Quid est non est pcognitio. pbat qz sequeret q passio z subcōm pfecte scirent ante demonstratiōē quod est sūm. p^o demonstratiōē em pmo scit q passio inest suo subiecto. pbat seque la. Unūquodqz tūc pfecte scitur qñ eius qd est. hoc est dīo scitur vt dr scdo hui^o. Si ergo de ipso subiecto vel passione ante demonstratiōē sciret qd est. tūc ante demonstratiōē pfecte sciret subcōm et etiaz passio. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de Venerijs et dr q aristoteles scdo hui^o dicēs tunc unūquodqz pfecte scit cū eius quid est vel dīo scitur. loquit de qd rei. sed in pposito solū loqitur aristotiles de qd nois. Nec solutio est sūm mentē Egidij. alijs tñ non placz vt dictū est in notabili tertio. Dicuntqz isti. verū est q ante demonstratiōē scitur qd rei subiecti et etiaz passiōis absolute. sed in demōstrationē scitur qd rei passiōis inesse subiecto et sūm in demonstratiōē qd rei subiecti vt substat sue passioni.

¶ Arguit qnto plures sunt pcognitōes qz due. pbatu questioes vere scibiles sunt quatuor vt ostendit scdo hui^o. sed ad quālibz questioē terminandā requit pcognitio. igit pcognitōes sunt plures qz due. ¶ Minor est nota qz ad oīm questioē terminandā requit pcognitio illoz p que talis questio terminat. ¶ Dico sūm argumentu cōcludit q quatuor sunt questioes vere scibiles. et de qualibet illaz elidit pcognoscit tñ oia illa pcognoscunt mediante aliqua istaz pcognitiōē. et sic tñ due st pcognitōes in gñe licet ples sint in spē.

¶ Arguit sexto. de passiōe non pcognoscit qd est. igit. pbatu aīa. De nullo pcognoscit qd est nisi qd habet dionem. sed passio non habet dionem igit. Maior qz pcognoscere qd est de aliquo est pcognoscere eius dionem. Minor qz nihil diffinit nisi spēs. passio autē non est spēs sed sequit et fluit ex pncipijs spēi vt dr. vij. metaphice. q solius sube est dīo passio aut est accīe. ¶ Dico sūm argumentū cōcludit q passio ppiā non habet dionem. pte dictā que dat per se nus et dīam. habet tñ dionem additamentālē. in dione em passiōis ponitur subcōm quod est extra essentiā z naturā ipsi^o passiōis.

¶ Arguit septimo. De passiōe non pcognoscit qd est. pbat. sicut se

res habet ad esse sic se habet ad cognosci et diffiniri, sed passiois nō est esse sed potius inesse. Maior est aristo, scđo metaphice, eadez sunt pncipia essendi et cognoscendi. Minor qz ppria passio est accūs de se cūda specie qualitatē. ¶ Hoc argumentū soluit paulus de Tenebris et dicit verū est hoc qz sicut se res habet ad esse sic se habet ad cognosci quo ad naturā sed non quo ad nos. Vel possumus dicere qz sicut se res habet ad esse essentie et quiditatem sic se habet ad dionez non autē ut se habet ad esse exētie. Constat autē qz esse essentie et quiditatem passiois diuersum est et distinctū ab esse quiditatis et exētie ipsi subiecti. Si em̄ pmo posteriorū qz exētie pntorū sit impmire. ¶ Arguit vltimo. De subiecto nō p̄cognoscit qz est, pbat. Cognitio qz est, est cognitio alicui cōpleri, sed subiectū est quoddā incomplexū ergo de subiecto nō p̄cognoscit qz est. Maior qz sicut questio qz est, est questio querēs si p̄dicatū inest subiecto qd fit incōplexo, ut vtrū luna sit eclipsabilis, sic etiā p̄cognitio qz est, est alicui cōpleri. Minor qz subiectū est spēs unde fluit passio, modo spēs ex quo est vltē est quoddā incomplexū. ¶ Dico h̄m argumentū cōcludit qz qz est veritatis vel p̄p̄is vel dignitatis est p̄cognitio cōpleri, sed qz est entitatis cālitatez vlt subiectōis est incōpleri, mō de subiecto nō p̄cognoscit qz est veritatis sed qz est entitatis cālitatez et subiectōis ut dicit Egidius. ipm em̄ subiectū est cā p se et adeq̄ta passiois sue. ¶ Sequit̄ correlarie pmo qz p̄cognitio qd ē passiois et qd ē subiecti, est vna p̄cognitio ī gñe sed due ī spē, parz qz ambe ostendūt qd est esse rei vel qd p nōme fcat̄ ut alij volūt. ¶ Sequit̄ Correlarie scđo qz qd non dicit vniuoce de qd subiecti et passiois. Rō qz nihil est vniuocū sube et accipi, tñ qd nominis quoddāmodo cōuenit eis vniuoce. ¶ Sequit̄ correlarie tertio qz licet tā de subiecto qz de dignitate p̄cognoscit qz est, non tñ est formalit̄ idē, p̄tz qz de dignitate p̄cognoscit qz est veritatis vel p̄p̄is oportet em̄ pncipia demonstratōis esse vera. De subiecto vero p̄cognoscit qz est causalitatis entitatis vel subiectōis, qz ipm subiectū est p̄mū et adequatū subiectū passionis, licet alij vident̄ dicere qz est vniuoce dicat̄ de qz est subiecti et dignitatis, dicit em̄ Paulus de Tenebris, p̄cognitio cōpleri et incōpleri non est eadē p̄cognitio, sicut nec complexū est incomplexū. ¶ Sequit̄ Correlarie quarto qz cōueniēter dictū est qz de subiecto et passioe et dignitate diuersa p̄cognoscunt̄, qz intellectus illa tria diuerso mō cognoscit. Dignitatē em̄ intellectus apphēdit ī spātōe scđo et p actū cōpositōis aut diuisiōis, subiectū autē et passionē simplici apphēsiōe intellectus ī p̄ma eius opatione cognoscit. Dicit̄ tñ intellectus subiectū et passionē cognoscit, intellectus em̄ apphēdit et cognoscit subiectū absolute et simpliciter

passionē hō sub quadaz depēdētia ad subcū. sicut em̄ passio habet esse in alio vt in subiecto. sic eius cognitio et intellectus est in huiusmodi ad subcū. ¶ Sequit̄ Correlarie q̄nto q̄ p̄cognitiōes p̄nt cōsiderari vt sunt gnifice specificē et numeralit̄ distincte. Omnia em̄ distincta aut dr̄nt ḡnē aut sp̄tie aut nūero q̄nto metaphice. Patz correlatiū. si em̄ p̄cognitiōes capiunt̄ et sumunt̄ fm̄ ḡnē suuz et in sua cōitate. sic solū sunt due scz qd̄ est et qz̄ est. Si aut̄ considerant̄ specificē p̄ respectū ad p̄cognita in cōi sic p̄cognitiōes sunt quatuor. scz qd̄ est subiecti. qd̄ est passiōis. qz̄ est dignitatis. et qz̄ est subiecti. Licet em̄ p̄cognita sunt tm̄ tria tm̄ vnū illorū vt subiectū habet duas p̄cognitiōes. Si aut̄ p̄cognitiōes considerant̄ nūeraliter et nūero distincte sic sunt quasi infinite quēadmodū et p̄cognita multa et quasi infinita inueniunt̄. Aristoteles tm̄ in p̄posito loquit̄ de p̄cognitionibz in ḡnē et nō in sp̄tie vel nūero quēadmodū etiā in p̄bificis dicit p̄ncipia esse tm̄ tria et causas rerū quatuor in ḡnē. ¶ Sequit̄ Correlarie vltimo q̄ p̄cognitiōes sunt tm̄ due scz qd̄ est et qz̄ est. et questio res sunt quatuor vt q̄stio si est. qd̄ est. qz̄ est. et p̄pter qd̄ est. vt dr̄ secūdo huius. ¶ Rō diuersitatis est hec. qz̄ tm̄ duo sunt circa que sunt oēs questioēs scz subcū et passio. de subiecto aut̄ sūt due ouestioēs ad se inuicē nō reducibiles scz si est. et qd̄ est. Si est querit absolute eē subiecti. questio qd̄ est querit quiditatē subiecti et naturaz. Cuz em̄ scimus q̄ homo est. querim⁹. qd̄ est homo. Circa passionē etiā sunt due questionēs scz questio qz̄ est. et questio p̄pter qd̄ est. p̄ma querit de inherētia passiōis ad subcū. scda querit de causa inherētie passiōis ad subcū. scito em̄ q̄ hō est risibilis querim⁹ cām p̄pter quaz hō est risibilis. qz̄ p̄pter animal rānale. et sic oportet q̄ questionēs sint quatuor. de p̄cognitis aut̄ aū dēmōstrationē p̄cognoscim⁹ solū duo. scz qd̄ est. et qz̄ est. et sic p̄cognitiōes sunt tm̄ due. licet questioēs sunt quatuor. Nec Paulus de venetijs.

Est aut̄ cognoscere aliqua prius cognoscētē. Quorundam aut̄ simul accipere noticiā. vt q̄cūqz̄ contingit esse sub vltibus quorū h̄nt cognitionē. Quia em̄ oīs triangulus habet tres angulos equales duob⁹ rectis p̄sciunt. Quia vero hic qui in semio

circulo triangulus sit simul inducēs cognouit. Quorundā em̄
hoc mō disciplina est et non per mediū vltimū cognoscit que

cūq; iam singulariū cōtingit esse et non de subiecto aliquo.
¶ Utrū in acquisitiōe sciē. p demonstrationē maior prius cognoscat
q; conclusio. minor vō simul cū conclusiōe apprehendat. ¶ Pro intel-
lectiōe questiōis more Scim q; postq; aristoteles determinauit de his
q; necēario cognosci hñt ante demonstratiōē. et etiā determinauit qd de
vnoquoq; istorū p̄cognoscit. Jam p̄nter oñdit quo ordine et qualis
ter p̄ncipia demonstratiōis p̄cognoscunt ante cōclusiōē. et hoc est ter-
tiū q; aristoteles in hoc p̄hemō facit. Pro intellectu ergo hui?

Notandū est primo q; priori

tas est duplex. vel vnuz ens est p̄us altero dupl̄r. Prioritas t̄pis est
qua vnū ens p̄cedit aliud duratiōe successiua et t̄pe. et sic oīs cā que
p̄ducit effectū suū p̄ motū p̄cedit suuz effectū t̄pe. oīs em̄ motus fit
in t̄pe et mensuratur t̄pe et successiōe. et sic d̄r sc̄do hui? q; incisio et
p̄paratio lapidū p̄or est et p̄cedit murū t̄pe. Sic etiā sol d̄r p̄cedere
pluuiā. si em̄ debet esse pluuiā p̄us sol aut cōstellatio celestis facit re-
solutiōē vaporū. q; vapor eleuat? in mediā regionē aeris densat in
nubē et postea nubes ingrossata guttatim deorsū descēdit vt d̄r pri-
mo metheororū. ¶ Sc̄do aliqd est p̄us altero fm naturā et p̄uitate
nature. et sic illud est p̄us altero qd fm naturā et ordine nasci aliud
p̄cedit. licet t̄pe sit existāt. quo mō sol d̄r esse p̄or suo radiō. et si pes ab
eterno sterisset in puluere ab eterno causasset vestigiū. et tñ pes ēē
cā vestigiū et p̄cederet vestigiū nasci. Sic interpō terre ēē cā eclipsi
p̄cedēs eclipsim nō t̄pe sed nasci tñ. qñcūq; em̄ interponit terrā in-
ter solē et lunā sic q; luna latitudinē nō habeat sed dyametraliter so-
li opponit necēario sequit eclipsis vt hoc dicit lati? in sec̄do. Et iste
ordo duplex repit in p̄cognitiōe p̄missarū ipsi? demonstratiōis. maior
em̄ p̄cedit cognitiōē cōclusiōis nasci et t̄pe sit. Nasci ideo q; est ei?
causa licet p̄ialis. mō oīs cā p̄cedit suū effectū ad minū nasci. et
etiā notitia maioris p̄cedit cognitiōē cōclusiōis t̄pe vt dicit inferi?
minor vō p̄cedit cōclōnis cognitiōē soluz nasci sed nō t̄pe. Natura
ideo q; ē ei? cā. mō cā ē p̄or effectū nasci. Cognitio at̄ minor? nō p̄-
cedit cognitiōē cōclōis t̄pe. q; sit t̄pe cognitio amborū h̄t. h̄ta em̄ co-
gnitiōe maioris et ea debite sub̄iuncta sub maiori sit h̄t notitia p̄clōis
qd declarat fatiēdo h̄c syllogismuz. Dis triāgulus h̄z tres angulos

equales duobus rectis, sed hec figura que est in semicirculo descripta est triángulus, ergo hec figura in semicirculo descripta habet tres angulos equales duobus rectis. Maior huius demonstratio est et potest esse alicui diu ante cognita, dato quod ei ante esset demonstrata. Conclusio autem hunc est primo nota cum minori, supposito quod primo nunc videtur: quod triángulus hunc semicirculo esse inscriptum in pariete vel in pulvere. Quod autem hoc sit verum quod hinc cognitione minoris debet subsumere sub maiori quod simul tempore habet cognitio conclusionis, aristoteles in rectu innuit dicens, quod quorundam est disciplina hoc modo et non per medium syllogisticum, cognoscit ultimum, id est, minor extremitas esse sub medio, et si sit in illis que sunt de numero singularium que de aliquo subiecto non dicuntur. Et in his que sunt nota per sensum ut ad cognoscendum quod hec figura descripta in semicirculo sit triángulus non indigemus aliquo medio syllogistico, quia sensus sic esse indicat et ad hoc indicandum sufficit solus sensus. Unde secundum intentionem Logici non indigemus medio syllogistico ita intelligitur dupliciter. Uno modo quando talis propositio est immediata et per se nota tunc talis non indiget medio syllogistico per quod probatur. Ratio quia Propositiones immediate non demonstrant nec probant. Omnis enim propositio sic per se nota et notius, propositio autem immediata est qua non est altera propositio. Secundo intelligitur hoc quod non indigemus medio syllogistico ad cognoscendum ultimum, hoc est, minor extremitatem esse sub medio, quia sensus sufficit. Sequitur Correlarie quod si minor sit particularis cognoscibilis per sensum vel sit propositio immediata tunc ad eius cognitionem non indigemus medio syllogistico, sed statim cognoscimus quod minor extremitas continetur sub medio, patet correlarium ex dictis.

Notandum secundo pro intel

ligentis ampliori conclusionis ponere secundum intentionem doctoris Thome maior et minor considerantur dupliciter. Uno modo in virtute et in respectu ad conclusionem, isto modo simul tempore cognoscuntur cum conclusione. Ratio quia cognitio enim relatiui non precedit cognitionem alterius tempore, sed posito vno ponitur et aliud. Et aristoteles in primo de generatione dicit quod relatiua sunt simul natura, hoc est, naturali intelligentia. Intellecto enim vno intelligitur et reliquum. Secundo considerantur maior et minor secundum se et absolute ut propositio sunt absolute, et sic prius cognosci possunt tempore quam conclusio. Unde doctor sanctus in primo mento inquit. Premisse qualitercumque sumantur non possunt simul natura cognosci cum conclusione. Ratio quia semper causa natura precedit effectum suum, premisse autem sunt cause conclusionis ut dicit inferius. Et hoc idem probatur secundo philosophorum. Ratio autem ista quare maior prius cognoscitur tempore quam conclusio, subiectum enim maioris indeterminate est ad multa et

plura que sunt sub eo. Est ergo maior syllogismi indrās ad multas
cōclusiones. si ergo aliqd debet seq̃ syllogistice oportet subsumere mi
norē sub maiore. Unde et p̃mo porum dī. Ex vno nihil sequit̃. Co
gnitio aut̃ minoris et subsumptio ei⁹ fit in tpe. p̃z ergo q̃ cognitio ma
ioris p̃cedit notitiā cōclusionis tpe. Cognoscit̃ aut̃ minor simultate cū
cōclusionē cū sc̃z cognoscit̃ maior et minor debite subsumpta sub ma
iore. Minor tñ fm se accepta etiā p̃us potest cognosci tpe cōclusionē
potest cū minor absolute sumpta p̃us cognosci q̃ maior. et tūc non
cognoscit̃ minor vt determinans maiore et vt subsumit̃ sub maiore.
¶ Sequit̃ Correlarie finaliter ex dictis q̃ possum⁹ cognoscere ma
iore et minore p̃us tpe q̃ cōclusionē si maior et minor absolute sumū
tur et fm se cōsiderant̃. et p̃r cognosci minor sine applicatōe et bitudi
ne ad maiore et sine subsumptōe eius sub maiore. Nō cognita ergo
illa subsumptōe poterit ignorari cōclusio.

Notandum tertio q̃ vt dīce

tur inferi⁹ demonstratio est duplex. quedā vlt̃a et quedā p̃icularis.
Demonstratio vlt̃a fit ex cōuertibilib⁹ vt omne aīal rōnale est risibi
le. oīs hō est aīal rōnale. q̃ oīs hō est risibilis. Alia est demonstratio
p̃icularis et est que fit ex term̃is nō cōuertibilib⁹ quorū vnus non
continet̃ sub alio. vel etiā vt inferius dīct̃ Demonstratio vlt̃a est qñ
passio p̃pria demonstrat̃ de p̃mo subiecto suo vt risibile de homine.
Sed demonstratio p̃icularis est in qua passio demonstrat̃ de aliquo
cōtento sub p̃mo subiecto vt risibile de iohanne. In demonstratōe er
go vlt̃a minor nō est simul nota cū cōclusionē simultate t̃pis. imo ip̃a
minor p̃r esse prius nota nō solum cōclusionē sed etiā n̄ videt̃. Cum
cū demonstramus hoīem esse disciplinabilem per aīal rōne p̃us notūz
est oēm hoīem esse aīal rōnale. q̃ oēm hoīem esse disciplinabilem. q̃
omne aīal rōnale esse disciplinabile. In demonstratōe aut̃ p̃iculari
est possibile minore p̃missam esse simul notā simultate t̃pis cū con
clusionē quēadmodū existat̃ aīalto. in textu de triangulo in iēmitr
culo descripto. Nec Paulus de Vener. ¶ Subiūgit demonstratio
p̃icularis est duplex. quedā habens minore mediatā et quedā bñs
minore immediatā. Demonstratio p̃icularis bñs minore mediatam
est cui⁹ minor mediū habet per qd potest p̃bari vt omne corp⁹ est mo
bile. aīal est corpus ergo aīal est mobile. Demonstratio aut̃ p̃icularis
immediata est que non habet mediū per qd possit p̃bari. siue illud
sit p̃e notū ad sensum vt existatū est de triangulo descripto in pa
riete. siue sit notū per se fm intellectū vt si minor exempli aristotelis
esset. y socles est triangulus. cui intellect⁹ statim assentit̃. suppositio

q̄ sciat quid importat noie terminorū. Subiūgit si ergo minor talis demonstratōis particularis fuerit mediata nō simul tpe cognoscit euz conclusiōe. Non tñ est necessariū q̄ p̄us tpe cognoscat q̄ maior sicut cōtingit de minori demonstratōis vltis. Si aut̄ minor demonstratōis particularis est immediata p̄t s̄l tpe cognosci cū cōclusiōe, hoc tñ non est necessariū q̄ talis minor dudū potuit esse in mēte ate demonstratōis. 2 ideo aristotiles nō dixit in textu q̄ necessariū sit talē minorē simul cognoscere cū cōclusiōe, sed d̄t q̄ hoc cōtingit. ¶ Sequit̄ correlative ad hoc q̄ minor simul cognoscat cū conclusiōe requirit̄ ex aristotele q̄ cōtineat̄ sub maiori et q̄ sciat̄ q̄ sub ea continet̄, et q̄ sit p̄p̄o immediata, si em̄ deficeret aliqua istarū conditionū nō cognoscere minor simul tpe cū conclusiōe. Nec ille.

Notanduz quarto et ultimo

fm intentionez Pauli de venetijs formatio syllogismi in voce vel in scripto tūc p̄missis p̄cedūt cōclusiōe tpe, assensus tñ cōclusiōis fit subito et in instāti. Rō p̄mi q̄ p̄misit in voce vel in scripto fuit cū motu et successione t̄pali, p̄es em̄ p̄ponū q̄nq̄mo tpe, voce non p̄nt formari et exp̄m̄ in instāti. Rō sc̄di q̄ intellect⁹ est cognoscēs sine motu et nō mensurat̄ tpe. Sicut in s̄lī corpus luminosum mediāte luce sua subito inducit lumē in v̄asānū et mediū sufficienter disposituz. Dicit̄ em̄ sc̄do de aīa, q̄ illuīatio fit in instāti, s̄lī agēs naturale cū materia est sufficienter et bene disposita in instāti educit formā. D̄ em̄ q̄nto p̄bicozū, q̄ntio est mutatio instātanea. Sic 2 intellect⁹ noster p̄missas debite applicatas h̄ns, subito format cōclōez sic et intellect⁹ noster h̄ns disp̄nē subito format conceptū specificum legēs ergo vel audīēs ambas p̄missas nō successive in mēte format cōclusiōe, sed in eodē instāti in quo formata est minor in eodez instāti concepta est cōclusiō, et hoc dūmodo minor debite est subsumpta sub maiore. ¶ Sequit̄ Correlative p̄mo ex dictis q̄ notitia maioris non est causa notitiae cōclusiōis, nisi rōne causalitatis minoris vt si querat̄ p̄pter quid homō est r̄abilis, respondem⁹ minorē et nō maiorē, dicimus em̄ q̄ aīal rōnale. ¶ Sequit̄ Correlative sc̄do q̄ maior est cā notitiae cōclusiōis remota 2 in pōia, minor aut̄ cā p̄oxima et in actu, causa autē in actu et effectus in actu sunt simul vt d̄t sc̄do p̄bicozū. Istis notabilibus sic stantibus est.

Conclusio prima Maior de

demonstratōis prius cognoscit conclusiōe tpe 2 natura. Veritas hui⁹ conclusiōis p̄ p̄ma p̄te p̄z ex dictis, q̄ subcū maioris est in p̄terita

et ad plura. p̄la cū p̄nt subsumi sub subcō maiorē. vnde et p̄pter h̄
d̄ maior q̄ plura cōtinet et est v̄lor q̄ minor. et sic maior est indr̄is
ad p̄les conclōes. et per p̄ns maior p̄r p̄us cognosci tpe q̄ conclusio
Sed q̄ sc̄da p̄s conclōis sit vera. sc̄z q̄ maioris notitia p̄us habeat
q̄ notitia p̄clōis p̄z q̄ maior est cā p̄clūsōis licet nō totalit̄. mō oīs
cā p̄cedit suū effectū ad min⁹ nata vt p̄batū ē sup̄ i p̄mo notabili.

Cōclusio secunda. Minor de

monstratōis s̄m se et absolute sumpta. p̄us cognoscit p̄clūsōe tpe et
etiā natura. Prima p̄s huius cōclōis p̄z. q̄ minor cognoscit s̄m se
nō determinat maiorē. et nō vt est debite subsumpta sub maiore. et
p̄ p̄ns potest cognosci minor p̄us p̄clōe tpe. Sc̄da p̄s p̄z. q̄ minor est
cā p̄clōis. mō notitia cause ad min⁹ p̄cedit notitiā effect⁹ natura.

Cōclusio tertia. Cognita ma

iore et minore debite subsumpta sub maiore. minor simul tpe p̄gnoscit
cū conclōne licet non natura. Prima p̄s conclōis p̄bat. q̄ posita cā
sufficiēt et totali ad p̄ductionē alicui⁹ effectus req̄sita. necessario po
nit effectus. minor autē debite subsumpta sub maiore est cā efficiens
notitie conclōis. igit̄ h̄ic p̄gnitōe maioris. et minore debite subsum
pta sub maiore. simul tpe habet notitiā et scia conclōis. Sc̄da pars
conclōis p̄z. q̄ notitia et cognitio maioris sunt cause cognitōis cō
clūsōis. sed oīs cā naturalr̄ est p̄o suo effectui. igit̄ cognita maiore et
minore simul tpe habet cognitio conclusionis.

¶ Arguit̄ p̄mo. Cognitio minoris non habetur simul tpe. cū cognitio
conclūsōis p̄batur q̄ si sic sequer̄ q̄ intellectus noster posset
plura simul intelligere q̄d est contra aristotilē tertio d̄z aīa et quar
to metaphice. vbi d̄r. Qui nō vnū intelligit nihil intelligit. Sed se
quela p̄bat. q̄ minor et cōclusio sunt plura et diuersa quādamodū. An
cā et effectus. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̄ int̄. Necesse noster
bene p̄r intelligere p̄la. p̄ modū. vnius se h̄ntia et maxie q̄ illa plu
ra sic se h̄nt q̄ vnū intelligit sub alio vel oīa sub vno tertio. vt cum
plura sub vna specie intelligibili intelligunt. mō conclusio et exte
mitates ex q̄bus componunt et fiunt p̄misse habent vniorē in me
dio rōne cuius totus discursus d̄r vnus. Aristotiles autē quarto me
taphice dicēs. qui nō vnū intelligit nihil intelligit. s̄m est ad minus
p̄ hoc t̄m nō negat q̄n intellect⁹ etiā p̄r p̄la intelligere.

¶ Arguitur secundo. Cognitio minoris. tempore precedit cognitio
nē p̄clūsōis igit̄. p̄batur p̄ns. sicut se res habet ad esse ita se habet

ad cognoscit, sed minor habet esse tpe ante cōclusionē. igit̃ r cognoscei
 Maior est aristotilis scōdo metaphice. Minor, qz minor p̃r esse an
 te cōclusionē et sine conclusiōe ex quo et minor et cōclusio sunt p̃pōes
 distince et diuerse, mō diuerfa sunt quorū vnus potest esse sine alio

¶ Dico t̃m argumentū cōcludit qz minor f̃m se sumpta bene ē ante
 conclusiōē, sed minor considerata vt est actu subsumpta sub maiore
 et vt habet relatiōē ad cōclusionē, sic simul tpe cognoscit cū cōclu
 sione, et sic minor sub esse minoris vt scz est determinā maiorē r sub
 ea debite subsumpta non cognoscit sine conclusiōe,

¶ Arguit tertio Cognita maiore r minore nō est necesse cognoscere
 conclusiōē, igit̃, p̃batur añs, qz cognita maiore et minore adhuc ali
 q̃s p̃r dubitare de bonitate p̃ne, et etiā potest nō aduertere ad illac
 onē conclusiōis, et per p̃ns cognita maiore et minore non est necesse
 scire et cognoscere cōclusionē. ¶ Dico verū argumentū cōcludit qz
 absolute nō sufficit cognitio maioris et minoris ante conclusiōē, sed
 requirit̃ qz minor cognoscat̃ vt determinā maiorē r sub ea subfūp
 ta et cū hoc cognoscit̃ tūc habet debita bitudo p̃missarū ad conclu
 sionē, in qua debita bitudine etiā cognoscit̃ bonitas p̃ne r illatio de
 bita conclusiōis ex p̃missis. Nec Paulus de venetiis.

¶ Arguit quarto Cognita maiore et minore non simul cognoscitur
 cōclusio igit̃, p̃batur añs, qd si sic sequer̃ qz cognoscēs primā, p̃pōes
 enclidis oēs sequēres cognosceret qd f̃m est, p̃batur sequela qz pri
 ma p̃pō enclidis est causa cognitōis scōdo, et scōda cū p̃ma est causa
 cognitōis tertie vt patz ex p̃cessu enclidis. Prima p̃pō enclidis est,
 Sup datam rectā lineā triangulū equilaterū collocare, Scōda p̃pō
 enclidis est, A quolibet pūcto in quēlibet punctū lineā rectā ducere
 cōtingit. ¶ Dico qz argumentū non cōcludit, qz p̃ma p̃pō enclidis
 nō est causa sufficiens ad cognoscendū scōdam sed requirit̃ debita ap
 plicatio p̃me ad scōdam qua bita vna cognoscit̃ ex altera.

¶ Arguit quinto Cognitio cōclusiōis p̃cedit cognitōē maioris r
 minoris igit̃, p̃batur añs, qz conclusio demonstrāda p̃us nōscitur r
 postea mediū ad demonstrādū querit̃, qd mediū includit̃ in maio
 re et in minori vt ostendit̃ scōdo hui⁹ cū aristoteles ad demonstrādū
 hanc cōclusionē, luna eclipsat̃, sic arguit̃, qñ est interpositio terre in
 ter solem r lunā tūc luna eclipsat̃, sed in oppōne est interpositio ter
 re inter solē et lunā igit̃ in oppōne luna eclipsat̃. ¶ Dico verū argu
 mentū cōcludit qz cognitōe gñali et apphensiua cōclusio p̃us nōscit̃
 et postea mediū querit̃, sed cognitōe determinata et p̃fecta et cogni
 tiōe adhefuiua tūc cōclusio scit̃ ex cognitōe maioris et minoris.

¶ Arguit sexto Notitia cōclusiōis p̃cedit cognitōē maioris et

minoris igit. pbatur añs. qz aliqua conclusio potest pbari pmo dya-
letice et sic nota sit. et postea potest pbari et ostendi demonstratiue
sic. ergo cōclusio prius est nota dyalectica pbatōe anteqz demonstrat
ex pmissis demonstratis. ¶ Dico verū argumentū concludit q ali-
qua cōclusio prius p̄t nosci dyalectice et postea demonstratiue ostendi
sed illa p̄ma cognitio est imperfecta et nō distincta sed conclusio intel-
ligit q cognitio conclusionis sit pfecta et certa.

Arguit septimo. Cognita maiore et minore debite subsumpta nō
habet notitia conclusōis igit. pbatur añs. qz si sic sequeretur q
hicus gnaret in instanti qd est contra aristotile in p̄ntis cū d̄t q ha-
bitus gnatur ex multis actibz frequēter reiteratis. vbi aut̄ est reite-
ratio ibi non est instantanea factio. Sed pbat sequela. qz cōclō d̄t
cognita maiore et minore debite subsumpta statim h̄etur assensus cō-
clusiōis. ¶ Dico verū argumentū concludit q scia actualis p̄t fieri
quasi in vno instāti. cū em̄ p̄ncipia recte sunt disposita tūc intellectus
in instāti assentit cōclusioni licet prius precessit cognitio maioris et
etiā minoris fm se. Unde d̄t Paulus de venerijs. sicut in gnarōe na-
turali prius p̄disponit materia. qz actus actiuorū sunt in pariete be-
ne p̄disposito vt d̄t scō de ania. tū materia suffitiēter et bene disposi-
ta in instanti introducit forma vt ostendit qnto phicorū. Sic in ge-
neratōe scie in intellectu sū maior est cognita et minor debite subsum-
pta. in instanti intellectus actuali assentit conclusioni.

Arguit vltimo. Cognitio minoris non est simul cū conclusiōe. p-
bat. illa que sunt simul vnū non est p̄us altero. sed notitia mi-
noris est p̄or p̄clusionione igit non simul st. Maior est nota. qz hoc im-
plicat q aliqua sunt simul et vnū est prius alio. vnde d̄t in p̄ntis d̄t
q relata sunt simul et vnū nō est p̄ius alio. Minor pars. qz minor
est cā conclusiōis et cōclusio effectus. mō causa est prior effectu. ¶ Di-
co verū argumentū p̄cludit q illa que sunt simul natura vt relata
vnū vt sic non est cā alterius. nec vnū est prius altero. sed illa q sunt
simul tpe nō repugnat q vnū sit prius altero fm natura v̄dictum
est ante de pede et eius vestigiū de sole et eius radio. Minor ergo
et cōclusio sunt simul tpe qua ad cognitionē licet non quo ad natu-
ram. Nec Paulus de venerijs rē.

Anteqz aut̄ sit inducere aut sylogismū accipere / quodam qui-
dem modo / fortasse dicendū est scire / modo aut̄ alio non. qd
em̄ nesciunt / si est simpliciter sed manifestum est quidem / q sic
DD

quidem scit. simpliciter aut non scit. Si vero non Denonla
ambiguitas continget. aut em̄ nībil addiscet. aut que nouit.
Non em̄ sicut quidā argumentant soluerē. dicendū est. Nūqd
sciuisti oēm dualitatē. qm̄ est par vel non. dicenti sic aut at
tulerant quandā dualitatē. quā nō opinatus est esse. Soluūt
em̄ non dicētes. cognoscere oēm dualitatē parē esse. sed quā
scit. q̄ dualitas sit. Et etiā sciunt quidē. cuius vere demon-
strationē habent et cuius acceperūt. Acceperunt aut non de
omni cuius utiq; sciūt q̄ triangulus aut numerus sit. sed sim-
pliciter de omni numero et triangulo. Neq; em̄ vna ppositio
accipit huiusmodi q̄ que; tu nouisti numerū aut quaz nosti
lineā rectaz. sed de omni. Sed nībil opinor p̄bibeat qm̄ est qd
addiscit. sit scire est aut sic ignorare. Incōueniēs aut non est
si scit quoddāmodo quod addiscit sed si hoc modo ut inquan-
tum addiscit et scit.

¶ Utrum possibile sit aliquid scire de nouo. ¶ Pro intellectu huius
questionis more Notandū est pmo q̄ postq; aristoteles determinauit
de p̄cognitionib; eorū que demonstrationē ingrediunt et eorū q̄ ante
sciam conclusis sciunt. Jam p̄ter deteriat de p̄cognitione conclusionis
ostendēs qūo conelo p̄cognoscit ante demonstrationē et qualiter nō
et p̄ hoc aristoteles destruit duas opiones falsas. vnā Eractiri q̄ di-

rit q̄ nihil sciremus simplr. et s̄līr op̄inōnē Platonis qui licet concessit q̄ aliqd̄ scim⁹. t̄m̄ dixit q̄ nihil de nouo scimus sed nostz̄ scire est antiquoz̄ remiscī. Unde aristoteles d̄t in textu. q̄ ipsa conclusio ante oēm inductionē vel demonstrat̄em aliquo mō est scita. ⁊ aliquo mō non est scita. est em̄ ante demonstrat̄ionē scita s̄m̄ qd̄ ⁊ impfecte sed post demonstrat̄ionē scit̄ p̄fecte et determiat̄e. Pro ampliori et 1° intelligētia p̄sentis quest̄ōis et eoz̄ que dicent̄ inferius. de mō sciendi quatuor inueniunt̄ op̄iones. ¶ Prima est op̄io Eracleti quā recitat aristoteles quarto metaphice. Voluit em̄ q̄ p̄pter variationē et continuū fluxū et motū rerū nihil cōtingit scire. Unde et ip̄e propter mutabilitatē rerū amplius loq̄ noluit. sed t̄m̄ digito demonstrat̄ ut etia dicit̄ est ante. Rōnes aut̄ quibz̄ mouebat̄ ad op̄inōnē suā patebūt in argumētis et ei⁹ improbat̄io dicez̄ circa p̄mā ⁊ 2° 3° 4° Huius etiā op̄ionis fuit socrates quē plurimi sunt secuti academi ci. Ut em̄ recitat aristoteles p̄mo metaphice. socrates vidēs mutabilitatē rerū et variationē rerū. oēm sciām dimisit. et t̄m̄ se ad moralia cōuertit. et bene variere moraliter docuit. ¶ Scda op̄io circa ipsum scire fuit Platonis q̄ qd̄em cōcessit q̄ possibile sit aliqd̄ scire. non t̄m̄ de nouo. sed dixit q̄ nostrū scire esset antiquoz̄ remiscī. Imaginabā em̄ plato vt d̄t aristoteles tertio de aīa oīm rerū sp̄s cōcreari in aīa. sed p̄pter vn̄tōnē eius cū corpe impedit̄ in op̄ationibz̄ suis. q̄a postmodū successiue exercet s̄m̄ successiuā disposit̄ionē corporis factā a rebus sensibilibz̄ per impress̄ionē formarū sensatarū Sicut in simili aer successiue illuminat̄ per p̄sumpt̄ionē vaporis humidi den si a caliditate solis. sicut patet in cōsumpt̄ōe nubium que aeris turbationē inducunt. ¶ Sequit̄ Correlat̄e q̄ hec posit̄io Platonis in sciendo est quoddāmodo similis posit̄ioni Anaxagore in generādo. Anaxagoras em̄ dixit q̄ in natura nihil contingit generari simpliciter. sed forma latens in materia per agens naturale et eius virtute. extrahit̄ et ducitur de tenebris ad lucem et esse apparēs. et quēsi admodum etiam rubigo in ere deposita apparet forma clara eris. Plato autem noluit q̄ in rebus int̄entionalibz̄ nihil contingit sciri de nouo. sed solum p̄teritorū remiscī. ponens formas speculati uas latitare in intellectu nostro. et per agens sensibile remoueri il lud prohibēs. et sic erit de potētia ad actū. Rōnes aut̄ hui⁹ posit̄ōis etiam adducunt̄ in ar̄tibus. sed huius op̄ionis improbat̄io patebit̄ circa conclus̄ionē secūdam.

Notandū 1do Tertia op̄inio

de ip̄o scire fuit Quicūq̄ q̄ possibile ē nos aliqd̄ scire de nouo. non p̄

receptionē specierū intelligibilū a sensibilibz sed a datore formarū
quē posuit decimā intelligentiā. Credidit em̄ intellectū agētem esse
quandā intelligentiā separātā habentē influere oēs formas intelligibi
les in hec inferiora. vnde et dixit agētia naturalia solū materiā p̄dis
ponere. ipsa autē materia disposita dator formarū concedit formam
Sic ex pte intellect⁹ possibilis posuit sensū et sensibilia nō facere ni
si ad dispōnem intellect⁹ possibilis vt conuertat ad agētē. ex cui⁹
cōuersione ad ipm̄ influebant spēs intelligibiles intellectui possibi
li sic q̄ scia ⁊ oīs hīus intellectus dependēt fm̄ eum effectiē ab hac
intelligētiā. licet dispositiē et tanq̄ a causā quā nō depēderēt a sen
sib⁹ et sensibilibz. ¶ Quarta vero opio est aristotilis mediātis inter
istos. Dixit em̄ aristotiles sciam in nobis esse contra Eracritū. et il
lā dixit de nouo gnāri in nobis cōtra Platonē. Non quidē ab agēte
in materiali em̄ contra Auicennā. sed imēdiatē a speciebz exnōbz in
fantasiā defluxis originālī a sensibilibz. vnde et tertio de aia dī. Ne
cesse est quēlibet intelligentē fantasmata speculari. Et ibidez. Nihil
est in intellectu nisi prius fuerit in sensu. Sicut ergo sensus aī actua
lī sensationē est in poīa ad sentiendū. sed postea p̄ spēm sensibilē fit
in actu et actualīr sentit. sic intellect⁹ noster ante actualē intellectōez
est in poīa tñ. habet em̄ se iuxta aristotilē tertio de aia sicut tabula
rasa in qua actu nihil est pictū licet aptū depingi. postea tñ fit in ac
tu per spēm intelligibilē que ei ingerit ab intellectu agente. ⁊ sic ip̄e
factus in actu intelligit. Cū ergo intellect⁹ applicet p̄ncipia debite
accipit p̄ctōis scias p̄ demonstratiōē. ⁊ sic scia gnāri in nob⁹ de nouo

Notandū est tertio scdm̄ intē

tionē Cōmentatoris tertio de aīa q̄ sicut materia p̄ma habet se in
gnē subarū naturalū. ita intellect⁹ noster possibilis habet se in gnē
formarū et habarū intelligibilū. materia autē prima fm̄ se accepta ē
pura poīa et est in poīa ad oēm formā naturalē et possibilē. Accipit
em̄ materia formā ab agēte naturali qd̄ educit formā de poīa ma
terie. sic intellect⁹ noster est in poīa pura ad oēm formā intelligibilē
Vnde et dī tertio de aīa. Intellect⁹ noster in poīa sui est tanq̄ ta
bula rasa in qua nihil est depictū aptū natū tñ depingi. Recipit at
intellectus noster formā vel spēm intelligibilem ab ipso intelligibili
virtute intellectus agētis qui facit hoc actu intelligibile qd̄ est po
tētia intelligibile. ¶ Sequit̄ Correlatiē p̄ma q̄ sicut materia p̄ma
duplīr pparat̄ ad formā naturalē scz negatiue et positiue. negatiue per
remotionē forme disconueniētis. positiue per inductionē vel eductio
nē forme cōueniētis. sic etiā intellect⁹ pparat̄ ad formā intelligibilē

vel intelligere. Negatiue p subtractionē forme discōuenientis que est ignoſcētia tam pure negatiua q̄ p̄aue diſpōis. Poſitiue vero per inductionē forme cōuenientis que est hīcus ſcientificus. ¶ Sequitur Correlarie ſecūdo q̄ ſicut diſpō qua materia mouet ad formā est tranſmutatio p̄ſiſtica, ita diſpoſitio qua intellectus mouet ad ſciam ē argumētatio. et ſicut materia ſucceſſiue p̄ trāſmutationē acq̄rit formā ſic etiā intellectus noſter ſucceſſiue p̄ diſcurſum et argumētationes acq̄rit ſciam. Non ſic q̄ ſcia acq̄rit ſucceſſiue p̄ poſt prem, ſed bene diſcurſus ad eam, vnde dictū est ante q̄ hīca cognitōe maior et minor debite ſubſumpta ſimultē habet ſcia conclōſio. ¶ Sequitur Correlarie tertio q̄ ſicut trāſmutatio qua acq̄rit forma ſubſtātia in materia est ḡnatio, et trāſmutatio qua acq̄rit forma accēta hī in materia est alteratio, ſic arit̄ario qua acq̄rit ſcia conclōſio ē dē demōſtratio. ¶ Sequitur Correlarie quarto q̄ ſicut forma aū ḡnatio ſuā quoddāmodo est in materia et quoddāmodo nō, vt em̄ philoſophi plurimi dicūt forma ante ḡnationē ſuā habz eſſe in materia potētiōnālē et inchoatū, ſed poſt ḡnationē habet eſſe p̄fectū et actua lē, ſic etiā conclusio ante demōſtrationē quoddāmodo ſciūt et quod dāmodo non ſciūt, ſciūt q̄dē in poſſa et in vniuerſali ante demōſtrationē ſed nō in actu et p̄fecte, ſed p̄ demōſtrationē ſciūt p̄fecte et in actu.

Notandum est quarto et vlti

mo p̄ intelligētia ampliori conclōſionis ponēde Scim q̄ ſicut duplex a p̄ſiſtis aſſignat materia, quedaz em̄ est materia in qua nō est poſſa ad aliā formā vt est materia celi, materia em̄ celi ſatiata est illa forma quā actu habet, nec abijctet eam, cū celū ſit ingēnabile et incorruptibile vt ē dē p̄mo celi. Alia autē est materia q̄ est in poſſa ad alias formas que ſc̄z non ſemp manet ſub vna ſed ſucceſſiue eſt ſub diuerſis formis, vt est materia iſtorū inferiorū, vnde et ē dē p̄mo p̄ſiſtēti q̄ materia est in poſſa ad dē formā ſibi poſſibilem, ſicut ergo duplex dīſtinguit materia, ſic p̄ſiſtēti duplex diſtinguitur actus et forma. Actus em̄ et forma vt ē dē nono metaphice est eſſentialit̄ ad poſſas et eōuerſo poſſa ad actū. Quiddā em̄ est actus et forma cognitua intellectualis q̄ est actus poſſe et materie ſuperioris celeſtis, non p̄ infoſiationē et inheſionē, ſed t̄m p̄ appropriationē vt aīa nobilis q̄ ē dē motor orbis, et hec forma nō est in poſſa ad aliquā conclōſionē ſcibile, vt ſunt intelligētie diuine ſepare, h̄nt em̄ he intelligētie ſpēs innatas et con creatas p̄ quas intelligūt, vnde et in libro de cauſis ē dē p̄pōe nona, q̄ intelligētia est plena formis, Aliter autē est actus vel forma cognitua

materie inferioris. vt est aia nostra intellectia que est forma et actus inherens. Unde et dicitur scdo de aia. Anima est actus corporis. et hec forma est in potentia ad conuersionem scibilis. et nullam spiritum intelligibilem habet apud se rei intelligibilis sed est in pura potentia. unde et dicitur tertio de aia. Intellectus noster in principio sui est tanquam tabula rasa in qua nihil est pictum. aptum natum tamen depingi. Mouetur ergo intellectus noster per spiritum intelligibilem et per sensibilia exteriora virtute lumen intellectus agentis. Sicut ergo principia virtualiter continent in lumine intellectus agentis. ita conclusiones virtualiter sunt in principijs. per lumen enim intellectus agentis principijs assentimus. sic etiam per principia mediante lumine intellectus agentis conclusiones cognoscimus. sciendo ergo principia quoddammodo scimus conclusiones et quoddammodo non scimus. scimus enim per se in principijs potentia. sed per demonstrationem scimus in actu et deteriorate. per igitur quod per se animam demonstrationem quoddammodo scit et quoddammodo non scit. Istis notabilibus sic statim est

Conclusio prima contra Era

clitum. Possibile est nos aliquid scire. Probat. naturale desiderium in nobis non potest esse frustra. sed a natura inest nobis appetitus ad scire. igitur possibile est nos aliquid scire. Maior quia deus et natura nihil faciunt frustra primo celi et tertio de aia. Minor est aristotelis primo metaphisice. cum omnes homines natura scire desiderant. Probat scdo sic. Si tu dicis quod non est possibile nos aliquid scire. quero an scias istam quam concedis. scilicet nihil scimus. vel non. si scias habet propositum quod aliquid scimus. si dicis quod nescis tunc non assentis ei. modo tu assentis ei et concedis eam. Probat tertio conuoluto presupponendo quod res habet duplex esse scilicet in actu et in potentia. Est in actu res habet in se ipsa cum actualiter existit. vt rosa in estate. Est in potentia res habet in suis principijs et causis. vt rosa in hieme habet esse in potentia. virtus cum rose conseruat in radice rose. sole autem accedente virtus illa ducit ad esse actuale. res ergo non mouetur ad illud esse quod actu habet. motus cum dicitur carentiam forme ad quam est motus. Res etiam non mouetur ad illud quod nullo modo et impossibile est quia natura sic erraret. modo vt dicitur in primo de generatione et corruptione. metaphisice. Opus nature est opus intelligentie naturae errantis. Motus ergo est ad ea que sunt in potentia et quibus conuenit esse non prohibetur. Isto supposito arguitur sic. Intellectus noster mouetur ad sciendam acqrendam et inclinatur ad eam quodammodo perfectibile desiderat suam perfectionem. sed natura nullum modo inchoat que perficere non potest. Concluditur ergo quod quia intellectus noster mouetur ad scire cupiditate. poterit ergo eam habere. quare possibile est nos aliquid scire. per igitur ergo falsitas opinionis Eracliti qui dixit quod nihil scimus.

Conclusio secunda cōtra Pla

tonē. Possibile est nos aliqd scire de nouo. Probat primo sic. Omis doctrina et oīs disciplina sit ex p̄xistēte cognitōe, sed illud qđ sit ante qđ factū est non est, saltē in actu. concludit ergo qđ scia in nobis generat et acquirit de nouo. Maior p̄ua est. p̄bata. Minor qđ si res eēt anteqđ fieret, tūc non esset gñatio rei, que est p̄cessus a nō esse ad eē. Scđo p̄batur conclō. Si nihil de nouo scirem? scia esset cōcreata intellectui et anime nostre, sed hoc est fūm. Igit̄ aliqd scim? de nouo. Maior est nota, qđ negato vno oppositorū concedit̄ reliquū. Minor qđ si scia esset cōcreata ante nostre, tūc ania nostra et intellect? noster nō essent pura pōna in gñe subarū intellectualiū qđ est contra p̄us dicta. Probat tertio conclō syllogismi demonstratiui est aliqua necessitas finis et opatio, sed syllogismus demonstratiui? causat sciaz in nobis. Igit̄ possibile est nos aliqd scire de nouo. Maior qđ nihil ē frustra in rebus, oīs em̄ res terminat fine et opatione p̄mo celi. Minor qđ syllogism? demonstratiui? est a causis p̄p̄is et immediatis ad effectus p̄p̄ios, scire aut̄ vt postea p̄babit̄ est rem p̄ cām cognoscere? et ex cognitōe causarū et principiorū colligit̄ intellectus cognitionē causarū et p̄ncipiatorū primo p̄hicatorū.

Arquit primo. Non est possibile nos aliqd scire igit̄. p̄batur sic. Omis cognitio aut̄ est sensu aut̄ intellectu. sed scia in nobis nec est per sensum nec per intellectū. igit̄. Maior est nota, qđ due sūt potentie cognitive in nobis scz sensitiua et intellectiua. Minor qđ nō p̄ sensum p̄bat. qđ sensus sepius errat et decipit̄ vt ostendit̄ scđo de ania, constat aut̄ qđ cognitio scientialis est notitia certa et p̄z p̄mo posteriorū. Vt etiā non per intellectū. qđ dicit̄ tertio de aia qđ nihil est in intellectu nisi p̄us fuerit in sensu. et per p̄us scia nostra est a sensu. Et cōmentator dicit̄. xij. metaphice. Scia diuina causat̄ res. Nostra aut̄ scia causat̄ a rebus. ¶ Dico verū argumentū cōcludit qđ scia sensus qđ intellect? concurrūt ad gñationē scie. intellect? p̄ncipalr sensus aut̄ m̄terialiter et origināl̄. vñ sensus bñ disposit? facit̄ dispōs bonā i intellectu. et licet aliquñ sensus recipit̄ h̄ ē p̄ accēs vt p̄z. ij. de

Arquit secundo. Non est possibile nos aliqd scire igit̄. ¶ Ania p̄batur. omis scia est necessariorū. sed oia que in natura sunt. sunt variabilia et mutabilia igit̄. Maior ē aristotelis p̄mo posteriorū. scia em̄ est eorū que subam foriunt̄ incōmutabilē inqt̄ Boetius in arithmetica sua. Minor qđ oia naturalia sūt materiā. mō materia est p̄ncipiū variatōis mutatōis et nō esse. vt ostendit̄. vi. metaphice. ¶ Dicit̄

eo verū aritū concludit q̄ res naturales fm esse singulare nō sunt
scibiles. tñ fm esse vñ bñ sciunt fm q̄ stāt sub apphensiōe intellect⁹
et sic de reb⁹ nātalib⁹ nō est scia fm rōnes singlares sed bñ fm rō
vñs. et hoc sufficit ad hoc q̄ aliquid sciatur.

Arguit tertio. Nō est possibile nos aliqd scire. pbat. scia pncipi
arotū bñ ex scia et cognitōe pncipiorū. sed pncipia nō sciuntur.
igit nec pncipiatā. et p hñs nō est possibile nos aliqd scire. Maior ē
aristotilis pmo pñicōz. cū dī. tūc vñsq̄q̄ arbitramur scire cū cās
rei et pncipia cognoscim⁹ vñq̄ ad elemēta. Bñs. pbat. q̄ omē qd sci
m⁹ p dēmonstratiōē scim⁹. sed pncipia sunt indēmonstrabilia. oīs em
dēmonstratio fit p pñs. pñs aut pncipijs nihil est pñs. Maior ⁊ mī
nor sunt aristotilis pmo posteriorū. ¶ Dico vñ aritū pcludit q̄ pñ
cipia nō sciunt nec ipsoz ē scia dēmonstratiō. tñ ipsoz ē scia indēmonstrabi
lis q̄ vocat intellect⁹ ⁊ h sufficit. ⁊ hāc solutiō arist. pōit. 1. posteriorū

Arguit quarto. Nō est possibile nos aliqd scire igit. pbat. tunc
vñsq̄q̄ scim⁹ cū ei⁹ naturā ⁊ pñietates scim⁹. sed pñietates
⁊ accñs rerū sūt infinita. sed infinitū fm q̄ infinitū est ignotū. igitur
Maior ē nota. q̄ qditas et natura est obiectū nostri intellect⁹ tertio
de aīa. et intellect⁹ dēmonstrat pñietates de subiecto scdo posteriorū.
Minor est aristotilis pmo pñicōz. Infinita vñ accidūt. intellect⁹
aut noster refugit infinitū. ¶ Dico vñ aritū pcludit q̄ infinita vñ
accidūt. verū est pñicata p accñs ⁊ accñtalia quoz nō est dēmonstra
tio nec scia. sed pñicata p se vñsuscusul⁹ rei sunt finita vt ostendit
pmo posteriorū. et talia ad sciaz rei req̄runt. cū ergo intellect⁹ noster
talīa pñicata vñsuscusul⁹ rei finita cognoscit et pñietates. bñ scia

Arguit quinto. Nihil scim⁹ de nouo igit. pbat. q̄ pñfecta de reb⁹
scia est pcreata intellectu nostro. igit nihil scim⁹ de nouo. sed
nōstrū scire est pñeritorū et cognitorū notitia. Bñs. pbat. autoritate
mētatorū. vñq̄ pñicōz circa motū grauiū ⁊ leuiū. cū dī. dās formā
dat dīa pñtia formā. mō de⁹ dedit hominī aīaz in gñatōe. et go etia
dedit q̄ sēam q̄ est ei⁹ pñfectio. ¶ Dico verū aritū pcludit q̄ dāns
formā dat oīa pñia formā. vel in actu vñ in aptitudine. licet ergo de⁹
in gñatōe originali hominī. sicut dedit sciam sub actu. tñ sub inclinaci
one et aptitudine. eo q̄ cōcessit hominī appetitū ad scire. vt bñ pmo
metaphice. quē appetitū et naturalē inclinationē homo p̄t ducere in
actū cū studijs insistit et doctrinis.

Arguit sexto. Non est possibile nos aliqd scire de nouo igitur
probat antecedēs. Quicqd ducit de pñia ad actū ducit per
id quod est in actu. sed intellect⁹ noster an actualr scire ē in pñia
ducit ad actū p hoc qd est i actu. et nō qd aliud vt videt nisi p sciaz q

existit in ipso. concludit ergo qd nihil scim⁹ de nouo sed ante demon-
strationē scia fuit in intellectu nostro. ¶ Hoc argumentū soluit Jo-
hānes de Janduno tertio de aia et dicit qd verū est qd intellect⁹ noster
ante actuale intelligere et scire est in pura poia. et ducit in actū per
id qd est in actu. sed hoc non est per sciam que actu est in eo. sed per
ipsa fantasmata illustrata lumie intellectus agētis que causant spēs
intelligibilē in intellectu nostro per quas intellectus intelligit res.
quarū sunt spēs et similitudines.

Arguit septimo. Argumētatio platonis qd nostrū scire est pteri-
torū scia et notitia pbat sic. ppono tibi istā qd oīs dualitas est
par. quā concedis. ultra ppono tibi istā. Ista dualitas est par. demō-
strando numerū duorū denariorū quos continue habui in manu ab-
sconso. tūc arguo sic. vel igit sciuiisti istā dualitatē esse parem vlt nō
si dicis qd sic. ergo nostrū scire est pscitorū et pteritorū cognitio. cuj
em apperui manū tu didicisti qd ista dualitas est par quā habui in
manu absconsam. nesciuiisti em ante qd in manu absconsa habui. et
mō didicisti. ergo qd vere didicisti pus sciuiisti. Si aut dicis qd non
sciuiisti. hoc videt esse fām. qz tu cōcessisti qd scires qd oīs dualitas est
par. et ista dualitas in manu absconsa fuit dualitas. igit sciuiisti eaz
esse parem. qm em dicit oīs nihil excludit pmo celi. ¶ Hoc argumen-
tū soluit aristotiles in tertia et dicit qd sciendo istā oīs dualitas est par
etiā sciui qd dualitas in manu absconsa fuit par. non qdem in actu.
sed in poia tūc. Et em scitur vltis scit quolibet sua picularis. et sci-
tur in gñe et in poia. sed non sub esse deteriorato et pfecto et sic argu-
mentū platonis nō concludit. ¶ Sequitur Correlarie qd nō est incō-
ueniēs hoc addiscere quod qd scit. quod em qd scit in poia et in con-
fuso hoc addiscit sub actu et cognitōe deteriorata. et sic conclusio ante
demonstrationē aliquo mō scit et aliquo mō non scit. scilicet qdem in
poia et fm qd. et ignorat sub cognitōe certa et perfecta.

Arguit octauo. Nihil scimus de nouo sed nostrū scire est anti-
quorū reminiscē. pbat argumēto platonis p expieētā de iu-
uene imperito in geometria qd atheniis interrogata debite rñdebat
qd non videt alia rōne fuisse factū nisi qd illud quod pus sciuit pos-
tea reduxit ad actū et memoriā actuāle. Plato em quendā iuuenēz
imperitū in geometria adduxit interrogās eum pmo de qd nōmīs
terminorū in geometria. vt qd rotum fecer. et qd pars. quo intellecto
et cōcesso postea coniūxit. querēs sic. hec est vera. emne totū est ma-
ius sua pre. et iste concedēs. postea plato applicās pncipia debite. in-
ferebat ille iuuenis concludēs. ¶ Hoc argumentū soluit Egidius et
dicit qd hoc nō fuit ideo qz iuuenis ille pus sciuiisset geometriā. sed ideo

ad interrogata recte respondit. qz eum ordinate de omnibz interro-
gaur. pmo de quid nois terminorū geometricorū qd fecerit. postea pñ-
cipia ex eis fecit. et tandē pñcipia debite applicas inferebat recte cō-
clusiones. Hoc em̄ habet intellect⁹ noster ex se ⁊ sua natura. qz cogni-
tis pñcipijs infert cōclusiones ⁊ pñcipiata. ¶ Sequit⁹ Correlarie pri-
mo ex dictis. qz cōclusio ante actualē demonstratiōē scit⁹ et non sci-
tur. respectu diuersorū. scitur qdem fm̄ quid et in gñe. sed nō scitur
pfecte et sub esse pñcio. sicut in fili effectus anteqz pducit in esse pñ-
existit in suis causis virtute et poñia. Cuz vero esse exñtie acquiri-
tūc esse actuale habet vt declaratū est supius de rosa. ¶ Sequitur
Correlarie scdo qz sicut res pfecte esse habet cū in actu. pñcie natu-
re existit et esse exñtie habet sic etiā cōclusio pfecte scitur qñ per de-
monstratiōē eius veritas hētur. et hoc est ex pñcipijs. pñcia ⁊ cau-
sis. ¶ Sequit⁹ Correlarie tercio qz sicut materia pma quantum est
de se est pura poñia. et ad oēm formā habet appetitū. ⁊ eius appetit⁹
finiri non pñ. nec aliqua forma satiari vt dñ primo pñcipiorū. sic etiam
intellect⁹ noster est pura poñia hñs appetitū ad oēm formā intelli-
gibilē. Nec aliquo intelligibili creato satiari pñ. sed cuz percipiet illud
primū increatū lumen in quo sunt oīa tunc satiabit⁹ et quietabitur
vnde scriptura dñ. Satiabor cū apparuerit glā tua. ¶ Sequit⁹ Cor-
relarie quarto qz dictū platonis qd dixit in mēnone qz scie essent do-
na deorū. ad bonū intellectū fm̄ existit. Omnis em̄ sapiā a dño deo
est. et deus scientiarū dominus est Ad intentionē tñ platonis non
est verum sic qz scientie essent dona deorū intellectui modo cōcrea-
ta. ¶ Sequit⁹ Correlarie quinto qz sicut in gñatione rerum natura-
liū ⁊ sensibilibū duo reperiunt⁹ corpora quorū vnus est plenū formis
omniū inferiorū rerum forma continens. vt corpus celeste. In cor-
pore em̄ cēlesti vt astrologi dicunt. omniū rerum inferiorū species
et forme iant descripte. vt dixit Ptolomeus in libro centū verborū.
Verbo nono dicēs. Vultus huius seculi subiecti sunt vultibz celī. et
aliud est corpus vel substantia corporea que a suo pñcipio nullam for-
mā continet. sed est in potētia ad omnes. vt est materia prima. Sic
etiam in genere formarū substantiarū intellectuāliū duplex repe-
ritur differētia. quedam em̄ sunt forme plene formis et species⁹ in-
telligibilibz que eis sunt concreate. vt sunt intelligentie diuine. Alie
autē sunt forme intelligibiles in pura potētia nullam speciem et for-
mā eis concreatā. vt sunt anime humane. et he iuuamine sensus et
ex notitia rerū sensitiva assurgunt in cognitiōē rerum intellectuā-
liū Nec correlaria sunt de intentione Johannis de Nechilino.

Scire aut opīnamur simpliciter vnūquodq; et non 3opbissi
co modo. quod est scōm accidens cū causam arbitramur co
gnoscere ppter quam res est et quoniā illius est causa. et non
est contingere hoc aliter se habere. Manifestū est igit q; bmoī
aliquid scir. scire nanq; scientes. et non scientes. bñ quidē opī
nant sic se habere. Scientes aut causam habent quare cuius
est scientia simpliciter hoc impossibile est aliter se habere. Si

quidem igitur alius sciendi est modus posterius dicemus.

¶ Utrū due diffinitōes ipsius scire ab aristotile sint sufficiēter assi
gnate. Pro intelligētōe huius questōis more. questio hec querit. vtz
duc dices ipsius scire quas aristotiles in textu ponit sint bñ assigna
re. quarū pma est ista. Scire est cām rei cognoscere: ppter quas res
est. et qm illius est cā. et non est cōtingere hoc aliter se habere. Se
cūda aut dīo ipsi? scire est hec. Scire est p demonstratiōē intelli
gere. Pro quarū diffinitōnū intelligentia.

Notandum est primo q; post

q; aristotiles in pbenso ostendebat necessitatē sylogismū demonstra
tiui. Jam pnter exequit et intēti suū. dando modos et vā qū in
tellectus noster deuenire pōt ad acq̄sitiōē scie. ad quā a natura mēti
nat. Diuidit aut liber iste totalis in duos libros piales. In pmo do
cet ex quib; et quolib; debet esse demonstratio. Scda docet inueni
re mediū aptū ad demonstratiōē. p qd eos inuenire possum? scia?
conclōis. Pm? aut liber diuidit in quatuor tractatū. quorū pms
ōndit ex qbus formalr et expse est demātiō. scda aut ex qbus vtu
aliter est demonstratio. tertio ōndit in quā figura fit demonstratio. qr
rus ōndit ppter qd est demonstratio. Diuidit aut pms tractatus in
quatuor ptes In pma inuēstīgat qd est demonstratio. In scda ex qb;
est demonstratio. tertio ex qualib; debet esse demātiō. qtro ex qb; et
qualib; nō pōt esse demonstratio. 7 hec oīa dicent in q̄stionib; seqntib;

*ora in pmo
et scda et
scda et
scda et*

*ora in pmo
et scda et
scda et
scda et*

¶ Pro intellectu ergo pme dionis ipsius scire. Scire vt habet Lin
comensia pmo posterioru accipit quadrupl'r scz coiter. p'rie. et ma
gis p'rie. et p'riissime. ¶ Scire coiter est veritatē cuiuslibet entis
apphenderē non curando an tale ens sit necessariū vel contingens
Sequitur Correlarie q' isto mō scire capiēdo. sūm non scitur p'z quia
sūm est nō ens. sed omne qd est hoc scit. non curādo an sit v'le vt q'
homo sit aīal. vel p'iculare vt q' roma sit magna ciuitas. siue neces
sariū siue cōtingēs. ¶ Scdo scire capī p'rie 2 est veritatē alicuius
necessarij vel contingētis vt in plurimū cōphendere. Dico notan
ter contingētis vt in plurimū p'pter excludere pure contingēs quod
non scit. sed contingēs vt in plurimū vt in canicularibz diebus esse
calorē. in hyeme frigus. ¶ Tercio capī scire magis p'rie. et sic scire
est veritatē alicui⁹ necessarij apphendere non curādo an hoc sit per
causam siue per effectū. Isto mō scire extēdit se ad cognitionē p'nci
piorū quorū p'rie est intellect⁹. Isto mō aristoteles sepi⁹ cepit scire
cū dixit in posteriorū q' p'ncipiorū est scia indemonstrabilis. Et istis
modis hic non capī scire. ¶ Quarto capī scire p'riissime. et sic sci
re est veritatē alicui⁹ rei necessarij p' causam. p'ria et necessariā ap
phendere. et hoc vocat scire p'pter qd. ostendit em̄ p'pter qd res est.
et hoc est potissimū scire et est effectus demonstratōis. Ad hoc scire
oīa alia scire ordinant sicut in finē. quādū em̄ intellectus nō perue
nit ad hoc scire non q'scit. sed postq' intellectus p'ria et primā cau
sam effectus habet: q'scit. Unde bene dixit aristoteles in textu. Sci
re autē optīnamur simpl'r vnūquodq' sed non sophisticō mō. qd est
fm accūs. cū causam arbitramur cognoscere p'pter quam res est. et
qm illud eē causa. et non est contingere hoc aliter se habere.

Notandum secundo q' in p'ri

ria dione scire ponunt quatuor p'icule que req'runt ad spm scire.
simpl'r. P'rimū 2gnoscere rem scibilem. non entis em̄ vt dī in textu
non est scia. oīs em̄ cognitio est entis. scire autē est quoddā cognosce
re. Non capī autē hic scire vt dī actum t'm. sed vt dicit actū vel ba
bitū. et sic dormiēs actu nōt considerās in scia sua dī geometra vel
phus q' sufficit q' talis habeat sciam sub habitu. ¶ Scdo ad scire
requirit cognitio cause quod p' ostendi ex quatuor. Primo ex parte
rei cognite que mouet intellectū. sicut em̄ se res habet ad esse ita se
habet ad cognosci scdo meraphice. sed res scibilis nō habet esse sine
causa. ergo nec habet cognosci sine causa. Minor q' res nō habet eē
sine causa notum est. q' causa impmit esse effectui. Causa em̄ est ad
cuius esse sequit aliud. hoc est effectus. Scdo p'z q' scire est p' cam

Posteriorum Fo. XXII.

ex parte obiecti ipsius intellectus. quod terminat intellectum. et enim
 sexto metaphice quod verum est obiectum ipsius intellectus. verum autem ut dicitur
 per Isaac antiquum philosophus est adequatio intellectus ad rem. non ergo scitur
 res perfecte nisi intellectus adequetur rei. non potest autem intellectus adequari
 rei nisi cognoscat eius causam. quare concluditur quod scire est per causam. si-
 cut enim in silis tunc enim dicitur verum aurum quoniam adequatur suis principijs et
 habet ea que sunt de ratione veri auri. Non ergo cognoscimus aliquid esse
 verum aurum. nisi sciuerimus ipsum referre in sua principia. et sciuerimus
 ipsum habere quicquid est de ratione veri auri. hoc autem non potest fieri ignora-
 ris causis. ¶ Tertio patet quod scire est per causam ex parte ipsius intellectus
 consideratis ipsam rem. quod diu enim intellectus dubitat de aliquo tam
 diu non scit. ut enim dicitur primo posteriorum. scia est cognitio certa. sed non
 bita causa semper contingit intellectum dubitare. sed postquam causam rei habet
 ipse intellectus. amplius non dubitat. ergo scire est rem per causam cognoscere.
 ¶ Quarto patet quod scire est rem per causam cognoscere ex modo intel-
 ligendi. Modus enim intelligendi est procedere per discursum ab uno in
 aliud usque ad prima et indemonstrabilia. Sed impossibile est intellectu
 deuenire ad indemonstrabilia nisi cognitiois causis condis. Conclu-
 ditur ergo quod scire est causam et hircudinem cause ad effectum rei cogno-
 scere. ¶ Tertio ad scire requiritur cognoscere illam esse causam illius effe-
 ctus. non enim sufficit cognoscere effectum cum causa. sed oportet referre
 effectum in causam et causam in effectum. Non enim cognosceret quis simpliciter lu-
 nam eclipsari propter hoc quod cognosceret eclipsam lune. et interpō terre
 inter solē et lunam. sed oportet cognoscere interpōem terre inter so-
 lem et lunam esse causam eclipsis. ¶ Quarto et ultimo ad scire simpliciter
 requiritur quod illam causam non contingat aliter se habere. sed quod po-
 nat effectus. sic quod non sit causa per accidens. Unde causa per accidens sumi-
 tur tripliciter. Primo pro eo quod agit effectum propter intentionem. et sic fortis est
 causa per accidens ut dicitur secundo philosophorum. Secundo causa per accidens capitur per ea
 quod remouet prohibens. et sic appropinquans fenestram est causa per accidens illu-
 minationis domus. vel diuellens et remouens columnam est causa per accidens
 casus lapidis deorsum ut dicitur viam philosophorum. Tertio sumitur causa per accidens
 pro eo quod est coniunctum cause per se et sic albus vel musicus dicitur causa per
 accidens edificij. quia coniungit cause per se que est edificator. et isto modo
 hic sumitur causa per accidens ut patebit. Omnes tamen modi sciendi quibus non
 scitur res simpliciter sunt cause per accidens scire. quia remouent prohibita ad
 habendum sciam.

Notandum est tertio quod quod

trior modis contingit aliqd scire. Primo p effectū vt qñ scit aliquē
 habere sanguinē accensum in corde. p hoc q est appetēs vindictaz.
 et tūc fit syllogism⁹ a posteriori. per hunc modū. Omīs appetēs vin
 dictā habet sanguinē accensum in corde. sed sortēs appetit vindictā
 ergo sortēs habet sanguinē accensum in corde. Unde et pmo de aīa
 dī. Ira est accensio sanguinis circa cor. Et iterū. Ira est appetit⁹ re
 cōtristatōis vel vindictē. ¶ Scdo contingit scire per cām remotā.
 vt qñ scit q lapis nō respirat qz non est aīal. sicut em̄ aīal est cā res
 mota respiratōis. sic non aīal est cā non respiratōis. Dicet em̄ inferi
 us sicut affirmatio est cā affirmatōis sic negatio est cā negatōis. Et
 tūc fit talis demonstratio. Omne qd nō est aīal nō respirat. sed lapis
 non est aīal. igit lapis nō respirat. ¶ Tercio cōtingit aliqd scire per
 signū. vt qñ quis nōscit dilectionē in aliquo per signū. exhibitio em̄
 operis signū est dilectōis. et tūc fit syllogismus dyalecticus in hūc mo
 dū. Quicunqz aliquē osculat et amplexat diligit illū. sed sortēs oscu
 lat et amplexat platonē. igit sortēs diligit platonē. Osculū em̄ et am
 pletus sunt signa amoris. ¶ Quarto cōtingit aliqd scire per causā
 primā et ppinquā. vt cū scimus lunā eclipsari p interpōnem terre in
 ter solē et lunā. et tūc fit syllogism⁹ demonstratiu⁹ simplr a pōri. ppter
 qd. vt sic syllogizando. Quicunqz interponit terra inter solē et lunam
 eclipsat luna. sed quicunqz sol est in capite. vel in cauda draconis ter
 ra interponit inter solem et lunā. ergo quicunqz sol est in capite vel
 in cauda draconis luna eclipsat. Silr cuz risibile demonstram⁹ de
 hoīe per aīal rōnale sic arguēdo. Omne aīal rōnale est risibile. omīs
 homo est aīal rōnale. ergo oīs homo est risibilis. Et hoc scire aristo
 tiles hic diffinit. pprie. et istos modos tres sciēdi aristotiles exclusit
 in diffinitōe scire Lū em̄ pmo dixit scire est causā rei cognoscere ex
 cludit modū sciendi qui est p causā remotā. qm̄ causa remota
 pprie nō est causa illi⁹ effect⁹. sed alteri⁹ vt nō esse animal. nō est cau
 sa respiratōis. s nō esse al⁹ est causa nō sentire quia dī scdo de anima
 al⁹ dī al. ppter sensū tact⁹. sed nō habere pulmonē est prima causa nō
 respiratōis. Lū hō dixit nō ptingit aliter se habere exclusit modū
 sciendi. qui est p signū qz talis mod⁹ sciendi nō pcedit ex necessarijs
 sed ex p̄babilibz tm̄. Seq̄ correlarie. qz oēs iste p̄cule ponunt in
 in diffinitōe scire ad intelligendā naturā ppriā ipsi⁹ scire. vt scz sit
 p causā. ppter quā res est et qm̄ illi⁹ est causa. et nō est ptingere hoc
 aliter se habere

Notandum quarto et ultimo

Quod aristoteles in tertio diffiniens scire, dicitur. Scire autem opina-
 natum simpliciter vnumquodque, sed non sophistico modo. Unde
 scire sophistico modo est scire aliquid non in se ipso nec in propria
 forma sed in alio in quo est ut sicut pars in toto vel actus in subiecto
 vel ut effectus in sua causa, ut conclusio in principiis suis tale scire non
 est scire simpliciter sed quod et finem actus, et vocatur ideo sophistico modo quod sic
 sophista dicit quod apparet esse doctus et sciens, et non est, sic etiam in tali
 modo sciendi videtur quod aliquis sciret et nosceret esse simpliciter quod tamen
 non scit Et dicit aristoteles quod scire tunc opinamur vnumquodque cum
 causam rei cognoscimus, et non dicit causas rerum tamen sicut res est ex quatuor
 causis, ut dicit secundo philosophorum ita etiam cognoscitur per quatuor causas.
 Dicit enim secundo metaphysice eadem sunt principia essendi et cognoscendi.
 Huius rationem assignat Egidius ista, quia licet eiusdem rei scibilia sint
 plures cause prout tamen iter eas una est potissima, quod maxime facit scire ut
 causa finalis quod est causa causarum ut dicitur secundo philosophorum, et est ratio cog-
 noscendi et causarum materialium et formalium, forma enim proportionatur fini, et
 materia forme, ideo in illis quod sunt ad finem et quod sunt propter finem demonstrat-
 rio quod est per causam finalem est potissima, et dico notanter in his que
 sunt propter finem quod ut dicitur tertio metaphysice in mathematicis
 non est bonum neque finis, et ideo definitiones et demonstrationes in
 mathematicis dantur per causas formalem, in philosophia vero et logicis
 per causam finalem. ¶ Subiungit Egidius, aristoteles convenien-
 tius diffinit scire quasi scientiam, quia scire significat scientiam ut est in age-
 re et fluxu, scientia autem dicitur scientiam ut est in habitu et potentia, que
 libet autem res est nobis notior cum est in actu quam cum est in potentia
 et etiam scire ut est in actu est immediatus effectus demonstrationis
 qualiter hic consideratur. ¶ Pro diffinitione autem secunda ipsius scire
 re quam aristoteles ponit, scilicet scire est per demonstrationem intelligere
 Sciendum quod ista diffinitio secunda comparatur ad primam sicut forma
 ad materiam, prima enim diffinitio scire iam declarata est diffinitio
 materialis, ista autem est formalis, unde quia sicut in natura materia
 habet esse per formam, et cognoscitur in analogia ad formam, ut di-
 citur primo philosophorum, sic diffinitio materialis ipsius scire demonstra-
 tur per diffinitionem formalem ipsius scire, et format tale argumentum
 et demonstratio, Omne intelligere per demonstrationem est cognoscere rez
 per causam et quoniam illius est causa et non est contingere hoc aliter se habere.

Sed omne scire est p demonstrationē intelligere, ergo omne scire est
cōscire cām, ppter quā res est, et qm illud est causa, et nō est hoc cō-
tingere aliter se habere. Et dicitur prima dīo materialis sūm Pauluz de
venerijs, qz tale scire sit per pmissas que sunt materia demonstrati-
onis, que pmissae etia sunt cause conclusiois. Quō tñ pmissae se habeāt
ad conclusiōem an in gñe cause materialis vel efficiētis dicit inferius
Scda aut dīo est formalis, ppter qz dat per finem demonstratiōis, mō
forma et finis coincidūt scdo phicorū. Istis notabilibz sic stantibz est

Conclusio responsalis. Diffi-

nitiōes ipsius scire ab aristotile sunt sufficēter assignate. Probat cā-
clusio pbatōe aristotilis in textu, vnde aristotiles arguit sic Ista dīo
est bene posita quā tam sciētes qz non sciētes esse bonā existimant
sed tam sciētes qz non scientes estimāt dīones scire esse bonas et be-
ne positas, et maxie pbat de pma, qz non scientes estimāt se scire
qm opinant se habere cām et qm illius est causa, et qz non est cōtin-
gere hoc aliter se habere. Sic sūt scientes opinant se scire qz credūt
se habere cām, ppter quā res est et quā non est cōtingere aliter se ha-
bere, igit et hec pbatō est a signo. Est tñ dīa inter sciētes et nō sci-
ētes, qz vere sciētes vere sciūt cām, sed non scientes opinant se ha-
bere causam, quare conclusio vera.

Arguit pmo. Scire nō est cām rei cognoscere igit, pbat aīa
sicut se res habet ad esse ita ad cognosci, sed res habet esse per
oēs causas, ergo etiā habet cognosci per oēs cās. Maior est aristoti-
lis scdo metaphice. Minor est aristotilis scdo phicorū, vbi aristoti-
les ostendit qz res phice comprehendūt quatuor cās. ¶ Dico verū ar-
gumentū cōcludit qz res phice hnt quatuor cās, et quo ad esse et qz
ad cognosci, tñ qz vna est potissima causa, scz finis, ideo enumerat
tñ pncipalē, p hoc tñ non negat qn etiā res p cognosci p alias cās.

Arguit scdo. Scire non est cognoscere cām rei igit, pbat sic.
qz multa sciūt per effectū vtpatqz auctoritate aristotilis pmo
de aīa, vbi ostendit qz aīa cognoscit per motū et sensum, constat autē
qz motus et sensus non sunt cā aīe, sed potius econuerso aīa est cā
motus et sensus. Unde dicit scdo de aīa. Anīa est pncipiū quo viuim⁹
sentim⁹ mouemur et intelligim⁹. ¶ Dico verū argumentū cōcludit
qz scire ppter qd et a priori est per cām, argumentum aut arguit de
scire qz est et a posteriori de quo non datur dīo.

Arguit tercio. Scire non est per cām igit, pbat, qz hita et co-
gnita cā contingit ignorare bitudinē cause ad causatū vel esse

et est in
na metaphice
scdo
et ppter
qz aīa cognoscit
per motū et sensum
et aīa est cā
motus et sensus
et aīa est pncipiū
quo viuim⁹
sentim⁹ mouemur
et intelligim⁹

Posteriorū Eo. XXIII

etū. et per pñs cognita causa non habetur cognitio effectus. ¶ Dico
verū argumentū cōcludit q̄ ad scire non sufficit absolute cognitio
cause sed oportet cognoscere applicatiōē causē ad effectū que fit p̄
quendā discursum rōnis. quod tetigit aristotiles in textu cum dixit
et quoniam illius est causa.

Arguit quarto. Per causam finalem nihil scit. igit̄ dīo cū eius de
claratiōe non v̄z. p̄batur añs. omis cognitio fit per pñs. sed fi
nis est vltimū. igit̄ per cām finalem nihil cognoscit. Maior est nota.
q̄ cognitio est ex causa. mō causa prior est effectui. Minor est aristo
tilis scđo phicorū et q̄nto metaphice. Finis est vniuersaliūq̄ rei vlti
mū. ¶ Dico verū argumentū concludit q̄ finis est vltimū quo ad
esse executiū. et sic finis non est cā. sed finis quo ad esse inrēionale
quod habet in inrēione agentis tunc est pñmū et v̄ sic est causa.

Arguit quinto. Diones ipsius scire nō sunt bene assignate. igit̄.
p̄batur añs. Dñe accñs debet diffiniri p̄ suū subcām. sed scī
re est accñs et eius subcām est añs. igit̄ scire debet diffiniri per añs.
Maior est aristotilis. vii. metaphice. Minor est aristotilis in pñis
cū dicit q̄ oīa scia est in añs. et omnis color in corpe. ¶ Dico verū
argumentū concludit q̄ licet dīo scire non est per subcām explicite
tñ implicite et hoc sufficit. scire em̄ habet p̄o gñe intelligere. intelli
gere aut̄ concernit añm. q̄ intelligere est p̄pria passio añe v̄ ostēdit
aristotiles p̄mo de añs. Vel melius dicerem⁹ q̄ accñs comparū ad
id in quo est tñc diffinit̄ per suū subiectū. sed comparū ad id a quo
est vel quo ad eius finē. non oportet q̄ diffinit̄ per suū subiectum
et sic cōtingit hic. Scire em̄ compar̄ hic ad id a quo est v̄ ad causā
ergo diffinit̄ per causam.

Arguit sexto. Illius cui⁹ est scia hoc p̄ se habere aliter. igit̄ de
claratio dionis p̄me scire in textu nō valet. p̄batur. q̄ si nō se
queret̄ q̄ de rebus naturalib⁹ nō esset scia qđ est sñm. aristotiles em̄
in phisicis tradidit sciam de rebus naturalib⁹. p̄batur sequela. quia
entia naturalia aliter se habēt. p̄batur. q̄ habēt materiā. modo ma
teria est principiū contingētie cōtinuitatis v̄ ostēdit sexto me
taphice. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̄ entia naturalia possūt
se aliter habere sñm esse singulare et existētie. sed sñm illud esse nō sūt
scibilia. sed sñm esse quiditātē et v̄le hñt se necessario et inmutabi
liter. et sñm esse illud sunt scibilia.

Arguit septimo. Illud cui⁹ est scia hoc p̄ se aliter habere igit̄
p̄batur añs. q̄ conclusio est scia et conclusio p̄ se aliter habe
re. q̄ conclusio sic scia est aristotiles in textu. Scia em̄ solum est illi⁹

Liber Primus

conclusionis in qua passio demonstrat p[ri]ma de subiecto suo. Sed
q[uod] conclusio p[ro] se aliter habere. q[uia] sit et format per intellectū in scō
opatione intellectus. que q[uam] format tunc est et postea nō est. ¶ Dico
verū argumentū concludit q[uod] cōclusio quo ad esse suū absolutū nō
est necessaria. sed conclusio quo ad esse signatū in natura et quo ad
rem quā designat sic est necessaria.

Arguit octauo et vltimo. Diffinitio p[ri]ma scire est supflua igitur
p[ro]batur mōs. q[uia] ista p[er]icula. et quoniā illius est causa superflue
ponit. q[uia] sufficere includit in ista p[er]icula causa. si em̄ est causa tūc
scitur q[uam] illius et alicui⁹ effectus est causa. causa em̄ d[icitur] relative ad
effectū. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de venetijs et d[icitur]. v[er]z est
q[uod] causa d[icitur] relative ad effectū. sub rōne cause accepta. exprimit ergo
hic expresse h[ab]itudo cause ad causatū. quasi aristoteles diceret. nō suf
ficit absolute cognitio cause sed requirit[ur] cu[m] hoc h[ab]itudo cause ad
effectū. et hanc h[ab]itudinem exprimit ista p[er]icula. q[uam] illius est causa.
¶ Sequit[ur] Correlarie p[ri]mo q[uod] stat aliquis absolute noscere causas et
ignorare eius h[ab]itudinē ad causatū. cuius t[ame]n h[ab]itudinis p[er]ideratio
p[er]tinet ad scire. ¶ Sequit[ur] Correlarie secūdo. Recte aristoteles ante
diffinitionē demonstrationis de qua intēdit. diffinit scire. p[er]t[inet] q[uia] de
monstratio est quoddā organū et instrumentū intellect[us]. inquirētis
sciam de rebus. Ratio aut[em] instrumēt[us] et organ[us] sumit[ur] p[er] comparatōez
ad finem. vt si finis ferre sit secare dura et diuidere. oportet q[uod] diffi
niat[ur] per comparatōē ad illum finem. vt dicēdo. ferra est quoddā in
strumentū ferreū secatim et dentatū. finis aut[em] demonstratōis est scire
ergo recte ante diffinitionē demonstratōis ponit diffinitio scire.

Dicim⁹ aut[em] scire et q[uia] per demonstrationez est intelligere deo
monstrationem autē dico syllogistū apodicticon id est facien
tem scire. Sed apodicticon scientiales dico secūdu[m] quē in ha
bendo scim⁹. Si igit[ur] est scire vt posuim⁹. necesse est et demon
stratiua3 scientia3. esse ex veris et p[ri]mis. et immediatis et no
toribus et p[ri]orib⁹. causisq[ue] conclusiois. Sic em̄ erunt p[ri]ma

principia et qđ demonstratur Syllogismus quidem erit sine
 bys. demonstratio vero non erit. non em̄ faciet scientiam. ver
 rum quidem igitur. oportet esse qm̄ qđ non est non est scire.
 vt qđ dyametros sit simetros. Ex primis autem et inde
 monstrabilibus est. eo qđ nō sciet non habens demonstratio
 nem principiorū ipsorum. Scire em̄ quorū demonstratio est
 non secundū actiōs habere demonstratiōes causas quoq; et
 nociores oportet esse. et priores. Causas quide; quoniam tūc
 scim⁹ cū causas cognoscimus. et priores si vere sunt cause et
 nociores. Non solū aut. in altero mō intelligendo s; in sciēdo
 qm̄ sunt. priora aute; et nociora dupliciter Non em̄ idem est
 prius natura et quo ad nos pri⁹. Neq; natura uoc⁹ ē nobis
 notius. Dico aut priora et nociora ad nos proximē sensat.
 Simpliciter aute; priora et nociora q̄ longius sunt. Sunt
 autem longiora quidem vltia. ^{et} maxime aut proxima singularia
 et opponuntur hec ad inuicē; Ex primis aut est qđ ex prijs
 principijs est Ide; em̄ dico primū et principium.

¶ Alium due diffinitiones demonstratiōis ab aristotile sint bene
 assignate. quarū prima est. Demonstratio est syllogismus apodicticon

id est sciētiālis vñ fatiens scire. Secunda est. Demonstratio est syllogismus pcedens ex primis: veris: immediatis: notioribus: prioribus: causisq; conclusionis. Pro intelligentia ergo harū diffinitionū.

Notandum est primo qd post

q̄ aristoteles diffinit ipm scire quod est finis demonstratōis Jam cōsequēter diffinit demonstratōnē ponēdo ei⁹ duas diones. Licet em̄ vnus rei est vna dīo tñ. Verum est in eodem gñe cause. in diuersis tñ generib; cause vt Egidius hic declarat vnus rei pñt esse plures diones. sicut declarat de ip̄a primo de ania. ponit ergo in p̄posito aristoteles duas diones demonstratōis. prima est formalis cūm dicitur Demonstratio est syllogismus apodicticōis. id est sciētiālis vel fatiens scire. finis em̄ et forma coincidūt scđo phicorū. scire aut̄ est finis demonstratōis. recte prima dīo demonstratōis dī formalis. Scđa aut̄ dīo demonstratōis est materialis. exprimit em̄ scđa dīo demonstratōis p̄ncipia materialia syllogismi vt p̄missas et earū. conditōes. in eo qd dī qd est ex veris p̄mis et immediatis. Unde subinfert Egidius qd sicut in natura materia cognoscit in analogia ad formā. sic dīo materialis demonstratōis p̄bat̄ p̄ formālē vt dicit̄ circā conclusiōnē Ponit aut̄ aristoteles circā p̄mā dionem demonstratōis qd demonstratio est syllogismus sciētiālis. declarat qd intelligendū sit p̄ syllogismū sciētiālē. Unde syllogismus dī sciētiālis dupl̄r. Vno modo qd generat sciāz. Scđo qd tali syllogismo sciā aliqua vtitur. Concludit aristoteles syllogismus sciētiālis est fm̄ quē in habēdo ipm scimus. ¶ Sequit̄ Correlarie qd licet p̄misse sint cause effectie conclusiōis. dicit̄ em̄ posteri⁹ qd nos credim⁹ conclusiōi p̄pter p̄missas. ergo p̄missas magis. tñ ipse p̄misse etiā sunt p̄es materiales demonstratōis. p̄z ergo qd bene dicit̄ est qd scđa dīo demonstratōis est dīo materialis.

Notandum secundo qd in dīf

finiōe demonstratōis scđa aristoteles ponit sex p̄dōes q̄ requirūt̄ ad demātiōnē a p̄ori siue p̄mā. q̄ conditōes exprimūt̄ in p̄ticiulis positis in dīoe eadē. vñ aristo. dī qd demātiō ē ex p̄mis ⁊ veris. et immediat̄. ex p̄orib; ex notiorib; et ex causis p̄dōis. ¶ Prima p̄dō requisita ad demātiōnē ē qd demātiō dī ē ex veris. quā p̄dōez aristo. in tertio sic p̄bat. Om̄e illd qd demāat ē fm̄ q̄ ois demātiō dī ē ex veris. ⁊ p̄na. qd si demātiō eēt ex falsis tūc fm̄ eēt cā scie qd ē impossibile. fm̄ em̄ ē nō ens. nō ens at̄ nō ē cā aliquid. etiā aliqd ageret vltra gradū sue p̄fectiōis qd est impossibile. fm̄ em̄ esset cā scie. Ans aut̄

Posteriorū Fo. XXVI.

est notū. qz omne quod demonstrat est scitū. et omne scitū est verum
nihil em̄ scitur nisi verū. Unde infert aristotiles qz de non ente non
est scia. i. de falso. vt qz dyameter sit simiter. vt qz dyameter sit p̄men
surabilis coste. hoc em̄ est contra p̄ncipia geometrie. Hoc aut̄ bene
verum est qz dyameter est asimeter et qz non cōmensurabilis coste.
¶ Scda conditio requisita ad demonstrationē potissimā. qz debz esse
ex p̄mis et immediatis. quas conditōnes aristotiles sic pbat in textu.
Om̄is demonstratio debet esse ex p̄mis sine q̄bus nō contingit scire.
sed sine p̄mis et immediatis nō contingit scire. ergo demonstratio debz
esse ex p̄mis et immediatis. Maior est nota. qz demonstratio est syllogis
mus faciēs scire. ergo demonstratio non est sine his que faciunt scire
Minor qz si aliqua demonstratio non esset ex p̄mis et per p̄ns non
esset ex p̄p̄is. et sic nō faceret scire p se sed solu; fm acc̄ns. esset em̄
ex p̄ncipijs per acc̄ns. Itē si aliqua demonstratio nō esset ex immedi
tis et indemonstrabilibz. tūc p̄misse illius demonstratōis essent demō
strabiles. et nondū demonstrare et per p̄ns essent ignorare et sic nō
faceret scire. Ignorū em̄ nihil notificat. ois em̄ cognitio fit p notius
etiā si p̄misse demonstratōis non essent immediate et indemonstrabi
les. esset p̄cessus in infinitū quē negat aristotiles secūdo metaphice
oportet ergo qz demonstratio sit ex immediatis. quō aut̄ p̄misse dicuntur
immediate et p̄ime dicef inferi. ¶ Consequēter aristotiles ponit ali
as tres conditōnes requisitas ad demonstratōnē scz qz demonstratio de
bet esse ex p̄ioribz notioribz et causis. quas conditōnes aristotiles p
bat in textu sic. Om̄is demonstratio est ex his ex q̄bus cōtingit scire.
sed sine causis p̄ioribz et notioribz nō contingit scire. igit̄ demonstratō
est ex p̄ioribus notioribz et causis. Maior est nota. qz res nō p̄t esse
sine his que ad ip̄m requirunt. Minor p̄batur p̄mo qz nō possumus
scire sine causis p̄z qz sicut res se habet ad esse sic ad cognosci scdo
metaphice. sed res nō p̄t esse sine causis. igit̄ nec res p̄t cognosci si
ne causis. Minor ostendit scdo p̄hicozū. Itē tunc intellect⁹ noster
scit. quousqz quiescat de eo cuius noticiā querit. sed hoc nō fit nisi co
gnita cā. igit̄ scire est per cām. Maior est nota. qz quādiu intellect⁹
noster dubitat. tamdiu querit causas rei. causa aut̄ inuenta quiescit
Minor est nota. tam em̄ sciēs qz non scientes nō sunt quies. nisi
vltimā et p̄imā cām rei nouerint. Qz aut̄ demonstratio est ex p̄ioribz
bus pbat aristotiles sic. Om̄is causa est p̄ior effectu suo. sed p̄misse
se que sunt p̄ncipia demonstrandi conclusionē sunt cause conclusōis.
igit̄. Maior est nota. qz ois causa p̄cedit effectū vel naturā t̄m vel
etiā aliqñ naturā et tpe simul. Minor p̄z qz cā est ad cui⁹ esse seq̄t

aliud, sed ad esse premissarū et credulitatē sequit̃ esse conclusiōis et credulitas, igit̃ p̃misse sunt cause cōclusionis. Quā autē demonstratio est ex notioibz p̃batur qz demonstratio est ex causis, sed oīs causa est notio: suo effectu, et cognitiōe em̃ cause intellectus noster assurgit in cognitiōe effectus, etiā si p̃misse essent eque note conclusioni vel ignotiores, esset petitio principij vt p̃t̃z primo elencorū. Unde recte primo p̃bicoz d̃r. Tunc vnūquodqz arbitramur scire cū rei causas cognoscimus vsqz ad elementa.

Notandum tertio qz aristoteli

les diffiniēs demonstrationē explicādo conditiōes requisitas ad demonstrationē non addit hāc p̃t̃iculā, p̃p̃is, cum tñ demonstratio debet esse ex p̃ncipijs p̃p̃is, illius scie in qua sit demonstratio, vt enīz dicit̃ inferius ex cōmuni non fit demonstratio. Unde et p̃pter hoc p̃ncipia prima simpl̃r non ingrediunt̃ substantiāliter demonstratiōe. Ideo aristoteles hoc dubiū remouet in textu cū d̃r, ex p̃mis autēz qd̃ ex p̃ncipijs p̃p̃is est Idem em̃ dico p̃mū et principij, quasi diceret, non fuit necesse addere in dīone demonstratiōis istam p̃t̃iculā p̃p̃is, qz sufficienter includit̃ in ista p̃t̃icula p̃mis, modo p̃cū est fieri p̃ plura quod p̃fieri p̃ pauciora. Quā autē ista particula p̃p̃is sufficienter includit̃ in hoc quod d̃r p̃mis, aristoteles sic deducit Idē em̃ est principij et p̃mū. In omni em̃ g̃nē rerū illud qd̃ est p̃mū et quod est maxie tale, est principij omniū sequentiū. Unde in g̃nē lucidorū, p̃mū lucidū est sol, et sol est principij omīs luciditatis in alijs lucida. Unde et scdo celi d̃r, qz omīa astra et planete lumē accipiūt a sole, et lux solis in emisferio nostro causat diē et dyaphanū il luminat, quā ergo demonstratio est ex p̃mis, ex p̃mis quidem per se et non per alīcū, hec autē prima sunt p̃p̃ia, in eo ergo qz aristoteles dicit̃ p̃mis etiā intellexit p̃p̃ia, p̃t̃z igit̃ qz hec dīo demonstratiōis non est diminuta, aristoteles etiā licet in dīone non addidit hanc p̃t̃iculā principijs, dedit tñ eam intelligēze in hac p̃t̃icula p̃mis, qz p̃mū et principij vt dictū est sunt Idem, aristoteles etiāz licet nō addidit hanc p̃t̃iculā necessariā, tñ dedit eam intelligere in hac p̃t̃icula p̃mis. Demonstratio em̃ debet esse ex p̃ncipijs p̃mis et p̃p̃is q̃ debent esse necessaria, patet itaqz declaratio diffiniōis demonstratiōis q̃ p̃o ampliori intellectu p̃t̃icularū quas aristoteles posuit scz p̃mis et immediatis. Sciendū fm̃ intentionē pauli de venetijs, p̃positiones dicunt̃ prime dupl̃r, Uno modo simpl̃r, et sic p̃ncipia per se manifesta, scz p̃ncipia cognoscendi vt omne ens est vel non est, de

quolibet esse vel non. et silia dicunt prima vt ostendit quarto meta
phice. et talia sunt indemonstrabilia demonstratōe pprie dicta. sunt
em̄ per se manifesta intellectui solū intellectis terminis. Et licet pos
seut pbari aut demonstrari quo ad hoīem aut alio modo notificari.
Ratio aut quare pncipia prima sunt indemonstrabilia. qz om̄ia pba
tio debet fieri p prius et notius. sed p̄mis pncipijs nihil est pus. q̄a
met sunt p̄ma. modo p̄mo non datur pus. et de istis p̄mis pncipijs
non fit hic mērio. talia em̄. prima pncipia simplr nullā demonstratio
nē ingrediunt substantiāliter. qz sunt p̄incipia cōia. modo demonstra
tio est ex pp̄is vt postea diceſ. licet virtus primorū p̄incipiorū in
grediat demonstratōē. virtute em̄ primorū p̄incipiorū roborantur
oēs conclōnes p̄ticulares et pp̄oes. ¶ Sc̄do pp̄oes dicunt prime nō
simplr sed in respectu. qz sc̄z originē sue veritatis hnt a pp̄onibz sim
pliciter p̄mis. et sic p̄misſe pp̄ie cuiuslibet demonstratōis dicuntur
p̄me. sc̄z respectu conclōis p̄bande. licet habeāt pncipia simplr pri
ma p̄iora. et sic pp̄oes dicunt prime in pp̄posito. licet aliū etiā per pri
ma volūt intelligere p̄ma pncipia simplr. Non ideo qz ipsa ingredi
unt demonstratōē substantiāliter. sed sufficit qz virtute. primum tñ
est cōius et melius. ¶ Notandū etiā qz pp̄oes dicunt immediate du
pliciter. Uno modo qz absolute non habent mediū per qd p̄bantur
et sic pncipia prima simplr dicunt immediate. qz non hnt mediū
per qd probant et demonstrant. qz sunt indemonstrabilia vt p̄bab̄
inferi. et sic in pp̄posito pp̄oes non dicunt immediate. Sc̄do pp̄oes
dicunt immediate respectu cōclusionis p̄bande. et sic p̄misſe pp̄ie
cuiuslibet demonstratōis dicunt immediate. et sic hic capiunt pp̄
oes immediate. vñ et postea diceſ. pp̄o imediata ē qua nō alazra p̄or.

Notanduz quarto et vltimo.

Aristoteles p̄bās demonstratōē esse ex veris dē. quod s̄m̄ est habere
se vt nō ens. et de nō ente nō habet sc̄ia. Ad intelligendū hoc vtrum
de non ente sit sc̄ia. ex quo purphiri? dixit in sc̄do tractatu īsa cogaz
suarū. qz siue socrates sit siue nō sit. hec est vera. socrates est homo. et
sitr nullo hoīe exīte hec est va. homo est sit. et sitr nulla rosa existē
de rosa hēf sc̄ia vt in hyeme. Rosa em̄ est v̄le. modo v̄lim est sc̄ia. vt
oñdit sc̄do de aia. videt ergo qz de nō ente est sc̄ia. Pro q̄ intellectōe
p̄cessus et intētōis aristotilia s̄m̄ paulū de venerijs. ad h̄ intelligendū
alīq̄ dicūt qz res h̄z triplex eē. in se. in suis causis. et ī intellectu. Res
tūc h̄z esse ī se qñ actualr existit in vltio actu nate. et actualr eē p̄ict
pat vt rosa ī estate cū floret et nix ī bieme cū cadit Res sc̄do h̄z eē ī

suis causis. qñ res fm esse actuale non est. sed eius cause sunt. et sic
 rosa in hyeme habet esse. eius em virtus reservat in radice. que so
 le accedere ad nos. excitat ⁊ ad actum essendi actualē rerū deducit
 ¶ Tercio res habet esse in intellectu tm̄. que non est. nec p̄t esse. sed
 ymaginatōe vel intellectu tm̄ app̄hendit. vt chymera tragelaphus.
 hoc est hircoceruus. Dicitur ergo isti q̄ de illo ente qd̄ habet esse tm̄
 apud intellectū de isto nō est scia. sed de ente hñre esse in se vl' in su
 is causis bene est scia. Rosa ergo tpe hyemis. et si nō habet esse in se
 sufficit tm̄ q̄ in suis causis. Egidius tm̄ volens hoc saluare. De rosa
 non exñte est scia. d̄t q̄ res habet duplex esse scz esse actuale qd̄ nō
 m̄itāt esse existētie. et esse p̄dicamētale qd̄ est esse qd̄itatuū et vl'e.
 Licet ergo rosa tpe hyemis non hēat esse actuale tm̄ sufficit q̄ habeat
 esse p̄ntale. qd̄ est esse vl'e. vnde scia abstrahit a b esse actuali. ab hīc
 et nūc. sufficit ergo ad sciam rei q̄ habeat esse p̄ntale. ¶ Subiungit
 Paulus de venerijs melius tm̄ dicendū est q̄ res habet duplex esse
 scz esse actuale et esse aptitudinale. Esse actuale est cū res habet ex
 istere actuale vt rosa cū actu floret. Esse aut̄ aptitudinale est esse nō
 p̄hibitū. vnde et ipse d̄t q̄ hoc s̄bum substantiū est in p̄pōe positū
 vtrunq; esse scire potest. vnde et fm hoc p̄pōes plures verificant ⁊
 falsificant. et multa dicta aurozū intelligunt. Uno mō vñ hoc s̄bum
 est dicit et designat esse simplr. hoc est existere rei actuale. vt in p̄pōe
 de est scdo adiacēre vt homo est. que scit q̄ homo actualiter fm eē
 exñtie est in rerū natura. Scdo hoc verbū est d̄t esse inherētie p̄dī
 cati ad subcū. vt in p̄pōne de est tertio adiacēre. et sic adhuc tenetur
 duplr. primo vt d̄t actualē inherētiā p̄dicari ad subcū. alio mō vt
 d̄t inherētiā aptitudinalē. Tunc hoc verbū substantiū est dicit in
 herētiā actualē. qñ subcū et p̄dicatū non habent ordinē essentialē
 vt homo est. currēs. aīal. est albū. Inter accñs em̄ et subam non est
 ordo essentialis. accñs em̄ et subcū primo diuersa sunt. Tunc autē
 hoc verbū substantiū sum d̄t inherētiā aptitudinalē. qñ subcū et
 p̄dicatū habent ordinē essentialē fm aliquē modū p̄teritis. de q̄bus
 dicit inferius. vt homo est q̄al. boho est risibile. triangulus habet
 tres angulos equales duob; rectis. s̄ocles est triāgulus. s̄ocles ha
 bet tres angulos. Dicendū ergo q̄ nullo triangulo exñte hec est s̄a.
 triangulus habet tres angulos equales duob; rectis. Silr hec. so
 crates est aīal. fortes est homo. si fortes non sit. silr hec homo ē aīal
 p̄t q̄ in istis p̄pōnib; hoc verbū substantiū est d̄t inherētiā apti
 tudinalē et non actualē. vnde recte dixit purphir⁹. Siue fortes sit
 siue nō sit. tunc fortes est homo. q̄ habet aptitudinē ad esse homis.

Posteriorū Bo. XXVII

Similiter hec concedit fm istuz modū. nullo hōie existente hec est vera. homo est aīal. id est. homo aprus est esse aīal. et sic in istis pposi-
tibus est primo p dīcatio aptitudinis et nō actus. Sicut sic conceditur
ista. pluuia est aqua guttatim cadē de nubibz. nulla pluuia existēte
qz v3 tñ. pluuia habet aptitudinē vt cadat deorsuz guttatim. ¶ Se-
quitur Correlarie scōdo qz hec pñā non v3. homo est aīal ergo homo
est. patet qz arguit ab esse aptitudinali ad esse actuale que pñā non
valer. ¶ Sequit Correlarie tertio qz hec pñā bene v3. homo ē alb⁹
ig. t homo est. p3z qz in ambabz hoc verbū est dicit esse actualis ex
istentie. Jtis notabilibz sic stantibus est.

Conclusio responsalis. Imbe-

diones demonstratōis sunt bene assignate. Probat pmo cōclusio de
prima dione demonstratōis que est. Demonstratio est syllogism⁹ facti-
ens scire. vel syllogismus scialis Unūquodqz instrumentū ordinatū
in finē aliqū. cōueniēter diffinit per suū finē. sed demonstratio est in-
strumentū intellect⁹ quo inqrit scire de rebus. igit cōueniēter dif-
fini⁹ demonstratio p scire sicut per finē suū. Maior est nota qz vna
queqz rea habet dionē et essentiā ex pre finia. Et p3 hoc spēaliter de
ferra q sic diffini⁹. est instrumentū ferreū dentatū. si em̄ ferra debet
scindere debet esse firma et denegb acuta. Minor p3 qz p demons-
trationē intellect⁹ querit sciam de rebus. Sed q scōda dīo demon-
stratōis sit bene posita hoc pbat. Omis rea debet diffiniri p ea line-
qbz non pōt esse. sed demonstratio non pōt ēē sine pms veris immediatis
notioribz prioribz et causis. igit scōda dīo demonstratōis est bñ posita.
Maior est nota. qz ptea dionis sunt ptea q dīctatis rei. mō rea non
est sine sua q dīctate vt ostendit. vij. metaphice. Minor est aristotilis
in textu. qz scire est ex pms veris igit conclusio vera.

Arguit primo Prima dīo demonstratōis nō valet igit. qz scire
nō est finis demonstratōis igit. pbat. qz scire est effect⁹ demō-
stratōis ergo nō finis. tenet pñā. qz idem nō est finis et effect⁹ finis
em̄ est cā imo cā causarū vt ostendit scōda phicorū. modo effect⁹ non
est cā. An̄ aut̄ est notū. scz q finis est effect⁹ demonstratōis. qz seqt
ad demonstrationē sicut ad suā cām. ¶ Dico q finis est cā et effect⁹.
diuersimo de cōsiderat⁹. scōm em̄ esse qd habet finis in inēctōe agen-
tis sic est cā et nō effect⁹. sed finis fm̄ esse qd habet in executōe opis
tūc est effect⁹ et non cā vt ostendit scōdo phicorū.

Arguit scōdo. Prima dīo demonstratōis adhuc nō valet. pbat Ja-
nulla dīoe debet cōmitti circulus. sed in pma dīoe demonstratōis

comittit circulus igitur. Maior quia sic idem esset notum et ignotum. prius
et posterius. Minor quia demonstratio hic diffinit per scire. et prius scire est
diffinitum per demonstrationem. et sic idem erit diffinitum et diffinitum quod est
inconueniens. ¶ Dico verum argumentum concludit quod idem non est diffinitum
et diffinitum. notum et ignotum. prius et posterius. verum est in eodem genere nomi-
natis et in eodem modo diffinendi manendo. vel non variando modum
diffinendi. sed cum variatur modus diffinendi tunc hoc non repugnat et
taliter fit in proposito. scire enim cum prius est diffinitum per demonstrationem
habet se ut effectus. sed cum hic diffinit demonstratio per scire. scire habet
se ut causa finalis. Ne enim dicitur scio philosophorum quod deambulatio est causa sanita-
tis. et sanitas est causa deambulationis. sed hoc est in diuerso genere cause.

Arguitur tertio scda demonstratio non valet igitur. probatur. nulla
dico debet esse diminuta. sed scda demonstratio est diminuta.
igitur non valet. Maior est nota et est Boetij in libro dionij. Minor
propter quod non addit has periculas proprias principijs necessarijs. que tamen
necessarie sunt ad demonstrationem. demonstratio enim debet esse ex pro-
prijs. et ex principijs. et ex necessarijs. ¶ Dico verum argumentum conclu-
dit quod licet aristotiles non addidit nec posuit illas periculas expresse. tamen
implicite. In eo enim quod dixit prius dedit intelligere proprijs. et in eo quod
dixit prius dedit intelligere quod demonstratio debet esse ex principijs. et
in eo quod etiam dixit ex prius dedit intelligere hanc periculam necessarijs
quia prima in demonstratione sunt necessaria.

Arguitur quarto. Non omnis demonstratio fit per causam igitur dico non valet
probatur auctoritate. quia demonstrationes metaphice sunt vere demonstratio-
nes. et tamen non fiunt per causam. Auctoritas per prima parte scilicet quod demonstrationes
metaphice sunt vere demonstrationes propter auctoritatem metaphice in pro-
logo super de anima cum dicitur. quod demonstrationes metaphice excedunt omnes demon-
strationes philosophicas. confirmatio demonstratiois et nobilitate subiecti. Quia
autem demonstrationes metaphice non fiunt per causam patet. quia cum
actus primus demonstrat de deo. aliter pura potentia de materia prima
hoc non fit per causam. deus enim nullam habet causam per quam possit
demonstrari a priori. primo quia non datur prius. deus autem est prima
causa omnium. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venerijs et dicit
quod licet in deo non sunt cause reales distincte. tamen sunt cause formaliter
distincte. et deducit hoc sic. Non enim in deo reperirentur rationes
habentes ordinem prioris et posterioris. nisi ille haberet rationem cau-
salitatis. Ideo cum de deo demonstrat actus primus per esse simpli-
citer demonstrat illa passio de suo subiecto per veram causam in ef-
fendo non realiter distinctam. sed ratione tamen quomodo etiam dicimus

Posteriorū Fo. XXIX

q̄ genus et differētia sunt cause speciei ⁊ tñ non dñt ab ea realiter.

Arguit quinto. Non om̄is demonstratio est ex causis. p̄batur q̄ sc̄do de ania aristoteles demonstrat de ipsa ania q̄ est p̄mus actus substantialis corporis p̄blici vitam habētis in potentia. per hoc q̄d est esse principiū vegetandi. sentiēdi. fm̄ locum mouendi. vel intelligendi. et ibi in tali demonstratōe non assumit causā. p̄bat̄ quia idem sunt ania et actus p̄mus subalis corporis habētis vitā in potētia et esse principiū vegetandi sentiēdi. ¶ Hoc argumentū etiā soluit Paulus de venetijs ⁊ dicit q̄ licet ille due diones date de ipsa ania sint eadem vel idētificant̄ cū ania fm̄ rem non tñ simplici ter. q̄ aliquid importat̄ per vnā quod non importat̄ per aliā. vnde et p̄ma est materialis et secunda formalis. Sic etiā risibile ⁊ homo sunt idem. cū eque bene homo ē causa risibilis. ⁊ sic per dionem materialē anie importat̄ corpus p̄blici quod est effectus eius q̄d est esse principiū vegetandi sentiēdi. Nec ille.

Arguit sexto. Premisse non sunt cause demonstratōis igit̄ demonstratio non est per cām. p̄batur añs. q̄ si premisse essent cause conclusiōis. vel ergo cause materiales vel efficiētes vel simul materiales et efficiētes. Non potest dici q̄ simul sint efficiētes et materiales. quia causa materialis ⁊ effectus non coincidūt vt patet sc̄cūdo p̄blicorum. Causa enim materialis est causa intrinseca. sed efficiētes est causa extrinseca. Nec potest dici q̄ materiales tantum. quia premisse etiā sunt cause efficiētes cōclusiōis. efficiunt etiā veritatem cōclusiōis. Unde et postea dicit̄ q̄ nos credimus cōclusiōi propter p̄missas. ergo p̄missis magis. Nec potest dici q̄ premisse sint cause efficiētes tantū. quia premisse etiā materialiter concurrūt ad demonstratōnē. Maior em̄ et maior que sunt p̄missis. sunt principia materialia sylogismi et demonstratōis. ¶ Hoc argumentū soluit Albertus et dicit q̄ p̄missis sunt causa materialis demonstratōnis et etiā cause efficiētes. sed hoc est respectu diuersorū. quia premisse compare ad demonstratōnē hñt se in gñe cause materialis.

Arguitur septimo. Demonstratio non est ex p̄missis igitur. probatur. quia si sic sequerē q̄ p̄missa principia simpliciter deberent ingredi demonstratōnē quod est falsum. Patet sequela. q̄ sunt p̄missa vt ostendit̄ quarto metaphisice. Sed q̄ principia p̄missa non ingrediuntur demonstratōnē. probatur. quia demonstratio debet esse ex p̄missis. principia autē p̄missa sunt cōmunia. igit̄ demonstratio non est ex p̄missis. Maior ē aristotelis in littera. Maior q̄ p̄missa sunt cōia omnibz. ¶ Dico verū argumentū p̄cluderet si hic per

Liber Primus

prima deberet intelligi pma pncipia simplr. sed hic per pma intelli-
gunt pmissa q sunt pme respectu conclusiois pbande. et dicunt pme
non simplr sed in respectu. p tanto qz sumpturur origiue sue verita-
tis et pms pncipijs simplr.

Arguit octauo. Dio demonstratiois est nugatoria. pbat. Omne pri-
mu est veru et immediatu. Itē omne primu est pus. Itē omne p-
us est notu altero et est cā cū igit in dīe multe sunt nugatioes. ¶ Di-
co q in artū concludit q iste pncipie sunt idem fm rem et materia-
liter. et nō formalr et rōne. sed hnt se vt prius et posteru. Omne enīz
primū est verū sed nō ecōuerso omne verū est primū. qz conclusio demo-
strabilis est vera et tñ non est prima. et sic primū hz se in plus qz ve-
rū. sūtr verum habet se in plus qz immediatū. omne enī immediatuz
est fm. sed non omne verū est immediatū. qz conclusio demonstrabilis ē
vera et nō est imediata. Et sicut aliquē sunt pponēs vere et imme-
diate sic sunt aliq false imediate. vt he q sunt oppositē veris imedia-
tis. puz ergo q dio nō est nugatoria. ¶ Sequit Correlarie pmo q p-
missa demonstratiois sunt potes et notiores conclusioes demonstranda du-
plici mō. pmo in essendo. scdo in cognoscendo et sciendo. In essendo
ideo. qz pmissa sunt cause conclusiois. mō cā quo ad esse est pōr suo esse
ctu. In cognoscendo autē ideo vel sciendo. qz scia vel cognitio conclusiois
depēdet ex cognitiōe pmissarū. vnde et postea dicit. nos credim⁹ cō-
clusioni ppter pmissas. ergo pmissis magis. ¶ Sequit Correlarie
scdo ex declaratiōe aristotilis aliqd est notius et pus duplr. vno mō
quo ad nos. scdo quo ad naturā. Illa dicunt pōra quo ad nos q sunt
prima sensui vt singularia. sensus enī est singulariū et nostra cogni-
tio incipit ā sensat. Notiora fm naturā sunt ea q elongata st. a sen-
su vt vltia. vnde scdo metaphice dī. Intellect⁹ noster habet se ad ma-
nifestissimā in natura. que sunt vltia in essendo sicut oculus noctue
ad lumen solis.

Est autē pncipiū demonstratiōis ppositio imediata. Imme-
diata autē est qua non est altera pīor neq notior. Propositi-
o autē est enuntiatiōis altera pars. vnum de vno enuntiā.
Dialectica quidē similiter est accipiēs quodlibet demonstratiā

aut determinate alterū quoniā verum est. Enuntiatio autē cō-
tradictōis quamlibz ptem. Contradictio autē est oppositio cu-
sus non est dare mediū fm se. Pars autē contradictionis que
aliqd de aliquo est affirmatio est. Que vero est aliqd ab ali-
quo negatio est. Immediati autē sylogistici principij positiōe
quidē dico. quam nō est mōstrare sed ponere. Neqz necesse est
habere docendū quemlibet. Quā vero necesse est habere do-
cendū quemlibet dignitatē vel maximā ppositionem. sunt em̄
quedaz bmoī. Hoc em̄ maxime in huiuscemodi consuevimus
nomine dicere. Positiōis autē illa pars. que quidē est quame-
libet ptiū enuntiatiōis accipiens. vt dico esse aliquid aut nō
esse suppositio est. que vero sine hoc diffinitio. Diffinitio enī
positio quedā est. ponit em̄ arithmeticus vnitatē banc Indivī-
sibilem esse scdm quāritatem. Suppositio autē non est. quod

quid est vnitās et esse vnitatem non est idem.

¶ Utrū diffinitio et diuisio principij immediati sint bene assignata.
Postqz aristoteles in pcedētibz ostendit duos duos demonstratiōis. ⁊
pnter ostendit ex quibz debet esse demonstratio. qz ex veris ex imme-
diatis vt dictū est. Nunc pnter pbat qd demonstratio debet pcedere
ex notioribz. Et anteqz aristoteles hoc facit pnter pmitit quedā q val-
lent ad intelligendū pnter dicta et etiā sequentia.

Notandum ergo primo ſtri

ſtoriles in textu ostendit qd demonstratio debet esse ex immediatis. diffinit qd est ppo immediata et dr. Propositio immediata est qua nō est altera prior. Que dīo pponis immediate p̄t convenire p̄ncipijs simplr primis vt dr Paulus de venerijs. et etiā p̄ncipijs in respectu p̄mis. p̄ncipia em̄ simplr p̄ima vt om̄e ens est vel non est. om̄e totū est maius sua pte. non h̄nt aliqua p̄ora. qz nec sunt p̄ima. modo p̄imo non dat p̄mis. Poteſt etiā iſta dīo aptari p̄mis p̄ncipijs in respectu. Premisse em̄ p̄rie demōſtratiōis non h̄nt alias p̄iores re; spectu cōclutionis demōſtrande ⁊ pbande. ¶ Sequit̄ Correlarie qd licet p̄miſſe p̄rie demōſtratiōis h̄nt p̄pōes p̄iores. qz p̄ncipia p̄ma non tñ h̄nt p̄iores respectu cōclutionis pbande et demōſtrande. Poſtea ariſtotiles diffinit p̄pōnē que est genus. ad p̄pōem immediatā. et dr. Propositio ē enūtiatiōis altera p̄ vnū de vno ſcans. Et dr qd p̄pō est duplex ſc3 dyalectica et demōſtratiua. inter quas ponit talē dīam. Propositio em̄ dyalectica indr̄nter recipit quālibet pte3 cōtradictōis. vt cras tunica incidet vel nō incidet. Ratio p̄pō enim dyalectica ē p̄babilis. vtracq; em̄ pars p̄tradictōis p̄t alicui apparere p̄babilis. vnde dr. viij. topicorū. Multa falſa p̄babiliora sunt veris non tñ est intelligendū qd tota cōtradictio p̄posita eſſet p̄pō dyalectica. ſed ē intelligendū qd vna p̄s de p̄tradictōe p̄posita quā respondēs eligit est p̄pō dyalectica. Cū em̄ p̄ponit tota cōtradictio dat electio r̄ndenti quā p̄tem velit eligere. Propositio autē demōſtratiua ē que deteriate accipit vnā p̄tem ſc3 verā vt cras ſol ouiet. Demōſtratiua em̄ p̄pō est neceſſaria. mō non quelibet p̄s p̄tradictōis est neceſſaria qz vna est vera et alia ſcā. cōtradictio em̄ fundat ſup eſſe et non eſſe. modo iṃpoſſibile est duo cōtradictoria ſimul eſſe vera vel falſa vt probatur quarto metaphiſice.

Notandum ſecundo qz in dif

ſinitōe p̄pōis ponit enūtiatio ariſtotiles in textu diffinit enūtiatiōē et dr. Enūtiatio ē que quālibet p̄tem p̄tradictōis complectit̄. et hoc diſiunctiue. vt tunica incidet cras vel non incidet. Et qz in dīoe enūtiatiōis ponit p̄dictio ariſtotiles diffinit cōtradictionē ⁊ dr. Cōtradictio ē oppoſitio cui⁹ ſm ſe nō est dare mediū. In qua dīoe p̄pōne ponit oppō. oppō em̄ est p̄muniō q̄s cōtradictio. vnde et i poſt p̄dicamētis ariſtotiles diuiſit oppoſitionē in quatuor ſicut ſuperius

in sua inferiora. Postea dicit aristoteles q̄ cōtradictōis non est dare mediū, cuius ratio est ista. q̄ contradictio vt dictū est fundat̄ super esse et non esse. mō inter esse et non esse nullū dat̄ mediū. q̄ tunc in eodem tpe res esset et nō esset. q̄d est contra aristotilē. iij. metaphice Et dē notāter q̄ cōtradictio est cui⁹ fin se non est dare mediū. q̄ p accēis inter p̄radictoria p̄t dari mediū. vt mediū t̄pis vel distantie sed hoc est p accēis. due em̄ cōtradictorie non in eodez instanti t̄pis pferunt̄ sed successiue. vnde et in illa platōe cadit t̄pis mediū. Si militer due cōtradictorie p̄nt distare loco inter se. ⁊ sic inter ea cadit mediū. sed hoc est per accēis. Postea aristoteles ostendit qd̄ est pars cōtradictōis et dē. q̄ affirmatio et negatio. i. p̄pō affirmatiua et negatiua sunt ptes cōtradictōis. vnde dē. Affirmatio est ps cōtradictōis dicēs aliqd̄ de aliquo vt homo est aīal. Negatio est ps cōtradictōis remouēs aliqd̄ ab aliquo vt nullus homo est aīal.

Notandū tertio q̄ vt dicitur

in textu p̄ncipiū immediatū demonstratōis est p̄pō immediata. ⁊ tale p̄ncipiū demonstratōis diuidit̄ primo in positionē et dignitatem que dignitas p̄pō maxima appellat̄. et postea positio diuidit̄ in sup positionē ⁊ diffinitionē. Ut aut̄ aristoteles ostendit in textu positio ⁊ dignitas cōueniūt et differūt. Cōueniūt in isto. q̄ vtraq̄ est indemonstrabilis et immediata. Differūt tñ in isto. q̄ positio est positio quā non contingit demonstrare. neq̄ necesse est quēlibet dēmonstrare. vt est hec p̄pō geometrie. Anguli recti sunt equales. Si r̄ hec ⁊ quolibet puncto in quēlibet punctū contingit lineā rectā ducere. Item omne totum est maius sua parte. Item si ab equalib⁹ equalia demas remanētia erunt equalia. Et est intelligendum q̄ positio est indemonstrabilis. verū est in illa sciētia in qua est positio. vt hec p̄positio. ⁊ quolibet puncto in quēlibet punctū lineam rectā ducere contingit. est positio in geometria in qua p̄supponit̄ et nullo modo probat̄. licet demonstrat̄ in alia sciētia vt in sexto p̄biscorū vbi probat̄ punctū non esse continuū. nec contiguū. nec consequenter se habere. et q̄ inter omnia puncta cadit mediū. Constat autē q̄ inter illa inter que cadit mediū ab vno ad reliquū contingit lineam rectam ducere. Similiter q̄ continuū sit diuisibile est principium et positio in geometria. in qua nullo modo probat̄. Sed in p̄b̄s philosophia vt in sexto p̄biscorum bene probatur et demonstratur q̄ Continuum non componitur ex indiuisibilibus. Unde Aristoteles

Principia

*vt ab eis dicitur
Sed istud q̄ dē
nō est p̄pō*

dicat in textu. positionē quiddē dico quā nō est mōstrare, neq; necesse est habere quēlibet docendū. Scdm pncipiū demonstratōis est dignitas quā aristoteles sic diffinit. Dignitas ē maxima ppō quā necesse est quēlibet docendū habere. Unde dicit in textu. Quā vero necesse ē habere docendū quēlibet, dignitatē vel maximā dico. Quā autē necessarii sit quēlibet docendū habere dignitates pmas ptz. Nemo enim docet nisi habeat conceptū entis, ens em̄ est pīmū obiectū intellectus, dicit em̄ Auicēna q; ens et vnū pmo impmunt intellectui nostro, sed q; pmo habet conceptū entis tam pmo habet pma dignitates, siue cōfissima ppō que est, de quolibet dī esse vel nō esse. Principia em̄ pma sunt sicut locus ianue in domo que nullus ignorat vt ostendit scdo metaphice. Concludit ergo q; dignitas siue maxima est ppō quā necesse est habere et intelligere quēlibet docendū. Vocatur autē pncipia prima maxime, non q; sunt maxie in quātitate et numero, sed virtute. Ipsorū em̄ virtus est in qualibet ppōe, nam et ipsorū virtus ingreditur quālibet demonstratōē vt dictū est ante. Unde si cur in naturalib; et actionib; naturalib; videm; q; agentia pncipaliora sunt multa et vltia pauca, vltia tñ maioris virtutis sunt q; pncipaliora, et ipsa pncipaliora firman; et conseruant; p virtutē vltim agentium, sic etiā est in demonstratōib;. ¶ Sequit; Correlarie ex dictis q; dīa est inter dignitatē et positionē, pma q; dignitas est indemonstrabilis simplr, positio vero est indemonstrabilis in illa scia in qua ē positio. Non tñ oportet q; quolibet positio demonstret etiā in alia scia; ptz de ista. Si ab equalib; equalia demas remanētia erunt equalia nullibi demonstrat. Scda dīa q; dignitatē primā necesse est quēlibet docendū habere, cū sit ex conceptū pmo formata in mēre. Positio autē non est necesse habere quēlibet docendū, q; positio est ex specialib; q; nō vnusquisq; intelligit vlt addiscit, nec scit, nullus em̄ est docet in qualibet scia, sed vnus inclināt ad vnā alter ad aliam.

Notandum quarto q; tertia

spēs pncipiū demonstratōis q; suppo. Unde suppo fm aristoteli diffinit sic. Suppo est pā positōis scans esse vel nō esse. Non sumitur autē hic pars p pre integrali, sed p pre subiectia, ad denotandū suppositionē esse spēm positōis supaddentē ei affirmationē et negationē verbalē. Suppo ergo est ppō affirmatia vel negatia indemonstrabilis quā non est necessariū quēlibet docendū habere, vt omne totū est maius sua pre, aut aliqua aliarū supius notatarū. ¶ Pro intellectōe latiori pdictorū notat Egidius circa aristotelis pcessum in pposito.

q̄ aliqua est, p̄pō cui intellectus statim assentit not̄ termis absq̄ ali
quo discursu, et hec p̄prie vocat̄ dignitas q̄ nullo mō est demonstrabi
lis, vt q̄libet est vel non est. Aliqua aut̄ est p̄pō cui intellect⁹ statim
assentit notis termis mediāte tñ discursu imceptibili, vt om̄e corū
est maius sua pre, et hec p̄prie d̄r positio. q̄a ab omnib⁹ ponit tanq̄
vera et nulli p̄prie demonstrat̄, licet bene p̄bare īsti vel īsti qui eaz
negaret. Aliqua at̄ est p̄pō cui intellect⁹ assentit ex solo discursu mo
roso vt a quolibet puncto in quolibet punctū lineā rectā ducere con
tingit, et hec p̄prie d̄r sup̄pō, q̄ p̄supponit sup̄pōnem per quā p̄bat̄
et demonstrat̄, non q̄dem in scia in qua est sup̄pō sed in alia. Quar
ta spēs p̄ncipij demonstratiui essentialis demonstratōis est dīo quā ar
istoteles sic diffinit. Diffinitio est quedā positio non dicēs esse vel nō
esse. ¶ Sequit̄ Correlarie q̄ dīo fm se non est p̄pō, p̄t̄z q̄ p̄pō fcat
esse vel nō esse, sed nulla dīo fcat esse vel non esse vt ostendit aristo
teles hic. Pro hui⁹ intellectu scim fm Egidij q̄ triplex ē esse, quod
dā est esse exītie et hoc est existere rei vt rosa tpe estatis cū floret h̄z
esse exītie, et hoc esse est sup̄positorij et est esse singulare. Aliud autē
est esse essentie qd̄ sc̄z explicat̄ per diffinitionē quiditatiuā. Unde d̄r
Cōmentator, vij. metaphice. Dīo est sermo quiditatis ⁊ eētie. Ter
tiū est p̄pōnale et completū qd̄ sc̄z oīf ex vntone p̄dicari cūz subctō
in opatione sc̄da intellect⁹. Et hoc esse fcat̄ p̄ compositionē affir
matiuā vel enuntiationē vt d̄r p̄mo peribementariū, et hic dictū est
enuntiatō fcat̄ esse vel nō esse. Vult ergo aristoteles hic vt d̄r Egi
dius q̄ dīo non fcat̄ esse exītie, eo q̄ tale esse cōuenit singularibus
quorū non est demonstratio nec dīo. Nec dīo fcat̄ esse p̄pōnale q̄ dīo
non est p̄pō sed bene dīo fcat̄ esse quiditatem et v̄se. Nihil tñ diffi
nitur nisi spēs. spēs autēz dicit̄ quiditatē et esse rei vniuersale. Istis
notabilib⁹ sic stantibus est.

Conclusio responsalis Diffini

tio et diuisio p̄ncipij immediati iuxta mērem aristotelis et cōdeter
minationē est sufficīter assignat⁹. Veritas hui⁹ conclusōis p̄t̄z ex his
que dicta sunt quare conclusio vera.

Arguit̄ primo. P̄ncipiū non est indemonstrabile igit̄. p̄bat̄ q̄a
si sic sequer̄ q̄ in medicina nullū esset p̄ncipiū qd̄ est fallūz.
medicina em̄ habet sua p̄p̄ia p̄ncipia sicut ⁊ alia scia, p̄bat̄ sic, quia
p̄ncipiū debz esse indemonstrabile, omne p̄ncipiū medicine est demō
strabile igit̄. Maior est nota in textu. Minor q̄ p̄ncipiū medicine
est cōclusio in naturali p̄bia, sed oīs conclusō naturalis p̄bie ē demon

strabilis igitur Maior est nota unde et dicitur in de sensu et sensato
Ubi phus dimittit ibi medicus incipit. Minor quia ois conclusio natu-
ralis phie est scibilis ex quo phia naturalis est scia. modo scia est habi-
tus conclusiois ut dicitur. vi. ethicorum. ¶ Dico item argumentum concludit
quod principia medicine non simpliciter sunt indemonstrabilia. quia demonstrant
in naturali phia. sed bene sunt indemonstrabilia in scia medicine et
hoc sufficit ad principium immediatum quod sit indemonstrabile.

Arguit secundo. Diffinitio principii immediati non est in qua dicitur. prin-
cipium demonstratiois est propositum immediatum. probatur quia si sic sequeretur
quod principia prima essent principium demonstratiois quod est falsum. demonstra-
tio enim debet esse ex propriis. principia autem prima sunt contra. Sed sequela
probat. quia principium demonstratiois est propositum immediatum quia non est alie-
ra prior. probatur quia sunt prima. modo primo non datur pilus. ¶ Dico ve-
rum argumentum concludit quod principia simpliciter prima sunt principium demo-
stratiois virtuale. quia subalter demonstrationem non ingrediuntur. hic autem
aristoteles loquitur de his principijs que subalter ingrediuntur demonstrationem.

Arguit tertio. Nullum est principium demonstratiois igitur. probatur quia si
sic sequeretur quod plura essent pre-cognita que tria quod est contra prius
dicta. probatur sequela. principium enim demonstratiois etiam esset pre-cognitum
probat. quia principium debet pre-cognosci ante principiatum ut ostendit primo
philosophorum. ¶ Dico verum argumentum concludit quod tria sunt pre-cognita
ad se invicem irreducibilia. sed plura sunt que reducuntur ad ista. ut prin-
cipium demonstratiois reducitur ad dignitatem.

Arguit quarto. Principium demonstratiois non habet reduci ad
dignitatem igitur. probatur quia dicitur est principium demonstratiois et tamen non
potest reduci ad dignitatem. Quod dicitur sit principium demonstratiois est aristote-
lis deterioratio in textu. Sed quod dicitur non potest reduci ad dignitatem per
quia dignitas fecit esse vel non esse ex quo est propositum. dicitur autem non fecit esse
nec etiam non esse. quia non est propositum. ¶ Dico verum argumentum concludit
quod dicitur est principium demonstratiois et non potest reduci ad dignitatem. et er-
go solutio tertij argumenti multis non videtur esse congrua. ergo melius
est quod tria sunt pre-cognita. Res est in genere. sed ultra illa tria adhuc
est unum in speciali et hoc vocatur principium demonstratiois quod divi-
ditur ut aristoteles ostendit in textu.

Arguit quinto. Dicitur non est demonstratiois principium igitur. probatur. omne
principium debet esse propositum. sed dicitur non est propositum. igitur dicitur non erit po-
sitio nec demonstratiois principium. Maior est nota. quia principia demonstra-
tiois sunt premissae. modo premissae sunt propositae. Minor est aristotelis in textu
¶ Dico verum argumentum concluderet si aristoteles hic divideret

propositionē immediatā, sed hic dividit principium immediatum, et sic alii quod principium demonstrandi est, pro et aliquod non. Vel etiam potest dici ut alii volunt quod licet deo non sit, pro in actu sufficit tamen quod in virtute, quia cognita diuine statim oportet ipsam predicari de infinito.

Arguit sexto, Dignitas non est principium immediatum, probatur quia habet propositionem potestatem igitur, probatur hoc est una dignitas quodam. Non contingit idem simul esse et non esse ut ostendit quarto metaphysice, et tamen habet potestatem, ut ista, de quolibet deesse vel non esse, per per aristotilem primo huius qui dicit, pro affirmatio est prior negatio, et affirmatio est prior negatione. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venerijs et dicit quod aristoteles non dicit in textu quod nulla dignitas haberet propositionem potestatem, sed dictum est quod dignitas in genere non habet propositionem potestatem. Et subiungit, Ista negatio, Nihil est vel non est, nullam habet potestatem in latitudine propositionum negatiuarum.

Arguit septimo, Dignitas est demonstrabilis igitur probatur omne totum est maius sua parte, est quedam dignitas et est demonstrabilis, quod sit dignitas, quia intellectus illi statim assentit notis et cognitionis terminis. Minor parer auctoritate Alacen secundo libro sue philosophie vbi demonstrat ista, omne totum est maius sua parte, per hoc quod est continere aliquid et aliud ultra. ¶ Hoc argumentum soluit paulus de venerijs et dicit quod hec pro, omne totum est maius sua parte, proprie non est demonstrabilis ex quo non est dubitabilis pro, potest tamen probari isti vel isti qui negaret eam iuxta doctrinam Alacen. Subiungit, nec ista, omne totum est maius sua parte, est dignitas, dignitati enim intellectus assentit cognitionis terminis absque omni discursu, sed isti intellectus assentit cum discursu licet inceptibili, sic arguendo, Omne continens aliquid et aliud ultra, est maius illo, omne totum continet partem et aliquid ultra, ergo omne totum est maius suo toto. Item probat quod omne totum est maius sua parte non est dignitas, Dignitas enim est pro quod necesse est habere quemlibet docendum, sed istam, omne totum est maius sua parte non est necesse habere quemlibet docendum igitur, bene ergo est communis animi conceptio, ut dicit Euclides vel supposito. Et si aliquando dicitur dignitas hoc est improprie, Nec Paulus de venerijs.

Arguitur octauo, Deo sciat esse vel non esse igitur, probatur auctoritate aristotelis septimo metaphysice primo topicorum cum dicit, Diffinitio est sermo quod quid esse rei indicans. ¶ Dico verum argumentum concludit quod diffinitio significat esse quidditativum et esse essentiale, aristoteles autem hic vult quod diffinitio non significat esse, propositioale autem ratio dicta est ante, ¶ Sequitur Correlarie ex dictis primo quod duplex

Liber

Primus

est pñcipiū demonstratōis scz cōplexū et incōplexū. pñcipiū pplexū est qđ dicit esse vel non esse et tale est duplex. Quoddā qđ formaliter ingredit̃ demonstratōez et substācialiter vt sunt pmissē demonstratōis. Quoddā qđ non substācialiter sed ṽtualiter em̃ ingreditur demonstratōnē vt sunt dignitates pñe. pñcipiū aut̃ in p̃terum etiā est duplex. Quoddā qđ ingreditur demonstratōnē ṽtualiter vt termin⁹ transcendēs. Aliud qđ ingredit̃ demonstratōnē substācialiter et formaliter. vt diffinitō. Dicūt em̃ scđo posteriorū qđ diffinitō est mediū demonstratōis. Et primo de aia dicūt. Ipsum qđ quid est om̃ia demōstratōis est pñcipiū ¶ Sequit̃ Correlarie scđo qđ dignitates dicūt maxie etiā minime respectu diuersorū. Dicūtur maxie in veritate ⁊ ṽtute qz earū virtus in qualibet p̃pōne repit̃ sed dicunt̃ minime vel parue in quantitate. dignitates em̃ pñe non sunt multe sed pauce vnde recte minime in quantitate dicuntur

Quoniaz aut̃ oportet credere et scire rem in huiusmodi habēdo syllogismū. quem vocamus demonstratōnē. Est aut̃ hīc qđ est ea scire ex quibus est syllogism⁹. Necesse est non solum p̃ecognoscere. p̃ima aut̃ om̃ia aut quedā sed etiāz magis Semper em̃ p̃pter quod vnūquodqz tale et illud magis. vt p̃pter quod amar⁹ illud magis amicuū est Quare siquidem scimus per p̃ima et credim⁹ Illa quidem scimus quidez et credim⁹ magis quoniaz p̃pter illa ⁊ posteriora. Nō potest aut̃ credere magis q̃sic qđ nō p̃tingūt. neqz sciēs neqz meli⁹ disposit⁹ q̃ sciēs si contingit scire. Accidit aut̃ hoc nisi aliquis credentiū p̃pter demōstratōez p̃cognouerit. Magis necesse ē credere p̃ncipijs

Posteriorū Fo. XXXIII

aut omnibus aut quibusdā q̄ conclusioni. Magis aut debent
tem habere sciam per demonstrationē. Non solū oportet prin
cipia magis cognoscere. et magis ipsīs credere. q̄ ei quod de
monstrat. sed neq; aliud ipso credibilius esse. neq; notius op
positis principijs. ex quib⁹ erit syllogismus cōtrarie deceptōis
si quidē oportet et scientem nō incredibilē esse. Quibusdā igit
ppter id quod oportet prima scire. non videt scia esse. Quibus
dam aut esse q̄dem oim tū demonstratōes esse. quorū neutrū
neq; verū neq; necessariū est. Supponētes em̄ non esse oīno
scire. bi in infinitum volūt reduci. tanq̄ non sint vtiq; sciētes
posteriora. ppter prima quorū nō esse prima recte dicētes Im
possibile em̄ est infinita trāsire. si sent et sint principia hec ig
nota esse. necesse est. cū demonstratio ipsorū non sit. q̄d vere dī
cūt esse. scire solū. Si em̄ nō est prima scire. neq; q̄ sunt ex eis
est scire simp̄r neq; p̄prie. sed ex conditōe si illa sint. Quidam
aut q̄ ipm̄ q̄dem scire ⁊ confiteret. p demonstrationē em̄ est so
lū sed omniū esse p demonstrationē nihil prohibet. Cōtingit
BB iij

enī circulariter fieri demonstrationē ⁊ hoc ex his que sunt ad
inulcē. Nos autē dicimus neq; oīm sciam demonstratiuā esse
sed immediatorū indemonstrabilem esse. ⁊ hoc q̄dem necessariū
sit manifestū est. Si enī necesse quid est scire priora ex quibus
est demonstratio. Stant autē immediata aliquā bec priora in
demonstrabilia. necesse est esse. Et hoc igit sic dicimus. et non
solum sciam. sed et principiū scire esse quoddam. dicimus in

quātum terminos cognoscimus.

¶ Utrū necesse sit magis credere principiis q̄ conclusioni. Postq̄ ar
stotiles pbauit demōstrationē pcedere ex p̄mis: veris: ⁊ imēdiatis. Jā
p̄nter oñdit q̄ demōratio pcedit ex notioribz. et circa hoc aristotiles
tria facit. Primo oñdit q̄ cuiuslibz demōstratiōis p̄ncipia pus ⁊ ma
gis sciunt q̄ conclo. Scđo impossibile est magis credere cōclusiōi
q̄ p̄ncipiis in demōstrabilibz. Tercio oñdit q̄ scīas p̄ demōstratōz
habet credere nihil notū esse p̄ncipiis p̄mis in veritate. nec opposi
tis illorū in falsitate. Pro horū intellectu.

Notandū ē primo q̄ notitia

conclōis ēt haberi dupl̄. Uno° p̄ demōstrationē et hec est viā intel
lect°. conclō enī vt postea dicit demōstrat p̄ p̄missas. et de tali mō
acq̄rēdi notitiā conclōis aristotilis l̄ia pcedit. Scđo notitia cōclōis
p̄t haberi via sensus. et de tali notitia nō intelligit̄ p̄cessus aristotil̄.
Valis enī notitia conclōis nō fit ex p̄mittēte cōgnitiōe p̄ncipiorū et p̄
missarū. sed poti° fit ex sensu. vt si p̄ sensū cognosceret interpō terre
inter solē et lunā tūc q̄s acq̄rit notitiā hui° conclōis. luna eclipsat p̄
fēssū. ⁊ si q̄s tpe eclipsis sederet actu sup̄ lunā ⁊ videret quō vmbra
terre cadit in lunā. aristo. ergo in tertu p̄mo oñdit q̄ p̄ncipia cuius
liber demōstratiōis magis et pus sciunt q̄ conclo. et pbat sic. p̄pter
vniūq̄dē tale et ip̄z magis. f̄ nos scim⁹ p̄clōs. p̄pter p̄missas q̄ pus ⁊
magis scim⁹ p̄missas q̄ p̄clōs. maior declarat i ter. vt si diligo socratē

Posteriorū Fo. XXXV

propter platonē ergo platonē plus. Themistij autem eximium est. Si diligim⁹
magistrū propter puerū quā puerū magis. vñ dicitur in textu propter quod ama-
mus magis amicum est. Quare si scimus per primam et credimus. illa qui
de credim⁹ et scimus magis quoniam propter illa et posteriora.

Notandum secundo pro intel

lectōe huius regule. Propter vñquodque tale et ipsum magis. Scimus
quod aliqui dicunt ut dicitur Egidius quod hec regula solū veritatē habet in cau-
sis efficientibus per se et vniuocis et finalibus. Melius tamen dicitur quod habet
veritatē in omnibus causis per se essentialē ordinē habentibus ad suos ef-
fectus. Ratio hui⁹ regule est ista. quia quā aliquid conuenit cause et cau-
sato. tunc per plus et magis conuenit cause quā effectui. Declarat hoc Egi-
dius scōdo de anima et dicitur quod corpora superiora quia sunt cause istorū hic in-
feriorū. tunc quicquid conuenit istis inferioribus quod est perfectiōnis. per
plus conuenit corporibus celestibus. ut dyaphaneitas luciditas conuenit
corporibus istis inferioribus. ut aer est corpus dyaphanū. aqua; cristall⁹
luc⁹. per plus ergo et magis dyaphaneitas conuenit corporibus celestibus
et speris. vnde et ignis est magis calidus quā ea que per ignē calefiunt.
Unde dicitur Egidius si causa est vniuoca in ea reperit⁹ magis quā in ef-
fectu ut patet de igne et ignito per ignē. Si autem causa est equoca in ea
reperit⁹ excellentius aliquid quā id quod est in effectu. ut ista inferiora sunt
calida propter solem. ergo sol est magis calidus quod est finis. dicitur enim primo
meteororū. Celū non suscipit peregrinas impossibilitates. quę sunt quali-
tates prime. licet ergo in sole nō reperit⁹ caliditas formaliter. tamen in sole re-
perit⁹ nobili⁹ caliditate ut luminositas. Alij autem sic rñdent ad intelle-
ctū regule. quod hec regula nō intelligit⁹ in causis formalibus. quia non sequi-
tur tu es albus propter albedinē ergo albedo est magis alba. Albedo
enim non est alba nec colorata. sed est id quo aliquid formaliter est album.
Sic etiā non intelligit⁹ in causis materialibus. et ergo non sequit⁹. tu
es corruptibilis propter materiā. ergo materia ē magis corruptibilis.
Dicat⁹ enim primo philosophorū quod materia est incorruptibilis. Nec valet
etiā in causis finalibus. quia non sequitur tu es opulus propter sanitatē ergo
sanitas est magis ambulās. Nec valet in causis efficientibus instru-
mentalibus aut nō essentialiter ordinatis. vnde nō sequit⁹ tu es calidus
propter motū. Dicat⁹ enim primo methauroz. Motus ignire facit. ergo
motus est magis calidus. Nec sequit⁹ b ignis est calidus propter a ig-
nem. ergo a ignis est magis calidus. quia substantia non suscipit ma-
gis et minus. Sed intelligit⁹ ista propter in causis efficientibus principa-
libus essentialiter ordinatis formaliter vel vtualiter. et ergo bene sequit⁹

Libri Primus

tuus calidus propter solem ergo sol est magis calidus formaliter vel virtualiter. ¶ Sequitur Correlarie ex dictis quod promissum in demonstratione formaliter vel virtualiter magis sciunt quam conclusio. promissum enim demonstrationes magis sciunt quam conclusio formaliter. et promissum in demonstrationibus magis sciunt quam conclusio virtualiter. Sicut enim sol virtualiter dicitur calidus quia habet virtutem producendi caliditatem et est virtualiter calidus in igne. quia habet virtutem excellentiorem producere caliditatem quam ignis. ita principia in demonstrationibus sunt virtualiter scita. quia in eis sunt virtualiter conclusiones scibiles. sed promissum demonstrationibus formaliter sunt plus scite quam conclusiones. credimus enim conclusioni propter promissas. ergo promissis magis.

Notandum tertio quod aristoteli

les probat in tertio quod impossibile est magis credere conclusioni quam premissis et principiis. et deductis sic. quia si aliquis plus crederet conclusioni quam premissis vel principiis. vel ergo ille esset sciens. vel magis dispositus vel melius dispositus. quam sciens. sed nullum illorum potest dici. ergo impossibile est magis credere conclusioni quam principiis. Minor probat quod non sciens ut tam deductum est. quia scire est ex principiis et causis. Minor etiam non melius dispositus quam sciens patet ex isto. quia ille qui est melius dispositus quam sciens est ille qui habet intellectum principiorum ut contra dicitur. et per consequens plus assentit principiis quam conclusioni. Pro intelligentia ergo istius quod aristoteles voluit intelligere per illum qui est magis dispositus quam sciens Scimus diversi diversimode interpretantur et exponunt hanc particulam. Aliqui enim volunt et hec est expositio contra quod melius dispositus quam sciens est qui habet habitum et notitiam principiorum. Intellectus enim est huius dignior quam scia ut patet secundo huius. et ergo melius dispositus quam sciens est ille qui habet habitum principiorum. Alii dicunt quod per scientem debet intelligi ille qui scit quia est. sed per melius dispositum debet intelligi ille qui habet cognitionem et scit propter quid. perfectius enim est scire propter quid. quam quia est tantum. ut perfectius est scire propter quid luna eclipsatur quam simpliciter scire quod luna eclipsatur. perfectius enim est resolvere effectum in causam quam solum effectum cognoscere. Alii dicunt quod per scientem debet intelligi iste qui scit scientiam subalternatam tantum. ut est musica respectu arithmetice. et perspective respectu geometrie. Sed per melius dispositum debet intelligi iste qui scit scientiam subalternantem. ut est geometria vel arithmetica. perfectius enim est noscere scientiam subalternantem quam subalternatam. ex quo subalternans est dignior quam subalternata. Alii dicunt quod per scientem debet intelligi ille qui habet quoddammodo dispositionem et complexionem

non bene aprā ad studia. sed p melius dispositū q̄ scientem debz̄ intelligi iste qui habet bonā complexionē ad studia. Unde d̄r sc̄bo de ania. Molles carne aptos mēte dicimus. duos autē ineptos. Ille em̄ qui habet bonā complexionē et p̄parationē in sensibz̄ maxie interioribz̄ et dato q̄ non sit multū exercitat⁹. p̄t plura scire et meli⁹ q̄ ille q̄ scit et exercitat⁹ est. et est dure ⁊ male cōplexionis. Paulus at de venetijs vltra istos modos adducit aliū modū et d̄r. dicendū ergo est iuxta intentionē aristotilis. iij. de aia et Lōmentatoria. q̄ duplex est intellect⁹ scz̄ coniūctus et separatus. Intellectus cōiūct⁹ v̄ intellectus noster q̄nqz̄ est in actu et q̄nqz̄ in poia. ⁊ talis intellect⁹ d̄r sciens. q̄ est intellect⁹ p̄ demonstrationē qd̄ est ap̄ie scire. Intellectus autē separatus semp̄ est in actu. ita q̄ semp̄ intelligit v̄ deus et intelligētē separe. et talis intellect⁹ est melius disposit⁹ q̄ sciens t̄m̄ v̄ intellect⁹ noster. habet em̄ vitā optimā et delectabilissimā v̄ d̄r xij. metaphisice. ⁊ etiā talia nunq̄ dubitat et etiā nunq̄ per demonstrationē aliquid acquirūt. Aliqd̄ etiā repitur ens qd̄ est pei⁹ disposit⁹ sicut q̄ sciens v̄ brutū. tam ergo ille p̄cludit paul⁹ qui scit v̄ homo. q̄ ille qui est meli⁹ disposit⁹ q̄ sciēs v̄ intelligentia plus assentit et credit: p̄ncipijs q̄ conclusioni hec ille.

Notanduz quarto et ultimo

Aristotiles tertio ostēdit q̄ sciens p̄ demonstrationē habet credere q̄ nihil sit notius p̄ncipijs in veritate. ex quo sunt p̄ma vera. et etiā habet credere et dicere q̄ nihil est not⁹ in firmitate q̄ opposita p̄ncipiōrū. p̄t q̄ ipse habet credere q̄ intellectus non p̄t dissentire p̄ncipijs intellectus terminis. Et etiā habet credere et dicere q̄ intellect⁹ non p̄t assentire eorū oppositis. sicut em̄ graue a natura fugit motū sursum et inclināt ad motū deorsum. ita intellect⁹ noster p̄curat assentire p̄ncipijs et dissentit eorū oppositis. sicut sicut viuēs p̄ficiūt calido q̄ vita est in calido et humidū v̄ d̄r aristotiles in libello de lōgitudine ⁊ breuitate vite. et viuēs impficiūt frigido. frigidū em̄ v̄ d̄r Auicēna non ingredit̄ per se opationē nature. Sic intellect⁹ noster p̄ficiūt p̄ncipijs et impficiūt oppositis p̄ncipijs. ex oppositis em̄ p̄ncipiōrū v̄ postea dicit̄ sit syllogism⁹ falligraphus q̄ causat ignorantia ignorantia autē est impfectio intellectus. vnde d̄r aristotiles in textu. Non solū oportet p̄ncipia magis cognoscere et ipsis magis credere q̄ ei qd̄ demonstrat. hoc est conclusioni. Sed oportet credere q̄ nihil ipso hoc est p̄ncipijs esse credibili⁹. neqz̄ notius oppositis p̄ncipijs. ex q̄bus sit syllogism⁹ cōtrarie deceptōis. Unde syllogismus cōi

trarie deceptiois vel ignorantie est ille qui pcedit et opposito aliquā
pncipiorū vt nullū totū est maius sua pte. tu es aliquod totum ergo
tu non es maior tua parte. Maior pbatur. nullū infinitū est mai⁹
altero sed tam totū q̄s p̄s eius q̄libet est infinita exquo est prinuū. cō
tinuū aut est diuisibile in semp diuisibilia. Jte sylogismus est sylo
gismus ignorantie et deceptiois quia causat errorem. totum em̄ et
p̄s potest esse infinita secundum potentiam. tñ fin acrum est finita
vt ostenditur tertio phisicorū. Jt; notabilib⁹ sic stantib⁹ est.

Conclusio responsalis. Necesse

se ē magis credere et assentire pncipijs. que p̄bant conclusiones q̄s
ipsi conclusioni. q̄ probat et demonstratur ex pncipijs. Probat
primo ratione ostensiva Bristorelis de qua dictū est. p̄pter vnum
quodq; tale et ipsuz magis. vt si amamus alteruz id est magistruz
propter alterū hoc est discipuluz ergo discipulū magis amam⁹. sed
accipiens notitiaz conclusiois p̄ demonstratōnez credit ipsi cōclusiōi
p̄pter pncipia prius credita et cognita. ergo necesse est magis crede
re et assentire pncipijs q̄s conclusiōi. Scđo pbatur cōclusio ratōe
ducere ad impossibile sic arguendo pncipia pri⁹ cognoscunt q̄s cōclu
sio. qñ ergo pncipia p̄gnoscunt nondū cōclusio est cognita. si ergo p̄n
cipia nō essent magis nota q̄ cōclusio. sequer̄ q̄ aliquis plus vel
saltem equaliter cognosceret ea q̄ prius non nouit sicut ea q̄ nouit.
Hoc aut est impossibile. ergo impossibile est q̄ pncipia nō essent pl⁹
nota q̄ cōclusio et per cōsequens necesse est q̄ sciens aut melius di
spositus q̄ sciens plus assentiat pncipijs et magis eis credat q̄ cō
clusioni quare conclusio vera.

Arguit pmo Credulitas cōclusiōis et pmissaz nō potest cōpari
tū illa que p̄pabilia sunt debet esse eiusdez sp̄s. sed cōclusio
et p̄misse nō sūt eiusdez sp̄s. igit̄ Maior est Bristorelis. vñ. phicoz
Minor q̄ credulitas cōclōis est credulitas p̄pōis kathegorice s̄ cre
dulitas pmissaz ē credulitas p̄pōis p̄poretice. mō p̄pō kathegorica
et p̄poretica dr̄nt spe. Dico verū argumētū cōcludit q̄ credulitas
p̄missarū et conclusiōis licet nō cōpantur cōparatiōe p̄prie dētā.
exquo differunt sp̄s. Tamē q̄ cōueniūt in hoc q̄ tam credulitas p̄n
cipiorū q̄ cōclusiōis est cōp̄hensio veritat̄ certa et immutabilis
et rōe istorū compantur sc̄z q̄ habitus et credulitas pncipiorū est
certior q̄ conclusiōis.

Arguit scđo Credulitas pncipiorū non est maior q̄ credulitas
cōclusiōis igit̄ pbat q̄ credulitas pncipiorū non est magna

Posteriorū Fo. XXXVII

igit. tenet p̄na. q̄z compatiuus p̄supponit positiuū. Minor p̄batur nullū magnū et extensū est in intellectu 2 aīa. sed oīs credulitas est in aīa igit. maior ē nota. q̄z dī. iij. de aīa q̄ intellectu? est imit? et imā certalis. ergo oē qd est in eo etiā est i eo simplr 2 immaterialr. vt em̄ dī p̄mētator. iij. de aīa. Omē qd recipit fm naturā recipiētis recipit mīor est nota. q̄z scīa et oīs hīus intellectualis est in aīa vt patz. vi. ethicozū. mō scīa est credulitas 2 certitudo q̄ est conclusōis. sed intellectu q̄ est hīus p̄ncipiozū adhuc est certior et maior credulitas vt dīcet scdō huius in fine. ¶ Dico verū argumentū cōclūderet si credulitas hī p̄ncipiozū vel etiā conclusōis dīceret magna magnitudīe molis et extēsiōis. nullū em̄ tale est in aīa. sed hic credulitas dī mag na magnitudine euidentie et certitudinis. et sic aritū nō cōclūdit.

¶ Arguit tertio. credulitas conclusōis est maior q̄z credulitas p̄ncipit oīū fm euidentia et certitudinē igit. p̄bat aīa. euidentia? et certia? est qd plus est distinctū 2 deteriatū. sed notitia vel credulitas conclusōis est certior et deteriatior q̄z p̄ncipiozū igit. Maior est nota. q̄z distincti? est certia? vnde 2 illa cognitio certa est q̄ est deteriatior 2 distinctior vt dī p̄mo phicozū. Minor p̄z q̄z notitia vel credulitas cōclō nis alicui? in p̄ticulari. sed credulitas vel notitia p̄ncipiozū est notitia alicui? in vlt. scīa em̄ conclusō in p̄ncipijs vt p̄us dictū est in vlt 2 ḡnali. mō cognitio alicui? in p̄ticulari est plus deteriatā et distincta q̄z cognitio in vlt vt dī p̄mo phicozū. Singlaria em̄ certa et distincta sunt vltia aut cōfusa et indeteriatā. ¶ Dico 4m aritū cōclūdit q̄ notitia conclusōis fm se in p̄pria forma est euidentior et certior q̄z notitia eiusdē conclusōis in p̄ncipijs. vnaqueq; em̄ res distincta? esse h̄z et euidentia? esse habet in se ipsa q̄z in causis vt patz de rosa. Non t̄ aritū cōclūdit q̄ notitia p̄ncipiozū nō esse maior 2 euidentior q̄z notitia conclusōis. imo magis est nota. Notitia em̄ et credulitas p̄ncipiozū est notitia fm se et ex se. notitia hō conclusōis est notitia p̄cipata ex p̄ncipijs. et oīs credulitas conclusōis est ex credulitate p̄ncipiozū mō dās et influēs esse p̄fecta? est q̄ recipiēs et cōicans esse.

¶ Arguit quarto. Credulitas p̄ncipiozū non est causa efficiēs conclusōis igit. probat aīa. Omnis causa efficiēs est p̄ncipalis. sed p̄missae nō sunt cause p̄ncipales credulitatis conclusōis igit. Maior est aristotilis secundo phisicozū vbi ostendit q̄ quatuor sunt cause p̄ncipales. Minor patet. quia nullū accidens est causa p̄ncipalis. Sed p̄missae sunt accidentia igitur. Maior quia substantia ē causa p̄ncipalis cuiuslibet actionis. Et maxime forma substantialis rei. Sicut enim accidens non habet esse a se sed a substantia

Ille magere suū. quod sequit̃ eius esse. nō est ab accit̃e solo. Minor
nota. q̃ p̃misse sunt. p̃p̃tes ⁊ voces. vor aut̃ est accit̃s de tertia specie
qualitatis. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̃ nude p̃misse nō s̃t
causa efficiēs p̃ncipalis credulitatis cōclusionū. sed p̃misse cū intelle
ctu ordināte certa et p̃p̃ta p̃ncipia ad cōcl̃oem inferendā sunt cau
sa efficiēs cōpleta. Paulus t̃n de vener̃s d̃r q̃ nō repugnat q̃ acci
dēs sit causa efficiēs p̃ncipalis effectus. licet cōcurrat in tali actione
agens ṽl̃e. ⁊ sic d̃r q̃ hic est s̃l̃r in p̃posito. p̃misse em̃ sunt agētia par
ticularia. intellect⁹ aut̃ cōcurrit tanq̃ cā ṽl̃is. p̃mū t̃n est melius.

Arguit quinto. Fundamentū p̃batōis non ṽz igit̃. p̃bat q̃ non
sequit̃ terra est calida. p̃pter solem ergo sol est magis calidus
Ans̃ em̃ est t̃m: sol em̃ calefacit ista inferiora. et p̃ns est s̃m. sol em̃
non est calidus nec frigidus. q̃ celū non suscipit pegrinas imp̃ssio
nes. peregrine aut̃ imp̃ssiones sunt qualitates p̃me caliditas frigiditas.
als̃ em̃ si corpa celestia pegrinas qualitates susciperēt. corpora
celestia essent corruptibilia q̃d est contra aristotilē p̃mo celi. ¶ Dico
verū argumentū cōcludit q̃ p̃pter vnū quodq̃ tale aliqd̃ d̃r et ipsuz
magis. verū est formal̃r vel t̃tualiter. et sic licet sol nō sit calidus for
maliter t̃n t̃tualiter. Melius d̃r q̃ nō oportet in causis equocis vt
dictū est in sc̃do notabili qualis causa est sol respectu inferiorū. ⁊ sic
licet in celo et corporib⁹ celestib⁹ non sit caliditas formal̃r. sufficit t̃n
q̃ aliquod excellētius reperiat̃ in corporib⁹ celestib⁹ q̃ calor vt lu
minositas dyaphaneitas.

Arguit sexto. Fundamentū p̃batōis adhuc est s̃m. p̃bat q̃ nō
sequit̃ cera est circularis. p̃pter sigillū ergo sigilluz est magis
circulare. q̃ sigillū non sit magis circularē. q̃ qualitates de quarta
specie qualitatis nō suscipiunt magis et minus. mō circularē est de
quarta sp̃e qualitatis. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̃ recta art
stotilis intelligit̃ q̃ dispositio sc̃cata per p̃dicatū p̃pter quā aliqd̃ d̃r
tale debet suscipere magis et minus. et debet esse intensibilis et rei
missibilis. mō circularē nō suscipit magis et minus.

Arguit septimo. Adhuc fundamentū regule nō valet. q̃ non se
quit̃ iohānes patit̃ p̃pter deū ergo deus magis patit̃. Ans̃ vt
rū et p̃ns s̃m. q̃ ans̃ sit s̃m pars quia deus est impassibilis. passio
em̃ est trāsmutatio nocens vt d̃r p̃mētator q̃nto p̃hicozū. deus aut̃
optime se habet vt ostendit̃. xij. metaphice. ¶ Dico q̃ regula intellu
git̃ in causis vniucis. mō licet deo non cōueniat passio t̃n ei conue
nit nobilit̃ q̃ est passio. q̃ actio. ipse em̃ est causa p̃ima oīm.

Arguit vltimo. Credulitas p̃ncipiorū non est maior credulitate

Posteriorū Fo. XXXVIII

conclusionis igit. qz si sic sequeretur qd antea aliquid maneret et nihil maneret de pte quod tñ est fin. Ans em et pns sunt relatiua. mō posito vno relatiuorū ponit et aliud. et pempto vno etiā perimit et aliud. vt dñ in pñdicamentis. Ans pbat. qz pono qd credulitas pñcipiorū vel pmissarū sit quatuor graduū vel heat se vt quatuor. credulitas vero conclōis heat se vt tria. remittant ergo gradus credulitatis pmissarū vniformiter cū gradibz credulitatis conclōis. pñz qd ad huc manebit vnus gradus credulitatis pñcipiorū. et nullus manebit gradus credulitatis ipsius conclōis. Concludit ergo qd aliquid manebit antea et nihil pñtis qd est impossibile. ¶ Pro solutōe hui⁹ argumēti Scim qd pportio est duplex scz geometrica et arithmetica. Proportio geometrica ē in qua est equalitas pportōis sed nō equalitas quātitatū vbi scz est eadem pportio mediū ad extrema sed nō habet se in eadem quātitate excessus. vt sicut se hñt sex ad quatuor sic tria ad duo. vbiqz em est pportio sesquialtera. Unde Proportio sesquialtera est qñ vnū comparatū ad aliud continet ipm totū et cū hoc aliter eius ptem vt sex cōtinet quatuor et cū hoc duo qd est mediū de quatuor. Sic sñt tria ad duo se hñt in pportōne sesquialtera. tria em continēt duo cōplete et cū hoc vnū qd est mediū de duobz. Et dñ a sesqui qd est totū et altera quasi continēs totū et alterā ei⁹ partem. Sed pportio arithmetica est in qua ē equalitas quātitatū sed non pportōis. scz qñ est eadem quātitas excessus mediū ad extremū sed nō est eadem pportio mediū ad extremū vt octo sex quatuor vbi sex est mediū inter quatuor et octo. et est eadē quātitas vel excessus mediū ad extrema. qz sex excedit quatuor in duobz. et etiā sex excedit ab octo in duobz. sed nō est eadem pportio mediū ad extrema. Inter octo em et sex est pportio sesquitercia. qz octo continēt sex semel et cū hoc duo qd est terciā ps de sex. sed inter sex et quatuor est pportio sesquialtera. qz sex continēt semel quatuor et cum hoc duo qd est altera ps de quatuor. Unde Proportio sesquitercia est qñ maior quātitas cōtinet minōrē semel et eius terciā ptem vt octo ad sex. Et dñ sesqui terciā a sesqui qd est totū et terciā ps. quasi continēs totū et cū hoc eius terciā ptem. ¶ Isto notabili stante dñm est ad argumētū. qd argumentū verū cluderet si fieret remissio in gradibz credulitatis pñcipiorū et cōclōis fin. pportione arithmetica. que est in equali quātitate. sed poti⁹ remittunt fin. pportione geometricā qd non est scdm equalē quātitatē. Unde dñ Paulus de venetijs qd si iste euidentie pñcipiorū et conclōis possent remitti. hoc non erit vniformiter. sed erit pportionabilr eo mō quo remitteret albedo vt octo et albedo vt

quatuor, plus em̄ quantitativē remitteret in albedine vt octo q̄ in albedine vt quatuor, sic et est in pposito, patz ergo q̄ argumentū nō cōcludit. ¶ Sequit̄ Correlarie pmo q̄ cū dicimus q̄ credulitas pncipiorū est maior q̄ credulitas cōclōis, non sit sermo de maiōritate quātitatis, sed potius pfectōis, notitia em̄ vel hitus pncipioz pfectior est q̄ hitus cōclōis, vt pbat̄ scdo huius. Unde auctoritas Augustini est q̄ in illis que nō mole magna sunt idē est esse magis pfectius et melius. ¶ Sequit̄ Correlarie scdo q̄ hec p̄na qua arguit̄ paries est albus per albedinē ergo albedo est magis albedo, non tenet per istā regulā aristotilis, Albedo em̄ nō est alba, sed est id quo aliqd formalr est albū, partes em̄ est albus formalr albedine, licet a pictore effit̄er, licet ergo albedini non insit nec cōueniat albū tñ aliqd nobilius ei cōuenit vt plus pncipare de lumine celesti, Color em̄ non est aliud nisi lux celestis obumbrata, et q̄ in colore albedo minor est obumbratio et in nigro colore maior, vnde et dicim⁹ colorē albū esse digniorē et excellētiorem nigro, vt hoc pbat̄ in de sensu et sensato. ¶ Sequit̄ Correlarie tertio q̄ nō sequit̄ ex littera aristotilis, ignis gñarus est ignis ppter ignem gñantem igit̄ ignis gñans est magis ignis, substantia em̄ non suscipit magis neq̄ minus, vt oñd̄ aristotiles in p̄dicamētis. Unde d̄r Egidius q̄ regula aristotilis veritatē habet in his que habēt ordinē essentialē ad inuicem, qd̄ nō est inter ignem gñantem et genitū, ex quo sunt eiusdem speciei, sed bene regula veritatē habet inter ignem et ignitū, Ignis em̄ est plus calidus q̄ aliqd ignitū, ignita em̄ pro tanto sunt calida inquā tū partē pāt naturam ignis, Possumus etiā dicere q̄ ignis gñans est per se causa ignis geniti, et sic est prior igne genito, et est magis ignis q̄ ignis gñarus. ¶ Sequitur Correlarie quarto q̄ nō sequit̄ ex littera aristotilis, aliqd est calidus propter motū localez, ergo motus localis est plus calidus, Nihil em̄ est calidū nisi corpus vel substantia, motus aut̄ est accidens et actus accidentalis, Unde d̄r Egidius q̄ ppositio aristotilis veritatē habet in causis per se et pncipalibus, motus aut̄ solū est causa instrumentalis caloris, Sed potest dici q̄ eo modo quo motus est prius in gñe motuū, et primū in vno quoq̄ gñe est causa per se eorū que sunt in eodem gñe Ideo motus localis est per se causa alteratōis, et q̄ inter alteratōes calefactio est prima, eo q̄ caliditas est qualitas prima simplr inter omēs qualitates alterariuas, ideo motus est causa caloris, non sicut instrumentalis sed etiā per se et essentialis, non tñ oportet q̄ ergo caliditas insit motui, sed sufficit q̄ aliquod dignius insit motui, vt quia mot⁹ est

Posteriorū Fo. XXXIX

causa vice omnibus entibus scdm naturā vt dicif. viij. phisicorum.
¶ Sequit̃ Correlarie quinto non sequit̃ ex regula aristotilis. So-
crates est ebrius ppter vinū. ergo vinū est magis ebrium. Arguitur
em̃ in causis per accidēs. vinū em̃ est causa per accidēs ebrietatis.
patet qz per se p̃supponit de omni. si ergo vinū esset causa per se ebr̃i-
etatis. tunc om̃s qui potaret vinū inebriaret̃ quod est f̃m. Est autē
vinū inebriatiuū. quia est opilatiuū cerebri et superiorū partū. Vt
em̃ Avicenna scribit qz quia vinū est euaporabile ascendūt fumi ad
superiores ptes ⁊ vie he p q̃s spūs mortu⁹ dūdere debet ad oīa mem-
bra obstruūt et opilant. et sic ligant̃ sensus exteriores. et eorū orga-
na immobilitant. et sic sequitur ebrietas et membrorū immobilita-
tio. ¶ Sequit̃ Correlarie sexto qz licet aliquādo habemus scientiā
de cōclusionē et non per p̃ncipia quibus credimus. vt cū cognosci-
mus eclisim per visum. et maxime si quis esset supra lunam ⁊ vide-
ret quomō umbra terre cadit in lunam. tñ hoc non est cōtra aristo-
tilem. quia aristotiles vult qz oportet credere plus p̃ncipijs q̃ con-
clusioni. verū si cognitio cōclusionis acquir̃t̃ per demonstrationē.
sed si cognitio cōclusionis haberet̃ per aliam viā q̃ demonstrationē
non est necesse plus credere p̃ncipijs q̃ conclusioni.

Circulo quoqz qz impossibile sit demonstrare. simpliciter ma-
nifestum est. Si vero ex prioribus oportet demonstrationē
esse et notioribus. Impossibile enim eadē simul sibi ipsi⁹
priora esse et posteriora. nisi altero modo. vt bec quidē ad
nos. Illa autē simpliciter quo certe modo inductio facit
notum. Si autē sic est nō erit vtiqz scire simpliciter. hoc de-
monstratum bene scire. sed dupliciter aut non simpliciter al-
tera demonstratio fit ex nobis notioribus. Accidit autē dicen-
22 ij

his circulo demonstrationē. esse nō solum quod nūc dictum
 est. sed nihil aliud dicere q̄ hoc ē. sic hoc est. sic enim facile est
 demonstrare omnia. Manifestum autē est q̄ hoc accidit trib⁹
 termis positis. p̄ multos em̄ et paucos reflectere dicere. nichil
 differt p̄ paucos at̄ aut p̄ duos. Eū em̄ ex necessitate a sit b.
 b autem c. Cum igit̄ a sit ex necessitate. erit b. Si igitur cū sit
 a. necesse est esse b. hoc autem cū sit c. hoc enim circulo ponat̄
 a in quo est c b. igitur cum sit a. esse dicere est ipsum c dicere. b
 autem est quoniam cum sit a. est c. sed c cum a id est quare acci
 dit. dicere circulo dicentes esse demonstrationem. nihil aliud.
 nisi cū sit a est. a. sic autē omnia demonstrare leue est. At vero
 nec hoc possibile est nisi in his quēcūq̄ alternatim p̄sequūtur.
 sicut sunt p̄p̄ia. vno quidem posito ostēsum est q̄ nequaquē ne
 cesse est aliquid esse alterum. dicē autem vno q̄ neq̄ termino
 vno neq̄ p̄positione vna posita. Ex duabus autem p̄positioni
 bus primis et minimis contingit sic quidem p̄tingit et silogiza
 re. Si quidē igitur et a ipsi b et c inhereat ⁊ hoc ad inuicē.

et ipsi a. Sic quidem contingit ex alterutris monstrare omnia
quesita in prima figura sicut ostensum est in his que de sylo a
gismo sunt. Ostensum est autē q̄ in alijs figuris aut non, fit sy
logismus, aut non de acceptis. Non autē p̄dicativa equaliter
nequaquā monstrare est circulo. Quare quoniam pauca bmoī
in demonstrationib⁹ sunt. Manifestus quidem est q̄ vane et
impossibile est dicere ex his que ad inuicem esse demonstratio

nem, et ppter hoc contingit omniū esse demonstrationem.
¶ Utrum circulo demonstrare sit possibile. Pro intellectu hui⁹ que
stionis more. Aristoteles postq̄ ostēdit q̄ demonstratio debet esse ex
p̄mis et immediatis, et q̄ p̄ncipia magis sciunt q̄ conclusio. Jam cō
sequēter aristoteles remouet quosdā errores accidētes et ortum ha
bētes ex p̄dictis. Unde dīr q̄ ex veritate itaq̄ declarata scz q̄ p̄ncipia
magis sciunt q̄ conclusio, surgūt duo errores. Primus est aliquorū q̄
dicebāt q̄ nihil sciret, nec possibile ē nos aliqd scire, et fuit hec opio
Eractiti. Scdus error est q̄ oīm est scientia per demonstratiōē, et
hec fuit opinio Empedoclis.

Notandum ergo primo q̄ ra

tio p̄me opinionis q̄ dixit q̄ nihil sciremus fuit ista. In omni demon
stratiōe p̄cedit a notitia p̄ncipiorū ad notitiā conclusiōis. p̄ncipia autē
ipsa non sciunt et per q̄ns nullū p̄ncipiātū sciatur. Ignoratis em
p̄ncipijs necesse est ignorare p̄ncipiata. Sed q̄ p̄ncipia nō p̄nt sciri
q̄ si p̄ncipia scirent tūc per alia p̄ncipia, et illa p̄ncipia iterū sciren
tur p̄ alia, et sic in infinitū esset p̄cessus qui p̄hibitus est ab aristot
le scdo metaphice. Si autē esset itatus in aliquib⁹ p̄ncipijs tūc talia
non sciunt, q̄ nec p̄ priora, cū ipsa non habeat, q̄ inter sunt p̄ma, nec
ND 19

per posteriora. qz scire sit p prius. Concludit ergo q si pncipia non sciunt. etia pncipata nō sciunt. concludit ergo q nō est possibile ali qd scire. Ad hunc ergo errorē remouendū aristotiles ostēdit in textu q non oim est scia p demonstratiōē accepta. sed aliquorū est scia in demonstrabilis vt pncipiorū. bene ergo ratio hui⁹ opionis cōcluderet scz q esset pcessus in infinitū. si oim scia esset p demonstratiōē. Quā aut pncipiorū sit scia pz. qz ipsa pncipia sunt principia ois scie. z scilicet pncipiatorū est ex cognitiōe z scia pncipiorū. oportet ergo pncipia esse cognita et nota. ignotū em̄ nihil notificat. Sed q pncipiorū scia sit indemonstrabilis. qz scia demonstrabilis est p prius et causā sed pncipia non hnt prius et notius. qz sunt immediata. ppo aut immedata vt dictū est. est qua non est altera pz. sed ipsa pncipia statim sciunt cognitiois terminis per quos fcanz sine aliquo discursu. vt omne totū est maius sua pz. cognito em̄ isto quid sit totū et qd pz. statim intellectus assentit huic. omne totū est maius sua pz. patz. ergo q falsa est horū positio q dicunt q nihil contingit scire. qz omis scia est p demonstratiōē. Imitit ergo falso fundamēto hec positio pma vt dictū est Pro his dictis intelligēdis Notandū est fm intentionē doctoris thome q aristotiles dixit in textu q pncipiorū est scia. caput sciam cōmuniter p qualibet cognitione certa et euidenti. et non ppe vt scia distinguit contra intellectū. qūo dicimus sciam esse cōclusionū et intellectū pncipiorū. vt dicitur secundo huius. ppe em̄ loquendo vt dicitur sexto ethicorū pncipiorū est intellectus qui est habitus dignior qz scia que est habitus cōclusionū.

Notandum secundo qz secun

dus error est q oim esset scia per demonstratiōē tam pncipiorū qz cōclusionū. et isti hunc tenētes errorem concesserūt q circulo de monstrare esset possibile. vt scz q causa demonstrat per effectū. et effectus p causam. silt q pncipia demonstrant per cōclusiones. z cōclusiones per pncipia. Et sic fm q non solū contingit scire effectū p causam. sed econtra causam per effectū. Hunc aut errorem aristotiles improbat in textu. quia demonstrare circulariter nō est possibile. Pro intellectu notandū q syllogismus circularis fm intentionē doctoris Thome. Est qn ex cōclusionē prioris syllogismi et altera pmissarū conuersa. concludit reliqua premissa. vt si fiat talis syllogismus. omne animal rationale mortale est risibile. omis homo est animal rationale mortale. ergo omis homo est risibilis. Ad arguendū circulariter assumit conclusio tanqz pncipiū et adiungit ei minor cōuersa

hoc modo. omnis homo est risibilis, omne animal rationale mortale est hoc, ergo omne animal rationale est risibile. Ibi concluditur maior primi syllogismi, et minor primi syllogismi est conuersa et ponitur hic loco minoris, et conclusio prioris syllogismi est hic maior, et sic est ibi syllogismus circularis. Quod autem circulo demonstrare non sit possibile probatur aristotiles tribus rationibus. Prima ratio est ista. Impossibile est idem esse notum et ignotius, prius et posterius seipso, sed hoc pertingeret si fieret demonstratio circularis igitur. Maior est nota. Minor pars quod in syllogismo circulari idem est principium et conclusio ut patet ex secundo priorum, principium autem est prius et notius conclusione, et sic idem esset prius et posterius, notius et ignotius, causa et causatum, que sunt impossibilia. Secunda ratio est ista, quod si demonstrare circulo esset possibile sequeretur quod idem demonstraret seipsum, et quod demonstrare non esset aliud dicere nisi si hoc est hoc est, modo hoc est impossibile quod idem demonstraret seipsum, nihil enim probat seipsum, quod sic esset petitio principii. Et secundo de anima dicitur, nihil generat seipsum, Pareret sequela in his terminis arguendo. Si a est, b est, et si b est, c est, tunc faciendo circulum sic argueretur, si c est, b est, et si b est a est, ergo a primo ad ultimum si a est, a est. Sic enim manifeste probatur idem per seipsum, et ostendit aristotiles quod idem est siue talis, processus si aut per multos siue per paucos. Hoc autem maxime est inconueniens, quod sic facile esset omnia demonstrare quod iterum est inconueniens, ars enim et virtus est circa difficillima. Quod autem sic facile esset demonstrare omnia patet, quod non est difficile dicere, si hoc est, hoc est. Tertia ratio aristotilis est ista. Si esset possibile circulationem fieri in demonstrationibus hoc esset solum verum in terminis conuertibilibus, quod in illis solum circulariter syllogizatur ut dicitur secundo priorum, sed non omnia sunt conuertibilia ergo non omnimodum est demonstratio circularis, sic dicunt isti de secundo errore. Minor est nota, quod homo enim et animal non sunt conuertibilia.

Notandum est tertio quod procedendo

dando non per demonstrationem possibilissimam potest fieri syllogismus demonstratiuus circularis tribus modis. Primo modo demonstrationem propter quod in demonstrationem quod est, vel econtra demonstrationem quod est in demonstrationem propter quod. Secundus modus, demonstrando per diuersa genera causarum, ut finem per causam efficientem et econuerso efficientes per finem. Tertio quoniam una conclusio demonstratur per diuersa media et sic demonstrata sit notior altero illorum mediorum, et potest iterum sumi ad demonstrandum ipsum medium, et de istis modis dicitur inferius. In his ergo tribus modis fit syllogismus circularis, non tamen fit circulatio formaliter.

Liber Primus

In ratione demonstratōis, qz in his syllogismis non fit regressus ab eodem ad idem formalr, sed tñ materialiter, mō in circulo est exit⁹ ab vno puncto in eundē punctū formalr. In primo em̄ modo cum effectus demonstrat per cām, causa est notior simplr. Cū vero causa demonstrat per effectus accipit vt minus nota quo ad nos, et sic sub diuersis rōnibus sumit in pma et in scda, et sic ibi non est p̄prie circulatio in demonstratōe, licet bene est syllogism⁹ circularis, et sic ille etiam dicat de alijs modis vt finis demonstrat per efficiētem, et reuerſo efficiēs p finem. Alia em̄ est ratio efficiētis put est causa efficiēs, et vt est effectus cause finalis. ¶ Sequit Correlarie q in eodem gñe cause et in eodem gñe cognitōis, non fit syllogism⁹ circularis in demonstrationib⁹, licet hoc bñ fiat in diuersis generib⁹ causarum vel cognitionū.

Notandum est quarto et vlti

mo q licet contingit circulariter syllogizare vt ostendit scdo prior⁹ tñ non contingit circulariter demonstrare. Cui⁹ rō diuersitatis est ista, qz syllogisatio solū respicit bonitatē pñe, sed in quolibz syllogismo circulari est bona pñe, syllogism⁹ em̄ non requirit necessitatē pmissarū et notioritatē, p̄t em̄ ita eē syllogism⁹ illati⁹ in his sicut in veris. In demonstratōe autē requirit q pmissę dñt esse cause notiores et p̄ores cōcludē, et in essendo qz inferēdo, qd non p̄t fieri in demonstratōe circulari vt pbatū est supius. Etia dyalecticus bñ syllogizat circulariter licet demonstrator nō demonstrat circulariter. Cui⁹ rō diuersitatis est ista, qz dyalectic⁹ ex p̄babilib⁹ pcedit, sed cōtingit qñqz pmissas esse magis p̄bables qz cōcludēs, et qñqz cōcludēs esse magis p̄bables qz pmissas, et sic idem apud dyalecticū p̄t esse notius et ignotius, vt in diuersis t̄pibus vel respectu diuersorū, sed demonstratio pcedit ex priorib⁹ simplr et fm naturā, et qz fm naturā nō cōtingit idē esse notius et ignot⁹, igit nō contingit circulariter demonstrare. ¶ Sequit Correlarie ex dictis pmo q demonstratio circularis nō gñat sciaz, p̄ nulla ratio facilis et debilis causat et generat sciētiam, sed demonstratio circularis est rō facilis et debilis igit. Maior qz scia requirit cognitionē cause p̄prie, mō cognoscere cām p̄p̄ia est difficile. Maior declarata est supius. ¶ Sequit Correlarie scdo q demonstratio circularis nō p̄t fieri nisi in pma figura et in pmo mō p̄me figure. Non in scda figura p̄t, quia talis cōcludit negatiue modo demonstratio circularis debet esse affirmatiua. Nec in tertia, qz tertia figura cōcludit p̄ticulariter, mō demonstratio circularis debet esse vlti, sed q demonstratō

circularis sit solū in pmo modo pme figure ptz. alij modi pme figure aut concludūt affirmatiuā picularē. aut negatiuā vsem vel picularē. sed demonstratio circularis non p̄r. nec picularis nec negatiua. Concludit ergo q̄ solū sit in pma figura et in pmo modo. Istis notabilibz sic stantibus est.

Conclusio respōsalis ista. Cir

culo demonstrare est impossibile. pbat hui⁹ conclusio veritas tribus rōnibz aristotilis q̄ adduce st in notabili secundo

Arguit pmo. circulo demonstrare ē possibile. igit. pbat qz effect⁹ demonstrat p suā cāz. vt eclipsis lune demonstrat in plenilunio et interpōe terre inter solem et lunā vt dī scdo hui⁹. et ecōuerso causa demonstratur p effectū. vt interpō terre inter solem et lunā demonstrat p eclis. plim. ergo circulo demonstrare est possibile. t3 p̄na. qz in tali demonstratione fit exitus ab eodē in idem. et hoc est in circulo. fit em̄ in tali demonstratione exitus a cā ad effectū et hoc in pma et in scda fit exit⁹. ab effectu in cām. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̄ demonstratio circularis sit non in demonstratione potissima. sic em̄ idem esset p̄us et posteri⁹ notius et ignoti⁹ vt deductū est. sed mutādo gns demonstratiois vt demonstrationē ppter qd in qz est. potest fieri demonstratio circularis vt dicuntz est in notabili tertio.

Arguit scdo. Circulo demonstrare est possibile igit. pbat qd vti potestatis sylogistica est possibile. sed sylogizare circulariter est vna ptās sylogistica igit. Maior est nota. qz licet vti potestatis sylogistica vt ostendit scdo priorū. Minor silt patz. qz circulariter sylogizare est ptās sylogistica. ¶ Dico v̄m aritū concludit q̄ circulariter sylogizare est possibile. sed nō circulariter demonstrare vt dictū est in notabili quarto. et sic nō est idē circulariter sylogizare et circulariter demonstrare.

Arguit tertio. Demonstrare circulo ē possibile igit. pbat. In his q̄ sunt subordinata sibi inuicē demonstratio circularis ē possibilis. sed cause rerū sunt sibi inuicē subordīnate. igit demonstratio circularis ē possibilis. Maior est nota. qz in his q̄ sunt sibi inuicē subordīnate vnū infert aliud et vnū sequit ad aliud. Minor patz scdo phicorū vt est cā finalis et effitēs vt deambulatio post cenam est cā effitēs sanitatis. facit em̄ cibū bene descendere in fundū stomachi. quē descēsum sequit bona digestio cibi. et ecōuerso sanitas est causa deambulationis. ¶ Dico verū argumentū pcludit q̄ demonstratio circularis est possibilis. demonstrando in diuerso gne cause. vt de hoc

latius dicitur in scdo huius, ubi dicitur quod una causa habet demonstrare alia, conclusio autem hic intelligitur quod demonstrare circulo est impossibile in demonstratione potissima.

Arguit quarto. Idem demonstrat per seipsum igitur, probatur diffinitio et diffinitum dicunt idem realiter ut homo et animal rationale, sed deus ostendit diffinitum esse et notificat diffinitum et e converso diffinitum notificat deum, concludit ergo quod idem demonstrat per seipsum. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venetijs et dicit quod verum est quod deus et diffinitum dicunt idem, sed non omnino idem, quia genus est per deum, quod non est omnino idem cum specie, Aliquid enim fecatur per genus quod non idem significat speciei diffinitum. Unde dicit doctor Thomas in tractatu de ente et essentia, quod deus et diffinitum dicunt idem realiter sed non eodem modo, quia id quod deus dicit expresse, hoc diffinitum dicit implicite.

Arguit quinto. Idem potest demonstrari per seipsum igitur, probatur autem, quia de deo multa demonstrantur, ut quod deus sit actus purus et infinitus, quod sit simpliciter necessarius, sed omnia que sunt in deo sunt deus, met igitur idem demonstrat de se et per seipsum. Maior est aristotilis, xij, metaphice, Minor est Dionisij. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venetijs quod licet omnia que sunt in deo sunt idem realiter cum deo, non tamen sunt idem ratione, cum ergo demonstrat aliquid de deo non demonstratur per idem, quia talia verba ut probabiliter demonstrant fatiuntur predicaciones formales, denotantes diversitatem aliquam, saltem quo ad modum constructionis intelligendi et concipiendi, et sic est ibi quodammodo diversitas rationis, hoc tamen pertinet ad xij, metaphice latius.

Arguit sexto. Circulo demonstrare est possibile igitur, quia sic arguitur, deo, terra est madida vel humida, propter nubes, et e converso nubes sunt humide propter terram, hic demonstrat circulariter ut notum est, videtur ergo quod demonstratio circularis est possibilis. Ans est notum, terra enim depluta est propter nubes que vertuntur in pluviam, Quod etiam nubes sint humide propter terram patet, quia a terra et ab aqua eleuantur sursum vapores per solem et cetera, stellas que vapores vertunt in nubem aquosam ut ostendit primo methauroz. ¶ Dico verum argumentum concludit quod circulo contingit demonstrare in causis subordinatis, et sic contingit hic.

Arguit septimo. Fundamentum prime opinionis est verum igitur, probatur quia non omnino est scia et hoc dixit prima opinio, probatur quia scia solus est conclusio, sed principiorum est intellectus ut dicitur scdo huius, videtur ergo quod aristoteles male dixit in textu quod principiorum esset scia. ¶ Dico verum argumentum concludit quod non omnino est scia, sed est scia

capiendo pprie pzo scia demonstratiua. et hoc modo pncipiorū non est scia. sed capiendo sciam cōiter et sic pncipiorū etiā est scia. quia pncipia sunt cause oia scie in conclusione.

Arguit vltimo. Circulo demonstrare est possibile. igit. probat. nō eadem sunt notiora nobis et nature. igit. circulo demonstrare est possibile. Tenet pñā. qz tunc idem pōt esse pñs et posterius not⁹ et ignotius. modo ppter hoc solū negat demonstratio circularis vt dīctū est in rationibz. Bñs probat. qz cause fm naturam notiores sunt effectibz. sed ecōuerso effect⁹ notiores sunt quo ad nos causis vt ostēdītur pmo pñicorū. ¶ Hoc argumentū soluit aristotiles in textu et dīct q in demonstratōe simplr non contingit fieri circulū. sed in demonstratōe fm qd in qua aliqd cognoscit per sensum inductionez aut per effectū bene contingit fieri circularem demonstratōem. ¶ Sequit Correlarie pmo qd demonstratio circularis est duplex scz vniformis et difformis. pñz correlatiū qz demonstratio circularis in arte est transata a circulo in natura. sed in natura duplex est circulus. scilicet vniformis et difformis. ergo etiā in arte duplex est demonstratio circularis. Unde Circulus vniformis est a cui⁹ centro ad circūse pñentia oēs linee ducte sunt equales vt pñz ex dīone circuli q pñituz xi. elementorū Enclidis cū dīct. Circulus est figura plana vna super fine cōtenta in cuius medio ponit punctus. a quo oēs linee ad circū cōferentia ducte sunt equales. Circulus autē difformis est a cuius centro non oēs linee ducte sunt equales. sed vna longius pñrabet q̄ alia. pprie tñ non dicitur circulus. Unde Demonstratio circularis vniformis est cuius oēs pñessus sunt siles et equales. Sed Demonstratio circularis difformis est cui⁹ non omēs pñessus sunt siles et equales. Si em̄ demonstratio circularis fiat in duobus generibz cognitionū illi pñessus nō erūt siles nec equales. qz vn⁹ erit p cām et ali⁹ p effectū In diuersis em̄ generibz demonstratōnū sp vt dīct ē a pñiori et alia a posteriori. sed demōstratio simplr vniformis circularis non est possibil. qz tūc idē ē pñs et posteri⁹ not⁹ et ignot⁹ qd ē impossibile

¶ Uniam aut impossibile est vter se habere. cuius est

scientia simplr. et quoniam necessariū vtriqz erit. id esse scibile. quod est scōm demonstratiua scientiaz. demonstratiua autem est quā habemus in habendo demonstratōem. ex necesu

ſarijs vtiq; eſt ſylogiſmus demonſtratiōis. Accipiendū igitur eſt ex quibus ⁊ qualibus demonſtratiōes. primū igitur determi-
nandū quid dicimus de omni. et qđ per ſe. et qđ vniuerſale. de
omni quidē hoc dico quod vtiq; eſt in quodaz quidem ſic. In
quodam aut non. Nec aliquā quidem. aliquā vero non. vt de oī
homine animal. Si em̄ verum eſt dicere boiem. eſt dicere animal
et ſi nunc alterū et alterū et ſi in omni linea punctuz ſimiliter
eſt. Signū aut eſt nam inſtācias ſic pferimus ſic de omni in

terroganti. aut ſi in quodam. aut ſi aliquando non.

¶ Vtrū diſtinctio de omni quā ariſtotiles ponit in textu ſit bñ affi-
gnata. ſc; iſta. De omni aut dico qđ vtiq; in eſt non in quodā in quo
dā aut. Nec qđ aliquā qđē ſic. aliquā vō nō. Pro intellectu bñ q̄ſitiōis

Notandum eſt primo qđ poſt

qđ ariſtotiles deteriauit qđ eſt ſylogiſmus demonſtratiu⁹. p̄ter oſtē-
dit ex quib; et qualib; eſt ſylogiſm⁹ demonſtratiu⁹. Deteriat ergo ari-
ſtotiles in p̄ſito de cōditionib; eorū quē demonſtratiōē ingrediū-
formali. et p̄mo oſtendit demonſtratiōē pcedere ex neceſſarijs. Se-
cūdo docet qđ demonſtratio eſt ex hijs q̄ ſunt de omni. Tertiū oſtēdit
qđ demonſtratio eſt ex hijs q̄ ſunt per ſe. Quarto oſtēdit qđ demonſtra-
tio eſt ex hijs que ſunt fm̄ p̄ ipſi. Quantū ad primū ariſtotiles p̄-
mo pbat et arguit qđ demonſtratio debet eſſe ex neceſſarijs. et probat
ſic. Omis demonſtratio eſt ex hijs q̄ nō p̄nt ſe aliter habere. ergo oīs
demonſtratio eſt ex neceſſarijs. ⁊ p̄ba. oīs ſylogiſmus ſatiēs ſcire eſt ex
hijs que non p̄nt ſe aliter habere. ſed oīs demonſtratio eſt ſylogiſmus
ſatiēs ſcire. ergo oīs demonſtratio eſt ex hijs q̄ non p̄nt ſe aliter habe-
re. Maior ē nota. qđ oīs ſylogiſmus ſatiēs ſcire eſt per cām quā nō

contingit se aliter habere. Minor p[ar]t[is] ex dione demonstratōis p[ar]t[is] dicta. ¶ Pro intelligentia conditionū q[ue] necessarie sunt ad demonstratōem Scim[us] q[uod] conditiones req[ui]site ad demonstratōem sunt duplices, quedā g[en]erales et quedā speciales: Conditiones g[en]erales sunt q[ue] sunt expresse in dione demonstratōis sc[ilicet] q[uod] sint ex veris: p[ri]mis: immediate: p[ri]orib[us]: notiorib[us]: causisq[ue] conclusionis. Speciales aut[em] sunt vt q[uod] demonstratio p[re]cedat ex necessarijs ex his que p[er] se sunt et his que s[un]t s[ecundu]m q[uod] ip[s]m. Et dicunt he conditiones speciales: q[uod] determināt conditiones g[en]erales ad esse et ad vsum demonstratōis.

Notanduz secundo q[uod] propo

sitio de omni est duplex, quedā p[ri]oristica et quedam posterioristica. Propositio de omni p[ri]oristica, est p[ro]p[os]itio in qua p[re]dicatū denotat inesse subiecto et cuilib[et] supposito subiecti siue vere siue f[als]e. Et h[ab]et aristotiles diffinit p[ri]mo p[ri]orū d[ic]t[is]. Propositio de omni est q[ui] n[on] h[ab]et s[ub]i[er]e sub subiecto de quo non dicat p[re]dicatū. Et sic o[mn]is p[ro]p[os]itio v[er]is affirmatoria siue negatoria d[icitur] p[ro]p[os]itio de omni. Sed p[ro]p[os]itio de omni posterioristica, ē in qua p[re]dicatū cōuenit cuilib[et] supposito subiecti p[er] quolib[et] t[em]p[or]e vt homo est aīal, et ista hic aristotiles diffinit in textu. ¶ Sequitur Correlarie p[ri]mo q[uod] ad p[ro]p[os]itionem de omni posterioristicā requirit[ur] v[er]itas subiecti et t[em]p[or]is. Sed ad p[ro]p[os]itionem de omni p[ri]oristicā requirit[ur] v[er]itas subiecti, sic q[uod] ip[s]m subc[on]t[ra]m capiat cū signo v[er]i. ¶ Sequitur correlarie sc[ilicet] q[uod] ad p[ro]p[os]itionem de omni posterioristicā non requirit[ur] actualis distributio subiecti, et sic hec, h[omo] est aīal, est de omni posterioristica, si t[ame]n aliqu[od] subc[on]t[ra]m distribuit eque bene ē de omni posterioristica, vt o[mn]is homo ē aīal. Sed ad p[ro]p[os]itionem de omni p[ri]oristicā requirit[ur] actualis distributio subiecti. ¶ Sequitur Correlarie tertio q[uod] p[ro]p[os]itio v[er]is et p[ro]p[os]itio de o[mn]i non sunt idē cōuertibiles, p[ar]t[is] q[uod] ista p[ro]p[os]itio h[ab]et aīal est p[ro]p[os]itio de o[mn]i posterioristica, et t[ame]n non est v[er]is, q[uod] in ea subiectū n[on] accipit v[er]iter cum signo vniuersali.

Notandū est tertio pro intel

lectione eorū que dicent[ur] inferius. Ista tria, de omni: p[er] se: et s[ecundu]m q[uod] ip[s]m: sunt idē in re sed d[ist]incte r[ati]ōne. Patet p[ri]mū q[uod] sint idē in re, q[uod] o[mn]ia ista tria reperiunt[ur] in vna p[ro]p[os]itioe, vt in ista, o[mn]is homo ē risibilis, que est de omni, est de p[er] se, et est s[ecundu]m q[uod] ip[s]m. Sc[ilicet] p[ar]et sc[ilicet] q[uod] ista tria d[ist]incte r[ati]ōne, q[uod] de omni est cōditio p[re]dicati in ordine ad inferiora subiecti, et sic ad de omni requirit[ur] v[er]itas suppositorū et t[em]p[or]is. Sed p[er] se est cōditio p[re]dicati in ordine ad subc[on]t[ra]m absolute sumptū, et s[ecundu]m se

scdm qd pdicatu est de ratione subiecti vel econuerso subiectu est de
 rone et diffinitioe pdicari. Sed fm q ipm est conditio pdicari in or
 dine ad antecedentia et pntia ipsius subiecti. vel ad priora et posteri
 ora subiecti. Et ptez hoc sic. qz tunc est fm q ipm qn ipm predicatu
 non attribuit alicui priori subiecto pmo. vt risibile respectu hominis.
 si aut attribuit risibile aiali non attribuit ei fm q ipz. qz risibile no
 couenit aiali pmo. sed homini. Silr si predicatu attribuit primo
 alicui posteriori subiecto. etia non est fm q ipm. vt si risibile primo
 attribuit socrati et no homini. ppta em passio pmo conuenit spetiei
 et non generi nec indiuiduo vt dices latius inferius. ¶ Sequitur
 Correlarie ex dictis q scdm q ipm supaddit ad de omni et ad p se
 pmitate. hoc est. q illud pdicatu quod debet esse fm q ipm. debet
 assignari illi subiecto inesse cui pmo inest. et per pns fm q ipm de
 couertibilitate vt homo est risibilis.

Notandum est quarto et vlti

mo q aristoteles diffiniens de omni ^{in textu} diffinit ipm potius ne
 gatiue q affirmatiue. licet per ipam negatione ciculoquit affirmatio
 ne. Huius ro est ista. couenienti⁹ em diffinit de omni negatiue qz af
 firmatiue ptez. qz si aristoteles dixisset affirmatiue. pp de omni est qn
 pdicatu inest subiecto p quolibet supposito eius. tuc pp cui⁹ subie
 ctu solu signat et habet vnu suppositu actu et no plura. licet apriu
 dine. non posset dici de omni. qd est fm. ptez de ista. sol lucet. fenix ca
 tar. mudus est vnus. qn igit pdicatu dr affirmatiue de subiecto. de
 notat actualis multitudo subiecti p plura supposita. qd non est in p
 dictis. et ergo couenienti⁹ aristoteles diffinit negatiue de omni qz af
 firmatiue. Aristoteles itaqz exemplificas de. ppone de omni dr. homo
 est aial. si linea est punctuata. Per istam em homo est aial designa
 tur q aial inest cuilibet supposito hominis. et pro quolibet tpe. Silr
 punctuatu inest linee. omnis em linea est punctuata. et p quolibet
 tpe. non est em dare lineam sine punctis tam terminantibz qz conti
 nuantibz. Linea em quia est finita tunc terminat ^{linea} et silr quia
 linea est quoddam continuu ideo eius pres continuant ad inuicez
 per punctu continuas. quod est principiu vnus partis et finis alte
 rius vt ostendit in pdicamento quantitatit. ¶ Sequit Correlarie
 q differenter iste due dicunt de omni. homo est animal. et linea est
 punctuata. Nec em. homo est animal. est de omni. qz in ea predicatum
 scz animal est de actuali intellectu et substantia hominis. Omne enim
 superius est de essentia sui inferioris. Sed ista. linea est punctuata

est de omni, non sic q punctus sit de essentia et integritate linee. linea em̄ est quoddam continuū diuisibile, punctus aut̄ est indiuisibilis. Dicit em̄ Euclides primo elementorū. Punctus est cui⁹ pars non est modo continuū ⁊ diuisibile non componit̄ ex indiuisibilib⁹ indiuisibile em̄ infinites sumptū non facit diuisibile. vt ostenditur vi. phicorū. Sed linea continet punctū sicut eius terminū. quia vt dictū est linea est quoddam finitū. ergo terminat punctis finientibus et terminantibus ipsam et cōtinuantib⁹ ipsam lineaz. et isto mō punctus dicit̄ inesse omni linee. Itis notabilib⁹ sic stantibus est.

Conclusio respōsalis ista. Dif

finitio de omni quā aristoteles ponit in textu est sufficēter assignata Veritas huius conclusionis pbat̄ a signo ex textu sic. ppositio de omni posterioristica requirit vniuersalitatem temporū ⁊ subiecti. probatur. qz ad ppositionē de omni dupliciter possumus ferre instantiā. Aut si ibi non est vniuersalitas subiecti et sic est in quodā sic. et in quodam non. Aut si ibi non est vltas tps. et sic est aliquñ. et aliquñ non. qz ergo his duobus modis possunt instare cōtra de omni. signū est q de omni bene est diffinitū per ista duo. scz vltatez tps et subiecti. p̄z ergo q dīo de omni posterioristica est bene assignata.

Arguit primo. Diffinitio de omni non est bene posita igit. pbat̄. tur Nulla diffinitio debet esse negatiua. sed ista est negatiua. igit. Maior est aristotelis. vi. topicorū. et patet. quia diffinitio debet notificare rem. Est em̄ dīo sermo exp̄mens esse rei. negatio aut̄ nihil notificat. Minor p̄z ex textu. ¶ Dico verum argumentū cōcludit q nulla dīo d̄z esse pure negatiua. et sic licet ista dīo hēat p̄culas negatiuas. tñ p eas aristo. circūloq̄ affirmatōs vt d̄z i declaratiōe dīois

Arguit scdo. Processus aristotelis ē insufficiens igit. pbat̄ q nō diffinit de nullo. ¶ Dōm q nō oportuit hic diffinire de nullo. qz ex quo demonstratio de qua hic intendit̄ debet esse ex affirmatiōe vt dicit̄ inferi⁹. et sic de nullo nō est ad ppositū. Vel etiā possumus dicere q qz priuatio cognoscit̄ per hab̄itū. in eo q aristoteles diffinit de omni etiā dedit̄ intelligere de nullo.

Arguit tertio p̄p de oī nō d̄z vltatē suppositōz vel subiecti. pbat̄ aīōs de ista. linea ē lōgitudō cui⁹ extrēa sūt duo p̄cta. hec ē de omni vt p̄z ex intētiōe textus. Sed q non dicit vniuersalitatem subiecti p̄z qz non oīs linea ē longitudo cui⁹ extrēa sunt duo p̄cta. pbat̄ de linea circūlari. linea em̄ circularis nō h̄z duo p̄cta. sed teriat̄ in idem vnde inceptit. ¶ Hoc aritū soluit Paulus de venetijs ⁊ d̄z

q̄ p̄dicta p̄pō est de omni, et licet non oīa linea habeat extrema duo tñ sufficit q̄ quelibet apta nata est habere duo extrema. Nec em̄ p̄positio est de oī. corpus ē mobile, et tñ aliq̄d est corpus q̄d nō mouetur vt est elementū terre, sufficit tñ q̄ omne corp⁹ aptū est moueri, et sic licet linea circularis nō habet duo p̄dicta termināta tñ apta ē habere, cōcludit q̄ dīo lineae nō dēt actū sed aptitudinem.

Arguit quarto. Aliqua est p̄pō de omni q̄ non dēt v̄litate t̄p̄is igitur, p̄bat aū̄s de ista, luna eclipsat̄, hec p̄pō est de omni, q̄a est demonstrabilis, et tñ non dēt v̄litate t̄p̄is, non em̄ quolibet t̄p̄e luna eclipsat̄, vt ad sensū apparet, solū em̄ luna eclipsat̄ in oppōne, et tūc qñ non habet latitudinē vt ostendūt astronomi. Etia dēt Ptolome⁹ q̄ eclipsis vt in plurimū signat malū, si ergo semp esset eclipsis destruerent̄ res inferiores. ¶ Hoc ar̄gū̄ etia soluit Paulus de venetijs et dēt, q̄ co mō illa p̄pō, luna eclipsat̄ est de omni quo mō est necessaria. Constat aū̄t q̄ ista, luna eclipsat̄ non ē simplr necessaria, q̄ p̄dicatur non sp̄ inest subiecto, sed est necessaria necessitate sup̄pōis sc̄z si terra interponit̄ inter solē et lunā, et eo modo dēt v̄litate t̄p̄is, q̄ nunq̄s ponit̄ terra inter solem et lunā quin tūc luna eclipsat̄, hec ergo p̄pō, luna ē eclipsabilis, est absolute necessaria importat̄ absolute tam v̄litate t̄p̄is q̄ subiecti.

Arguit quinto. Aliqua est p̄pō que importat v̄litate t̄p̄m et subiecti vel sup̄positoū, et tñ non est de oī posterioristica, p̄batur de ista, om̄e aīal est coloratū, que importat v̄litate t̄p̄is et subiecti, om̄e em̄ aīal est coloratū et nihil ē aīal quin sit coloratū. Sed q̄ nō sit de oī posterioristici p̄bat, q̄ de omni posterioristici est, p̄pō p̄ se. Sed hec, om̄e aīal ē coloratū est per acc̄nē, p̄dicatū em̄ accidit subiecto vt dicit inferi⁹. ¶ Hoc argumentū etia soluit Paulus de venetijs et dēt, q̄ hec p̄pō, om̄e aīal est coloratū, non ē de omni posterioristici licet importat v̄litate, licet em̄ om̄is p̄pō de omni posterioristica importat v̄litate t̄p̄m et sup̄positoū, tñ non oportet ecōuerso, sicut p̄z de ista, om̄e aīal est coloratū, Alij tñ dicūt q̄ non oportet q̄ om̄e de omni sit p̄ se, et ergo dicūt q̄ ista p̄pō ē posterioristica, nō obstante q̄ sit per acc̄nē.

Arguit sexto. Ex dione sequeret̄ q̄ hec nō esset de om̄i, tonitruū est sonus factus in nubib⁹, q̄d tñ est s̄m p̄batur aū̄s, q̄ p̄dictatū non inest subiecto p̄ quolibet t̄p̄e, q̄ non quolibet t̄p̄e ē eclipsis. ¶ Dico aristotiles nō vult q̄ p̄dictatū debet inesse in p̄pōe de omni p̄ quolibet t̄p̄e absolute simplr, sed vult q̄ p̄dictatū debet esse p̄ quolibet t̄p̄e ex conditōe, et hoc est verū q̄ cū est tonitruū tūc est sonus factus in nubib⁹,

Arguit septimo. De omni positivu et posterioristico non dicitur
igitur. probatur quia eadem propositio est de omni posterioristico et prioristico.
probatur de illa. ois homo est animal. quia hec sit de omni posterioristico
notum est. quia predicatum inest subiecto per quolibet tempore et per quolibet sup
posito. Quia etiam sit de omni prioristico. quia est dictum de omni. modo dictum de
omni est de omni prioristico. ¶ Dico verum articulum concludit quia de omni
prioristico et posterioristico sunt idem materialiter et idem significanter pericu
lariter. sed non verum et absolute. quia aliquid requiritur ad de omni postero
risticu quod non requiritur ad de omni positivu et e converso. ut declara
tum est in notabilibus.

Arguit ultimo. Punctus non est in linea igitur hec propositio. linea est punctus
creata. non est de omni. probatur auctoritate aristotelis. vi.
phicorum. ostendit quia linea non componitur ex punctis. nullum enim conti
nuum componitur ex indivisibilibus. modo puncta sunt indivisibilia. Indi
uisibile enim infinites sumptum non constituit divisibile. ¶ Dico tamen ar
gumentum concludit quia punctus non est in linea sicut pars subie eius. nec
integrative. Sed aristoteles hic vult quia puncta sunt in linea terminative
et continuative. ut enim declaratum est superius in linea sunt puncta
continuative et terminative. ¶ Sequitur Correlarie ex dictis. quia de omni
posterioristico addit super de omni prioristico. per. quia ad de omni pos
terioristico requiritur veritas tempore et suppositionum. sed ad de omni pri
oristico sufficit quia predicatum subiecto denotet inesse per quolibet suppo
sitione licet non realiter insit. ut hic ois homo est asinus. ¶ Sequitur Corre
larie secundo quia quia de omni posterioristico addit supra de omni positivu
cuius ideo in de omni posterioristico presupponenda sunt illa que requirunt
tur ad de omni positivu. Sed quia in de omni positivo requiritur dis
tributio signi veritas. ergo etiam hoc proprie requiritur in de omni postero
ristico licet plurimi dicunt quia hoc non requiritur. ¶ Sequitur Corre
larie tertio quia hic. homo est animal. proprie non est de omni posterioristico nisi
in posita. per. quia subiectum non accipitur distributive. liber enim posteriorum
presupponit generaliter que dicta sunt in libris priorum. plures tamen hoc non curant.

Tractatus secundus.

¶ Quoniam autem impossibile est aliter se habere cuius est

scientia simpliciter. et quoniam necessarium videtur erit. id esse

scibile quod est scdm demonstratiuā sciam. demonstratiā autē est.
 quam habem⁹ in habendo demonstracionem ex necessarijs vti
 q̄ est syllogism⁹ demonstratiōis. Accipiendū igit est. ex quib⁹ ⁊
 qualib⁹ demonstracōes. Primū igit determinādū quid dicim⁹
 de omni. et quid p se. ⁊ quid vlc. de omni quidem hoc dico qd
 vtiq̄ est in quodam quidem sic. in quodā autē nō. Nec aliqui
 quidem. aliquando pō nō. vt de omni boīe anīal. Si em̄ veu
 rum ē dicere hominē est dicere al⁹ ⁊ si nūc altez. ⁊ altez. ⁊ si in
 omni linea punctū silit̄ est Signū autē est. nam instantias
 sic pferim⁹ sic de omī Interrogāti aut si in quodā. aut si aliqui
 nō. Per se aut sūt quecūq̄ sūt in eo q̄ quid est vt triāgulo in
 est linea. ⁊ lineę pūctus substantia em̄ ip̄orum ex his est. et que
 omniū sunt in ratione dicenti quid est. Et in quibuscūq̄ con
 rum que in sunt. ip̄i ipsa in ratiōe insūt quid est demonst̄an
 ti vt rectum inest lineę et circularē. et impar et par numero. et
 primum et ppositū. et triangulare quod est equilaterum et sca
 lenon id est altera parte longius. et que omnibus bīs insunt

In ratione quid est dicenti hinc quidem linea inde numerus.
 Similiter autem et in alijs huiusmodi vnūquodq; per se ef-
 fe dico. Quecūq; v^o neutraliter insunt accidentia sunt. vt
 musicum aut album animalī. Amplius quod non de subieco
 ro dicitur alio quodam. vt ambulans cum alterum quodam
 sit ambulans et album. Substantia vero et quaecūq; hoc ali-
 quid significāt non alterum. aliquid sunt q̄ q̄ vero sunt que d̄
 dem non de subiecto sunt per se dico Que vero de subiecto ac-
 cidentia. Item alio modo quod quidem propter ipsum inest
 vnicuiq; per se. Quod vero non propter ip̄m accidens est. vt
 si ambulāte choruscet accidens est. Non enim propter quod
 ambulat choruscet sed quod accidēs est dicimus hoc. Si ve-
 ro propter ipsum per se. vt si aliquid intersectum interij^o Ncōm
 intersectionem. quoniam propter id quod intersectū est. p̄ non
 q̄ accadat intersectū interire. Que ergo dicūtur in simpliciter
 scibilibus per se sic sunt sicut ea que sūt inesse predicantibus
 per se. Aut inesse ppter ipsa que sūt ex necessitate. Non enim

contingunt non esse aut simpliciter aut opposita vt linee aut
rectū aut obliquū et numero aut impar aut par. Est em̄ cōtra
riū aut priuatio aut contradictio in eodem genere. vt par aut
impar in numeris scōm q̄ sequunt. Quare si necesse est affir
mare aut negare necesse est ⁊ sunt per se in esse. de omni igitur

et per se demonstratū sit hoc modo.

¶ Utrū tm̄ quatuor sunt modi p̄seitatis. Pro intellectu hui⁹ que
stionis. Notandū est pmo. q̄ postq̄ aristoteles deteriauit q̄ demon
stratio debet esse ex p̄pōnib⁹ de omni. et qd sit de omni. Jam p̄nter
ostendit q̄ demonstratio debet esse ex p̄pōnib⁹ per se. In p̄mis osten
dit q̄ modi p̄ se sunt quatuor. duo dicendi. terti⁹ essendi. ⁊ quartus
causandi. Et s̄l̄r ostendit postea quō demonstrator vtit illis modis
et quib⁹ in demonstrando. Pro intelligētia ergo horū Scim fm̄ intē
tionē doctōis Thome. q̄ per se d̄ plurib⁹ modis. scōm q̄ illa p̄pōsi
tio per se accipit quatuor modis. Primo em̄ illa p̄pōsitiō per impo
tāt solitudinē et diuisionē ab aliis. et sic dicim⁹ Jobes hoc fecit per
se. i. nullo alio coadiuuante. et sic fundatur tertius modus p̄ se qui d̄
essentiā. Terti⁹ em̄ modus p̄ se est illorū que singularia sūt ⁊ sunt p̄
se et non in alio. vt sunt prime sube. Substātie em̄ non sunt in alio
quēadmodū actus est in subiecto. sed sunt p̄ se. suba em̄ est res p̄ se
etnā. Scdo illa p̄pōsitiō per d̄ bitudinē cause. et hoc cōtingit trib⁹
modis. Primo vt d̄ circūstantiā et bitudinē cause formalis. ⁊ sic di
cim⁹ q̄ corpus viuit per aiā. aiā em̄ est actus ⁊ forma subalis cor
poris. vt d̄ scdo de aiā. Et fm̄ hanc acceptionē accipit primus mo
dus p̄seitatis. q̄ in pmo p̄pōsitiō p̄seitatis p̄dicatū est de essentia subiecti
mō essentia rei et forma idē sunt. Scdo capit illa p̄pōsitiō per vt d̄
circūstantiā ⁊ bitudinē cause materialis. quō dicimus q̄ corpus est
coloratū per sup̄ficiem. p̄p̄iū em̄ et primū subem̄ coloris est sup̄fici
es. aiā em̄ actiua insunt sube p̄ quantitatē vel sup̄ficiē. Unde et d̄ in
p̄dicatōnis. tantū albū dices quanta est sup̄ficies albi. Et fm̄ istaz
acceptionē accipit scdo modus p̄seitatis. q̄ in scdo modo p̄seitatis
p̄dicatū inest subiecto. inesse autē puenit rei gratia materie. Terti⁹

*Dispositio p̄pōsitiōis
Causa Cōtra
p̄pōsitiōis
Hoc s̄m̄ p̄ se
et cōtra p̄ se
aut in p̄ se*

modo ista ppositio per se habitudine cause extrinsece, et p̄cipue cau-
se efficiētijs, vt hic, aqua calefit per ignē, et fm istū modū lumit̄ quar-
tus modus p̄sctatis vt dices inferius, ¶ Sequit̄ Correlarie et eēntie
scitiles non diffinit per se in cōmuni, qz illis quatuor scatis non ha-
berur aliqđ cōmune vniuocū, sed notificat ipm per se via diuisionis
in quatuor modos fm illa quatuor scata.

Notanduz secundo qd prim⁹

modus p̄sctatis est qñ illud qđ attribuit̄ alicui p̄inet ad formas
eius, Dio aut̄ vt d̄t p̄m̄etator, vij, metaphice scat formā et essentiam
rei, d̄t em̄ p̄m̄etator, vij, metaphice qđ dio est sermo qđ dicitur et eēntie
p̄m̄us ergo modus p̄sctatis est qñ dio p̄dicat̄ de diffinito, vel p̄
dione de ipso diffinito, Em̄ p̄m̄i hō est aīal rōnale, Em̄ scđi hō
est aīal, homo est rōnalis, Sicut em̄ materia et forma sunt de eēna
rei, lōgitudo p̄sice genus qđ habet p̄portionē materie, et differētia
q̄ habet p̄portionē forme, sunt de essentia rei i logice, Unde d̄t aristoti-
les in textu, Per se aut̄ sunt q̄cunqz sunt in eo qđ est, vt triangulo
inest linea, et linee inest punctū, Unde subiūgit, Suba em̄ ipsum
est ex his q̄ in rōne dicente qđ est, linea em̄ est de dione trianguli, et
angulus em̄ est figura ex tribus lineis cōstituta hōs tres angulos eq̄-
les duobus rectis, Sicut punctū diffinit lineā, Linea em̄ ē q̄ntitas sub
rōne longitudinis t̄m cōsiderata cui⁹ extrema sunt duo p̄cta, Ses-
quit̄ Correlarie qđ oēs iste p̄pōs, homo ē suba, hō ē corpus, hō ē sen-
sitiu⁹, sunt in p̄mo mō p̄sctatis, oīa em̄ illa sunt de dione hoīs, licet
explicite in dione hoīs solū ponit̄ aīal rōnale, t̄m hec dio hoīs est incō-
pleta, sed in dione cōpleta hoīs oīa p̄dicata talia debent poni, qz ergo
oīa p̄dicata sup̄iora in arboze purpuriana posita actu et intellectu
includunt̄ in suis inferioribz, sup̄ius em̄ est de intellectu in inferioribz
sicut ergo ista ē in p̄mo mō p̄sctatis, hō est aīal, sic etiā oēs ille p̄pōs
in q̄bus essentialr sup̄iora in linea recta p̄dicamētalr respectu ania-
lis p̄dicant̄ de hoīe, ¶ Sequit̄ Correlarie scđs qđ ista, aīal est homo
nō est in p̄mo mō p̄sctatis p̄mo ⁊ imēdiatē, sed solū reductiue, in eo
qđ p̄dicatio indirecta reducit̄ ad p̄dicationē directā, P̄m⁹ ergo mo-
dus p̄sctatis p̄ncipaliter dat̄ de p̄dicationē directā, ¶ Sequit̄ Cor-
relarie tertio qđ ista scōres ē hō, non p̄p̄e est per se in p̄mo mō, p̄t̄ qz
p̄pō in p̄mo mō p̄ se p̄t̄ esse p̄missa demonstratōis q̄ facit scire, sed
p̄pōs singulares non p̄nt ingredi demonstratōnez, demonstratio em̄
nō est ex singularibz, singularit̄z em̄ non est scia nec demonstratio, vt
em̄ vult purp̄biri⁹ ipsa relinquēda sunt ab arte, qz sunt infinita, m

em est qd hec pp. sortes est homo. habet modū ppōnis per se in pmo modo. si em sortes diffiniret homo esset de dīoe sua. spēs em sūpra cū cōdictionib⁹ indiuiduantib⁹ notificat aliquo mō indiuiduū. nec p̄dicta ppō p̄r esse in scōo modo p̄seitatis vt aliq̄ volūt. qz a singularib⁹ nō fuit pp̄ia passio. sed potius a sp̄e. tñ si diceret. socrates est et libilis. hec ppō habet modū ppōnis de scōo mō p̄seitatis. ¶ Pro ampliori ist⁹ p̄imi mod⁹ intelligētia Scim qd dictū est qd p̄mus mod⁹ per se est qñ p̄dicatū est de dīoe et qditate subiecti. Quatuor sunt de qditate subiecti. Primo dīo tota. sicut em res phisice ex materia et forma eēnr constāt et sunt tota qditas rei phisice. sic qñs et dñs simul sumpta dicūt et designāt totā essentia et qditatē diffiniri. Secundo de qditate subiecti est quelibet ps dionis in recto accepta vt aīal per se et rōnale per se. loquēdo de qditate p̄tialī. quodlibet enim illorū est ps eēntialis hoīs. Tercio de quiditate subiecti est quelibet ps dionis in obliquo designata vt linea respectu trianguli. et pūct⁹ respectu lineae. Non p̄dicat em linea in recto de triangulo sed in obliquo. qz non bene dīr. triāgulus est linea vel lineae. sed bene dīr triāgulus est ex lineis. sīl'r nō bene dīr. linea est puncta. sed bene dīr linea est ex punctis. vel in linea sunt pūcta. vel linea est longitudo in qua sunt pūcta. scz termināria z cōtinuātia vt dictū est sup̄ius. Quarto de qditate subiecti est oīne sup̄ius respectu sui inferioris vt aīal de qditate hoīs. et suba de quiditate oīm inferiorū. sīl'r quātitas respectu lineae. sīl'r color respectu albedinis. ¶ Sequit̄ Correlarie qd ali qd dīr in p̄imo modo p̄seitatis dupl'r. vno mō eēnr. scdō reductiue. Unde illa ppō dīr esse in p̄mo modo p̄seitatis eēnr. cui⁹ p̄dicatum est de qditate subiecti vt dictū est. Reductiue vero illa ppō dīr esse in p̄mo modo p̄se. cui⁹ p̄dicatū dīr per se de subiecto sed nō est de qditate eius. et hoc fit quatuor modis. Primo qñ diffinitū p̄dicat de dīone. aut de aliqua parte dionis vt anīal rōnale est homo. Item linea est triāgulus. pūcta sunt in linea. quelibet em illarū est in p̄imo modo p̄seitatis reductiue. et quelibet illarū reductitur ad p̄mū modū per conuersionē simplicē. Secundo qñ inferius p̄dicat de sup̄iori vt homo est sortes. anīal est homo. quelibet em illarū per conuersionē simplicē reductitur ad p̄mū modum per se directū. Tercio qñ idem p̄dicatur de seipso vt homo est homo. anīal est anīal. z quelibz istarū reductit ad modum per se vt p̄dicatū inferius ad suū superi⁹ vt homo est anīal. anīal est corpus. Quarto qñ disparatū p̄dicat de suo disparato. aut oppositū de opposito suo. exm p̄imi homo ē asin⁹ exm scōi homo est nonhō. albū est nigrū. videns est cecū. pater ē fili⁹

Nec em̄ homo est asinus. reduciť ad primū modū per se. reducendo predicatū in suū genus. dicendo homo est alia. Albū est nigrum reduciť in istā. albū est coloratū. Pater ē filius reduciť ad istā. filius est ad aliqd. Homo ē nonhomo reduciť ad istā. homo ē ens. Vidēs est cecū reduciť ad istā. videns est aliqd.

Notandū tertio q̄ secundus

modus pleitatis est qñ aliqd attribuit̄ alteri sicut passio p̄pria. hoc est. qñ subcū est de dione p̄dicari. vt homo ē risibilis. in q̄ subcū hō est de dione p̄dicari. Risibile em̄ est homo aptus natus ad ridendū. Ostendit em̄ aristotiles. vii. metaphice q̄ accñs habet diffinit̄ per suū subcū. ex quo em̄ esse accñtis est depēdens a subiecto. dīo etia accñtis est per subcū. accñs em̄ in cōcreto diffinit̄ per subcū in re. eto vt simus est natus cōcauus. Accñs aut̄ in abstracto diffinit̄ per subcū in obliquo vt simitas est nati cōcauitas. Unde sūt aristotiles in textu. Et quibuscūq̄ eorū que insunt ipsīs. ip̄a in rōne insunt qd̄ est demōstranti. vt rectū inest lineę et circulare. et par et impar numero. et primū et compositū. ~~Rectū~~ equilaterū. et scalenon altera pre longius. Que em̄a p̄pter declarationē intēdis aristotilis Paulus de venetijs declarat. Primū em̄ est: linea est recta. linea ē circularis. In diffinitione em̄ recti ponit̄ linea. Unde Rectū est linea cui me diū non erit ab extremis. Circulare est linea equaliter distās a centro. Secundū exemplū est: numerus est par. nūcrus est impar. In diffinitōe em̄ paris vel imparis ponit̄ numerus. Unde Par est numerus diuisibilis in duas p̄tes equales. sic q̄ nihil sit diminiutum nec superflui. vt quatuor diuidit̄ in duas dualitates. Sed Impar est nūcrus qui in duo equalia diuidi nō potest. vt quinq̄ diuiditur in duo et tria et ~~quatuor~~. et tria sunt numeri inaequales. tria em̄ ex cedit duo in vnitare. Tertiū exemplū aristotilis de isto scđo modo pleitatis est. numerus est primus. numerus est cōpositus. In dione em̄ numeri primi ponit̄ numerus. s̄ilr in dione numeri cōpositi ponit̄ numerus. Unde Numer⁹ primus est nūcrus nō factus ex numeris vt binari⁹ ternari⁹. binari⁹ em̄ integrat̄ ex duob⁹ vnitatib⁹. mō vnitatis nō est nūcr⁹ sed ē p̄ncipiū nūeri. s̄ilr ternari⁹ integrat̄ ex binario et vnitare. mō vnitatis nō ē nūcr⁹. Nūcr⁹ at̄ cōposit⁹ ē nūcr⁹ fact⁹ ex nūeris. vt q̄ternari⁹ integrat̄ ex duob⁹ ⁊ duob⁹. mō duo ē nūcr⁹ licet incōposit⁹. Quartū em̄ aristo. de isto scđo pleitatis ē. yfopleur⁹ ē eqlater⁹. scalenō ē altera p̄te lōgi⁹. In dīoe em̄ eqlateri pōit̄ yfopleurus. vñ Eqlaterus est triāgulus yfopleur⁹ hñs omia latera equalia

Sic in dione altera pte longiora ponit scalenon. Unde altera pte longior diffinit est triagulus scalenon in quo nullū latus est equale alteri. ¶ Sequit Correlarie ex dictis pmo qd aliqd est in scdo mō pteitatis duplr, vno mō eēnr et directe, scdo per reductionē et indi recte. Unde illa ppō est eēnr scdo mō cuius pdcatur est passio subie cti positi in dione eius vt hō ē risibilis. Sed p reductionē in scdo mō pteitatis aliqd ponit quatuor modis. Primo si subem pdcatur de passioe vt risibile est hō, simus ē natus, quelibet em istaruz reducitur ad scdm modū per cōuersionē simplicē. Scdo qn passio coniuncta fu erit alicui inferiori vel superiori ad subem suū vt fortes ē risibilis, al qd risibile ē fortes, pma em reducitur per reductionē inferioris ad suū superius, scda aut reducitur in primaz per cōuersionē simplicē. Sic be aial ē risibile, aliqd aial ē risibile, sunt reductie in scdo mō pteitatis Terno qn passio fuerit coniuncta alteri passioni aut dioni subiecti, vt disciplinabile ē risibile, aial rōnale ē risibile, pma reducitur ad istaz hō ē risibilis, rōne prime passionis p quā scda passio inest homini, se cūda reducitur ad eandē rōne dionis, dō em est reducibilis ad suam spēm. Quarto qn passio diffinit suū subem vt hō est aial risibile, vel aial risibile ē hō. ¶ Sequit Correlarie scdo qd ppiū in omnibz qua tuor acceptionibz suis fariūt ppem scdi modū pteitatis, nō tñ equa liter hoc correlariū declarat Paulus de venetijs et dr, Ite em ppō nes, hō ē risibilis, hō est canus, hō ē medicus, sunt eēnr et directe in scdo mō, cū semp passio diffiniat per suum subem, sicut em ri sibile diffinit per hoīem, sic canus et medicus etiā diffiniunt per hoīem, sed ista hō ē bipes, est in scdo mō reductie, qz pedicatur nō diffinit p subem, esse em bipedem etiā cōuenit alteri ab hoīe. Nec ille.

Notanduz quarto et ultimo

qz tertius modus pteitatis dr modus essendi p se, et differt ab alijs duplr, Primo qz alijs tres modi attribuunt cōplexia, iste aut simpli cibus rebus. Secdo differt ab alijs modis p se, qz in isto tertio mō p se dr solitudinē, et in alijs tribus p se dr bitudinē cause, tertius ergo modus p se est fm quē aliqd dr per se qd non est in alio vel cū alio et hoc mō ista dicunt per se que nō sunt in aliquo subiectie vt inbe siue, vt sube prime. Sube em prime vt dr in pdcamentis nec sunt in subiecto nec de subiecto aliquo dicunt. ¶ Sequit Correlarie pmo qd albū ambulās non dicunt per se fm istū modū, albus em dr duo scz subem et qualitatē q est in tali subiecto. Sic ambulans duo dr scz subem et ipam ambulationē, et sic nō importat solitudinē, quare

non dicunt per se fm istum tertiu modū perfectatis. ¶ Sequitur
 Correlarie scdo q prime sube magis dicunt per se in isto modo ter-
 tio q sube secunde, ptz q prime sube pte et per se et maxime sube
 sistūt in vltimo actu nature et non sunt in alijs, hnt em sube prime
 esse exntie, secunde aut sube sunt in pmissa, sube em secunde nomie
 nat naturas vles, vle est coniunctū et est in suo singulari vt dr. vij.
 metaphice. tñ scde sube etiā pnt esse in isto tertio modo, q ipse non
 sunt in alijs sicut accñia, Accñia em sunt in suba inhesiue, scde autez
 sube sunt in pmissa sicut id qd est de essentia ipsorū singulariū, dicūt
 em. vij. metaphice. Ule dat nomē esse et rōnē suis singularibz, Acci-
 dentia aut nullo mō pnt esse in isto mō tertio pfectatis, exquo per se
 non existūt, Accñtia em esse est in alio esse vt ostendit quarto meta-
 phice. Unde et dr accñis quasi ab alio cadēs, dr em scdo phicorum.
 materia cū forma sunt cause oim accñitiū in cōposito. ¶ Quart⁹ aut
 modus pfectatis est fm quē illa ppositio per dr hitudinē cause effici-
 entis, vel cuiuscunqz alteri⁹ cause extrinsice, et ergo iste modus dr
 ideo modus causandi, in pmo em modo illa ppositio per importat
 hitudinē cause formalis, in scdo hitudinem cause materialis, in qua
 tñ non dicunt causandi, sed iste quart⁹ modus in quo illa ppositio
 per dr hitudinē cause efficientis vel finalis recte dr causandi, finis
 em est potissima et pcpua causa vt ostendit scdo phicorū, et etiam
 quodāmodo efficiēs, q efficiēs mouet materiā ad formā, recte ergo
 iste modus dr causandi. Etā ideo iste quart⁹ vocat causandi, qz hic
 in isto quarto mō solū attribuit causalitas, sed in pmo et scdo modo
 non solū attribuit causalitas, sed etiā pdicabilitas, ergo potius pmo
 et scdo modus per se dicunt dicendi aut pdicandi, sed in isto quart⁹
 solū attendit causalitas, vnde recte dicūt modus causandi, quart⁹
 ergo modus per se fm aristotilem est qñ predicatū inest subie-
 cto ppter ipm, id est, qñ subiectū includit causam quare predicatus
 inest ei, vt cū dicim⁹, interfectū interijt, manifestum em est q in ista
 in subiecto includit causa quare predicatū inest subiecto, Interfec-
 tū em interijt ppter interfectionē quam designat subiectū, vnde in
 interfectū hic dicūt quod habet vulnus mortale ad quod sequit mors
 ¶ Sequit Correlarie pmo q oīs iste pponēs sunt in quarto modo
 pfectatis, homo ē risibilis, anial rōnale ē risibile, anial est sensitiuum
 ptz qz subiectū est causa quare predicatū inest sibi, nam homo inclu-
 dit cām risibilitatis, homo em dr anial rōnale, sed anial rōnale est p-
 rima causa risibilis, ppter hoc em homo est risibilis qz homo ē anial
 rōnale, Rationis em admirari et ex admiratōe oritur risus, et sic hō

vel animal rationale est causa risibilitatis, et omne subiectum proprium est causa per se sui proprii accidentis. ¶ Sequitur Correlarie secundo quod non implicat quod una et eadem proprietas sit in diuersis modis per se, scilicet diuersos modos et consideraciones, si enim consideratur hec, hoc est risibile inquantum subiectum est ratio diffiniedi predicatum est in secundo per se, si autem consideratur inquantum subiectum est causa per se predicatum est in quarto modo quod dicitur causa sancti. Illi ergo duo modi coincidunt materialiter sed non formaliter et secundum eandem rationem. ¶ Sequitur Correlarie tertio quod omnes iste proprietates que sunt in secundo modo per se etiam possunt esse in quarto sed non e converso, cuius ratio est ista, quia Secundus modus per se est quando subiectum est de ratione predicati, sed hoc non contingit nisi quando passio predicatur de subiecto, sed quando passio predicatur de subiecto suo, subiectum est causa efficiens ipsius predicati, cum semper subiectum sit causa sue passionis. Quod autem proprietates iste que sunt in quarto modo per se non sunt in secundo modo per se, quia ista proprietas interfectum interitum est in quarto modo et non est in secundo modo per se, cuius ratio est ista, quia interfectio non est de diuisione interitus siue mortis, quod patet per signum, quia bene potest esse interitus vel mors sine ipsa interfectione, quia plures moriuntur ex aliqua infirmitate, scilicet plures moriuntur crapula, unde consuevit dici quod gula plures occidit quam gladius. ¶ Sequitur Correlarie quarto quod proprietates sunt in quarto modo per se dupliciter, uno modo eorum, alio modo reductiue. Unde illa proprietas est eorum in quarto modo per se, cuius subiectum exprimit propriam causam predicati, ut medicus sanat, edificator edificat, statufactor facit statuam, egroratus moritur. Sed proprietates sunt in quarto modo reductiue quatuor modis. Primo illa proprietas est in quarto modo per se reductiue, cuius predicatum exprimit causam subiecti ut edificans est edificator, edificium vel edificatio est ab edificatore, quolibet enim illarum est in hoc quarto modo reductiue conuertendo simpliciter. Secundo illa proprietas est in isto quarto modo per se reductiue quando causa particularis coniungitur effectui vltimo, vel e converso, ut edificator facit domum istam, aut iste edificator facit domum, quolibet enim istorum est in isto quarto modo per reductionem singulare in vltimum, ostendit enim aristotiles secundo per hunc quod causa vltima est causa eadem effectui vltimo, ut statufactor facit statuam, et causa particularis est causa eadem effectui particulari ut hic statufactor facit hanc statuam. Tercio illa proprietas est in hoc quarto modo per se reductiue in qua exprimitur transalterius genus cause ut homo ridet, color videtur. Quilibet enim istarum proprietas subiectum est causa per se predicati in genere cause efficientis non expressimem causam finale, et reducuntur ad istas, risibile ridet, visibile videtur, in quibus iam exprimiuntur ambe cause. Item iste oculus videtur, auditus audit, etiam sunt reductiue in hoc quarto modo, quia non exprimiunt

nisi vnā cām scz finalem. et reducunt ad istas. vñbile immutat oculū. et audibile auditū. que sunt in hoc quarto mō per se essentia liter. Quarto pō est in hoc modo quarto reductie qñ predicatum est passio negatiua subiecti. nullaz cām cōnotantis vt hō mouē. luna eclipsat. et reducunt ad istas. hō distpatus in qualitatibz pñis mori. luna opposita terre et solū eclipsat. distpatū em̄ qualitātū primarū in hoīe est causa pñia mortis et finaliter est ppter illaz. sic sñr in terpositio rei re inter solem et lunā est pñia causa effectiua eclipsis et est finaliter ppter illam. Istis notabilibz sic stantibus est.

Conclusio respōsalis ista. tan

tū quatuor sunt modi pñitatis. et sunt ab aristotile sufficēter assignati. Veritas hui⁹ conclōnis pñz. qz modi pñitatis distinguunt fm diuersam acceptiōē hui⁹ pñitōis per. sed per caput quatuor modis. igit̄ etiā quatuor sunt modi pñitatis. Maior est nota. Minor declarā. qz pmo per dē solitudinē et sic accipit̄ terti⁹ modus. Si aut̄ per dē bitudinē cause hoc sit tribz modis. vel em̄ dē bitudinē cause formalis et sic est pñus modus. Si aut̄ dē bitudinē cause materialis et sic est scdus modus. Si aut̄ dē bitudinē cause efficiētis et sic est quart⁹ modus. ¶ Sequit̄ Correlarie qz licet non sumit̄ aliquis modus vt per se vt dē bitudinē cause finalis tm̄. qz finis coincidit cū forma. cū dictū est de causa formali ibi intelligitur et finalis. vel etiā qz cū finis non causat nisi fm qz est in efficiēte. ideo ille modus p se qz sumit̄ ab bitudine cāe finalis comprehendit̄ sub pmo et quarto.

Arguit̄ primo. Non sunt quatuor modi p se igit̄. pbat̄ āns. qz quor modis dē vnū oppositorū tot modis dē et alterū. sed per accñs qd opponit̄ huic qd est per se solū dē tribz modis. ergo etiā solū erunt tres modi per se. Maior est nota et est aristotilis. vi. topi coruz. Minor est aristotilis pmo hui⁹. Primus modus p accñs est qñ predicatū accidit subiecto vt hō ambulat. scdus qñ subcām accidit pñicato vt albū est hō. terti⁹ qñ duo accñs insunt et cōueniūt vni subiecto vt albū est musicū. ¶ Dico verū. Arntū cōcludit qz per se et per accñs solū opponunt̄ fm rōnes gñales et nō spēales. et ergo nō oportet esse modos tot vni⁹ quor sunt modi alterius.

Arguit̄ scdo. Non sunt quatuor modi p se igit̄. pbat̄ In omi pñicatōe per se pñicatū aut̄ est de eēna subiecti vel pñiū eius alia aut̄ pñicata oīa aut̄ sunt cōtingētia aut̄ rēota. ergo solū duo sūt modi per se scz pñus et scdus. ¶ Dico verū. Arntū cōcludit qz licet sint tm̄ duo modi dicēdi per se. sunt tm̄ eque bene plures modi per

Liber Primus

seitatis. qz adhuc addit tertio modus q est eēndi. et qre? q est cāndi
Arguit tertio. Modi per se sunt insufficienter assignari igit. pbat
tur qz deus est maxime p se et tñ non comprehendit sub aliquo
dictorū modorū. Ans pz qz deus est pma suba. modo sube est per se
esse et hoc maxie cōuenit deo. Sed q deus nō comprehendit sub ter
tio mō pz. qz per se tertio mō substat. mō deus nulli stat. Erquo de
est actus purus q nulli substat vt dicitur. metaphice. ¶ Dico verū ar
gumentū cōcludit q si hec ppositio per dicitur priuationē cuiuscūqz cau
se sic deus est ens p se. qz penitus nullā habet cām. Si aut dicitur puaci
onē cause materialis inqua. sic oīs suba dicitur per se. vnde tertio modus
p̄r attribui deo qz nō dicitur de aliquo subiecto p̄r quod existat.

Arguit quarto. Nec p̄pō. homo est rōnalis. nō est in p̄mo modo
p̄seitatis igit. p̄batur Illud qd est in p̄mo mō per se est quid
subiecti. sed dñā predicat in quale. igit non constituit dñā primū
modū per se. Maior est nota ex dictis. Minor est purpurā in gsa
gogis suis in dīoe dñe. ¶ Dico verū aritū cōcludit q dñā p̄dicat
in quale. sed nō in quale accñtale sed essentiale. mō in primo mō per
se est om̄e illud qd predicat eēnr et qd est de dīone subiecti. ¶ Se
quitur Correlarie q licet p̄mo topicorū aristotiles nō enumerat diffe
rentiā p̄ predicato. sed enumerat dīonē gñs. p̄p̄iū. et accñs. per hoc
tñ non cōcludit q ergo dñā non est p̄dicatū. qz ipse enumerat solū
p̄dicata que predicant solū de sp̄tie in rōne totū. et talia solū sunt
quatuor. om̄e em̄ p̄dicabile de sp̄tie dīcēs totū. aut p̄dicat eēnr aut
accñr. Si eēnr hoc est dupl̄r. aut cōuertibiliter et sic est dīo. aut non
cōuertibiliter sic est gñs. Si vero predicat accñr hoc est dupl̄r. aut
cōuertibiliter et sic est p̄p̄iū. aut non cōuertibiliter sic est accñs cō
mune. Cōstat aut q dñā non dicitur qd totū. sed p̄tem formalē in re
bus cōpositis. igit non p̄dicat de sp̄tie sub rōne totius.

Arguit quinto. Non om̄e sup̄ius predicat de suo inferiori in p̄
mo modo per se igit. probat. qz hic. binarius est numerus. pre
dicat sup̄ius de inferiori. et non in p̄mo modo. p̄batur in p̄mo mō
p̄dicatū est de quiditate subiecti. sed hoc predicatūz numerus non
est de qditate binarij igit. Maior ē nota. Minor. qz numerus notat
aiām minorantē. dicitur em̄ quarto p̄bicozū. numerus est mltitudo ab aiā
nūerabilis. mō aiā nō est de qditate binarij. ¶ Dico qm aritū p̄clu
dit q numerus absolute et fm se sumptus est de qditate et de dīone bi
narij. et diffinit ab aristotele in p̄dicamētis. Numerus est multitudo
ex vnitatibz aggregata. Numerus aut respectiue sumptus est solū su
perius p̄ accñs ad binariū. qz sic cōnotat accñs anie nūerantis. et sic

diffinit ab aristotle quarto phisicorū. Numerus est multitudo mensurabilis vel numerabilis per aiam. Nec Paulus de veterijs.

Arguit sexto. Rectū et circularē nō diffiniunt per lineā igit. p^{ro} b^{at}. Nullū magis cōmune diffinit per minus cōmune, sed rectū et circularē cōsoria sunt q̄s lineā igit. Maior q^z pot^{est} e^{con}uerso minus cōmune diffinit p magis cōmune vt hō per aia. Minor p^z q^z rectū et circularē nō solū conueniūt lineē, sed etiā conueniūt sup^{er}ficie et corp^{or}i. sup^{er}ficies eīm q̄dam est recta, et quedā circular^{is}. s^{il}tr corpus quoddā est rectū et quoddāz circularē. ¶ Hoc aritū soluit Paulus de veterijs et d^{icit} q^z rectū et circularē nō sunt cōsoria q̄s lineā licet eīm rectū et circularē cōueniant alteri a lineā, vt sup^{er}ficies v^{el} corp^{or}i. hoc tñ est rōne lineē, sicut in s^{il}tr visibile cōpetit alteri a colore. q^z magnitudinē et figure, et tñ visibile nō est cōius colore, cū sit p^{ri}or p^{ri}or passio coloris, cōpetit ergo ipsa rōne coloris, et sic etiam est hīc ¶ Sequit Correlarie licet aliqua lineā sit q̄ nec sit recta nec circularis, vt lineā arcualis, tñ eque bene rectū et circularē sunt passioēs lineē, sicut enī par et impar nulli conueniūt nisi numero aut rōne numeri, licet nō quelibet sit par, nec quelibet impar, sic rectū et circularē nulli comperit nisi lineē, aut rōne lineē, et sicut hoc d^{is}iunctū par vel impar ē passio cōuertibilis cū numero, sic hoc d^{is}iunctū rectū vel circularē est passio cōuertibilis cū lineā, lineā ergo arcualis est circularis saltē incomplete.

Arguit septimo. Nulla suba p^{ri}ma est p se, ergo tertio modus p se non v^{er}o, p^{ro} b^{at} q^z oīs suba p^{ri}ma d^{icit} de subiecto, ergo nulla est per se, t^{er} p^{ri}ma ex d^{ic}oe hui^{us} tertij modi ex textu. Minor p^{ro} b^{at} q^z g^{en}is est in sp^{ec}ie et sp^{ec}ies est in g^{en}ere vt d^{icit} quarto topicorum, sic s^{il}tr sp^{ec}ies est in indiuiduo et indiuiduū est in sp^{ec}ie, sicut ergo indiuiduū est subiectū sp^{ec}iei, sic e^{con}uerso sp^{ec}ies est subcōm indiuidui, hec eīm cōcedit^{ur}: homo est fortis, cōcludit^{ur} ergo q^z suba p^{ri}ma d^{icit} de subiecto et sic nō erit in tertio mō per se. ¶ Hoc aritū soluit Paulus de veterijs et d^{icit} q^z v^{er}ū est q^z sp^{ec}ies est in indiuiduo et e^{con}uerso indiuiduū in sp^{ec}ie, nō tñ sequit q^z sicut sp^{ec}ies predicat de indiuiduo, sic etiā indiuiduū de sp^{ec}ie, p^{ro} p^{ro} q^z indiuiduū est in sp^{ec}ie eo mō quo p^{ri}ma subiecta est in suo toto in mō, sed sp^{ec}ies est in suo indiuiduo tanq̄s forma in subiecto cui dat nomen esse et rōnem. Non ergo sequit q^z indiuiduū predicat de sp^{ec}ie q^z pars nō predicat de toto, sed bene forma p^{re}dicat de eo cui^{us} est forma. ¶ Sequit Correlarie q^z in ista, homo ē socrates, socrates bene est p^{re}dicatū p^{ro}positiū, et hō est subcōm p^{ro}positiū, et nō posterioristici^{us}, et essentialis p^{re}dicatōis, licet bene hō est subcōm p^{ro}positiū.

Arguit octauo et vltimo. Aliqua est ppō cuius subctm exprimit
ppriam cām effectiuā pdicati. que tñ non est in quarto modo
ergo quartus modus nō valet. pbat̃r oñs de ista. om̃e aīal rōnale
est disciplinabile. hic subctm exprimit cām effectiuā pdicati. aīal em̃
rōnale est causa p se ⁊ immediata pdicati. Sed q̃ ista sit in sc̃do mō
ptz. qz passio ppria pdicat de dīone subiecti et ipm subctm est dīo p
dicati. ¶ Hoc artū soluit Paulus de venetijs et d̃r q̃ licet in ista.
om̃e aīal rōnale est disciplinabile. subctm sit ppria causa effectiua pdi
cati. non tñ est in quarto mō per se. qz debet esse cā in actu et non in
bitu. sic etiā hec nō est in quarto mō. edificator est edificati⁹. sed po
tius est in sc̃do. qz nō exprimit cām in actu nec effectū in actu. sed tñ
fm aptitudinē. hec aut̃. edificator edificat. d̃r cām effectiuam hñrem
actualē respectū ad effectū suū. et ita dicat̃ de his de p̃terito et de
futuro. vt edificator edificabit. edificator edificauit. Ignis calefecit.
ignis calefaciet. Et ita aristoteles locutus est in textu cum dixit. In
teremptū interijt fm inreremptonē. ¶ Sequit̃ Correlarie ex dictis
pmo q̃ in simplr scibilibz. hoc est. in cōclusionibz demōstratōis repe
riunt̃ duo modi per se scz quartus et sc̃dus. sc̃dus p tanto qz subie
ctū cōclusionis demōstratōis est de dīoe pdicati. quare⁹ p tanto q̃a
pdicātū inest subiecto ppter ipm subctm. qz scz subctm est cā pdicati
¶ Sequit̃ Correlarie sc̃do q̃ in cōclōne demōstratōis pdicatum
qđ est passio inest subiecto dupl̃r. Uno mō simplr. sic qđ est vnū aci
dēs qđ inest subiecto quertibilibz vt habere tres āgulos respectu
trianguli. et risibile respectu hoīs. Sc̃do hoc cōtingit qñ passio dis
iuncta vtpdicātū disiunctū fecat̃ inesse subiecto. vt linea est recta vl
obliqua. numer⁹ est par vel impar. ¶ Sequit̃ Correlarie tertio q̃
aristoteles in textu recte per simplr scibilia intelligit cōclusionē de
mōstratōis. ptz qz sicut intellect⁹ est pncipiorū. sic scia pncipiatorū
pprie ergo scibilia dicunt̃ cōclusiones in quibus passio predicat̃ de
subiecto. Et qz talia subiecta non solū ponunt̃ in dīone pdicati sed
etiā talia subiecta sunt cause predict̃i. ergo in cōclusionē scientifica
est modus sc̃dus per se ⁊ etiā quartus. ¶ Sequit̃ Correlarie quar
to q̃ in p̃missis demōstrationis potissime que fit in prima figura
in maiore ppōne vel p̃missis reperit̃ quartus modus per se. quia
passio in tali maiore predicat̃ de dīone causaliter vt dicendo omne
aīal rōnale est risibile. In minori vero ppōne reperit̃ primus mo
dus. qz ibi diffinitio predicat̃ de diffinito. dicendo. omnis homo est
aīal rōnale. ¶ Sequit̃ Correlarie q̃nto q̃ licet terti⁹ modus per se
pmo et p se cōuenit substātijs et maxime p̃mis. tñ fm modū cōuenit

cuiuslibet subiecto passionis. inquantū tale subiectū nō est ppter suam passionē. nec esse recipit a passiōe. et est indepēdens respectu passionis. vnde et subiectū substat passioni. tertius ergo modus per se sūm quendam modum et quandā participationem reperit in conclusione demonstrationis in qua passio demonstrat et predicatur de subiecto.

Uniuersale autem dico quod cum de omni sit. et per se. et sūm quod ipsum. Manifestum igitur est quecūq; sunt vniuersalia ex necessitate insunt rebus. per se autem et secundū quod ipm id est vt p se linee inest punctū et rectitudo. et namq; vtraq; sūm q; linea est et triāgulo sūm q; triāgulus duo recti. et enim per se triāgulus duobus rectis equalis est. vniuersale autem est tunc cum in quolibet primo demonstratur vt duos rectos habere. Neq; cuiuslibet figure inest vniuersaliter et tamen est demonstrare de figura. q; duos habeat sed non cuiuslibet figure est. neq; vtitur qualibet figura demonstrans. Quadrangulus enī figura quīdem est. non habet duobus rectis equalibus. sed ysocheles habet quīdem fortasse duobus rectis equalibus sed non primū sed triāgulus primū. Qu igit qdlibet primū monstrat duos rectos bre. aut qdūq; aliud huic primo inest

Libri Primus

vniversale. Et demonstratio per se bñmōl vniversaliſter eſt. Alī

ōiū aūt quoddāmodo et nō per se vt de yſochele nō eſt vñl

terſaliſter ſed frequentius.

¶ Utrū diffinitio vñs quā ariſtotiles ponit in textu ſit ſufficienter assignata. Vñ eſt qđ eſt de omni de per ſe et fm qđ ipm. Pro huius queſtionis intellectu Scim qđ poſtq̃ ariſtotiles oſtēdit de conditio nibz duozū que demōſtrationē ingrediunt. diffiniuit em de omni et de per ſe. Jam hic pñter diffinit ipm vñ. et pmo diffinit vñ. poſtea vero oſtēdit errores accidētes circa vñ. et poſtea oſtēdit documēta quibz poſſum⁹ cognoscere ſi vñ eſt bene assignatū. Pro intellectu er go dionis vñs in qua dicit vñ eſt qđ ē de oī de p ſe et fm qđ ipm.

Notandum eſt primo qđ vñl

uerſale nō capit hic ſicut capit porphiri⁹ in yſagogiis ſuis. aut ariſto riles pmo poſteriorū cū dixit. Vñ eſt vñ in multis et vñ de mul tis. quō gñs vel ſpēs dicit vñ. Vñ em dicit quaſi vñ verſum et multū a plicatū in multa. Sed capit hic potius vñ. p. p. p. que eſt de omni de p ſe et fm qđ ipm. vt hec. p. p. oīs hō ē riſibilis. eſt in p. p. vñ. eſt em primo de omni. p. p. em in ea cōuenit ſubiecto p omnibz ſuppoſitis. q̃libet em homo ē riſibilis. p. p. em in ea cōuenit ſub ſectro p. p. quolibet tpe. Nec etiā. p. p. oīs hō eſt riſibilis. eſt fm qđ ipm qđ p. p. eſt p. p. cū ſubiecto. oīs em hō eſt riſibilis. et omē riſibile eſt hō. Vult ergo ariſtotiles in dicta dīōe vñs. hoc p. p. eſt vñ in p. p. qđ in eſt ſubiecto p. p. quolibet ſuppoſito ſubiecti. et p. p. quolibet tpe. et qđ eſt in aliquo mō p. p. et vbi p. p. de cōuertibilitatē et adequationē et primitatē cū ſubiecto vt hō eſt riſi bilis. aīal eſt ſenſibile. triangulus habet tres angulos equales duos bus rectis. ¶ Sequit Correlariē pmo qđ qñ p. p. non eſt ade quatū ſubiecto tūc non eſt vñ. vt cū p. p. reperit extra ſubcm vt hō eſt aīal. aīal em non ſolū p. p. homini ſed etiā alijs ab hoīe vt brutis. vt boui et leoni. Siſt hic. yſocheles habet tres angulos habere em tres angulos reperit extra yſochelem. qđ reperit in yſo p. p. qui habet etiā tres angulos. ¶ Sequit Correlariē ſecūdo qđ qñ ſubcm reperit extra p. p. etiā nō eſt vñ vt ſoſtes eſt riſibilis in platone em et in alijs etiā reperit riſibilitas. Siſt hic. figura ha bet tres angulos equales duobz rectis. figurā em circularis nulluz

habet angulū. ¶ Sequit̃ Correlarie terno q̃ tūc est ṽle in p̃posito
qñ predicatū non excedit subc̃m nec subc̃m excedit predicatū vt hō
est risibilis. nō cñ reperit̃ homo qui non sit risibilis. nec reperit̃ risi-
bile quod non sit homo.

Notanduz secundo pro maio

ri intellectu eorū que dicta sunt. et etiā que dicēda erūt. Paulus de
venerijs ponit talē distinctionē. Ṽle est duplex. quoddaz est ṽle fm̃
formā. et aliud est ṽle fm̃ materiā. Ṽle fm̃ formā est om̃e superius
respectu sui inferioris. vt gñs respectu speciei. et sp̃s respectu indi-
uidui. Et d̃r ṽle fm̃ formā p̃ tanto. qz om̃e sup̃ius est forma et de es-
sentia sui inferioris vt ostēdit aristotiles secūdo ph̃icorū. vbi ostendit
qz aīal est forma hoīs. et quāritas est forma numeri. et numerus est
forma binarij. Ṽle aut̃ fm̃ materiā est p̃āssio respectu subiecti. ṽer-
tibilis cū eo vt disciplinabile vel risibile respectu hoīs. et par ṽl im-
par respectu numeri. et rectuz vel obliquū respectu lineę. Et d̃r ṽle
fm̃ materiā p̃ tanto qz non est de forma et eēna sui subiecti. sed ma-
terialiter et inhesiue in ip̃m subc̃m recipit̃ tanq̃ posterioꝝ in suū pri-
us. Et de tali ṽl loquit̃ aristotiles hic cū d̃r. Ṽle aut̃ dico quod est
de om̃i de per se et fm̃ qz ip̃m. ¶ Sequit̃ Correlarie qz cū d̃r. scia
est ṽl im. p̃p̃ie cap̃it̃ ṽle pro p̃p̃e in qua p̃āssio p̃dicat̃ de suo subie-
cto adequato. et non cap̃it̃ pro ṽl de quo ait purp̃hri. licet etiam
quodāmodo de tali soluat̃ prima pars hui⁹ correlarij p̃z. vi. ethico
rū. qz d̃r scia est bitus conclōnis sicut intellectu est p̃ncipiorū sed scia
non est bitus cuiuscūqz conclōnis. sed solū illi⁹ in qua p̃āssio p̃redi-
cat̃ de subiecto adequato. Sc̃da pars correlarij p̃z. qz scia est de natu-
ris ṽl ibus. ex quo singulariū nō est scia. qz variabilia sunt et mutabi-
lia. ideo scia est de naturis rerū ṽl ibus. Unde et aristotiles dixit̃. qz
de ania. scia est ṽl im. et hec quodāmodo in ania sunt. ibi aristotiles
dixit̃ sciam esse de naturis ṽl ibus.

Notanduz est tertio sc̃dm ari-

stotilē in textu ~~et~~ p̃ se idēz sunt subiecto et materialr. tñ d̃rūt for-
maliter et fm̃ rōnē. Cū em̃ p̃dicatū ~~est~~ inest subiecto fm̃ qz ip̃m. etiā
inest ei et cōuenit ei per se. Et ~~aristotiles~~ aristotiles sic. Punctū inest li-
nee per se et fm̃ qz ip̃m. cōcludit̃ qz per se et fm̃ qz ip̃m idē sunt sub-
iecto in re. licet differāt formaliter. vnde ista p̃p̃. punctū inest lineę
est per se et fm̃ qz ip̃m. ergo illa duo idē sunt. Ista em̃ p̃p̃. punctuz

inest linee, est in pmo modo per se. Sequitur ergo conclusiue q si re-
 tritudo inest linee et fm q ipm. tunc idem sunt p se et fm q ipm. vlt
 aut addit fm aristotile supra per se et de omni pmitat. hoc est couer-
 tibilitate. qz tunc no est vlt qn p dicitur solūmodo inest subiecto de
 omni et per se, sed qn inest sibi de omni p se et fm q ipm. ¶ Sequi-
 tur Correlarie q illa demonstratio q in se habet illas tres condicoes
 scz de omni de p se et fm q ipm. illa est demonstratio vltis. vt oē aial
 rōnale est risibile. oīs hō est aial rōnale. ergo oīs hō est risibilis. Se-
 cundū etiā Egidii duplex ē necessitas. quedā est necessitas specificis-
 ca et quedā est indiuidualis. Necessitas specifica est illa in qua pas-
 sio inest subiecto q passio fluit ex pncipijs spēi vt hō est risibilis. et ta-
 lis necessitas facit p pōem de omni et p se. Sed necitas indiuidua-
 lis est illa qua aliqua passio inest subiecto q passio fluit ex pncipijs
 indiuidui. et talis necessitas licet facit p pōem de omni nō tñ p se vt
 coruus ē niger. nigredo em corui sequitur cōplexionez corui. cōplexio
 aut corui est accēs indiuidui. cōplexio em est indiuiduorū vt osten-
 dit Auicēna pmafen pmi canonis capitulo de cōplexiōe. ¶ Sequitur
 Correlarie q dñā est inter accēs p pōem et accēs cōe. Accēs em pro-
 pōem respicit pncipia spēi. Accēs aut indiuidui respicit pncipia indi-
 uidui. passio ergo q cōuenit alicui rōne pncipiorū etnaliū inest rei p
 se et rōne forme. passio aut que cōuenit alicui rōne pncipiorū indiui-
 duorū cōuenit ei per accēs. qz rōne materie q materia videt accide-
 re ipsi nature specificce tanqz ei supadditū.

Notandum est quarto et vlti-

mo. Aristotiles in textu ponit quatuor regulas de ipso vlti. Prima si
 aliqua passio est minus cōis qz suū subcōm tūc talis passio nō est vlt
 respectu subiecti. p qz habere tres angulos equales duobz rectis
 est passio figure. qz demonstrat de figura. nō tñ est eiua vlt. qz non
 quelibet figura habet tres angulos. quadrangulus em est figura et
 non habet tres angulos equales duobz rectis. sed habz quatuor an-
 gulos equales quatuor rectis. ^{quadrangulus} quadrangulus em est diuisibilis in du-
 os triangulos. vt si diuidat per dyametrū et ducat dyameter de an-
 gulo ad angulū sic fient duo trianguli. sed cuiuslibet triaguli anguli
 valent duos rectos. igit cuiuslibet quadranguli anguli quatuor
 valent quatuor rectos. ¶ Secunda regula. Si aliqua passio ē ma-
 gis cōmūnis qz subiectū. illa passio non est vniuersale illius subiecti
 nam habere tres angulos equales duobz rectis est passio equicruri
 arū vel equicruris. hoc est. yfobelis. qz demonstrat de illo. tñ nō est

ei vltio, quia licet omis yfocheles habeat tres angulos equales duobus rectis, non tñ omne id qđ habz tres angulos equales duobus rectis est yfocheles. qz yfopleurus etiā habet tres angulos et nō est yfocheles. sunt em̄ spēs trianguli distincte. yfocheles ergo habz tres angulos non rōne sui sed per aliud subiectū vt rōne trianguli. ergo illa passio non cōuenit ei tanq̄ vniversale eius. ¶ Tertia regula si aliqua passio est equalis suo subiecto. tñ talis passio est vniversale illius subiecti. vt habere tres angulos equales duobus rectis. est passio trianguli cōuertibilis cū eo. non cōueniens ei per aliud subiectū sed primo per se et scđm qđ ipsum. et per consequēs est eius vniversale. quia tantū circa illud subiectū primo et per se versatur. sic etiā longitudo est vniversale lineę. qz conuenit ei cōuertibiliter et non p aliud subiectū. rectitudo aut et curuitas nō est vniversale lineę. licz non cōueniat ei per aliud subiectū. qz non conuertit cū ea. ¶ Quarta regula. Si aliqua passio est equalis suo subiecto ipsa est demonstrabilis de subiecto vniversaliter et per se. Si autem passio est in equalis. est demonstrabilis de illo p̄ticulariter et scđm quid vt habere tres angulos p se et primo et equaliter conuenit triangulo et demonstrat vniversaliter de triangulo. omnis em̄ triangulus habet tres angulos. sed de yfochele aut figura demonstrat p̄ticulariter et scđm quid. p̄ticulariter ideo qz non omnis figura habet tres angulos vt patet de circulo. Scđm quid qz talis passio habere tres non competit nec figure fm se. nec yfocheli. sed potius per aliud subiectū vt per triangulū vel ratione trianguli vt dictū est. Istis notabilibus sic stantibus est.

Conclusio respōsalis ista Dif

finitio vniversalis quā aristoteles ponit in textu est sufficienter assignata. patet ex his que dicta sunt vniversale em̄ vt hic sumitur dicit adequationē predicari ad subiectū. omne aut illud quod est adequatum subiecto est per se et de omni. quare concludit qđ vniversale est de omni de per se et fm qđ ipm. quare conclusio vera.

Arguitur primo. Diffinitio vniversalis non valet igitur. probatur antecedes. quia non omne vniversale est per se et scđm qđ ipsum. probat quia genus non est scđm qđ ipsum. genus em̄ non est adequatum suo subiecto vel ipsi speciei. probatur quia genus habet se vt maius. sed spēs vt minus. vnde dixit purpuri⁹ Oportet equā de equis et maiora de minoribus predicari. Constat autē qđ maius

Libri Primus

et minus non sunt fm q ipm et adequata. Itē accēto cōe etiā non est per se nec fm q ipm. quare dīo non valet. ¶ Dico verū arntū cōcluderet si vlt hic caperet p natura cōmuni. que est vnū in multis et vnus de multis. vt caput purpuri? in ylagogis suis. sed caput hic vlt p illo quod est adequatū subiecto. et sic passio dī vlt respectu p priū sui subiecti. et sic argumentū non concludit.

Arguit scdo. Nec est vltis. hō est risibilis. vt dī aristotiles in textu. et tñ non est de omni pbat̃ur qz in ea nō est distributio subiecti vt p̃ez. ergo nō de omni. ad de omi em̃ requirit̃ distributio subiecti vt dictū est ante. ¶ Dico licet in ista. hō est risibilis. non est de omni p̃osticū et fm de nōiationē que fit p signū vlt. tñ ibi est de oī fm rem et posterioriusticū. qz ibi est vltas suppositōriū z tpm.

Arguit tertio. Dīo est supflua igit non valet. pbat̃ur añs. qz per se et fm q ipm idem sunt vt dī textus. ¶ Dico verū est q sūt idem fm rem et subiecto. non tñ fm rōnē. z sic arntū non concludit

¶ Arguit quarto. Nec est vltis. oīs homo est aīal. et non est fm q ipm. pbat̃ qz in ea predicatū non est adequatū subiecto sed est superius ad subcōm. ¶ Dico verū arntū concludit q hec est vltis. oīs homo est aīal. capiēdo vlt pro p̃pōe vel enūtiatōe vlt. et est vlt p̃ri oristicū. sed ita non caput hic vlt vt declaratū est. ¶ Sequit̃ Correlarie ex dictis q per se et fm q ipm idē sunt subiecto. sicut genus et spēs in eadem sunt idē. tñ fm q ipm addit aliqd supra p se. sicut species addit supra gñs. nam fm q reduplicat cām inherētie predicatū ad subcōm. scz cās adequatā et cōuertibilē. Ad fm q ipm ergo requirit̃ q predicatū insit subiecto p̃uertibiliter qd nō requirit̃ ad per se gñs em̃ predicatū de specie p se vt hō est aīal. non tñ fm q ipm. Sequit̃ Correlarie scdo q idē est predicatū inesse subiecto fm q ipsuz et p̃mo. qz primo dī predicatū inesse subiecto nō per alterū. et si conuenit alteri tūc per ipsum vt homo est risibilis. risibile p̃mo inest homini. et si inest iohanni perro vel paulo tūc per hoīem. et hoc idem importat fm q ipm. ¶ Sequit̃ Correlarie tertio q solū p̃pōis in qua predicatū dī de subiecto fm q ipm est demonstratio per se. et de cōtēntis sub illo subiecto est demonstratio solū fm alterū. patet correlariū ex textu et declaratis.

Oportet non latere quoniā multoties cōtingit peccare et nō esse quod demonstrat. primū vniuersale fm q videtur demon

strari vlt primū. oberramus autē hanc deceptionē. cū aut nihil
 sit accipere a supiori ex singulare q̃ singularia. aut si est q̃dem
 sed innotatū sit in dñtibus spē rebus. Aut cōtingit esse sicut
 in pte totū in quo monstrat. eis em̃ que sunt in pte. inest q̃dez
 p se demonstratio. et de omni erit sed tñ non erit hmoi primi
 fm q̃ est demonstratio cū sit primi vltis. Si igit aliqs demon
 strabit q̃ linee recte q̃dez non intercidāt. videbit vtiq̃ ita esse
 demonstratio. ppter id q̃ inest rectis. Nō est autē nisi q̃dē qm̃ sic
 equales sunt. fiat hoc mō. sed aut in quolibet equales. Et si tri
 angulus nō esset aliud q̃ yfocheles. fm q̃ est yfochelīs videt
 esse. Et pportōale q̃d z cōmutabiliter est fm q̃ numeri sunt z
 fm q̃ linee. et fm q̃ firma et fm q̃ tpa sunt. Quēadmodū et
 demonstratū est aliqñ seorsum cōtingēs esse de omnibus vñ
 demonstratiōe mōstrari. Sed ppter id q̃d non est denotatū al
 q̃d. fm q̃ oia vnū sūt. nūeri lōgitudinēs tpa firma et spē dñā
 seorsū ad inuicē accepta sūt. non aut vlt mōstrat. Non em̃ fm
 q̃ linee sunt. Nec etiā fm q̃ tpa sunt. aut fm q̃ numeri inerat
 sed fm q̃ hoc est q̃ vlt ponūt esse. Propter neq̃ si aliqs mon
 22 iij

-stret vnūquodq; triangulum demonstratione. aut vna altera
 q; duos rectos habet demonstrat. vnūquemq; yfochelem sca
 lenon et yfopleurū id est gradatū nondum cognouit triangu
 lum. quia duos habet rectos nisi sophistico modo. Neq; vni
 uersale trianguli. neq; si nullus est p̄ter hos triāgulos alter.
 Neq; em̄ scōm q; triangulus est cognouit. Neq; oportet tri
 angulū. sed aut scōm numerū. scōm sp̄ciem aut non omnem. ⁊
 si nullus est quem non nouit. Quando igitur non nouit vni
 uersaliter et quando nouit simpliciter. Manifestū q; si idem
 inerat triangulo esse yfopleuron vel yfocheli vnūcūq; aut om
 nibus. Si vero non idem semper alterū. Aut scōm q; est tri
 angulus non nouit. Utrum autē scōm q; est triangulus. aut
 scōm q; est yfocheles et quando scōm hoc q; est primū vniuer
 sale cuius est demonstratio. Manifestum est quando remoto
 insit primū vt yfocheli et eneo triangulo insunt duo recti. sed
 eneum esse remoto yfocheli. sed nō figura aut termino sed nō
 primus. Cuius ergo primi si itaq; trianguli primo est ⁊ scōm
 hoc inest. et alijs et b̄mōi vniuersalis est demonstratio.

¶ Utrum tñ tribus modis contingat errare in assignatione vñs.
 Pro intellectu hui⁹ qñtionis more et pposite. Notādū ē pmo postq̃
 aristotiles diffinit vñe et silr ostendit qđ vñe sup addit ad per se. hic
 iam pñter ostēdit quot modis pñgit errare circa assignatiōē vñs
 et ostendit pmo errores et scđo ponit exempla. In exemplis tñ pmo
 ponit exemplū tertij erroris. scđo ponit exempla pmi erroris. et ter
 tio ponit exempla scđi erroris. Ratio aut hui⁹ quare aristotiles po
 nit modos istos quib⁹ cōtingit errare circa assignatiōē vñs. qz ma
 lū non euitat nisi cognitū. si ergo debem⁹ nos cauere ab illis errorib⁹
 bus tñ oportet nos noscere errores istos. Prim⁹ ergo modus est. si
 est aliqđ superius qđ tñ habet vnū inferius. tñ si passio illi⁹ supio
 ris assignat inesse illi inferiori. est error in assignatiōē vñs. qđ videt
 q assignat vñe suo pmo subiecto qđ tñ non fit. exm̃ vt animal est supe
 rius ad hoīem. si tñ passio illius superioris scz animalis vt est sensibile
 assignat inesse inferiori vt homini. dicēdo homo ē sensibilis. tñ est
 error in assignatiōē vñs. Causa aut apparētie quare apparet alicui
 z videt q illa passio debet assignari illi inferiori. qz ex quo supius so
 lū habet vnū inferius. videt ergo q predicatū illius superioris idē sit
 cū inferiori. et sic videt q quicqđ cōuenit vni etiā cōuenit alteri. sic
 silr esse maxime luminosum est passio solis. et sol habet solū vnū infe
 rius scz istū solem. si ergo esse maxime luminosū assignaret huic so
 li. cōmitteret iste error prim⁹. pcedit ergo iste error primus contra
 banc particulā. fm q ipm. in dione vñs positam. qz aliqđ crederet tas
 lem passionē inesse illi cui non puenit fm q hmōi. sed rōne alterius
 vt passio cōuenit indiuiduo rōne sp̃i. Exm̃ aristotilis ad istū modū
 est de triangulo. si em̃ triangulus solū habeat vnā sp̃m scz ysochēlē
 si tunc passio trianguli vt habere tres angulos. attribueret ysochēlē
 pmo et non triangulo. cōmitteret iste error pmius. Non cōuenit tñ
 ysochēlē rōne sui z pmo hñe tres angulos. sed puenit ei rōne triāguli

Notanduz secundo Scđs er

ror in assignatiōē vñs fm aristotilē est. Scđst aliqđ cōe vñ supius in
 noiati. hñs sub se plura inferiora. tñ si passio illi⁹ superioris innoiati
 pmo assignet inesse inferiorib⁹ pñctim vel diuisim. cōmittit scđs er
 ror in assignatiōē vñs. pmo em̃ debet conuenire et attribui illi cōi in
 noiato. Exm̃ hui⁹ extra textū. Aer aqua celū vitrū cōueniūt in vno
 supiori cōi innoiato. scz simplici nomie. z rōne illius attribuit illa
 passio scz dyaphaneitas vel pspicuitas. si tñ dyaphaneitas assigne

Liber

Prímus

tur primo inesse celo vitro aeri vel aque, consuetum vel diuissim. et error in assignatione vniuersalia, cum dyaphaneitas primo conueniat alicui innotato, Causa apparente huius erroris est, quia ex quo superiori non est nomen impositum sic videtur quod talis passio primo conuenit illis inferioribus et ex consequenti illi comuni innominato, Exemplum aristotelis in tertio ad hunc modum est hoc, Commutatim proportionari est una passio alicuius superioris innotati, que passio pluribus inferioribus sub illo communiter conuenit, ut numerus lineis temporibus et corporibus, Si ergo aliquis attribuat illam passionem esse commutatim proportionari primo inferiori alicui de illis quatuor consuetum vel diuissim, et non illi superiori innotato primo, committitur iste error scilicet, per exemplum isto ad istum secundum modum, Sciendum Proportio est habitudo vniuersalis quantitatis ad aliam, ut sex ad tria, que habent se in proportionem duplici, Unde Dupla proportionis est habitudo maioris quantitatis ad minorem ipsam precise bis composita, ut octo ad quatuor vel sex ad tria, Sed Proportionalitas est habitudo plurium proportionum ad inuicem, et est duplex, quedam disiuncta et quedam coniuncta, Disiuncta est que habet quatuor terminos distinctos ut sicut se habet quatuor ad duo ita sex ad tria, Sed coniuncta est que solum habet tres terminos disiunctos, ut si in vno loco duo rursus, ut sicut se habet octo ad quatuor sic quatuor ad duo, In proportionis natura primi termini habent se ut antecedentia, et alii duo ut consequentia, ut in primo exemplo antecedentia sunt sex et quatuor, et consequentia sunt tria et duo, Commutata autem proportio est quando duo antecedentia alicuius proportionis se inuicem consequuntur, et similiter consequentia, et sic arguendo, Sicut se habent quatuor ad duo sic sex ad tria, quia in proportionem duplici, ergo sicut se habent quatuor ad sex sic duo ad tria, quia vbique est proportio sesquialtera, Unde Proportio sesquialtera est quando maior quantitas minoris continet et eius alteram partem, ut tria ad duo, Permutatim autem proportionari est si accipiantur quatuor numeri vel linee vel corpora vel tempora, sicut se habet prima ad secundam sic tertia ad quartam, possumus tunc permutatim arguere quod sicut se habet prima ad tertiam sic secunda ad quartam, ut sicut se habent decem et octo ad nouem, sic duodecim ad sex, quia vbique est proportio dupla, tunc possumus arguere permutatim, Sicut se habent decem et octo ad duodecim, sic nouem ad sex, quia sicut de decem et octo continet totum duodecim et cum hoc eius medietatem continet, sic nouem continet totum sex et cum hoc eius medietatem, Concludit Egidius quod permutatim proportionari est facere de secundo tertium et de tertio secundum.

Notandum tertio pro ampli

ori intelligētia hui⁹ secundi erroris et exempli. Egidius pmo postea
riorū ostendit qd iste modus errandi circa assignationē vltis. peccat
contra istā particulā per se. in dīoe vltis positā. Et subiūgit. ponatur
em qd aliqd vlt qd habet multa supposita non p se sed per accēs. et
sic illud vlt ē innoiatū. tūc si passio illius vltis demonstrat de illis in
feriorib⁹ per accēs pmo et crederet aliqd qd bene esset demonstratū
statim cōtingit error circa hāc particulā per se. vt coloratū habet mul
ta inferiora per accēs. vt lignū ferrū lapidē. qz bec est vera. lignū est
coloratū. ferrū est coloratū. passio aut per se et pma colorati vel colo
ris est visibile. si ergo illa passio visibile demonstrat primo inesse il
lis suppositis colorati. erit pctū contra illā particulā per se. qā nec
lapis nec ferrū est p se visibile. sunt em sube. mō suba est visibile per
accēs. vt filius dyani. vt ostendit scō de aīa. Nec Egidius. Pro in
telligētia etiā istī⁹ quō plura picularia pnt vnū cōe habere innoīa
tū. notat Egidius in scripto primo huius. aliud est habere vnū
nomē impositū quoqz mō et absolute. et aliud est habere vnū nomē
impositū vt conueniūt in illa passiōe. Illa em quatuor. nūerī: lineę
tpa. et corpa. hnt bene vnū nomen scz quāritas per qd fcanē. qz taz
numē⁹ linea corpus qz tpus sunt quāritates. non tñ hnt vnum no
men simplex impositū vt conueniūt in illa passiōe que est pmutari
pportionabl⁹. bec em non puenit eis vt quāritates sunt. sz em. r. ge
ometrie qd alique quāritates sunt q relate ad alias sunt oīno surde
et incōmensurabiles actu et poīa. Non ergo cōuenit illis quatuor
dictis. comutari ppportionabl⁹ ea rōne qua quāritates sunt. sed poti
us cōuenit eis rōne alicui⁹ vltis cui primo cōuenit talis passio. et h
cōe est innoiatū et non habet vnū nomen. sed possum⁹ ipm. circū:
qui et vocare ipm quantitātē ppportionatā. Non cōuenit ergo quāti
tati ppportionabl⁹ cōmutari ea rōne qua quāritas est. qz sic pueniret
omni quātitati qd est fīm vt deductū est. Nec ei puenit vt compa
ad oīm quantitātē. sed cōuenit ei vt compa ad quātitātē libi ppor
tionabilē. Nec Egidius. ¶ Sequit Correlatie qd hic supius vel cō
mune non sz innoiatū ideo qd nullū nomen haberet. sed dicit inno
iatū ideo qz nō habet vnū nomē ppriū et simplex quo fcareē.

Notandum est quarto et vlti

mo qd tertius error in assignatōe vltis qui opponit pmo errori et est
si sic aliqd supius vel cōe bñs sub se aliqd inferius vel prem subie

etiam tunc si passio illius inferioris demonstret inesse superiori primo
 comittitur tertius error in assignatione vniuersalis. exemplū extra litte-
 raz aristotilis vt si risibile que est passio hoīs primo ostendit inesse
 animali. quod est gñs vel supius ad hoīem. Causa apparet hui⁹ er-
 roris est qz si dñia ppria contrahēs supius sit alicui ignota. tūc vide-
 tur q passio inferioris possit attribui illi superiori. peccat ergo iste ter-
 tius error iuxta Egidium contra illā particulā in dīoe vltis positā. scz
 de omni risibile em̄ non est cōuertibile cū aīali. qz nec cōuenit cuius-
 ber animali. licet em̄ nihil est risibile nisi aīal. non tñ om̄e aīal est ri-
 sibile vt pz de brutis. Exm̄ aut hui⁹ erroris iuxta aristotile in tex-
 tu est. vt non cōcurrere vel nō incidere est passio linearū parallelarū
 que cōuenit eis pmo et per se. si tūc illa passio scz non cōcurrere pū-
 mo assignet inesse linee recte que est superior ad lineā parallellam.
 om̄is em̄ linea parallela est recta sed non ecōuerso. tunc comittitur er-
 roz iste in assignatione vniuersalis. Unde Linee parallele dicunt li-
 nee recte equaliter distātes in omnib⁹ suis partibusque si in infinitū
 p̄traherent nunqz cōcurrerēt. Dicit notanter. equaliter distātes.
 qz si non equaliter distāret inter se concurrerēt. sicut linee recte pro-
 tracte de vno angulo in aliū. ¶ Notandū etia q postqz aristoteles
 narrauit tres errores qui eueniūt circa assignationē vniuersalis. cō-
 sequēter dat artem et documentū siue regulā. per quā potest cogno-
 sci qñ predicatū assignat vniuersaliter ⁊ pueniēter inesse subiecto
 et qñ non. Et est documentū tale. Tunc passio cōuenit vniuersali-
 ter et cōuertibiliter subiecto qñ posito tali subiecto. et omnib⁹ alijs
 remotis per intellectū. ponit passio. et quo subiecto remoro et omni-
 bus alijs positis remouet passio. Exemplū ponit de ista passione q
 est habere tres angulos equales duob⁹ rectis. que si assignet inesse
 suo pmo subiecto scz triāgulo. quo posito ponit illa passio et quo re-
 moro remouet illa passio. bene est ergo assignatu vniuersale. Sed si
 illa passio assignet alicui superiori subiecto scz figure. qua posita et om-
 nib⁹ alijs remotis. non ponit predicta passio. Et similiter si habe-
 re tres angulos primo attribuat inesse ysoleuro aut triāgulo eneo.
 tunc illis positis bene ponit triangulus. sed ipsis remotis non re-
 mouet triangulus. non est vltē bene assignatum. Similiter si sensi-
 bile primo attribuat animali est bene assignatu. et si risibile primo
 attribuit homini est bene assignatu. Istis notabilib⁹ sic stantib⁹ est.

Conclusio responsalis Tantū

tres sunt errores accidentes circa assignationē vniuersalis. Patet ex declaratis. et patet tali ratiōe. Demonstratio omīs est ex vniuersalibz. sed vniuersale includit tria. scz de omni de per se ⁊ fm q ipm et ergo contra istos tres modos sūt errores. concludit ergo q tres sunt modi errorū circa assignationē vniuersalis. quomō aut quilibz error peccat contra vnā particulā in dīone vniuersalis posita dictū est in notabilibz.

Arguitur primo. Non contingit errare circa assignationē vniuersalis igit. probat quia si aliquē maxime doctū. et qui parit scētiā cognosceret. sed hoc non pbatur quia sapiētis est omia scire vt dicit primo metaphice. Et Seneca dicit. Sapiētis non est fallere. nec falli potest. ergo sapiens nō potest falli. ergo non contingunt ei errores circa assignationē vniuersalis. Unde et primo elen corū dicit. Sapiētis est nō mentiri. sed mentēm ostēdere. ¶ Dico verū q sapiētis est omia scire in generali prout decet ⁊ cōtingit nihilominus tñ potest falli in spetie et spetalibz ⁊ maxime tunc qñ non recte compar vnū ad aliud. Seneca aut noluit q sapiens non potest falli. verū de facili. tñ potest falli. Unde et Albertus. viij. phisicorū loquit de aristotile. qui plenus fuit omīs scientie. et dicit. Qui credit aristotilē fuisse deum. credat eum nunq errasse. qui vero credit aristotilē fuisse hoīem. credat eum potuisse errasse.

Arguitur secūdo. Plures sunt errores circa assignationē vniuersalis igit. probat Infinita vni accidunt. sed vniuersale est quid vnū. igit multi modi possunt accidere circa assignationē vniuersalis. Maior est aristotilis primo phisicorū. Minor quia vniuersale hic diffinit. sed omne diffinitū est quid vnū. ¶ Dico verum argumētū concludit q multa vni accidunt scdm numerū. hic autē ponūtur tres modi erroris in spetie. licet illi tres possunt reduci ad vnū modū in genere. scz ad indebitam assignationē vniuersalis. ⁊ sic ille modus in gñe diuidit in tres in spetie.

Arguitur tertio. Primus modus p̄supponit impossibile ergo est male assignatus. pbatur añs. qz primus modus p̄supponit q sit gñs qd tñ habet vnā spēm. sed hoc est impossibile. pbat Illud qd predicat de pluribz spē dīntibz non hz vnā spēm tñ. sed gñs p̄dicat de pluribz spē dīntibz. igit gñs nō habet vnā spēm tñ. Maior ē nota. qz dici de p̄supponit esse in. si ergo gñs dz dici de multis. etiā dz esse in multis. Minor est dīo gñs quā ponit purpuri. Trē sūt idē purpuri q diuisio gñs semp fit in multas spēs. p̄z quia gen⁹ habet differēcias oppositas. modo opposita non pnt terminari ad vnū

ergo quodlibet genus habet plures spēs. ¶ Dico verū argumentū cōcludit qd gñs habet tm̄ vnā spēm et p̄t saluari in vna specie quantū ad essentiā quā noiant. qz eēna gñs que exprimit per ei⁹ dionem saluat in qualibet spē vt natura et eēna aialis. que exprimit per dionē aialis. que est suba corporea aiata sensitia. saluat sufficēter in homine vel alio aiali. genus aut quantū ad ambitū sue cōtatis et potestatis sue non saluat sufficēter in vna specie. et sic requirit multas spēs de quib⁹ p̄dicat distincte. tm̄ quare et quō genus requirit multas spēs p̄tinet ad librum purpuris.

A requit quarto. Linea numer⁹ et corpus hñt vnū cōe cui est nomen impositū in quo conueniūt igit. p̄batur qz quācitatē. oia em̄ ista sunt in p̄dicamēto quātitatis. igit male dictū est qd illi cōi in quo conueniūt non est vnū nomen impositū. ¶ Dico verū argumentū concludit qd illa quatuor bene hñt nomē cōe supius in quo conueniūt cui est nomē impositū. vt est hoc gñs gñalissimū qñtias tm̄ illa passio scz pmutatim cōmutari nō puenit eis rōne quātitatis quātitas em̄ multa alia etiā p̄ter ista cōphendit. vt numerū ora et rōnē. et quedā sunt quātitates per accēs vt ostendit in p̄dicamentis. et sic illa passio cōmutatim p̄portionari cōuenit illis quatuor ratione alicui⁹ cōis cui non est nomen impositū simplex vt deducit⁹ est in notabili tercio.

Tractatus tertius.

Igitur est demonstratiua sciētia ex necessarijs p̄in
cipijs. quod enim scitur non potest se aliter habere

Que aut per se sunt necessario insunt rebus. hec aut insunt in eo. qd quid est p̄dicantib⁹ de ipsis. quorū alterum oppositorū necesse est inesse. Manifestū est qd ex bñmōi quibusdā vtiqz sit demonstratiuus syllogismus. Om̄e em̄ aut sic est aut fm̄ accēs

Accidentia aut non necessaria sunt. aut igitur sic dicendū aut
 principiū ponentib⁹. qm̄ demonstratio necessaria sit. et sic des-
 monstratū est aliter se habere non posse. Ex necessarijs igitur
 oportet esse syllogismū ex veris quidē est et non demonstrantes
 syllogizare. ex necessarijs aut non est. sed aut demonstratiue. hoc
 aut propriū demonstratiōis est. Signū autē est qd demonstratio
 ex necessarijs sit. qm̄ instantias ferimus sic ad opinātes demō-
 strare. qm̄ non sit necesse si opinamur aut oīno contingere. ali-
 ter aut rationis causa. Manifestū autē ex his qm̄ stulti bene
 opinati sunt. accipere principia si p̄babilis sit p̄positio ⁊ vera
 ut sophisti eqm̄ scire sciētiam est habere. Non em̄ quod p̄babi-
 le est. aut non est. sed primū in genere circa quod demonstrat
 et verū non esse sed p̄prium. Qd aut ex necessarijs oportet esse
 syllogismū etiam manifestū ex his est. Si em̄ non habens ra-
 tionem p̄pter quid existente demonstratiōe nō est sciens. Sciūt
 aut vtrūq; et qd a de c ex necessitate b aut mediū. per qd demon-
 stratū est. sed non ex necessitate non sciunt p̄pter quid. Nō em̄
 est hoc p̄pter mediū. hoc aut cōtingit oīno non esse cōclusionē
DE

Liber Primus

aut esse necessariam. Amplius si quis nesciuit rem habens rationem et saluatus est saluare nec oblitus est. si nunc nescit. nec prius sciuit. Corrumper autem utique medium. nisi sit necessarium. Quare habebit quidem rationem re salua. nescit autem nunc neque ergo prius sciuit. Si vero non est corruptum contingit autem corrumpti. quod accidit utique erit possibile. et cōtingens. sed est impossibile sic se habentem scire. Cum igitur conclusio ex necessitate quidem est nihil prohibet medium non necessarium sylogizare. sicut et verum ex non veris. Cum autem medium ex necessitate est. et conclusio ex necessitate erit. sicut ex veris verum semper. Si enim a de b ex necessitate et hoc de c necesse est ergo et a c inesse ergo esse. c omne a est necessarium. sed cum non necessaria est conclusio. neque medium esse necessarium possibile est esse. Sic enim a in c non ex necessitate inesse hoc a et hoc in c ex necessitate. a ergo in c ex necessitate erit. sed non concessum est hoc. Quoniam igitur si scit demonstratiue. oportet demonstrationem habere aut non sciret neque propter quid neque quia est. necesse est illud esse sic. Sed autem opinabitur nesciens si accipiat necessarium.

tanq̃ non necessariū aut neq̃ opinabitur neq̃ sciet similiter.
 siue sciat quia. et per mediata siue ppter quid. ⁊ immediata. Ac
 cidentiū aut non per se quomodo determinatū est per se q̃dez
 esse. nō est scientia demonstratiua. Non em̃ ex necessitate demō
 strare est conclusionē. Accidens em̃ contingit non inesse. de ta
 li aut dico accidente. Et tñ opponat fortasse aliquis cui⁹ cau
 sa oportet hoc interrogare. de his si non necesse est conclusio
 nē esse. Nihil em̃ differt si aliquis interrogatus contingētia.
 et postea dicat conclusionē oportet aut interrogare. nō tanq̃
 necessariū esse propter interrogata sed quia dicere necesse est. Il
 la dicenti et vera dicere si vera erūt scdm que sunt. Quoniam
 aut ex necessitate sunt circa vnūquodq̃ genus quocunq̃ per se
 sunt et scdm vnūquodq̃ est. Manifestus est qm̃ de his q̃ p se
 sunt demonstratiue scie ex talibus sunt. Accētia q̃dem em̃ nō ne
 cessaria sunt. Quare nō necessariū est conclusionē scire ppter qd
 sit. neq̃ si sp̃ fuit. Nō p se aut vt si p signa syllogismi. hoc em̃ se
 nō p se sciet neq̃ ppter qd. ppter qd aut scire est. ppter cām scire
 ppter sp̃m ergo oportet et mediū tertio. ⁊ primū medio inesse.

Ad q̃

¶ Utrū demonstratio sit ex necessarijs et ex his que p se sunt. Post qz aristotiles determinauit de omni de per se et vlti. pnter ostendit ex quibz et qualibz demonstratio pcedit. z dr qz demonstratio est ex necessarijs et ex his q per se sunt. Querit ergo ista questio duo. pmo utrū demonstratio sit ex necessarijs. scdo qrit utrū demonstratio sit ex his q p se stz.

Notandū ergo primo qz ari-

stotiles pbat pmo in textu qz demonstratio debet esse ex necessarijs et pmo hoc duplr rōne et a signo. Rōne pbat duplici. Prima rō est ista. demonstratio est ex necessarijs pbat sic. Quēcūqz p se insunt ex necessitate insunt. et necessaria sunt. sed ois demonstratio est ex his q p se insunt. ergo ois demonstratio est ex his q insunt de necessitate. et per pns ois demonstratio est ex necessarijs. Maior ptz in duobz modis dicēdi per se. in illis em pdicatur necessario inest subiecto. qcqd em ponit in dione alicui⁹ necessario inest. cū dō non p separi a suis partibz diffinientibz et a diffinito. Minor ptz ex dictis et etiā dī cēdis. vnde inferi⁹ pbat qz demonstratio nō est ex accitibz. qz acciticia non insunt necessario. ¶ Scda rō qua aristotiles probat qz demonstratio debet esse ex necessarijs est hec. Conclō demonstratōis est necessaria ergo etiā pmissē dnt esse necessarie. z pna qz necessariuz nō p se sciri nisi ex necessarijs. licet aliqn contingit scire verū ex nō necessarijs. multa em sunt vera que nō sunt necessaria. hec em est vera. so crates currit. cū ita est in re. et tñ ista est cōtingēs soutes currit. añs aut ptz scz qz conclō demonstratōis est necessaria. qz ipsi⁹ est scia. scia aut est eorū q necessaria sunt vt pbatū est ante. Probat aut aristotiles a signo qz demonstratio est ex necessarijs. et est tale arntuz. qz nos demus instācias cōtra illos qui opinant se demonstrare. qñ accipiūt pposēs cōtingētes et nō necessarias. ergo per oppositū et a sensu contrario qñ aliqs pcedit ex necessarijs cōcedimus qz demonstrat. z suū pcessum adinertim⁹ Exempli gratia. si qs demonstraret bipedale in esse homini. nō sit demonstratio. qz nō est pcessus ex necessarijs. licet sit pcessus ex veris. verū tñ est qz hō sit bipes. est em ei apuū lēdo mō. non tñ oia vera sunt necessaria. ¶ Sequit Correlarie qz si aliqs accipit ppoem vel pmissas pbabiles tñ et opinat se demonstrare. talis errat et decipit. ptz qz credit id qd non est. credit em z opinat se demonstrare et tñ nihil demonstrat. qz nō accipit pncipia necessaria

Notanduz secundo qz aristo-

stiles pbat in textu duplici rōne qz conclō necessaria non p se sciri nisi

ex necessarijs. Prima est ista, qz pncipia siue pmissa demonstrationis sunt cā conclonē, sed contingēs nō est cā necessarij, ergo cū conclio est necessaria oportet etiā pmissas esse necessarias, p̄ter ergo qz necessariū nō p̄t sciri nisi ex necessarijs, oportet em̄ effectū et cām p̄por-
tionari, et per p̄ns conclō necessaria scit̄ ex pncipijs et pmissis neces-
sarijs, etiā qcquid pfectōis reperit̄ in effectu oportet qz hoc pfecti⁹ et
nobilitati mō reperiat̄ in cā, concludit̄ si necessitas est in conclusiōe
oportet etiā qz et sit in pncipijs et pmissis. ¶ Scda rō aristotelis est
hec, Si aliq̄s nūc nescit aliquā conclonē cū tñ hēat eandem rōnem
quā p̄us habuit, et ipse salu⁹ sit, et res salua sit et nō corrupta, nec ip-
se oblitus est, ille etiā prius nesciuit conclonē, sed aliq̄s sciens cōclu-
sionē necessariā per mediū contingēs et nō necessariū, corrupto illo
medio nescit illā conclonē, de ente em̄ non habet scia per nō ens, et
tñ ille habet eandē rōnem quā prius habuit, et ipse saluus est et res
ipsa, nec ipse est oblit⁹, ergo etiā ipse nō sciuit per mediū contingēs,
qñ il lud mediū contingēs nondū fuit corruptū, Rationē scdam per
quā aristoteles pbat qz necessariū nō scitur per mediū contingens
Paulus de venetijs pulcrus format et leui⁹ sic arguēdo, Necessa-
riū nō scitur per cām vel mediū contingēs, pbat qz si aliqua con-
clusio necessaria sciret̄ per mediū contingēs, sit ergo illa conclō ne-
cessaria, a, et mediū contingēs, b, et qz om̄e contingēs p̄t non esse vel
corrupti, qz si non, tūc esset necessarius, si ergo om̄e contingēs p̄t non
esse vel corrupti ponam⁹ qz corrupta, qz possibile posito inesse nullū
sequit̄ impossibile p̄mo p̄iorū, Tūc vltra, Qū ergo, b, mediū contin-
gēs est corruptū, quero si aduc scis illā conclonē necessariā p̄ illud
mediū cōtingēs, vel non scis, Non poteris dicere qz scis, qz aīa ens
sciret̄ per nō ens, necessariū em̄ est ens et mediū contingēs corrup-
tū est nō ens, Si aut̄ dicis qz nō scis illā conclonem necessariā p̄st
corruptionē mediij cōtingētis, cōtra, tu hēs eandem rōnē de conclōe
scita quā antea habuisti ante corruptionē mediij cōtingētis, et tu es
saluus et res scita est salua, et tu nō es aliquid oblitus, et itā nō scis
a per b, et per p̄ns nec prius sciuit̄, cū adhuc b nō fuit corruptum,
concludit̄ em̄ qz necessariū nō scit̄ per mediū cōtingēs, p̄ter ergo ve-
ritas aristotelis. ¶ Sequitur Correlarie et dictis qz scdm aristoteli-
lem hic in textu scia corrumpit̄ quatuor modis, Primo qñ rō exci-
dit a mēte vel argumēto p̄ quā aliq̄s sciebat aliqd, sicut si quis nūc
sciat hoīem risibile per hoc qz est rōnalis, si hoc mediū excidar a mē-
te hoīs tūc amittit̄ scia illi⁹ conclōis, Scds modus est p̄ter corru-
ptionē sciētis, Corruptis em̄ nobis corrumpunt̄ oīa que in nobis sūt

sicut motus nobis mouent omnia que in nobis sunt. iij. topicorum. Tertius modus est p corruptionē rei scire, sicut si q̄s habet scias de forte cū sedet, perit illa scia si fortes mutet. vt si iaceat aut aliter se habeat. Quarto amittit scia per obliuionē, et hoc ex aliqua infirmitate vel capitis lesione, aut per aliquā aliā mutationē. ¶ Sequitur Correlarie q̄ idē est iudiciū de medio ptingēt corrupto et corrupti billi, q̄ per nullū illorū fit scia conclonis necessaria, licet em̄ mediū contingēs aliqñ actu non est corruptū tñ potest corrupti.

Notandū tertio q̄ licet cōclu

sio necessaria non p̄t demonstrari per mediū contingēs vt pbatū est nihil tñ p̄hibet q̄ cōclusio necessaria p̄t sylogisari ex medio et p mediū contingēs. Ratio hui⁹ est ista, q̄ cōtingit sylogisare necessarium ex nō necessarijs, sicut vez ex non vero, ostendit em̄ aristotiles sc̄do priorū q̄ ex falso sequit̄ verū vt ois asinus est risibilis, ois hō est asinus, ergo ois hō est risibilis, cōclusio est vera et necessaria, et p̄missæ sunt falsæ, sic etiā hic, omne currēs est risibile, ois homo est currēs, ergo ois homo est risibilis, cōclusio est vera et tñ p̄missæ sunt cōtingētes, concludit̄ ergo q̄ cōclusio necessaria p̄t sylogisari licet nō demonstrari per p̄missas cōtingētes, et p̄t ratio sic formari. Sicut se habet verū ad non verū, ita etiā necessariū ad non necessariū, sed possibile est sylogisare verū ex nō vero, igit̄ possibile est sylogisare necessariū ex non necessario p̄z p̄nā cū maiori ex cōuenienti similitudine. Mior declarat, scz q̄ ex nō vero sylogisat̄ verū vt hic, ois asinus est hinnibilis, ois equus est asinus, ergo ois equus est hinnibilis. Sed q̄ necessariū sylogisat̄ ex contingentibz p̄z hic, omne currēs est animal, ois homo est currēs, igit̄ ois homo est animal. Itē ex impossibilitibz sylogisat̄ necessariū vt hic, ois lapis est animal, ois hō est lapis, igit̄ ois hō est animal. Concludit̄ aristotiles finaliter q̄ sicut ex veris nihil sequitur nisi verū, licet ex falsis p̄t sylogisari fm̄, sic ex cōtingētibz sylogisatur necessariū, tñ ex necessarijs nihil sylogisat̄ nisi necessariū.

Notanduz quarto et ultimo

p̄ sc̄da p̄te questionis intelligēda, scz quō demonstratio et vtrū demonstratio sit ex his q̄ p se sunt, Aristotiles in textu oñdit q̄ demonstratio scia nō est de illis accētibz q̄ non p se sunt, z pbat triplici rōne q̄ demonstratio nō est ex his q̄ per accēs sunt. ¶ Prima ois demonstratio debet esse ex nccarijs et ex his q̄ non ptingūt nō inesse, sed accēs nō sunt nccaria, ergo cōtingūt nō inesse, igit̄. Maior ē nota. Minor est

Posteriorū Fo. LXIII.

purpurū in ylagogis suis q̄ d̄r. Accūs est qd̄ cōtingit eidem inesse
et nō inesse. ¶ Scda rō. oīs demonstratio debet esse ex his q̄ p se sūt.
et fm q̄ ipm. sed accūs non insunt p se suis subiectis. nec fm q̄ ipm
ergo ex accūtibz cōibus nō fit demonstratio. Maior ē ex dictis. Mi
nor qz accūs cōmunita nō cōueniūt rebus rōne sp̄i sed rōne indiui
duorū. q̄ indiuidua gñabilia sunt et mutabilia. sic et eorū accūs. et
etiā illud qd̄ est fm q̄ ipm est appropriatū vni. accūs aut̄ cōe nō est
appropriatū vni. dicit̄ em̄ ideo cōe. qz fm sp̄em conuenit pluribus.
¶ Tertia rō. oīs demonstratio facit scire per se per cām et ppter qd̄.
sed syllogism⁹ pcedēs ex accūtibz nō facit scire per se per cām et pro
pter qd̄. ergo syllogism⁹ pcedens ex accūtibz nō est demonstratio. Mi
nor p̄z. qz in demonstratōe primū inest mediū p se. z mediū sūr inest
tertio p se. intelligēdo per primū maiorē extremitatē. et p terciū mio
rē extremitatē. Sed si fit syllogism⁹ ex accūtibz nunq̄ maior extremi
tas inest mediū p se. et mediū miori extremitati. p̄z igit̄ demonstratio
aristotilis q̄ demonstratio nō est ex his q̄ per accūs. sed poti⁹ ex his
q̄ per se insūt. Unde doctor sc̄t̄s hic in p̄mento q̄ accūs sunt dupli
cia. quedā sunt q̄ oriunt̄ ex principiis sp̄i. et talia dicunt̄ p̄p̄terates
vel p se passiōes. et hec p̄dicant̄ in sc̄do p se de eorū subiectis. z illa
ingrediunt̄ demonstratiōē. et illorū est scia et disciplina. Alia aut̄ sūt
accūs q̄ oriunt̄ ex p̄ncipiis indiuidui. z talia nō insūt necessario. nec
ipsorū est scia vt albedo hoīs q̄ sequit̄ p̄ncipia indiuidui et cōplexio
nē. vnde et dicim⁹ q̄ frigiditas est mater et cā albedinis. caliditas
vero mater et causa nigredinis. Istis notabilibz sic stantibus est.

Conclusio respōsalis Demon

stratio ppter qd̄ et potissima ē ex nc̄arijs. et ex his q̄ p se sunt. Veri
tas hui⁹ conclusōis p prima parte deducta est ex intētiōe aristotilis
in notabili p̄mo. Veritas aut̄ q̄stionis p sc̄da pte p̄z ex notabili q̄rto.

Arguit̄ p̄mo. Cōtra demziatio nō est ex nc̄arijs igit̄ pbat̄ aīo. il
lorū q̄ frēq̄nter sūt et eueniūt demziatio. et ista nō sūt nc̄aria
q̄ demziatio nō ē ex nc̄arijs. Aīo p̄ma p̄ sc̄z q̄ demziatio ē eorū q̄
frēq̄nter sūt patebit̄ inferi⁹ de eclipsi. de contritu. sed q̄ ista nō sūt ne
cessaria p̄z qz illud qd̄ ē nc̄ariū h̄ sp̄ ē. mō illa q̄ frēq̄nter sūt. nō sp̄ sūt
Dico fm ar̄ntū pcludit̄ q̄ de illis q̄ frēq̄nter sūt q̄ ad eorū cāz z rēor̄
impedimētis illoz hēt scia demziaria. z isto nō sūt p̄tingētia s̄ hēt ne

Arguit̄ sc̄do. demziatio nō ē ex nc̄arijs igit̄. pbat̄. nul̄ ¶ cessitatis
la gñabilia z corruptibilia sūt nc̄aria. s̄ tota scia p̄bie nāsalis
ē de gñabilibz z corruptibilibz. q̄ scia demziaria nō ē ex nc̄arijs. a⁹ z

III Liber Primus

Nota, qz necessariū est qđ non p̄t non esse vt đz qnto metaphice. **N**ot
not p̄t de scia libri de gñatōe. In scia em libri de gñatōe dederiat
de gñatōe et corruptōe. mō res gñabiles et corruptibiles nō sunt ne
cessarie, sed nūc sunt nūc non sunt. Silr scia libri methaurozū ē de
imp̄ssionibz. mō imp̄ssiones metrologice aliqñ sunt, aliqñ non sunt,
vt qñqz est pluuiā qñqz non. ¶ Dico verū arñtū cōcludit qđ de gñā
bilibz et corruptibilibz nō est scia demonstratīa fm esse p̄ticulare et
singulare. qz sic sunt mutabiles et variabiles. scia autē est eorū q̄ sūt
inuariabilia et imutabilia, tñ fm esse v̄le et quiditatem sic de ipsis ē
scia, et de ipsis forman̄ rōes necessariē inuariabiles, vt de re gñabilī
formāz hec rō necessaria qđ oīs res gñabilis habet materiā, vt etia;
dictū est ante circa dionem seire.

Arguit tertio. Scia non p̄t corrupti ad corruptionē sui subiecti
igit scđs modus amissionis scie est male assignat⁹. aīa p̄batur
qz subem scie est aīa, đz em in p̄dicamētis, oīs scia est in aīa sicut cor
lor in corpore, constat autē qđ ipsa aīa est incorruptibilis. vnde et đz. iij.
de ania. Intellect⁹ est immixt⁹ et immaterialis, et per qñs incorru
ptibilis, vbi em nō est materia nō est corruptio. ¶ Pro solutōe hui⁹
arñti Scim qđ hīus scie hic acquisiti quantū ad id qđ hñt in viri
bus sensitis nō remanēt in aīa sepata, sed quantū ad id qđ habēt in
intellectu etiā manēt in ania sepata. Silr dōm qđ actus scie hic acq
siti remanēt in aīa sepata quantū ad spēm actus qui hic acquirit⁹ ex
obiecto, et ergo đz Hieronim⁹ ad paulinū. Discamus in terris quo
rū scia nobiscū p̄seueret in celis. Et in Daniele đz. Et qui docti fue
runt fulgebūt quasi splendor firmamēti. Sed quantū ad modū qui
attendit ex hīus agētis, corrumpit⁹ actus scie hic acq̄sire, non em in
telligit ania sepata post mortē sicut nūc, nunc em intelligit p̄ cōuersi
onē ad trāsmata, vnde et đz. iij. de aīa. Necesse est quēlibet intelli
gentē trāsmata speculari. Sz post mortē intelligit p̄ spēs influxas
¶ Sequit⁹ Correlarie qđ in ania sepata est ponēda mēoria intellecti
ua, remiscimur em post mortē, vn̄ et diues ille sepultus in infer
no recordabat⁹ de quinqz Satiribz qui adhuc vixerūt in mundo.

Arguit quarto. Plures sunt modi corruptōis scie q̄ illi quatuor
sz igit, p̄batur qz sunt sex hīus, Ebrietas frenesis studiū dis
cōtinuatū, Occipitis vulnus, nimius somnus quoqz languor. Nec
sex p̄dicta corrumpunt p̄lam. ¶ Dico verū arñtū cōcludit qđ isti mo
di hic enumerat cōtinent et reducunt ad obliuionem.

Arguit quinto. Scia non corrumpit⁹ et corruptōe rōnis igit, p̄ba
tur qz stat multas esse rōnes ad vnā conclōnez, igit corrupta

una taliū rationū non ppter hoc corrumpet scia. qz alie rōnes aduc manebūt. ¶ Dico verū aritū concludit vt dē Egidius qz ad eandē conclonē sunt plures rōnes. sed non potissime. sed vna est rō potissī ma tm̄ qua corrupta corrumpit scia. Nec Egidius.

Arguit sexto. Ad corruptionē scientis nō corrūpit scia igit. pba tur qz ad mortē hoīs non corrūpit scia igit. pbat aūs. qā scia est in anīa. anīa est immortalis. vnde dicit Quidius in. xv. metha s morphoseos. Morte carent anie. Et phus Theobrius ppter im m mortalitatē anie quā legit in libris Platonis p̄cipitauit se de muro vt ad vitā meliorē veniret. Scia autē est in anīa. dī em̄. iij. de aīa. In tellectus est locus sperierū. ¶ Hoc aritū soluit Paulus de venetijs et dē qz aristotiles non posuit separationē anie ab humano corpe. imo rephendit platonē hoc opinantē. sed aristotiles posuit vnū intellectū in omnibz hominibz ingnabile et incorruptibile iuxta expōnē p̄men tatoris. iij. de anīa. imo dato qz intellectus separet iuxta platonē aut theologorū sniam. Aristotiles diceret qz in tali separationē nulla spēs intelligibilis aut hīus in intellectu remaneret. qz corrumpit sensus in morte. ad cui⁹ corruptionē oīa fantasmata corrūpūt a quibz de pēdēt oēs spēs intelligibiles et hīus intellectuales. Oportet enim quēlibet iutelligentē fantasmata speculari. Sicut em̄ nō manet lu s men in medio corrupto vel ablato corpe luminoso. nec spēs sensibī lis in acre vel aqua corrupto sensibili. ita corruptis fantasmatibus nō remanet aliqua spēs vel habitus in intellectu.

Arguit seprimo. Quart⁹ modus amittēdi sciam cōcordat cum pmo igit non sunt quatuor quibz corrūpit scia. pbat qd defici ente rōne sequit obliuio. ¶ Dico verū argumentū cōcludit qz coinci dūt nō stricte loquēdo de amissioe rōnis et obliuione. qz amissio rō nis respicit cām et pmissas. obliuio autē conclonē et effectū. Resū iū uisti cām pus referre in effectū et iam nescis. cognoscēdo tñ causam z effectū. tu pdidisti rōnem sed nō es pprie oblitus. perdendo autē cō clusionē quaz pus sciuiti demōstrare remanētibz omnibz alijs tu pprie es oblitus.

Arguit vltimo. Ex falsis non p̄t syllogizari verū igit dicta aristo tils non tenent. pbat aūs. semp conclō est falsis vni pmissa rū. sed si conclō est vera et pmissa falsē. conclō non est falsis vni p̄ missarū igit. Maior est aristotilis pmo priorū. Minor parz qz sūm non est sile vero. ¶ Dico verū argumentū cōcluditqz conclō semper debet esse falsis vni pmissarū verū est in qualitate vel quantitate. ita qz si conclō est affirmatia vel negatia. altera pmissarū est talis. et

Liber Primus

si conclusio est vltia vel particularis indiffinita oportet etiā vnā pmissā
rū esse talem. maxime in pma figura. qz in tertia figura ambe pmissē
pnt esse vles et cōclusio erit particularis vt in darapti selapton. sed nō
oportet qz conclō sit sitis vni pmissarū in veritate vlt in flicite. quia
conclō pōt esse vera ambabz pmissis falsis. vt deductū est in exēplis
¶ Sequit Correlarie pmo qz in demonstratōe potissima non solum
oportet esse necessitatē in conclōne demonstranda qn etiā in pmissis
ptz veritas hui⁹ correlarij. si em̄ conclō est necessaria et ipsa est de
mōstrabilis oportet qz demonstret ex necessarijs vt pbatū est in pri
mo notabili. ¶ Sequit Correlarie scdo qz in demonstratōe potissi
ma necesse est primū inesse medio. et mediū inesse tercio ppter ipm.
hoc est tñ dicere. qz mediū debet inesse minori extremitati p se ipm
hoc est per se et cōuertibiliter. et primū hoc est maior extremitas de
bet inesse medio ppter ipm. hoc est p se et cōuertibiliter et ex necessi
tate. sequit ergo qz in demonstratōe potissima debet esse necessaria
habitus ipsius mediij ad ambo extrema zc.

Non est ergo ex alio gñe descendētē demonstrare. vt geome
triā in arithmetica. Tria em̄ sunt in demonstratōib⁹. vnū qdē
qd demonstrat conclō. hoc autē est qd inest alicui gñi p se. vnū
qñt dignitas. dignitates autē sunt ex qbus est Tertiū autē gñs
subcū est cuius passiōes et p se acciā ostendit demonstratio.
Ex qbus qdem igit demonstratio fit. Cōtingit eadē esse. quoz
autē gñs alterū est sicut arithmetice et geometrice nō est arith
metica demonstratōne cōuenire. in magnitudinib⁹ acciā. nisi
magnitudines nūeri sint. hoc autē quēadmodū cōtingit in qui
busdā posterl⁹ dicet. sed arithmetica demonstratio semp habet

gñs circa qđ sit. et alie sūt. Quare aut simplr necesse est idem
esse gñs. aut sic si debz demonstratio descendere aliter aut impos-
sibile est manifestū est. Ex eodem aut gñe. necesse est vltima et
media esse. si nanqz nō sunt p se. accñā erūt. ppter hoc nō est ge-
ometrie demonstrare qđ cōtrariorū eadē est scia. sed neqz duo cu-
bly. vnus cubus sūt. Neqz scie alterius qđ alteri⁹ est. Sed autē
q̄cunqz sic se bñt ad inuicē et qđ sit alterū sub altero. vt pspecri-
ua ad geometriā et cōsonātia ad arithmetica. Neqz aut si aliis
qd inest lineis. non fm qđ linee sūt. et non inquantū ex princ-
pijs. ppijs sūt vt si pulcherrima lineaz. sit recta aut si ecōtrario
se babeat circulari. Nō em̄ est fm qđ ppiūm gñs ipsorum est
sed inquantū cōmune est.

¶ Vtrū ptingat demonstratorē dñdere de gñe in gñe. Pro intellectu
hui⁹ q̄stionis. Notandū est pmo. qđ postqz aristotiles oñdit qđ demia-
tio debet eē ex nccarijs z ex his qđ p se sūt. oñdit nūc p̄ter qđ demia-
tio debet esse ex his qđ ppiā sunt et nō extranea neqz cōia. Et postea
aristo. pbat qđ demiatio non debet esse ex corruptibilibz. Aristoteles
ergo volēs oñdere qñō nō ptingat demonstratorem dñdere de gñe in
gñe. ponit aliqz suppos ex quibz pbat inuentū suū. Prima suppo est
ista. In q̄libet demiatōe tria occurrūt scz dignitas subcū z passio. z
passionē vocat aristoteles hoc qđ demiat in conclusōe. z non ē passio
qz non semp passio demiat de suo subiecto sed aliqn̄ dñō materialis
subiecti demiat per dñōem formalē de diffinito. Am tñ qđ ibi dñō ma-
terialis habet modū passionis. capiēdo ergo passionē cōter tūc om̄e
quod demiat vocat passio. Secunda suppo quā aristotiles facit. Ut
cet eadem pñcipia sint cōia diuersis sciētijs. nō tñ idē subcū primū.

D aut diuerſe ſcie habeāt eadem p̄ncipia cōmunia p̄z de arithme-
tica et geometria. q̄ ambe conſiderāt hoc p̄ncipiū cōc ſi ab equalib⁹
equalia demas remanētia erūt equalia. licet nō eodem mō. arithme-
ticus em̄ hoc refert ad quantitātē discretā. hoc eſt quo ad numeros
et dr. ſi a numeris equalib⁹. equalē numerū depones. vbiq; qđ ma-
nebit eſt equalē. Geometer aut hoc refert ad quantitātē continuā. vñ
ad magnitudines et dr. Si ab equalib⁹ magnitudinib⁹ equalia de-
pones tūc illud qđ manebit in ambab⁹ magnitudinib⁹ hoc erit eq̄le
vt hoc lat⁹ inferius videbit. Si r hoc. Dñe totū eſt maius ſua p̄e
Dicit em̄ arithmetic⁹. ois numer⁹ totalis eſt maior ſua parte. et geo-
meter dr. omne totū quantitātis eſt maius q̄ ſua p̄e. **D** aut diuerſe
ſcie non p̄nt habere idem ſubcōm̄ patz qz ſcie diſtinguunt p̄ ſubie-
cta ſicut poſſe p̄ obiecta. ſicut ergo porētie diuerſe nō hñt idem obie-
ctū vt oſtendit ſcdo de ania. ſic diuerſe ſcie non hñt idem ſubcōm̄.

Notanduz ſecundo qđ ſciētie

sunt duplices. quedā ſunt ſcie cōicantes et quedā ſunt nō cōicantes
Unde ſcie cōicantes ſunt q̄ materialr cōueniūt tñ formaliter diſ-
ferūt. vt ſunt ſcie ſubalternate quarū vna vocat ſubalternās vel ſu-
perior. et alia vocat ſubalternata ſiue inferior vel poſterior vt muſi-
ca reſpectu arithmetic. muſica em̄ eſt ſubalternata arithmetic. Il-
lud em̄ qđ arithmetic conſiderat abſolute vt numerū. hoc muſica cō-
ſiderat cōtracto mō. vt muſica cōſiderat numez ad ſonū. eſt em̄ mu-
ſica de numero ſonozū. Sic etiā pſpectiua et geometria dicunt ſcie
cōicantes. conſiderāt em̄ idem obiectū ⁊ vna eſt ſubalternata alteri
pſpectiua em̄ reſpectu geometrie eſt ſcia ſubalternata et inferior. geo-
metria aut eſt ſubalternās et ſupior. vñ illud qđ geometria conſi-
derat abſolute vt quantitātē vel lineā. hoc pſpectiua conſiderat con-
tracto mō. qz pſpectiua eſt de linea viſuali. ¶ Sequit Correlatie qđ
ſcie cōicantes non diſtinguunt materialr ſed bene formalr. Primus
p̄z. qz ſcie cōicantes idem hñt ſubcōm̄ materialr. vt arithmetic et
muſica hñt numerū. Sct. 1 p̄z. ſc̄z qđ diſtinguunt formalr qz hñt di-
uerſa ſubiecta formalia. mō ois diſtinctio eſt per formā. ¶ Alie autē
ſunt ſcie non cōicantes ſc̄z q̄ hñt diuerſa p̄ncipia et obiecta vel ſub-
iecta diſtincta. vt eſt arithmetic et geometria. arithmetic em̄ ē de
quantitate diſcreta. ſed geometria eſt de quantitāte cōtinua. mō quan-
titas cōtinua et diſcreta ſunt ſpēs quantitatis realiter diſtincte. de il-
lis tñ ſcientijs latius dicet inferius.

Notandū tertio q^d per genus

in pposito non intelligit^r gñs logicū qđ est vñ ab alijs distinctū. qđ predicat de plurib⁹ spē dñrib⁹ in eo q^d quid vt aial respectu hoia et asini. Nec etiā per gñs intelligit^r materia pma q^d ab aristotile. x. metaphice vocat^r gñs. vnde dī. x. metaphice. Corruptibile et incorruptibile plus differūt q̄s gñe. hoc est materia. Corruptibilia em̄ habent materiā que tendit ad maleficiū. sed incorruptibilia non habent materiā. Capī ergo hic genus p subiecto de quo aliqua passio demonstrat^r. Vel vt melius dī. per genus hic debet intelligi scia aliqđ subiectū considerās vt arithmetica respectu numeri. et geometria respectu lineę. et sic titulus questiōis querit em̄. vtrū liceat demonstratori descendere de gñe in genus. sic q^d conclō vni⁹ scie pbaret p pñcipia alteri⁹ scie. vt conclō geometrie pbaret per pñcipia arithmetice. et conclō scie medicinalis pbaret per pñcipia naturalis phie. ¶ Sequit^r Correlarie q^d dñdere de gñe in gñs est conclōne alicui⁹ scie pbare. p pñcipia alteri⁹ scie. Vel vt aliū dicūt. Descendere de gñe in genus est assumere pmissas diuersarū sciarū in eadē demonstratōne. vt demonstrando aliquā conclōne in pspetia assumere^r vna pñ in geometria et alia in nāali phia. Cōter ergo aliq^d dicūt q^d possibile ē demonstratōne dñdere de gñe in gñs trib⁹ modis. Primo qñ subiectū vni⁹ scie subalternat^r subiecto alteri⁹ scie. vt linea visualis q^d est subiectū pspetiuę subalternat^r lineę q^d est subiectū geometrie. et silt^r pspetiuę subalternat^r phie naturali q^d deteriat de visuali. possibile est ergo dñdere a geometria et nāali phia sicut a sciētis altiorib⁹ et pñct paliorib⁹ ad pspetiuā. Sic silt^r fit dñsus ab arithmetica q^d pñderat de numero. et nāali phia q^d cōsiderat de sono. in musicā q^d est de numero sonorū. Scđo pñ fieri dñsus de vna scia in aliā qñ dñ scie cōsiderat de eadē passioe. et sic a scia nāali in mathematicā vel econuerso posset fieri dñsus. ambe em̄ considerat de figura. mathematicus em̄ cōsiderat de figura vt attribuit^r magnitudini. nāalis vero plus cōsiderat de figura vt attribuit^r rebus nāalib⁹ inq̄tū scz res nāales certas figuras p opationib⁹ exercēdis de eis deteriant. vñ et dī pmo phicorū. Ecna nāalia sunt teriata ad maxim et ad minimū. Et scđo de aia dī. Omniū a natura pñstantiuz cert⁹ est termin⁹ augmēt et decemēt. Tercio pñ fieri dñsus de vna scia in aliā qñ vna cōsiderat de aliq^d vt de subiecto. et alia de eodē tanq^d de passioe vt ptz de geometria et nāali phia. geometria em̄ pñderat de magnitudine tanq^d de subiecto. et nāalis phia tanq^d de passioe. Alij adue

addūt alii modū et dicūt q̄ etiā p̄ fieri dñsus qñ conclusio vñs scie
est pñcipiū alteri? scie, dūmodo tñ sit deterioratio istarū conclusiōnū vt
tractio, vel etiā pñcipiorū fm exigentiā subiecti ipsi? scie in qua de
scēdit, p3 b de scia subalternāte et subalternata sicut de arithmetica
et musica, cōclusionibz em arithmetice vltur musica tāq3 pñcipiū,
non tñ vñt eis nisi fm exigentiā ipsi? musice, p3 ergo qñō et qualiter
ter fieri potest descensus de vna scia in aliam.

Notanduz quarto et vltimo

Pro ampliori intelligēcia eorū q̄ aristotiles docet in textu, fm aristo
alē subiectoꝝ q̄ aristotiles vocat gñā scibilia triplex ē ordo. Aliqua
em sunt q̄ sūt simplr altera, qñ scz vñū nō est inferi? ad aliud i linea
pñtali, sed poti? sunt despata ad inuicē vt est q̄ntitas cōtinua et q̄nti-
tas discreta, sūt hō et asin?. Quedā autē sunt p̄dicata simplr eadē et
sunt illa quorū vñū est inferi? ad aliud vt hō et aīal, triāgulus et eq̄
later?. Alia autē sunt subiecta q̄ sunt idē fm qd, vt scz qñ vñū est infe-
ri? ad aliud p accñs vt aīal et aīal albū, linea et linea vīualis, Aris-
totilis ergo intētio est q̄ si subiecta sciaz sunt simplr altera 2 diuer-
sa tūc nō ptingit dñdere de vna in reliquā, vt geometrie 2 arithme-
tice subiecta simplr diuersa et altera sūt, Si autē sunt simplr idē vel
fm qd, tūc possibile est dñdere de vna in alterā, cōtingit em dñdere
a scia triāguli ad sciam eq̄lateri vel v̄sopleuri, et a scia geometrie ad
sciam p̄spectiue, eo q̄ subiecta earū sciarū sunt simplr idē aut quo-
dāmodo idē, subcū em geometrie ē linea, subcū v̄o p̄spectiue est li-
nea vīualis, ¶ Sequit̄ Correlarie q̄ licet ptingat dñdere a scia su-
p̄iori ad sciam inferiorē, tñ ecōuerso nō cōtingit ascēdere a scia inferi-
ori ad superiorē, p3 correlariū q̄ nullū inferi? dñ dñdere in suū sup̄i?,
sed poti? ascēdere p quāto recipit a sup̄iori aliquaz dñaz cēnalē vel
accñtalē, superius autē descendit in suū inferius p dñam cēnale vel
accñtalē, dñdit em genus in spēm p dñaz essentialē et spēs in indi-
uidua p dñam accñtalē, Ideo scia subalternās cū hēat sp̄ modū ge-
neris et sup̄ioris dñdit in sciaz subalternatā q̄ habet se p modū spēt
et inferioris dādo ei pñcipia sicut gñs dat sp̄etibz dñas, Scie autē
subalternate ascendūt ad subalternātes recipiēdo h̄mōi pñcipia, Et
q̄ geometria 2 arithmetica se ad inuicē nō subalternant ideo nulla
illarū ad altā ascēdit vel dñdit, geometria autē bñ dñdit in p̄spectiū
et arithmetica in musicā, Jstis notabilibz sic stantibus est,

Conclusio respōsalis Impos

ibile est demonstratorē dñdere de gñe in gñs, maxie in his scientijs
 quarū subiecta sunt simplr altera. Aristotiles pbat hanc conclonē
 triplr. Primo ex pre subiecti, et arguit sic. Illa q̄ sunt formaliter et
 simplr distincta ab vno in aliud nō cōtingit fieri dñsum, sed subctā
 sciarū sunt simplr et formalr distincta. igitur nō cōtingit dñdere de
 vna scia in aliā rōne subiecti. Maior ē nota, qz dñsus fit rōne cōicaz
 tōis vt patuit supi⁹. illa autē q̄ sunt simplr diuersa cōicationē nō hñt
 Minor declarabit inferi⁹. scie em̄ distinguūt p eorū subiecta sicut
 poñt p obiecta. Infert aristotiles si cōtingeret demonstratorē dñdere
 de gñe in gñs, ptingeret arithmetica dñdere in geometriā, pñs sñm
 nisi poneret q̄ magnitudines eēnt nūeri. id ē nisi diceret q̄ magnitu
 do contineretur sub numeris, sicut in ferius in suo superiori. Contri
 tinuz em̄ z discretū sūt gñā subalternata p̄dicamētū quāntitatē nō ha
 bētia se scdm sub z sup. Secdo, pbat aristotiles hāc p̄clonē rōe sumo
 pta ex pre mediū vlt pncipiorum in q̄b p̄tinet mediū demonstratōis
 et arguit sic. In oī demonstratōe ncce est mediū z extrema eē eiusdēz
 gñis, sed passioēs z subiecta diuersarū sciarū sūt diuersoz generum
 illis nō p̄t adaptari aliquod mediū. Concludit q̄ nō est possibi
 le demonstratorē descēdere de gñe in gñs. maior qz mediū z extrema
 demonstratōis debent verificari de se, scdm q̄ ipm vt p̄ est ostensum
 et p̄ pñs debēt esse eiusdē gñis. Minor qz passioēs z subiecta diuer
 sarū sciaz sunt despata sicut ipa p̄ma gñā circa q̄ stant scie ille. Ut
 qz linea est p̄lmū gñs subijcibile geometrie, et numer⁹ arithmetice
 oīa subiecta et passioēs illarū sciarū sunt disparata sicut lineaz z nu
 mer⁹. Tercio aristotiles pbat conclonē ex pre passioēs et arguit sic.
 In omni demonstratōe passio inest subiecto fm q̄ ipm, sed passiones
 diuersarū sciarū non p̄nt inesse subiecto fm q̄ ipm, ergo nō lēget de
 monstratorē dñdere de vno gñe in aliud gñs simplr. Maior patz ex
 dictis. Minor declarat, nā pulcritudo et cōtrarietas non insunt li
 nee fm q̄ linea, sed rōne alteri⁹ cōipzta, ideo nō p̄tinet ad geometriā
 p̄bare q̄ linea recta est pulcherrima linearū, aut q̄ linea recta cōtra
 riā circulari, sed hoc p̄tinet ad geometriā deperire q̄ linea sit rectā
 vlt obliq̄, quō āt p̄tueras vlt pulcritudo puenit linee p̄bit i correlarijs
Arguit pmo. Cōtingit demonstratorē dñdere de gñe in gñs igit,
 qz metaphisicus habet dñdere ad oēs alias scias, habet em̄ sta
 bilire et firmare pncipia oīm aliarū sciarū et conclones. Est em̄ me
 taphisica p̄ma sapiētia sapiētia, aut est ordinare et dirigere oīa vt dī
 pmo metaphice. Itē logicus habet dñdere ad oēs alias scias, dī enīz
 primo topicorū, q̄ logica vel dyalectica p̄babiliter disputat de p̄ncē

Handwritten notes:
 scia p̄tinet
 ad geometriā
 p̄tinet ad
 dyalecticā

IVZ Liber Primus

pñs oim sciaꝝ. Constat autē q̄ metaphisicus silr logicus demōstrant
concludit ergo q̄ contingit demonstratorē descendere de genere in
genus. ¶ Dico verū argumentū concludit q̄ metaphisica p̄ pñcipia
entis inquantū ens habet stabilire et firmare pñcipia aliarū sciarū
hoc em̄ est et p̄pñ. sed hoc nō est dñdere in gñs. subcū em̄ cuiuslibet
scie pñcipularis cōtineat sub subiecto metaphisice qd̄ est ens inq̄tū
ens. Silr etiā ipsa dyaletica solū p̄babiliter se habet ad pñcipia ali
arū sciarū et nō demonstratīe. Cū ergo per pñcipia logice demon
strant passiōs de subiecto alteri? scie nō est s̄ dñdere de gñe in gñs
Arguit scdo. Descendere de gñe in gñs licet igit̄ p̄batur q̄ demō
strās aliqd̄ de triāgulo p̄ hoc idē demōstrare de ysochele per
eadē pñcipia. silr demonstrans aliqd̄ de linea vt geometer p̄ hoc
idem demōstrare de linea visuali. silr aliquis demōstrās aliquid de
numero hoc idē p̄ eadem pñcipia p̄ demōstrare de numero sono
rū. igit̄ licet dñdere de gñe in genus. ¶ Dico verū argumentū p̄clu
deret si fieret dñsus in aliud genus simplr. sed hoc nō hic fit. q̄ sub
iectū scie supioris non est simplr aliud cū subiecto scie inferioris vt
declaratū est in notabilibz.

Arguit tertio. Descendere de gñe in gñs licet igit̄. p̄bat q̄ eadē
conclō demonstrat in diuersis sciētis igit̄. p̄batur de ista. ter
ra est rotunda. que demonstrat in naturali phia et in mathematica
vt in astronomia que est pars mathematice. ¶ Dico verū argumen
tū concludit q̄ eadem cōclusio materialiter demonstrat in diuersis
scientis sed nō formaliter. hoc em̄ fit per diuersa media. modo for
malitas cōclusionis est ex distincta ratiōe formali mediū. astronom
em̄ probat terrā esse rotundā per hoc mediū q̄ celum mouet circu
lariter circa terrā. Sed naturalis phus probat per hoc mediū. quia
terra est elementū grauissimū cui⁹ pres equaliter tendūt ad centrū

Arguitur quarto. In sciētis etiā disparatis licet descendere de
gñe in genus igitur. p̄batur quia licet descendere de geome
tria in arithmetica et eceuerso igit̄ p̄batur. quia iste sciētie habent
idem pñcipiū. scz si ab equalibz equalia demas remanentia erunt
equalia. Videtur ergo q̄ etiam in sciētis non cōmunicantibz sit de
scensus ab vna in aliam. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de ve
netis et dicit q̄ in sciētis non p̄municantibz potest fieri descensus
in his in quibus cōmunicant. modo geometria et arithmetica cō
municāt in illo pñcipio. non tamē in gñe. sed quelibet appropriat et
hoc ad suū p̄positū. arithmetica ad nūerū et q̄ntitatē discretā. geome
tria ad q̄ntitatē p̄tinuā. et sic i eis nō p̄tigit fieri dñsū de gñe in gñs.

Posteriorū Fo. LXVIII

¶ Sequit̃ Correlacie p̃mo q̃ demonstrare q̃ cōtrariorū sit eadez dī
scīplina hoc nō p̃tinet ad geometriā sed metaphisicā quo ad veritas
tē et quo ad logicā fm̃ p̃babilitatē. p̃t̃z q̃ geometria cuz metaphica
sunt diuerse scie nō cōcantes. ¶ Sequit̃ Correlacie scōdo q̃ deteria
re vel demonstrare q̃ duo cubi sunt vnus cubus. hoc nō p̃tinet ad ge
ometriā sed arithmeticā. p̃t̃z q̃ sunt artifices distincti et diuersi. vñ
num̃er⁹ cubus est q̃ cōsurgit ex ductu vni⁹ numeri in seipm̃ bis. vt
bis duo bis sunt octo. et sic octo est num̃er⁹ cubus. et eius radix est
bīnarius. Sīl'r vīgintiseptē est num̃er⁹ cubus siue cubic⁹. q̃ resul
tat ex ductu vni⁹ numeri in seipm̃ bis. cui⁹ radix est num̃er⁹ ternar
ius. dō ter tria ter sunt vīgintiseptē. ¶ Sequit̃ Correlacie tertio
q̃ nulla scia subiecto suo quodlibet acc̃is demonstrat inesse. sed scia
solū demonstrat suo subiecto inesse acc̃is p̃p̃iū et per se. et sic geome
ter nō habet demonstrare de linea recta q̃ sit pulcerrima lineaz aut
aliq̃d b̃mōi. Esse eīm pulcerrimā linearū non p̃uenit lineē recte fm̃
p̃p̃iū genus et fm̃ q̃ linea. sed poti⁹ rōne alterius. Q̃ aut̃ pulcritu
do nō cōuenit lineē fm̃ q̃ linea. q̃ multa pulcra sunt que nō sunt li
nee vt corpa. Inest ergo pulcritudo lineē recte rōne alicui⁹ cōis q̃d
cōuenit omni pulcro vt est elegans et debita locatio p̃t̃iū et situatio
in toto. Sīl'r cōtrarietas nō cōuenit lineē fm̃ q̃ linea. q̃ multa b̃nt
cōtrarietatē que nō sunt lineā. vt albedo est contraria nigredini. sīl'r
p̃tus vitio. Sed cōtrarietas inest lineē rōne cuiusdā cōis q̃d conue
nit omni cōtrario. et hoc est expellere se mutuo et eidez subiecto nō
posse inesse simul.

Manifestū aut̃ est. et si sint p̃positionēs vniuersales ex quibus
est sylōgismus. q̃ et necesse est conclusionē esse perpetuā b̃mōi
demonstrationis. et simpliciter vt est dicere demonstratōis. Nō
est ergo demonstratio corruptibilīū. nec scientia simpliciter. sed
sic est sicut scōm accidens. Quod aut̃ vniuersaliter est ipsi⁹ nō
est. sed aliq̃n et sic omni aut sic necesse est alterā non vniuersalē
esse p̃positionē. et corruptibilē quidem. quare et conclusionem

cū non sit. Non vlem aut. qñ hoc quidem erit. hoc aut nō erit
 ex quibus est. Quare nō sylogizare vlr sed qm̄ nunc est. Sitr
 aut se habet et de dīone qm̄ est quidē. aut demonstratōis prin
 cipliū diffinitio. aut demonstratio positōe dñs. aut cōclusio que
 dam demonstratōis. Eoz vero que sepe fiunt demonstraciones
 sunt et scie. vt lune defectus. Manifestū est qdem qm̄ scdm q
 bmoī sunt. semp sunt. Inquantū aut scdm ptem sunt nō sem

per sunt sicut aut defectus est similiter est in alijs.

¶ Utrū corruptibiliū sit scia demonstratio et diffinitio. Pro intel
 ctōe hui⁹ questionis more Notandū est primo q postq aristoteles
 ostendit q demonstratio debz esse ex necessarijs nō ex possibilibz nec
 ex extraneis. Jam hic vult ondere q demonstratio nō est corruptibilis
 lū sed sempiternoī. 2. postea ondit quō eorū q frequēter sunt sit de
 monstratio. sitr ostendit q corruptibiliū non sit dīo. Probat ergo arti
 stoteles in textu triplici rōne q nulla demonstratio est ex corruptibilibz
 bus. primo pbat hoc ex pte ipsius scdm q ipm. scdo pbat hoc ex par
 te qd est per se. tertio pbat hoc ex pte ipsius qd est de omni. Ratio
 pna q demonstratio nō sit ex corruptibilibz tenēs se ex pte ipsius scdm
 q ipm. est hec. Cuiuslibet demonstratōis conclusio est ppetua. ergo
 nulla demonstratio est ex corruptibilibz. tenet pna. quia sicut non de
 monstrat necessariū ex contingēti. ita nec perpetuū ex corruptibilibz.
 Sed añs pbat. Omnis demonstratōis ppositiones. hoc est pre
 missę sunt vniuersales. ergo cuiuslibet demonstratōis conclusio est p
 petua. tenet consequētia. qz si cuiuslibet demonstratōis pmissę sunt
 vniuersales. tunc sunt scdm q ipsum. et sic cuiuslibet demonstratōis
 maior extremitas est passio vniuersalis subiecti. et minor extremitas
 est subiectū vniuersale passiois. sed ex subiecto vniuersali et pas
 sione vniuersali fit conclusio ppetua. sicut et ipsa ppetua sunt. quare
 cōcludit qz cuiuslibet demonstratōis conclō est ppetua. sed añs q qd
 bet demonstratio est ex pmissis vltibus pbatū est superius.

possibile dī

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

scdm q ipm

Notanduz secundo Bcda ra

tio aristotilis qua pbat q corruptibiliū non sit scia, sumit ex pte ip
 sius qd est per se. et est hec. Omis demonstratio est ex his q sciuntur
 p se. sed corruptibilia non sciunt p se. ergo demonstratio nō est ex cor
 ruptibilibz. Maior qz in qualibet demonstratōe pmissa et conclusio scilicet
 unū aut formalit̃ aut vtualiter, quare cōcludit q talia sciunt per se.
 Minor declarat q corruptibilia sciunt per accēs. cū ipsa sint singu
 laria. singulariū em nō est scia vt ostēdit purpuri in ylagogis suis
 vnde dicit. Singularia qz infinita sunt relinquēda sunt ab arte. Intel
 lectus em noster refugit infinitū. 7 scdo de ania dicit q intellectus est
 vltim et hec quodāmodo in ania sunt. Unde dicit Egidius hic in p̃mē
 to. q intellectus noster p se 7 recto aspectu intelligit vltia. per accēs at
 et indirecte intelligit et cognoscit singularia. Cū ergo scia sit per se
 de illis que p se mouēt intellectū et nō de alijs pcludit q scia est de
 vltibus p se. de singlaribz aut per accēs tū. Paulus aut de venetijs
 circa pntem materiā ponit talē distinctionē. Singularia cōsiderant
 dupl̃r. pmo mō fm formā. scdo fm materiā. dicit ergo q cōsiderādo sin
 gularia fm formā ipsa sunt scibilia per se sed nō pmo. Nā scibilitas
 per se et pmo cōpetit vlti 7 passioni que dicit de suo subiecto adequato
 et hec passio reperit in singlaribz. licet scdo et per p̃ns etiā singula
 re sic per se scit. q̃cquid em competit p se supiori etiā cōuenit per se
 inferiori. licet supiori primo et scdo inferiori vt pbat̃ est p̃us. et per
 p̃ns passio que p se cōuenit superiorī etiā per se cōuenit inferiori. l̃s
 cet pmo supiori et scdo inferiori. Subiūgit. sed cōsiderando ipsa sin
 gularia fm materiā nō sunt per se scibilia. qz ratio indiuidui et sin
 gularis accidit ipsi sp̃ei siue vlti subiecto de quo pmo et per se demo
 strat̃ passio. ¶ Sequit̃ Correlarie q singularitas nō impedit scibi
 litatē. qz illa diuina q sunt etiā forme singulares et indiuiduales vt
 plurimi tenēt. etiā scibilia sunt. sed singlaritas in materia illa impe
 dit scibilitatē. esse em intelligibile debet esse actu abstractū. sed sin
 gulare materiale concipit materiā.

Notandum tertio Aristotiles

pbat tertio q dem̃atio nō ē ex corruptibilibz quātū ē ex pte ipsi de
 oī. et ē rō ista. dem̃atio est ex his q sunt vlt̃ raz ex pte tp̃is q̃ supposi
 torū. sed corruptibilia nō sunt vlt̃ ex parte tp̃is. ergo nulla dem̃atio
 est ex corruptibilibz. Maior qz oīs dem̃atio est ex his q st̃ de oī. de

omni aut posterioriſticū vt dictū eſt importat vtilitatem ſuppoſitorū
et tpm. Minor qz corruptibilia nō ſemp manēt ſed deſtruunt 7 ge-
nerant. nō omne gñabile eſt corruptibile vt dī pmo celi. Ex iſtis rōs
nibz ariſtotiles inferi qz corruptibiliū etiā nō eſt dīo. parz qz oīs de-
moſtratio radicāt in dīoe vt em̄ dicet poſtea. dīo aut eſt conſictio de-
monſtratiōis vt materialis. aut eſt pncipiū et mediū demōſtratiōis
vt eſt dīo formalis. aut dīo eſt tota demōſtratio ſolū poſitiōe et ordi-
natiōe terminorū differēs vt dīo materialis 7 formalis ſimul. Si ē
go corruptibiliū nō eſt demōſtratio vt pbatū eſt. et dīo eſt in demō-
ſtratiōe. cōcludit qz corruptibiliū etiā nō eſt dīo. ¶ Ratio alia quare
ſingulariū et corruptibiliū nō eſt dīo. qz ptes dionis ſunt forme fm̄
p̄m. ij. p̄hicoz. et. v. metaphice. tamdiu ergo intellect⁹ diffinit q̄sdiu
inuenit formā. ſed nō inuenit formā p̄prie niſi in ſpecie denominatiue
ſingulari em̄ eſt ſingulare p̄ materiā. materia em̄ eſt pncipiū indi-
uiduatiōis et ſingulariſatiōis. vnde et pmo celi dī. Cū dico celum dī
eo formā em̄. ſed cū dico hoc celū dico formā in materia.

Notandum eſt quarto et vlti-

mo. Ariſtotiles in textu remouet vnū dubiū qd et ſoluit. Dictū eſt
em̄ demōſtratiōē eſſe eorū que ſemp ſunt. cū aut luna non ſp̄ eclip-
ſat qz ſoluz in oppōne. Eclipſis em̄ lune eſt ex interpōne terre inter
ſolem 7 lunā. Si r̄ non ſemp eſt conitruū. qz ſolū eſt conitruū cū eſt
ſonus in nubibz. ſequeret qz eclipſim fieri nō demōſtret de luna nec
ronare de nube. qd eſt cōtra ariſtotilē in ſequētibz. et etiā ariſtotiles
oſtendit pmo methaurozū quō et ex qua materia gñatur conitruūz.
Ariſtotiles ſoluit hāc inſtām et dī qz talia vt eclipſis lune. conitruū
in nubz p̄t de ipsis eſt demōſtratio ſic ſemp ſunt. vnde illa que nō
ſemp ſunt fm̄ tpm̄ ſunt duplicia. quedā ſunt que licet nō ſemp ſint
fm̄ tpm̄. em̄ fm̄ p̄pationē ad ſuā cām ſemp ſunt vt ſc̄z qñcunqz cau-
ſa eorū eſt tūc ſunt. ſic qz poſita eorū cauſa etiā ipſa ſunt. vt eſt eclip-
ſis. qñcunqz em̄ eſt interpō terre inter ſolem et lunā. et luna non ha-
bet latitudinē ſed eſt in nōdis eclipticis. hoc eſt in cauda vel capite
draconis. ſemp fit eclipſis lune. Sic etiā eſt de conitru 7 de alijs im-
p̄ſionibz que ex celo fiūt. Alia aut ſunt que nō ſemp ſunt fm̄ tpm̄
nec etiā per comparatiōē ad eorū cām. eo qz cauſe eorū impediri p̄t
ſicut ex ſemie hoīs non ſemp gñatur homo in vna manu hñs quin
qz digitos. Cū em̄ materia eſt ſupflua p̄t gñari homo cū ſex digitis
in vna manu v̄l cū pluribz. Si aut materia eſt deficitiō p̄t gñari hō
ſine digitis vel cū paucis digitis. De p̄mis ergo ſp̄ fit demōſtratio

in ordine ad suā causam, sed de secundis fit etiā ponendo causam et remotis impedimētis. Istis notabilibz sic stantibus est.

Conclusio respōsalis Corrup

tibilitū nō est demonstratio nec dīo, parz p ambabus pibz. Illorū est dīo et demonstratio q̄ necessaria sunt et q̄ impossibl' se hñt, sed corruptibilia pñt se aliter habere et nō sunt necessaria, quare cōcludit q̄ corruptibilitū nō est demonstratio nec dīo. Maior est nota, qz demonstratio et dīo sunt instrumēta intellect' quibz intellect' inuestigat z querit sciam, scia autē vt deductū est añ, est concludis necessarie. Minor qz singularia et corruptibilia hñt materiā, materia autē est pñci pñū corruptōis esse et nō esse, et ipsa tendit ad maleficiū vt ostendit pmo phisicorū.

Arguit pmo. Demonstratio et dīo est corruptibilitū igit, pbatur de rebus sensibilibz et naturalibz est demonstratio et dīo, sed entia sensibilis et naturalis sunt corruptibilia igit. Maior prz et pcessu aristotilis in libris phie naturalis et maxie in libris metheororū vbi ostendit q̄ de niue pluua et ceteris impssionibz est et tradit sciam et oēs sunt corruptibiles, qz pluua nō semp manet, et impssioes igit nire consumunt vt prz de cometa, de fulmie et alijs. Minor q̄ omne sensibile sit corruptibile, qz omne sensibile habet materiā vt dz pmo celi, sed hñs materiā est corruptibile. ¶ Dico tñ argumentū pcludit q̄ entia sensibilis z naturalis fm esse singulare accepta sunt corruptibilia, et sic de ipsis nō est scia, qz scia nō est singulariū, sed ipsa cōsiderata fm esse vñe sic sunt incorruptibilia et sic de ipsis est scia, et de ipsis formant rōnes vñe et necessarie vt dictū est ante.

Arguit scdo. Corruptibilitū est scia vel demonstratio igit pbatur. Ultim est scia et demonstratio, sed vñe sunt corruptibilia igit. Maior est nota, qz scia est vñe et hec quodāmodo in ania sunt vt dz, ij, de ania. Minor pbat Illud qd est in singulari est corruptibile, sed vñe sunt in singularibz igit. Maior qz omne qd recipit fm naturā recipiens recipit vt ostendit pmetator, ij, de ania. Si ergo vñe recipiunt in singularia, et singularia sunt corruptibilia, etiā vñe in singularibz erūt corruptibilia, moris em et destructis nobis mouent z destruunt oia que in nobis sunt. Minor qz si vñe non essent in singularibz ipsa essent separa a singularibz, et sic rediret opio platonis vnde et, vij, metaphice dz. Quiditas nō est separa ab eo cui' est qdē tas. ¶ Dico tñ argumentū cōcludit, fm esse qd habet vñe in singulari tūc est corruptibile p accēs ad corruptionē singularis et fm esse

existentie tñ scdm esse eēntie suū et quiditatuū z scdm rōem suam
formalē z sic ē incorruptibile pmo mō de ipso nō est scia nec dīo. sed
scdo mō dictū ē aū Rō rei corruptibilis ē necessaria z incorruptibil'
Arguitur tercio Corruptibiliū ē sciaz diffinitio igit. pbat. qz rosa
nō exīte ipi⁹ est scia. z rosa ē corruptibilis. Qz rosa sit corrupti-
bilis. qz est gñabilis in estate et p pñā corruptibilis. oē em gñabile ē
corruptibile vtz pmo celi Sz qz rosa nō exīte de ipā sit scia. autorita-
te purpūrij in ilagōgis suis qui dicit qz siue socrates sit. siue non sit
socrates est hō. sic in fili siue rosa sit. siue nō sit de rosa ē scia. etiā nlla
rosa exīte rosa ē vlt. qd ē spēs modo sola spēs diffinit vt dicit boet'
in libro dionū. ¶ Dico verū argumentū pcludit qz nulla rosa exīte
scdm eē pūulare et eē exīte vt in hyeme. adhuc de rosa habet scia
secundū ei⁹ eē vlt. et scdm eē qd hz in suis causis. virt⁹ em rose ser-
uat in radice. et accedere sole ad emisperiū nostrū eē ipi⁹ deducit in-
actū. tñ de isto dcm ē pua quō rosa vlt pluvia nō exīte. de ipis ē scia
Arguitur quarto. Scia ē corruptibiliū. igit. pbat. Scia ē pclusio
nis. sed oīs pclusio ē corruptibilis. igit. Maior ē aristotil' sexto
ethicorū. qz sicut intellect⁹ ē habit⁹ pncipiorū. sic scia ē habit⁹ pclusi-
onū. Minor qz pclōes sunt p secūdā opatōem intellect⁹ vt p cōpos-
itōem vel diuisionē et cū pclusio pfer⁹ ipā ē. cū aut ei⁹ platio cessat
ipā corrupti⁹. ¶ Dico verū argumentū pcludit qz pclō quod ad eē suū
vt est vox quedā plata ipā ē corruptibilis Ipā tñ pclusio quod ad suū
significatū qz mō aristoteles hic loquit⁹ de pclusionē. ipā ē ppetua et
sempiterna veritatē. Sequit⁹ correlarie qz aristoteles dicit postea
qz aliqua ē demonstratio pūcularis nō tñ ex isto pcludit⁹ qz singulariū
sit demonstratio. pmo et p se. pmo em et p se demonstratio ē vltis. et de
vlti. z ex pñti singulariū qz sub illo vlti continē. vt hīc tres angulos p
mo et p se demonstrat inesse triangulo et ex psequenti isopleuro sca-
lenon et isobeli que dēcrinent sub ipo. z sic demonstratio particula-
ris est demonstratio scdm quid. vltis aut est demonstratio simplicis-
ter. ¶ Sequit⁹ correlarie scdo. qz pclusionē ppetuaz in pposito non
debet intelligi tñ signū complexū cōclusū in demonstratōe et silogis-
mo. sed potius eius significatū quia non tantū demonstrat signum
sed potius eius significatū sicut etiā per subiectū z pdicatū ppositū
onīs non solū debem⁹ intelligere signa sed eoz significata. que per
ipā designant. quādo em dicimus qz pdicatū est de essentia sui sub-
iecti. non intelligo terminum vel conceptū. vnus em terminus nō
est de essentia alterius. sed potius intelligitur quiditas vel natura
rei. hec paulus de venecijs.

Quoniam autem manifestum est quod unumquodque demonstrare non est, sed aut ex uno quoque principiorum sed id quod demonstratur simul secundum quod est illud non est omnino scire hoc quidem si est ex veris est in demonstrabilibus demonstretur et in mediatis Est enim sic monstrare sicut bisso tetragonismum. Id est quadratum et quadrangulum secundum enim communes demonstratur rationes. huiusmodi secundum quod alteri inest unde et in alijs conueniunt he rationes et non proximis. non itaque secundum quod illud est scitur sed secundum accidens Non enim conuenit demonstratio in aliud genus unumquodque autem secundum accidens est. cum secundum illud non cognoscimus. secundum quod est ex principijs illius in quantum illud est. Ut duobus rectis equales habere. cui inest per se quod dictum est ex principijs ipsius. Quare si per se et illud inest. cui inesse necesse est. medium in eadem proximitate est. Si vero non sed sicut armonica per arithmetica. huiusmodi autem demonstratur quidem. simpliciter sed differunt ipsum enim quia alterius est scientie. Subiectum tantum genus alterum est sed propter quid superioris est cuius

Liber

Primus

per se passiones sunt. Quare ex his manifestū est q̄ non sit de
mōstrare vnūquodq̄ simplr. sed scōm q̄ ex vnusculiusq̄ prin
cipijs p̄ijs est demōstrare. sed horū principia habent cōmu
ne. Si aut̄ hoc manifestū est q̄ nō est vnusculiusq̄ p̄ia prin
cipia demōstrare. erunt em̄ illa omniū principia. ⁊ scientia illo
rū propria omnibus. Et nunq̄ sciuit magis intelligēs ex su
periorib⁹ causis. Ex prioribus em̄ nouit. cuꝫ non ex causatis
sciat causas. Quare si magis sciuit ⁊ maxime et scia illa erit ⁊
magis et maxime. Sed demōstratio nō conuenit in aliud ge
nus sed nisi vt dictū est. geometricē in mechanicas. vel in ma

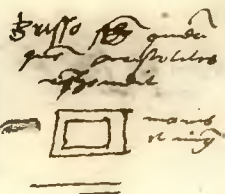
chinatiuas. aut speculatiuas. et arithmeticas in armonicas.

¶ Utrū scie speciales hēant eis appropriare p̄cipia cōia. P̄io intel
lectōe hui⁹ questōis more. Notandū est primo. postq̄ aristoteles p
bavit q̄ demōstratio non debet esse ex his que p̄ accis sunt. neq̄ ex
extraneis. neq̄ corruptibilib⁹. Jam p̄ter pbat q̄ demōstratio non
debet esse ex cōibus sed pot⁹ ex p̄cipijs p̄ijs. Non em̄ sufficit ad
demōstrationē q̄ ipsa sit ex p̄cipijs veris ⁊ indēmōstrabilib⁹. sed re
quirit q̄ debet esse ex p̄ijs p̄incipijs. Et pbat hoc aristoteles qua
tuor rōnib⁹. Prima rō est ha. In qualibet demōstratōe id q̄ demō
strat̄ inest suis p̄cipijs fm̄ q̄ ipm̄. sed illud q̄ demonstrat̄ nō inest
p̄cipijs cōibus fm̄ q̄ ipm̄. sed bene p̄ijs. ergo nulla demōstratio
est ex p̄cipijs cōibus. tenet p̄ia cū maiore ex his q̄ ante dicta sunt.
Minor p̄z q̄ habere tres angulos nō puenit figure fm̄ q̄ ipm̄. sed
bene cōuenit triāgulo fm̄ q̄ ipm̄. ¶ Sequit̄ Correlarie q̄ licet p̄i
cipia cōia sint vera indēmōstrabilia et imediata. tñ per ipsa non des
monstram⁹. p̄z q̄ cū veritas est adequatio intellect⁹ ad rem. intelle

cura aut nō est ver⁹ nisi res sit vera, et res nō est vera nisi aequet
suis principijs, vt aurū vel argentū nō est ver⁹ aurū nisi habeat ve-
ra pncipia auri, vt sulphur purū et mercuriū hoc est argentū viuū
purū vt declarat in libro de mineralibz et in scia alchimie, nulla er-
go res adequat principijs cōibz, sed ppijs. Intellect⁹ ergo est verus
et scientific⁹ qñ bz notitiā rei p principiā ppiā rei.

Notandū est secūdo Becūda

ratio aristotilis qua aristotiles pbat, q demonstratio non est ex cōibz
est ista. Omnis demonstratio est ex principijs primis, sed principia
cōia non sunt prima, igitur nulla demonstratio est ex principijs cōibz
Tenet pñā cum maiore ex his que dicta sūt ante, demonstratio em̃
facit scire p se, scia aut est ex primis Minor pz qz principia cōia sunt
principia remota, remota aut principia nō faciūt scire, Scire em̃ ē
resolvere effectū in cām edequatā et ppinquā, vnde et aristotiles
circa istā rōem infert de bñssone qui nōlūt quadrare circulū et ar-
guit et pbat ex cōibz male applicatis, Arguit enim sic in quocunq
qz est reperire magis et minus, ibi etiā est reperire equale, sed ē res
perire quadratum minus circulo vt quadratū scriptum in circulo
et etiam est reperire quadratū maius circulo, vt quadratū scriptuz
supra circulum, ergo est inuenire quadratū equale circulo, Nec de-
monstratio assumit cōmunia que excedunt genus quadrati, maius
em̃ et min⁹ equale non sunt ppij termini geometrie, Etiam pbat⁹
bñssone deficit quia arguit ex principijs male intellectis, Maior
enim veritatē habet in his que sunt eādem speciei vt in gñe circulo
rum em̃ vel quadratorū em̃ vt vbi est reperire maius et min⁹ qua-
dratū ibi etiam est inuenire equale quadratū, sed hic fit applicatio
ad res diuersarum spēz Circul⁹ em̃ et quadratū differunt specie,

Notanduz tertio. Tertia ratio

aristotilis, qua aristotiles pbat q demonstratio debet esse ex ppijs
principijs est ista, Omnis demonstratio est ex principijs nō extraneis nec
diuersorū generū, nec p accñs, sed pncipia cōia sūt bñmōi, igit nulla
demonstratio est ex principijs cōibz, pz pñā cū maiori ex his que de-
clarata sunt añ, Minor pz qz illud principiū, Omne totū est maius
sua parte est extraneum geometrie, cū sit extra rōem ei⁹ sicut superi-
us est extra rōem inferioris, est etiā diuersorū generū qz cōperit ipsi
magnitudini et numero, Non vltur ergo geometria illo principio
fm se, nisi cōtracto mō, nec arithmetica nisi mō cōtracto, geometria

em cōtrahit ipm ad magnitudinē et arithmetica ad numez. Quidē aut Paul⁹ de venetijs qd aliquid est extraneū alteri duplir. Prio qz sibi nō cōuenit. et sic duos nūeros cubos facere vnū cubū est extraneum triangulo. Scdo aliquid dicitur extraneū respectu alicuius quia etiam cōuenit alteri. et sic genus dicitur extraneum respectu speciei vt animal esset extraneum homini. quia etiā cōuenit alteri ab homine vt bruto et isto modo principia cōmunia sunt extranea cuilibet scientie. principia em cōmunia non cōueniunt vni scientie em. sed ad oēs habent respectum.

Notandum est quarto et vlti

mo. Quarta ratio aristotelis qua pbat qd demonstratio dz esse ex principijs ppijs est ista. In omni demōstratōe necesse est medium et extre-
ma eē eiusdē primitat⁹ et eiusdē gnis. sed principia cōia nō sūt hmoi igit nulla demōstratio ē ex principijs cōibo. pz pna. Minor qz aliter non essent cōia. cōe em est qd plura respicit Maior declarat qz si non. h videret. ppter scias subalternatas sed hoc non tollit vel impedit. qz etiā ibi sunt principia ppiia et mediū sūt. sicut et in alijs sciētijs eo qd termini sciārū subalternatiū nō sumunt absolute sed cōtracte in sciētijs subalternatis et sic sūt ex tali cōtracōe ppij. Ea em q sūt geometrie cū aptant ad oculū sunt pspēctie et nō geometrie 2 ea q sūt arithmetice aptant et cōtrahunt ad sonū sūt armonice et musice si fm q hmoi. et nō arithmetice qz be scie pcedūt ex ppijs. sicut subalternates. nā si passio est pspēctia oportet qd etiam subiectū cui illa passio ostendit inesse quod etiā sit pspēctiuū et consequēter mediū. oportet em medium cum extremis. esse in eadem proximitate. ¶ Sequitur correlarie quia scientie speciales in suis demōstrationibus vtunt ppijs principijs. que principia ppiia habent aliqua pncipia ipis priora. oportet qd pter sciētijs particulares et speciales sit aliqua scientia cōmunis. que habet illa principia cōmunia considerare. et per illa cōmunia habilitare et firmare principia specialia 2 ppiia si est aliqua indigentia et ista sciētia cōis est ipa methica q con siderat ens absolute inquantū ens. que methica considerat omnia scdm veritatem. similiter ipa dyalectica est scientia cōmunis. pbat ut habet em dyalectica phabilitare disputare de principijs omnium scientiarum partialium. vt ostenditur primo topicorum. Istis notabilibus sic stantibus est

Cōclusio responsalis Demō

stratio ppter quid et potissima, debet esse ex ppijs pncipijs illius
quod demonstrat. pbat̃ quia demonstratio vt dictū est p̃us, nō d̃
ēē ex extraneis neq; ex cōib; ergo ex pncipijs, tenz p̃ia ex sufficienti
diuisione, sicut em̃ om̃is forma ē p̃ia vel cōis, sic om̃e pncipiū, aut ē
cōe aut est p̃iū. B̃ns aut̃ pbatū est p̃us. ¶ Sequit̃ correlarie p̃mo
q; scie sp̃ales et p̃ie vtunt̃ pncipijs cōib; aliquo mō, p; q; cōia
sunt illi; nature q; ipsi; ignoratis ignorant̃ et p̃ia, licet ip̃is scitis
non sciunt̃ p̃ia, p; ergo q; sciētie sp̃iales aliquo mō vtunt̃ p̃nci
pijs cōib; et etiā dictū est ante, q; pncipia cōia virtute ingrediunt̃
quālibet demonstratōem p̃ia et sp̃ialē. ¶ Sequit̃ correlarie sc̃do, q;
scie sp̃ales non vtunt̃ pncipijs cōib; in sua cōitate manētib; in de
monstratōe potissima, p; q; scie sp̃ales cōtrahūt pncipia cōia ad p;
positū suū vt arithmetica trahit hoc pncipiū cōe, si ab equalib; eq̃
lia demas remanentia erunt equalia, quo ad numez; vel quantitas
tem discretam, geometria aut̃ ad magnitudinem vel quantitātē con
tinuā, p; ergo q; scientie sp̃iales et p̃ie habent sibi appropare ad
suum ppositū cōia pncipia, etiam sciētie sp̃ales faciūt scire simpli
citer, sed perfectū et simplr scire nō est ex pncipijs cōibus in sua cō
munitate manentib; sed cōia faciūt scire p acc̃s, solū vt dictū ē aū
¶ Arguit̃ p̃mo, Scie sp̃ales nō h̃nt sibi appropare pncipia cōia,
igit̃, pbat̃ q; scie sp̃ales nō vtunt̃ pncipijs cōib; si ergo non
vtunt̃ ip̃is, videt̃ q; nō habeāt ip̃a eis appropare appropatio em̃ rel
fit ppter vsum, B̃ns p p̃ma parte p; q; si scie sp̃ales vterent̃ scien
tijs cōib; tūc nō facerent scire, q; scire nō est ex cōib; pncipijs, ex p̃nci
pijs em̃ cōib; fiunt̃ syllogismi tentarij et nō demonstratiui v; ostē
ditur p̃mo topicorū et p̃mo elencorū, ¶ Dico verū argumentū cōclu
dit q; sciētie sp̃iales nō vtunt̃ pncipijs cōibus, in sua cōitate manē
tib; tñ vtunt̃ bene ip̃is, fm̃ appropriatōem ad suū ppositū v; v; sic
cū appropriant̃ faciunt̃ syllogismū falsigraphū licet ip̃m facerent cū;
absolute vterent̃ ip̃is.

¶ Arguit̃ sc̃do, Scie sp̃iales nō h̃nt eis appropare pncipia cōia,
igit̃, pbat̃, q; v; h̃ fieret p intellectū vel p sermonē, sed nullū illorū
est dicendū, igit̃, Non p intellectū q; si intellectū accipies p̃nci
pia cōia vt p̃ia esset falsus mō intellectus est verorū tertio de aia.
Nec etiā p sermonē p; q; sermo debet esse subiectū et conformis in
tellectui, al̃s em̃ sermo esset mendosus, quare concluditur q; si ap
propriatio pncipiorū cōim non sit per intellectū neq; etiam sit per
sermonē, ¶ Dico verū argumentū cōcludit q; talis appropatio fit p
intellectū principaliter, qui cōtrahit pncipiū cōe ad ppositū alicui;

Scientie, sit etiā talis approbatio p̄ sermonē sicut p̄ instrumentū in quo
tum sermo est instrumentū intellectus.

Arguit quarto. Demostratio fit ex cōibz. igit. pbat methica ē verissī-
ma scia. et plusq̄ scia. qz sapia. sed methica demonstrat ex cōibz. igitur
Maior est nota. ē cū dea scientiaz et oīm moderatrix pmo methi-
ce. Minor est nota qz ipa pncipia cōmunissima assumit et cōsiderat
vt ostendit. itiq. methice. ¶ Dico verū argumentū cōcludit q̄ pncipia
methice sūt cōia alijs sciētijs inferioribz q̄ sūt sub methica. ipa tñ sūt
ppria methice vt est hoc pncipiū de quolibet dicitur esse vel non
esse. et non cōtingit idē simul esse et non esse.

Arguit quinto. Demonstratio est ex cōibz. igit. pbat. Sicut se
res habet ad esse. sic se habet ad cognosci. sed virt⁹ solis que
est virtus cōia. cōcurrit absq̄ virtute agentis particularis. ad gñā-
tiōem aialū que sunt ex putrefactōe. igitur etiam pncipia cōia cō-
currunt ad gñātiōem scie particularis. Maior est aristotilis. q. methice.
Minor est nota qz multa aialia vt illa que generant generati-
one equiuoca generant virtute solis. ¶ Dico verū ē q̄ virt⁹ solis q̄
est virt⁹ cōia. p̄ pducere aial sine cōcursu virtutis agētis particula-
ris. sed illud est aial imperfectū. sic pncipia cōia sine cōcursu pprio-
rum pncipiorū generat et causant sciam imperfectā. que est opio. sed
sicut virt⁹ solis cū cōcursu virtutis agētis particularis gñat pfectū aial
dicitur em. q. phicop. hō gñat bōiem et sol. sic pncipia cōia cū cōcursu
pncipiorū ppriorū gñant sciam pfectam. ¶ Sequit̄ correlarie pmo q̄
nō frustra ponunt pncipia cōia. et aristo. de q̄ vtendū est eis licz de-
monstratio nō sit ex eis. qz licet pncipia cōia nō ingrediunt̄ demonstra-
tiōem substantialiter tñ virtualiter et etiā pncipia cōia firmat et sta-
bilit̄ pncipia particularia quēadmodū virt⁹ celi vniuersalis fir-
mat oīs virtutē agentis inferiorū. ¶ Sequit̄ correlarie scdo q̄ licz
demonstratio est ex vltio et vlt⁹ est cōe tamē ppter hoc demonstratio non
est ex cōibz. licet em subiectū et passio sūt cōia suis inferioribz. sūt tñ
ppria illi demonstratiōi que fit ex ijs. ¶ Sequit̄ correlarie tertio. Dia-
scia particularis subalterat qdāmodo methice. p̄ qz p̄spectia subal-
ternat geometrie. et musica arithmetice pncipia em illaz sciarū in-
feriorū pbat ab ill⁹ superioribz. sic in sil⁹ pncipia oīm sciaz pncipiarū
roborat et firman^t p pncipia methice. nulla em scia spēialis pbat sua
pncipia. immo p̄suppōit p̄ ergo q̄ methica ē scia cōia. et p̄bas et sub-
alternat ei oīs scias inferiores. ¶ Sequit̄ correlarie q̄to q̄ methica ē
mag⁹ scia q̄z alte scie. et est maxime sciētia. p̄ qz methicus est mag⁹
sciens q̄z alijs artifices. scire enim est per causas. Methicus autem

Posteriorū Fo. LXXIII

considerat et speculat maximas causas, scit em̃ p causas nō causas,
tas, et p causas superiores, alq̃ aut p causas inferiores, concludit ergo
q̃ metaphica est magis scia et maxie scia, per locū a cō. ugaris scōdo
topicozū. ¶ Sequit̃ Correlarie q̃nto q̃ metaphicus nō dñdit in ali
ud gñs simplr sed fm̃ qd̃ tm̃. p̃z q̃ metaphicus dñ dit in alias scias
sicut geometer ad p̃spectiua, et arithmeticus in musicā. Constat at̃
q̃ isti artifices nō descendūt in aliud simplr sed soluz fm̃ qd̃, sic sitr
metaphicus in alias scias. Maior q̃ metaphica pbat p̃cipia oim̃
sciarū inferiorū, quēadmodū geometria p̃specti e et arithmetica mu
sice. ¶ Sequit̃ Correlarie vltimo difficile cognoscere si aliquis scit
aliqd̃. p̃z q̃ nullus scit nisi per p̃cipia p̃pria, sed difficile est scire p̃n
cipia ad aliquā conclonē si sunt p̃pria, vnde et opinamur nos sepi⁹
scire et tñ nō scim⁹. Ita correlaria q̃ uoz vltima ex textu st; aristotil

Difficile em̃ est nosse si scuit aut non scuit. difficile em̃ nosse
si ex vniuscuiusq̃ p̃ncipijs scimus aut nō. q̃ vere ē scire rem
opinamur aut si babeam⁹ ex aliquibus veris sylogismū. ex p̃ri
mis scire. Dico aut p̃ncipia in vnoquoq̃ gñe illa, que cū sint
non cōtingit demonstrare. Quare quid igit̃ significēt prima, et
que ex his sunt accipiunt. ¶ Aut sint p̃ncipia q̃dem necesse
est accipere. Alia vero demonstrare, vt quid vnitas, aut quid nū
merus et qd̃ triangulus. Est aut vnitatē accipere et magnitu
dinē, et alterā vero demonstrare. Sunt aut quibus vtimur in
demonstratis sciētijs. Alia quidem p̃pria vniuscuiusq̃ scie
alia vero cōmunia. Cōmunia em̃ p̃m aunalogiā sunt, quonīaz
vtile est quātūcūq̃ in eo qd̃ sub scientia est in gñe p̃pria

Liber Primus

principia sunt vt lineā esse bñdī et rectū. Cōia aut vt equalia
si ab equalibus auferas q̄ equalia reliqua sunt. sufficiens aut
est vnūquodq̄ istorū quantūcūq̄ in genere est. Idē enim fa
ciēt. ⁊ si non de omnibus accipiat. sed in magnitudinib⁹ solū
arithmeticus aut in numeris. Sunt autem principia quidem
et que accipiuntur esse circa que scientia speculatur que sunt
per se. vt arithmetica vnitates Geometria autem signa et line
as. Nec enim recipiunt esse et hoc esse eorum autem passionēs
per se. quid quidē significet vnaqueq̄ accipiunt. vt arithmeti
ca quidem quid par aut impar aut quadrangulus aut cubus.
Geometria vero quid est rationale aut reflecti aut curuare. Q̄
autē demonstrant per quedam communia. et ex his que mō
strāt et astrologia similiter. Omnis enī demonstratiua scia
entia circa tria est ⁊ quecūq̄ esse ponūtur. nec aut sunt genus
cuius per se passionum speculatiua est. Et quecūq̄ cōes dicū
tur dignitates. ex quibus prius demonstrāt. ⁊ terciū passiōes.
quarū quid significet vnaqueq̄ accipit. Quasdā autem scientia
se nihil prohibet et quedam earum despiciere vt genus nō sup

ponere esse si sit manifestum. quoniam est Non enim similiter manifestum est q̄ si numerus sit et q̄ si calidum et frigidum sit et passiones non recipere quid significant. si sint manifeste. Sicut neq̄ communia recipit quid significant. ut quod est equalia ab equalibus demere. qm̄ notum est quid significet. Sed nihilominus tria sunt hec in natura circa quod demonstratum est. et que demonstrantur et ex quibus dignitatibus. Non est autem positio neq̄ petitio quod necesse est per se ipsum. et videri necesse est. Non est enim ad exterius rationem. sed ad eam que est in anima qm̄ nec syllogismus. Semper enim est instare ad exterius rationem. sed ad interius rationem non semper. Quęcumq̄ igitur demonstrabilia accipit esse. ipse non demonstrans. hec vero si probabilia accipiat discenti supponunt. non simpliciter suppositio est sed ad illū vnū. Si vero neq̄ vnius suppositionis aut contrarie esse accipiat idem petit. et in hoc differunt suppositio et questio. Est enim questio in contrariis discantis opinioni. aut quod si aliquis demonstrabile cum sit accipiat. ut utatur non demonstrans suppositio

termini igitur non sunt propositiones. Nihil enim esse aut non esse dicunt sed in propositionibus sunt suppositiones. Termini autem non solum. sed solum intelligere oportet. nec enim non est suppositio. nisi et audire supponentem aliquis dicat esse. sed quorumcumque existentium in eo quod illa sunt fit conclusio. Neque geometer falsa supponit. sunt quidam affirmantes dicentes. quod non oportet falso uti geometra. mentiri autem dicentem unus pedis non esse unum pedis. aut rectam lineam scriptam non rectam esse. sed geometra nihil concludit secundum hanc lineam. quam ipse posuit sed quod per hanc ostendunt. Amplius petitio et suppositio omnis. aut sicut est aut sicut in parte. Termini autem neutrum horum. Species quidem esse igitur aut unum aliquid extra multa non necesse est. si demonstratio erit. esse in uno de multis verum est dicere necesse. non enim erit uniuersale nisi hoc sit. Si vero vlenon sit medium non erit. quare nec demonstratio. Oportet itaque aliquid unum et idem

de pluribus esse non equiuocum in demonstratione.

¶ Utrum tamen quinque sint principia demonstrationis. scilicet dignitas: suppositio: petitio: questio: et dictio. Pro intellectu questiois mote Notandum est primo. postquam aristoteles determinauit ex quibus et qualibus est formalis demonstratio et quod subalterne demonstratione ingrediuntur. Nunc praeter omnia

Posteriorū Fo. LXXVI.

et quibus fit demonstratio virtualiter et que virtualiter ipsam demonstratioem ingrediuntur. 2° p^{ri}mo aristoteles ostēdit diffinitioem p^{ri}ncipiū scō dñā inter p^{ri}ncipia p^{ri}ia et cōia assignat. tercio ostēdit quō scientie cōmunicant. vltimo vero ex dñā p^{ri}ncipioz aristoteles cludit dñāz inter demonstratioem q^u est et p^{ro}pter q^u d. et de oibus istis dicit inferius p^{er} ordinē. Quantū ad p^{ri}mū aristoteles diffinitioes p^{ri}ncipia dicit. Dico autē p^{ri}ncipia in vnoquoq^{ue} genere scibili vel scia que cū sint non cōtingit ea demonstrare. Id est. p^{ri}ncipiū est p^{ro}positio necessaria indemonstrabilis scia cui⁹ ē p^{ri}ncipiū. i. q^u dicit p^{ri}mo d^{ic} p^{ri}ncipiū ē p^{ro}positio necessaria ad excludēdū p^{ro}positioes falsas et p^{ro}tingētes. licet em̄ opposita p^{ri}ncipioz sint immediata et indemonstrabilia. sicut et ipsa p^{ri}ncipia tñ op^{er}osita eorum non p^{oss}ūt dici p^{ri}ncipia p^{ro}pter suā falsitatē. Dicitur scō p^{ri}ncipiū est p^{ro}positio indemonstrabilis ad excludēdū p^{ro}positioes necessarias demonstrabiles. tercio dicit in scia cui⁹ est p^{ri}ncipiū adinuēdū q^u nō quodlibet p^{ri}ncipiū est simpl^{iter} indemonstrabile sed sufficit q^u sit indemonstrabile in illa scia cuius est p^{ri}ncipiū ¶ Sequē correlarie p^{ri}mo. q^u si aliq^u p^{ri}ncipiū est simpl^{iter} indemonstrabile tunc ipm̄ est simpliciter. si autē aliq^u p^{ri}ncipiū est indemonstrabile scōz quid. tūc etiā dicitur p^{ri}ncipiū scōm quid ¶ Sequē correlarie scō q^u dñā est et etiā conuenientia inter p^{ri}ncipia et conclusioem. Conueniūt em̄ in hoc quia de vtroq^{ue} oportet cognoscere q^u d significet. dñā autē in isto q^u ex p^{ri}ncipijs demonstrant conclusioes. et ipsa p^{ri}ncipia sunt indemonstrabilia. Conclusioes vero sunt demonstrabiles Sicut em̄ de vnitare et triangulo et recto p^{re}supponitur quid est. ita de p^{ri}ncipijs et cōclōe. et sicut vnitatis et magnitudo nō demonstrant. sed alia ex his demonstrant ita etiā dicendū est de p^{ri}ncipijs et conclusioe. p^{ri}ncipia autē vt aristoteles docet in textu sunt duplicia scz p^{ri}ia et cōia. p^{ri}ncipiū p^{ri}ū est q^u tñ conuenit vni scientie et q^u est appropriatū vni scie ut l^{ine}a ē longitudo sine latitudine et p^{ro}funditate. Rectū est cui⁹ medium nō erit ab extremis P^{ri}ncipiū cōe est q^u nō est appropriatū vni scie sed pluribus cōuenit vt si ab equalib^{us} equalia demas remanentia erunt equalia. s^{ic} ut oē totū est maius sua p^{ar}te q^ulibet em̄ illorum ē cōe arithmetice et etiā geometrie. Geometria em̄ hoc p^{ri}ncipiū si ab equalibus equalia demas cōtrahit ad suū p^{ro}positū scz ad quantitatem continuā. Arithmetica etiā trahit ad suū p^{ro}positū scz ad quantitatem discretā. hui⁹ simile dat paul⁹ de venecijs. sicut em̄ q^ulibet agēs naturale vni materia prima non quidē simpl^{iter} sed cōtracte scz cū dīsp^ositione accidentiū necessario ad formā substantiale contrahentiū sic q^u generāō hōiem vni materia cōtracta p^{er} aliqua accidentia faciētia

Handwritten notes:
 p^{ri}ncipiū
 p^{ri}ncipiū
 p^{ri}ncipiū
 p^{ri}ncipiū
 p^{ri}ncipiū

ad formā hōis. vt equus generans equū vñ eadez materia cū alijs
dispositiōibz facientibz ad formā equi. Act⁹ em̄ actiuoz vt dicitur
scō de aia sunt in paciente bene p̄disposito. tñ nō est oimoda s̄ititudo.
materia em̄ p̄ma substantiahter ingredit̄ rei naturalis cōpositiōez
ex quo ip̄a est altera ps cōpositi. p̄ncipia vero cōia solū ingredit̄ur
demonstratiōem virtute. ¶ Seq̄t correlarie q̄ p̄ncipioz quibz veun
tur scie. sunt duplicia quedā p̄pria et quedā cōia. p̄pria vt dcm̄ ē s̄it
que supponant in illa scia et hec constituunt ex p̄p̄is terminis il
lius scie. ¶ Seq̄t correlarie scō q̄ p̄ncipiū cōe alio nomie vocat̄ di
gnitas. p̄p̄iū non vocat̄ positio que diuidit̄ in diffinitōez petitiōem
et questiōē. de quibz dicit̄ hic p̄ ordinē quō pueniūt et dñr.

Notanduz secundo Q^o p̄in

cipliū cōe siue dignitas que et cōia aie cōceptio dicit̄. cōuenit ⁊ dif
fert cū suppositiōe et petitiōe. puenit p̄mo in isto qz q̄libet illoz p̄nci
pioz oportet esse p̄ se. hoc est oportet q̄ q̄libet illoz s̄it vep̄. sed quō
dignitas differt a suppositiōe et petitiōe aristoteles in textu sic pbat
dignitas est necessaria et intelligibilis p̄pter se. sed suppositio ⁊ peti
tio non est necessaria nec intelligibilis p̄pter se p̄. qz dignitas est p̄
mū. mō p̄mū non h̄z pus ergo nō h̄z necessitatē nec intelligibilitatez
ex alio. et p̄ etiā. illud q̄ est necessariū et intelligibile nō p̄ rōem ex
teriorē est necessariū et intelligibile p̄pter se. sed dignitates s̄it h̄mōi
igit̄. Maior est nota Minor p̄ qz illa que pban̄ p̄ rōem exteriorē
p̄nt habere instanciā qz p̄nt repelli vere vel apparēter p̄ aliū discurs
sum. sed dignitates non h̄nt instancias qz sunt notissime intellectui
solū cognitio terminis. et etiā si dignitates haberēt instancias tunc h̄
et̄ p̄ discursū et syllogismū. et sic haberent p̄ora q̄ est impossibile.
Sed minor q̄ suppositio et petitiō nō h̄nt necessitatē intelligibilita
tem p̄pter se. patet quia suppositiōes et petitiōes recipiūt necessitates
et intelligibilitatē ex p̄ncipijs. ¶ Seq̄t correlarie p̄mo q̄ dignitates
sunt p̄pter se necessarie p̄ qz sicut̄ trāscendēcia non h̄nt cām incom
plexā cū nihil sit cā entis vt ens est. ita dignitates immediate fun
date in transcendētibz non h̄nt cām complexā. et iō necessitas eoz
non est p̄pter aliud sc̄s q̄ sit cōplexū et demonstratiū. ¶ Seq̄tur cor
relarie scō q̄ dignitates p̄me sunt p̄pter se intelligibiles p̄ qz p̄mū
obiectū intellect⁹ p̄mitate adequatiōis est ens. ideo sicut̄ nullū incō
plexū p̄cedit noticiā rōem entis ita nullū cōplexū p̄cedit dignitates
licet inter dignitates sit pus et poster⁹. eo q̄ dignitas affirmatiua
p̄cedit aliquo mō dignitatē negatiuā. cū affirmatio sit p̄or negatiōe
vt dicit̄ infer⁹. ¶ Seq̄t correlarie terciū q̄ Rō exterior ē argumē

ratio qualitercunq; sumpta. Quid enim argumentatio in voce vel in scripto sit exterior manifestū est. Quid autē argumentatio mentalis sit rō exteri-
or p3 q1 est ab exteriori doctrina et et3 q2 expmīr p voces et scripta ex-
teriora subordinata illi, et et3 q2 nō est indita aīe intellectiue a natura
¶ Sequit̃ correlarie quarto qd Rō interior ē lumē intellectus agentis
et dī ideo interior q2 nō est ab exteriori doctrina. etiā q2 nō expmīr
p rōez vocalē vel scriptā, et etiā illud lumē est concreatū aīe. ¶ Seq-
tur correlarie finaliter qd quadruplex est dīna inter dignitatē sup-
positiōem et petitiōem, pma q1 dignitas est necessaria ppter se, s3 sup-
positio et petitiō ppter aliud. Scda dīna q1 dignitas est intelligibilis
p se, suppo hō vel petitiō p aliū. Tercia dīna q1 dignitas ē solū intel-
ligibilis p rōez interiorē, nō autē suppositio nec petitiō. Quarta dīna q1
petitiō et suppositio sūt intelligibiles p rōem exteriorē, s3 dignitas nō.

Notandū est tertio Quid quæ-

stio petitiō et suppositio conueniūt et dīnt. Conueniūt enim in isto qd
licet qdlibet illoz sit demonstrabile tñ demonstrator accipit ea vt nō
demonstrās In illa enim scia in qua petunt querunt aut supponūt
iudemonstrabilia sunt, dīnt autē vt aristoteles pbat in textu sic qd sup-
positio est ppo demonstrabilis fm se, licet nō demonstrata sed accepta
ab addiscente, petitiō autē est ppo demonstrabilis et3 fm se, licet non
demonstrata indifferens addiscēti. Questio vero est ppo secundū se
demonstrabilis licet nō demonstrata p̃ria addiscēti, p intellectia hārū
dīnāz oñdit hic egidi⁹. discipul⁹ p̃t se triplr hīe ad aliquā ppoem.
Vñ et eadē ppo p̃t dici petitiō suppo et et3 qstio s3 diuersimodē. pmo
enī discipul⁹ addiscēs p̃t se sic hīe qd ip̃e ē illi⁹ opiniōis cui⁹ ē suus
mag⁹, dī enim pmo elencoz, oportet addiscētē credere pmo celi dī oportet
p̃ibz credere et fmones senioz vificare videt̃ qd ip̃i addiscēti qstio
ppo sit fa. et sic tal⁹ ppo vocat̃ suppo qd discipul⁹ suppoit et credit talē
ppoēz cē verā, scdo discipul⁹ addiscēs p̃t se hīe qd ip̃e nec est hīe opio-
nis cui⁹ est su⁹ mag⁹ nec et3 eiusdē s3 indrnter se h3 ad ppoēz, ppositāz
sic qd nec eā negat nec pcedat, et ille dī petitiō qd petiit ip̃e declaratiōē
vt intelligat, ppoēz, ppositā, tercio discipul⁹ p̃t se hīe ad ppoēz, ppositā sic
qd ip̃e ē hīe opiois cū opioe sui iformator⁹ vt et3 opponēt⁹ et sic videt̃
ē et qd ppo, pposita sit falsa et tñc dī qstio qd p̃dicit suo doctori negādo
ppoēz ppositā et sic fit qstio et disputatio inter eos de ppoēz, pposita.

Notandū quarto et ultimo.

Dīo distinguit et dīc a suppoē, qd aristoti, pbat triplici rōe, pma rō

Libri Primus

Arif. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Aristotelis suppositiões dicunt esse vel non esse, sed diffinitiões nō dicunt esse vel nō esse, igit. Maior qz suppositiões sunt pōēs in quibz aliqd dicitur de aliquo, vel aliqd remouet ab aliquo, vt ostenditur primo prioz. Minor qz diffinitio scdm se et per se nō est ppositio, vt diffinitio hoīs est animal rationale que non est ppositio, ppositio em̄ debet habere copulam quā non habet diffinitio, sed ipa diffinitio tm̄ genus et dīnam comprehendit vt ostendit boetius in libro diffinitio num. Scda ratio aristotelis qz diffinitio non est suppositio est hec, diffinitio dat solū intelligere s3 suppositio nō dat solū intelligere igitur diffinitio non est suppositio. Qz diffinitio dat solū intelligere p3 qz dīo significat essentia rei essentia autē rei est obiectū intellectu vt quiditas. Qz autē suppositio nō solum significat intelligere qz suppositio dicit pdicatū de subiecto et sic suppositio dicit vnū de alio z non solū dicit intelligere. Tercio pbat, qz dīo non est suppositio vel petitio vel etiā questio, oīs em̄ suppositio aut petitio est vltis vel particularis, sed nulla dīo est vltis vel particularis, Maior est nota, quia oīs suppositio aut petitio aut dat vniuersaliter aut particulariter. Minor qz dīo nō est ppositio mō particularitas z vltitas sunt passiōes ppositionū, vnde dicit in textu oīs petitio aut est in toto id est vltis, vel in pre id est particularis. Istis notabilibus sic stantibus est

Conclusio respōsalis Tantū

quinqz sunt principiā cōplexa demonstratiōis, p3 ex sufficientia que est ista pncipiū demonstratiōis, aut est cōplexum simplr z dicit esse vel non esse, v el solū est complexū scdm qd hoc est cōplexiōe in distantia, et sic est dīo. Si primū hoc est duplr qz vel necesse est illud p3 cognosci, vel p3 simplr p aliud notificari, si p3 sic est dignitas si scdm hoc est tripliciter qz vel tale principium ab addiscente creditur esse vez et sic est suppositio, vel credit esse falsum, sic est questio vel neutro mō opinat nec esse vez nec falsum et sic est petitio.

Arguit primo. Nulla ppositio debet dici dignitas igit nō sunt qnqz principiā demonstratiōis pbat dignitas, est quā necesse est p se videri et esse p se verū sed non est necesse aliquā pōēz videri p se vel per se cognosci igit nulla ppositio dicit dignitas. Maior est aristotelis in textu. Minor p3 qz quelibet ppositio p3 cognosci vt non cognosci p3 qz sicut res se bz ad esse sic ad cognosci, sed quelibz ppositio p3 esse vel non qz cū format p intellectu tūc est, cū non tūc etiā non est et etiā non videtur vel cognosci dignitas, nisi ex cognitione terminoz igit nulla dignitas p se videt. Qdico vez argumē

Posteriorū Fo. LXXVII

et concludit qd non est simplr necessariū dignitatē p seipam videri
sed est necessariū ex conditōe scz supposita cognitōe terminorū.

Arguit scdo. Suppositio nō est principiū demonstratōis pbat
pō dyaletica non est pncipiū demonstratōis sed suppositio ē
pō dyaletica. igit. Maior est nota qz pō dyaletica ingreditur sylo
gismū dyaleticū q non est demonstratio. Minor pbat qz suppositio
est pō q a docente tanquā pbabilis accipit vt dicit in textu. ¶ Di
co vey argumentū concludit q suppositio non est pō simplr pbabil
que scdm se posset esse vera vel falsa. quo mō dyaletic⁹ accipit ppo
sitōem pbabilē. sed suppositio dicit pō pbabilis respectu addiscen
tis tm p quanto ei apparet q sit vera.

Arguitur tercio. Petitio et questio nō sunt pncipia demonstrati
onis igit. pbat añs. qz demonstrator nō vtit petitiōe et questio
ne. igit. pbat añs. qz demonstrator nō interrogat vt pbabit in que
stione sequenti. ¶ Dico vey argumentū concludit. q demonstrator
non interrogat tanquā dyaletic⁹. dyaleticus em̄ interrogat de vtra
qz pre contradictōis. et vtrāqz pbat. sed demonstrator solū partē vnā
interrogat quā tm demonstrat. non interrogat ergo demonstrator de
pncipijs suis tanquā de dubijs zc.

Arguit qtro. Dio nō ē pncipiū dem̄atōis q pbat pncipiū dem̄a
tōis dz ēē pmissa dem̄atōis. f. dio nō p̄t ēē pmissa dem̄atio
nis. igit. maior est nota qz ideo vocat pncipiū. pncipia em̄ conclusio
sunt pmissa. vt p̄us est pbatū. Minor qz pmissa sunt p̄pōes. sed dio
non est p̄pō. vt deductū est in quarto notabili. ¶ Dico vey argumen
tum concludit q dio secundū se sumpta non est p̄pō nec vt sit est p
missa. sed ip̄a sūpta cuz dīto suo qd notificat z de quo p̄dicat vtr. bñ
est p̄pō et p̄t esse pmissa demonstratōis. et etiā licet ip̄a dīo fm se nō
est pmissa demonstratōis. sufficit tm q sit ei⁹ mediū. ¶ Sequit cor
relatie pmo. qz geometer nō supponit falsum lz aliqn supponat ali
quā lineā esse rectā que non est recta. z aliquā lineā esse bipedalē qn
titatis. que tm non est bipedalis quantitatis. pz qz geometer non sup
ponit illā lineā que est descripta in puluer. esse rectā vel bipedalez
nec de illa aliquid demonstrat. qz talis est singularis quorū nō est de
monstratio. sed pot⁹ supponit illā. et de ista aliqd demonstrat que per
istā intelligit. talis em̄ ē recta vel bipedalis. et sic si geometer in pul
uere describeret lineā obliquā. et loqueret de recta nō mentit. quia
non loquit de tali obliqua. sed de recta que p istā intelligit. et sic et
vnū oppositorū designat aliud. dicit em̄ primo de ania. Rectum est
iudex sui obliqui. et etiā p positiū deuenim⁹ in cognitōem p̄uatōis

Liber Primus

hec paul⁹ de venecijs. ¶ Seq̃t correlarie sc̃do licet ad demonstrat̃
t̃em requir̃t et necessariū est ṽle. non tamen platonicū qđ est idea
cōtis extra multa. sed ṽle qđ est vñ in multis et vñum de multis.
hoc est necessariū ad demonstratiōez. Unde et hic aristotiles in textu
diffinit ṽle vñde dicit sp̃s igit̃ sepat̃s esse aut vñum aliquid extra
multa non est necesse sed vñū de multis verum dicere est necesse.

Contingere simul affirmare et negare. neq; vna recipit demō
stratio sed autem si indigeat monstrare conclusionem sic ostē
ditur. autem accipientibus primum de medio q; vñū sit affir
mare. Negare autem non vñum medium autem n̄bil differe
esse. et non esse accipere. similiter autem et terclum. Si enim
assignetur de quo homine dicere veruz est esse animal. quana
uis non esse hominem animal verum est. Sed si solum homi
nem animal esse. omne non animal autem non. Erit enim ve
rum dicere calliam et non calliam esse animal. non animal au
tem non. Causa autem est q; primum non solum de medio di
citur sed et de alio propter quod et de pluribus. Quare si ne
q; medium. et idem est non idem ad conclusionēz n̄bil differt
omne aut affirmare et negare que est ad impossibile demōstra
tio accipit. et hoc neq; sp̃ vñuersaliter sed quoniā sufficiens ē in
g̃ne. Dico aut̃ g̃ne vt circa qđ demōstratiōem fatit sicut prius

Posteriorū Fo. LXXIX

dictū est. Dicant autē oēs scēte circa cōia. Cōia āt dico quib^{us} utunt^{ur} tanquā ex his demonstrātes. sed nō de quib^{us} demonstrāt nec qđ demonstrāt. et dyalectica qđ de oibus. et si aliq^{ui} vlt^{er} temptet mōstrare cōia. vt q^{ui} oīe affirmare aut negare aut qđ est equalia ab equalibus demere: aut quelibet taliū. S3 dyalectica nō sic est diffinitōiū quorundā nec gñis alicui^{us} vni^{us}. nō em̄ interrogaret. demonstrātē em̄ non est interrogare. ppter id qđ oppositorū esse nō demonstrat. idem. ostēsum autē est hoc in his que de syllogismo sunt. Si āt idē est silogistica interrogatio et cōtradictōis ppositio. ppos^{itio} autē sunt secūdū vnāquam^{que} q^{ui} sciam^{us} p^{ri}us sit syllogism^{us}. Manifestū ergo q^{ui} nō oīs interrogatio geometrica erit neq^{ue} medicinal^{is}. Silr autē et in alijs. S3 ex q^{ui}bus autē demonstrat^{ur} aliqd de q^{ui}bus geometria est autē ex eiusdem demonstratur geometricē sicut in speculatiua. similiter autem et in alijs. Et de his quidem rōem cōtingit ponēdā esse. ex geometricis pncipijs et cōclusionib^{us} sed pncipiorū nō ponēdā rōem eē geometrie secūduz qđ ē geometria. Silr autē et in alijs scētijs. Neq^{ue} oēm ē itaq^{ue} sciētē interrogatiōem

XI Liber Primus

interrogare. neq; fm omne interrogatum respondere: vnuma
quodq; sed q sunt fm terminatā sciam Si aut disputat aliq;
cū geometrico fm q ē geometra sic manifestū ē qm et bene ex
his. aliquis demonstret si vero non. non bene Manifestū est
aut. qm non arguit geometrā sed aut secundum accidens qua
re non vsq; erit in non geometricis de geometria disputans
dum. latebit enim praeue disputantem. Similiter autem et in
alijs se habet scientijs.

Utrum demonstrator interroget Pro intellectu huius questionis
more. Notandū est primo. Q postquā determinauit aristoteles. de
principijs tā cōibus q; ppijs. iam consequēter ostendit quō scientie
se habeant ad pncipia ppiā. et etiā ad pncipia cōia. et pmo ostendit
quō scie se habeant ad pncipia cōia. Postea aut ostendit quō se ha
beant ad pncipia ppiā. Pro intellectu ergo huius Q quantū habet
ex aristotele quarto methaphisice tūc tm duo sunt pncipia cōmunis
simā. pmiū est q nō cōtingit sil' affirmare et negare qd valet tm Nō
contingit sil' et semel vere idē affirmare et negare de eodē Secundū
est de quolibet affirmatio vel negatio vera. et ista duo pncipia com
prehendunt in isto cōi pncipio de quolibet affirmatio vl' negatio ve
ra de nullo vero sil'. In isto em comprehendunt ambo pncipia ppi
ā cōmunissima que includūt legē et naturā contradictoriāz Pro
intelligentia ergo sequentiū Sciendū fm egidiū Syllogism⁹ osten
siuus est qui pbat cōclōez pncipaliter intentā sine noua iporesi ex
veris solū eam inferēdo vt ois hō est aīal. callias est hō. igit callias
est aīal. Syllogism⁹ aut ad impossibile est cui⁹ vna pmissaz ē falsa
et concludit vnā cōclōem falsam vel impossibilēvel inopinabilem
vt si quis negaret istā ois hō est aīal Cū sic arguerem Omne risibi
le est aīal. ois hō est risibilis ergo omne risibile est aīal. Tunc arguo
tu dicis q hec est falsa ois hō est aīal. ergo ei⁹ contradictoria ē vera
scz ista hō non est aīal. tenet 2⁹ia p legē et naturā contradictoriāz.

Posteriorū Fo. LXXX.

Tunc accipio hoc contradictoriū pcessum hō non est aīal. cum vno manifeste vero et infero manifeste falsum. et arguo sic in boccardo hō non est aīal. et oīs hō est aīal rōnale. ergo aīal rōnale non est aīal. p̄c̄lo est manifeste falsa. ex quo genius negat de sp̄e. Tūc vltra p̄clusio est falsa. ergo aliqua p̄missarū. et non minor p̄z oīs hō est aīal rōnale ergo maior sc̄z hō non est aīal. Si ergo ita maior est falsa sc̄z hō non est aīal. ergo ei⁹ contradictoria est vera. sc̄z oīs hō est aīal. tenet p̄na p̄ legē et naturā p̄dictoriarū et hec fuit cōclusio p̄ncipaliter intenta.

Notanduz secūdo Aristotiles

pbat in tertu. q̄ nulla demonstratio ostēsiua recipit formaliter hoc p̄ncipiū non contingit simul esse vel non. siue in p̄p̄ia forma. s̄z vtrūq̄ virtualiter t̄m̄z arguit sic Si em̄ hoc p̄ncipiū formaliter poneretur in demonstratōe ad ostendendā aliquā conclōem vel ergo poneret ad maiore extremitatē. vel ad minore vel ad mediū. tenet p̄na ex sufficiēti diuisione. non sunt em̄ plura in p̄missis demonstratōis nisi hec tria. sed nullū illorū p̄t dici. igitur non p̄t poni in demonstratōe. Misior p̄bat. q̄ quicqd̄ ponitur in p̄missis sine quo et eque perfecte et eque necessario inferē conclō hoc sup̄flue ponit. sed sine isto p̄ncipio formaliter in demonstratōe posito eque bene et eque necessario sequit̄ conclusio ergo ponitur superflue. exempligratia vbi ex pte maioris extremitatis frustra additur. vt hic omīs homo est animal et nō est non aīal. fortes est homo. ergo fortes est aīal et non est nō aīal. ibi superflue ponitur et non est non aīal. p̄z per hoc em̄ q̄ dicit̄ oīs homo est aīal satis significatur et ex p̄mitur q̄ non est non aīal. sic s̄l̄r dice retur si adderetur ad minorem extremitatem vel ad mediū p̄z igit̄ q̄ demonstratōes ostēsiue non vtunt̄ illo p̄ncipio sc̄z q̄ affirmatō et negatio non sunt s̄l̄ vera. neq̄ ex pte maioris extremitatis nec mediū nec minoris extremitatis. Unde dicit egidi⁹ q̄ in p̄dicto exem̄plo q̄ licet maior p̄p̄o sic formata aliquid affert ad conclōem inferē. dam et quantū ad modū concludēdi. Non tamen quantū ad veritatem demonstrādī. q̄z nihil plus certificatur cuz dicitur oīs homo est aīal. et non est non aīal. q̄z si solū dicerem oīs hō est aīal.

Notandum est tercio Q. des

demonstratio ducens ad impossibile bene vtrū illo principio de quo libet affirmatiuo vel negatiuo vera quantū sufficit ad p̄positū suū. Unde dicit doctor sanctus hic in cōmento. Demonstratio ad impossibile non vtrū illo p̄ncipio de quolibet affirmatiuo vel negatiuo

vera in sua cōmunitate et sub illis terminis ens, non ens, sed quantum sufficit ad scientiam in qua fit talis demonstratio, ut si in geometria accipiatur rectum et non rectū et ostēdatur de aliqua linea qd sit recta p hoc qd falsum est eam esse non rectā ducēdo ad impossibile. Modus autē ut inquit paulus de venecijs, iuxta mentē aristotilis recipiendi pncipiū affirmatim in demonstratōe ducente ad impossibile est iste, ut si quis velit pbare qd aliqd animal non ē homo Arguat sic, Omne animal est hō, equus est animal ergo equus ē homo. Ista p̄na est bona et formalis qz in dārii, sed p̄clusio est falsa ergo aliqua p̄missa ē, sed non minor ergo maior. Tunc sic maior est falsa igitur suū cōtradictoriū est verū, tenet p̄na, qz non p̄tingit duo p̄radictoria esse sūt vera vel simul falsa, per legē et naturam p̄radictoriarū p̄ ergo quō demonstratio ducēs ad impossibile accipit hoc pncipiū de quolibet affirmatio vel negatio vera ē de nullo ambo simul, nō in sua cōitate sub illis terminis ens vel nō ens, sed sub terminis illis qd alicui scie p̄veniūt. ¶ Sequē correlarie qd demonstratio ducens ad impossibile nō est p̄prie aliqd vn⁹ syllogism⁹ s; magis discursus fact⁹ ex trib⁹ p̄cessib⁹ ut hoc declarat scōdo p̄orū.

Notanduz quarto et ultimo

Quia aristotiles p̄n̄r ostēdit quō scie se habeāt ad pncipiā cōia dicit em̄ in textu qd oēs scie p̄municāt secūdu cōia sicut ex his quibus demonstrant, non sic qd scientie sp̄ales vterent pncipijs cōmunitibus, sic qd ip̄a substantialiter ingrediātur demonstratōem, sed sic qd ip̄a virtus aliter em̄ demonstratōem ingrediunt nec etiam scientie speciales vtuntur pncipijs cōmunitib⁹ in sua cōmunitate manentib⁹ sed scōm p̄nalogiam et contractōem ad suū p̄positum. Non vtunt et ip̄s sic qd de ip̄is aliquid demonstrarent, et ut p̄clusionib⁹, Aristotiles et ostendit quō dyaletica et methaphisica aliter vtunt pncipijs cōmunitibus, quā scientie sp̄ales vnde et ostēdit doctor sanctus qd aliter dyaletica est de cōib⁹ et p̄na p̄bia. Methaphisica em̄ est de cōib⁹ qz eius p̄sideratō est circa res cōes, et circa ens et p̄es entis. Unde dicit quarto methaphisice, Methaphisica est scia qd speculatur ens, inquantū ens ē que hūc insunt. Dyaletica autē dicit cōis p̄tando qz tradit artē et regulā pbando pncipiā et pbabiliter de ip̄is determinat. Logica em̄ est de ope rōis, Rō autē circa om̄ia que sunt habet negociari. Argumētat s; dyaletica circa oia pbabiliter. ¶ Sequitur correlarie p̄mo qd methaphisica vel p̄ma p̄bia est de cōib⁹ s; qz de rebo subiectis sue p̄sideratōi, ei⁹ em̄ p̄sideratio ut dictū est

est circa ens dyalectica aut est de ipſis tanquā de his de quibz pbabit
liter ostēdit. ¶ Sequitur correlarie scōdo q dyalectica nō est determinā
nati generis subiecti nec determinate diſi. patet qz quilibet sciētia
que est determinate diſi vel determinati gnis pbat tñ vnā par
tem ptradictōis. sed dyalectica pbat indifferēter vtrāqz prem ptradictōis
ergo maior est nota. Minor qz ppō dyalectica assumit vtrāqz
prem cōtradictōis et ipse dyalecticus dat electōez respondēti quā par
tem velit eligere. postea aut aristotiles in textu ostendit qñ sciētie
babeant se circa pncipia ppiā. et ostendit qz quilibet sciētia habet
ppias interrogatōes sūr quilibet sciētia habet ppias respōsiones
et qz quilibet sciētia habet ppias disputatōes. primum aristotiles
pbat. scz qz quilibet sciētia habeat ppias interrogatōes. qz idem ē
interrogatio sylogistica et ppositio cōtradictōis. sed quilibet sciētia
habet ppias ppos. ex quibz fit sylogismus. ergo quilibet scia habet
ppias interrogatōes scibiles ex quibz fit sylogismus. ¶ Sed correla
rie qz interrogatio est ppō sumpta an actualē sylogistatōem cū signo
quesitiuo vt hēc vtrū oīs hō sit disciplinabilis. sed oīs sumpta sine
signo quesitiuo vocat ppō. vt oīs hō est disciplinabilis. Secundum
aristotiles pbat scz qz quilibet sciētia habeat ppias respōsiones.
patet quia sicut quilibet artifex determinate interrogat ita determi
nate responder. sicut ergo sciētia bz ppias interrogatōes. sic debet
bie ppias respōsiones ex quo rñsio corrūdet interrogatōi. ¶ Sequit
correlarie qz sicut nō oīs interrogatōes pñent ad quālibet sciam
sic et nō oīs rñsiones pñent ad quālibet sciam. vñ dī pmo phis
sicoz nō em oīs soluere opret. Tercū aristotiles pbat scz qz oīs scia
bz ppias disputatōes. p3 qz oīs scia bz ppias qstōes et interrogati
ones sed disputatio fit ex interrogationibz et rñsionibz pcluditur qz
qz quilibet scia bz ppias disputatōes et pbat etiā a signo quia illuz
dicimus bene arguere contra geometriā qui arguit ex pncipijs et p
positionibz geometrie. sed illū dicim⁹ male arguere in geometria q
nō arguit ex pncipijs geometrie s3 ex pncipijs alteri⁹ sciēvñ et dictū
est pus non ptingit descēdere de genere in genus. p3 ergo qz in qñ
bet scia sunt ppiue disputationes. Istis notabilibus sic stantibus est.

Conclusio respōsalis Demō=

strator nō interrogat de pncipijs sed bñ de pclōe. pma ps pbat. Illū
de quo fit interrogatio de illo bz dubiū S3 demonstrator nō dubitat
de pncipijs. igitur nō interrogat de pncipijs. Maior est nota. qz
vbi est interrogatio ibi est dubiū. si enim aliquis certus esset non

interrogaret. Unde et regula est iuris qui certus est amplius certiorari non debet. Minor qz principia p que demonstrator demonstrat sunt certa et per se nota. al's em non pcederet ex notis et manifestis qd ē contra dicta sed q scda pars conclusōis sit vera. scz q demonstrator interrogat de conclusōe pbat. de quo est dubiū de illo est questio et interrogatio. sed de conclusōe demonstrāda ante actualem demonstratōem est dubium. igitur. maior est nota. Minor qz si nō esset dubium et incertitudo de conclusione demonstrāda. conclusio esset nota et sciretur ante actualem demonstratōem. qd est contra p us determinata. ¶ Sequit̃ correlarie pmo qz licet demonstrator interrogat non tamen sicut dyalecticus. qz dyalecticus interrogat vtrā: qz ptem contradictōis. et vtrāqz pbat. sed demonstrator interrogat vnam ptem quā pbat. ¶ Sequit̃ correlarie scdo qz cū dicit̃ demonstrator interrogat hec p̃t dupl'r intelligi. Primo qz ipe interrogaret d pncipijs. et sic falsum est qz sunt nota et indemonstrabilia. Scdo qz demonstrator interrogaret de conclusōe. et sic dupl'r. Primo vt interrogaret de conclusione. ppter hoc vt vtrāqz ptem demonstraret. et sic etiam falsum est. scdo vt demonstraret tm̃ ptem vnam et sic concedit̃ qz demonstrator interrogat. ¶ Sequit̃ correlarie tercio qz demonstrator non habet viā demonstrādi vtrāqz ptem p̃dictōis. p3 qz vna ps conclusōis est falsa mō falsum nō est demonstrabile. sed dyalectic' h3 viā ad vtrāqz ptem p̃dictōis. p3 qz dyalectic' pcedit ex pbabilibz mō tam vez qz falsum p̃t esse pbabile. Unde dicit̃ octauo topicorū Multa falsa pbabiliora sunt veris. hec paulus de venecijs.

Aquitur primo demonstrator interrogat ergo conclusio falsa. pbat̃ tur qz dubitat aliqui ipe interrogat. Sed demonstrator de conclusione demonstrāda dubitat igit̃. Maior qz dubia querunt non est em aliud finis questiois nisi vt dubia absoluant̃. Uñ dicitur tercio methaphisice qz bene dubitat bene sciet. Minor patz ex dictis. conclusio em̃ ante demonstratōem est dubia sed post demonstratōem tunc fit certa. ¶ Dico vez argumentū p̃dict̃ qz demonstrator interrogat conclusiōem demonstrandā. nō t̃m sic sicut dyalecticus. qui vtrāqz p̃ez p̃dictōis querit. sed demonstrator tm̃ vnam ptem vt dcm̃ est pus.

Arguit̃ scdo Demonstrator interrogat igit̃. pbat̃ ille qz questioes vere scibiles terminat. ille interrogat Sed demonstrator est hmōi igitur. Maior est nota quia questiones vere scibiles non terminant̃. nisi eas interrogaremus. Minor p3 scdo huius vbi Aristoteles enumerat quatuor questiones vere scibiles. scz questiones si ē quid est. quia est. et ppter quid est.

Arguit tertio. Dis sciētia hz ppias interrogatōes. sed scia de
mōstratiua est vere scia. igit. Maior pz ex dictis. Minor ē no
ta Ara em̄ demāndi est de demōstratōe mō demōstratio est sylogis
mus faciēs scire. ¶ Dico q ista argumēta bñ cōcludūt q demōstra
tor interrogat sed nō sicut dyaletic⁹ vt declaratū est.

Arguit q̄rto. Scie spēales nō vtunt pncipijs cōib. igit. pbatūr
Illo vtūt scie spēales p qd demōstrāt et scire faciūt sed hoc so
luz sit p principia ppiā et nō cōia. igit. Maior ē nota. qz q̄libet scia
vtūt suis instrumētis. Minor pz qz scire ē p pncipia ppiā et nō cōia
¶ Dico verū argumētū cōcludit q scie spēales vtūt pncipijs cōib
nō sic q subalter demātiōem et formaliter ingrederēt. Sz vtuntur
eis tanq̄ his q demōstratōez ingrediunt virtualiter tm̄. nec et scie
spēales vtunt pncipijs cōib fin se. et in sua cōitate manētib. sed cō
tracto mō et fm analogiā et suū ppositū. In pncipijs em̄ spēalib et
ppijs saluāz virt⁹ pncipij pmi. ¶ Sequit̄ correlarie pmo q dyaleti
ca inq̄ntū est scia tūc nō pbat nisi vnā partē cōtradictōis. Sz inq̄n
tū est mod⁹ sciēdi tūc pbat et docet pbare vtrāq̄ partē cōtradictio
nis. ¶ Sequit̄ correlarie scdo q licet cōiter dicim⁹ argumētatiōez eē
subiectū totū logice. et sylogismū pncipalitatē tm̄ hoc nō est cōtra p
us dicta vbi dictū est q dyaletica nō est determinatī gñis subiecti.
hoc em̄ q hic dicit̄ q dyaletica nō ē determinatī gñis subiecti. hoc
intelligit̄ de dyaletica vtente licet dyaletica docēs p̄t eē determinatī
gñis subiecti. Nec Paul⁹ de venerijs. Un̄ dyaletica docēs est q do
cet et tradit̄ reglas arguēdi ⁊ sylogisandi Utens vō ē discursus ⁊ p
cessus ab vno in aliud et hec repit̄ in qualibet sciētia Nec iūe.

Quoniā autē sunt geometrice interrogatōes nōne sunt et nōn
geometrice Et que fm vnāquāqz sciaz q fm ignorātiā quālīo
libet nō geometrice sūt Et vtz q fm ignorātiā sit et q ex op
positis sylogism⁹ aut palogism⁹ Scdm geometriā aut aut ex
alla arte vt musica est interrogatio nō geometrica De geome
tria aut q adinulcē palleas subire op̄inari geometrica quodā
DD ih

Libeꝛ

Primus

mō est et geometrica Allo mō dupliciter em̄ est hoc. sicut aris
mon id est qđ est sine sono Altera qđem nō geometrica. est in
non habēdo. Altera vero in prae habendo. ⁊ ignorātia bec.
que ex bmoī pīncipijs cōtraria est In doctrinis aut nō ē sīlī
q̄ mediū sit semp duplī Etē de hoc omī ⁊ hoc itē de allo
omī dicit Qđ aut p̄dicat nō dicit omī bec aut sunt vt videre
est intellectui sed in rōnib⁹ latet vtz oīs circul⁹ figura sit Si
aut scribat manifestū est Qđ aut sūt carmina circul⁹ manifestū
qm̄ nō est Flō oportet aut instātia in spm̄ ferre si sit. p̄pō indu
ctiua. Sicut em̄ neq; p̄pō est q̄ nō est in plurib⁹. nō em̄ erit in
omīb⁹. ex vlib⁹ aut est sylogism⁹. Manifestus aut ē qm̄ neq;
instātia ē Edeꝛ em̄ sunt. p̄pōes et instātie quā em̄ fert instātia
Bec erit vtz p̄positio aut dyalectica aut demonstratiua. Eō
tingit autem quosdam non sylogistice dicere. p̄pter hoc q̄ ac
cipiunt vtriusq; inherētia vt et Schenes facit q̄ ignis in
multiplicata annalogia sit et nanq; ignis cito generatur vt dī
cit et bec annalogia Aliquando quidem igitur sylogizare
non contingit ex acceptis Aliquando contingit sed non vide

Posteriorū Fo. LXXXIII

tur Si autē impossibile esset ex falsis vix mōstrare facile vtiq;
esset soluere Conuerterent em̄ ex necessitate. sit em̄ cōclusio a
esse. hoc autē cum sit. ea vtiq; sunt. que noui qm̄ sūt vt b ex bīs
demonstrabo quoniam illud est Conuertunt autem magis q̄
sunt in mathematicis quoniam nullum accidens recipiūt sed
in hoc differunt ab bīs que sunt in dialoḡis sed diffinitōes
augent autem non per mediā. sed in post sumendo. vt a d e b
hoc autem de c iterum hoc de d et hoc in infinitum. Et in
latus vt a de c et de e vt est numerus quantus sit b aut in
finitus. Hoc autem in quo sit a in prima numerus in quo sit
b numer⁹ impar numer⁹ in quo sit c est itaq; a d e c Et est par
q̄nt⁹ numer⁹ in quo sit d par numer⁹ in quo ē e est ergo a de c.

¶ Utrū scie doctrinales sint certissime. Pro intellectōe hui⁹ q̄stio
more. Notādū pmo. Qd postq; aristo. oñdit q in q̄libet scia sūt ppe
interrogatōes ppe rñsōes et disputatōes. Itā pñr oñdit q in q̄libet
scia demeritiua sūt. ppe deceptōes ⁊ ignorātie licet rari⁹ cōtingāt in
sciētijs demeritijs q̄ in dialēticis Et mox in p̄mis aristo. tres q̄stio
nes q̄s ⁊ soluit. P̄ia q̄stio ē utrū qdā sint interrogatōes geometrice
et qdā nō geometrice. Scda q̄stio vt utrū interrogatōes q̄ sūt circa
ignorātiā geometrie an sint ⁊ debeāt dici interrogatōes geometrice
vel nō vt si aliq; interroget p oppōita p̄ncipijs geometrie Exēplū vt
si q̄s quereretur pñt nē linee pallele si in infinitū. p̄raberetur nō pcur
rere Tertia utrū sylogism⁹ ignorātie sit sylogism⁹ vt p̄alogism⁹. Ad
primā q̄stionē rñdet aristo. in textu et dē q aliq; interrogatōes vidēt
QD iij

ptinere ad aliquā sciāz, et tñ nō pñrēt ad eā, sicut pñlōnes arithmetice vidēt eē geometricce et tñ nō sūt geometricce. Tñ dī bīc Eūclīdī qd aliq vident eē pñpōes vel interrogatōes geometricce, et etiā sunt geometricce vt sup datā rectā lineā triangulū eqlaterū collocare, silt̄r hec oīs triangul⁹ hz tres angulos eqlēs duob⁹ rect⁹. Aliq aut pñlōes vt pñpōes nō vident eē geometricce z tñ sūt geometricce vt oculo vidēt dextrū et sinistrū magnitudis. Aliq aut vident geometricce z nō sūt geometricce vt sūt qñti toni ad qñtū tonū ē pñpōitio sesq̄quorta Aliq etiā sūt q nec vident eē geometricce nec etiā sunt geometricce, vt omīe graue mouet deorsum et omīe leue sursuz. ¶ Seq̄ correlative q cōclusiōes musicce nō sūt geometricce qz nō sunt p pñcipia ppa geometricce sed arithmetice, tñ vidēt geometricce ppter pñpñq̄ratē z affinitatem ipsius geometricce cū arithmetica, q affinitas pñt eē ex qñtuor pñio ex parte subiecti remoti qz qlibet illarū ē de qñtitate licet arithmetica sit de qñtitate discreta z geometria de qñtitate cōtinua. Scdō talis affinitas pñt attēdi ex parte pñcipiorū cōmunitū. Nā qlibet illarū vñt his pñcipijs. Omīe totū ē mai⁹ sua parte, silt̄r si ab eqlib⁹ eqlta demas remanētia erūt eqlia, licet h̄ est diuerso mō, vt dictū est ante. Tercio ista affinitas arithmetice et geometricce ē ex parte terminorū qz qlibet illarū vñt his terminis cubū qdratū circulare superficiale, licet geometer pñp̄le et arithmeticus transsumptiue. Quarto ex parte tradētis et cōtinētis qz Euclides in eodē libro scz in tertio elēmtorū docuit et demōstrat tā geometriā q arithmeticiam.

Notādūz est secundo Aristoteli

illes soluēdo scdā qñstionē motā, dī q pñpōes scdā ignorantia geo-
metricce aliq mō sūt geometricce, et aliq mō nō geometricce. Tñ qz subiectū et pñdicatū sūt termini geometricci, q sunt materia pñpōis. Ideo tales pñpōes sūt geometricce fm materiā et qz cōpositiō q ē forma pñpōis, nō ē geometricca. Ideo ille pñpōes fm formā nō sūt geometricce et qz materia nō dat eē nisi fm qdā forma aut dat esse simplr. Ideo a forma sumēda ē absolute ⁊ simplr demātiō, ppter quā cāz tales pñpōsitiōes sūt censende nō geometricce. Tñ sicut arismōn vel arickmōn dī vor siue cōsonātia aut qz nullā hz cōsonātiā, aut qz hz pñāā z malā cōsonātiā Ita aliq pñpō dī nō geometricca qz nō cōponit̄ ex terminis geometriccis. Aut qz pñe cōponit̄ ex eis. ¶ Seq̄ correlative q sic eadē materia nūero recipit diuersas formas successiue, qñū vna est pñueniēs, z alia discōueniēs Ita idē termini recipiūt diuersas pñpōes successiue, qñū aliq ē pñueniēs, que scz facit pñpōem verā, et aliquā

Posteriorū Fo. LXXXIII

disconueniens que facit p̄p̄tem falsam. Et sicut monstrū est humanum, rōne materie, sed non est hūanū rōne forme. Nōstruo sitas em̄ est disconueniēs forme hūane. Ideo p̄p̄tes facte ex oppositis p̄ncipiorū geometrie, nō dnt p̄p̄ie dici geometrice, nisi secundā materiā, sed non secundū formā vt lineę palelle concurrūt. Aristotiles in reu soluit terciā questionē et dicit q̄ syllogismus qui est in scientijs demonstratiuis, q̄ est secundū ignorantia nō est palogismus, q̄ licet peccat in materia, nō tñ peccat in forma q̄ est in mō et figura. P̄io intelligētia ergo hōy sciendū cū egidio Syllogism⁹ secundū scientiam est ille qui p̄cedit ex veris et p̄p̄is p̄ncipijs illi⁹ scientie in q̄ fit t̄lis syllogism⁹ vt sic arguēdo Oēs anguli recti sūt equales, sed isti anguli sunt recti, igit̄ isti anguli sunt equales. Syllogism⁹ vero secundū ignorantia est ille q̄ p̄cedit ex oppositis p̄ncipiorū vt oēs lineę palelle p̄currunt, sed iste lineę sunt palelle, ergo iste lineę p̄currunt. Sciendū etiā q̄ duplex est syllogismus, quidā est q̄ peccat in forma et quidā qui peccat in materia. In forma iste peccat in quo deficit aliqd qd requirit̄ ad formā syllogisticā vt si argueret̄ ex puris negatiuis vel p̄icularib⁹ fit p̄iugatio inuicilis, que p̄iugatio inuicilis im̄ pedit formā syllogisticā, vt dicit̄ p̄mo p̄iorū. Sed peccans in materia est ille qui assumit aliqd falsū vt quicqd non p̄didisti habes, s̄ cornua non p̄didisti ergo cornua habes. Maior est simplr falsa, q̄ decem oculos nunq̄ p̄didisti, et tñ nunq̄ eos habuisti. Aristotiles q̄ soluendo terciā questionē dicit q̄ syllogismus ignorantie qui fit in demonstratiuis scientijs non est palogismus, hoc est syllogismus peccans in forma, sed est syllogismus peccans in materia eo q̄ ex falsis p̄cedit, qd aristotiles sic p̄bat, q̄ si in demonstratiuis scientijs fieret palogismus vel syllogismus peccans in forma vel ergo fieret fallacia in dictione in demonstratiuis vel extra dēem sed nullū illoz est disconueniens igit̄. Nō in demonstratiuis nō fit fallacia in dictione, marie fieret fallacia equiuocatiōis q̄ illa est p̄ncipalis inter illas que sunt in dēe. Sed q̄ fallacia equiuocatiōis nō p̄ceat fieri in syllogismo ignorantie in demonstratiuis p̄bat, q̄ in fallacia equiuocatiōis est idē mediū secundū vocem et non secundū rem vt hic dīs canis currit, sic⁹ celeste est canis, ergo sidus celeste currit, et sic deceptio in fallā equiuocatiōis est ex p̄uocis. Sed mediū in demonstratiuis est dīs dicens q̄ quid est esse rei, qd mediū est notū intellectui tñ. Concludit̄ ergo q̄ in demonstratiuis scientijs non p̄t fieri fallā equiuocatiōis diffinitio em̄ non tenet se ex p̄e vocis, sed potius quiditat̄ et rei q̄ exp̄mitur per diffinitōem. ¶ Sequit̄ correlarie p̄mo q̄ cū aliqd p̄ponitur

Liber Primus

in voce potest latere equiuocatio, et sic accidit deceptio Exemplum
huius aristotiles ponit sicut hoc nomē circuli? equiuoce dicitur & figu-
ra et poemate, si ergo sic arguitur, omnis circulus est figura, poema ho-
meri est circulus ergo poema homeri est figura est deceptio hic. Si
vero ad sensum circuli? describas notū est, quod nulla est deceptio. Ma-
nifestū enim est quod carmina non sunt circuli? An dicitur Egidius? Homerus
poeta fecit quoddam carmen in greco quod grecus fuit quo carmine erat
sententia et narratio circularis. Unde tale poemata vel carmen dicitur
circulus similitudinarie. ¶ Sequitur correlarie secundo quod nulla fallacia
rū in deōe potest fieri in demonstratiuis per quod fallacie in deōe causas sue
appntie hnt ex pte vocis ut ostendit primo elencoꝝ, sed in demonstra-
tiuis non est respectus ad vocē, sed rem vel quidditatem per diffinitōem
quidditatiuā importatā. Unde dicit cōmentator septimo metaphice
Dio est sermo quidditatis et eēntie. ¶ Sequitur correlarie tercio quod si fallacia
equiuocatiōis nō hz fieri in demonstratiuis, nec aliq̃ alia fallacia in deōe, per
quod fallacia equiuocatiōis est pncipalior inter eas, ut ostendit primo elen-
coꝝ, si ergo negat pncipale et negat minus pncipale vel accessoriū.

Notandus est tertio Quid Aristotiles

stotiles, pbat in textu quod in demonstratiuis scientijs non fit palogism⁹
extra dictionē. pbat et primo ostendit vnum p̃suppositū, et necessa-
rium, ad pbandum suū ppositum et est hoc. In scientijs doctrinali-
bus raro fiunt et ferunt instantie, patet quia in demonstratiuis non
potest dari instantia nisi vltis ex quo demonstratiue sciētie syllogizant et
demonstrant ex vltibus que vltis sunt vere in oibus, graue ergo et
rarum est quod fiet instantia in demonstratiuis, sed in dyalecticis facile est
ferre instantiā quia dyalecticus pcedit ex pbabilibus que non sūt ne-
cessarie vera quia pbabile est quod omnib⁹ aut plurib⁹ aut maxime sa-
pientibus videat esse verū, ut ostendit primo topicoꝝ. Tunc pba-
tur sic quod in demonstratiuis scientijs non fit fallacia extra dictionem.
Fallacijs enim extra dictionē cōmyniter obuiam⁹, dando et ferēdo in-
stantiā ostendendo aliquē defectum ut ostendit secundo elencoꝝ. Sed
in demonstratiuis nō facile potest dari instantie ex quo demonstratiue scie-
pcedunt ex vltibus que sunt necessarie vera. Aristotiles secūdo quod in
demonstratiuis non potest accidere fallacia extra deōem pbat quod si aliq̃ ma-
xime pntis, ex quo illa videt esse cōmunit⁹ sed fallacia pntis non potest fie-
ri in demonstratiuis, igitur nec aliq̃ alia extra dictionē fallacia potest acci-
dere in demonstratiuis. Minor pbat fallacia pntis fit quia ex falso
infertur verū ut potest hic declarari. Nec enim pntis est bona, nō curis

Posteriorū Fo. LXXXV

Igitur aial currit, a spē ad gen⁹ affirmatīe. Si ecōuerso arguo aial currit ḡ hō currit, hic est fallā pñtis et aīas aial currit pōt esse vez sine isto hō currit. Sz in demonstratīe sciētījs nūq̄ ex falso sequit veruz. Concludit q̄ in demonstratiuis nō fit fallā pñtis. Maior pz ex dictis; etis, ex falsis em̄ bñ sylogizat vez, vt oīs asinus est risibilis oīs homo est asinus ergo oīs homo est risibilis, sed nūq̄ ex falso demonstratur verum, quia non ens non est causa entis, falsum autē est non ens vt pbatum est circa diffinitōem ipius scire. Item fallacia cōsequeutis fit ex eo quia in tali mō arguendi non est cōuertibilitas anz recedat et pñtis, sed in mathematicis et sciētījs demonstratiuis semp pcedit ex conuertibilitibz, igit. Maior pz ex dictis. Minor pbabitur in notabili q̄ro In demonstratōe em̄ est triplex pueritilitas Est em̄ pmo conuertibilitas pmissaz et cōclusionis in veritate. Scdo ē conuertibilitas terminoz, qz demonstratō est ex his que predicant fm q̄ ipm vt dictū est pus. Tercio in demonstrationibz est cōuertibilitas tas cause et effectus. In demonstratōe em̄ pbatur effectus ex ppria causa, modo vt dicit scdo pbsicoruz, causa in actu et effectus in actu simul sunt, et postro vno ponitur reliquū. ¶ Sequit correlatīe pñtis mo q̄ in demonstratiuis sciētījs non pñt fieri palogisimi peccātes in forma pz quia tales vel sunt fallacie in dictione vel extra dictionem vt ostenditur pmo elencor, sed in demonstratiuis nec fiunt fallacie in dictione nec extra dictōem vt pbatum est. ¶ Sequit correlatīe scdo q̄ in demonstratiuis sciētījs bene fiūt sylogisimi peccātes in materia, quando scz assumūtur oppositaveroz pñcipioz et fit argumentatō vt hic. Dēs linee palelle concurrūt, sed, a, z, b, sunt linee palelle, ergo a z b cōcurrunt. Maior est simplr falsa. Linee em̄ palelle sunt linee equedistantes quas cōcurrere est impossibile.

Notandū quarto et ultimo.

Aristoteles in textu ostendit quare magis vsus est in libris suis et maxime in scientia libri posteriorū exemplis mathematicis. Cuius pñtis dat hāc qz in mathematicis minor fit deceptio q̄ in alijs sciētījs. Under dicit cōmētator scdo methaphisice pñmo, 19, demonstratōes mathematice st in pmo ḡdu certitudis pbat aut aristō, pmo q̄ scie mathe, st alijs certiores tribz rōibz. Pñs rō ē ista Ille scie q̄ se magis offert intellectui st certiores alijs, sed scie mathe, st pñmō, igit. Maior ē nota, qz scientia est habit⁹ intellect⁹ vñ intellect⁹ certificatur. Ille ergo habit⁹ q̄ plus certificat et firmat intellectū certior dicitur. Minor probatur, quia illud quod magis se offert sensui, magis se offert intellectui. Ex q̄uo noticia intellectiua dependet ex noticia

sensitiua, dicitur enim tercio de aia oportet quaelibet intelligentē fantas-
 mata speculari et nihil est in intellectu nisi prius fuerit in sensu Sed
 scie mathematice magis se offerunt sensui Nā geometria nō pcede-
 ret absolute istā oīs circulus est figura, ppter equivocacōem hui⁹ qd
 est circulus qz posset sic argui vt dictū est, carmē homerī est circul⁹
 ergo carmen homerī est figura, qd est falsum sed solū pcedit illā vt
 equivalet isti oīs talis circulus est figura demonstrādo lineam vno
 termino clausam in puluere scriptā. Scda rō aristotilis est hec. 31;
 le sciētie sunt certiores alijs in qbus nō cōtingit instare piculariter
 sed vlr tū, sed in mathematicis instat vlr tū, 7 in alijs piculariter
 ergo scie mathematice sunt alijs certiores. Maior qz noticia vls
 est notior qz picularis, cum vls non ita faciliter mutat a veritate
 in falsitatem sicut noticia picularis. Minor pbat qz in mathemas-
 ticiis pdicatū inest subiecto secundū q ipm id est pueribiliter, mo-
 do illa que p se insunt necessario insunt sz illa que necessario insunt
 non habent instantiā. Tercia rō est ista. Ille scie sunt certiores que
 magis pcedunt p pueribilia, sed mathematice scie sunt hmoi, igit.
 Maior qz in pueribilibz est minor deceptio, sed vbi est minor dece-
 ptio ibi est maior certitudo. Minor pz qz in mathematicis demon-
 strat passio de subiecto p mediū pueribile. Scie aut naturales nō
 ita pcedunt p pueribilia, pz qz scientia pcedens p pueribilia pōe
 gñaliter demonstrare in secunda figura ex puris affirmatiuis vt bñ
 sequit omē disciplinabile est aial rōnale, oīs hō est disciplinabilis, q
 oīs hō est aial rōnale. Constat aut q phica non pōt gñaliter pcedere
 ex puris affirmatiuis in scda figura qz tūc argueret sicut arguebat
 scenes. Illud qd gñat in multiplicata pportōe cito generat, sz ignis
 generat cito, ergo ignis generat in multiplicata pportōe, et licz pñs
 sit vexpz ignis gñatur in multiplicata pportōe, non tū 7 pñs mu-
 tando terminū p similibz cōitatis vt aqua generat cito scz qñ gñatur
 ex aere re misso ergo aqua gñatur in multiplicata pportōe qd ē flm.
 Pro intelligentia hui⁹ tercie rōnis. Sciendū fm Egidiū. Illd gñat-
 tur in multiplicata pportōe cui⁹ quātitas est maior qz quantitas
 corrupti, et sic gñatur ignis ex aere et aer ex aqua et aqua ex terra,
 qz ex vno pugillo elementi inferiori gñantur decem pugilli elemen-
 ti immediati supioris, vt pz scdo de gñatōe Illud aut gñatur inde-
 terminata pportōe cui⁹ qñtitas est minor qñtitas corrupti et sic ge-
 neratur terra ex aqua, et aqua ex aere, et aer ex igne, qz ex vno pugil-
 lo elementi supioris gñatur decima ps vnus pugilli elementi infe-
 rioris vt etiā ostendit scdo de gñatōe Aristoteles etiā in textu pba-

Posteriorū Fo. LXXXVI

q̄ scie mathematice sunt firmiores alijs sciētijs. Et pbat hoc trib⁹ rōib⁹. Rō p̄ma sumit̄ ex pre pmissis pparat̄ ad cōclusionē et ē ista. In mathematica gñaliter si p̄misse sūt t̄e p̄clō est t̄a et ecōuerso ex pur⁹ affirmatiō. In alijs aut̄ sciētijs nō est sic. Maior est q̄ ibi arguit̄ ex p̄uertibilib⁹ inductiē et sic si p̄misse sunt vere et p̄clō ē t̄a Minor p̄ sic arguēdo. om̄e illud qd̄ gñat̄ in multiplicata annalōgia vel p̄portōe gñat̄ cito. sed aq̄ genita ex aere remisso gñat̄ cito. Igitur aq̄ gñat̄ in multiplicata p̄portōe p̄misse sūt t̄e et p̄clusio t̄a. Scd̄a rō Aristotil⁹ sumit̄ ex pre extremitatū pparat̄ ad mediū. et est ista. Mathematice scie nō recipiūt nisi ea q̄ sūt p se sed alie scie recipiūt ea q̄ sunt p accēs. ergo mathematice scie sūt firmiores alijs. Tene p̄na cū maiori q̄ mathematice scie recipiūt diōes subiecta et passiones que se inuicē p̄uertunt. et de se inuicē p̄dicant p se. vt notū ē. minor declarat̄ q̄ scia natural⁹ accēpit̄ p̄pōes istas. aq̄ est calida aer est frigid⁹. q̄ sūt p̄pōes p accēs. Tercia rō Aristotilis q̄ est ex pre mediū pparat̄ ad p̄mā p̄clōem et est ista. Scie mathematice non p̄cedūt nisi p vnū mediū ad vnā p̄clōem potissime demonstrat̄. Alie aut̄ scie p̄cedūt p plura mediā. ergo scie mathematice sūt alijs firmiores. Tenet p̄na sed añs notū est p cōmentatorē in plogo phicoz. Dicentem q̄ mathematice scie nō p̄cedūt nisi p vnū gen⁹ cause scz p formam. Alie aut̄ scie p plura. vt natural⁹ phia demonstrat̄ p q̄tuor gñā causa. rū formalē materialem efficientē et finalē. Methaphisica aut̄ p tria gñā causaz. scz efficientē formalē et finalē. Itē notabilib⁹ sic statib⁹ ē

Conclusio respōsalis Scien⁹

tie doctrinales sunt certissime. pbat. q̄ p scias doctrinales intelligitur scie mathematice et demonstratiue. Sz mathematice sūt certissime et firmissime vt pbatū est. Igit̄ scie doctrinales sūt certissime. et dictū est añ q̄ demonstratio ē sylogism⁹ faciēs scire. pbat̄ scdō cōclō Ille scie sunt certissime in q̄b⁹ nō p̄tingit̄ error. Sz in demonstratiō sciētijs raro p̄tingit̄ error. Igit̄. Maior q̄ vbi nō ē error ibi ē certitudo et certitudo excludit̄ errorē. minor est declarata in notabili tercio.

Arguit̄ p̄mo. p̄pōes fm̄ ignorantia geometrie nō dñt̄ dici geometrice. Igit̄. pbat̄ añs. Nulla scia est falsoz. sz p̄pōes fm̄ ignorantia geometrie sūt false. Igit̄ p̄pōes fm̄ ignorantia geometrie nō dñt̄ dici geometrice. Maior ē Aristotil⁹ p̄mo hui⁹. Cū dē scia est verorū Minor ē nota sūt em̄ tales p̄pōes p̄tra vītātē geometrie vt est ista. linee pallele pcurrūt. Dico v̄ez argumentū pcludit̄ q̄ p̄pōes scdōm ignorantia geometrie dicunt̄ geometrice nō quidē p̄mo et p se sed ex

consequenti et minus principaliter.

Arguit secundo. Mathematicæ scie nō sūt certissime. igit. pbat. q. scia de aia ē oim scia certissima. igit. pbat. aīa q. scia de aīa est de obiecto certissimo vt de aīa hūana q. ē incorruptibil' et est de his rebz q. qlibet expit in seipso vt de videre de audire. Dicovz argumētū pcludit q. scie mathēmatice nō simplr sūt certissime q. ad obiecta saltē q. sic methica ē certior z scia de aīa. sūt em iste scie de rebz certissimis in naturaz de rebz incorruptibilibz sūt em ista obiecta entia maxie in actu sed scie mathēmatice dñr certissime rōe modi demonstrādi. q. nō pcedūt nisi ex notioibz nature. Un z cōmētator dixit q. ipe scie sūt in pmo gdu certitudis Nec Paul⁹ de venetijs. Alij tñ dicūt q. scia de aīa ē certissima inter alias pres phie natural' z nō simplr.

Arguit tercio. Scie mathēmatice nō sūt certissime pbat. Scia p⁹ supponēs sūm nō ē certissima. scie mathēmatice p⁹supponūt sūm. igit. Maior ē nota. q. certū nihil sūm admittit. Minor q. mathēmatica p⁹supponit q. qualibet linea data ptingit dare maiore mō hoc est sūm. q. sic esset pcessus in infinitū. et etiā maxima linea q. est a terra vsq. ad vltimū celū. illa em est maxima distātia. ¶ Hoc argumētū soluit Paul⁹ de venetijs z dicit q. mathēmatic⁹ dicens q. qlibet linea data ptingit dare maiore. Nō vult q. simplr ita sit in re. sed vult q. s⁹ est vtz sūm imaginatōem mathematicā et hoc est vtz q. cūq. em linea data ptingit imaginari maiorem.

Arguit quarto. Scie mathēmatice nō sunt certissime igit pbat. q. p⁹supponūt sūm. igit. pbat. q. mathēmatic⁹ p⁹suppōit lineā obliquā p⁹ rectā. vt dr in textu et vt dictū ē pus. mō sūm ē q. linea obliq. ē r⁹ recta v⁹ cōuerſo. vt pz p⁹ dīos lineæ recte vel obliq. ¶ Hoc arñtū soluit Paul⁹ de venetijs dicens q. aristotiles non vult q. linea obliq. sit recta. sed vult q. linea obliq. significet rectā et hoc est vtz. vñ em oppositorū est cā noscēdi et iudex alteri⁹ vt etiā declaratū est ante.

Arguit quinto. Scie mathēmatice nō sūt certissime. igit. pbat. Illa scia nō est certissima cui⁹ pncipia sunt falsa. s. pncipia mathēmatica sunt falsa. igit. Maior ē nota. Minor pz. q. hoc ē pncipiū mathēmatice omne totū est mai⁹ sua pre et est sūm. pbat. q. sequit bñ. omne totū est mai⁹ sua pre. sed tu es totū. ergo tu es maior q. cor⁹ tuū et aīa tua. qd est sūm. Corp⁹ em est equale tibi. et aīa quia nō est quāta nō est minor quā tu. Hoc argumētū soluit Paul⁹ de venetijs z dr q. hoc pncipiū omne totū est maius sua pre. intelligitur de toto et parte quātitatiua. et non de parte essentiali. tñ em corpus q. anima sūt partes essentielles hoīs sed manus pes est p⁹ quātitatiua hoīs

Posteriorū Fo. LXXXVII

et quilibet est minor q̄ totum.

Arguit sexto. Hoc p̄ncipiū mathēatice est f̄m. Si ab equalibz
ēq̄lia demas remanētia erūt ēq̄lia. q̄ scie mathēatice nō ē cert
issime. pbat̄ aīis Inter 8 et 4 et 2 et 3 est ēq̄litas. quia vbiq̄ est p
portio dupla et tamē si a qualibet demant̄ equalia vt duo et duo re
manētia nō erunt equalia. pbat̄ur qz si ab 8 depono 2 manent. et
si a 6 depono 2 manent 4 mō. pportio 6 ad 4 non est equalis. ppor
tioni 4 ad 3. pportio enim 6 ad 4 est. pportio lesquis altera. et pportio
4 ad 3. est lesquitercia. videtur ergo qz si ab equalibz equalia demas
remanētia nō erunt equalia. ¶ Hoc argumentū soluit Paul⁹ de ve
nerijs et dicit qz si ab equalibus numeris depones numeros equa
les remanentia erunt equalia. qd non ptingit in pposito. quia hic li
cet demantur numeri equalēs nō tamen a numeris equalibz sed a
pportionibz equalibus. licet alij etiā dicunt qz si ab equalibz ppor
tionibus equalēs pportiones deponis. pportiones que manent sunt ēq̄
les de isto tamē non p̄tinet ad ppositum sed potius ad geometriam.

Arguitur septimo. Scientie mathēatice non sunt certissime.
igitur. pbat̄ur aīis Scientia in qua nō est bonū neqz finis nō
est certissima. Sed in mathematica non est bonū neqz finis. igitur.
Maior est nota. minor est aristotilis terciō methaphisice vbi ostēdit
qz in mathematica non est bonū neqz finis. ¶ Dico qz aristotiles non
voluit simpliciter qz in mathematica nō esset bonū neqz finis. Sed
voluit qz in mathematica nō ē bonū id est mathematica non p̄siderat ali
quid sub rōe boni moralis. scientie etiā mathēatice non sunt scien
tie p̄teritis sed veritatis. sic in mathematica nō est finis. quia nō de
monstrat p̄ genus cause finalis sed formalis t̄m.

Arguit vltimo. In sciētijs doctrinalibz error est maior deceptio
et ignorātia q̄ in alijs sciētijs. et maxime dyalecticis. pbat̄. quia
scientie demonstratiue vel doctrinales sunt certiores et firmitiores q̄
alie. ex q̄ sunt in p̄mo gradu certitudinis. ergo etiā error q̄ accidit in
ipsis est maior q̄ error in alijs sciētijs. Tenet p̄sequētia p̄ locum
a sensu contrario. ¶ Discoverū est qz error in doctrinalibus sciētijs
est maior sed rarior. Modo aristotiles probat qz rarius contingit
errare in sciētijs demonstratiuis q̄ in alijs. ¶ Sequitur correlarie
primo qz demonstratiōes mathēatice nō augēt per media. p̄z qz
ad vñā p̄clusionem mathematicā nō possumus adducere plura me
dia possissima. q̄ vñum ex quo demonstratiōes mathēatice solū p̄cedunt
p̄ vñū gen⁹ cause. scz formalis vt pbat̄ commentator primo p̄phisicorū
Si autē essent duo tūc oportet qz vñū mediū sit immediatū et aliud

remotū. qđ nō p̄t eē in demōstratōe potissima qz tal sp̄ ē ex immedia-
tis. ¶ Sequit̄ correlarie scđo qz demōstratōes mathematice augeri
p̄nt in post sumēdo rōe pluriū subiectoz hñtiū se fm sub et sup̄. vt
demīata bāc passiōē hīe tres anglos de triāgulo possū eā demīare
de isochele 2 postea de isto isocheli qđ ē descript⁹ in semicirclo aureo
et postea de isto yfoceli qđ ē descript⁹ in semicirculo cupreo. Tercius
em̄ isocheles 2 iste isocles hñt se fm sub 2 sup̄. 2 tal p̄cessus p̄t fieri
in infinitū. Infinitē em̄ spēs p̄inēt sub nūeris et figuris. Sequit̄ cor-
relarie tercio qz demīatōes mathematice etiā p̄nt augeri in lat⁹ qñ
scz multiplicāt dñe laterales 2 tal augmētatio nō p̄cedit in infinitū
tū qz dñe eēntiales rez nō sūt infinite imo non sūt nisi due 2 de isto
mō Aristotiles pōit exēplū de par 2 imp q sūt dñe laterales numeri
qñti. 2 multiplicāt dupl̄ p̄mū em̄ oīs nūer⁹ qñt⁹ ē finit⁹ vl̄ infinite⁹
sed nūer⁹ par ē nūer⁹ qñt⁹. ergo nūer⁹ par ē finit⁹ vl̄ infinite⁹. Scđm
exēplū oīs nūer⁹ qñt⁹ ē finit⁹ vl̄ infinite⁹ s; nūer⁹ impar ē nūer⁹ qñt⁹.
q nūer⁹ par ē finit⁹ vel infinite⁹. ¶ Sequit̄ correlarie qz augere demīa-
tōez p̄ media ē ad eādē p̄lōem hīe plura media potissima qđ ē im-
possibile. Rōez hui⁹ assignat Egid⁹ istā. qz mediū demīatōis potiss-
sime ē diorel s; vni⁹ rei ē vna diorel potissima. diorel em̄ indicat eē rel. s;
vni⁹ rei ē vniū ēē. Si em̄ vni⁹ rei eēnt plura eē tūc vna res eēnt plures
et nō vna res. Dico potissima qz nō potissima p̄nt eē plura media vt
sic arguēdo oē aial rōnale ē risibile. oīs hō ē aial rōnale. q oīs hō ē risi-
bile. vltra oē flebile ē risibile oīs hō ē flebil. igit. vltra oē disciplina-
bile ē risibile oīs hō ē disciplinabil. igit vltra oē admiratiuū ē risibile
oīs hō admiratiu⁹. igit. ¶ Sequit̄ correlarie qñto demīatōez auge-
re in post ē demīatōez multiplicari p̄ subsumptōem pluriū inferioz
sub suo supioz. vt sub triāgulo subsumit̄ isocheles yfopleur⁹ scalenō
et sub hō itez alia qbz oibz oñdit̄ inesse ista passio hīe tres anglos
licet n̄ p̄mo. Sūtr hō oē corp⁹ ē suba oē corp⁹ aiatū est corp⁹. oē aial est
corp⁹ aiatū. oīs hō ē aial. fontes ē hō igit oē corp⁹ aiatū ē suba oē aial
ē suba oīs hō ē suba fontes ē suba qñ tali demīatōe sp̄ minor p̄cedē-
tis demōstratōis v; eē mater sequētis. ¶ Sequit̄ correlarie sexto demō-
stratōez augeri in lat⁹ est multiplicare demīatōem p̄ subsumptōez
pluriū coeoz sub medio vt cū multe spēs coeque subsumūt̄ sub vno
gñe. spēs em̄ vt vult purphirius sūt coeque sub gñe vt sic arguēdo
omē aial ē suba oīs hō ē aial. oīs asin⁹ ē aial. oīs leo est aial q oīs hō ē
suba oīs asinus est suba omīs leo est suba.

ad qz dñt scire qz et ppter qđ scire. p̄mū quidē in eadē

Posteriorū Fo. LXXXVIII

scientia et in hoc dupliciter Uno q̄dem modo si non per me:
dium fiat syllogismus Non em̄ accipitur prima causa sed q̄ est
ppter quid scientia fm̄ primā cām Allo vero modo si non est
per media q̄dem sed nō per cām sed p̄ puertertia et p̄ notius
Nihil em̄ p̄bibeat eque predicantiū notius esse aliquādo non
cām quare p̄ hanc erit demonstratio vt quia p̄pe sunt planete
ppter id qd non scintillant Si igitur in quo c planete in quo
b non scintillare, in quo a p̄pe esse verum igit b de c dicere pla:
nete enim non scintillant sed et a de b non scintillans p̄pe est.
hoc autem accipiat aut per inductōez aut per sensum neces:
se est ergo a ip̄i c inesse Quare demonstratū est q̄ erraticæ p̄pe
sunt, hic enim syllogismus non est propter quid sed quia. Non
enim ex eo q̄ non scintillant prope sunt, sed ppter id q̄ prope
sunt non scintillant Contingit aut per alterū alterz mōstrare
et erit ppter quid demonstratio vt sic c erraticæ b prope esse a
non scintillare est igitur et b in c Quare et in c a et in b a qd
non scintillare, et erit propter quid syllogismus accepta enim
est prima causa Iterum sic lunam demonstrant q̄ per incre:
R R iij

menta circularia sit Sic qđdem igitur ipius, quia factus est sy-
logismus. Ecōuerso aut posito medio ipius propter quid sit
sylogismus Non enim ppter augmenta circularis est sed quia
circularis est recipit augmenta bñōi luna sit in quo c in quo
b augmentum in quo a circulare In quibus autem media nō
conuertuntur sed transcendent et est notius quod nō est cau-
sa quia demonstratur et nō ppter quid Amplius in qbus me-
dium extra ponitur et in his em ipius qz non ppter qđ demō-
stratio est. Non em dicif causa vt quare nō respirat paries qz
nō est animal. Si em hoc non respirādi causa est oportet esse
animal cām respirādi. vt si negatio est causa ipius nō esse affir-
matio est esse. Sicut sine mensura esse calida et frigida non sa-
nandī causa, quia cum mensura esse causa est sanandī. Simill-
ter autem et si affirmatio ē causa ipius eē, negatio est causa nō
ēē. In his autem sic demonstratis quod dictū est nō contin-
git non enim omne animal respirat Sylogismus aut bñōi
causa sit in media figurare si a animal in quob respirare in quo
c paries. In b igitur omī est a omī em respirās animal est in

Posteriorū Fo. LXXXIX

c animal nullo esse a. Quare neq; in c nullo est. non igitur res
spirat parles Comparant enim b mōi causarum dictis scōm
excellentiā hoc autem est plurimum distantes medium dice
re. Sic enim illud est anatharsidis. q; in scitis non sunt sibi
latores neq; enim vires Scōm quidem eandem scientiam et
scōm eorum positōem de differentiē sunt ipius quia ad eum
qui est ppter quid syllogismum. Alio autem modo differt pro
pter quid ab ipso quia. quod est per aliam scēciā vtrunq;
speculari huiusmodi aut sunt quecunq; sic se habent adinuicē
q; alterum sub altero est vt specularia ad geometriā Machi
natiua ad steriometriā et armonica ad arithmeticā et appa
rentia ad astrologiā fere aut vniuocē sunt Harū sciētiā que
dam vt astrologia mathematica que est naualis. et armonica
mathematica que est fm auditū hoc aut ipm q; sensibilis est
scire sed ipm ppter qd mathematicorū hī em causaz demōstra
tiones bñt et multotiens nesciūt q; Sicut vñ cōsiderātes mul
toties quedā singulariū nesciūt ppter id qd nō intendūt. Sūt
aut hec quecunq; alterz qdem sūt fm subam et vtrūq; specieb;
R R qii

Liber

Primus

mathematice em̄ circa spēs sunt. Non em̄ de subiecto aliquo
 si em̄ de subiecto aliquo geometrica sunt sed nō fm̄ qđ de sub
 secto sunt. Habet aut̄ ad speculatiuā sicut hec ad geometriam
 Alla ad istā vt id qđ de ydelispm̄ qz phici est scire sed ppter q
 spectul aut simplr aut fm̄ doctrinā Dulce em̄ z nō sub se in
 nicē sciētiāz se bñt sic vt ad geometriā medicia Qx em̄ vulne
 ra circularia tardius sanantur medici scire quia propter quid

geometrie.

¶ Utrū deminatio ppter qđ et deminatio qz ē inter se differāt. Pro in
 tellectōe hui⁹ q̄stiois more. Notādū ē pmo. Qd postq̄ aristo. ostēdit
 sciāmet deminatioēz q̄ gñat sciā qz ip̄a pcedit ex p̄iis. Tā p̄r aris
 stotiles pōit dñāz inter deminatioē ppter qđ et qz ē p̄pando vnam
 deminatioēz ad aliā p̄io oñdit dñāz inter deminatioēz ppter qđ. et qz
 est in eadē sciā. Scđo oñdit eaz dñāz in diuersis sciētiis. Ostēdit
 itaqz. n̄ p̄mis qđ deminatio ppter qđ et qz ē in eadem sciā dñt duplr.
 Quia qz deminatio ppter qđ semp pcedit p cāz immediatā et primā
 Deminatio aut̄ qz ē aliqñ pcedit p cām remotā. dñmō talis cā notior
 sit q̄ effect⁹. Scđo dñā qz deminatio ppter qđ nunq̄ pcedit p effe
 ctū. Deminatio aut̄ qz ē. aliqñ pcedit p effectū tā quertibilē q̄ nō cō
 uertibilē dñmō ille effect⁹ notior sit cā sua. Ponit aut̄ aristo. duo ex
 empla de deminatioē qz ē. Et pmo ponit exēplū de deminatioē qz ē q̄ sit
 p effectū quertibilē. vt si ēz velit p̄bare qđ planete ppe sūt vl̄ ppe sūt
 p hoc mediū scz nō scintillare tal deminatio ē qz ē. et pcedit in ea ab
 effectū quertibilē ad suā cām vt si qđ sic argueret. Quēcūqz stelle nō
 scintillāt ppe sūt. sed planete nō scintillāt ergo planete ppe sūt. Sic
 pcedit ab effectū ad cām qz ppe eē ē cā nō scintillatōis. Tñ scintilla
 re in xposito est idē qđ tremere sicut qñ videt nobis qđ cādela scintil
 lat. hoc est tremere et illa scintillatio in vidēdo stellas nō est in re sed
 ptingit ex debilitate visus n̄i ppter lōgā distātiā talis stellarū a visu

nostro. Nā tales stelle sic scintillātes sūt in octaua spera q̄ est in maḡ
distantia a terra vt oñdit thebit in tractatulo quodā de motu octauę
spere. Tñ recte dī Aristotiles scđo celi ppter lōge distātie mutat h̄ ē
tremis visus noster. Postea Aristotiles pōit modū quō dematiō tal
q̄ ē q̄ fit p effectū pueritibīlē d; pueri in dematiōe ppter qd in q̄ sit
pcessus a cā ad effectū d; em̄ pōit maior extremitas dematiōis. qz
ē. p medio in dematiōe ppter qd. et sic mutabīl demōstratio qz ē in
dematiōe ppter qd vt sic arguēdo. Quicqd ppe est nō scintillat. s; pla
nere ppe tñ q̄ planere nō scintillāt. hec dematiō ē p cām qz ppe ē ē
cā nō scintillatōis. Scđm exēplū Aristotil est si aliq̄s uellet pbare q
luna ē circular figure p hoc mediū qd ē accipe augmētū lumis cir
culariter. tūc in tali demiat cā p effectū et argueret sic Quicqd rect
pit augmētū lumis circulariter ē circularē. sed luna ē hmōi. igit lūa
est figure circular. Minor qz uidem⁹ ad sensū q luna recipit lumē
circulariter. post nouilunū em̄ appet ad modū arc⁹ z sic p successū
tpis recipit lumē cōplete vsq; ad oppōem. Recipe em̄ lumē circula
riter ē effect⁹ lūe circular. et lunā ē circularē ē cā illi⁹ qd est recipe
augmētū lumis circulariter z ille effect⁹ puerit cū sua cā. et puerit
tal dematiō qz ē in demiatōe ppter qd sic arguēdo. Quicqd ē circu
lare recipit augmētū lumis circulariter. sed lūa ē circular q̄ luna re
cipit augmētū lumis circulariter.

Notandū est secundo Aristō

niles in textu nūc oñdit quō dematiō qz ē. fit p effectū nō pueritibīlē
Pro quo notādū q effect⁹ nō pueritibīl ē duplex qdā ē cōior cā. z q
dā ē min⁹ cōis qz cā. Si effect⁹ nō pueritibīl fuerit cōmunior cā p em̄
pt demari cā negatiue in scđa figura. vt oīs ignis ē desiccatiu⁹. nlla
aq̄ ē desiccatio. igit nulla aq̄ ē ignis. p; em̄ qz ē desiccatiuū ē effect⁹
ignis ē tñ pñior igne qz terra et; ē exsiccatio. In pma aut figura pōt
tal dematiō fieri p effectū nō pueritibīl cā affirmatiue qz negatiue. s;
sq cū terminō infinito vt oē nō desiccām ē nō ignis oīs aq̄ ē nō desic
catiua q̄ oīs aq̄ ē nō ignis. Negatiue aut sic. Nullū nō desiccatiuū est
ignis. oīs aq̄ est nō desiccatio. q̄ nulla aq̄ ē ignis. Si aut effect⁹ fue
rit min⁹ cōis qz cā poterit argumētū fieri in pma figura affirmatiue
vt oē hñs tres anglos ē figura. sed oīs triāgul⁹ ē hñs tres anglos. q̄
oīs triāgul⁹ ē figura. Vel sic oē disciplinabile ē aīal. oīs hō est disci
plinabil. q̄ oīs hō ē aīal. Tñ hñe tres anglos ē effect⁹ figure. et ēē disci
plinabile ē effect⁹ aīal. Cōstat aut q hñe tres anglos ē minor cōitatis
q̄ figura. et disciplinabile est minor cōitatis qz aīal. et q̄libet istorū

Liber Primus

effectū pōt esse notior sua cā. Postea aristotiles in textu oñdit qđ
demonstratio qđ ē est p cām remotā vt si nō respirare demonstraret p
nō esse aial. qđ est cā remota. sic arguēdo in pma figura. Omne respi
rās ē aial. Null⁹ paries est aial. ergo null⁹ paries respirat. pbat autē
aristotiles in textu qđ nō esse aial. est cā remota nā respiratiōis. quia
si nō esse aial esset immediata cā nā respiratiōis. tūc esse aial esset cā
immediata respiratiōis. et sic omne aial respiraret. qđ est falsum quia
solum animalia habētia pulmonē respirāt. similiter pisces nō respi
rant sed parēt sequela prior. quia sicut negatio est causa negationis
sic affirmatio est causa affirmationis. Unde sicut non pportio cal
di et frigidi est causa non sanitatis. sic pportio calidi et frigidi est cau
sa sanitatis. ¶ Sequitur correlarie qđ esse animal et cū hoc habere
pulmonē est prima et immediata causa respiratiōis. Fit autē talis
demonstratio p causam remotā negatiue. et non affirmatiue. Et po
nit aristotiles exemplū anatharsidis dicentis scbitas. Hoc ē scitos
non sibilare quia non habet vites. Causa autē quare non sibilant est
quia non habent vites. Unde posset sic argui. Omnes sibilātes ha
bent vites sed scite non habent vites. ergo scite nō sibilant. qđ autē
non habere vites sit causa remota non sibilare. manifestus est quia
vites sunt causa vini. erinum est causa potatiōis. et potatio est cau
sa gaudiij. Gaudium autē est causa iocunditatis et sibilatiōis vel can
tus Arguere ergo a primo ad vltimū dicit Egidius. vt non esse vi
tes. ergo non sunt sibilatiōes est arguere per causam valde remotam
vnde sibilus vt dicit Thomas accipit hic p cantu melius tamē di
citur qđ sibilus non accipit p quolibet cantu sed p cantu vindemiā
tium qui vocat celauma hec. Thomas

Notandum est tertio Q post

qđ aristotiles posuit differentias inter demonstratiōem ppter quid. ⁊
quia est in eadē sciētia. Itā ponit dñam ipaz in diuersis sciētijs et
ponit tres regulas. ¶ Prima Quicunq; aliqua sciētia subalternatur
alteri scđm se totā. tunc subalternata dicit qđ. et subalternans ppter
quid. vt ppectiua geometrie. musica arismetrice. pncipia em̄ illa qđ
p/ponunt tanq; vera in sciētijs subalternatis. sunt demonstrata
in sciētijs subalternatib; ppter quid. p; ergo qđ scia subalternata dē
qđ est. et subalternans ppter quid. Unde ista sciētia subalternat ali
teri scđm se totā cuius adequatū subiectū. alterius sciētie subiecto
subalternat vt dictum est de ppectia respectu geometrie. Siml'r mu
sica respectu arismetrice siml'r naualis respectu astronomie. Astro:

nomia em̄ p̄siderat motū corp̄m celestīū et planetarū sed naual̄ eum
dē motū p̄ respectū ad signa app̄ntia cell. vel aeris vt q̄ sol vel luna
h̄z halonē vel celū rubet mane. ¶ Secūda regula quicunq̄ sunt due sci
entie quaz̄ vna subalternat̄ alteri fm̄ p̄r̄. et nō fm̄ se totā t̄nc subal
ternata dicit̄ q̄ est et subalternās p̄pter qd̄ vt p̄z de naturali p̄bia q̄
dicit̄ q̄: quo ad illā p̄r̄ q̄ determinat d̄ iride et . p̄spectua que dicit̄
p̄pter qd̄ quēadmodū p̄spectia dicit̄ q̄ de aliquo. de quo geometria
dicit̄ p̄pter quid. ¶ Tercia regula si sint due sciētie quaz̄ vna nō sub
alternat̄ alteri. nec scdm̄ se totā nec scdm̄ prem. sic tamen q̄ sint cir
ca eandem conclōem. vel p̄p̄em. tunc respectu illius. p̄positionis vna
dicit̄ quia est. et alia p̄pter quid ponit aristotiles exēplū medicina n̄
est subalternata geometrie. nec fm̄ se totā nec fm̄ prem. s̄z ambe iste
versantur circa hāc p̄p̄em vulnera circularia tardius sanant̄ q̄ ob
longa. de qua geometer dicit̄ p̄pter quid. et medicus quia . Nam me
dicus non demonstrat eam sed geometer non simpliciter sed vt de
scendit in medicinā vel c̄yrgiam sic omne vulnus habens latera
magis distantia tardius sanatur. sed vuln⁹ circulare h̄z latera ma
gis distantia q̄ vulnus oblongū vel qd̄ non habet angulū. ergo tar
dius sanatur. Cū latera triangulari vel quadrati sunt. p̄p̄inquoza ra
tione anguli q̄z circuli.

Notāduz ē quarto et vltimo

Aristotiles in textu iuxta p̄dicta pōit duo documēta. Prīmū ē. Aliq̄
scie subalternātes et subalternare sūt vniuoce. p̄bat̄ sic. vniuoce sunt
quoz̄ nomē est cōe et ratio sube est eadē. vt ostēdit̄ in antep̄dicamē
tis. sed astronomia mathematica et naualis sūt h̄mōi. igit̄. Maior
est aristotil̄ in antep̄dicamētis. Minor. p̄bat̄. q̄: tā astronomia ma
thematica q̄ naual̄ est de moribz̄ stellaz̄ et planetaz̄. s̄z nō eodēz̄ mō
Nā astronomia mathēatica est de illis simpl̄r et fm̄ causas suas. s̄z
naualis est de ip̄is p̄ habitudinē ad signa app̄ntia cell. vel aer. ¶ Se
quit̄ correlarie q̄ nō semp̄ scia subalternāz̄ et subalternata notantur
vno nomie vel vniuoce vt geometria et p̄spectia. arithmetica et musi
ca. sed aliq̄ vt dictū est de astronomia mathēatica et nauali quibet
em̄ eaz̄ d̄z iudicialis. astrologia vel astronomia mathēatica illa iudi
cat̄ ex moribz̄ et stellaz̄ significatiōibz̄. sed naualis illa iudicat̄ ex si
gnis in celō. vel aere apparentibus vt ex rubedine matutina ex
balone vel alijs apparentijs. Scdm̄ documētū aristotilis est q̄
tripliciter differunt sciētie subalternantes et subalternate. Primo
in mōdo sciendi quia sciētia subalternans facit scire propter quid

sed scia subalternata qz ē vt declaratū ē sup^r. ¶ Scda dñia ē in mō
rei scire qz aliqui ptingit q subalternās scia bz ppter qd alicui^r effe
ct^r z tñ ipa nō pgnoscit ppter qd ipius effect^r. Sz scia subalternata
pgnoscat erēplū vt geometer bz ppter qd illi^r effect^r vulnera circula
ria tard^r sanant^r scz ppter nō hie angulū, et tñ ipe geometer non scit
illā, ppter sed cypurgie^r scit. Un^r z Aristotiles dī in textu multotiens
ptingit scire z hie vlt^r et tñ ptingit ignorare singlaria illi^r vlt^r. Et q
intellect^r nō intēdit ad ea. Tercio dñit in mō pñiderādī qz scia subal
ternās pñiderat rem et formā absolute, sed scia subalternata ptracto
mō vt geometria cōsiderat lineā absqz materia et absolute et absqz
aliqz passione sensibili bz nunqz lineā ē sine materia, pñectia aut^r pñi
derat lineā ptracto mō ptractō lineā ad visionē ē eī pñectia de li
neavisiuali. Istis notabilibz sic stātibz est.

Conclusio respōsalis Demon

stratio qz ē z ppter qd dñit tā in eadē scia qz in diuersis. vltas hui^r
pñolōis pz ex his q dicta sūt. ¶ Seqt correlarie q scire causatū ex de
mōstratōe qz ē et ppter qd sūt dñit, pz qz demōstratōes qz ē et ppter qd
dñit sed quelibet demōstratio facit scire, igit^r.

Arguit pmo. Demōstratio qz est et ppter qd non dñit. igit^r. pbat^r. qz
qlibet scia facit scire ppter qd, igit^r. pbat^r. qz ois demōstratio facit
scire, sed scire ē cām rei ppter quā res ē pgnoscere. igit^r ois demōstratio
facit scire ppter qd. Maior ē nota ex dñoe demōstratōis. Minor pz ex
dñoe ipius scire. ¶ Dico vez arntū pcludit q scire ē cām rei pgnos
cere sed non qlibet scire, sed solū scire potissimū qd solū ē in demō
stratione ppter quid, et nō quia est.

Arguit scdo. Nulla ē demōstratio qz ē, pbat^r ois demōstratio ē ex ver^r
et immediat^r, sed demōstratio qz ē, nō ē ex immediatis. q demō
stratio qz ē nō dz dicit demōstratio. Maior pz ex dñoe demōstratōis. Minor
qz demōstratio qz ē ē ex causis remotis vt declaratū ē. Nō remotū nō
est immediatū. ¶ Hoc argumētū soluit Paul^r de venetijs et dī qm
argumētū pcludit q dñoe demōstratōis ab Aristotile data pprie et simi
pñr solū puenit demōstratōi ppter qd et nō qz ē quinyimo demōstratio qz ē
pprie nō ē demōstratio, sed fin qd vlt^r improprie. Nō oportet q dñoe demō
stratōis pprie accepta ei pueniat. vlt^r vt aliq dicit licet demōstratio qz ē non
ē ex immediatis p se, tñ reductie, et hoc sufficit, qz demōstratio qz ē con
uertit et reduct^r in demōstratōem ppter qd vt Aristo, docet in textu.

Arguit tercia. Demōstratio qz ē nō ē demōstratio, igit^r. pbat^r ois demō
stratio facit scire, sed demōstratio qz ē nō facit scire, igit^r. Maior

q̄ scire ē finis demonstratōis. Minor pbat̄. q̄ scire ē p cām. s̄z demōstratio q̄z ē sit p effectū. aliq̄n pueribile aliq̄n aut̄ nō pueribile. Dico vez̄ argumētū cōcludit̄ q̄ scire simplr̄ ē p cām sed scire fm̄ qd̄ qd̄ est effect⁹ demonstratōis quia est non est p causam.

Arguit̄ q̄rto. Negatio ē cā negatōis sicut affirmatio est cā affirmatōis. igit̄. pbat̄ añs. q̄ si sic tūc a positōe p̄ntis ad positōez añcedēis eēt bona p̄na. qd̄ ē fīm. Est em̄ fallacia p̄ntis. p̄z sic arguēz do si nullū aial currit null⁹ hō currit ḡ si aliqd̄ aial currit aliquis hō currit. cōsilt̄ argueret̄ q̄ si affirmatio ē cā affirmatōis q̄ negatio sic cā negatōis q̄ tūc a destructōe añtis ad destructōez p̄ntis p̄na uale ret qd̄ ē fīm. Est em̄ itez̄ fallā p̄ntis p̄z sic arguēdo. si aliqd̄ hō currit aliqd̄ aial currit. ḡ si null⁹ hō currit nullū aial currit. ¶ Hoc añs tū soluit paul⁹ de uenerijs. Et dē qd̄ a positōe p̄ntis ad positōez añtis et a destructōe añtis ad destructōez p̄ntis ē bonū argumētū rōe materie qū scz arguit̄ in cōuertibilib⁹. vt si disciplinabile currit risibile currit. et si nullū disciplinabile currit. nullū risibile currit. econuerso Cōstat̄ at̄ q̄ arguere p cām immediatā ē arguere in terminis cōuertibilib⁹. sō sicut affirmatio ē cā affirmatōis. sic negatio est cā negatōis.

Arguit̄ q̄nto. Demiatio q̄z ē r̄ ppter qd̄ nō dñt̄. igit̄. Illa q̄ hñt̄ eandē dioem nō dñt̄. S̄z demiatio q̄z ē r̄ ppter qd̄ hñt̄ eandē dioem. igit̄. Maior ē nota q̄ dio indicat qd̄ dñt̄ rei. Minor q̄z bec dio sylogism⁹ faciēs scire cōuenit̄ tā demiatōis q̄z ē q̄z ppter qd̄ vtrā q̄z em̄ facit scire. ¶ Dico vez̄ añtū cōcludit̄ q̄ tā demiatio q̄z ē q̄z ppter qd̄ hñt̄ vnā dioem cōem s̄z nō eis p̄p̄ia. Nō tñ ḡ sequit̄ q̄ non dñt̄ sicut hōz asin⁹ hñt̄ vnā dioem cōez aialis. tñ eq̄ bñ inter se dñt̄ sed p̄p̄ia dio demiatōis ppter qd̄ ē sylogism⁹ faciēs scire p cām immediatā. et dio demiatōis q̄z ē ē sylogism⁹ faciēs scire n̄ p cāz immediatā

Arguit̄ sexto. Demiatio ppter qd̄ r̄ q̄z ē nō dñt̄. igit̄. pbat̄. Illa q̄ distinguunt̄ vnū nō reducit̄ r̄ sit aliud. S̄z demiatio q̄z ē mutuat̄ in demiatōez ppter qd̄. igit̄. Maior q̄z spēs rez̄ trāsmutari non p̄nt̄. Minor ē aristotil̄ i textu. ¶ Dico vez̄ argumētū cōcludit̄ q̄ vna demiatō nō vertit̄ in aliā formaliter. s̄z bñ n. Materialiter sic q̄ terminat̄ q̄ ordinant̄ vno mō in demiatōe q̄z ē. si ordinant̄ alio mō. sic demonstratio ppter quid̄ dicit̄ est in notabilibus.

Arguit̄ septio. Demiatio q̄z ē nō p̄uerit̄ in demiatōez ppter qd̄. igit̄. pbat̄. Circularis in demiatōib⁹ est p̄hibita p̄mo hui⁹. s̄z si vna demōstratio mutaret̄ in aliā esset circulus. igit̄. ¶ Dico vez̄ argumētū cōcludit̄ q̄ vna demiatio nō mutat̄ in aliā vez̄ est tenēdo idē genus demiatōis. s̄z mutādo gñs demiatōis b̄ p̄t fieri r̄ sic ē in p̄posito.

Arguit vltio. Deminutio p cam remotā n̄ ē deminutio. igit̄ pbat̄
 a. n̄s. Nulla deminutio d̄z ē ex cōibz. s̄ deminutio ex remot̄ ē p
 cōia. igit̄. Maior ē aristot. in pcedētibz. minor p̄z q̄ p̄dicatū cōe n̄ p̄ue
 nit vni adeq̄te. oē āt id p̄t dici extraneū qd̄ n̄ cōuēit alicui fm̄ q̄ ip̄m
 et adeq̄te vt dcm̄ ē p̄u. Dico v̄ez argumētū cōcludit q̄ deminutio sim
 p̄lr vt p̄pter qd̄ n̄ d̄z ē p̄ cāz remotā s̄ n̄ repuḡt q̄ deminutio q̄ ē sic
 p̄ cāz remotā. ex q̄ deminutio q̄ ē et̄ n̄ est deminutio simplr. vt deducit
 Paul⁹ d̄ venerijs. ¶ Seq̄t̄ correlarie ex dice q̄ due cōditōes req̄rūt̄
 ad h̄ q̄ vna scia sit alteri subalternata. Primo req̄rit̄ q̄ scia subalter
 nās demōstret. p̄pter qd̄. et subalternata q̄ ē. Scda ē q̄ subiectū scie
 subalternat̄ p̄bat̄ in scia subalternata p̄ d̄nāz extrancā ita q̄ subiectū
 scientie subalternare se habeat ad subiectū scientie subalternant̄ sic ut
 materiale ad formale.

figurarū āt magis scire faciēs. maxie prima ē. Mathe
 matice etem̄ scie p̄ hāc ferūt deminutōes vt arithme
 tica et geometria et p̄spectia et fere dicere ē q̄cūq̄ p̄pter qd̄ fa
 ciūt speculatōez. Aut em̄ oīno aut sic frequēti⁹ et in plurib⁹ per
 hāc figurā q̄ ē p̄t̄ qd̄ syllogism⁹. Quare et p̄ hāc erit matie fa
 ciēs maxie p̄t̄ qd̄ speculari postea ip̄i⁹ qd̄ qd̄ ē scia p̄ hanc
 solū venari figurā possibile ē. In media em̄ figura si categori
 cus sit syllogism⁹ s̄ certior notitia affirmatōe q̄ negatōe coll
 git̄ s̄ ip̄i⁹ qd̄ qd̄ ē scia ē affirmatōis In vltia sit qd̄ sed n̄ vlr
 s̄ qd̄ qd̄ ē vltū ē. Nō em̄ quodā mō ē al̄ bipes bō Ampli⁹ hec
 qd̄ illi⁹ nihil indiget. Ille āt p̄ hāc dēlant̄ et augmētant̄ quo
 usq̄ vtiq̄ ad immediata veniāt. Aristotē sū igit̄ q̄ maxie p̄rū

scire est in prima figura Sicut aut esse a in b contingit individualiter sic et non esse concedit dico aut individualiter esse aut non esse eo quod non est eorum medium. Quia igitur aut a quidem aut b in toto quodam sit aut et ambo non contingit a in b primo non esse. Sic enim a in toto c ergo si b non est in toto c potest enim a omne quidem in quodam toto sed b non esse in hoc erit syllogismus quod non sit a in b. Si autem in a quidem omni est c autem in b nullo est. In b nullo est a et hoc per medium c. Similiter autem est et si b in toto quodam est ut in d. d autem in omni b est a autem in nullo b erit per syllogismum. Eodem autem modo demonstrabitur et si utraque in toto quodam sunt. Quia autem contingit b non inesse in toto est a aut iterum a in quo est b. manifestum ex coordinationibus est. quaecumque non commutantur ad inuicem Si enim nihil eorum que sunt in a c d coordinatione de illo predicatur que sunt in b et a aut in toto p sit coordinatione existenti manifestum quod b non erit in p commutaret enim coordinationes. Similiter est et si b in toto quodam est Si vero neutrum sit in toto nullo non

Liber

Primus

est aut in b. necesse est indiuidualiter nō esse. Si enim erit me-
dium necesse est alterum iporū in toto quodā esse. aut enim in
prima figura aut media erit syllogism⁹. Si qdē igit in prima fi-
gura b erit in toto quodā. affirmatiāz em̄ ad bāc optet fieri ipo-
sitōez. Si vero in media q̄cunq; cōtingit adutrāq; em̄ posito
priuatio fit syllogism⁹. Lū at utrāq; negatiā sit nō erit. Dant
festū igit est q̄ cōtingit aliud in alio. non esse indiuidualiter et

quando contingūt et quō diximus.

Utz pma figura maxie faciat scire. p intellectuē q̄stīōis mote. Sci-
endū ē pmo q̄ postq; Aristoteles determinauit in pcedētib; de ma-
teria syllogismi demāriui. Jā p̄r determinat de ei⁹ forma oñdēs in q̄
figura p̄cipue hz fieri syllogism⁹ demāriui⁹ Et facit aristo. q̄tuor p̄rio
oñdit d̄ syllogismo ḡnante sciaz. scdo d̄ syllogismo ḡnante īgratiā. 3o d̄
q̄ntitate ⁊ p̄cessu syllogismi demāriui. q̄rto oñdit d̄ q̄litate ⁊ q̄ntitate
syllogismi demāriui ⁊ oīb; h̄ dicet inferi⁹ p ordinem. Et pbat pmo
aristo. q̄ pma figura pl⁹ facit scire alijs figur⁹ qd̄ pbat q̄tuor rōib;.
Rō pma aristotil̄ ē ista. Illa figura mag⁹ facit scire in quā syllogisant
scie certissime ⁊ maxie faciētes scire. s; in pma figura syllogisant scie
iste. q̄ maxie faciūt scire. igit pma figura maxie facit scire. Maior est
nota. minor p̄t q̄ scie geometrice arismetice p̄spectiuistice ⁊ cetere
scie mathēatice q̄ s̄t in pmo ḡdu certitudis suas demātiōes faciūt
in pma figura. Un̄ Egid⁹ circa istā rōez oñdit q̄ scia supaddēs alte-
ri ē min⁹ certoz q̄ p̄spectiā addit sup geometriāz arithmetica; q̄ est
min⁹ certa q̄ iste due. Subiūgit q̄ p̄ict⁹ d̄ q̄ ē geometria supaddit
aliqd̄ sup vnitatē de q̄ cōsiderat arithmetice. p̄ict⁹ em̄ ē indiuisibil⁹ ⁊
et vnitās tñ q̄ p̄ict⁹ addit positōez in p̄tinuo sup vnitatē q̄ arithme-
tica q̄ ē d̄ vnitatē ē simplicior q̄ geometria. Scdo rō aristotil̄ ē ista
Illa figura mag⁹ facit scire in q̄ sp̄l̄ frequēter syllogisat⁹ p mediū p̄t
qd̄ s; pma figura ē hmōi. igit. maior q̄ demātiō p̄pter qd̄ maxie fa-
cit scire vt pbatū ē supi⁹. minor pbat q̄ sp̄l̄ frequēter cū sit demātiō
p mediū p̄pter qd̄ cōcludit v̄lis affirmatiā q̄n̄ p̄t cōcludi nec in scdo

nec in tertia figura. scōa em̄ figura solū ꝓcludit negatiōe sꝫ figura te^{ra}
tia solū ꝓiculariter. sꝫ sola ꝓma figura ꝓcludit affirmatiōe ⁊ vlr. ⁊ dī^{co}
co notāter spꝫ frēqnter qꝫ ꝓt demāriꝫ clō ꝓeclariꝫ vlr indiffinita af^{firmatiōe}
firmatiōe in tertia figura ⁊ ꝓ mediū ꝓpter qđ vt h oē aīal rōale ē dīscē^{plabile}
plabile. oē aīal rōale ē hō. qđ hō ē disciplinabil. dico erꝫ ꝓ mediū ꝓpter qđ
qꝫ ꝓ mediū qꝫ ē cōiter sylogisat in scōa figura ꝓ caz remotā aut ꝓ ef^{fectū}
fectū n̄ cōuertibilē maiorꝫ tñ cōitacꝫ qꝫ sit cā. vt dcm̄ ē an. ¶ Seqꝫ cor^{relatiōe}
relatiōe qꝫ ꝓueniētissime qñ demonstrat ꝓ mediū ꝓpter qđ hoc fit in
ꝓma figura. ꝓꝫ qꝫ talis demonstratiō debet cōclud ere vlr ⁊ affirmatiōe
sed hoc solū fit in ꝓma figura.

Notandum est secūdo Q^{uo} ter^o

tia rō aristo. qꝫ ꝓbat qꝫ ꝓia figura maxie facit scire. ē ista. Illa figura
magꝫ facit scire qꝫ demāriꝫ vlr dioem d suo diffinito. sꝫ ꝓma figura est
hmōi. igitꝫ Maior qꝫ illō ē potissimū scire cū dio scit d suo dico. mi^{nor}
nor ē nota qꝫ tal demātiō solū ꝓt fieri in ꝓma figura cū solū ꝓcludit
affirmatiōe vlr. ¶ Quarta rō aristo. ē ista Illa figura facit magꝫ scire
qꝫ alie indigēz h̄ ecōuerso. Sꝫ ꝓma figura ē hmōi. igitꝫ maior ē nota
mior ꝓbatꝫ qꝫ oēs mōi scōez tertie figure reducūt ad modos ꝓme
figure. Scōa reducūt ad ꝓmā ꝫ ꝓdēlatōez. ⁊ tertia ꝫ augmētatiōez. ꝫ
intelligētia qđ istiꝫ qñ scōaz tertia figura reducūt ad ꝓmā ꝫ ꝓdēlatōez
vlr augmētatiōez. Sciēdum fm̄ Egidii qꝫ ꝓꝫ mediata reducūt ad ꝫ
ꝫ ꝫ immediatāz h̄ fit duplr Unoꝫ ꝫ ꝫ ꝫ ꝫ Alioꝫ ꝫ augmētatiōez
Lōdēlatiō sit qñ sit descēsus a supiori ad inferiꝫ capiēdo spꝫ ꝫdicatū
spēaliꝫ vlr minꝫ cōe vsqꝫ veniāꝫ ad immediatū. vt hec. ꝫ oīs hō ē sba
ē mediata h̄ em̄ ꝫdicatū sba n̄ immediate dꝫ d hōie sꝫ mltā mediāe
ꝫdicata inter h̄ ꝫdicatū suba ⁊ h̄ subiectū hō. si qꝫ volumꝫ inuenire ꝫ
ꝫdicatū qđ ē immediatū hōi descēdemꝫ sic. oē corpꝫ ē suba oīs hō ē cor
pus qđ oīs hō ē suba. Maior ē immediata. mior ē mediata. Descēdē^ꝫ
vlteriꝫ ꝫdēlando oē corpꝫ aiātū ē corpꝫ oīs hō ē corpꝫ aiātū. qđ oīs hō ē
corpꝫ Maior ē immediata sꝫ mior ē mediata ꝫcedimꝫ vlteriꝫ ꝫdēlan
do ad inferiꝫ oē aīal ē corpꝫ aiātū. oīs hō ē aīal qđ oīs hō ē corpꝫ aiātū
tā maior qꝫ mior stꝫ immediate. qꝫ inter subiectū ꝫdicatū nihil me
diat Sic eadē ꝫꝫ hō ē suba. reducūt ad immediata ꝫ augmētatiōez su
ꝫ ꝫscēdēdo. sic oē aīal ē suba oīs hō ē aīal qđ oīs hō ē suba. mior ē im
mediata sꝫ maior ē mediata qꝫ vlteriꝫ sic reducūt. oē corpꝫ ē sba. oē aīal
ē corpꝫ aiātū. qđ oē aīal ē suba. ambe ꝫmisse stꝫ immediate. ꝫ qđ qñ sit
ꝫdēlatiō dñdo ⁊ qñ sit augmētatiō ascēdēdo ¶ Seqꝫ correlatiōe qꝫ si
cur in nāsa opatiō scāꝫ sus materiā dꝫ diminutiō vlr ꝫdēlatiō opatiō
scāꝫ vlr formā dꝫ augmētatiō vlr rarefactiō Un̄ dꝫ ꝫmētatiō 3º ꝫꝫꝫ

Liber Primus

q^{uod} magnitudo diuisibilis ē in infinitū potētia sed nō ē augmētabil' in infinitū. q^{uod} diminutio vadit vsus materiā. ⁊ augmētatio vsus formā. Cū ergo subiectū ppōis habeat se vt materia ⁊ reductio scēe figure in p^{ri}mā sit p^{er} reductōem predicari in subiectum. ergo scēa figura re ducit ad p^{ri}mā p^{er} cōdensatōem. Cū autē p^{re}dicatū ppōis sit forma et in reductōe tertie figure ad p^{ri}mā. subiectū inuat' in p^{re}dicatū. Ideo ter tia figura reductit ad p^{ri}mā p^{er} augmētatōem siue rarefactōem.

Notādum est tertio Q^{uestio} Arist^{otelis}

Aristoteles in textu dicit q^{uod} non solū mediatio ⁊ immediatio repiunt' in ppōibz affirmatis. s^{ed} et' repiunt' in ppōibz negatis. Cū pat' d' isto du as regl'as. ¶ P^{ri}ma regl'a ē ista. q^{uod}libet ppō negatiua cui^{us} alterz extremoz est aliq^{uod} toto ēē est mediata. Intelligēdo p^{er} ēē in aliq^{uod} toto hīc sup^{er}ius. Cū inferi^{or} d^{icitur} p^{er} subiecta. s^{ed} sup^{er}ior d^{icitur} totū in mō. p^{er} ergo ppō negatiua ēē mediata tripl'r. ¶ P^{ri}mo q^{uod}n p^{re}dicatū ē in aliq^{uod} toto et nō subiectū. vt nulla suba ē albedo. subiectū suba nō h^{ab}et aliquē terminū sup^{er}iorē. sed h^{ab}et p^{re}dicatū q^{uod} sup^{er}ius ad albedinē est q^{uod}litas. rōne cui^{us} ppō ē p^{ro}babilis in scēa figura sic. q^{uod}libet albedo ē q^{uod}litas. nulla suba ē q^{uod}litas. ergo nul la suba ē albedo. ¶ Scēdo aliq^{uod} ppō negatiua ē mediata q^{uod}n subiectū ē in aliq^{uod} et nō p^{re}dicatū. vt null^{us} hō est q^{uod}litas. q^{uod} p^{ro}bat' in p^{ri}ma figura sic. nulla suba est q^{uod}litas oīs hō ē suba. ergo null^{us} hō ē q^{uod}litas vel etia^z in scēa figura sic. nulla q^{uod}litas ē suba. q^{uod}libet hō ē suba. ergo null^{us} hō ē q^{uod}litas. ¶ Tercio aliq^{uod} ppō d^{icitur} mediata q^{uod}n tā subiectū q^{uod} p^{re}dicatū ē in ali^{quo} quo toto vt null^{us} hō est albedo. q^{uod} p^{ro}bat' in p^{ri}ma figura sic nulla suba ē albedo. oīs hō ē suba. ergo null^{us} hō est albedo. ¶ In scēa figura sic. q^{uod}libet albedo ē q^{uod}litas. null^{us} hō est q^{uod}litas. igit' null^{us} hō ē albedo. ¶ Secundo. regula quelibet ppō v^{er}is negatiua cuius nullū extremoz est in aliquo toto est ppō immediata. vt nulla suba est qualitas. Cū d^{icitur} d^{icitur} Egidius q^{uod} non p^{ot}est esse mediū ad p^{ro}bandū hanc omīs suba est q^{uod}litas in ea em p^{re}dicatū et subiectū dicunt diuersa genera et p^{re}dicamenta. p^{re}dicamenta autē decem dicunt naturas realiter distinctas vt p^{ro}batur q^{uod}nto methaphisicē. Et hic aristoteles dicit q^{uod} essentie p^{re}dica mentoz sunt impmixte. et per p^{ri}ncipalē genus g^{en}alissimum non d^{icitur} citur vere affirmatiue et vniuersaliter d^{icitur} alio pater ergo q^{uod} ista sit im mediata nulla suba est qualitas.

Notādus ē quarto et ultimo

P^{ri}mo intellectu meliori dicendorz et dictorz ppō immediata vt ad p^{ro}positū est que non habet mediū ad p^{ro}cludendū p^{re}dicatum de suba

secundo er est duplex affirmatiua et negatiua. ¶ Affirmatiua vt omnis
homo est animal. omne animal est corpus. animatum. omne corpus est substantia. Ne
gatiua est quoniam nec subiectum nec predicatum sunt in aliquo genere. sicut meritis
diuersa genera vt suba est qualitas. pro aut mediata est que habet medius
ad concludendum predicatum de subiecto et est duplex. affirmatiua vt omnis
homo est corpus. omne animal est suba. Inter subiectum et predicatum mediat plu
ra predicata media. Negatiua autem triplex vt deductum est in notabili ter
tio. ¶ Notandum etiam quod secundum philosophum tertio methice. Ena non descendit in
decem predicamenta sicut genus in species. genus enim descendit in species per differ
rentiam essentialē. diuidentem genus et conuenientem speciem. Ideo species non
seipsum primo distinguunt. sed per diuersas Ena autem descendit in decem predi
camenta per seipsum absque aliqua diuersa essentiali. Et ideo genera generalissi
ma sunt primo omnino distincta nullum medium habentia. per quod distinguuntur
Et ergo pro negatiua. vltima in qua generalissimum remouet ab alio recte
immediata est et simpliciter indemonstrabilis. non enim est medium aliquod inter
predicatum et subiectum omnia autem demonstratio requirit aliquod medium. Itaque
notabilibus sic stantibus est

Conclusio responsalis Prima

figura maxime facit scire. per veritas conclusio per rationes aristotilis ad
ductas in notabili primo et secundo.

Arguitur primo. Prima figura non facit scire. igitur. probatur si face
ret plus scire quam alie hoc esset. propter hoc quod demonstrationes ma
thematicae sunt in prima figura. sed hoc non quod est fuit in tertia figura
vt hic ois numerus par est in duo diuisibilis. ois numerus par habet se in pro
portione dupla ad suam medietatem. et numerus diuisibilis in duo habet se in pro
portione dupla ad suam medietatem. Teneat prima in darapti. ¶ Dico vix ar
gumentum concludit quod demonstrationes mathematicae et possunt fieri in aliis figuris
sed hoc sic vt raro. Aristoteles aduoluit in textu quod vt frequenter demon
strationes mathematicae sunt in prima figura vel et demonstrationes mathemat
ce magis euidenter sunt in prima figura quam in aliis quod prima figura conclus

Arguitur secundo. Prima figura non facit plus scire quam (dit oia genera pro
prium. alie figure. igitur probatur quod in quolibet figura potest fieri syllogismus de
monstratiuus et in quolibet figura est scire equaliter. Teneat prima. quod syllogismus de
monstratiuus est facilius scire. Bona probatur quod in secunda potest fieri arguendo ex propriis
immediatis negatis vt dictum est. sicut in tertia possunt fieri vt deductum est in
proportione argumens. ¶ Dico vix argumentum concludit quod in aliis figuris
possunt fieri syllogismi demonstratiui sicut non erunt euidenter sicut in prima figura.

Arguitur 3°. Secunda figura facit ita multum scire sic prima probatur sic. quod
in secunda figura potest argui ex immediatis. Non omnis scientia et

Demotio ē ex immediatē vt dcm̄ est añ. ¶ In scda figura p̄t argui
ex immediatē p3. q3 tales ppōes sūt negatiē q̄ cōcludūt in scda figura
¶ Dico v̄z argumētū cōcludit q̄ in scda figura cōcludūt ppōes imedi
ate s3 solū negatiē s3 in p̄ma figura cōcludūt affirmatiue quimimo
et cum in p̄ma figura cōcluditur negatiue ad huc euidētū cōm
cludit q̄ in scda. p̄p̄e at demotio d3 esse vlt̄a affirmatiua q̄ solū for

Arguit q̄rto. Eēntie p̄dicamētōz (mari p̄t in p̄ma figura.
s3 p̄m̄te. q̄ ea q̄ dca sūt p̄tate n̄ h̄nt. p̄bat. q3 idē p̄t in diuer
sis p̄ntia. Igit̄. p̄bat q3 corp⁹ vt designat rē p̄positā ex materia 2 for
ma ē in ḡne sube s3 vt sūt trīnā dimēsiōnē ē in p̄nto q̄ntitat̄. Dico v̄z
rū argumētū cōcludit q̄ corp⁹ ē in p̄nto q̄ntitat̄ 2 sube s3 n̄ fm̄ eādēz
rōēz formalē. Alia em̄ ē rō formal̄ corp⁹ vt ē d̄ ḡne sube. 2 alia vt ē de
ḡne q̄ntitat̄. forma em̄ separat̄ distiguit res Idē q̄ n̄ ē i diuersis p̄nt̄
s3 idē 2 p̄sile illi q̄ aduocē p̄t cē in alio p̄nto. Nec Paul⁹ de venetijs.

Arguit q̄nto. Eēntie p̄ntōz s3 p̄m̄te. Igit̄ p̄bat. q3 res diuersorū
p̄ntōz p̄dicāt d̄ se inuicē. vt bō ē bicubic⁹. bō ē p̄. bō ē magn⁹
Dico v̄z argumētū cōcludit q̄ res diuersorū p̄ntōz n̄ p̄dicāt d̄ se in
uicē fm̄ rōēz formalē et in abstracto capto fm̄ quā rōem̄ formalē in
abstracto designatā aliqd̄ p se est in genere.

Arguit sexto. q̄dlibz ḡnalissimū ē in aliq̄ toto. Igit̄ p̄bat. q3 q̄dlibz
ḡnalissimū ē sub ente. mō ens ē q̄daz totū. q̄ oē ḡnalissimū sic
sub ēte notū ē q̄i oē ḡnalissimū ē ens. s3 q̄ ens sit q̄dā totū et notū ē
q̄i ē obiectū intellect⁹. et ens ē subiectū methice 2 sic h3 rōēz totū
ē uiuēdā. De em̄ subiectū scie ē q̄dā totū ad q̄d oīa alia reducūt Dī
co v̄z argumētū cōcludit q̄ decē p̄ma ḡnalissima s3 sub aliq̄ toto n̄
vniūoco. s3 bñ analogo. Ens em̄ n̄ ē vniūocū s3 analogū vt oñ dīc̄

Arguit septio. Nulla ē ppō negatiua immed̄ (q̄rto methice.
di. ca. Igit̄ p̄bat nullū immediatū h3 p̄t. s3 ppō negatiua h3 p̄
tē. Igit̄ nulla ppō negatiua ē immediata. maior q3 idē ē immediatū 2 p̄
mū vt dcm̄ ē añ. minor p̄bat. q3 ppō negatiua h3 p̄tē affirmatiua. demō
stratio em̄ affirmatiua ē p̄tē negatiua vt dicet̄ inferi⁹. ¶ Dico v̄z añ
cōcludit q̄ ppō immediat̄ negatiua h3 p̄tē ppōnem̄ affirmatiua. s3

Anon h3 aliqd̄ mediū per quod p̄batur.
Arguit vltio. Nō oīs ppō ē immediata in q̄vñū ḡnalissimū neget̄
d̄ alio et̄a. p̄bat q3 ista ē falsa. nulla suba ē agēs nulla suba ē patēs.
q̄ sine fal se q̄i eaz p̄dicatiōe s3 ē Nec em̄ ē h̄a suba ē agēs. suba est
patēs. ¶ Dico v̄z añtū cōcludit q̄ q̄n vnum ḡnalissimū in abstra
cto neget̄ d̄ alio t̄c. ppō ē immediata. Nō at̄ optet q̄ in cōcreto. et q̄
bec ē falsa nulla suba est agēs sed bec est vera nulla suba est actio.
nulla substantia est passio.

ignorantia aut non s̄m negationē sed s̄m dispōem deā
 est qdē p̄ sylogismū facta deceptio hec aut in his q̄ sūt
 primo Aut non primo sunt cōtingit dupliciter Aut em̄ cū sim
 pliciter esse accipiat vel non esse aut cū propter sylogismū acci
 piat op̄inionē. Simplicis igitur op̄inionis simplex deceptio
 sed eius que est per sylogismū plures sunt deceptiones. Non
 em̄ sit a in nullo b̄ individualiter igitur si sylogisaret a esse in
 b medium accipiens c. deceptus erit per sylogismū. Cōtingit
 igitur utraq; p̄pōes esse falsas cōtingit em̄ et alterā em̄. Si
 em̄ nec a in nullo c erit neq; c in nullo b accepta aut sunt econ
 trario utraq; utreq; em̄ falsæ. potest aut se sic habere. c ad a et
 ad b et q̄ neq; c sub a s̄r neq; vlt̄ in b. b quidē impossibile est
 esse in aliquo toto Prīmū em̄ dictū est in ip̄o b nō esse a. a aut
 nō inesse ē om̄ibus. que sūt e inesse. vlt̄ quare utreq; falsæ sunt.
 Sed alterā cōtingit verā accipe. Nō tamē quālibet cōtingē
 tem sed que est a c nam b c p̄pō semp̄ erit falsa p̄pter id qd̄ c
 in nullo est b sed que est a c possunt esse vera vt si a in b et in
 c individualiter est. cū em̄ predicetur idem prīmū de pluribus
 TT

Liber Primus

neutrum in neutro erit differt autem nihil neq; si non indistincte
dualiter insit. Ipse quidem igitur esse deceptio. per istam et sic
fit solum. Non enim erit in alia figura ipsius esse syllogismus.
Que est vero ipsius non esse in prima et figura media fit syllo-
gismus. Primum igitur dicamus quot modis fit in prima fi-
gura et quomodo se habentibus propositionibus. Contingit
quidē igitur utrisq; falsis. ut si a in c et in b fit. individuali. Si
enim accipitur a in c nullo caute in omni b false sunt utreque
propositiones. Contingit autem et altera falsa et hac quan-
cumq; contingente. potest contingere enim que est a c veram et
Que vero b c falsam esse sed que est a c veram. quoniam vero
omnibus. que sunt inest a. sed que est b c falsam quoniam im-
possibile est esse. in b c in quo c nullo est a non enim vera erit
que est. a. c. propositio. Similiter autem et si sint utreque vere co-
clusio vera erit sed que est c b contingit veram esse cum altera
fit falsa. ut si b et in c et in a erit necesse est enim alterum sub
altero esse. Quare si accipitur in nullo c esse falsa erit pro-
positio Manifestum est igitur quoniam et cum altera falsa

Posteriorū Fo. XC VII

sit. et in vtriusq; falsis erit syllogismus Sed in media quidez
 figura vtrasq; propositiones totas falsas non contingit. Ea
 enim a in omni sit b nihil est accipere quod in altero quide
 omni in altero vero nullo erit. oportet sic recipere propoſitio
 nes et quod in hoc quidem sit in hoc autem non sit. Si ve
 ro erit syllogismus. Si igitur accipiantur sic false manifestus
 est q; contrarie et ecōtrario se habebūt bocaūt impossibile est
 In quodam igitur nihil p̄hibet vtrāq; falsam esse. vt si c in b
 et in a quodā est. Si em̄ a accipiatur in om̄i c in b autē nula
 lo esse false quidem vtręq; p̄positōes. non tamē tote sed in quo
 dam et econtraria autem p̄positio priuatio. Similiter alter
 ram autem esse falsam et quanlibet contingit. Q; autem in
 a om̄i et in b est. Si igitur accipiatur in a quidem toto esse
 c in b autem toto non esse. que quidem est c a vera erit. sed
 que est c b falsa. Iterum q; in b nullo est neq; in omni a in eo
 rit. Si enim et in a est et in b sed non erat. Si igitur accip
 atur c in toto quide a inesse. in b autē nullo b c quide p̄pō vera
 erit altera autem falsa. Si r̄ autem sit trāsp̄ositio priuatio Q;
 EE 4

Liber

Primus

em in nullo est a. neq; in b nullo erit. Si igitur accipitur in c
toto quidem a non esse in b aut toto esse. que quidem a c. p.
positio vera est. Altera aut falsa. Et iterum q; in omni b est in
nullo accipere a esse falsum est. Est em necesse si in omni b et
in quodam a esse. Si igitur accipiat in omni b esse c in a aut
nullo que quidem est c b vera est que aut c a falsa. Manifestu.
igitur q; utrisq; falsis et altera tm erit syllogismus deceptiuus.
In indiuiduis. In his aut que non indiuidua sunt. cu quidem
ppriu medium. fiat falsitatis syllogismus impossibile est utraq;
falsas esse ppoes. sed solu est aut maius vltimu dico aut prius
medium. p quod fit contradiccionis syllogismus. Si em a in b
per mediu c. Quonia igitur necesse est que est c b affirmatiua;
accipi syllogismo facto manifestu est q; hec est vera. Non enim
conuertit sed que est a c falsa. Conuersa em hac cotrario fit sy
logismus. Similiter aut si ex aliqua ordinatõe accipiatur me
dium vt d quis in toto a sit et d b pdicatur omni. Necesse est
em que est b d ppõem manere altera aut conuerti. Quare hec
quidẽ semp erit vera illa aut semp falsa. et fere bñoi deceptio

eadez est et que sit per p̄p̄tū mediū Si vero nō p̄ p̄p̄tū mediū
 fiat syllogismus cū d q̄ sub a sit mediū. in b aut nullo ē. Necesse
 est vtrasq̄ esse falsas Reciplēde em̄ vtrq̄ sunt p̄trario q̄ se bñt
 p̄p̄tes si debeat fieri syllogismus sic em̄ acceptevtręq̄ false fiunt
 vt si a q̄dem in toto d est. dant in nullo b. p̄ueris em̄ syllogism⁹
 q̄dem erit et p̄positiones vtręq̄ false. Cū vero non sit sub a me
 dium vt d que q̄dem est a d vera erit que vero d b falsa quia si
 esset vera et conclusio esset vera. sed erat falsa Sed per mediaz
 figuram facta deceptione vtrasq̄ q̄dem non cōtingit falsas esse
 p̄positiones totas Cum sit b sub a nībil q̄dem cōtingit in hoc
 quod om̄i in illo vero nullo esse. sicut dictū est prius. Altera ve
 ro potest esse falsa et quecunq̄ contingit. Si enī c et in a ⁊ in
 b est si accipiat in a q̄dem esse. in b vero non esse que q̄dem a c
 vera erit altera aut falsa Iterum si in b accipiat esse c. In a
 aut nullo que quidem est c b vera erit altera aut falsa. Si qui
 dem igitur sit p̄uatiuus syllogismus dictum est quando ⁊ que
 erit deceptio. Si vero sit affirmatiuus tunc per p̄p̄tū mediū
 impossibile est vtrasq̄ esse falsas Necesse est em̄ q̄ est b c mane
 IT it̄

Liber

Primus

re siquidem erit syllogism⁹ sicut dictū est prius. Quare a sp erit
falsa bec erit et pueria. Siñr aut est 7 si ex alia ordinatōe accipi
atur mediū sicut dictū est in pñuatiua deceptōe. Necesse est enī
que qdem est d b manere. Qd vero est a d puerit 7 bec deceptio
eadē est priori Cū vero nō sit p pñū siqdem sit d sub a bec qui
dem erit vera altera aut falsa. pñt enim et in pluribus esse. que
non sunt sibi inuicem. Si vero non sit d sub a hoc quidez ma
nifestū qm̄ semper erit falsa affirmatiua enim accipiat que qdē
d b ptingit et verā esse et falsam. Nihil enim pñbet a qdem in
d nullo esse d aut in omni b vt animal scientia. scia aut musica
Non aut mirum neq; a in nullo d neq; d in nullo b. Manifestū
est igit qm̄ cū nō sit mediu; sub a vtreq; possunt esse false et
quecunq; contingit. Quot igitur qdem modis et p que pñt fie
ri syllogismi deceptionis et in bñ que sunt sine medio et in bls
que sunt per demonstratōes manifestum est. Manifestū est autē
q; si aliq; sensus defecerit necesse ē aliquā scia; deficere quā im
possibile ē accipe sine sensu Si pō discim⁹ inductōe aut demō
stratōe Est aut demñratio qdē ex vlib⁹ Inductio at ex bls que

sūt fm partē. Impossibile āt ē vllā speculari ⁊ nisi p inductōes
qm̄ et q̄ ex abstractōe dicim⁹ ē p inductōes nota facere q̄ insūt
in vnoquoq; gñe qdā et si nō sepabilia sūt fm vnūq; bmoī
est. Inducere enī nō hñtes sensum impossibile ē singlariū scīaz.

Neq; enī vllbus ē sine inductōe neq; p inductōem sine sensu.
¶ Utrū deficere in nobis aliquo sensu necesse sit deficere scīaz de
sensibilib; illi⁹ sensus. Pro intellectu hui⁹ questiōis mōte. Notādū
est pmo Q postq; aristo. determinauit de syllogismo gñante scīam.
Jam pñr determinat de syllogismo falligrapho q̄ gñat ignorantīā q̄
dicit palogismus discipline. In primis ergo aristotiles ponit aliq;
distinctōes Prima Ignorātia est duplex. sc; negatōis et dispositōis
Ignorātia negatōis ē carētia notitiē alicui⁹ rei vt ignorātie rustici d
geometria. Rustic⁹ gñi nihil scit de pñcipijs geometrie. Ignorātia
aut dispositōis est deceptio facta p syllogismū sicut est ignorātia ali
cui⁹ q̄ credit q; dyameter esset p̄mensurabilis coste. sic arguēdo oēs
quātitates sunt adinuicē cōmensurabiles. sed costa et dyameter sūt
q̄ntitates. igit dyameter et coste sunt p̄mensurabiles. Maior est fal
sa non mirū q; et p̄clō. Scda distinctio quā aristo. ponit est hec Ig
norantia dispositōis est duplex. Una est circa p̄pōes immediatas vt
est ignorātia illi⁹ q̄ credit vel opinat q; non om̄e totū est maius sua
parte. Alia est circa p̄pōes mediatas vt est ignorātia illi⁹ qui credit
non oēm triangulū habere tres angulos vel illi⁹ q̄ opinaret q; non
om̄is hō esset risibilis. Tertia distinctio est ista duplex est ignoran
tia dispositōis. tā circa mediata q; circa immediata. Una ē affirma
tiua qua credit esse qd nō est. vt est Ignorantia que creditur q; extra
mundū sit vacuū. Alia est negatiua qua credit nō esse qd est. vt est
ignorātia q̄ credit mundū nō esse finitū. Quarta distinctio duplex
est ignorātia dispositōis tā affirmatiue q; negatiue quedā v; simplex
et quedā syllogistica Ignorātia dispositōis simplex ē deceptio q̄ non
fit p augmentatōem et dicit aristotiles q; talis ignorātia fit vno mō
sc; concedēdo falsum vel negando verū. Alia est ignorantia syllogisti
ca que fit p syllogismum et illa fit plurib; modis fm q; syllogizatiōes
sunt multe et de istis dicitur inferius.

Notandū est secūdo Q, pro=

positio affirmatiua immediata falsa ē sylogisabilis in pma figura tñr p sylogismū īgnācie. q n in scda qz scda figura cōcludit solū negatiue. Q nō in tertia qz tāt solū cōcludit particulariter. Pōit autē d isto mō sylogisandi tres regulas. Pma vlis affirmatiua falsa immediata est pmo sylogisabil ambabo pmissis exñtibz falsis. vt oīs qñtitas est qñtitas. oīs suba est qñtitas. ergo oīs suba ē qñtitas. qñlibet em̄ illaz ē immediata ex p̄us dictis. qz vnū gñalissimū p̄dicat de alio affirmatiue. Et qz sint falsae. p̄z qz essentie p̄dicamētoz sunt impm̄te sed eaz. negatiue sunt vere. Scda regula p̄p affirmatiua vlis falsa immediata est scda sylogisabil ambabo pmissis exñtibz falsis in parte vt om̄e imp̄fectū est qñtitas. oīs suba ē imp̄fecta. ergo oīs suba est qñtitas. p̄missa em̄ nō sunt totaliter falsae. sed in parte qz aliq̄ imp̄fectū est qñtitas. et aliq̄ nō. s̄it̄r aliq̄ suba est p̄fecta et aliq̄ imp̄fecta. Cū em̄ aq̄ calefit et nō est p̄fecte calefacta tūc ibi qñtitas est sub esse imp̄fecto qz tendit ad vltiorē p̄fectōem sed cū aqua ē in summo calida tūc caliditas h̄z esse p̄fectū et cessat acq̄sitiō vltioris caliditatis. Tertia regula p̄p vlis affirmatiua falsa immediata ē tertio sylogisabil ma iore exñte vera. et minori falsa. vt hic oīs numer⁹ est qñtitas. om̄is suba est numer⁹ ergo oīs suba est qñtitas. ¶ Sequit̄r corollarie qz ppositio affirmatiua mediatā falsa est eodē mō sylogisabilis sicut dictū est de p̄p affirmatiua immediata falsa. p̄z qz pmo est sylogisabilis ex ambabo falsis in toto. vt hic oīs linea est albedo. om̄is hō est linea ergo oīs hō est albedo. Scda ex ambabo pmissis in parte falsis. vt hōm̄e imp̄fectū est albedo. oīs hō est imp̄fect⁹. ergo oīs hō est albedo. Tertio qñ maior ē vera et minor falsa vt hic oīs qñtitas disgregaria visus ē albedo. oīs hō ē qñtitas disgregaria visus. g⁹ oīs hō ē albedo.

Notanduz est tertio Aristotiles

les ostēdit p̄r qñō p̄p negatiua immediata vlis falsa est sylogisabilis p sylogismū ignorantie tā in prima figura qz in scda. In tertia nō p̄t sylogisari qz tertia figura cōcludit solū particulariter. vñ de isto mō aristotiles ponit qñqz regulas. Prima est hec. p̄p negatiua im̄mediata falsa est sylogisabilis in pma figura ambabo pmissis exñtibz falsis 2 in toto et in parte. Exēplū vbi ambe p̄missae in toto sunt falsae. nulla nigredo ē color. oīs albedo est nigredo. igitur nulla albedo est color. Exēplū scdū vbi ambe p̄missae in parte sunt falsae vt hic. Nulla qualitas summa est color. om̄is albedo est qñtitas summa ergo nulla albedo est color. hic ambe p̄missae sunt in parte vere et in

pte false. Aliqua qualitas in summo est color vt albedo in summo ⁊ aliqua qualitas in summo nō est color vt caliditas in summo nō est color. ¶ Scda regula. ppō negatiua immediata falsa est sylogisabilis. scdo in pma figura vna pmissarū exīte vera et alia falsa indifferenter. Exemplū vbi maior est ⁊a null⁹ sapor est color oīs albedo est sapor ergo nulla albedo est color. Exemplū vbi maior ē falsa et minor ⁊a vt hic nulla albedo est color. oīs albedo est q̄litas. ergo nulla albedo est color. ¶ Tercia regula. ppō negatiua immediata falsa nō ē sylogisabilis in scda figura ambab⁹ pmissis falsis in toto. vt hec nulla albedo est color. nō est sylogisabilis in scda figura. pz. qz si hoc eēt posibile tūc deberet esse mediū. qz vlr diceret de vno extremo vt in ppositōe affirmatiua. et vlr negaret de alio extremo in ppōe negatiua qz ex puris affirmatiuis in scda figura nihil sequit. Nec ex puris negatiuis. Oportet ergo qz in scda figura vna pmissa ē affirmatiua et alia negatiua. Si aut fieret talis dispō mediū tūc vna pmissaz non erit in toto falsa vt hic oīs color est sapor nulla albedo est sapor ergo nulla albedo est color. Vel hic oīs color est q̄litas. nulla albedo ē q̄litas ergo nulla albedo est color. ¶ Quarta regula. ppō negatiua immediata falsa est sylogisabilis in scda figura ambab⁹ pmissis falsis in pte et hoc multipl̄r. Primo qm maior ē affirmatiua vt hic oīs color ē pfectus. nulla albedo est pfecta. igit nulla albedo est color. Scdo qm maior est negatiua vt null⁹ color est pfect⁹. oīs albedo est pfecta. ergo nulla albedo est color. ¶ Quinta regula negatiua. ppō immediata falsa sylogisabilis est in scda figura altera pmissaz vera vel falsa indifferenter. Exemplū vbi maior vera null⁹ color est aīal quelibet albedo est aīal. ergo nulla est color. Exemplū vbi maior vera ⁊ minor ⁊a vt hic oīs color ē aīal nlla albedo ē aīal. igit nulla albedo ē color.

Notādum est quarto Aristot

tilea p̄ter ostēdit qm ppō negatiua p̄lis mediata falsa est sylogisabilis p sylogismū ignorācie tā in pma qz in scda figura In tertia em non sylogisat. qz tertia figura solū cōcludit p̄culariter. vt hec nulla albedo est q̄litas est vna. ppō negatiua falsa vt notū est qz gen⁹ negatur de sp̄e. et oīs talis est falsa. et est mediata qz inter subiectū ⁊ p̄dicatū mediant alie sp̄s et ḡna subalterna. Inter em albedinē et q̄litate est color. Et ponit aristoteles de isto mō qnqz regulas. ¶ Prima ppō negatiua mediata falsa est sylogisabilis in pma figura p mediū p̄pū maior exīte falsa. et minore vera vt hic nullū aīal est substantia oīs hō est aīal ergo nullus hō est substantia Et hoc exemplū est

Liber Primus

p̄ mediū qđ est eiꝯdē p̄dicamēti cū extremis. aīal em̄ est in eodē p̄
p̄dicamēto cū hōie sed cū sic arguit̄. Nullū rīfibile est suba oīs hō est
rīfibilis ergo nullus hō est suba. **Hic** mediū sc̄z rīfibile licet cōuertat̄
tur cū hōie tñ est aliteri⁹ p̄dicamēti qz qualitat̄is. **Pro** intelligēt̄is
hui⁹ regule fm̄ **Egidiiū.** Mediū p̄p̄iū est qđ est de eodē gñe cū ex
tremis vt si aīal est mediū respectu sube et hoīs. sed mediū sīte p̄p̄o
qđ non est in eodē gñe cū extremitatibz tñ qz vlr p̄dicat̄ de minor̄
extremitate et de ip̄o. **Maioz** extremitas. p̄dicat̄ vniuersaliter has
bet silitudinē cū medio p̄p̄io vt gradīes respectu hōis et sube. **Me**
diū aut̄ extraneū est qđ nec h̄z se vt p̄p̄iūz nec vt sīte p̄p̄io vt lapis
lignū respectu hoīs et sube. ¶ **Scđa** regl̄a. p̄p̄o negatiua mediata fal
sa est sylogisabilis in p̄ma figura p̄ mediū extraneū solum minor̄i ex
tremitat̄i. qualibet p̄missa. necessario erūte falsa. vt null⁹ lapis est
suba. quilibet hō est lapis. ergo null⁹ hō est suba. ¶ **Tercia** regula. p̄
positio negatiua falsa mediata est sylogisabilis in p̄ma figura p̄ me
diū extraneū maior̄i extremitat̄i. maior̄i erūte v̄a et minor̄i falsa. vt
hic nulla albedo est suba. qlibet hō est albedo ergo null⁹ hō est suba.
¶ **Quarta** regula. p̄p̄o negatiua mediata falsa nō est sylogisabilis in
scđa figura ambabz p̄missis falsis in toto p̄z qz nō est repibile aliqđ
mediū qđ insit vlr p̄nto cuilibet extremitat̄i sub vna extremitat̄i
et vlr remotū ab alia sed tñ ambe p̄misse possunt esse falsē. sed ma
ior in parte solum vt hic nulla suba est lapis. om̄is hō est lapis. igit̄
nullus homo est suba. ¶ **Quinta** regula. p̄positio negatiua mediata
falsa est sylogisabilis in scđa figura vna p̄missarū erūte verā et al
tera falsa indifferenter. **Exemplū** vbi maior̄ est falsa et minor̄ v̄a. vt
hic oīs suba est albedo. null⁹ hō est albedo. igit̄ null⁹ hō est substātia
Exemplū vbi maior̄ vera et minor̄ falsa vt hic nulla suba est albe
do. quilibet homo est albedo ergo null⁹ hō est suba.

Notanduz quinto Aristotiles

probat pñr in textu quō **A**ffirmatiua mediata falsa est sylogisabil^r
in pma figura tm p sylogismū ignorācie pz de ista oīs supficies ē co-
lor. que est affirmatiua falsa ⁊ mediata cū tā subiectū qđ pdicatur sit
in aliquo toto ⁊ sylogisat sic oīs qñtitas est color oīs supficies ē qñ-
titas igit oīs supficies est color. Et ponit Aristotiles quōrū reglas.
¶ Prima. ppō affirmatiua mediata falsa est sylogisabilis in prima fi-
gura p mediū. pñrū. solū maiori exñte falsa. vt hic o mñe aīal est albe-
do omīs hō est aīal ergo oīs hō ē albedo hic mediū sc 3 aīal est eius-
dem pñdicamenti et gñis cū minorū extrepitate scz hō. **¶** Scda re-

gula p^o affirmatiua mediata falsa est sylogisabilis in prima figura p^o mediū extraneū solū minori extremitati maiore exi^{te} h^a et minori falsa vt hic ois qualitas disgregatiua visus est albedo. q^ulibet hō ē q^ulitas disgregatiua visus. ergo q^ulibet hō est albedo. ¶ Tercia regula p^o mediata affirmatiua falsa est sylogisabilis in p^oma figura p^o mediū extraneū solū maiori extremitati maiori exi^{te} falsa et minore h^a vt hic oīe aīal est albedo ois hō est aīal q^u oīis hō est albedo. Vel sic in terminis mathematicis q^ulibet scia est aīal. ois musica est scia. ergo ois musica est aīal. ¶ Quarta regula p^o affirmatiua mediata falsa est sylogisabilis in p^oma figura p^o mediū extraneū vtriq^{ue} extremitati quolibet p^omissa exi^{te} falsa vt hic ois lapis est albedo. quilibz homo est lapis ergo quilibet hō est albedo.

Notāduz sexto et vltimo Ari

stoteles p^ont determinat de ignorātia simplicis negatōis pueniente ex defectu alicui⁹ sensus. Postq^{ue} determinauit de ignorātia dispositōis et d^ot q^u deficere in nobis aliq^u sensu a p^oncipio natiuitat^{is}. necesse est et deficere sciaz de sensibilibz illi⁹ sensus. Ad hoc pbandū Aristoteles ponit hāc sup^oposi^oem ois doctrina et disciplina est p^o demonstratiōis onē vel inductiōem p^o q^u dictū est aī q^u ois demonstratiō est ex v^olib^o et ois inductio est ex singularibz. Cōstat aut^{em} oēm noticiā cōplexam acq^uisitā p^o discursum esse noticiā alicuius v^olis cōclusi ex singularibz bus p^o viam sensus memorie et expiment^{is}. Ut ostenditur primo methaphisice. Ista suppositione stante Aristoteles arguit sic. oīis doctrina vel aliqua disciplina alicui⁹ sensibilis est per inductiōem vel demonstratiōem. sed qualitercunq^{ue} sit tunc requirit^{ur} sensus vel sensario illius sensibilis ergo deficiente aliquo sensu a p^oncipio natiuitatis impossibile est habere scientiam de sensibilibz illius sensus. Maior patet ex suppositōe. minor declarā^{ur} quia si habetur de aliq^u scientia per inductionem tunc talis inductio fit per singularia que sunt nota scōm sensum dicūt em scō de aīa. sensus est singularium et intellectus v^olium. Q^u autem inductio fiat per singularia quia inductio est p^ocessus a singularibz sufficēter enumeratis ad eius v^ole. Si aut^{em} sit scientia vel doctrina p^o demonstratiōem tunc fit ex v^olib^o que sunt nota apud intellectū. Nihil autem est in intellectu nisi p^o us fuerit in sensu vt ostendit^{ur} tercio de aīa. ¶ Sciendū etiam scōm Egidium dupl^o sensus pōt deficere in nobis. Uno mō a natiuitate vt in illo qui est cecus a natiuitate visus deficit a natiuitate. Dicūt em Astrologi in quorū natiuitatibus luna vel sol est coniunctus

stellis nebulosis maxime his qui sunt de natura maris et lune quoniam in his est contraria natura tunc homo fit cecus ut ostendit Ptholomeus tertio et quarto quadriplici. Secundo sensus potest deficere in nobis post natiuitatem ut qui est prius videns et postea fit cecus. de primo modo loquitur Aristoteles stotiles et non de secundo. Sic similiter dicendum est de surdo et muto. Istis notabilibus sic stantibus est

Conclusio responsalis Deficiente

te in nobis aliquo sensu a principio natiuitatis necesse est deficere in nobis scilicet de sensibilibus illi sensus. ut si quis est cecus a natura et natiuitate non habet sciam de coloribus qui sunt sensibilia pertinentia ad visum obiectum enim visus est color secundo de anima. Veritas huius conclusionis

A patet ex notabili quarto.

Arguit primo. Deficiente in nobis aliquo sensu non est necesse deficere in nobis scilicet de sensibilibus illi sensus. probatur. quia deficere aliquo sensu ad huc rerum species intelligibiles manent in intellectu quemadmodum species rerum sensibilibus manent in memoria ergo deficere sensu non oportet deficere scientiam de sensibilibus illi sensus.

Arguit secundo. Deficiente in nobis aliquo sensu etiam a principio natiuitatis non est necesse in nobis deficere sciam de sensibilibus illi sensus. probatur. deficere causa per accens non oportet effectum deficere. sed sensus est causa per accens scilicet agere. Maior est Aristotelis secundo philosophorum. Causa enim per accens non requirit per se ad effectum. imo causa per accens nihil influit in effectum siue enim domificator sit musicus. siue non. eque bene domificator facit domum. Minor est nota ex primo huius syllogismus enim demonstratiuus per se facit ad sciam. sensus autem et ea que sensu capiuntur non ingrediuntur demonstratiue. **¶** Dico quod causa per accens est duplex quedam est causa per accens. que nihil perit facit ad effectum qui posita siue non posita eque bene fit effectus et sic sensus non est causa scientie. Alia autem est causa per accens secundum certum modum ut est causa preparans vel disponens ad aliquem effectum. vel habitans. que dicitur per accens per rationem. quia habet ordinem ad causam principalem. sicut instrumentum ad illud cuius est instrumentum. et tali causa remota non fit effectus. et hoc modo sensus habet se ad acquisitionem scientie.

Arguit tertio. Si conclusio esset vera. sequeretur quod de rebus metaphisicis et mathematicis nullam sciam haberemus. quod est falsum. per primo de rebus metaphisicis Aristoteles enim in xij. metaphisice tradidit sciam de substantiis separatis. et de rebus mathematicis traditur scientia in geometria et arithmetica. probatur sequela quia sensu nunquam

pcipm⁹ entia methecalia. Nihil e m vident⁹ nisi coloratū. Nō sube
separe non sunt colorate. Silr pbat⁹ de reb⁹ mathematicis. Res
em mathematice sunt separe a materia fm rōem. licet non fm esse.
separa aut sensu nō capiūt. ¶ Dico licet subas separas sensu non co
gnosimus fm eaz subas sufficit tamē q eaz effectus. effectus em
substantiaz separatay sunt nobis noti ad sensum. vt est gubernatio
mundi et mot⁹ stellaz q sunt a substantijs diuinis separe. De reb⁹
vero mathematicis dicit⁹ q licet entia mathematica nō sunt cōiun
cta materie fm rōem. tñ fm esse et sic sensu capiūt.

Arguit quarto. Null⁹ sensus deficit in nobis a natiuitate. igit⁹.
pbat⁹. Natura nō deficit in necessarijs nec abundat in super
fluis. sed sensus sunt necessarij aialibus. igit⁹. Maior est aristotilis
tercio de aia. Minor est aristotiles scō de aia vbi ostēdit quodlibet
aial pfectum habet quinqz sensus interiores et quinqz exteriores.
¶ Dico vep argumentū pcludit q nasa nō deficit in necessarijs nec
abundat in supfluis. quo ad totā spēm sed bene abundat vel deficit
quo ad certū indiuiduū et etiā null⁹ sensus est aiali simplr necessa
rius. nisi tact⁹ ppter quē aial dicit⁹ aial vt d⁹. iij. de aia. Alij aut sensus
sūt de bene esse aialis vt hoc declarat aristotiles scō de anima.

Arguit quinto. Non oia inductio est p sensum. igit⁹. pbat⁹ aīo.
qz intellect⁹ p⁹ inducere hanc vlem. omīs intelligētia est sepa
ta a materia. et tñ talis inductio nō fit p sensum. p⁹ quia intelligētia
nulla est sensibilis vñ et scriptura d⁹ de deo. Non videbit me homo
et viuūt. ¶ Hoc argumentū soluit Paul⁹ de venetij⁹ d⁹ q inductio
directa illa fit p sensum. sed indirecta fit p sensum mediate vel imo
medlater sic ptingit hic. cñ hec inducit⁹. omīs intelligētia est sepa
ta a materia. Intelligētia em singular⁹ pgnoscit⁹ p motū celi i. singularē
epitcularem quē causat et facit.

Arguit sexto. Nō omīs notitia fit p sensum. pbat⁹. qz pma pncip
pia sunt maxime nota. sunt em sicut fores in domo et tñ pgnit
tio pncipia non est ex sensu. pncipia em nota sunt intellectui tñ
vñ et habet⁹ pncipioz vocat⁹ intellect⁹. vt d⁹ sexto Ethicor⁹. ¶ Hoc
argumentū soluit Paulus de venetij⁹ et d⁹ q cognitio pncipioz
etiā aliquo mō ex sensu ē. est em ex pgnitōe terminoz q pgnitio rerū
minoz ē a sensu. termini em ex qbz pncipia pstituiūt audiūt vñ vñ
dentur. mō audit⁹ visus et quilibet sensus est singulariū.

Arguit septimo. Cec⁹ a natiuitate bz pgnitōem color⁹. pbat⁹. cor
pgnosceat cām cognoscit effectū illi⁹ cause. sed cec⁹ a natiuitate
pgnosceat cām color⁹. igit⁹ cec⁹ a natiuitate cognoscit⁹ colores. Maior
uu

qz cognita cā sufficēti cognoscit effect⁹. qz posita causa ponitur ⁊ effectus. Causa em̄ et effectus sunt relatiua. Modo relatiua posita se ponunt. et percēpta se percipiunt. vt dicitur in predicamentis. **M**o p3 qz cecus cognoscit qualitates tangibiles primas. **M**o qualitates tangibiles sunt cause colorū. ¶ Hoc argumentū soluit Paul⁹ de venetijs. et dicit q non solū qualitates tangibiles sunt causa colorum. sed sunt pncipiū materiale solū. sed lux celestis est pncipiū formale coloris. qd ipse cecus a natiuitate nō cognoscit. Sicut ergo nec vidēs venit in cognitōem q̄litarū primarū p visum. sic nec ipse cāgens venit in cognitōem ipsoz colorū. ¶ Sequitur correlarie q si aliquid quādo dicit q cecus palpādo cognoscit colorem equi hoc nō est finis veritatem sed scdm opinionem.

Arguit octauo. Non om̄is scia habet ex sensu originaliter. probat⁹ qz nos habem⁹ sciam de materia et forma. id est de pncipijs rerū naturalium. ostenditur pmo p phicoz. et tñ pncipia nō sunt pgnita finem sensum. p3 qz nihil videtur vel sentitur nisi accidens. pncipia autē sunt sube vt dicit primo p phicoz. ¶ Hoc argumentū soluit Paul⁹ de venetijs et dicit q nos habem⁹ cognitōem de materia et forma p cognitōem cōpositoz naturalium. sic qz tā p sensum q̄ p intellectus primo cognoscim⁹ cōposita naturalia. deinde resoluimus ea in sua pncipia intrinseca quoz vnū ē materia et aliū forma licet ergo materia et forma finem se sub sensu nō cadūt. tñ cognoscunt p sensum ratione suoz effectuum. pmo visum immutantiū. ¶ Sequit⁹ correlarie pmo qz positiō Platonis est falsa que dixit q nos habem⁹ sciaz de rebus p spēs picipatas ab ydeis. si em̄ hoc esset ver⁹ nō indigerem⁹ cognitōe singulariū. ¶ Sequit⁹ correlarie scdo qz hec positiō ē falsa q̄ dicit q in hāc vita possem⁹ cognoscere subas sepatas. qntū ad qd est. p3 qz nihil cognoscim⁹ qntū ad quid est nisi mediāte sensu. constat autē q sube septe sunt insensibiles.

Ita autē om̄is syllogismus p tres terminos. Et hoc quidem demonstrare est possibile. qm̄ est a in c. ppter id quod est in b. et hoc in a. Sed priuatiuus quidē est altera ppositionem habens. qm̄ aliud est in alio. alteram autem qm̄ non inest. Manifestū igitur est qm̄ pncipia et dicte ppositiones

beſunt. Accipientem enim hoc neceſſe eſt ſic demonſtrare. ut
 q̄ a ſit in c per b. Iterum autem q̄ a ſit in b. et per aliud me-
 dium et q̄ b ſit in c ſimiliter. Secundum quidem opinionem
 ſylogiſtibus et non ſolum dyalectice. manifeſtum eſt q̄ hoc
 ſolum intendendum ſit. ſi ex quibus contingit vniverſalibus ſi-
 at ſylogiſmus. Quare et ſi aliquod eorum in veritate que ſunt
 ab medium. videtur aut. non. per hoc q̄ ſylogiſans ſylogiſet
 dyalectice. Ad veritatem autem ex his que ſunt oportet in-
 tendere. Habet autem ſe ſic quoniam autē eſt quod ipſum qui-
 dem de alio predicatur. non ſcōm accidens. Dico autem fm
 accēs ut albū aliquādo dicimus. illud eſſe bōiem non ſimili-
 ter dicentes hominē etiam album. Quod quidem enim cum alio-
 rum aliud ſit album eſt album autem eſt homo qm̄ accidit bou-
 minem eſſe album. Sunt igitur quedā bmoī que quidem fm
 ſe p̄dicantur. Sic igitur e quidem bmoī q̄ ipſum quidem nō ſit
 in alio. In hoc autem b. ſit p̄mo et non per aliud medium.
 Iterū ſit in e ſit etiā ſimiliter et hoc in b. Nunquid ergo ne-
 ceſſe eſſe ſtare. aut contingit in infinitem ire. Et iterū quidem
 AA q̄

Liber Primus

si de ea nihil predicatur per se a autem in c primo. medium autem in nullo priori et c sit in l et hoc in b. Nunquid et hic stare necesse est. aut et hic pringit in infinitum ire differt aut b a priori qm hoc qd demest. Aliud em pringit incepturuz ab b moi quod in nullo est altero sed aliud in illo in sursum et in infinitum abire alterumq incepturum ab b moi. q ipm quidem de alio de illo autem nihil pdicatur. In deorsum intendere sic ctingit et in infinitum ire. Amplius nunquid contingit. infinitare media determinatis extremis. Dico autem vt si a in c sit medium autem iporum sit b. Ab ipa b ad a alterum. sed aliorum alia nunquid et hoc contingit in infinitum abire Aut impossibile est. Est autem hoc intendere idem esse. etsi demonstrationes in infinitum veniant. et si est demonstratio rei omnis aut adinuicem includant. Similiter autem dico et in priuationis syllogismis et propositionibus vt si a non inest b. nulli autem primo. Aut est aliud infra cui priori non inest. vt si prius a non inest ipi c. quod sit in omni et iterum hoc etiam in alio priori vt si c est quod est in oibus et nanq in his infinita sunt in qd

bus non inest prioribus aut statur. Sed in conuertibilibus non similiter se habet non enim est in eque predicabilibus de quo predicatur primo, aut ultimo. Omnia enim sic se similiter ad omnia habent se. et si sint infinita de ipso predicatione. In utraque sunt predicata infinita. nisi non similiter contingat conuerti. si hoc quidem sicut accidens illud vero sicut predicamentum. Quod quidem igitur contingit media non infinita esse si insursum et deorsum stent predicata. manifestum est dico autem insursum quidem quod est vniuersale magis est. deorsum autem quod est particulare est. Si enim a predicante de c. infinita sunt media in quibus est b. Manifestum est quod contingit utique ab a ad c in deorsum. alterum de altero predicari contingit in infinitum. Antequam enim in c veniat infinita sunt media. Et a c insursum infinita antequam in a veniat. Quare si hec impossibilia sunt. et ipsius a et c impossibile est infinita esse media. Neque enim si aliquis dicat quod hec quidem que sunt a b c continentia sunt adinuicem. quare necesse est media esse finita. Illa vero non accipere nihil differt quod utique acceptio eorum que sunt b erit

Liber

Primus

ad a aut ad c. Aut infinita media aut non a quo iam primo
sunt infinita siue statim siue non statim nihil differt, que enim
sunt post hoc infinita sunt. Manifestum autem et in priua-
tiua demonstratione. quoniam statur siquidem statur in predi-
catiua statur in vtrisque. Si ab ultimo enim non contingens
neque in sursum ab eo in quo statur ire in infinitum. Dico au-
tem in quo statur quod ipsum quidem in alio non est sed in alio ali-
ud. ut patet. Neque a primo in id in quo statur in ultimum. Di-
co autem primum quod ipsum quidem de alio sed de illo nullus ali-
ud. si igitur hoc erit. et in negatione stabitur. Tripliciter enim
demonstratur non esse. Aut enim in quo est c b omni inest. sed
in quo est b nulli inest a. Propius quidem igitur b c et semper al-
terius distantie necesse est ire in immediata. predicatiua enim
hec distantia. Et alterum manifestum quod si a in alio non est
priori ut in d hoc indigebit in omni b esse et si iterum in aliquo
ipso d priori non fuerit illud indigebit in omni d esse. Quare
quoniam in deorsum statur et in sursum stabitur et erit quoddam
principium in quo non erit. Item si b quidem in omni a et in

c autem nullo. a in c nullo erit. Iterum hoc oportet demon-
strare. hoc manifestum est quoniam aut qđ per sursum modus
monstrabitur. Aut per hunc aut per tertium. prim⁹ quidē dict⁹
est. Scđs autem monstrabitur Sic autem vtrūq; demonstra-
bitur qđ vt d in omni b est in c autem nullo si necesse est aliud
esse in omni b. Et iterum si hoc in c non erit. Aliud vero in
d est quod in c non est. Igitur quoniam esse semper in superio-
ri statur stabitur et non esse. Tertius autem est si a in omni b
sit. c vero in nullo b sit. non in omni sit c in quo est a. Iterum
autē hoc per superius dicta aut similiter demonstrabitur illo mo-
do statur. Si vero sic est accipiat iterum b in c esse in quo
e non om̃i c et hoc itez similiter. qm̃ autē processum est stare. et
in deorsum manifestū est qđ stabitur ⁊ in c quod non est in c.
Manifestū autē est ⁊ qm̃ et si non vna via demonstret sed om-
nibus aliquādo qđdem ex prima figura. Aliquādo vero ex scđa
et tertia. qm̃ et sic stabitur Finite enim sunt vie. Finite autem
finite multotiens sumpta finire necesse est omnia. Qm̃ igitur
qđdem in priuatione siquidem et in esse statur manifestū est Sz

q̄ in illis logice aliqua quidē speculentur hoc manifestum est
 in his quidem igitur que in eo q̄ quid est predicatur patet
 si enim diffinire aut si notum est quod quid erat esse. infini-
 nita autem non est transire. Necesse ergo fieri in eo quod q̄d
 predicantia vniuersaliter aut sic dicimus. Est em̄ verum dice-
 re album ambulare et magnum illud lignum esse. et iterum li-
 gnum magnū esse. et hominem ambulare. Alterum igitur ē di-
 cere sic. aut illo modo. Lumen enim album q̄dem dico esse lig-
 num tunc dico cui accidit album esse. lignum est sed non q̄
 subiectum ligno album est. Et namq; neq; quod cum album
 est. neq; si aliquid vere factum est lignum. quare nō est scōm
 se primo sed aut scōm accidens. Cum vero lignum albus esse
 dico. nōn q̄ alterum aliquid sic album illi enim accidit li-
 gnum esse. vt cum musicum album esse. dico tunc quoniam
 albus homo est. cui accidit musicum esse dico. Sed quod li-
 gnum est subiectum. quia quod vere subiectum factum est.
 non q̄ aliud alterum. q̄ quod vere est lignum. aut lignum ali-
 quod. Si igit oporet nōia ponere et sic dicere p̄dicari. s; illo

modo autem nequaquam predicari. Est autem tanquam album quidem quod predicatur. sed sicut lignum est de quo predicatur subiicitur. igitur predicari semper de quo predicatur simpliciter sed non secundum accidens. Sic enim demonstrationes demonstrant Quare autem in eo quod quid est aut quoniam quale. aut quantum aut ad aliquid aut faciens aut patiens. aut ubi aut quando unus de uno predicabitur. Amplius substantiam quidem significantia aut quod vere illud est. Aut quod vere illud aliquid de uno predicantur significant. Quaecumque vero substantia non significant sed de alio subiecto dicuntur quod nec est illud neque quod vere illud aliquid est accidentia sunt ut de homine est album. non est homo neque vero album est. Neque quod vere album. aliquid est sed animal forsan quod enim vere animal est homo est: Quaecumque vero non substantiam significant oportet de quolibet predicari et non esse aliquid album quod non cum alterum aliquid sit album est. Species enim gaudeant et genera monstra sunt et si sine nihil ad rationem sunt demonstrationes enim de homini sunt Amplius enim si non est haec huius qualitas et illud huius sub-

LIBER PRIMUS

lecti neque qualitatis est qualitas. Impossibile est enim eque ad
in vicem predicari sic sed verum contingit dicere eque at pre
dicari non contingit vere. Aut igitur substantia predicaturve
est aut cum genus sit aut differentia potest predicari. Hec au
tem omnia ostensa sunt. quoniam non erunt infinita neque in sursum
neque in deorsum ut homo est bipes et homo est animal. Hoc
autem alterum est. Neque animal de homine. Hoc autem de callia
hoc autem de alio in eo quod quid est. Substantia quidem omnem
est diffinire homini. Infinita autem non est transire intelligens
tem quare neque in sursum neque in deorsum infinita erunt. Illa
enim non est diffinire de qua infinita predicantur. Si quidem
igitur ad invicem equaliter non predicantur. erit enim ipsum
quod vere ipsum aliquid est. Et neque tamen de qualitate aut
aliorum nullum nisi secundum accidens predicabitur. Omnia enim
hec accidunt et de subiectis predicari. Sed quoniam neque in sur
sum neque in deorsum infinita erunt. Unumquodque enim quod
predicatur significat aut quale aliquid aut ad aliquid aut
quantum aut huiusmodi. aut que sunt in substantia. Hec enim

finita sunt et genera predicamentorum finita. Aut enim quae
 le aut quantum aut facere aut pati aut ubi aut quando pre-
 dicabitur. Concessum autem est vnum de vno predicari. Ipse
 de his quaecumque non aliquid sunt non predicari dicimus? acciden-
 tia enim sunt omnia. sed hec quidem secundum seipsa alia vero secundum alterum
 modum. Hec autem omnia de subiecto quodam predicari dicimus?
 secundum accidens autem non esse subiectum aliquod. Nihil enim tan-
 tum ponimus esse quod non alterum aliquod esse dicitur quod
 dicitur sed ipsum in alijs et alia quidem de altero. Neque in sur-
 sum. ergo vnum de vno neque in deorsum esse dicitur. de qui-
 bus quidem dicuntur accidentia quaecumque in substantia vniuse-
 cuiusque sunt. hec autem non sunt infinita. Sed in sursum ipsa quo-
 que et accidentia utraque non infinita sunt. Necesse est ergo aliquid
 de quo primum predicetur et de hoc aliud. et hoc stare et esse
 aliquid de quo primum predicetur et de hoc aliud. et hoc stare
 et esse aliquid. quod non amplius neque de alio priori. neque de
 illo aliquid prius predicetur. Unus quidem ergo modus demonstrationis
 dicitur hic. Adhuc autem alius si enim de quibus quedam priora

Liber Primus

pdicantur. horum erit quidem demonstratio quorū aut est demonstratio. neq; potius possunt habere ad ip̄a. q̄ scire neq; scire esse sine demonstratione. Si autem hoc p hoc notum est. Hoc aut nescimus neq; melius habemus. ad ip̄a q̄ scire neq; per hoc notum sciemus sed sub conditione. Si igitur est aliud quid scire per demonstratōem simplr. et non ex aliquibus neq; ex suppositione. manifestum est stare pdicamēta media. Si enim steterint sed semp est acceptio. In superius omniū erit demonstratio qm̄ non est infinita pcurere quorū non est demonstratio hec non sciem⁹ p demonstratōem. Si igitur nihil melius habemus ad ip̄a q̄ scire. non erit aliquid scire p demonstratōem simplr. sed ex suppositione. logice quidem igit ex his vtiq; aliquis credet de eo quod dictum est. Analetice autem manifestum est p hoc velocius q; neq; in sursum neq; in deorsum infinita pdicantur. cōtingit esse in demonstratiuis scientijs de quibus intentio est demonstratio enim est quecunq; quidem ip̄a insunt. scdm se ip̄a rebus. scdm se ip̄a vero dupliciter. Quecunq; enim in illis insunt in eo q; quid est. et in quibus ip̄a in-

sunt in eo q̄ quid est que insunt ipsa. vt in numero impar qđ
 t̄ nest quidem numero. est enim ip̄e numerus in ratione ipsius.
 et iterum multitudo aut diuisibile in ratione numeri est. Ho-
 rum autem neutra contingit infinita esse. nec vt imperfectum
 numeri. Iterum enim si impari aliud insit. cui inerat existenti.
 Hoc aut̄ si est primū numerus inerit bis insunt ipsi. Si igit̄
 tur non contingit h̄mōi infinita esse. in ymo neq; in sursum
 erunt infinita. At vero necesse est omnia inesse primo nume-
 ro et in illis necesse est esse numerū quare conuertibilia erunt
 sed non excedentia nec quecunq; insunt in eo q̄ quid est neq;
 hec infinita sunt. neq; enim esset diffinire. Quare si presentia
 qđdem omnia per se dicuntur hec non infinita sunt stabūt vtriq;
 in sursum quare et deorsum. Si aut̄ sic est et que sunt in mea-
 dio duorū terminorū semper sunt finita. Si vero hoc est ma-
 nifestum est iam esse demonstrationem q̄ necesse est principia
 aliqua esse. et non omniū esse demonstratiōem. Q̄ vero dixi-
 mus quosdam demonstrare principia si enim sunt principia
 non omnia sunt demonstrabilia neq; in infinitum possunt ire
 XX

Esse enim horum quodlibet nihil aliud est q̄ esse spacium
 sine nullo medio. et indiuisibile. sed omnia diuisibilia. In-
 tus enim mittendo terminum. sed non assumendo demon-
 stratur quod demonstratur. quare si hoc in infinitum con-
 tingit ire. Contingit utiq; duorum terminorum infinita esse
 interius media. sed hoc impossibile est. si predicata reterint
 in superius et inferius. Quod autem sicut demonstratum est lo-
 gice patet analectice vero nunc. Demonstratis autem his ma-
 nifestum q̄ si aliquod duobus insit ut si inest a et in c et in
 d predicante altero de altero. Aut nullo modo Aut non
 de omni. Quod non semper scdm commune aliquod inherit. ut
 ysochell et scalenon nō duobus rectis equales habere scdm
 commune aliquod inest. Secundum enim q̄ est figura que-
 dam. et non scdm alterum est. Hoc autem non semper sic se
 habet. Sit enim b quidem scdm q̄ est in a in c et in d. Ma-
 nifestum igitur est q̄ b in c d scdm commune est. et illud fm
 alterum quare duorum terminorum medijs infinitis utiq; in-
 tercedunt termini. sed hoc impossibile est. Si igitur scdm

commune aliquod esse. non est necesse semper idem in pluribus. quare vere erunt immediata spatia. In eodem tamen genere et eisdem attributis necesse est terminos esse. Si quidem bō que sunt per se sunt erit commune non enim erat ex alio genere. In aliud descendente demonstrare. Manifestum est autem et c. a in b sit. et si quidem est aliquod medium est demonstrare q. a in b sit et elementa b mōi. sunt bec et tot quot media sunt. Immediate enim propositiones sunt elementa. aut omnes aut vles. Si vere non est mediū non amplius erit demonstratio sed in principiā via bec est. Si r aut erit et si a in b non sit si quidem em aut medium est aut prius cui non inest erit demonstratio. Si vero non est. sed principia et elementa tot sūt quot sūt termini. horū qdem em principia demonstratiois sunt. Et sicut qdam demonstratioes sūt indemonstrabilia q. sit hoc illud et q. sit hoc in illo. sic et q. non sit hoc illud neq. q. sit in illo q. re hoc qdem esse aliquid. Alia aut non esse aliquid erunt principia. Cum aut indigeat demonstrare. aliquid accipiendum est qd de b primū predicat. Sic de hoc si r a et semp vadēs nequaquam

Liber Primus

extra propositio cadat. Neq; extra ipsius a esse accipiatur ut
demonstretur sed semper medium densetur quousq; indiuisi-
bilia fiant et vnum. Est autem vnum cum immediatum fiant
et vna propositio simplex est immediata. Et quemadmodum in
alijs est principium simplex Hoc autem non idem ubiq; est
sed in graui quidem vntia. In melodia aut tonus. In mem-
bris autem diuisio Aliud autem in alio. sic est in syllogismo ca-
tum propositio immediata In demonstratione aut scientia et
Intellectus. In demonstratiuis igit syllogismus eius quod est
nihil cadit extra. Sed in priuatiuis hoc qdem qd oportet
esse nihil extra hoc cadit. ut si a non est in b per c. Si enim
in b quidem est in a nullo sit medium accipiendum est ipsius
a et c sic semper procedit. Si vero indigeat demonstrare q
e in d non sit. eo q est c in d quidem omni inest in c autem
nullo. Aut non in omni nunq; extra c cadit. Hoc autem
est cui non oportet inesse. In tertio autem modo neq; a quo
oportet neq; quod oportet priuari nequaq; extra medium.
hoc ibit.

Utrum determinatio extremis demonstratiois possibile sit media esse infinita. Pro intellectu questionis more. Notandum est primo Q. postq. Aristotiles determinauit de syllogismo gnante sciam, et etiā de syllogismo gnante ignoratiā. Jam pñr determinat de pcessu et quiditate syllogismi demonstratiui. Et pmo ostēdit q. in demonstratiōibz non ptingit pcedere in infinitū p pdicata qditatiua. Scōo ostēdit qñō non ptingit pcedere in infinitū p pdicata subalia. Ter; tio qñō nō p pdicata accñtalia. Quarto oñdit q. nullo mō et pbat p rōes demonstratiuas et analeticas. Ponit ergo aristotiles in primis quasdā suppos. Prima est ista omīs syllogism⁹ est ex tribz terminis. maiore extremitate, minore et medio vt ostēsum est in primo pñoz. ¶ Scōa suppositio necesse est aliquā demonstratiōez esse resolubilē in immediata rōne vtriusq. pmissaz. p. de ista omīe corp⁹ aiātū ē suba omīs hō est corp⁹ aiātū, ergo oīs hō est suba. Maior sic resoluit ad immediata omīe corp⁹ est suba, omīe corp⁹ aiātū est corp⁹, ergo omīe corp⁹ aiātū est suba. Minor vero sic resoluit, omīe aīal est corp⁹ aiātū, omīs hō est aīal, ergo omīs hō est corp⁹ animatū. ¶ Tertia sup; positio necesse est demonstratiōem pcedere ex immediatis fm vītātē. Un p hoc differt demonstrator a dyaletico, q. dyaletic⁹ pcedit ex im; mediatis fm appñtiā. Sed demonstrator pcedit ex immediatis fm vītātē. ¶ Quarta suppo omīs demonstratio est ex his que p se sunt et non p accñs, vt pbatū est ante. Istis suppoibz habitis aristotiles in textu mouet tres qñtiones. ¶ Prima vtz cōtingat pcedere in infi nitū in sursum in demonstratiōibz incipiēdo a minori extremitate, vt posito q. socrates sit termin⁹ de nullo pdicabilis non hz em infe ri⁹ et de socrate dicit hō, et de hōie aīal, et sic in infinitū ascendendo in pdicatis quiditatiuis et mag; cōmuniōibz vtz ergo sit dare sta tū in aliquo pdicato quiditatiuo sic q. tale nō habeat inferi⁹. Aliqđ ¶ Scōa qñtio quā aristotiles mouet in textu ē vtrū incipiēdo a ma iori extremitate sit pcedere in infinitū deorsum descendēdo, verbis gratia, vt suba est pdicatū qđ non hz supius vniuoce, sub quo corp⁹ sub corpe corpus aiātū, sub quo aīal, et sic descendēdo vtz ad indi uidua vtrū ergo alicubi sit stat⁹ vel sit pcessus in infinitū. ¶ Tertia vtrū dato statu in extremis vtrū sit pcedere in infinitū in medijs, vt vtrū inter infimū vt sores et supremum vt suba sit dare infinita media vel nō. Et aristotiles oñdit q. iste qñtiones sūt necessarie, ad sciendū vtz demonstratiōes pcedāt in infinitū, in pdicatis qditati uis. Si em pcederēt in infinitū tūc nihil sciret. Infinitū em fm q. infinitū est ignorū vt oñdit pmo phicoz.

Notandum est secundo Q. Ari

stoteles pbat in textu q non ptingit statū esse in extremis. et media esse infinita. pbat. quia si essent infinita media inter supremum pdicatum et vltimū sequeretur q supremū pdicatum nunq p dica retur de infimo et infimū nunq subdyeret respectu supremi quod t. mē est falsum. pz quia infinitū non ptingit ptransiri. et per pns si media sunt infinita. nunq p fieri transic^o ab infimo ad supmum. et a supremo ad infimū. Q. aut falsum est dicere hoc nunq supre mū predicetur de infimo aut q infimū nō subdyeretur respectu su premī qd pmo est contra porphiriū dicentē. oportet maiora dici de minoribz et etiā prima suba est vltimū qd omnibz substat et infime vnde et in pdicamentis diciť q pma suba est que pue pncipaliter et maxime substatre diciť. etiā genus gñalissimū quod est primū et supremū in aliqua coordinatōe debet dici et predicari de omnibz posterioribz. que in tali coordinatōe ponunt. que omīa perirēt si me dia essent infinita et extrema finita. ¶ Sequitur correlarie q si me dia essent infinita inter extrema finita nunq esset deveniēdum ab infimo ad supmum nec a supremo ad infimum. patet. quia infinita non est perirāsiri. Item implicat extrema esse finita et media infini ta. pbat Paulus de venetia. Inter finitū et infinitū non est pportio octavo phicorum. sed mediū sapit naturam vtriusqz extremū tertio phicorum. si ergo mediū sapit naturaz vtriusqz extremū et extrema sunt finita etiam media debent esse finita. ¶ Sequitur correlarie q quicquid diciť vel intelligitur de demonstrationibus affirmatiuis Hoc etiam intelligendū est de negatiuis. patet scz q si in affirmati uis p n est pcedere in infinitum in medijs. tunc nec in negatiuis. si ergo in affirmatiuis datur primū et vltimum in quibus fit stat^o. etiam sic erit in negatiuis. patet demonstratio negatiua presupponit affirmatiuā. vt dicitur inferius omīs enim pportio negatiua vt dis ctum est ante vel est immediata vel mediata. si immediata tunc in ea est status. Si aut est mediata tunc ipsa pbat per affirmatiuas non p ēm demonstratio esse ex puris negatiuis. patet ergo si est sta tus in affirmatiuis etiam erit in negatiuis.

Notanduz est tertio Q. Ari

stoteles spēaliter pbat. q in demonstratiōibz affirmatiuis nō ptingit pcedere in infinitū. Et pmo pbat hoc in demonstratiōibz affirmati uis p pdicata quidicariuz et arguit sic. si esset pcessus in infinitum

In demonstrationibus ex parte predicatorum additamentorum sequeretur primo quod nihil cognosceremus diffinitivum nec perfecte nec scientificum, nec possemus facere diffinitionem alicuius, quod est falsum. Alias enim nulla esset necessitas syllogismi demonstrativi cuius finis proprius est scire, probatur sequela quia si perfecte cognosceremus hominem per diffinitionem tunc oporteret cognoscere quolibet premissum illius diffinitionis perfecte et per primum oportet cognoscere animam perfecte et cum anima diffiniatur per substantiam oportet cognoscere substantiam perfecte. Si ergo substantia etiam diffinitur et sic in infinitum ascendendo oportebit infinita genera cognoscere et diffinitiones infinitas ad cognoscendum diffinitionem hominis. Hoc autem est impossibile sic enim aut nihil posset diffiniri aut infinitum posset pertransiri quorum utrumque est falsum. ¶ Secundo probatur Aristoteles quod non est procedere in infinitum in predicationibus substantialibus sursum vel deorsum secundum lineam rectam et arguitur sic, quia si esset processus in infinitum in predicationibus substantialibus sursum vel deorsum sequeretur quod nulla res alicuius predicamenti posset sciri per diffinitionem, et maxime predicamenti substantie quod est falsum. Dicit enim commentator septimo methaphysice, Diffinitio est sermo quiditatis et enuntiativus. Et primo thopicorum dicitur, Diffinitio est sermo indicans esse quiditatem rei, probatur sequela tunc unaqueque res diffinitur et scitur, quando eius genus et differentia cognoscitur, sed impossibile est cognoscere genus et differentiam, igitur Maior quia diffinitio est ex genere et differentia sicut compositio naturalis ex materia et forma. Minor quia ex quo non est status in generibus sursum erunt infinita genera et differentie. Infinitum autem finis quod infinitum est ignotum intellectui et intellectus noster refugit infinitum. Oportet enim perfecte omnia talia genera cognoscere infinita et diffinitiones infinitas quod est impossibile. ¶ Tertio Aristoteles probatur quod non est procedere in infinitum in predicationibus substantialibus circulariter quod aliquis posset imaginari quod licet non sit processus in infinitum in predicationibus subalterne sursum vel deorsum finem lineam rectam, tamen potest esse talis processus in infinitum secundum circumferentiam, recte sicut dicimus motum celi esse infinitum secundum circularitatem et reiteratorem, et motus celi fit super lineam finitam non quidem rectam sed circularem et arguitur sic. Si esset procedere in infinitum in predicationibus subalibus, finem circulum sequeretur quod omnia genera predicamenti sube equaliter de se predicarentur quod est falsum, et impossibile, predicata enim quiditativa in arboze porphiriana posita habent se sicut superius et inferius et sic genus converteretur cum specie et genus generalissimum cum specie subalterna que omnia sunt impossibilia, sed probatur

sequela, qz si esset pcessus circularis in gñe sube tñc hō demonstrabil
de suba et ecōverso. Hoc em fieri nō posset, nisi illa p̄dicata puerter
rent inter se. ¶ Quarto aristotiles pbat q nō ptingit pcedere in inf
finitū in p̄dicatis accñtalibz p accñs p̄dicantibz. pbat in illis p̄dica
tis nō ptingit pcedere in infinitū, vbi vnū p̄dicat de vno p̄dicatōe di
recta, neqz vbi mltā p̄dicat de vno p̄dicatōe directa, neqz vbi vnū p̄
dicat de vno, aut mltā de vno p̄dicatōe indirecta, igit n̄ est pcedere
in infinitū in p̄dicatis accñtalibz p accñs p̄ntibz. Tz pñs ex sufficiēt
diuisione. Tñs p pma pre scz q nō ptingit pcedere in infinitū sursum
vel deorsum in p̄dicatis accñtalibz p accñs p̄dicantibz, vbi p̄dicatur
vnū de vno p̄dicatōe directa, qz cū om̄e p̄dicatū vnū sit in vno deez
p̄dicamentoz scz sube q̄ltatis quātitatis et sic de alijs et p̄dicamē
ta sunt finita, qz decē, optet etiā p̄dicata esse finita, que p̄dicant tan
quā vnū de vno et p pñs tali mō nō pcedit in infinitū. Sed q scōa
ps sit vera scz q nō ē pcedere in infinitū sursum vel deorsum in p̄
dicatis accñtalibz p accñs p̄dicantibz, vbi p̄dicant multa de vno p̄
dicatōe directa, vt hic hō est bicubic⁹ alb⁹ et hic hō est bicubic⁹ alb⁹
music⁹ hic p̄dicant tria de vno, p̄z finitū infinites sumptū solū facit
finitū, sed quodlibet p̄dicatū fm se est finitū, ergo cū plura addātur
simul nō causat nisi finitū. Quare pcludit q cū p̄dicant plura de
vno non est pcedere in additōibz illis in infinitū. Un̄ dicit Egidius
Non ibūt p̄dicatōes in infinitū p agregatōem. Sed q terna pars
sit vera, scz q nō contingit pcedere in infinitū in sursum vel deor
sum in p̄dicatis accñtalibz p accñs, in qbus p̄dicatur vnū de vno
multa de vno p̄dicatōe indirecta, pbat aristotiles. In illo nō est pce
dere in infinitū quo demonstratio nō vrit, sed demonstratōes nō vtunt
p̄dicatōibz indirectis, igit in p̄dicatōibz indirectis accñtū non est
pcedere in infinitū. Maior est nota qz si esset pcessus in infinitum
in ipis tñc demonstratio vteretur ipis. Minor quia demonstratio
solū vrit p̄dicatōe directa Un̄ subinfert in textu. Accñs quidē p̄dica
tur de suba sed nō ecōverso, nisi fm accñs et fm qd qbus demonstra
tor non vritur non p̄ em accñs subijci respectu substantie nisi in vir
tute prime substantie.

Notāduz ē quarto et ultimo

Aristotiles pbat ultimo q nō ptingit pcedere in infinitū in sursum
et deorsum in p̄dicatis accñtalibz p se p̄dicantibz. Intelligēdo p ta
lia p̄dicata pprias passiones, et arguit sic. Illud qd p̄dicat p se accñ
dentaliter est passio ppria, sed nullū subiectum hz passioēs infinitas

igit in p̄dicatis p se acc̄titalibz nō est pcedere in infinitū. Maior ē
nota qz si vnū subiectū haberet infinitas passiones, tunc semp vna
passio caderet in diffinitōez alteri⁹ sicut em̄ quodlibet sup̄us cadit
in diffinitōez sui inferioris, sic quelibet passio pcedens cadit in diffi
nitōem passionis sequentis, nō em̄ cognoscere⁹ passio sequens nisi
cognoscere⁹ pcedens, sequere⁹ finaliter q̄ infinita essent diffinita
na alicui⁹ et sic nihil cognoscere⁹ intellectus em̄ noster non cognos
cit infinitū. ¶ Sc̄do arguit Aristoteles sic in conuertibili⁹ impossi
bile est pcessum esse infinitū quo ad sursum et deorsum, sed subiectū
et passio puerūt, igit impossibile ē pcessū ē in infinitū in his que p
dicant acc̄dentaliter per se. Maior est nota, quia non ponit pcessus
in infinitū in sursum nisi ppter resolūtōem minus cōis in mag⁹ cōe
versus transcendētia ascendēdo ex q̄bus formant̄ prima principia q̄
non ingrediunt̄ demonstratōem formaliter sed virtualiter t̄m. Mi
nor est nota, passio em̄ et subiectū adequant̄ adinuicē vt dictum est
ante ex quo passio p̄dicatur de subiecto fin q̄ ipm, ex his oibz aris
toteles infert quatuor correlaria. ¶ Prīmū impossibile est demonstrā
tiones absolute pcedere in infinitū, p̄ qz om̄is demonstratio ē ex his
que p se p̄dicant sed illa que p̄dicant p se de re nō sunt infinita, igit
¶ Sc̄dū correlariū demonstratōes n̄ pcedūt in infinitū nec in sursum
nec in deorsum, patet qz p̄dicata quo ad sursum sunt finita et est sta
tus in ḡnālissimo, et quo ad deorsum est status in specie sp̄cialissima.
¶ Tertiu correlariū si non est pcedere in infinitū in extremis nec
erit pcedere in infinitū in medijs, p̄ qz tūc esset infinita dis
tancia inter ea et sic vnū nunq̄ p̄dicaretur de alio, et sic gen⁹ gene
ralissimū non posset predicari de specie sp̄cialissima quod est falsum.
¶ Quartū correlariū, p̄positiones aliquę sūt mediate et h̄az est de
monstratio, et aliquę sunt immediate vt p̄ncipia et h̄az non est des
monstratio et sic pcludit q̄ p̄pōes mediate debent reduci ad immes
diatas. Istis notabilibz sic stantibz est

Conclusio responsalis Deter⁹

minatis extremis demonstratōis, id est ex̄te statu in extremis des
monstratōis, vt maiore extremitate et minore quo ad sursum et de
orsum, enā necesse est media esse finita. Veritas hui⁹ conclusōis suffi
cienter p̄ ex multis rationibz Aristotelis adduct⁹ quare pclusio h̄a,
¶ Arguit p̄mo, Inter extrema finita p̄nt esse media infinita, igit
¶ pclusio falsa, pbat̄ aū p̄mo de linea, In qualibet em̄ linea
sunt duo p̄cta finita terminātia, et t̄m inter ea sunt p̄cta media in

Liber Primus

finita. In qualibet em̄ parte linee inter media possunt assignari p̄
ta. scđo. pb̄at h̄ d̄ coloribz. Sūt em̄ duo colores extremi finiti vt al
bedo et nigredo et tamen inter eos sunt infinite sp̄es color̄. medior
um. infinites em̄ possunt variari colores extremi et misceri p̄ ḡna
tione color̄. mediorū. ita etiā videtur esse in demonstratiōe scz q̄ ex
trema demonstratiōis sunt finita et media infinita. ¶ Dico q̄ veruz
argumentū pcludit q̄ in linea finita inter puncta terminātia finita
sunt infinita puncta media non scđm actū quia nullum est infinitū
in actu. vt ostendit tertio phicoz. sed solū sunt infinita puncta me
dia in potencia. ¶ Ad aliud dico q̄ non sunt infiniti colores medij.
pportio em̄ extremoz. concurret ad generatiōem et constitutiōem me
diorum. sed talis pportio. non est infinita licet est multiplex. patet et
q̄ ibi nō est misceri colores in infinitū.

Arguitur scđo. Non est stat⁹ in genere generalissimo. igitur. p
batur supra qđ est p̄dicatū cōmuniū in illo non est stat⁹ sed
supra quodlibet genus generalissimū est rep̄re p̄dicatū cōmuniū.
igitur. Maior est nota. qz in illo in quo est status supra illud nō est
inuenire cōmuniū. Minor quia supra subam est ens idem diuer
sum. ¶ Dico verum argumētum concludit q̄ supra gen⁹ generalissi
mū reperit p̄dicatū cōmuniū scz ens sed ens nō est vnivocū. sed
analogum vt ostendit quarto methice. similiter idē et diuersum sūt
p̄dicata accidētia. dicunt em̄ respectū. Nō respectus est accis
et sic hoc gen⁹ generalissimū suba nō hz supra se aliud genus quidi
tatiū et essentialē.

Arguitur tertio. Non est stat⁹ in p̄dicatis ascendēdo nec descē
dendo. pbatur in p̄dicatis mathematicis vt in numeris 2 fi
guris itē est status. igit. p3 de numero qz numer⁹. crescit in infinitū
qz quocunq; nūero dato dabilis est maior et per additiōem vnitat̄
statim variat sp̄ies numeri. Unde numeri d̄nt sp̄ie inter se. S3
de figuris mathematicis. patet qz figure mathematice variantur 2
diuersificant in infinitū. ¶ Dico q̄ n̄ est incōueniēs infinitatē eē in
sp̄iebz accidētibz. saltem potētia n̄ in actu. Vñ tertio phicoz. q̄ nu
mer⁹ augē in infinitū 2 p̄tinuū diuidit in infinitū potētia s3 n̄ actu

Arguitur quarto et vltimo. In p̄dicatis quo ad deorsum est p
cessus in infinitū. igit. pbatur In indiuiduis est infinitū. sed
indiuidua sunt deorsum. igit in descendēdo erit p̄cessus in infinitū.
Maior ē purp̄briū q̄ dicit q̄ singularia sunt infinita. Minor p3 qz
indiuidua sunt vltima. vñ et in diuiduū non hz inferi⁹ sed met est vl
timū. ¶ Hoc argumentū soluit Paul⁹ de vnetijs et d̄t q̄ in p̄positis

non sit descensus ad indiuidua ppe, sed potius ad spēm specialissimam, in qua est status. Unde et dixit purpuri⁹ descendente a genere generalissimo vsq; ad spēm specialissimā iubet plato quiescere et sic aristotilia est hic intentio de descensu formalī qui fit per diuisionem, in species et nō de descensu vel diuisione materiali que fit p multiplicationem speciuoce nature in indiuidua sua. ¶ Sequit̃ correlative primo duplex est p̃dicatū scz subale et accidētale, p̃dicatū subale est quod dicit totā essentiā subiecti, vt animal rationale respectu hōis, et dicit aristotiles in textu q̃ tale significat id vt vere illū est. Vel etiā p̃dicatū substantiale est quod dicit partē essentie rei, vt pars diffinitōis respectu diffiniti, p̃dicatū vero accidentale est quod non significat essentiam sui subiecti scdm totum vel scdm partē vt risibile et album respectu hominis. ¶ Sequit̃ correlative scdo q̃ accidēs p̃dicatur vere de suo subiecto non p̃ tanto q̃ accidēs dicit totam essentiā vel p̃tem essentie subiecti, sed p̃o tanto quia significat id quod est in tali subiecto licet non sit de essentia eius vt hōmo est albus. ¶ Sequit̃ correlative tertio q̃ non oportet ponere species separas vel vltio separata a singularibus, patet quia vltio ē cōtinentiam suoz inferiorū. Nā essentia non est sepata ab illo cui⁹ est. Vñ Aristotiles dicit in textu. Gaudeant spēs vel ydee platonice qm̃ mōstra sunt, et si sunt ad demonstratōes non p̃ficiūt, quasi diceret ydee platonice gaudeāt et q̃escant qm̃ si essent, essent sicut monstra, sicut etiā monstrū est p̃ter intentōem et finē nature, sic tales ydee ad nulum finem ordinant̃ nec ad demonstratōem p̃ficiunt, p̃dicata enim substantia in p̃posito dicunt̃ que dicunt totā essentiā suoz inferiorum q̃bus sunt p̃iuncta Nec Paulus de venerijs. ¶ Sequitur correlative quarto q̃ p̃dicatio accidētalī est triplex. Aliqua em̃ est p̃dicatio accidētalī in qua accidēs p̃dicatur d̃ substantia vñ hōmo est albus. Alia in qua suba p̃dicat̃ de accīte vt albus est lignū. Tertia in qua accīte p̃dicat̃ de accīte vt albus ambulat albus est musicus. ¶ Sequit̃ correlative q̃nto in ista albus aliquū n̄ intelligit̃ q̃ albus p̃ se subijciat ligno sed intelligit̃ q̃ illud cui accēdit albus illud subijciat ligno, vt p̃culare lignū qd̃ ē albus hoc ē lignū. vñ d̃ Thomas cū dico albus est lignū hic significo qd̃ illud vltio p̃dicatū qd̃ ē lignū p̃dicet̃ de subiecto cui accēdit esse albus, et hoc est p̃culare lignū. ¶ Sequit̃ correlative sexto q̃ in ista hōmo ē, albus albus fm se p̃dicat̃ de homīe in rōne forme valet enim tm̃ q̃ hōmo est subiectū albedinis que albedo cū q̃lificat et denomiāt accidētaliter. ¶ Sequit̃ correlative septio q̃ in ista Bibum est musicum, albus per se non subijcitur musico sed valet tm̃

Liber

Primus

illud cui accidit albū vt iohannis illi inest musicum vel ara musice
¶ Sequit̃ correlarie. viij. q. iste dicit lignū est albū ⁊ album est
lignum. In prima enī album p̃dicatur fm se de ligno. ⁊ valet tñ lī
gnum habet in se albedinē accētaliter a q̃ denominat̃. sed in ista al
bū ē lignū. albū fm se nō subijciť ligno sed illud cui accidit albedo.
hoc subijciť et est inferi⁹ ad lignū. Correlaria ista om̃ia sunt ex te
xtu iuxta mētem Egidij et Thome.

um aut̃ demonstratio alia quidem particularis. Alia

quidem vniuersalis. et hec quidem categorica. illa pri

uatiua. dubitatur qualis potior sit. Similiter autem et de ea

que demonstrare dicitur. et de ducente ad impossibile demon

stratione. Primum igitur intendimus de vniuersali ⁊ particu

lari. ostendentes enim hoc et de ea. que demonstrare dicitur et

que est ad impossibile dicemus. Videtur quidem igitur fortas

sis. vtiq; quibusdam sic intendētib; particularis esse dignior

Si enim scdm quam maxime scimus demonstratōem. potior

est demonstratio. Hec enim virtus demonstratiōis est. Da

gis autem scimus vnumquodq; cum ipm cognoscimus scdm

ipm. q̃s scdm aliud. vt musicum choruscum quando cognoscis

mus q̃ chorcus musicus est. q̃s cum homo musicus sit simila

liter autem et in alijs. Sed vniuersalis qm̃ aliud. vt non quon

iam ipsum contingit demonstrat vt quoniam equilaterus est

equalis duobus rectis non quoniam est equisiblarum. sed
 quoniam est triangulus. sed particularis quoniam ipm. Si er
 go potior quidem est. que est scdm ipm huiusmodi autem par
 ticularis est. vel magis et potior utiqz scdm partem demonstra
 tio erit. Amplius si vniuersale quidem non est aliquid preter
 singularia. demonstratio autem scdm opinionem conficit esse
 aliquod hoc scdm quod demonstrat et quandam naturam esse
 sine his que sunt vt trianguli preter quosdam et figure preter
 aliquas. numeri preter quosdaz numeros. potior autem est que
 est de esse et de eo quod est q̄ de eo quod non est. Et pro
 pter quam non errabitur q̄ propter quam errabitur. Est enim
 vniuersalis huiusmodi. procedentes enim demonstrant de eo
 quod est p̄municabiliter proportionale qđ est analogū quod
 neqz linea neqz numerus neqz solidum neqz planum est. sed pre
 ter hec aliquid Si igitur vniuersali quidem magis hec de eo
 autem quod est minus q̄ particularis. et facit opinionem fal
 sam. Indignior utiqz erit vniuersalis q̄ particularis. Aut pri
 mum qđem nihil magis in vniuersali q̄ particulari ratio ē Si
 1114

Liber Primus

enim quod duobus rectis inest non scdm quod est equitiblarum sed scdm quod triangulus est cognoscens qm̄ eq̄tibiarum minus cognoscit. In quantum ipm̄ est ip̄sus q̄ cognoscēs qm̄ triangulus est. Et omnino si nō sit q̄ scdm quod est triangulus. et postea demonstrat non erit demonstratio. Si vero cognoscens vnumquodq̄ scdm quod vnūquodq̄ est magis cognoscit. Si enim triangulus in plus est et ratio eadem est et non scdm equiuocationem triangulus est et inest omni triangulo quod in duobus rectis non vtiq̄ est triangulus scdm qd̄ est equitibiarum sed equitibiarum scdm quod est triangulus habet huiusmodi angulos quare vniuersaliter sciens magis scit. scdm quod est q̄ scdm partem potior vtiq̄ vniuersalis est q̄ particularis. Amplius siquidem sit ratio quedam vna non equiuoca vniuersale erit vtiq̄ nihilominus quibusdā fm̄ partē sed magis est quantum incorruptibilia sunt illis q̄ que fm̄ partem. Que vero scdm partem corruptibilia magis. Ampli⁹ neq̄ vna necessitas est opinari aliquid esse preter hoc quoniā vnum ostendit nihil magis q̄ in alijs quetuncq̄ non aliquid sit

gnificant. sed vt quale aut aliquid aut facere. si ergo non demonstratio causa est sed male audiens. Amplius si demonstratio est syllogismus demonstratiuus causa propter quid vniuersale autem magis est causa cui enim per se inest aliquid hoc idem ipsius causa est vniuersale autem primum cui inest p se. Causa ergo vniuersale est quare et demonstratio dignior ē. Magis enim causa est vniuersale et propter qd est. Ampli⁹ vsq; ad hoc querimus ppter quid et tūc opinamur scire. cū nō sit aliqd aliud q̃ hoc quod aut fiat. Aut qd sic fit. Finis enim vltimus et termin⁹ iam sic est vt cuius causa venit vt accipiat argentum. hoc autem est vt reddat cui debuit. Hoc autem est vt non iniuste agat. et sic procedentes cum non sit amplius propter aliud neq; alterius causa propter hoc sicut propter finem dicimus venire et fieri et omne. et tunc cognoscere magis propter quid venit. Si igitur similiter se habet et in alijs causis vt que sūt propter quid. in his autem quecunq; sic sunt cause. sicut que est cuius causa. sic scimus maxime et in alijs. Igitur tunc maxime scimus. cum non amplius sit hoc quoniam aliud est.

Cū igitur cognoscim⁹ quidez. q̄ quatuor qui sunt extra equas
 les sunt. quoniam equitibiarūz adhuc deest propter quid quia
 triangulus et hoc est quia est figura recti linea. Si autem
 hoc non amplius propter quid aliud tunc maxime scimus et
 vniuersale tunc est vniuersalis vtiq̄ portio est. Amplius quan
 tociq̄ vtiq̄ demonstratio magis scōm partem est in infinita
 cadit vniuersalis aut in simplex et finem. Est aut scōm qđ sūt
 infinita non scibilia sed scōm q̄ sūt finita scibilia sunt. Scōm
 itaq̄ q̄ vniuersalia sūt magis scibilia sūt q̄ que scōm partem
 Demonstrabilia ergo magis sunt vniuersalia. de demonstra
 bilibus autē magis est demonstratio. Similiter magis ad ali
 quid sūt. dignior ergo vniuersalis est qm̄ quidem et magis est
 demonstratio. Amplius si magis proponenda est scōm quem
 hoc et aliud q̄ scōm quem hoc solum cognoscitur Vniuersale
 aut habens cognoscit et particulare hoc aut vniuersale nō scia
 uit et sic magis proponenda erit vtiq̄. Amplius aut et sic vtiq̄
 enim magis demonstrare est qđ est per medium demonstra
 re cū propinquius sit principio proxime aut immediatum est

hoc autem est principium. Si igitur que est ex principio est
 potior ea que non est ex principio et que magis est ex princi-
 pio ea que minus est certior est demonstratio. Est autem huius-
 modi vniuersalis. magis dignior utique magis vniuersalis
 erit ut si oportet demonstrare a de d media sunt in quibus est
 b. c autem magis sursum sit b quare si per b vniuersale magis
 est demonstratio vniuersalis autem b mōi dignior est particu-
 laris sed eorum que dicta sunt quedam logica sunt. Barthe-
 loem autem manifestum est quod vniuersalis magis propria sit quam po-
 sitionem hanc quidem habentes priorem scimus. quodāmon-
 do et posteriorem et habemus potentia. ut si aliquis cognoscit
 quia omnis triangulus habet tres equales duobus rectis. sci-
 nit quodāmodo et quod equilateralum quod duobus rectis poten-
 tia sit. Et si non cognouit quod equilateralum triangulus sit. Hęc au-
 tem habens propositionem vniuersalem autem nullo modo co-
 gnouit neque potentia neque actu. Et vniuersalis intelligibilis est
 sed particularis in sensu perficitur. Quod quidem igitur vniuer-
 salis dignior sit particulari tot modis dicta sunt.

¶ **U**trum demonstratio vniuersalis potior et dignior sit particulari.
 Pro intellectus huius questionis mote. Notandum est primo. Postquam
 Aristoteles de quiditate et processu syllogismi demonstratiui. gnantius
 scientiam et etiam de processu syllogismi falligraphi generatius ignorantiam
 Jam consequenter determinat de quiditate et qualitate syllogis-
 mi demonstratiui. Et diuiditur intentio aristotelis in tres questiones
 Prima vtrum demonstratio vltis potior sit et dignior quam demonstratio
 particulari. Secunda vtrum demonstratio affirmatiua potior sit quam nega-
 tiua. Tertia questio verum demonstratio ostensiva potior sit ducere ad
 impossibile. De prima questione dicitur hic in presenti questione. Alie
 due determinabunt in questione sequenti Aristoteles ergo primo probat
 quod demitatio vltis magis facit scire quam demitatio particularis. et arguit sic
 Demitatio faciens scire finem seipsum magis facit scire quam demitatio faciens
 scire finem aliud. scilicet demonstratio vltis facit scire finem seipsum demitatio autem
 particularis secundum aliud. igitur. Maior est nota quia perfectius est scire aliquid
 quid finem seipsum quam secundum aliud Dicitur enim est prius quod scire simpliciter est
 scire rem finem se. Sed scire rem finem aliud est scire sophisticus. Minor
 probat quod demonstratio vltis facit scire quod triangulus secundum quod homini habet
 tres angulos equales duobus rectis. Sed particularis facit scire quod equi-
 laterus vel isopleurus secundum quod homini id est inquantum isopleurus habet
 tres angulos finem quod est triangulus isopleurus enim non habet tres angu-
 los secundum quod isopleurus est sed finem quod est triangulus. ¶ Sequitur cor-
 relarie quod illa demonstratio dicitur vltis in qua propria passio demonstrat
 de primo subiecto eius. cui subiecto passio puenit finem quod ipsum. sed illa de-
 monstratio dicitur particularis in qua passio demonstrat de subiecto. scilicet
 non primo nec cui puenit secundum quod ipsum. Exemplum de demonstratione
 vlti ut omne animal rationale est risibile omnis homo est animal rationale ergo om-
 nis homo est risibilis Exemplum secundum de demonstratione particulari omne animal
 rationale est risibile Socrates est animal rationale ergo socrates est risibilis.
 Secundo aristoteles probat quod demonstratio vltis est magis de ente quam de
 demonstratio particularis et ratio eius haec. demonstratio vltis est de vltibus.
 particularis de particularibus. scilicet vltia sunt magis entia. quam particularia. igitur
 Minor quod vltia sunt incorruptibilia singularia et particularia corrupti-
 bilia. modo incorruptibile est perfectius ens quam corruptibile. Sed quod
 vltia sunt incorruptibilia quia dicitur octauo methice species rerum sunt
 eterne sed vltia sunt species. Sed quod singularia sunt corruptibilia. pro
 quia talia sunt generabilia et corruptibilia generatio enim et corruptio sunt actus
 Actus autem sunt singularium et suppositorum primo methice dicitur au-
 tem primo celi. quod omne generabile est corruptibile. Tercio aristoteles

probat qd demonstratio vltis plus elongat ab errore qm demonstratio particularis et arguit. Demonstratio vltis facit scire finem qd huiusmodi. particularis autem non. propter ergo aliquis facilliter decipi credendo equilaterum vel isopleurum habere tres angulos finem qd isopleurum. quod concludit in demonstratione particulari. non autem potest decipi facilliter probando qd triangulum habeat tres angulos aequales duobus rectis quod fit in demonstratione vlti

Notandum est secundo Q. 1. 1. 1.

aristoteles probat per rationibus specialibus demonstrationem vltimam esse potius ordinem particulari. et ponit septem. Prima ratio est ista. Illa demonstratio est potius que est magis per causam. sed demonstratio vltis magis est per causam quam particularis igitur. Maior est nota quia scire est per causam. Minor patet demonstratio vltis est per causam dicente propter quid passio: nis in genere cause efficientis. Demonstratio autem particularis non est per huiusmodi causam sed per causam materiale. In demonstratione enim vlti medium est diffinitio subiecti que est causa effectiva propter passionis. In demonstratione autem particulari medium est ipsum subiectum quod est causa materialis tantum passionis. Constat autem causam efficientem magis esse causam quam causam materiale ut dicitur enim secundo philosophorum. Materia necessitat ab efficiente et non e converso. Secunda ratio aristotelis est ista. Demonstratio vltis est potius particulari. probat. Sicut est in causis finalibus. ita videtur esse in omnibus alijs generibus causarum. Sed in causis finalibus non habetur scientia de aliquo nisi deueniat ad ultimam causam. ergo etiam ita est in alijs generibus causarum qd de nullo habetur scientia perfecta nisi deueniat ad ultimam causam. sed ista causa vltima non reperitur nisi in demonstratione vlti. igitur demonstratio vltis est potius particulari. Maior est nota et est aristotelis secundo philosophorum oportet enim in sciendo effectum ipsum resolvere in ultimam causam. Minor patet quia si queritur quare equilaterum vel isopleurum habet tres angulos non respondetur quia equilaterus. sed oportet querere aliam causam et respondetur quia triangulus in quo fit stat. Tercio arguit aristoteles sic. Illa demonstratio est dignior et potius que est de magis scibilibus et magis demonstrabilibus. sed demonstratio vniuersalis est huiusmodi. igitur. Maior est nota. Minor patet quia demonstratio vniuersalis est de vltimis. et demonstratio particularis de particularibus. modo vltis sunt magis demonstrabilia et scibilia quam particularia. Vltis enim sunt finita. particularia vero infinita. Intellectus autem noster refugit infinitum. et primo philosophorum dicitur. Infinitum finem qd infinitum est ignotum.

Notandus est tercius Q, quar

ta ratio Aristotelis est ista. Illa demonstratio est potior et dignior q̄ facit scire eaz vñ q̄ p̄ticulare. q̄ ea que facit solū scire p̄ticulare. sed demonstratio vñs facit scire eā vñ q̄ p̄ticulare. p̄ticularis vero p̄ticulare. Maior est nota Minor pz. Quia scīēs oēm triangulū hīe tres angulos etiā scit q̄sopleurū vel q̄sochelē habere tres angulos. nō autē ecōuerso qui scit q̄ oīs triangulus hīe tres angulos scit hec de quo libet et inferiori qui em̄ dicit omnis nihil excludit. ¶ Quinta ratio aristotelis est ista. Ista demonstratio est dignior q̄ est p̄ mediū p̄pinq̄ us p̄ncipio demonstratiōis q̄ ea que est p̄ mediū remoti. sed demonstratio vñs est p̄ mediū p̄pinq̄us p̄ncipio demīatiōis et p̄ticulari p̄ mediū remoti. igit̄ Maior ē nota q̄ q̄nto aliqd est p̄pinq̄us suo p̄ncipio de tāto est efficacior et fortior et de quāto aliqd plus distat a suo p̄ncipio de tanto est debili⁹. Un̄ et p̄hi oñdunt q̄ om̄e agēs naturale plus et facili⁹ agit in p̄pinq̄ū q̄ in remotū. Minor pz. q̄ demonstratio vñs assumit diōem p̄p̄iā ut patebit in sc̄bo. dictū autē est ante q̄ diō est p̄ncipiū vñū demonstratiōis. demīatio autē p̄ticulari hīe p̄ mediū mediū qd̄ plus distat ab ip̄o p̄ticulari et qd̄ non est fm̄ qd̄ ip̄m em̄ p̄ticulari ut em̄ dictū est ante aīal rōnale est fm̄ q̄ ip̄m euz boīe sed non cū socrate vel callia.

Notandus ē quarto et ultimo

Sexta rō aristotelis qua pbat demonstratiōem vñem esse potiorē et digniorē p̄ticulari est ista. Illa demonstratio q̄ facit scire tam in actu q̄ potētia est dignior et potior illa q̄ non facit scire nisi actu. sed demīatio vñs est hīōis. igit̄ Maior est nota q̄ demīatio facit scire plura est potior et dignior illa q̄ facit scire pauca. Minor silt̄ est nota q̄ demonstratio pcludens triangulū habere tres anglos facit scire actu q̄ oīs triangul⁹ hīe tres angulos et silt̄ facit scire q̄ equilater⁹ vel q̄sopleur⁹ hīe tres angulos. In vñ em̄ p̄tinent om̄ia singularia potētia. Un̄ dicit aristoteles p̄mo p̄hicoz vñ est qd̄dā totū multa comp̄hendens. demīatio autē que pcludit q̄ eqlater⁹ vel q̄sopleurus habet tres angulos solū facit hoc scire de q̄sopleuro actu nū. et nihil de tri angulo. ¶ Ultima et septima rō aristotelis ē ista. Illa demīatio q̄ est de intelligibili est dignior et potior illa que est de sensibili. sed demonstratio vñs ē de intelligibili et p̄ticularis d̄ sensibili. igit̄ Maior q̄ intelligibile est dignior q̄ sensibile et intellect⁹ est dignior q̄ sensus. Minor q̄ vñ est obiectū intellect⁹. singulare autē ē obiectū sensus.

Unde dicitur scđo de aia. Intellectus est vltim sed sensus singulariuz
Ista notabilibz sic stantibz est

Conclusio responsalis Demō

stratio vltis ē potior demonstratōi p̄ticulari Veritas huius p̄clōis p̄
ex rōnibz et p̄bationibz aristotilis.

Arguitur p̄mo Demonstratio p̄ticularis potior est vlti. igit. p̄bat
Illa demonstratio est potior que magis facit scire. sed demon
stratio p̄ticularis plus facit scire q̄ vltis. igitur. Maior ē nota quia
finis demonstratōis est scire. vt dictū est ante. Minor patet quia il
la demonstratio est potior que facit scire aliqd fm seipm q̄ scđm ali
ud. sed demonstratio p̄ticularis facit scire scđm seipm et vltis scđm
aliud. Maior quia potior est cognitio et dignior qua cognosco cho
ruscum esse musicum. q̄ illa qua cognosco hōiem musicū cum illa
sit distincta. et illa confusa et in p̄ma cognosco choruscūz scđm se. In
scđa vero cognosco choruscū musicū. scđm aliud q̄ scđm qđ ē ho
mo musicus. Minor patet q̄ cū demonstratio oēm ysochele scđm se
habet tres angulos equales duobz rectis. Et cū autē demonstratur oēm
triangulū habere tres anglos equales duobz rectis scitur q̄ ysoche
les habet tres angulos non scđm se sed scđm aliud q̄ scđm triangu
lū. Ad hoc argumentū est dicendū q̄ hoc argumentū n̄ p̄cludit q̄
demonstratio vltis magis facit scire rē scđm se. et in p̄p̄ia forma q̄
p̄ticularis. que facit scire scđm aliud vt habere tres anglos demō
stratione vlti demonstrat de triangulo. cui cōuenit scđm se. et demō
stratione p̄ticulari demonstrat de ysochele vel ysopeuro cui cōuenit
scđm aliud q̄ ratione triāguli. Primo em̄ triāgulo cōuenit h̄e tres
et ex p̄sequenti ysocheli.

Arguitur scđo. Demonstratio p̄ticularis est potior q̄ vltis. igitur
p̄batur Illud qđ est magis ens magis est scibile. sed p̄cula
re est magis ens q̄ vltis. igitur. Maior est nota. q̄ vniūqđq̄ est scibi
le scđm qđ est ens. Minor q̄ p̄tulare h̄z perfectū esse et rarum in
natura et ipm p̄tulare dat rōem et firmitatē essendi vlti. vnde et dī
citur in p̄dicamentis Non existentibz p̄mis substantiis impossibi
le est aliqd aliorū remanere. quare cōcludit q̄ demonstratio p̄cula
ris potior est vlti. Dico verū argumentū cōcludit q̄ particulare qđ
ad materialē substantiā et quo ad esse indiuiduale et singulare et
quo ad esse actualis exītie est magis ens q̄ vltis non tñ quo ad esse
scibile et immaterialē sic vltis est magis ens Vltis em̄ est incorruptibile

Liber Primus

particulare corruptibile. Incorruptibile autem est magis ens quam corruptibile. Accidit autem ipsi veli quod habeat esse actualis existens in ipsis particularibus ut ostendit septimo methice non concludit ergo ratio.

Arguit tertio. Illa demonstratio non est potior que generat et causat errorem, sed demonstratio velis causat et generat errorem, particularis non, igitur. Maior est nota quia generatio erroris est mala. Minor patet, quia demonstratio velis demonstrat aliquid preter singularia, modo dicere quod velis sit sine singularibus error est. Unde dicitur, vii. methice parabola. Hoc est dictum socratem iunioris id est platonis, male se habet abducit enim a veritate. Quod autem demonstratio velis demonstrat aliquid preter singularia, patet quia demonstratio velis demonstrat de triangulo secundum se habere tres angulos, et de nullo particulari triangulo. Dico verum argumentum concludit quod licet aliquid demonstraret de veli preter singularia tamen ex illo non sequitur quod velis sit preter singularia. Aliquid enim provenit veli secundum se quod convenit singularibus ex parte. Si autem quis opinetur et credat, propter hoc velis esse preter singularia, hoc est ex debilitate ingenii et intellectus sui. Sicut in philosophia abstracta significatur fortis, magis secundum se et absolute, non tamen sequitur quod talis forma sit per se sine subiecto. Accidens enim semper est in subiecto, multa enim que sunt coniuncta rebus secundum se esse, contingit ea divisim intelligere et separatim, quod intellectio et abstractio fit per intellectum in operatione prima, et per primum possumus aliquid ostendere in esse veli quod tamen non demonstramus vel ostendimus in esse particulari.

Arguit quarto. Demonstratio velis non est potior particulari, igitur probatur. Infinitum non est plus scibile quam finitum, sed velis sunt finita, igitur. Maior est nota quia infinitum secundum quod infinitum est ignotum. Minor quia species numerorum sunt infinite sicut species figurarum sunt infinite, ut circulus, triangulus, quadrangulus. Dico verum argumentum concludit quod species numerorum sunt infinite potentia, sicut species figurarum sed non actualitate presentie neque actualitate formalis. Constat autem quod infinitum potentia potest esse finitum actu, quare argumentum non concludit. Continuum enim potentia est infinitum, atque tamen finitum. Sequitur correlarie quod demonstratio non debet velis ratione quantitatis tamen, quia scilicet est ex propriis velibus sed dicitur velis per tanto quia in tali demonstratione concluditur passio de primo subiecto suo, cui provenit secundum quod ipsum. Sed illa debet particularis in qua passio non concluditur de suo subiecto primo et proprio ut cum concluditur habere tres angulos de ysochele.

Quod autem affirmativa dignior sit privativa. Hoc manifestum

sic si enim demonstratio dignior alijs existentibus eisdem aut

que ex minoribus questionibus aut suppositionibus aut p^o
 positionibus. Si enim nota sunt similiter cognoscere velo^o
 rius. per hoc est hoc autem appetibilius est. Ratio autem pro
 positionis q^o melior sit ex minoribus vniversalis sic est. Si
 enim similiter contingeret cognita esse media p^oiora autem no
 tiora sunt per media. sic enim demonstratio eorum que sunt
 b c d q^o a in e sit. Altera vero demonstratio per b c q^o a in
 d sit. Similiter igitur hoc se habet q^o a in d sit et q^o a in e
 sit. Sed q^o a in d sit prius est et cognoscibilius q̄ q^o a in
 e per hoc enim illud demonstratur. Credibilis autem est
 quod est propter quid et que itaq^o per minora est demonstrae
 tio. melior est alijs eisdem existentibus. vtrq^o quidem igitur
 per tres terminos et propositiones duas demonstrant sed
 hoc quidem esse accipit aliquid. illa vero esse et non esse alia
 quid. per plura itaq^o accipit quare hec dignior est. Ampli^o
 us quoniam ostensum est impossibile esse per vtranc^o priua^o
 tiuarum propositionum vtranc^o fieri syllogismum. sed vnā
 quidē oportet b^o mōi esse. aliam vero qm̄ est. Ampli^o iuxta hoc
 ZZ q

Liber

Primus

oportet et hoc accipe p̄dicatūa quidē augmentata dem̄stratione
necesse ē fieri plures. p̄uatias autē impossibile est plures vna
in omni sylogismo esse. Si enim in nullo esse a in quibus est
b In c autē sit omni b. Si igitur est opus iterū augere vtrāq;
q̄ p̄positiones medium est inueniendum. Hmōi quidem a b sit
medium d. sed b c sit e c quidem manifestum est p̄dicatūm esse
sed d de b p̄dicatūū quidem. Ad a autem tanq̄ p̄uatīūz
ponetur d quidem enī de omni b sed a in nullo oportet d e
sit igitur vna p̄uatīua p̄positio. que est a d. Idem autē mo-
dus est et in alijs sylogismis. Semper enim medium p̄dica-
tiuorum terminorum p̄dicatūū in vtrāq; est. sed p̄uatīui al-
terum tantum p̄uatīuum necesse est esse. quare hec vna hmōi
sit p̄p̄o. Alie autē p̄uatīue Si igitur notius per q̄d dem̄ant̄ ⁊
credibili⁹ est demōstratur aut p̄uatīua p̄ p̄dicatūā p̄dica-
tiua aut p̄ illā non demōstratur. prior ergo et notior et credibi-
lior cum sit melior vtiq; erit. Amplius si principium sylogis-
mi p̄positio vltis immediata est. Est autē in demonstratiua affir-
matīua aut negatiua prior et notior affirmatio est. sicut esse

prius est nō eē q̄re potē? principiū demōstratiue ē q̄ priuatiue dīa
 gnior: b? autē p̄ncipiū vti dignior. Adhuc p̄ncipalior ē sine
 demōstratiua nō ē priuatiua. Ex q̄dē categorica priuatiua sit dī
 gnior manifestū ē et ad impossibile ducēte. oportet at̄ scire q̄ sit
 dīna ip̄arū. Si igit̄ a in nullo b. in c aut̄ om̄i b necē ē in nullo
 c esse a. Sic igit̄ acceptis demōstratiua priuatiua erit demonstra
 tio qm̄ ac in c nō erit. Quare p̄o est p̄ impossibile sic se habz si
 opus est demōrare. q̄ a in b non sit accipiendū est a esse in b et
 b in c q̄re accidit a in c esse. hoc aut̄ sit notū et certū q̄ impossi
 bile ē ip̄m eē. Nō igit̄ possibile est b in a esse si igit̄ b certū est in
 a esse in b impossibile est esse. Terminī quīdem igit̄ ordinātur.
 dīsse et autem quomodo qualis sit notior priuatiua p̄positio
 vtrum igit̄ q̄ a b non inest. aut q̄ a c non inest. Cum igit̄
 est conclusio notior qm̄ nō est a. quod est ad impossibile sit de
 monstratio. cum autem in syllogismo sit demonstratiua est. Fla
 tur a autem prior est que est q̄ a in b non sit p̄iore enim cōclu
 sione sunt ex quibus fit conclusio. Est autem que est a q̄dē in
 c non esse conclusio. A autem in b non esse ex quibus est con
 ZZ iij

clusio. Non em̄ si contingit remoueri aliqd̄ hec conclusio est Illa
aut̄ sūt ex q̄bus sed hoc q̄dem id est ex quo sylogismus est que
ratio utiq; sic se habet quare ut totum ad partes aut pars ad to
tum se habet sed que sunt a c et a b p̄positiones nō sic se habēt
adinuicē. Si igit̄ que ex notiorib⁹ et credibilib⁹ dignior̄ ē. sunt
em̄ utreq; ex nō esse credibiles. sed hec q̄dem ex priorī. illa uero
ex posteriorī potior simpliciter erit ea que ē ad impossibile den
monstratio priuatua Quare et hac dignior̄ predictatua Ba

nifestū est ergo q̄ et ea que est impossibile potior.

¶ Atq; dematio affirmatia sit potior negatia. et oñsua potior sit ea
q̄ ē ad impossibile. Pro intellectu hui⁹ q̄stiois more. Notādū ē p̄mo
Q̄ hec q̄tio duo q̄rit. P̄io q̄rit utrū dematio affirmatia potior sit
negatiua Scdo querit verum demonstratio ostensua potior sit ea
que ē ad impossibile. postq̄ et aristo. determinauit p̄mā q̄tioez scz utrū
dematio vli⁹ potior sit p̄clarri. Jā p̄r determinat alias duas q̄sti
ones moras. Et p̄io oñdit q̄ dematio affirmatia potior sit negatia
qd̄ pbat q̄nq; rōib⁹. P̄ia rō ē ista Illa dematio ē potior et dignior̄ q̄
ceter⁹ parib⁹ ex pauciorib⁹ p̄cedit. Sz dematio affirmatia ceteris
parib⁹ ex pauciorib⁹ p̄cedit q̄ negatia. Igi affirmatia ē potior nega
tia. Maior pbat q̄ illa dematio ē potior q̄ ē ceter⁹ appetibilior et ad
quā mag⁹ inclināt intellect⁹. sz aq̄ illā q̄ ē ex pauciorib⁹ mag⁹ inclināt
intellect⁹. q̄ ex s̄ citi⁹ venit in fine suū. vñ sicut gust⁹ et leuia nafalis
inclināt ad moueri ad loca sua. Ita et intellectus inclināt ad scire p
pauciora. p̄b. q̄ lz dematio tā affirmatia q̄ negatia p̄cedat ex tot
termis sic alia. q̄ ex trib⁹ tñ q̄litate negatia p̄cedit ex plurib⁹. om̄ia
tio em̄ affirmatia n̄ p̄cedit nisi affirmatie. negatia at̄ p̄cedit tā affirma
tie q̄ negatie q̄ ex pur⁹ negatis nihil seq̄r. Cōcludit q̄ dematio af
firmatia ex pauciorib⁹ et p̄p̄ib⁹ p̄cedit q̄ ex affirmatis tñ. et nega
tia ex affirmatia et negatia sit. Scdo rō aristo. q̄ pbat q̄ dematio af
firmatia ē potior et dignior̄ negatia ē hec. p̄p̄ affirmatia ē potior ad

sylogisadū q̄ negatia q̄ silr dmiatio affirmatia ē potior negatia. t3 p̄na qz demitatio ē sylogism⁹ aīis p3 qz demitatio affirmatia pcedit ex me re affirmatis s3 nlla demitatio ē ex mere negatis. Als ēc p̄iugatio in util⁹ o3 em̄ in omī sylogismo vnā p̄missaz ēē affirmatiaz ad min⁹. vt oīsū ē in libris p̄oz bñ em̄ seq̄t oīs lapis ē aīal oīs hō ē lapis g⁹ oīs hō ē aīal. s3 n̄ seq̄t null⁹ lapis ē aīal null⁹ hō ē lapis g⁹ null⁹ hō ē aīal.

¶ **Notādū scdo Tertia rō aristotilis ē ista q̄ pbat demitatioēz** affirmatiuā potior ē ēē negatia. t ē ista. Illa demitatio ē potior q̄ alteri⁹ n̄ indiget. et illa ē mi⁹ diq̄ q̄ alteri⁹ indiget. S3 demitatio affirmatia n̄ indiget negatia. s3 negatia indiget affirmatia. iēz. maior ē nota qz illd qd n̄ indiget alteri⁹ h̄ ē p̄fecti⁹ vñ t dī. ij. celi optie se hñs nulli⁹ indiget. Et g⁹ dici⁹ dcū ēē ens optim qz in se ē sufficiens t nulli⁹ indiget. Mior p3 qz in augmēto affirmatie n̄ req̄rit aliq̄ negatia. s3 in augmēto negatie req̄rit affirmatia. p3 qz in augmēto h⁹ demitatiois o3 corp⁹ aīatū ē sba. oīs hō ē corp⁹ aīatū. q̄ oīs hō ē sba. reducēdo maiorē t miorē ad imediata solū accipit affirmatia. vt dcū ē aī. In augmēto at h⁹ nulli⁹ corp⁹ aīatū ē q̄ntitas oīs hō ē corp⁹ aīatū. q̄ null⁹ hō est q̄ntitas nēcario p̄currūt plures affirmatie q̄ negatie qm̄ maior de mīat p̄ vnā affirmatiaz t vnā negatiaz. mior at p̄ ābas affirmatias vt dcū ē aī circa mediatōēz t imediatōēz. p̄p̄m. Quarta rō aristo. ē hec. p̄ncipiū demitatiois affirmatie. ē p̄p̄o affirmatia. t p̄ncipiū dmiatiois negatie ē p̄p̄o negatia s3 p̄p̄o affirmatia dignior ē negatia. q̄. maior ē nota qz h̄ p̄ncipiū affirmatiū d̄ q̄libet ēē vt n̄ ēē ē p̄ncipiū oīs demitacionū affirmatiaz. s3 h̄ p̄ncipiū. Nō p̄iungit idē sil⁹ ēē t n̄ ēē ē p̄ncipiū oīm demitacionū negatiaz. Cōstat at qz illd p̄ncipiū affirmatiū est potior t digni⁹ negatiuo. ē em̄ p̄us t not⁹. negatio em̄ n̄ p̄mo cadit in intellectu nīm. s3 affirmatio vt dī. Aīcēna t et. negatio cōgā scitur p̄ affirmatiōem sicut p̄uatio p̄ suū habitum.

¶ **Notādū ē tercio Quinta rō aristo. q̄ pbat demitatioē affirmatiuā ēē potiorē negatia ē hec. demitatio indepēdēs potior ē q̄z depēdēs. s3 demitatio affirmatia ē indepēdēs t negatia depēdēs g⁹ t3 p̄na maior ē nota qz ens indepēdēs ēē suū n̄ h̄z ab alio. s3 depēdēs ēē suū h̄z ab alio. mō illd qd h̄z ēē a se. digni⁹ ē q̄z illd qd h̄z ēē t nēcitate suā ab alio. vñ t dici⁹ qz de⁹ ē ens optim t sufficiens. sūmū qz a nllō depēdet. Mior p3 qz demitatio affirmatia n̄ p̄suppōit negatiuā. s3 negatia bñ p̄suppōit affirmatiaz. s3 at aliqñ aliq̄ demitatio negatiua sit ex p̄p̄o. bñ indepēdabilibz. eq̄ bñ m̄ depēdet ex affirmatia sic gñalit q̄libz negatio p̄suppōit affirmatiōēz. ¶ Seq̄t correlarte qz l3 p̄p̄o v̄lis negatia infert sua singularia sine medio et v̄lis affirmatia cū medio n̄ m̄ ex isto p̄cludit qz v̄lis negatia potior sit affirmatia. Exēplū d̄ v̄li nē;**

gatiā q̄ infert sua singlaria sine medio q̄ bñ seq̄ nullus hō currit ḡ
iste hō n̄ currit ⁊ iste hō n̄ currit. ⁊ c̄. ⁊ c̄. Exēplū δ vli affirmatiua q̄
ifert sua singlaria cū medio q̄ lz n̄ seq̄ ois hō ē ḡ iste hō ē ⁊ iste hō
ē nec h. ois hō ē aial. ⁊ c̄. sortēs ē aial q̄ sic ex nc̄ario seq̄ret p̄ncipēs
q̄ ē p̄ncipia logice tñ seq̄t bñ cū medio vli p̄staria ois hō ē al ⁊ sor
tes ē hō ḡ sortēs ē al. Rōez h̄ correlarij affigē Paul⁹ de venetijs ⁊
dicunt q̄ sicut generans cū semine est p̄fectius q̄ generans sine sci
entie. sic vniuersalis affirmatiua est p̄fectior negatiua et affirmatiua
infert sua singlaria cum medio. ⁊ negatiua sine medio. Negatiua em̄
lz p̄uicioribz indiget in inferēdo n̄ tñ in eēdo cū p̄suppōit affirmati
uā. Rō at ist⁹ q̄re vli affirmatiua indigz medio ⁊ negatiua n̄. q̄ vli
affirmatiua n̄ includit mediū inferēdo sua singlaria. lz negatiua inclu
dit mediū. sed si vli aliquādo includit media. infert etiā ea sine me
dio. vt hic quilibet istoz currit demonstrando decem hōico et infert
bene sine medio ergo iste currit et iste currit. ⁊ c̄.

¶ Florādū q̄rto et vltimo Aristotiles p̄r in textu soluit tertiā
q̄tioez vtz scz dematiō oñsua potior sit illa q̄ ē ad impossibile Et p̄
mo aristo. pōit suppōes aliq̄s. P̄ia Q̄ dematiō oñsua. ⁊ ad impos
sibile dñt p̄ q̄ dematiō oñsua n̄ p̄cludit nisi manifeste nc̄ariā. lz
dematiō ad impossibile n̄ p̄cludit nisi māifestū impossibile Exēplū p̄
mī tā affirmatiue q̄ negatiue Affirmatiue vt h̄ oē al⁹ ē corp⁹ aiarū. ois hō
ē aial ḡ ois hō ē corp⁹ aiarū. Exēplū negatiue vt h̄ nlla sba ē q̄ntita
omnis homo est substantia. ergo nullus homo est quantitas. Exē
plum certij dato q̄ tu negares illam Color ⁊ gregatiū⁹ visus n̄ ē al
bedo. assumā suū p̄dictoriū sic arguēdo. ois color ⁊ gregatiū⁹ visus ē al
bedo. ois nigredo ē color ⁊ gregatiū⁹ visus. ḡ ois nigredo ē albedo.
Itē negata illa color ē discōgregatiū⁹ vis⁹ arg⁹ sic p̄ suū p̄dictoriū nul
lus color ē discōgregatiū⁹ vis⁹ ois albedo ē discōgregatiua vis⁹. ⁊ c̄. nlla al
bedo ē color. p̄ q̄ p̄clō cuiuslibet sylogismi ē manifeste falsa. Scda
suppō ē q̄ dematiō ducēs ad impossibile ⁊ oñsua in aliq̄ pueniūt ⁊
in aliq̄ dñt. pueniūt in isto. q̄ fūz ex sil⁹ ibz termis in sil⁹ figura ⁊ mō
dñt at i isto q̄ in dematiōe oñsua p̄misse sit notiores i vitate p̄clōe
S; i dematiōe ducēte ad impossibile p̄clō ē notior i vitate q̄ p̄missa
fla p̄ cū em̄ argat⁹ sic nlla albedo ē nigredo ois color ē discōgregatiū⁹
vis⁹ ē albedo. ḡ null⁹ color discōgregatiū⁹ visus ē nigredo. hic p̄misse
notiores sunt in veritate q̄ cōclō sed arguēdo sic. omis color discōgre
gatiuus visus est albedo. nigredo est color discōgregatiuus visus et
go nigredo est albedo. hic p̄clō est manifestus falsa q̄ minor magis
em̄ manifestū est nigredinem non esse albedinem q̄ ipsam esse dis
gregatiuam visus. Tertia suppositio quā Aristotiles facit est hec

demonstratio ostēsiua pcedit mō nature. Demonstratio ad impossibi-
le cōtra naturā pz, quia pcessus nature est ex prioribz et notioribus.
Sic in demonstratōe ostēsiua pmissa sunt potes et notiores cōclu-
sione. In demonstratōe aut ducēte ad impossibile pclusio est notior
pmissis in falsitate vt ostēsum est. ¶ Quarta suppo. In demonstratōe
ducente ad impossibile pcessus destructi⁹ ab interemptōe pclusio
nis ad interemptōem pmissaz non est pcessus sylogistic⁹, nec inter-
emptio pclusionis habet se vt pmissa nec interemptio pmissarū vt
pclusio pz sic dicēdo, conclusio est falsa ergo aliqua pmissarū Ist⁹ no-
tabilibz sic stantibus est

Conclusio respōsalis Demon

stratio ostēsiua negatiua, dignior est ducente ad impossibile, sicut de-
monstratio ostēsiua affirmatiua dignior est ducente ad impossibile.
Prima ps conclusiois pbat⁹, qz demonstratio ostēsiua negatiua
est ex dignioribz et credibilioribz qz demonstratio ducēs ad impossi-
bile. Igit⁹. Tene⁹ pñā, quia digniora z credibiliora sunt potiora. Añs
pbat⁹, qz licet vtraqz est nota ex non esse, sed ostēsiua negatiua est
nota ex non esse prior⁹ rōne pmissarū, sed ducens ad impossibile ē
nota ex nō esse posteriori rōne conclusiois. Scda pars conclusiois pz, qz
demonstratio negatiua ostēsiua notior est z dignior ducēte ad impos-
sibile vt pbatū est, sed affirmatiua est dignior negatiua, ergo demon-
stratio affirmatiua ostēsiua notior est demonstratōe ducēte ad impos-
sibile. Tene⁹ pñā, quia quicqd est digni⁹ digniori est digni⁹ minus
digno. Minor aut pbara est supius, vbi pbatū est qz ppo affirmatiua
est dignior negatiua.

Arguit pmo. Demonstratio affirmatiua nō est dignior negatiua,
igit⁹nr, pbat⁹. Ille demonstratōes que eodē mō pcedunt z no-
tificāt, vna nō est potior nec dignior alia, sed demziatio tā affirmatiua
qz negatiua eodē mō pcedūt, igit⁹. Maior est nota qz si vna deberet
esse potior alia tunc vna potiori mō pcederet qz alia. Minor qz vtra-
qz pcedit ex immediat⁹ vt pbatū est supius. ¶ Dico vtz argumētū
pcludit qz vtraqz pcedit ex immediat⁹, sed non eodē mō qz demziatio
affirmatiua pcedit ex ambabz affirmatis, sed negatiua ex vna affirmati-
ua z alia negatiua, et et⁹ licet vna negatiua nō habeat aliā potē nega-
tiua tñ bz affirmatiua potērem que est notior ipa.

Arguit scdo. Demonstratio ducēs ad impossibile nō est demziatio
igit⁹, pbat⁹. Omnis demziatio est sylogism⁹, sed demziatio ad im-
possibile nō est sylogism⁹, igit⁹. Maior est nota, Minor pbat⁹ qz ois

sylogismus est ex tribus terminis et duobus propositionibus ut dicitur primo priorum, sed demonstratio ad impossibile non est ex tribus terminis, igitur, probatur primo quia demonstratio ad impossibile concludit tam verum quam falsum et sic habet plures terminos quam tres et plures propositiones quam duas. ¶ Dico verum argumentum concludit quod demonstratio ad impossibile accepta per omnibus processibus non est demonstratio una sed mixta, sicut etiam demonstratio circularis, non est una sylogismus simpliciter, sed comprehendit duos processus sylogisticos. Nec Paulus de venetijs.

Arguitur tertio, Demonstratio ad impossibile non est demonstratio, igitur, probatur, omnis demonstratio concludit verum ex vero. Sed demonstratio ad impossibile concludit falsum ex falso, igitur. Maior pars ex sua dictis demonstratio est in deesse ex veris. Minor pars ex aristotile in textu ubi ostendit quod demonstratio ad impossibile concludit manifestum falsum et magis impossibile quam sit altera premissarum. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venetijs quod demonstratio simplex concludit verum ex vero demonstratio autem mixta concludit falsum ex falso non tamen preclude falsum quia etiam aliquid veritatis concludit ut patet in exemplis superius adductis.

Arguitur quarto et ultimo, Nulla est demonstratio ad impossibile, igitur, probatur omnis demonstratio vel est demonstratio quod est vel propter quid, sed demonstratio ad impossibile nec est demonstratio quod est nec propter quid, igitur. ¶ Non sit demonstratio propter quid quia in tali effectu demonstratur per causam quod non fit in demonstratione ad impossibile, nulla enim est causa alicuius impossibilis, sed quod non sit demonstratio quia est patet quia demonstratio quod est est per effectum, modo nullus effectus est alicuius impossibilis. Maior patet ex divisione demonstrationis per habitam. ¶ Hoc argumentum soluit Paulus de venetijs et dicit quod omnis demonstratio est quia est, vel propter quid verum est de demonstratione simpliciter dicta modo demonstratio ad impossibile est mixta. ¶ Sequitur quod licet aliquando demonstratio ad impossibile vehementer cogit ad assentiendum conclusioni quam ostendit, hoc tamen non est ratione propositionum ex quibus procedit, sed potius ratione evidentie primi principii cui innititur scilicet de quolibet affirmatio vel negatio vera etc.

Tertio autem et prior est scientia quaecumque ipsius quia, et propter quid eadem est sed non est ipse quia extra eam que

propter quid. et que non est ex subiecto. Illa que est ex subie-
cto vt arithmetica armonica. Et que est ex minorib⁹ ea que
est ex appositione .vt geometria arithmetica. Dico autem ex
minoribus que non est ex additione vt vnitas substantia est
sine positione punctus autem substantia posita. hoc autez est
ex appositione vna autem scientia que est vnius generis que
cunqz ex primis componitur et partes aut passiones Horuz
sunt per se. Altera autem scientia est ab altera quarumcunqz
qz principia neqz ex eisdem neqz ex alteris sunt. Vnius autez
signum est cum indemonstrabilia veniant oportet enim ipsa
in eodem genere esse. cum his que demonstrantur. Signū
autem huius est cum que demonstrantur per seipsa in eodem
genere sunt et proxima. plures autem demonstrationes esse
eiusdem possibile est. non solum ex eodem ordine accipienti
non continuum medium. vt eorum que sunt a b c et d et e.
sed ex altero vt sit a transmutari in quo d. moueri. sed b le-
uari et iterum quiescere. Predicari verum g et d de b et a
de d et f de b verum est predicari. letans enim mouetur z

Liber Primus

quod mouetur transmutatur. Iterum et a de i et i de b ve-
rum est predicari. omnis enim letans quiescit et quiescens
transmutatur. quare per altera media et non ex eodem ordi-
ne syllogismus est. quare est neutrum de neutro dici medios
rum. Necessarium enim est eidem alicui utrunque inesse. Inten-
dere autem est et per que alias figuras. quot modis contingit

fieri eundem syllogismum.

¶ Primum unitas scientie sumat ab unitate subiecti et diuersitas a pri-
ncipio. Pro intellectu huius questionis more. Notandum primo. Quod
postquam aristotiles determinauit de syllogismo generaliter sciam. et simili-
ter ostendit ex quibus et qualibus debet esse demonstratio. Nunc determinat
de fine ipsius demonstrationis scilicet de ipso scire et primo aristotiles sepa-
rat unam sciam ab alia ostendendo quomodo scire dicitur. Secundo ostendit quomodo sci-
bile differt a non scibili. Tercio ostendit quomodo principia scientiarum dicuntur.
Quarto ostendit et ultimo quomodo scia differt ab opinione et alijs habiti-
bus intellectualibus. Primo aristoteles probat quod una scia est certior et
prior alia. et hoc probat tribus rationibus. ¶ Prima ratio est ista. omnis scia ha-
bens quod est non separatim a propter quod est certior et prior illa que habet quod est
separatim a propter quod est. sed aliqua scia habet quod est non separatim a propter quod
est. igitur Maior est nota. quod perfecta et certitudo maxima est. cum quod est et pro-
pter quod sunt. Minor patet quod scia subalternas habet quod est et propter quod scilicet.
sed scia subalternata habet quod est terminum. Concludit ergo quod una scia est per-
fectior et certior alia. Secundo probat hoc aristoteles scilicet ratione et arguit sic
Scia magis abstracta est certior et prior scia minus abstracta. Sed
aliqua scia est magis abstracta et alia minus. igitur una scia est certior
et prior alia. Maior quod simpliciora sunt priora composita. ut dicitur primo
metaphisice. Minor quod arithmetica est plus abstracta et de simplicioribus
quam musica. Arithmetica enim est de numero secundum se et absolute. Mu-
sica autem est de numero tractato in ordine ad sonum. Sic scilicet geometria
est simplicior quam speculativa. Geometria enim est de linea absolute. sed per
speculativa est de linea tractata ad visum. Tercio aristotiles probat pro-
positum suum tertio ratione tali. Illa scientia que est ex paucioribus et minoribus

Posteriorū Fo. CX XIII

certior et prior est illa que ex additōe et ex pluribz est. Sed aliq̄ scia est ex paucioribz et minoribz et aliq̄ scia est ex pluribz et ex additōe. igit. Maior p3 q3 demōstratio q̄ est ex paucioribz est formalior. S3 que est ex pluribz est materialior. Constat aut̄ formā esse certiorē et priorem ip̄a materia. Minor p3 de arithmetica respectu geometrie. Arithmetica em̄ est prior et certior geometria. Unitas em̄ de q̄ est arithmetica est simplicior q̄ punctus de quo est geometria. licet em̄ tam punct⁹ q̄ vnitas sint indiuisibilia. tñ quia punct⁹ dicitur possem in cōtinuo. et vnitas non. tunc vnitas est simplicior pūcto. Cōstat aut̄ q̄ simpliciora sunt priora cōpositis.

Notandum est secūdo Q. 1. 1. 1.

Storiles in textu ostēdit q̄ vnitas scie bz attendi penes vnitatē cōis subiecti. Pro quo intelligendo q̄ subiectū scie bz duplicē rōem. vnā bz rōem materialē. fm quā pluribz scientiis puenit vt numer⁹ ē subiectū arithmetice et etiā musice. sic linea puenit ad geometriā ⁊ etiā ad p̄spectiua. Scōdā rōem bz subiectū formalē fm quā vni tñ scientie conuenit et appropriat vt linea fm rōem absolutā puenit geometrie tñ. Sed linea vt p̄trahit ad visum puenit ad p̄spectiua. sic numer⁹ absolute p̄sideratus puenit ad arithmetica. sed numer⁹ cōsideratus ad sonū puenit ad musica. Scientiaz ergo vnitas bz attendi penes rōem formalē et non penes rōem materialē. pbat sic. penes hoc bz attendi scientie vnitas. penes qd̄ eius accipit̄ distinctio sed scie distinguunt̄ penes rōem formalē subiecti et nō materialē et per p̄ns scientiaz vnitas accipi bz penes rōem formalē subiecti. Maior q3 ab eodem res bz q̄ sit vna. et q̄ sit distincta et diuisa ab alijs rebz ⁊ res em̄ dicit̄ vna rōe vni⁹ forme quā habet. et si vna res est distincta ab alia p̄ formā. Unde et dicit̄. vij. methice forma est q̄ separat et distinguit. Minor est aristotelis hic in textu. Et p3 rōe commentator talis. Sicut se bz potētia ad obiecta sic scie ad subiecta s3 potētie distinguunt̄ p̄ obiecta formalia. exgo etiā scientie distinguunt̄ p̄ subiecta formalia. Maior p3 ex p̄uenienti similitudine q3 sicut potētia est ad obiectum qd̄ est ei⁹ act⁹ vt dicitur nono methice. sic scientia dicit̄ ad subiectum. Minor est aristotelis scōdo de anima potētie em̄ non distinguunt̄ p̄ obiecta materialia. Omnes em̄ potētie aīe vegetatiue vt nutritiua augmentatiua et generatiua habēt idē obiectū materiale vt nutrimentū circa qd̄ versantur et in quo pueniunt. tamen formaliter distinguunt̄ fm q̄ quelibet illaz aliter ⁊ aliter refertur ad nutrimentū et nutrimentū considerat.

Notanduz est tertio Q^o sicut

scientiarū vnitas attendit̃ penes subiecti vnitatē. sic scientiarū diuer-
sitas h̃z attendi penes diuerſitatē principiorū. vt em̃ dictū est añ quell
bet ſcientia h̃z ſua p̃pria principia p̃ que vna ſcientia diſtinguit̃ ab
alijs. Alia em̃ principia habet arithmetica et alia geometria. Unde
dicit doctor ſanc^o in cōmento ad diuerſitatē ſcientiarū requirit̃ di-
uerſitas p̃ncipiorū ſic q̃ p̃ncipia duarū ſcientiarū nō pcedāt ex eiſdē
p̃ncipijs. ſicut principia ſpētiez pcedunt ex p̃ncipijs ipſius generis
Sic nec principia vni⁹ ſcientie debent pcedere ex p̃ncipijs alteri
us ſcientie q̃ ſi ita eſſet. ſequeret̃ q̃ ſcientie tales nō eſſent ſimplici-
ter diuerſe. ¶ Sequit̃ correlarie q̃ ſcientia capit diuerſitatē ⁊ a ſuo
ſubiecto formali et etiā ex p̃ncipijs p̃z q̃ ex diuerſitate formali ipſi
us ſubiecti vt dictū est ſumit̃ diuerſitas ſcie. ſed nō primo. ſed p̃mo
diuerſitas ſcientie accipit̃ ex diuerſitate principiorū. ¶ Sequit̃ cor-
relarie ſcdo dicitur q̃ vnitas ſcientie accipit̃ ex vnitate ſubiecti. ⁊ et
principiorū hoc tñ non eſt intelligendū de p̃ncipijs ſimplr p̃mis.
q̃ ſic oēs ſcie ydemprificarent̃. Dēs e m̃ ſcie p̃ſiderant ⁊ p̃ſupponūt
p̃ncipia ſimplr p̃ima. quorū virtus ingredit̃ quālibet dem̃ſtratiōem
ſed hoc intelligit̃ de p̃ncipijs p̃mis in aliq̃ gñe ſcibili determinato.

Notādum quarto et vltimo

Q^o aristotiles in textu infert̃ q̃ eadem concluſio p̃t demonſtrari p̃
plura et diuerſa media. et dicit q̃ hoc cōtingit duplr. Primo qñ ſūt
plura media in eadē coordinatiōe et in vna dem̃ſtratiōe accipit̃ vnū illo-
rū mediourū. et in alia dem̃ſtratiōe accipit̃ aliud mediū ad eandē
p̃clōem. Et ſic oportet q̃ accipiat̃ mediū non p̃tinuū ſic ſi hōiez eſſe
ſubam demonſtreſt̃ in eſſe homi per corpus et aīal que ſunt media
eiſdem coordinatiōis. Scdo p̃t aliqua p̃clō dem̃ſtrari p̃ media plu-
ra que nō ſunt eiſdem coordinatiōis. vt iſta p̃clō lerans tranſmutatur.
vel iſta om̃e qđ delectat̃ tranſmutat̃ p̃t dem̃ſtrari p̃iſta duo ſcilicet
moueri et quieſcere. q̃ nō ſunt vni⁹ coordinatiōis ſic arguēdo omne
qđ mouet̃ tranſmutat̃ om̃e qđ delectat̃ mouet̃ q̃ delectatio eſt qđā
mor⁹ appetitiue potētie. ergo om̃e qđ delectat̃ tranſmutat̃. Scdo p̃t
fieri p̃ talem ſylogiſmū Om̃e qđ quieſcit̃ tranſmutat̃. q̃ eiſdeſ eſt
trāsmutari et quieſcere. ſed om̃e qđ delectat̃ deſcit. q̃ deſ in aliq̃
bono deſiderato cauſat̃ delectatiōem. ergo om̃e qđ delectat̃ tranſmu-
tat̃. Uñ notādū q̃ cū hic dī om̃e qđ delectat̃ mouet̃ eſt ſm opioem
platonis et h̃z veritatē in delectationibz ſenſitiuis q̃ ſunt cuſ mori.
ſed qđ dī om̃e qđ delectat̃ deſcit hoc veritatē h̃z ſm poſitiōem ariſto

illis vt pz. viij. et decimo erbicoz. et hoc p̄cipue veritatē bz in delecta-
tionibz intelligibilibz et speculariis Opatio em̄ intellect⁹ ē immas-
nena ¶ Sequit̄ correlarie q̄ eadē p̄clō materialiter p̄t dem̄ari p̄ di-
uerſa media ſed nō formaliter cū em̄ diuerſificāt p̄ncipia et diuerſi-
ficant effect⁹ ſed ex quo media ſunt diuerſa p̄cludit q̄ etiā p̄clō ē di-
uerſa admin⁹ formaliter Iſtis notabilibz ſic ſtantiō eſt

Concluſio prima Vnitas ſci

entie ſumēda eſt ex vnitare obiecti formalis. p̄bat cuiuſlibet motus
vnitas accipit̄ principaliter ex ei⁹ termino vt oſtendit. v. phicozum.
Termin⁹ em̄ ad quē eſt de eſſencia mot⁹ Sed ſcia ē q̄dā mot⁹ rōis
et ei⁹ ſubiectū eſt termin⁹ et ei⁹ finis. P̄cludit̄ ergo q̄ vnitas ſciētie
ſumenda ē ex vnitare ſubiecti. ſicut ex ei⁹ termino et fine. Minor qz
ſicut in motu ſit p̄ceſſus a termino a quo in terminū ad quē. Ita in
ſcia ſit p̄ceſſus a p̄ncipijs q̄ hñt ſe vt termin⁹ a quo in ſubiectū qd
bz ſe vt termin⁹ ad quē illi⁹ ſcie. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ in ſcia ſpe-
culariis finis ē cognitio ſubiecti. In practica hō p̄ariis et op⁹ et reſ-
p̄ſtructio. Nō em̄ ſciam de celo et ſtellis addiſcim⁹ vt celū et ſtellas
faciam⁹. talia em̄ p̄ſtant a deo et op̄atōe nature Sed ideo ſciam de
celo addiſcim⁹. vt naturā celi et ſtellarū intelligam⁹. Sic artē ſarto-
rie addiſcim⁹ nō vt ſciam⁹ tūce factōez. ſz vt tunicā practice faciā⁹

Concluſio ſecūda diuerſitas

ſciarū ſumēda ē ex diuerſitate p̄ncipioz. p̄bat oīa diſtinctio ē p̄ formā
et actū. Sz p̄ncipia hñt rōez forme et act⁹. igit̄ Maior ē aristo. viij me-
thice. minor pz qz forma et act⁹ ē q̄ dat eē illi cui⁹ ē act⁹ mō q̄cqd ē in
ſcia ē ex p̄ncipijs Rō em̄ formal⁹ ſubiecti ē ex diſtinctōe et diuerſita-
te p̄ncipioz. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ diſtinctio ſciarū formal⁹ origina-
liter ē ex diſtinctōe p̄ncipioz et ex p̄ncipi ex rōne formali ſubiecti cu-
ius eſſe et formalitas eſt ex p̄ncipijs.

Arguit̄ p̄mo. ſcia nō capit vnitatē a ſubiecto. igit̄. p̄bat. ab ea-
dē rea bz q̄ ſit q̄ vna ſit Sz ſcia bz eē a p̄ncipijs et a medio qd in-
cludit̄ cōp̄bēdit p̄ncipia. igit̄ et vnitatē bz a p̄ncipijs Maior ē Boe.
in libello de vno et vnitare et pz hō em̄ p̄ aīaz bz eē et vñ qz vñ⁹ reſ
ē em̄ vna forma. vt p̄bat Thōas ſcdo de aīa. minor ē nota dictū ē em̄
aī q̄ nos credim⁹ cōcluſioni p̄pter p̄miſſas q̄ ſt p̄ncipia ¶ Dicove-
rū aritū p̄cludit q̄ ſcia et capit vnitatē a p̄ncipijs inq̄ntū talia p̄-
cipia vnita ſt in ſubiecto. et inq̄ntū eē ipi⁹ ſubiecti ē ex p̄ncipijs vnitis
Tamen ſciētia non capit vnitatē ex p̄ncipijs. vt abſolute ſcōm ſe
p̄ſiderant quia vt ſic non hñt vnitatē formaliter ſed vt in vno ſubie

eto vniunt. Et sic vntas scie principaliter attendit ex pre subiecti.
Arguitur scdo. Scientia non capit vntatē a subiecto. igit. pbat
 quia si sic sequeretur q methice non deberet dici vna sapien
 tia vel scientia quod n̄ est falsum. pbatur sequela quia ei⁹ subiectū
 scz ens non est vnum quid. sed est quoddā analogum ad subam et
 accidens vt ostendit quarto methice mō analogū non est quid vñū
 ¶ Dico q non requirit ad subiectum scientie qd debet esse qd vñū
 vntate vnioca et vntate simpliciter dicta. Sed sufficit q subies
 crum sciētie sit quoddā vñū vel vntate simpliciter dicta vel analo
 gica vt pbatitur inferius.

Arguitur tertio. Scientia capit diuersitatē a subiecto. pbatur p
 idem res habet esse vntatē et diuersificatē sed scia hz vntatē
 per subiectū ergo etiā diuersitatē. Maior pz quia hō habet cē per
 niam rationale vñū et p aliam rationale distinguit ab oīnibus alijs
 animalibz brutis. Minor pz ex cōclusionē prima. ¶ Dico vt p argu
 mentū concludit q originaliter diuersitas scientiaz est ex pre pncipij
 ptoz. n̄ cōpletue et vltimo est ex subiecto et ei⁹ esse formali in quo
 talia principia vniunt. Et sic ex diuersitate subiecti accipit diuersi
 tas scientie. sed illa venit ex diuersitate principioz originaliter.

Arguitur quarto. Non oīne letans mouetur. vel alteratur ergo
 pbatio aristotilis non tenet. pbatur aīa quia deus intelligē
 tie letant habent eū vitā delectabilissimā vt ostendit. xij. methice. z
 tamē nō mouēt nec alterant. Sic enim talia entia vilescerent. Apud
 eū deū nulla est transmutatio vicissitudinis. obumbratio. dr scrip
 ra et morus cōuenit solū corpibus talia aīa sunt sube simpli
 ces et immateriales. Sitr intellectus noster letat et iocundat in se
 ipso vñōr lenecat n̄ in intellectu nō alterat nec mouet. Vñ et dicitur
 septimo phicoz in parte intellectuā nulla ē alteratio. ¶ Hoc argu
 mentū soluit Paul⁹ de venetijs. Et dicit qd leticia et tristitia pprie
 st. passiones appetit⁹ sensitui vel illius qd hz appetitū sensitui. z sic
 nō pueniūt pprie deo nec intelligē. tjs. Intellect⁹ āt hūan⁹ inq̄ntū est
 pinctus appetitui sensitui tunc dr letari vel tristari. et sic nō pprie
 alterat q est cū abiectōe pcrarij sz dicit alterari. alteratōe improprie
 dicta que est salus et pfectio vt ostenditur tertio de anima.

Sed eius quod est a fortuna. non est scientia per demonstra
 tionē. neq; enim sicut necessariū est. neq; sicut frequenter qd

Posteriorū Fo. CXXVI

a fortuna est. sed quod extra hoc fir. sed demonstratio alteri-
 borum est. omnis enim syllogismus autem est per necessarias
 aut per eas que sunt tanq̃ frequenter propositiones. Et si ne-
 cessarie quidem sunt propositiones et conclusio est necessaria.
 Si vero sicut frequenter conclusio bñdī est. quare si id quod
 est a fortuna non est sicut frequenter neq̃ sicut necessarius nō
 erit vtiq̃ ipsius demonstratio. Neq̃ per sensum est scire si enī
 est sensus talis q̃ bñdī et non bñdī alicuius sed tantū sen-
 tire necesse est hoc aliquid et vbi et nunc. Ule autem et in om-
 nibus impossibile est sentire. Non enim est neq̃ nunc nō enī
 esset vniuersale. quod enim est semper et vbiq̃ vniuersale esse
 dicimus. Qm̃ igitur demonstrationes vniuersales sunt Has
 autem non est sentire manifestum est. neq̃ scire per sensū est.
 Manifestum qm̃ et si esset sentire triangulum q̃ duobus re-
 ctis equales haberet angulos querimus vtiq̃ demonstrat ou-
 nem et non quidem fatentur sciremus. Nec. Ne quidem est sens-
 tire sing̃ clariter scientia autem in cognoscendo vniuersale vid-
 de et si in luna essemus et videremus obiectam terrā nō vtiq̃
 vniuersale

Liber Primus

Idcirco causam defectus sed sentiremus tñ quoniā dīficeret
nunc sed non ppter quid omnino Non esset vñs sensus nūc.
sed ex cōsideratione hoc multoties accidente vniuersale ven
nantes demonstratōem habemus. ex singularibus enī plu
ribus vniuersale est manifestum Vniuersale autem honorabi
le est qm̄ ostendit causam quare de bñō vniuersali scientia
honorabilior est sensibus. et cognitiōe quorumq; non causa
est. sed de primis alia ratio est Manifestum igitur fit q̄ impos
sibile sit sentiēdo scire aliquid demonstratiuorum nisi aliquis
sentire hoc dicat scientiam habere per demonstrationem.
Sunt tamen quedam reducta ad sensus defectum. In propo
sitis. quedam enī si videremus non quereremus nōtā
q̄ scientes in videndo sed tanq̄ habentes vniuersale extra eo
quod videmus. vt si vitrum perforatum videmus et lumen per
transiens. Manifestum vñq; erit propter quid et propter id.
quod videmus scorsum in vnoquoq;. Intelligere autē simul
est qm̄ in omnibus sicut est Eadem autē esse principiā omniū
sylogismorum impossibile est. primum quidem logice speculā

Posteriorū Fo. CXXVII

libus Hi enim quidam veri sunt alij falsi. Et si nanq; sit verū
est ex falsis sylogizare sed semel hoc fit vt si a de c verū sit. me
dium autem b falsum. neq; enim a in b est. neq; b in c. Sed
si barum media accipiuntur propositiones false erunt. ex co
q; omnis conclusio falsa est ex falsis. et vera ex. veris. Altere
autem sunt vere et false postea neq; false ex eisdem sunt. fal
sas ad inuicem et contrarias. et impossibiles simul esse vt
iusticiam esse iniusticiam aut rimorem. et hominem equum
aut bouem aut equale malus. Aut minus ex positis autez
sic est. Neq; enim omnium verorum principia sunt eadem al
tera enim multorum genere principia sunt. neq; conueniunt z
vnitates punctis non conueniūt he quidem non habent posi
tionem Illa autem habent 'Necesse est autem' aut immedia
conuenire aut in sursum aut in deorsum. Aut interius ha
bere hos illos autem exterius terminorum Sed neq; cō
muntum principiorū possunt esse aliqua ex quibus omīa de
monstrabuntur. Dico autem cōmunia vt omīa affirmare aut
negare. Genera enim eorum que altera sunt et alia quidem in

Liber Primus

quantitatibus sunt. Alia vero in qualitatibus sunt solum
de quibus demonstratur per communia. Amplius principio-
rum non multum minora sunt conclusionibus. principia enim
quidem propositiones. propositiones enim assumpti termini. aut
immissi sunt. adhuc conclusiones infinite sunt termini autem
finiti. Amplius principia hec quidem ex necessitate. Alia autē
contingentia sunt. Sic igitur in intentione habitis impossibile
est eadem esse. Necesse est ergo alia esse. aut finita cum infinita
se sunt conclusiones. Si vero aliter quodāmodo dicat aliquis.
q̄ b. c. quidem geometrie. Alia vero syllogismorum alia vero
medicinis. quod utiq; erit aliud quod dicitur nisi q̄ sunt prin-
cipia scientiarum. eadem igitur dicere. derisio est. qm̄ eadē eise-
den eadem essent. omnia namq; sic erunt eadem. At vero ne-
q; quod est ex omnibus demonstrare quodlibet horum. Hoc
enim est querere omnium eadem esse principia. multum enim
insipiens est. Neq; enim in manifestis hoc fit doctrinis. neq;
in resolutione possibile est. Immediate enim propositiones prin-
cipia sunt. Altera autem conclusio fit accepto pro propositione.

Posteriorū Fo. CXXVIII

Immediata. Si aut aliquis dicat primas propositiones immediate esse principia Unus in vnoquoque genere est. si vero neque ex omnibus ut opus est demonstrari quodlibet neque sicut ex altera quare erunt vniuersalesque scientie altera Relinquit igitur quod non omnium sunt eadem principia. si proxima sunt principia omnium. sed ex his quidem hec ex illis autem illa. Dant festum autem et hoc est quoniam non contingit monstratum est enim quod altera principia genere sunt ex quibus et circa que. ex quibus quidem igitur communia sunt. Que autem sunt circa propria sunt ut numerus et magnitudo.

¶ Utrum oim syllogismorum sint eadem principia Pro intellectu huius questionis nota motus. Notandum est primo Quod postquam aristoteles ostendit quod una scientia differt et distinguitur ab alia Et quomodo unitas scie capienda est ex unitate subiecti. et diuersitas scientiarum accipitur ex diuersitate subiecti. Et per ista determinat de istis duobus scilicet de subiectorum de principijs. et tractando de istis ostendit primo quod scientia non est de casualibus et fortuitis et probat hoc sic. Scientia est illorum que semper sunt vel frequenter. sed casualia non semper sunt nec frequenter. ergo de ipsis non est scientia Maior quia scientia debet esse ex veris ex quo conclusio debet esse vera. Minor patet ex secundo philosophorum ubi aristoteles diffinitio casus et fortunam ostendit quod fortuna et casus sunt cause per accidens extra semper et frequenter. Si enim aliquid acciderit semper vel frequenter non esset a fortuna vel casu. effectus enim fortuitus vel casualis raro fit. ut declaratur secundo philosophorum. Postea aristoteles probat quod scientia non est de particularibus sensibilibus. Et est ratio eius ista. Scientia non est per sensum neque de his que maxime sensu cognoscuntur. Sed particularia sensibilia sunt hominibus. igitur. Maior est nota quia scientia non habet nisi per potentiam cognitiuam potentie huius conceptum. Sed sensus non potest habere nisi conceptum

singularē mō singulariū nō est scia nec demātiō. Minor ē nota qz sensus est singulariū z sentire ē solū p̄iculariū. qđ singularē nunq̄ ē sine p̄ditionibz indiuiduātibz q̄ sunt hic et nūc. Ule autē ē abstractus ab his et ē ubiqz z semp cui⁹ intellect⁹ dicet⁹ inferi⁹.

Notandum est secūdo Q. ex

his q̄ dicta sunt et p̄bata ab aristotile. Aristotiles infert tria cor̄relaria. Primū q̄ sentire nō est scire, nec sensatio est scia et hoc ē cōtra antiquos q̄ dicebāt sensum ēē intellectu et sensatiōem intellectuē z p̄ p̄ns sciam. ¶ Scđm cor̄relariū est hoc q̄ licet sensus sit causati⁹ scie tñ notitia sciētificā ē nobilior cognitōe sensitiua. p̄bat prima p̄s qz nihil est in intellectu nisi p̄us fuerit in sensu et etiā dicit⁹ ē añ. q̄ deficere in nobis aliquo sensu a p̄ncipio natiuitatis necesse est in nobis deficere sciam de sensibilibz illi⁹ sensus. Sed scđa p̄s p̄z qz notitia sciētificā est nobilior notitia nō sciētificā. Sed notitia sensitiua nō ē sciētificā et etiā scia ē notitia rei v̄līa, sed notitia sensitiua ē rei singularis mō rea v̄līa ē dignior p̄iculari. ¶ Tertiū cor̄relariū licet nō ē possibile sentiēdo scire aliquā p̄lōem demōstrabilē, tñ sensus ē adiuuari⁹ scie p̄z qz sensus est minister intellect⁹. minister autē est cā coadiuuans vt volūtas dñi p̄ficiatur.

Notandus est tertio Q. Ari-

stotiles in textu p̄bat quor. Primū Impossibile ē oīm veror̄ z falsor̄ ēē eadē p̄ncipia. et p̄bat aristotiles sic syllogismor̄ quidā sunt veri et qđā falsi, sed p̄ncipia syllogismor̄ veror̄ sunt vera. z p̄ncipia falsor̄ sunt falsa, sed verū et f̄lū nō sunt idē, verū em̄ ē ens, sed f̄lū est nō ens, ergo nō oīm veror̄ et falsor̄ eadē sunt p̄ncipia, syllogismi em̄ veri nō p̄nt fundari in falso, nec syllogismi falsi p̄nt fundari in vero. ¶ Scđq̄ cor̄relarte q̄ syllogism⁹ falsus dīr dupl̄r. Uno mō materialit̄ scz cui⁹ aliq̄ p̄missay ē falsa, sed syllogism⁹ falsus formalit̄ est q̄ peccat in forma, qz scz nō est debite regulat⁹ in mō et figura. Et de tali syllogismo nō loq̄t hic aristotiles, sed loq̄t de syllogismo q̄ ē falsus materialit̄. Scđo p̄bat aristotiles q̄ impossibile ē oīm falsorū ēē eadē p̄ncipia. p̄bat. Impossibile ē incōpossibilia ēē eadē, sed p̄ncipia aliq̄rū falsorū sūt incōpossibilia, igit̄ Maior ē nota. Illa em̄ q̄ incōpossibilia sūrvnū repellit et expellit aliud. Minor qz iste sūt incōpossibiles hō ē asin⁹, hō est bos. Iusticia est audacia. Iusticia ē timor. Un̄ incōpossibilia dicūt in p̄posito ex q̄rū vno scđq̄ opposituz alteri⁹ vt tu es asin⁹ ergo tu nō es bos et iusticia ē audacia q̄ iusticia nō ē timor, si q̄

iste p̄p̄os sūt incōpossibiles, tūc et earū p̄ncipia etiā sūt incōpossibilia. Alia em̄ ex possibili seq̄ret impossibile qđ ē sūm et impossibile.

Notanduz quarto et vltimo

Quar̄to aristoteles p̄bat in textu tertio qđ impossibile ē oim̄ verorū eē eadē p̄ncipia et arguit, P̄mo sic p̄ncipia verorū p̄ncipia ad q̄ntitatē p̄tinuā vt in geometria. et vnitatē ē p̄ncipia verorū p̄ncipia ad q̄ntitatē discretā. sed impossibile ē p̄ncipia eē vnitatē et econtra p̄ncipia em̄ de p̄ositiōem in cōtinuo. s̄ vnitatē nō sūt geometria nō ē arithmetica. igit̄ p̄cludit qđ nō oim̄ verorū eadē sūt p̄ncipia. Sec̄do arguit aristoteles sic. Nō ois p̄lo s̄a sylogisat p̄ idē mediū. s̄ mediū ē p̄ncipia sylogisandi et p̄cludēdi p̄clōes. s̄ nō oim̄ verorū eadē sūt p̄ncipia. Maior ē nota qđ diuersorū diuersa sunt p̄ncipia. vt p̄ p̄mo de aia. Minor p̄ ex aristotele p̄mo p̄op. vnde em̄ mediū vna extremitas p̄cluditur de altera. Tertio p̄bat sic p̄ncipia cōia nō sufficiūt ad oim̄ cōclōem demonstrādā. qđ demōstratio nō d̄z esse ex cōibz subaliter s̄ xualiter. oportet ergo p̄ter p̄ncipia cōia eē qđā p̄p̄ia. sed p̄p̄ia p̄ncipia sūt diuersa. q̄libet em̄ scia h̄z sua p̄p̄ia p̄ncipia. et scie sūt diuersae. Concludit ergo qđ nō oim̄ verorū sūt eadē p̄ncipia. Quarto p̄bat aristoteles sic p̄ncipia nō sūt multo pauciora p̄clōibz. s̄ p̄clōes nō sūt eadē. ergo nec p̄ncipia. Maior ē nota qđ p̄ncipia et p̄clōes t̄nc proportionari. Minor ē nota sūt qđ si p̄clōes eēnt eadē tūc et scie realiter distincte p̄dē p̄ficarent qđ est sūm q̄libet em̄ scia h̄z suas p̄p̄ias p̄clōes. Quinto aristoteles arguit sic. Terminū in q̄ oēs scie cōicāt sūt pauci et finiti. cōclōes aut̄ sūt infinite ergo p̄ter illos terminos in q̄bz cōicāt oēs scie adhuc sūt aliq̄ terminū faciētes p̄ncipia distincta. sicut et p̄clōes. et p̄ p̄his nō oim̄ verorū sūt eadē p̄ncipia qđ diuersae p̄clōes h̄nt diuersos terminos. Maior ē nota qđ termini in q̄bz oēs scie cōicāt sunt isti termini cōmuniissimi ens aliqđ vnū v̄z. potētia et act̄. Minor qđ cōclōes sūt infinite et multe notū ē de se. multe em̄ sunt p̄clōes in geometria et multe in arithmetica p̄p̄ectuz et sic d̄ alijs sciētijs. Unde dicit Paulus de venerijs sicut littere sunt paucae numero. tamen infinitis modis cōbinari possunt. sic qđ infinite dictiones possunt cōstitui ex alijs et alijs cōbinatione. Ita ex paucis et finitis terminis possunt cōstitui et cōponi infinite cōclūsiōes et multe. Sexto aristoteles p̄bat sic p̄ncipia q̄bus p̄bam̄ oia vera quedā sunt necēria et q̄daz cōtingentia. sed nullū necessariū ē cōtingēs. Concludit ergo qđ nō oim̄ verorū eadē sunt p̄ncipia. Maior est nota qđ cōtingentia aliq̄ vera sunt et bec probantur per p̄ncipia similia. similiter quedam

Liber Primus

necessaria sunt vera, et hec pbat p necessaria. Minor e nota necessaria
riū em et ptingēs sūt opposita. Istis notabilibz sic stantibz est

Conclusio repōsalis ista Im

possibile est oim syllogismoz, et oim scientiaz esse eadē pncipia. Nāc
pctōem pbat aristotiles primo sic ex dictis arguendo Impossibile ē
oim veroz et falsoz esse eadē pncipia et impossibile est oim falsoz
ēē eadē pncipia, et impossibile est oim veroz esse eadē pncipia ergo
impossibile est oim syllogismoz et oim scientiaz esse eadez pncipia.
Tener pna ex sufficēti inductōe. Bns aut pus est pbatū Scdo p
bat aristotiles pctōem sic Geometrie dyalectice et medicine alia et
alia sunt pncipia, sed geometria et medicina sunt scie distince. igit.
Maior est nota Alia em sunt pncipia geometrie et alia medicine
vt pz ex pcessibz istaz scientiaz. Minor sūt est nota Cōcludit q
nō oim syllogismoz nec sciaz eadē sūt pncipia. Tercio aristo. arguit
sic diuersoz gnm pncipia sūt diuersa sed diuerse scie sūt diuersoz
genoz. igit oim syllogismoz et scientiaz non sunt eadē pncipia. Ma
ior est nota qz alia sunt pncipia in gne sube vt materia et forma, et
alia in pdicamēto quātitatis sicut vnitas et punct⁹ hnt em oia pdi
camenta eadē pncipia cōia vt actū et potētia. pna m diuersificant
Minor qz quelibet scia bz ppiū subiectū. ppiū aut subiectū vocat
gen⁹ scibile.

Arguit pmo Dim syllogismoz sūt eadē pncipia. pbat Illa q hnt
vnā formā hnt idē pncipiū. Sed oēs syllogismi hnt vnā formā
igit. Maior est nota qz vnitas rei est a forma Minor qz mod⁹ 2 fi
gura sunt pncipia formalia syllogismi. Nō oim syllogism⁹ ē in mō
et figura vt ostendit pmo ptoz. ¶ Dico vep argumentū pcludit
qz oēs syllogismi hnt idē pncipiū formale, sed nō materiale vt sunt p
misse termini et ppositiones.

Arguit scdo Dim syllogismoz est vnū et idē pncipiū. igit. pba
tur qz hoc pncipiū quodlibet est vel non est est pncipiū oim
syllogismoz. pbat qz oēs syllogismi concludūt vtute illi⁹ pncipiū sicut
em esse cuiuslibet rei incōplere est a pmo ente, sic esse cuiuslibet cō
pleri vt pōis et pctōis est ex virtute pmi pncipiū cōpleri vt ostē
dit Thomas primo posteriorz. ¶ Dico vep argumentū pcludit qz
oim syllogismoz est vnū pncipiū cōe qd virtute ingredit quēlibet
syllogismū et quālibet demonstratōem. Sed cōclusio intelligit de pna

Arguit tercio de singularibz sensibilibz est scia, ergo fm notabi

le est male positum. pbatur añs de sole luna et stellis est scientia raz naturalis q̄ astronomica 2 sol 2 luna et stelle videntur a nobis 2 singularis sunt. similiter de impressionibz metrologicis est scientia et tamen sunt res singulares vt pluuiā grando nix conitruū et similia ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de venetijs et dicit q̄ singularia sensibilia dupliciter considerant. Uno modo absolute Scdo per relationem ad sua vltia. Si considerant singularia absolute et scdm se. de ipis non est scientia. cum ipis vt sic nulla competit passio quod tamen requiritur ad scibile. Sed si considerant per relationem ad sua vltia sic scibilia sunt. quia tunc ipis conuenit passio vltia. in quo conueniunt et sic de singularibus non est sciētia per rationes singulares sed bene vniuersales.

Arguitur quarto et vltimo. De singularibus et sensibilibus est scientia. igitur. pbatur añs de quo est demonstratio de illo est scientia. sed demonstratio est de singulari. igitur. Maior est nota. qz demonstratio est syllogismus faciens scire. Minor quia dictum est. ante q̄ aliqua demonstratio est particularis. talis autem demonstratio non est nisi de particulari. particulare autem est singulare. ¶ Dico verum argumentum concludit q̄ aliqua est demonstratio particularis que facit passionem esse scibilem de subiecto sed non primo vt cum habere tres angulos demonstratur de ysocheli vel yslopeu: ro. tamen talis demonstratio non facit scire primo et per se. sed secundo et ex consequenti.

Scibile autem et scientia differunt ab opinabili et opinione

Quoniam scientia vniuersalis et per necessaria est. Hæc

autem non contingenter aliter se habere. Sunt autē que

dam vera que contingit aliter se habere. Manifestum igitur

est q̄ circa huiusmodi scientia non est. Eset enim impossibilia

vtq̄ aliter se habere possibilia aliter se habere. At vero neq̄

intellectus dico autem intellectui principium scientie esse

Nec scientia est indemonstrabilis, nec autem est acceptio im
 mediate propositionis. Uerus enim est intellectus et scientia
 et opinio. et questio per hoc dicitur. Quare relinquitur opini
 onem esse circa verum. aut quidem falsum sed contingens est
 et aliter se habere. Nec autem est acceptio propositionis im
 mediate et necessarie. Et certum est sic apparentib⁹ opinio em
 incertum est et natura huiusmodi est. Adhuc autem nullus
 opinatur probare cum opinetur impossibile esse aliter se ha
 bere sed scire. Sed cum aliquando quidem esse sic. sed tan
 men aliter esse nihil prohibet tunc probare tanq^m huiusmodi
 di opinionem quidem esse sed necessarium quidem scientia.
 Qualiter igitur est idem opinari et scire. quare non erit opi
 nio scientia. Si aliquis posuerit esse aut nihil contingere opi
 nari. Consequitur enim hic quidem sciens ille opinans per me
 dia quousq^{ue} ad immediata veniat. Quare siquidē ille sciuit
 et opinans sciuit sicut em et q^{ui} opinari et ppter hoc aut mediū
 est. Aut siquidem sic arbitrat^{ur} non contingentia. aliter se ha:

bere sicut ut se hnt diffinitōes per q̄s sunt demonstratiōes nō
opinabitur sed sciet. Si autē vera quidē esse. non tamen hoc ip
sis inesse scōm substantiam et spetlem opinabitur et non sci
et vere. Et quia et propter quid siquidem per immediata opti
nabitur si vero non per immediata solum ipsum quia opti
nabitur. Eiusdem autem opinio et scientia non penitus est,
sed sicut falsa opinio et vera eiusdem. Etenim opinionem ve
ram et falsam sicut quidem eiusdem esse in convenientia acci
dit appetere aliquid et non opinari quod optinat falso. Quo
nam autem multipliciter idem dicitur esse sicut contingit. Est
autem sicut non commensuratum esse dyametrum veri opti
ri inconueniens est. sed quia dyametros circa quem sunt opti
nones idem sic eiusdem est. sed quod aliquod erat esse vnicui
q̄ scōm rationem non est idem. Similiter autem scientia et
opinio eiusdem est. hec quidem enim sic animalis est quodcū
q̄ non est contingere. non esse animal sed illa que est continge
re ut si hec scientia quidē quod vere hominis est. illa vero ho
minis quidem. non autem vere hominis idem enim est quod

homo nec autem non sicut idem. Manifestum autem ex his
est quod nec opinari simul idem et scire contingit. Simul
enim utique haberet opinionem aliter habendi et non aliter ha-
bendi idem esset quod vere non contingit. In alio quidem enim
vnumquodque esse contingit eiusdem sicut dictum est sed in eo-
dem nihil sic potest esse. haberet enim opinionem simul ut quod
homo est. quod vere est animal hoc autem sic contingere. Reliqua
autem quam oportet distribuere in rationem et intellectum et scientiam
et artem et prudentiam et sapientiam. nec quidem enim possibilis
est illa vero ethice speculationis sunt magis. Solertia autem
est subtilitas quedam in non prospecto tempore medijs ut si ali-
quis videns quod splendorem semper habet luna ad solem statim
intellexit propter quid hoc sit quia propter id quod illustratur a
sole. Aut disputantem cum diute cognouit quam accommoda-
tum est aut propter id quod quidem amici sunt quia inimici eius-
dem sunt. Omnis enim causas medias videns cognouit et
vltimas splendidum esse ad solem. sit in quo a lucere a sole b

luna c Inest autem lune quidam c ipsa inest b quod est lucere

a sole. ipsi autem b a inest qd est ad hoc splendidum esse a quo

splendor quare et ipsi c a per b.

¶ Prū scibile et scia dñt ab opinabili et opinione Pro intellectu
huius qstiois motu. Notādū ē pmo Q postq aristoteles cōpauit vñā
sciaz ad aliā, penes certitudinē vnitatē et diuersitatē. Jā pñr compat
sciaz ad ea q cognōēs imprant vt ad alios habit⁹. Et pmo eā ppat
ad opinionē q ē qñqz veroz qñqz falsoz. et deinde ad alios habit⁹ q
sq ē veroz. Prū aristoteles pbat. q scia differt ab opinōe et scibile dif
fert ab opiabile. sic. oia scia ē vñā et ē p nccaria. s; opinō nō ē vñā nec
ē p nccaria. igit scia differt ab opinōe et p pñā et scibile differt ab opi
nōe Maior ē nota scia em nō ē rerū singulariū. s; vñū q sunt p
perua S; q scia sit p nccaria et pbatū ē sup⁹. p pñgēs em nō est
demonstrabilia pclō scientifica. scia em vt dictū ē ē nccarioz p se et eoz q
nō pñt se aliter hñe. Minor q opinō nō sit vñā q; nō ē p cām p se. et
fin q ipm. sed ē p cām pbatū. mō pbatū nō ē necessariū. et pbatū
le ē id qd p se aliter hñe Scdo aristoteles pbat in textu q scia differt
ab intellectu et pbat sic. Intellect⁹ ē eoz q sūt indemonstrabilia vt pñci
pioz quoz nō ē demonstratio. oia em demonstratio sit p pñā et not⁹. sed
pñā pñcipijs nihil ē pñā nec not⁹ cū sint p se pñā. mō pmo nō dñt
pñā. Scia autē ē eoz q demonstrabilia sunt vt pclusionū. pclō em ante
demonstrōēs ē ignota. Lōstat autē q pñcipiū et pclō nō sūt idē sic etia
scia q ē pclōis ē habit⁹ distinct⁹ ab intellectu q est habit⁹ pñcipioz

Notandū est secūdo Q scie

tia opinō et intellect⁹ pueniūt et dñt. Lōueniūt in isto q; oia st; circa
verz. scia ē veroz. et intellect⁹ sūt. opinō aliqñ ē veroz. S; dñt in
isto. Nā scia et intellect⁹ sūt circa nccaria scio opinō circa pñgentia et
circa ea q pñt se aliter hñe qd pbat aristotil⁹. Opinō em ē cognitio in
certa et indeterminata sic et; pñgentia sūt incerta q; st; mutabilia
et variabilia. ¶ Seq̃ correlarie q scia differt ab opinōe tribz modis.
Prū q; scia pcedit p media nccaria. opinō nō p media pñgentia. que
pñt se aliter hñe. Scdo dñt q; scia pcedit p diōes ex qbz sūt demō
stratōēs scientificē. S; opinō nō pcedit ex diffinitionibz. ex qbz sūt de
monstrōēs sed ex qbz sūt syllogismi pbatū vel pbatibiles. Tercio dis
ferūt q; scia pcedit p occācia. pñā. q fluūt ex pñcipijs speciei. et se

quunt ipaz spem. sz opio ē p accētia cōla z ea q sequūt pncipia indt
videt. ¶ Sed ē correlarie scdo q opinās n ē scīes. p3 qz n bz p ditiōes
scīet. z etz n bz ea q requunt ad scīaz arbitrat tñ se scīre. Putat em
se hīe oīa q requunt ad scīaz ret qd ē flm. Tñ et multi decepti sūt cre
dentes se demāare p mediū nēcariū. cū tñ solū sūlogisarēt. pbabiliter
cū id mediū nō sit nēcariū. sz pbabile tñ Tñ aristo. viij. phicoz op
nat⁹ ē mūdū ēē eternū z credidit se scīre illd putāa rōes qz facit ibi
dē de eternitate mot⁹ pcedere p media nēcariā cū tñ solū sūt pbabi
lia. sic sūt p mētoroz. Auerrois cordubēsis credidit se scīre vnicū ēē in
tellectū in oībo hoībo z tñ n scīuit. sz tñ opinat⁹ ē cū rōes qz facit z⁹
de oīa ex pbabilibz tantū pcedunt

Not adum est tertio Q. Ari

stotiles in textu cōdit q scīa z opio qdāmō sūt idē. z qdāmō n. z pōit
quor rōes qbz vidēt deduci. q scīa sit opio postea tñ eas soluit. Rō
pma ē hec. scīre ē opīari. sz scīa ē opio. z pna qz distinctō bitūū argu
it ex distinctōe actūū. vt cōdit aristo. scdo ethicoz. Añs p3 qz scīū ē
opīatū sz scīre ē opīari. sz pna qz potētie distinguūt p act⁹ z act⁹ p ob
iecta vt cōdit scdo d oīa. Añs p3 qz vna z eadē pōlō pōt ēē nota duobz
vni p sūlogismū demāatū et alteri p sūlogismū pbabilē tñ Scda rō
aristo. ē si scīa z opio n ēēt idē seqrēt q n possibile ēēt aliqd opīat
qd ē flm. Opio em ē aliqd. sz pbat seqla qz seqt bñ nulla scīa ē opio
sz nullū scībile ē opīabile. sz pna. qz sic a pōit arguit distinctio bitūū
ex distinctōe obiectoz. ita a posteriori arguit distinctio obiectoz ex
distinctōe actūū z bitūū. z si nullū ens ēēt opīabile tūc oē ens ēēt scī
bile. qd ē flm z sic ptingēs ēēt scībile. Tertia rō aristo. ē hec Illi bit⁹
vidēt ēē idē q sūt mō pcedūt z eqūlirer acqūūt. sz opio z scīa sūt b mōt.
Igit. Maior ē nota qz illa q eodē mō sūt vidēt ēē idē. minor qz tā opio
qz scīa a cōgrit p pncipia immediata z vtrūqz illoz resoluit ad imme
diata vt dicit in textu Quarta rō aristotil Illa vidēt ēē idē qbz cōperit
eadē ppetas sz opīnōi z scīe cōperit eadē ppetas. Igit opio z scīa vt
dēt ēē idē Maior qz ppetas eadē arguit rez. ydēpītarē Maior p3 qz
sic scīa diuidit in scīaz qz ē z ppter qd. sic sūt opio diuidit in opioez
qz ē z ppter qd. vt cōdit in textu. Iste obiectōes quor soluit vna solu
tōe gñali z ē q opio z scīa materialiter pnt ēē idē. sz n formalit. eadē
em cōclō pōt ēē scīta vni z opīata alteri. z sic idē ē scīū z opīatū mate
rialit. sed n formalit z sic soluit pma rō. sic etz nullū scībile vt sic for
malit ē opīabile nec ecōuersoz sic soluit scda rō Scīes resoluit ad im
mediata nēcariā. opinās ad immediata pbabilia z ptingentia. sz sic

Posteriorū Fo. CXXXIII

soluit tertia rō. et diuidi in qz ē et ppter qd n̄ ē ppiū scire s; potius de
mīarōis nēcie. et syllogismi demīariū qd ē p nēcīaria et si opio diuidit p
qz ē et ppter qd. s; solū in syllogismo pbabili et sic soluit q̄rta rō. Q̄ ac
eiusdē materialr sit opio et scia declarat aristo. et dr. q; aliq̄s credens
q; dyamet ē incōmēsurabil costē h; verā sciaz. s; aliq̄s credēs q; dya
meter est cōmēsurabilis costē h; opioem falsam et sic illius dyame
ter esse pmenurabil costē est scientia. et ei; opinio materialiter sed
nō formaliter.

Notandū ē quarto et vltimo

Q̄ postq; aristo. p̄pauit sciaz ad opioez Jā p̄r cōpat sciaz ad alios
bit⁹ intellectuāles. Pro cui⁹ intelligēcia sciendū q; Paul⁹ d̄ venetijs
pōit aliq̄s diuisiones ex q̄b; p̄t colligi distinctio bitūū intellectuāliū.
Prīa diuisio ē ista bitūū intellectuāliū qdā indrīter ē circa vep. vel
tūū et sic ē opio Quidā circa vep. tūū vt sapia scia ars prudentia rō
Secda diuisio ē bitūū intellectuāliū q; it; circa vep. tūū. qdā ē discursu⁹ vt rō. et qdā n̄ discursu⁹ vt intellectu⁹ Rō em̄ siue sit p̄ctica siue
speculatiua sp; ē ab vno in aliō Intellect⁹ ac cū sit bit⁹ p̄ncipioz p̄mo
rū facit intellectū asserire p̄ncipijs sine discursu. Tercia diuisio bitūū
intellect⁹ discursiuoz qdā ē p̄ctic⁹ et qdā ē speculatiu⁹. Dicit⁹ p̄ctic⁹ ē
ille cui⁹ finis ē opari vt medicina et phia moral. bit⁹ ac speculatiu⁹ ē
cui⁹ finis ē scire vt ē phia natural metlica geometria arithmetica
Quarta diuisio bitūū p̄cticoz qdā ē circa materiā agibilē et intrane
am vt prudentia quā diffinit Aristo. vi. ethicoz et dr q; prudentia ē re
cta rō rez agibilū et qdā ē circa materiā facibilē extraneā. vt ars
quā aristo. diffinit. vi. ethicoz dicēs Ars ē rectā rō rez facibilū Qui
ta diuisio bitūū speculatioz et discursiuoz qdā est p̄ altissimas cās
vt sapia et qdā n̄ ē p̄ altissimas cās vt scia. Aristo. in fine h⁹ p̄mi diffi
nit qndā bitūū q; p̄tinet ad mediū demīarōis. et vocat solertia vñ So
lertia ē subilitas iuētōis mediū in n̄. p̄specto tpe Id ē solertia ē subti
litas qdā q; q; inuēit mediū ad p̄lōez pbādā in n̄. p̄specto tpe et hoc
siue fuerit p̄lō p̄ctica. siue speculatiua et ad h̄ aristo. dat tria exēpla p̄
mū si aliq̄s vidēs lumē sp; sp̄dōrē xpus solē statim intelligit q; hoc id
q; recipit lumē a sole. tūc tal; dr solers. fm̄ exēplū si q; vidēs diuitēz
licigātē cū paupe subito intelligit q; h̄ iō q; diues accommodauit pau
pi pecuniā. Iste etiam dicitur solers. Tertiū exēplum est si aliquis
videt duos inimicos factos nouiter amicos. statim intelligit pro
pter quid hoc sic quia sunt amici vnus tertij pacificāns illos Aut
q; sunt inimici vnus tertij vt confundant illum. tūc talis erigim

dicat solerari talis format talē syllogismū quo ad primū modū omne recipiens lumē a sole splēdet versus solē. s; luna recipit lumē a sole. igitur luna splendet versus solē. et eodē mō pnt formari argumēta syllogistica fm alios duos modos Istis notabilib; sic stantib; est

Conclusio responsalis Scibi

le formaliter differt ab opinabili. et scia formaliter differt ab opinione. Veritas huius conclusio p; ex pbatomb; aristotilis Idē in materiā aliter est scibile et opinabile vt declaratū est supius.

Arguit pmo. Opinabile ē scibile. igit. pbat dubitabile ē scibile. sed dubitabile ē opinabile. igit. Maior ē nota q; d; tertio methice q; hū dubitat hū sciet. Minor ē nota q; idē ē dubitabile et opinabile. Dico verū argumētū pcludit q; idē ē opinabile et scibile materialiter s; nō formaliter et et; erit hoc p diuersis tpi; Illud enim qd aliquis scit pū dubitauit.

Arguit scdo. Et nā p eodē tpe idē ē dubitabile vel opinabile. et scibile. pbat pna aliquā pclōem quā qd dubitat illā aliq; scit vt hāc. dyameter ē cōmēsurabil; coste aliq; scit eā eē falsā. sicut et ē et aliq; dubitat eā. Dico verū hoc est s; hoc respectu diuersorū. respectu em pluriū idē p; eē dubitabile et scibile. s; nō respectu eiusdem.

Arguit tertio Opinio nō distinguit a scia. igit. pbat omne qd fit a sibi sibi fit S; scia fit ex opinōe ergo opinō ē scia. Maior ē aristotil; vii. methice Minor pbat q; de illo scibili de q; pmo hū opinō p causas pbabiles de eodē postea hū scia p ppos certas. Dico verū argumētū pcludit q; ex opinione fit scia vt ex d; ordinē quō dicim;. q; ex mane fit meridies. sicut de eadē re de q; qd pū habuit opinio; nē de eadē postea hū sciam. et sic habita scia nō pl; hū opinō nō sequit ergo q; opinio essentialiter fit scientia.

Arguit qro et vltio Solertia nō ē subtilitas. pbat. q; nec ē subtilitas acq̄sita nec innata. q; non acq̄sita. q; agilitas ingenij et pmpitudo innascit bō. Q; et; nō innata q; solertia acq̄rit in hoīe p primū studiū et sic pmpitificat hūanū ingenij Tū dixit Cicorin; sup rethorica Tullij Natura facit abile. ars facit vīus ho pos tēre. Hoc argumētū soluit Paul; de venetijs Et d; q; duplex est solertia. qdā innata et ē quedā subtilitas ingenij pū pplexionē hoīs et vnionē corpis et aīe. et tal; ē quedā subtilitas innata de scda spē q; litat. Alia aut ē solertia acq̄sita p frequē et primū exercitiū et tal; ē quedā virt; intellectualis de pma specie qualitatis adiuncto prudētie. Et tū de pmo posteroz.

Posteriorū Fo. CXXXIII

Questiōes vero sunt equales numero his
quecunq; vere scimus. Querim⁹ aut quatu
or. qz. ppter quid. si est. ⁊ quid est. Cum qui
dem em̄ utrū hoc aut hoc sit querimus in
numerū ponentes vt utrū sol deficiat aut non ipsum qz queri
mus. Signū aut̄ huius est inueniētes em̄ qz deficit pausam⁹
Et si in principio sciremus quia deficeret nō quererem⁹ utrū
deficeret Si aut̄ sciamus ipsum qz ipm ppter quid querim⁹.
vt scientes quia luna deficit et quia mouetur terra ppter quid
deficit. et ppter quid mouetur terra querimus hoc quidem igi
tur sic. Quedā autem alio modo querimus. vt si est aut nō est
centaurus aut deus Hoc autem si est aut non est simpliciter
dico. sed non si album est. aut non est Cognoscētes aut̄ qz est
quid est querim⁹. vt quid est deus aut quid est homo. que quā
dem igi querimus. et q̄ inueniētes scimus hec et tot em̄ sunt.

Quī circa initium secundi libri
posteriorū Aristotelis analiticoꝝ. Queritur pmo
¶ Utrū tantū quorū sunt q̄stiones equales nūero his
que vere scimus. Pro intellectu hui⁹ questiōis more
¶ Notandū est pmo Q postq; aristoteles in pmo libro
LCC

determinauit ex quibus et qualibus dicitur esse demaratio. Non enim sufficit scire syllogizare et demarare, sed etiam requiritur hinc potentia ad syllogizandum. Potentia autem habet per inuentum ipsius quod quid est id est diffinitiois quod est causa mediū et principium demarationis, vnde et primo de anima dicitur quod ipsum quod quid est, est principium omnis demarationis. Ideo in isto secundo Aristoteles ostendit de cognitione principiorum indemonstrabilium et hoc erit in fine sed quod mediū demarationis assumit ad notificandum aliquid de quo prius fuit questio. Ideo aristoteles hic in principio huius secundi ostendit numerum questionum quod per ipsum medium possunt terminari et postea ostendit quomodo iste questiones, ad mediū se habeant et hoc dicitur in questione sequenti. Notandum ergo quod per intelligentiam sequentium quod questio accipitur dupliciter. Uno modo cōiter per quicunque propositionem cum signo affirmatio capta non curando an sit de rebus necessariis contingentibus vel impossibilibus et sic non capit hic. Secundo questio accipitur proprie per propositionem necessaria per demonstrationem scibili et sic accipitur hic. Et sic finem aliquos diffinitur sic. Questio est motus dubitantis querentis de aliquo vero et quia ut dictum est scientia est verorum tantum, et verum solū significatur per enunciationem. Ideo sola enuntiatio est scibilia, et de sola enunciatione fit questio. Duplex autem est enuntiatio ut ostenditur primo per argumenta. Quedam enim enuntiatio de est secundo adiacente in qua predicatum non ponitur expresse sed hoc verbum est, est secundum ut homo est. Alia autem est enuntiatio de est tertio adiacente in qua predicatum ponitur expresse et hoc verbum est expresse vnde vnum cum alio ut homo est animal.

Notandum est secundo Quod questiones de quibus ad propositum sunt quatuor scilicet questio si est, questio quid est, questio quare est, et questio propter quid est, quarum due scilicet questio si est et questio quid est, sunt circa enunciationem et propositionem de est secundo adiacente ut querendo si est, quid est homo, et circa propositionem de est tertio adiacente etiam sunt due scilicet questio quia est et questio propter quid est.

De quibus questionibus aristoteles in textu ponit exempla. Primo quoniam querimus si est luna, si est deus, si est centaurus, secundo querimus quid est deus, quid est homo, tertio querimus verum predicatum inest subiecto et hoc querit questio quia est ut verum luna eclipsat, et quarto querimus propter quid predicatum inest subiecto ut propter quid eclipsat inest lune, et respondet quod propter interpositionem terre inter solem et lunam. Cum enim luna opponit soli dyametraliter siue latitudine tunc umbra terre cadit in lunam et eclipsat nobis lunam prime ergo due questiones scilicet si est et quid est apud aristotilem dicuntur questiones non ponentes in numero

rum sed alie scz questio quia ē et ppter quid ē dicunt questioēs posnentes in numez cuius causa dicit inferi. ¶ Sequit correlative q inter istas quatuor questiones ē ordo essentialis. quia qstio ppter qd p̄supponit questionē quia ē. et questio quia ē p̄supponit questionē quid ē. et questio quid ē p̄supponit questionē si ē. ¶ Sequitur correlative scdo q questio pposita p̄supponit questionē simplicem. sicut cōpositum p̄supponit simplex. Et sic questio quid ē que querit de q ditate rei p̄supponit questionē que querit de esse rei absolute. et questio que querit de causa inherente p̄dicatū ad subiectū p̄supponit qstionē que querit de inherentiā p̄dicatū ad subiectū.

Notanduz est tertio Q. ut di

crum ē questio ē duplex. quedam ē questio ponens in numerum. et quedam ē questio non ponens in numerū. Questio ponens in nūe: rum vocatur qstio cōposita. sed nō ponens in numez vocatur questio simplex. Unde questio ponens in numerū ē ppositio necessaria de est tertio adiacente cū signo interrogatio capta vtrum luna sit eclipsabilis. Sed questio non ponens in numerū ē ppositio necessaria de est secundo adiacente cum signo questiuo sumpta. vt vtz luna sit. Quare aut questio que querit ppositōem de est scdo adiacēre non dicitur ponere in numerū et questio de est tertio adiacente dicitur ponere in numez. Paulus de venetijs ex Egidio assignat tres cās. Prima qz questio de est scdo adiacēre nō hz p̄dicatū. questio aut de est tertio adiacēre habet p̄dicatū. Constat aut q subiectū se solo non facit numerū sed p̄dicatū cū subiecto bñ facit numez qz talia sunt duo. Scda rō qz questio si ē nullā questionē p̄supponit. et qstio quid ē p̄supponit tm̄ questionē si ē. Ideo nulla istarū ponit in numerū sed questio qz ē p̄supponit duas qstioēs scz qstionē qd est et qstionē si ē. Sed questio ppter qd p̄supponit tres scz qstionē qz est. quid ē. si ē. et sic tā questio qz ē qz ppter qd ē ponit in numez qz duo ⁊ tria sunt numeri. Tertia rō quia pme questioēs due scz si ē et quid est q runt de esse et eēntia rei. que ē idem cū re cuius ē. vt plurimi dicunt. Alie aut due scz questio quia ē et ppter quid querunt de subiecto et p̄p̄ta passione que realiter distinguitur a suo subiecto. Ideo due pme questiones non ponūt in numerū sed alie due ponunt in numerū. ¶ Sequitur correlative scdm Paulū de venetijs q ambe qstiones scz si ē et quid ē querūt esse rei quid dicitatiū sed non eodē modo. quia questio si ē querit esse rei absolutū. si scz res habeat esse. sed qstio qd est querit esse p̄dicamētale alicui⁹ certi gñis et p̄dicamētū.

et sic non superflue ponunt constat enim quod esse alicuius certi generis per supponit esse simpliciter.

Notandum quarto et ultimo

Quod duplex ordo potest esse in his quatuor questionibus, scilicet ordo nature et ordo doctrine vel perfectio. Ordo nature in his questionibus sumitur penes ea que de re scibili queruntur, et quod primum quod queritur de re est esse absolutum, cum scilicet queritur an hoc sit, et hoc queritur si est. Secundo quod cognitum esse rei, dubitatur quod res sit, et ad quod genus entis pertinet. Tunc querimus quid res sit. Tercio cognitum quod res sit, querimus an res habeat aliquid quod insit ei, et hoc querit questio quod est que querit inheretiam predicatam subiectum. Quarto cognitum quod aliquid inest rei querimus eam quare aliquid vel illud insit rei et hoc querit questio propter quod est, exempla horum dicta sunt in notabili secundo. Secundo ille questionum potest ordinari ordine doctrine et perfectionis et sic questio quod est et propter quod procedunt alias duas scilicet questionem si est et quid est. Et istum ordinem tenuit aristoteles in textu cum proponit questiones quod est et propter quod alijs duabus. Istis notabilibus sic stantibus est

Conclusio responsalis Tantum

quatuor sunt questiones que sunt equales his que vere sciuntur, probatur prima per conclusionem per sufficientiam questionum que est talia. Omnis questio vere re scibilis vel est simplex vel composita, vel ut alij dicunt ponentes in numero vel non ponentes in numero. Si simplex hoc est dupliciter vel querit esse rei absolutum, et sic est questio si est, vel querit de esse quidam certum genus et sic est questio quod est. Si autem est composita hoc est dupliciter, vel querit inheretiam predicatam ad subiectum, et sic est questio quod est, vel querit eam inheretiam predicatam ad subiectum, et sic est questio propter quod, vel sic capit sufficientiam harum quatuor questionum. Omnis questio vere scibilis vel querit de ente vel de proprietate entis. Si primum hoc est dupliciter vel querit de entitate rei in generali vel speciali, si in generali sic est questio si est, si in speciali sic est questio quod est. Si vero querit de proprietate hoc est dupliciter vel querit de inheretia predicatam ad subiectum sic est questio quod est, vel querit de causa inheretie predicatam ad subiectum et sic est questio propter quid. Secunda per conclusionem scilicet quod questiones sunt equales his que vere sciuntur, probatur sic, quecumque vere sciuntur prius possunt esse ignorata et dubitari. Unde et conclusio ante demonstrationem est ignorata dubia postea autem fit certa et manifesta propter ergo de omnibus fieri questio scibilis, et econverso omnis questio potest esse vere scibilis. Concluditur

Posteriorū Fo. CXXXVI

ergo q̄ questiones vere scibiles sūt eq̄les numero his que vere sci-
mus. sicut ergo q̄stiones in ḡne sunt quatuor ita vere scibilia sunt q̄-
tuor. Unde vere scibile in p̄posito dī qd̄ p̄ demonstratōem sciī. 7 sic
hic est mentio vt dictū est de questionib; p̄ demonstratōem termi-
nabilibus. q̄no aut̄ quelibet questio habeat terminari dicet̄ inferius.

Arguitur primo. Questiones non sunt equalēs numero. his q̄
vere sciuntur. igitur. p̄batur añs. Illa que sciuntur multa sūt. Is
quatuor non sunt equalia multa. igitur questiones non sunt equa-
les his que vere sciuntur. Maior est nota quia illud quod scitur est
conclusio. modo multe sunt cōclusiones. ex quo scientie sunt multe.
Minor est nota quia quatuor non sunt equalia decem. ¶ Dico v̄z
argumentū concludit q̄ questiones quatuor in genere sūt equalēs
his que vere sciuntur etiam in genere sed non oportet q̄ in specie et
sic plura sunt scibilia in specie q̄ quatuor sed quatuor sunt in ḡne.

Arguitur scdo. Plures sunt questiones q̄ quatuor. igitur. p̄ba-
tur quia questio est dubitabilis p̄positio sed p̄positiōes dubi-
tabiles sunt plures q̄ quatuor. igitur. Maior est nota Minor pa-
ter quia quelibet scientia habet p̄p̄ias interrogatōes modo scientie
sunt plures q̄ q̄tuor. ¶ Dico verum est q̄ t̄m quatuor sunt questio-
nes vere scibiles formaliter. materialiter tamen possūt eē et sūt plu-
res. et ergo licet sint plures questiones q̄ quatuor. tamen oēs redu-
cuntur ad istas quatuor.

Arguitur tertio. Plures sunt questiones q̄ quatuor. p̄bat̄ auto-
ritate aristotilis primo topicorum vbi aristotiles enumerat q̄-
tuor questiones scdm̄ numerū quatuor predicatorū dyalecticorum 7
iste questiones hic enumerate sunt alię ab istis hic enumeratis. igitur
plures sunt questiōes q̄ quatuor. ¶ Dico q̄ questiones iste que
enumerant̄ in primo topicorum. quantum ad formam querendi re-
ducuntur ad questionem quia est. quia tales querunt inherentiā
predicati ad subiectum. sicut etiam querit̄ questio quia est. sed quā-
tum ad materiam querendi tunc differunt a questionibus istis hic
questiones enim topice non sunt vere scibiles. sed p̄bables t̄m que-
stiones enim topice non sunt in materia demonstratiua et necessaria.
Ideo quantum ad materiam de qua sunt non pertinent ad demō-
stratorem.

Arguitur quarto. T̄m vnum est vere scibiles ergo questiones
non sunt equalē numero his que vere sciuntur. An̄s pater q̄
L c m

Illud quod vere scitur est conclusio. et hoc est tñ vnum Dicitū enim est ante q̄ om̄ia sciencia est conclusionis potissime. in qua predica-
tum conuenit subiecto scdm q̄ ipm. ¶ Dico verum argumentū cō-
cludit q̄ capiēdo vere scibile pro eo quod vere scitur per demon-
stratōem. tunc tñ est vnum scz conclusio. sed capiēdo vere scibile
pro illo quod vere scitur per demonstratōem vel etiam pro his que
in demonstratōe ponunt tunc quatuor sunt quesita vere scibilia
et his correspondēt quatuor quēstiones vere scibiles.

Arguitur quinto. Quēstio si est non est quēstio. pbatur qz si que-
stio si est esset quēstio vel ergo quereretur esse existentie. vel eē
essentie sed nullum illorū est dicendum. nō p̄t dici primū scz q̄ que-
stio si est q̄reretur eē exītie pz qz q̄ exītie non est scibile. Nō q̄t si est
est quēstio vere scibilis. Non querit etiā esse essentie quia quēstio
quid est. querit esse essentie. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de ve-
netijs Et dicit q̄ quēstio si est querit esse essentie in genere. sed nō
in specie. Sed quēstio quid est querit esse essentie in specie et certū
generis et predicamenti.

Arguitur sexto. Demonstrator non habet se occupare cū his que
stionibus. igitur. pbatur dictum est ante q̄ demonstrator inter-
rogat. ¶ Dico verū argumentū concludit q̄ demonstrator nō inter-
rogat sicut dyaleticus vtrāqz partem contradictionis. vnam tñ
partem determinatā interrogat et querit.

Arguit septio q̄tio si est. nō est quēstio. pbatur quia om̄is que-
stio aliquid querit aliquid presupponit. sed quēstio si est nihil
presupponit. igitur. Maior est nota. Minor probat quia si quēstio
si ē aliquid p̄supponeret. tūc plures essent quēstiones q̄ quatuor qd
est contra aristotilem. ¶ Dico verū argumentū concludit q̄ quēstio
si est nullam quēstionē p̄supponit tñ p̄supponit qd nois et h̄ sufficit.

Arguitur octauo. Processus aristotilis et exēplū eius non vt pz
pbatur quia de deo non possumus querere quēstionē quid
est. igitur exemplum aristotilis est male positū. pbatur de illo queri-
mus quid est quod est diffinibile. sed deus non est diffinibilis. igit.
Maior est nota. Minor quia nihil diffinitur nisi res alicuius ge-
neris sed deus non est in genere. Maior quia illud quod diffinitur
est species. modo om̄is species est alicuius generis. Minor qz de-
us est extremū nature modo extrema non sunt in genere. Dicit em̄
Boe. super predicamentis q̄ aristotiles reliquit extremis egit de ma-

Posteriorū Fo. CXXXVII

dñs. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de venerijs Et dicit q Aristoteles hic per deum non intelligit causam primam, sed corpus celeste, iuxta antiquorū consuetudines qui dicebant corpora celestia esse deos vnde vt dicitur scdo de anima Homerus dixit q sol esset pater deorum id est corporum celestium et hominū. ¶ Sequitur correlative q aliter quia est et quid est sunt questiones, et aliter sunt precognita quia pro quanto precognoscuntur necessario ad demonstrationem habendā, tunc dicuntur precognitiones, sed anteq precognoscuntur per demonstratōem tunc dicuntur questiones. ¶ Sequitur correlative scdo q licet due sint precognitōes non tamen oportet q tñ due sint questiones quia quid est comprehendit, sub se propter quid, et quia est comprehendit sub se si est, Et ideo iste quatuor questiones pro quanto sunt precognite, et ad demonstratōem necessario requisite, tñ faciunt duas precognitōes scz qd est et quia est. ¶ Sequitur correlative tertio q licz aristoteles dicit postea q tñ due sint questiones, Et vltra adhuc dicit q omnis questio sit questio mediū tamen non est cōtra hanc p̄sentem determinatōem, quia reducendo questiones adinuicem potest concedi q sint tñ due, et etiam q sit tñ vna et de isto dicit in questione sequenti.

Querimus autem cum queramus quia est aut si est simpliciter
vtrum sit medium ipsius aut non. Cum autem cognoscentes
aut quia est aut si est aut in parte aut simpliciter. Iterū ppter
quid querimus, aut quid et tunc querimus quid sit medium.
Dico aut q: aut si est in parte et simplr. In parte quidē vt vtrū
deficit luna aut augetur. Si enim est aliquid aut non est aliquid
in huiusmodi inquirimus simpliciter aut si est aut nō est
luna aut nox. Contingit itaq in omnibus questionibus que

Libecundus

rere aut si est medium. aut quid est mediū. Causa quidem est
medium est in omnibus ad hoc queritur vt vtrum deficit. vtrū
sit aliquod medium aut non. post hoc scientes quia est qđ igitur
hoc sit querimus. Causa enim ipsius est esse. Non autem
huiusmodi est. sed simpliciter subiectus aut non simpliciter sed
aliquid eorum que sunt per se aut scđm accidens medium est.
Dico autem quidem simpliciter subiectum vt lunam aut terra
ram aut triangulum Quid autem est defectum esse equalita
tem aut inequalitatem. si in medio sit aut non sit. In omnibus
enim his manifestum est qđ idem sit quid est et propter quid est
Hec igitur quidem vsq; huc opposita sunt Amplius quid est
defectus priuatio luminis a luna ob terre obiectum et prop
ter quid est defectus. aut propter quid deficit luna propter de
fectum luminis opposita terra. Quid est consonantia ratio
numeriorum in acuto et graui propter quid consonat acutum
grau. ppter id qđ rōem habet numeroꝝ acutū et graue. Vtrū
sit in numero ratio ipsoꝝ. accipientes aut quia est que ergo

Posteriorū Fo. CXXXVIII

est ratio. Quia enim sic mediū questio ostenditur quando cūq; me-
dium sensibile est querimus em̄ non sentientes ut defectū si est
aut non ppter quid. sed simul manifestum esset utrūq; ex eo em̄
q; sentimus vniuersale nobis factum est scire. et sensus quideꝝ
est q; nunc obijcitur et manifestū est q; nunc deficit. ex his autē
utriq; vniuersale factum est. Si igitur diximus quod quid est
scire idem est ⁊ ppter quid est. Hoc autē aut est simpliciter ⁊ nō
eorum que sunt hoc aliquid aut eorum que insunt qm̄ duo re-
eti sunt aut qm̄ magis aut minus est. Quia quidem igitur om̄ia

que querunt mediū questio sit manifestum sit.

Utrū om̄is questio sit questio mediū. Pro intellectu hui⁹ questionis
mote. Notandū est primo Quia postq; aristoteles ostēdebat numerū
questionū vere scibiliū et earū distinctiōem. Itā p̄r ostēdit qualiter se
hnt ille questionēs ad mediū. et ostēdit earū reductiōem adinuicē. Et
primo ostēdit quō ille questionēs reducunt ad duas scz ad si est ⁊ qd
est. Et scdo ostēdit quō oēs reducunt ad vñs. Et q; om̄is questio ē
questio mediū et querit mediū. Pro p̄ia reductiōe Sciendū q; que-
stio si est ⁊ q; est reducunt adinuicē. sicut questio qd est et ppter quid
est etiā reducunt adinuicē. p̄mū aristoteles ostēdit q; tā questio si est
q; questio quia est querit mediū cū em̄ q̄erimus de aliqua re. si ē
tunc querim⁹ si est aliqd mediū. quo illa res posset ostēdi et notifica-
ri q; esset sic etiā qā querim⁹ de aliqua re q; est tunc iterū querim⁹
mediū quo ostendem⁹ p̄dicatū inesse subiecto exemplū cū querim⁹
utrū hō sit. querim⁹ utrū si sit mediūz aliqd quo ostendem⁹ hominem
esse in natura. sicut cū querim⁹ utrū hō sit risibile. querim⁹ utrūz sit
mediū quo risibile ostendi posset inesse homi. tñ differenter iste que-
stiones querūt mediū. p quod res posset ostendi esse. p; q; questio
si est. querit esse rei simp̄ et absolute. sed quia est non querit decisse

simpliciter et absolute sed de eē in pre. vel de esse cōtracto mō Cū em̄ dī
hō ē albu nō significat eē simpliciter hōis. s; significat eē hōis in pre. vel
fm qd sicut in fili cū dicim⁹ hō generat alb⁹ non significat gñatio
hōis absolute. sed significat qd hō sit vel incipit esse albu. sic em̄ quero
si hō est qrit esse simpliciter et absolutū. sed cū querit vtrū hō sit risibil⁹
non querit eē hōis simpliciter sed querit vtrū risibile insit hōi. ¶ Sequit
correlarie pmo qd qstio si ē et qz est nō formaliter qrit mediū. sed qz
rit mediū p quandā pcomitantiā. p; qz si qd scit aliqd qd sit vel si qd
scit qd aliqd sit hoc vel illud. pñs est qd ipse scit aliqd mediū p qd pōt
ōndere id hōe esse simpliciter. vel hōe esse in pre. vt em̄ ostēsum est an de
immediat⁹ nō sit qstio ¶ Sequit correlarie scdo qd licet alicui videret
qd qstio si ē. et qd est. plus cōueniūt ex quo ambe querūt esse ⁊ silt⁹ qd
questio qz ē et qstio ppter qd plus pueniūt qz vtraqz qrit. quātū ad
inesse subiecto nō tñ qstio si est et qd est reducunt ad inuicē. nec que
stio qz ē et ppter qd reducunt ad inuicē. qz qstio si ē et qd ē bñ pueni
unt plus fm materiā et subiectū. qz ambe qrit de esse. tñ qd ad mō
dū querēdi nō pueniūt. qz qstio si ē querit mediū absolute sed qstio
qd est qrit qd sit mediū. sic qstio qz est et ppter quid est bene cōueni
unt quo ad materiā et subiectū. quia ambe querit si pdicatū inest sub
iecto. tamē quo ad modū querēdi nō cōueniūt qz questio qz ē querit
si predicatū inest subiecto. sed questio ppter quid est querit cām qz
re pdicatum inest subiecto.

Notāduz est secundo Q, que

stio quid est et ppter quid est conueniūt in isto. quia ambe querunt
quid sit mediū. ergo ambe reducunt ad se inuicē. non tñ querūt qd
sit mediū simpliciter. sed scdm quandā concomitantiā et non scdm for
mā questionis. Cum em̄ querim⁹ causam ppter quā sol eclipsat nō
formaliter qrimus mediū. sed qrimus psequenter qd est mediū.
Qz aut ambe iste questiones quid est et ppter quid querunt quid
sit mediū. Aristotiles exereplariet ostēdit Cum em̄ queritur qd ē
defectus lune. respondet qd est priuatio luminis in luna ppter inter
positiōem terre inter solem et lunā. et silt⁹ si queritur ppter quid eclis
psatur luna idem respondem⁹ scz ppter interpositiōem terre inter so
lem et lunā. Silt⁹ si qritur quid ē consonācia respondet qd est ppor
tio nūmeralis gūis et acut⁹. et si querit ppter qd est cōsonācia grauis
et acut⁹ respondet qd ppter pportōez numeralē. ¶ Sequit correlarie
qd questio quid est ⁊ ppter quid subiectie et materialiter querūt idē
scz quid sit mediū. tamē vt dictū ē hoc est differenter. ¶ Sequit cor

Posteriorū Fo. CXXXIX

relarie scdo q̄ q̄stiones p̄dicte q̄tuor reducunt ad duas q̄ q̄stio si ē
et q̄ est q̄rūt an sit mediū. et q̄stio q̄d ē et p̄pter q̄d est querunt quid
sit mediū. et vocant ille questiones due si est et quid est.

Notāduz ē tertio Q̄ iste due

questiones scz si est et q̄d est p̄pte sunt q̄stiones subiecti. et alie due
scz questio q̄ ē et q̄stio p̄pter q̄d ē sūt q̄stioes p̄dicari. v̄l passiōis ei⁹
tñ oēs q̄stioes iste p̄nt extēdi tā ad subiectū q̄ ad p̄dicatū. Nam ad
passiōē de qua scim⁹ q̄ ē vt est in subiecto et p̄ssum⁹ scire. si ē vt ē
res quedā fm se in natura. et de eadē passiōe scim⁹ q̄d est pur ē res
q̄dā fm se cōsiderata pur ē diffinibilia dīoe addicamentali vt diffi
nīf accēs quodlibet p̄ suū subiectū vt oñ dīf. v̄ij. methice. et de eadē
passiōe etiā scim⁹ p̄pter q̄d qñ scim⁹ cām inherētie p̄dicari ad sub
iectū. Sic etiā iste questiones quatuor extēdi p̄nt ad subiectū de
isto em̄ subiecto aīal p̄ssum⁹ q̄rere si est in natura. et p̄ssum⁹ q̄rere
q̄d ē aīal. q̄ suba corporea aīata sensitīua. p̄ssum⁹ etiā de aīali q̄
rere q̄ est vtrū aliq̄ passio vt sentire inest aīali et p̄ssum⁹ etiā habere
de aīali p̄pter quid quare scz sentire inest aīali q̄ scz aīal habet
aīam sensitīuā que aīa sensitīua est principiū hui⁹ passiōis scz senti
re. Sed quō iste quatuor questiones reduci hūc in vnā scz in questi
onem mediū de qua querit p̄sens questio.

Notāduz ē quarto et vltimo

Dupliciter p̄t intelligi q̄ om̄is questio sit questio mediū p̄rio q̄ oīs
questio sit q̄stio mediū tanq̄ finaliter q̄siti et vltimo queriti scz q̄ ip
sum mediū sit termin⁹ et finis cuiuslibet questiois et sic nulla que
stio ē questio mediū Rō q̄ vltimo q̄sitiū est ip̄a cōclusio que h̄nt de
mōstratōem fuit dubia mediū aut̄ non ē p̄clō. et etiā sequer̄ q̄ ha
bito medio haber̄ scia cōclusio q̄d est fīn. Sciētia em̄ habetur
p̄ demonstratōem Habito aut̄ magis non habet demonstratio nisi
potētia. etiā habito medio nondū haberet̄ actualis vni⁹ mediū cū
extremitatib⁹ que p̄fecte exp̄m̄it in tota demonstratōe Ad quam
vntōē mediū cū extremitatibus in p̄missis sequit̄ actualis vni⁹ ip
sarū extremitatū inter se in p̄clōe. Concludit̄ ergo q̄ nulla questio ē
sic questio mediū sic q̄ ip̄m mediū esset vltimū et finale querit̄ Se
cundo intelligitur q̄ om̄is questio ē questio mediū tanq̄ ordinabit̄
in finale questitū. et sic est v̄ez q̄ om̄is questio est questio mediū. Ip
sum em̄ medium est illud quo demonstrator venit in vltimū questitū
scilicet in cōclusiōem demonstrādā. virtute em̄ ipsius mediū maior

extremitas q̄ est passio, cōcludit̄ de subiecto suo p̄prio fm̄ q̄ ip̄m in
p̄clōem. Sequit̄ correlarie q̄ ip̄m mediū ordinat̄ in p̄clōem sicut in
finem suum. Sicut ergo in natura ip̄m mobile nō p̄t venire in ter
minū ad quē nisi p̄ mediū. Un̄ et dicit̄. phicoz. de extremo non scur
in extremū nisi p̄ mediū. Ita et in motu rōnis demiaroz nō p̄t in cō
clōem nisi p̄ mediū demonstratōis qd̄ est cā sine qua nō ip̄ius demia
rōis. Istis notabilibz sic stantibus est ista

Conclusio reponsalis Omn̄is

questio est questio mediū. Veritatē hui⁹ p̄clōis Aristotiles pbat sic
p̄mo. Om̄is questio est questio cause, sed om̄e mediū est cā. igitur
om̄is q̄stio est q̄stio mediū. Maior qz in q̄stione q̄rit cā. cū em̄ q̄rit
si est hō q̄rit si est aliqua cā qua posset ostendi q̄ hō sit in natura. ⁊
sic etiā est in alijs q̄stionibz. silt̄ cū querit̄ utrū bō sit risibilis. q̄ritur
cā. Minor qz cā est que cōcurrit ad esse rei sed mediū concurr̄t ad
esse rei non p̄t em̄ esse finis mor⁹ nisi sit p̄ mediū. et om̄e agēs natu
rale in sua actōe requirit maxime int̄ motu mediū. Scōdo aristotiles
arguit sic. q̄stio quid est et qz est sunt q̄stiones mediū. silt̄ q̄stio si est
et ppter qd̄ etiā sunt q̄stiones mediū ergo om̄is q̄stio est q̄stio mediū.
Tertio p̄na ex sufficēti diuisione. Hīs est notū qz in om̄i q̄stione q̄
rit mediū quo inuenio ip̄a q̄stio bz esse terminata et finita. Tercio
aristotiles pbat sic p̄clōem. om̄is q̄stio q̄rit illud quo habito cessat
q̄stio sed habito medio cessat om̄is q̄stio ergo om̄is questio est q̄stio
mediū. Maior est nota qz om̄is q̄stio vult certificari et quilibet qui
q̄rit vult certificari. Minor declarat̄ exemplo sensibili qm̄ nō vidē
tes lunā q̄rim⁹ si est eclipsis et qd̄ est illa eclipsis. Et utrū sit eclipsi
sis in luna. et ppter qd̄ est eclipsis. Si aut̄ essem⁹ supra lunā videna
tes interpositōem terre inter solē et lunā cessarent oīs iste q̄stiones
solū habita notitia illi⁹ mediū scz terra ponit̄ inter solē ⁊ lunā. Quar
to aristotiles pbat p̄clōem sic om̄is q̄stio de esse simplr. est q̄stio me
diū et om̄is q̄stio de esse p̄m prem est q̄stio mediū sed om̄is q̄stio vel
est de esse simplr. vel de esse fm̄ prem. igit̄ oīs q̄stio est q̄stio mediū.
Tenet p̄na ex sufficēti diuisione. Maior est nota qz quilibet istarum
q̄rit mediū mō hoc est de rōne q̄stionis q̄rere mediū. Minor pz ex
dictis in p̄cedenti questione.

Arguit p̄mo. Nō om̄is q̄stio ē q̄stio mediū. igit̄ pbat qz si sic se
queret̄ qz tm̄ esset vna q̄stio. mō dictū est añ qz q̄stiones vere
scibiles sunt quuor. Dico qz tm̄ vna est q̄stio materialiter qz om̄is
q̄stio est q̄stio mediū. formaliter tm̄ sunt plures et quuor in ordine ad

conclōes de quibus sunt expresse dubitatōes.

Arguit scdo. Nō omīs q̄stio est q̄stio medij. igit. pbat̄ aūs nlla q̄stio q̄rit illd qđ p̄supponit. sed omīs q̄stio p̄supponit mediū. igit. Maior qz null⁹ q̄rit hoc qđ hz vel scit. Minor ē nota qz omīs qrens p̄ questionē scit qđ est aliqđ mediū qđ q̄rit. ¶ Dico ver⁹ argumētū cōcludit qđ omīs q̄stio p̄supponit mediū in gnālī et vli. tñ q̄rit aliqđ mediū in spēālī et hoc non repugnat.

Arguit tertio. Nō omīs q̄stio est q̄stio medij. pbat̄ cōclusio s̄līr subiectū et p̄dicatū etiā hñt q̄stiones. et illa nō sunt medium. ergo nō omīs q̄stio est q̄stio medij. Maior ē nota qz q̄rim⁹ de p̄clōe s̄līr d̄ maiore extremitate et etiā de minori. ⁊ pbat̄ et qz q̄stio qz ē p̄ p̄ue est p̄clōis que q̄rit inherentiā p̄dicatī ad subiectū. s̄līr q̄stio p̄t quid est que q̄rit cām inherētie p̄dicatī ad subiectū. Questio autē si ē et quid ē p̄nt fieri tā de subiecto q̄ de p̄dicato. ¶ Dico verū argumētū cōcludit qđ de subiecto ⁊ de p̄dicato s̄nt q̄stiones sed in illis nō est stat⁹ sed vltier⁹ querit de medio. Et ideo oēs iste q̄stiones et p̄nt et fm quandā cōcomitantīā oēs sunt questiones medij.

Arguit q̄rto et vltimo. Nō omīs q̄stio ē q̄stio medij. pbat̄. Illi⁹ ē q̄stio qđ principaliter intendit et q̄rit in demīatōe. et hoc est p̄clō. igit. q̄stio pot⁹ ē p̄clōis q̄z medij. Maior ē nota qz de illo quesrim⁹ qđ intendim⁹. Minor ē nota qz oīs intētio demīatoris ē circa p̄clōem. ¶ Dico verū argumētū cōcludit qđ oīs q̄stio est q̄stio medij. nō sicut p̄ncipaliter intēti. sed ē p̄clōis sed oīs q̄stio p̄ tāto est q̄stio medij qz ordinat̄ in id qđ p̄ncipaliter intendit. et hoc ē p̄clō. ¶ Sequit̄ correlarie qđ oēs q̄stiones reducunt̄ ad q̄stionē si ē. tāq̄ ad eaz q̄ ē simplicissima q̄ ab oib⁹ alijs q̄stionib⁹ p̄supponit. sed oēs q̄stiones bñ p̄nt reduci ad q̄stionē qđ ē tāquā ad eā q̄ oēs alias p̄tinet. Verute. et q̄ terminata facili⁹ alie terminant̄ et facili⁹ terminari p̄nt. q̄stio em̄ qđ ē q̄rit p̄ncipia essentialia rei qđ cognitio et habit⁹ terminabit̄ q̄stio qz ē. q̄ est ip̄l⁹ passiois q̄ sequit̄ p̄ncipia eēntialia rei. habit⁹ etiā p̄ncipijs essentialib⁹ rei terminabit̄ q̄stio p̄pter qđ passio in est subiecto. qz p̄pter p̄ncipia essentialia rei. et etiā habita q̄stione qđ est habebit̄ q̄stio si est quā p̄supponit questio quid est.

Quomodo autem quod quid est ostenditur. et quis est mo-

duis introductionis. et quid est diffinitio et quorum Dicam⁹

primum opposcentes ⁊ ip̄is p̄ncipium autem futurorū qđ

Liber Secundus

vere sit magis. proprium habitis rationibus dubitabit utique aliquis. Utrum sit idem et secundum idem scire diffinitione et demonstratione aut impossibile. Diffinitio enim quod quid est scire videtur. quod quid est autem omne vniuersale est et predicatum est Syllogismi autem sunt alij quidam priuatiui. Alij autem non vniuersales. puta qui quidem in secunda figura priuatiui omnes sunt In tertia vero non vniuersales. Postea neque eorum qui sunt in prima figura omnium est diffinitio. ut quando omnis triangulus duobus rectis equalis habet tres. Nullus autem ratio est quoniam scire demonstratiue est demonstratorem habere. quare si in talibus demonstratio est manifestus quod ipsorum non erit diffinitio. scire enim utique aliquis secundum diffinitionem non habens demonstrationem. Nihil enim prohibet non simul habere Sufficit autem fides ex inductione Nihil autem aliquando diffinientes cognoscimus neque eorum que per se sunt neque que secundum accedens. Amplius si diffinitio substantie alienius notificatio est huiusmodi manifestum est quod non sunt substantie. Quoniam

quidem igitur non est diffinitio omnis cuius est demonstratio manifesta est. Ex autem cuius est diffinitio non omnis demonstratio est aut non. Una quidem videtur ratio et de hoc eadem est. Unius enim in quantum unus una est scientia, quare si vere scire demonstrabile est, est scientia habere, accidet quoddam impossibile. Diffinitivem enim habens sine demonstratione sciet. Amplius principia demonstrationum diffinitiones sunt quorum non esse demonstrationes monstratum est prius. Aut enim demonstrabilia principia et principiorum principia et hoc in infinitum abibit. Aut prime diffinitiones erant indemonstrabiles. Sed utrum si non omnis eiusdem sed alicuius eiusdem sit diffinitio et demonstratio simul aut impossibile. Non enim est demonstratio cuius est diffinitio. Diffinitio quidem ipse quod quid est substantie est demonstrationes aut omnes videntur omnes supponentes, et accipientes quod quid est ut mathematice quid unitas quid impar et alie simul. Amplius omnis demonstratio aliquid quid de aliquo demonstrat, ut quia est aut non est. In diffinitione autem nihil alterum de altero predicatur ut neque aial de

Liber Secundus

lapide neq; bipes de aiali neq; etiam de plano figura. Nō enī
est planum figura neq; figura planum. Amplius alteruz est qđ
quid est et quia est monstrare. Diffinitio quidem igitur quid ē
ostendit. sed demonstratio quia. hoc de hoc aut. non est alteri
us aut altera demonstratio est. nisi sit. tanq; pars quedam tot
ius Hoc autem dico quia ostensum est de ysocele. quoniam
habet duobus rectis equales. si ostensus est omīs triangulus
pars cui est hoc. hoc autem totum hec autem adinuicem non
se habent. sic et quia est et quid est. Non est enim alterum al
terius pars. Manifestum utiq; q; nec cuius est diffinitio. hui
us omnis sit demonstratio Nec cuius omnis est demonstratio
huius omnis sit diffinitio. quare omnino eiusdem nullus cō
tingit vtranc; habere. Quare manifestum utiq; q; diffinitio ⁊
demonstratio nec idem utiq; erunt. Neq; alterum in altero. et
utanc; subiecta similiter se haberent. Nec quidem igitur vsq;
ad hoc opposita sunt.

¶ Utrū alicuius eiusdē sit dīo et demōstratio. Pro intellectōe hui⁹ q̄stio
nia more. Notandū est primo. Qđ postq; aristoteles ostēdit q; oīs q;
stio est q̄stio mediū. qđ mediū est ipm q; qđ est. Cōsequēter ostēdit quō
ipm q; quid innotescat nobis an p; demōstratōem aut dīoem aut ali

quo mō et mouet aristotiles quatuor q̄stiones q̄s determinat successi-
ue in textu. Prima utrū q̄ qd est sit demiabile. Scda q̄stio q̄liter co-
gnoscat ipm q̄ quid est. Tertia qd est dīo p̄ quas importat ipm q̄
qd ē. Quarta utrū eorū q̄z ē dīo, utrū etiā istoz sit dematio ita q̄
idē sit scire p̄ dīoem et demiatem, et p̄ns q̄ omīe diffinibile ē demō-
strabile Et aristotiles p̄mo pbat q̄ nō omīe demiabile ē diffinibile,
et arguit p̄mo sic Omīe diffinibile est v̄le affirmatiuū, sed nō oī de-
miabile est v̄le affirmatiuū, igit nō omīe demiabile ē diffinibile. Ma-
ior q̄z nihil diffinit nisi spēs vt dr Boe. in libro diffinitionū. Constat
aut q̄ spēs est v̄le affirmatiuū. Minor declarat, q̄z tā in scda figu-
ra q̄ in tertia aliqd demiat et tñ ibi nō pcludit v̄le affirmatiuū,
scda em̄ figura solū cōcludit negatiue et tertia est solū p̄cularis, sed
sola p̄ia figura cōcludit v̄r affirmatiue, vt etiā dictū est an in p̄mo
Scdo aristotiles arguit sic bec p̄pō triangul⁹ h̄z tres angulos eq̄s
les duobz rectis est demōstrabilis et tñ ipa nō est diffinibil, igit nō
omīe demōstrabile ē diffinibile. B̄ns p̄ p̄ma pte p̄z q̄z de triāgulo in
geometria demiat, q̄ triangul⁹ h̄z tres angulos eq̄les duobz rectis
P̄mo elem̄toz Euclidis Sz q̄ bec p̄pō nō ē diffinibil, Autoritas
te pbat aristotilis, v̄j. methice cū dr hōis albi nō est dīo nec alicui⁹
cōplexi sed soli⁹ incōplexi. Tercio arguit aristotiles sic, Aliqd diffini-
bile nō est demiabile ergo ecōtra aliqd demiabile nō est diffinibile.
B̄ns p̄z de subiecto adeq̄to alicui⁹ scie qd diffinit et nō demiat, vt
magnitudo in geometria et numer⁹ in arithmetica, tenet p̄ia q̄z si-
cut eadē est via ab athenis ad thebas Ita eadē est via a thebis ad
athenas. Quarto arguit sic Nullū diffinibile inest alicui p̄ se vel p̄
acc̄ns sed aliqd demiabile inest alicui p̄ se vel p̄ acc̄ns, igit nō oī de-
miabile ē diffinibile. Maior ē aristotilis ex. vi. rhopicoz et. v̄j. me-
thice cū dr q̄ dīo nō est eorū q̄ insunt p̄ se vel p̄ acc̄ns. Minor p̄z ē
p̄p̄ta passione q̄ inest subiecto in scdo mō p̄ se et ipa est demiabilis
de subiecto. Quinto et vltimo arguit aristotiles sic, Omīe diffinibi-
le est suba, sed nō omīe demiabile ē suba, ergo nō omīe demiabile est
diffinibile. Maior est aristotilis, v̄j. methice cū dr q̄ soli⁹ sube ē dīo
Minor q̄z acc̄ntia p̄p̄ta demiant de suis subiectis et nō sunt sube.

Notāduz est secūdo Q. Ari

stotiles p̄r in textu pbat q̄ nō omīe diffinibile ē demiabile, probat
aristotiles hāc p̄clōem dupl̄r. Prima rō sumit ex fundam̄to prior⁹
rōis et arguit sic vni⁹ inq̄ntū vnū nō est nisi vna scia, ergo nō omīe
diffinibile ē demiabile. B̄ns p̄z de scia potissima et mō scidit potissi;

Liber Secundus

mo. Tenet pñā qz mod⁹ diffiniēdi et mod⁹ demāndi sunt diuerſa
inſtrumēta intellectu. q̄b⁹ intellectu inq̄rit ſciam ūñ et demātio et
dio ſunt diuerſi mōi notificādi res. Dio em̄ ē ſine diſcurſu ſylogiſti-
co, ſed demātio ē cū diſcurſu ſylogiſtico. Sc̄dā rō quā ariſto. format
ē hec. Dio eſt pñcipiū demātiōis vt oñſum ē pñs. idē em̄ ē mediū et
dio. ſi ergo dio ē demābilis aut ergo q̄libet vel aliq̄ nō. Si q̄libet ē
demābilis tūc erit pceſſus in infinitū in demātiōib⁹. ſi autē aliq̄ nō
hī p̄pōſiti. Ecludit ergo qz nō om̄e diffiniibile ē demābile. diffini-
bile ē ſpēs ſed illud qd ē demābile nō ē ſpēs. igit̄. Maior ē nota et ē
Boe. in libro diffinitionū. Minor qz p̄p̄ia paſſio demāti de ſuo ſub-
iecto et ip̄a nō ē ſpēs. p̄p̄iū em̄ et ſpēs ſunt vñā diſtincta.

Notandum est tertio Aristoteli

lea pbat pñr in textu qz nullū diffiniibile ē demābile. nec ecōuerſo.
Noc ariſtotiles pbat tripl̄r. p̄mo. Nō eiūsdē ē dio et demātio. igit̄.
Diffiniibile nō eſt demābile nec ecōuerſo. Añs pbat. qz dio indicat
q̄ditatē rei et eſſentiā. ſed demātio nō oñdit q̄ditatē et eſſentiā rei. ſz
magis p̄ſupponit. igit̄. ūñ et cōmentator dixit. vii. methice Dio ē ſer-
mo q̄ditatis et eēntie. Sc̄dō arguit ariſtotiles. In q̄libet demātiōe
pbat aliqd de aliq̄ affirmatiue vel negatiue. ſed in nulla diōe p̄dica-
tur aliqd de aliq̄ affirmatiue vel negatiue. ergo nullū diffiniibile eſt
demābile nec ecōuerſo. Maior ē nota qz in p̄miſſis ſit̄ in p̄clōe p̄-
dicat aliqd de aliq̄. Minor qz nlla diō ē p̄p̄o qz nlla diō ſignificat eē
vel nō eē. vt oñſum ē pñs. Tertio arguit ariſto. ſic. Dio oñdit qd ē ſed
demātio qz ē ſz qd ēz qz ē ſz diſtincta. igit̄ nullū diffiniibile ē demā-
bile nec ecōuerſo. Maior ē nota q̄ſtio em̄ qd ē terminat diōe et qz eſt
q̄rit ſi p̄dicatum in eſt ſubiecto qd demonſtrat in p̄cluſione.

Notandum est quarto et vltimo

Ar̄iſto. in fine pbat qz nlla diō ē demātio. nec dio ē p̄s de
mātiōis. nec tota demātiō. pbat ſic ſicut ſe bz diffiniibile ad demā-
bile ſic dio ad demātiōē. ſz dio nō ē p̄s demātiōis. nec tota demātiō
igit̄. Maior ex cōueniēti ſilitudie qz q̄lis ē p̄portio rei ſcite ad rē ſci-
tā. tal̄ ē p̄portio mōi ſciēdi ad modū ſciēdi. Minor qz dio nō ē p̄p̄o nec
pceſſus ſylogiſtic⁹ ſi demātio ē pceſſus ſylogiſtic⁹. 7 bz intelligi ve-
ūt Egid⁹ qz dio nō ē p̄s demātiōis ſubiecta. qz dio bñ ē p̄s material̄
demātiōis. ūñ et bz ſc̄dō hui⁹ qz dio formal̄ ē pñcipium demāndi
diōem materialē diffiniti de ip̄o diffinito. ¶ Sequē correlative ex di-
ctis qz eiūsdē nō ē dio 7 demātio formal̄. ſz bñ material̄ p̄z qz paſſi

onī ē dīo ⁊ et; demīatio s; n̄ eadē formalitater rōe Cōsiderādo em̄
passionē in habitudīne ad subiectū. ip̄a demīat d̄ suo subiecto fm̄ q̄
ip̄m in demīatōe S; Cōsiderādo ip̄a; passionē fm̄ se. ip̄a ē diffinibit
ad min⁹ dīoe additamentālī oē em̄ accēs ad min⁹ h; diffiniri p̄ suoz
subiectū vt oñdīf. viij. methice Istis notabilib; sic stantib; est

Conclusio respōsalis Eiusdes

nō ē demīatio ⁊ dīo. p; ex dicet. Dīo ē sube s; demīatio accēt. q; pas
sionis. Mō accēs et suba sūt pmo diuerſa. vñ et d; pmo phicozum.
suba et accēs si sunt duo sūt et nō vnū. p; tñ plus distincte neccsī;

Aras conclōis ex deductione aristotilis.

Arguit pmo Eiusdē ē dīo et demīatio. igit. pbat. q; passiōis est
dīo et et; demīatio. q; passiōis sit dīo. q; de passiōe p̄cognoscit qd est
S; q; passiōis sit demīatio q; ip̄a demīat de suo subiecto vt patebit
inferi. ¶ Dico verū argumētū pcludit q; eiusdē est dīo et demīatio
materialiter s; nō formalr. et sic alicui⁹ p̄t eē dīo et demīatio s; non

A cuiuslibet cuius est dīo illi⁹ est demōstratio.

Arguit scdo Eiusdē cui⁹ ē dīo ē demīatio. p; q; tā subiectū q̄ p̄
dicatū sciūt p demīatōez. ⁊ eoz ē et; dīo. igit eiusdē ē dīo ⁊ demīatio
Añs ē notū q; de subiecto demīat passio. ¶ Dico vep argumētū cō
cludit q; tā subiectū q̄ passio sciunt p demīatōez. s; n̄ pmo q; pmo
p̄clō sciūt p demīatōez et ex pñti subiectū ⁊ pñti qd ingredit demīa

Arguit tertio. Eiusdē ē dīo et demīatio. pbat. q; dīo et (cōem
demīatio sūt idē. pbat. q; d; pmo postertoz q; dīo material ⁊
formal ē tota demīatio positōe terminoz tñ differēs. ¶ Dico q; dīo
material et formal ē tota demīatio n̄ formalr et exp̄ste. s; impliciter
virtualiter et vt d; Paul⁹ de venerijs. Hoc dictū aristo. d; si intelligi
in obliq; sic q; dīo material et formal cōtinet oē illō qd ingredit de
mīatōez nec ē aliq; dñia nisi ex pte positōis terminoz et ppositionū
locando eos in mō et figura. nō ḡ s; q; dīo sit demīatio subaliter.

Arguit vltimo. Idē est diffinibile et demīabile. pbat de⁹ ē diffi
nibilis vt p; xiij. methice q; de⁹ est ens optimū quo meli⁹ et;
cogitari non p̄t. Et de⁹ etiā ē demōstrabilis. vt p; scdo methice. Ibi
em̄ aristo. determinat q; pma causa sit et. viij. phicoz. oñdīf q; pmo
motor sit. ¶ Hoc argumētū soluit Paul⁹ de venerijs q; bñ pcedo q;
diffinibile sit demīabile. sed nō est demīabile de aliquo iuxta inten
tōem aristotilis. qd em̄ demonstrat de aliquo est accēs et qd diffi
nitur est suba vt dicīf. viij. methice de⁹ ergo demonstrat esse sed nō
demonstrat de aliquo.

Liber Secundus

Ipſius aut quod quid eſt utrū ſylogiſmus ſit aut eſt demonſtra-
tio. aut non eſt ſicut nuncratio ſupponit Sylogiſmus quidez
enim aliquid demonſtrat de aliquo per mediū. ſed non quod
quid eſt. propriū quidem et in eo quod quid eſt p̄dicatur Hoc
autem necceſſe eſt conuerſi. Si em̄ c a propriū eſt manifeſtum
eſt q̄ et ipſius b. et ipſius c. quare om̄ia ſunt adinuſcem. At ve-
ro ſi in eo quod quid eſt. in c omni b et vniuerſaliter b de om̄i
c. in eo quod quid eſt dicitur Necceſſe eſt et a in eo quod quid
eſt de c dici. Si vero non ſic aliquis accipiat duplicans non
necceſſe erit a de c predicare. in eo quod quid eſt. Si autem
a quidem de b. in eo quod quid eſt. non de quibuſcunq; autem
ipm̄ cb in eo quod quid eſt. ipm̄ aut quod quid utrūq; hoc ha-
bebit. erit ergo ipi⁹ e in eo quod quid eſt. Si igitur quod qd
eſt. et quod quid erat eſſe. utrūq; habent in medio erit. prius
quod quid erat eſſe. om̄inoq; ſi eſt mōſtrare. quid eſt homo ſit
e homo A vero quod quid ſiue animal bipes ſiue aliud quid
Si ergo ſylogiſabitur a de c necceſſe eſt a de b omni p̄dicari.
Huius aut erit alia mediā ratio. et hoc erit quod quid eſt bō.

accipit. Igitur quod oportet ostendere etem b est quid est bō
oportet aut in duabus ppositiōibus et immediatis et primis
terminis considerare Maxime enim manifestum est quod di-
citur sic p conuersionē quidem igitur demonstrantes quid est
animal. aut quid est homo aut aliud quodcumq; eorū que sunt
quod ex principio est repetunt. vt si quis diffiniat animā esse
q sibi causa viuendi est. Aut numerum eundem seipm mouē-
tem sicut idē ens. Non em si consequet a ipi b. et hoc ipi c erit
ipi c a quod quid erat esse. Sed verū erat dicere q erit c in a
solum. Neq; si est a quod quid est vere aliquid esse. et de b pre-
dicatur omni etem animalis esse pdicatur de hominis esse Ne-
rum enim omnium quod hominē est animalē esse. sicut et oēm
hominē animalē esse. sed non sic sicut quod est vnum esse. Si q
dem igitur non sic accipiat non sylogizabitur q a In sit ipi c p
quid erat in substantia. Si vero accipiat prius erit accipiens
quod ipi c inest. quod quid erit esse in b. quare nihil demonstrā-
tū est. Quod em erat in principio accepit. Alitero neq; que
per diuisionem via est. sylogizatur sicut in resolutione circa finē
LCC

Liber

Secundus

guras dictum est. Nequaquam enim necesse sit rem illam esse bis
entibus sed neque inducens demonstrat. Non enim oportet con
clusionem interrogare. nec dari esse sed necesse est esse cum illa
sint. et si non dicat respondens ut utrum homo animal aut in
animatum si postea accipit animal non syllogizatum. Itaque om
ne animal aut est gressibile aut aquaticum si accipit gressibile.
et esse hominem totum animal gressibile. non necesse est ex dia
lectis sed accipit et hoc differunt autem nihil in multis aut in pau
cis sic facere idem enim est. Non syllogisticus quidem igitur
usus fit sic precedentibus etiam de conuenientibus syllogizari
Quid enim prohibet hoc verum quidem esse de homine. non
tamen quod quid est neque quod quid erat esse ostendens. Amplius
quid prohibet aut apponere aliquid aut auferre. aut super
gredi substantiam. hec quidem igitur pretermittuntur. Con
tingit autem soluere in accipiendo in eo quod quid est omnia
et quod est consequenter diuisione facere petiti primum et ni
hil relinquere Hoc autem necessarium est indiuiduum enim iam spe
cie oportet esse. sed syllogismus tamen non inest Sed siquidem alio

modo cognoscere facit et hoc quidem nō est inconueniens ne
 q̄ enim qui inducit fortasse demonstrat. sed tamen manifestat
 aliquid. Syllogismū autē non dicit ex diuisione dicens. diffi-
 nitōem sicut enim in cōclusionibus. que sine medijs sunt. Si
 aliquis dicat qm̄ existētib⁹ his. necesse est hoc esse. contingit
 Interrogare propter quid sit et in diuisis terminis quid est ho-
 mo animal mortale bipes. hūc pedes sine pēnis. ppter qd fm̄
 vnāquāq̄ oppositōes dicit em̄ et mōstrabit diuisione. sicut opti-
 nat q̄ om̄e animal aut mortale aut immortale sit. Quare autē
 ratio hmōi nō est dio q̄ demonstrauerit diuisione sed em̄ dioes
 nō syllogism⁹ sit. Sed utrū sit demonstrare quod quid est fm̄
 substantiā ex suppositione accipientem quod qd erat esse qd ē
 ex his que sunt in eo quod quid est proprijs. hec autem in eo
 quod quid est. sola et propriū est om̄ne. hoc enim esse est illi
 Aut iteram accipit quod quid erat esse. et in hoc necesse est p
 mediū mōstrare Ampli⁹ sicut nec in syllogismo accipit qd est
 syllogizare s̄ em̄ aut tota aut p̄ est. p̄d. ex q̄bus est syllogism⁹
 sic nec qd qd erat cōporter esse in syllogismo s̄ seorsū his opo-
 r̄e ē

Liber

Secundus

positis esse. Et ad dubitatōem sylogisatum est quoniam vtrūq;
hoc enim suppositū erat nobis. quod quid erat esse. quare nec
esse est si non eo quod quid erat esse sylogismus. aut quod qd
erat sylogizare aliquid. Et si ex condicione alia demonstrat ve
si malo inest diuisibile esse. contrariū aut contrarij omne in q
bus est contrarium bonū autem contrariū malo et indiuisibilis
le diuisibili. Et itaq; bonum esse diuisibile et hoc accipies qd
quid erat esse demonstrat Accipere autem ad demonstratio
nem quod quid erat esse est alterum tm̄ sicut in demonstratio
nibus est qm̄ est hoc de hoc sed non ipm̄ neq; cuius causa est
ipa ratio et conuertitur ad vtrosq; aut et scdm̄ diuisionem de
monstratē et ad sic sylogismus est eadem oppositio ppter
quid est homo animal bipes gressibile sed natura animal et bi
pes Ex acceptis enim neq; vna necessitas est vnū fieri quod p
discatur sed vtrūq; idē erit homo et grāmaticus et musicus Qua
liter enim diffiniens demonstrabit substantiam aut quod quid
est. Neq; em̄ sicut demonstrans ex certis esse manifestum faciet
quod necesse est. quādo sint illa alterum esse aliqd. demonstrat

tio enim hec est. Neq; demonstrabilis sicut inducens per singula quando manifesta sint. quoniam omne sic. cui non aliter est non quid est demonstrat. sed quoniam est aut non est. Quis igitur est modus relictus. non enim demonstrabit sensu aut digito. Amplius autem quomodo monstrabit qđ quid est necesse enim est quod quid est homo. aut aliquod quomodolibet scire quia est. quoniam enim nō est. nullus scit quoniam est sed quid significat. Diffinitio quidem aut nomen cum dico tragelaphus quid est tragelaphus impossibile est scire. At vero si demonstrabilis quid est et quia est. et qualiter eadem ratione monstrabit. Diffinitio enim quoq; unus aliquod et demonstratio est id autem quod quid est homo et esse hominem aliud est. Postea ⁊ per demonstrationem dico necesse esse omne demonstrare. qz est nisi sub a sit esse. aut si nulla sub a est non enim est gen⁹ qz est demonstratio utiq; erit qđ quid est quod vere et nunc faciunt scientie. Quid enim significet triangulus accipit geometria quod quid autem est

Liber

Secundus

demonstrat . quid igitur monstrabit diffiniens quid est vel
quia vt triangulum sciens. itaq; aliquis diffinicionem quod
quid est si est. non sciet sed impossibile. Manifestum antez
est scdm nunc modus terminorum q; non demonstrant diffi
nientes quia est. Si enim et si ex medio . aliquid equale .
sed propter quia est diffinitur et propter quid est circulus
esset vtiq; et moneti enei dicere ipsam neq; enim q; possibi
le sit esse. quod dicitur cum assignantur termini neq; quod
illud est culus diuisione esse diffinitionem . sed semper licet
dicere propter quid . Si ergo diffiniens demonstrat aut qd
est aut significet nomen sed non est nullo modo eius quod
quid est. erit vtiq; diffinitio ratio nominis idem significans
Sed inconueniens est primum quidem. et non substantiaru
vtiq; esset et eorum que non sunt. Amplius diffinitiones om
nes rationes erunt. etenim nomen ponere . cuilibet rationi
quare omnes terminos vtiq; disputemus et alias diffini
tio sit. Amplius neq; vna scientia demonstrat vtiq; q; hoc

nomen eius quod quid est significat neq; diffinitiones igitur huius assignant. Ex his igitur neq; diffinitio neq; syllogismus vtrū existēs neq; eiusdem syllogismus et diffinitio est. Adhuc autem q; neq; diffinitio nihil demonstrant neq; demonstrantur neq; quod quid est neq; diffinitione neq; demonstratione cognoscere est.

Utrum quod quid possit de

monstrari de eo cuius est in eo quod quid est. Pro intellectu huius questionis more. Notandū est primo Q; postq; aristotiles ostēdit q; diffinitio non est idem q; demonstratio, nec pars eius subiectiua, nec econuerso et similiter ostendit q; diffinibile non est demonstrabile vt sic nec econuerso. Consequenter disputatio inquirat vtrū quod quid est quod est proprium significatum diffinitionis, posset demonstratiue concludi de eo cuius est in eo q; quid est, et concludit Aristotiles q; hoc non est possibile discurrendo per omnes modos, quibus hoc videtur fore possibile, et adducit ad illos modos rationes quibus pbat intentū suum. Et primo ostendit q; ipm q; qd non est pbabile de suo diffinito per syllogismū reduplicatiuū, et pro huius pbatione aristotiles pmittit aliquas suppositōes. Prima omnis syllogismus concludit aliquid de aliquo per mediū, quod ponit in qualibet premissa, patet hec suppositio primo priorū, vbi ostendit q; in syllogismo vna extremitas concluditur de alia virtute mediū. Secda suppositio omnis diffinitio quidē actiua est propria suo diffinito et predicatur de eo conuertibiliter. Tertia suppositio omnis syllogismus concludens diffinitionem de diffinito habet medium cōuertibile cum vtraq; extremitatum patet quia diffinitio et diffinitum conuertitur et si medium esset in plus q; aliqua extremitatū maior esset falsa, et si esset in minus minor esset falsa. Quarta suppositio omnis syllogismus concludens maiorem extremitatem de mi-

noti in qđ quid est. debet sumere eandē reduplicatōem in qualibet
pmissaz pz q: aliter qliber pmissari eēt vera. z pclō falsa vnde non
sequit omīe aīal est suba animata sensitiua. omnis homo est animal
ergo omīs hō est suba animata sensitiua in eo q quid est. Nec sequi
tur ad maiorē omīe aīal est suba animata sensitiua in eo q quid est. sed
omīs hō est animal. ergo omīs homo est suba animata sensitiua in
eo q quid est. Nec sequit addendo ad minorē. omīe animal rōnale ē
suba animata sensitiua. omīs hō est animal rōnale in eo q quid est. er
go omīs hō est suba animata sensitiua in eo q quid est. cuiuslibet istar
rum psequentiaz aīas est vez z pīs sūm cū suba animata sensitiua
non dicat de hōie sicut ppta diffinitio hōis sed bñ sequit omīe aīal
rationale est substātia animata sensitiua in eo q quid est. oīs hō ē aīal
rationale in eo q quid est. ergo oīs hō est suba animata sensitiua in eo
q quid est. psequentia est bona sed maior est falsa quia substātia ani
mata sensitiua non pducatur de animali rōnali tanqz diffinitio ei
ppta ¶ Sequit correlarie q hec oratio in eo q quid est gñaliter sum
pta significat omīe pducatū qđ pducit in qđ. z sic gen⁹ et etiā spēs p
dicant de suis subiectis et inferioribz in eo q quid est. sed isto modo non
capitur hic. sed hic capis in eo q quid est. ppte et sic solum importat
illud qđ dicit expresse totaz quiditatem rei. et sic tñ diffinitio pure
quiditativa pducatur in eo q quid est Tñ et aristoteles dicit in tes
etn q ipm q quid est. est ppta et pvertibile cū illo cui ē Nec Egidi⁹

Notādū est secundo Q istis

suppositionibz sic stātibz. aristo. sic pbat intentū suū scz q ipm q quid
est nō est. pbabile de suo diffinito p sylogismum reduplicatiuum. et
arguit sic null⁹ sylogism⁹ pōr pbare dīoem de suo diffinito in eo qđ
quid est. ergo diffinitio nō est pbabilis de suo diffinito p sylogismū rei
duplicatiuū. teneat pna. sed aīas pbatur nullus sylogism⁹ petēs pnci
pliū pbat alqd de aliquo sed omīs sylogism⁹ concludēs diffinitōez
de suo diffinito in eo q quid est petis principiū. igit. Maior ē nota
q: petitio principiū fit quando idem assumit ad pbandū seipm. vel
eque notū vel etiā ignotius vt ostendit scbo priorū et pmo elencor
Minor paret q: null⁹ sylogism⁹ pcludit dīoem de diffinito suo in eo
q quid est nisi illa reduplicatio ponit in vtraqz pmissaz vt dictū est
in quarta suppositione sed si ponit fit petitio principiū pz pcludēdo
diffinitōem hōis de hōie. aut dīoem aīe de aīa in eo q quid est. Nunqz

em p̄r talis dīo cōcludi nisi p̄ aliquā dīoem vt om̄e aīal rōnale ē ant
mal gressibile bipes in eo q̄ quid est. dato q̄ aīal gressibile bipes sit
dīo hōis. Itē om̄is numer⁹ seipm mouēs est cā sibi p̄p̄t viuendi in eo
q̄ quid est. sed om̄is aīa est numer⁹ seipm mouēs in eo q̄ qd est. er;
go om̄is aīa ē cā sibi p̄p̄t viuendi in eo q̄ qd est. Utraq; istarū p̄narū
est bona sed cuiuslibet istaz minor petit principiū qz assumit id qd
bz pbare. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ iste dīoes aīe hic allegare sunt da
te fm positōem Platonis. q̄ dixit q̄ aīa esset numer⁹ seipm mouēs.
et aīa est cā sibi p̄p̄t viuendi. ¶ Sequit̄ correlarie scdo q̄ dīo non p̄r
concludi de suo diffinito in eo q̄ qd est. nisi sit p̄p̄ia. et sic dīo aīalis
non p̄r cōcludi de hōie in eo q̄ qd est. qz hec dīo aīalis nō ē p̄p̄ia hō
mini. tñ eque bene ibi cōmitteret̄ petitio p̄ncipij ⁊ qdā circulario.

Notandum est tertio Q. Ari

stotiles p̄nar pbat q̄ dīo nō est p̄babilis de suo diffinito p̄ syllogismū
diuisiuū. quā p̄clōem aristotiles p̄mo sic pbat. p̄p̄o in qua dīo p̄dicat̄
de suo diffinito nō p̄r esse p̄clō in syllogismo diuisiuo. igit. An̄s pbat
Nā ad pbandū illā hō est aīal rōnale fuit duo p̄cessus. Prim⁹ ē dē
aīal est aīal rōnale vt irrōnale hō est aīal ergo hō est aīal rōnale vel
irrōnale. Scdo p̄cessus est hō est aīal rōnale vel irrōnale. sed hō non
est aīal irrōnale ergo hō est aīal rōnale. p̄z q̄ nō concludit̄ dīo de suo
diffinito. p̄ p̄mū p̄cessum sed p̄ fm p̄cessum q̄ non est syllogistic⁹. sed
p̄potentic⁹ arguē a toto disiūcto cū destructōe vni⁹ p̄p̄ia ad alterā p̄
tem. Scdo arguit aristotiles sic. Syllogism⁹ diuisiu⁹ est silis indu
ctio. sed inductio nō pbat syllogistice aliquā p̄clōem sed solū pbat
vlem p̄p̄oem q̄ est p̄missa ad inferendā p̄clōem. igit syllogism⁹ diuisi
uus nō pbat p̄clōem in qua p̄dicat̄ dīo de suo diffinito sed solū p̄e
missam ad istā. Tertio arguit aristotiles sic Om̄is syllogism⁹ p̄bās
syllogistice aliquā p̄clōem absoluit ab interrogatōe illi⁹ p̄clōis. sed sy
llogism⁹ diuisiu⁹ nō absoluit ab interrogatōe p̄clōis. in qua p̄dicat̄
dīo de suo diffinito. ergo diffinitio nō est p̄babilis de suo diffinito p̄
syllogismū diuisiuū. Maior qz pbata aliq̄ p̄clōe p̄ syllogismū. illa am
pli⁹ nō dubitat̄. Minor est nota qz ista cōclusa hō est aīal rōnale vt
irrōnale p̄ syllogismū diuisiuū. adhuc dubitat̄ ista hō est aīal rōnale
mortale et p̄ p̄ns interrogat̄ de ea quousq; p̄ aliū p̄cessum fuerit cō
clusa. Quarto arguit aristotiles sic. Ita se h̄z syllogism⁹ diuisiu⁹ ad
p̄p̄oē in qua dīo p̄dicat̄ de suo diffinito sicut ad istā hō est aīal gres
sibile bipes. sed ista nō p̄r syllogistice p̄bati p̄ syllogismū diuisiuū. er
go nec aliā. Tener p̄nā ex suffinenti diuisione. minor declarat̄. Nam

hec ppō hō est aīal gressibile. pbat p hūc modū. oīs hō ē aīal vel īna
nimatū. s; hō nō ē īnanimatū. ergo hō ē aīal Itē aīal ē gressibile v^l aq̃
tīcū. sed hō ē aīal vt pbatū ē. ergo hō ē gressibile vel aq̃tīcū. sed hō nō
est aq̃tīcū. ergo ē gressibile et p pñs hō ē aīal gressibile. hic sunt facti
tres pcessus q̃rū duo sūt enthymematici. et vn^o syllogistic^o in quop
nullo ꝓclusum ē syllogistice hoīem eē aīal gressibile

Notandū est quarto Q^o Ari

stoteles pñr pbat q^d dīo nō ē pbat^l de suo diffinito p syllogismū dif
finitiuū. et pbat sic. q^d nec p dīoem diffinitōis in cōs. nec p dīoem
vni^o p̃trarij. alteri^o cōtrarij dīoem cōcludēdo. primā p̃tē scz q^d dīo nō
est pbat^l de suo diffinito p cōem dīoem diffinitōis. pbat sic p illō
nō p̃t pbari dīo de suo diffinito p q̃d peti^t p̃ncipiū de necessitate. s; p
dīoem diffinitōis necessario fit petitiō p̃ncipiū. igit^r. Maior q^d pe
titiō p̃ncipiū nihil pbat vt dī p̃mo elencoz. Minor p^z sic arguendo
Dīne cōpositū ex gñe et dīna vltia alicui^o ē dīo illi^o. sed aīal rōnale
est cōpositū ex gñe et dīna vltia hoīs. q̃ aīal rōnale ē dīo hoīs. in mī
norī fit petitiō p̃ncipiū. q^d eq̃ ignotū ē aīal rōnale eē cōpositū ex gñe
dīna vltia hoīs. sicut ē ignotū aīal rōnale eē dīoem hoīs Scōdo. pbat
aristo. sic Sicut se h^z syllogismus ad cōem dīoem syllogismi ita se h^z
diffinitēs ad cōem dīoēz diffinitōis. s; nullus syllogis^{us} accipit in sylo
gismo cōem dīoēz syllogismi. s; eā p̃suppōit. et in mēte seruat. p regu
la. ergo silt^r volēs oñdere q^d q̃d ē de eo cui^o ē nō d^z accipe dīoēz diffi
nitōis. Maior p^z ex cōueniēti silitudinē. Minor est nota S^z q^d scōda
pō sit vera scz q^d q̃d ē vni^o rei nō p̃t demīari de dīoē alteri^o p̃trarij.
pbat aristo. sic. Ista pbatio nō ē bona in q̃ fit petitiō p̃ncipiū. s; in ta
li pbatōe fieret petitiō p̃ncipiū. igit^r. Maior est nota Minor p^z q^d si
demīaret^r indiuisibile eē q^d sit q̃d q̃d ē boni. p hoc q^d diuisibile esse sit
q^d q̃d ē mali Bñs erit ita ignotū sicut pñs q^d eq̃ ignotū ē q^d diuisibi
le eē. sit q^d q̃d ē mali. sicut q^d indiuisibile eē sit q^d q̃d ē boni. et h^o exem
plū scōm intentōem platōis q̃ dixit q^d eadē ē rō boni et vni^o.

Notandum est quinto Aristo

teles pñr oñdit q^d dīo nō ē pbat^l de suo diffinito p syllogismum de
mīariuū. pbat sic p̃mo. Ip̃m q^d q̃d ē nō ē demīabile. ergo pbat aīas.
q^d nec p dīoem nec p inductōem. nec p sensū. q^d nō p dīoem pbatū ē
supius. nec p inductōem q^d inductio fit p ea q̃ nota sunt sensui. ip̃m
aut^r q^d q̃d ē nō ē notū sensui. cū nō sentiat nisi p accñs rōe accidētū.
vt p^z p̃mo de aīa. cū dī accñtia magnā p̃tē cōferūt ad cognoscēdum
q^d q̃d ē. et scōdo de aīa dī q^d suba ē sensibīle p accñs. sed q^d nō p sensus

q̄ oīs sensus facit cognitiōem eī cīrcūstātijs et cōditōibz individuā
tibz. a q̄bz absoluit ip̄m qđ qđ ē vt oñdit̄ tertio de aīa. Scđo aristo.
arguit sic dīo oñdit̄ tīm vnū sīr demziatio oñdit̄ tīm vnū. Dīo em̄ oñ
dit̄ qđ ē rei sed demziatio oñdit̄ qz ē scz q̄ p̄dicatū inest subiecto. ergo
ip̄a dīo nō ē p̄babil̄ de suo diffinito p̄ syllogismū demziatiū. Tene
z nā qz qđ ē. z qz ē sūt diuersa qđitas em̄ hōis et esse hōis nō sūt idēz
Un̄ autēna dixit q̄ eē accidit̄ vnicuiqz qđ ē. Habita em̄ diue v̄l qđ
ē alicuius. adhuc p̄tingit q̄rere an sit h̄ vel p̄pter qđ sit. vt si q̄rat qđ
mōtis ignei qđ ē corp⁹ ignei in altū vndiqz diffusum adhuc cōtin
git q̄rere an tale ens sit in rez natura. Tercio arguit sic distinctius
vt dē Egid⁹ Sicut se hz dīo ad qz ē. ita demziatio ad qđ ē. s̄z dīo nō
oñdit̄ qz ē. s̄ nec demziatio oñdit̄ qđ ē. Maior p̄z ex sufficit̄ silitudī
ne qz sicut dīo dē eē ip̄i⁹. q̄ qđ ē Ita demziatio ip̄i⁹ qz ē s̄ a cōmutata
p̄pōitiōe sicut se hz dīo ad qz ē ita demziatio ad qđ ē. Minor est nota
qz dīo dē nudā qđitatē rei. Un̄ et dixit Cōmētator. v̄j. methice. Dīo
ē sermo qđitaris et eēntie. s̄z q̄ demziatio dē qz ē qz demziatio oñdit̄ p̄
dicatū inesse subiecto et hoc est ostendere qz est rei.

Notādum est sexto et vltimo

Q̄ fm aristotilē in textu duplex ē dīo quedam est diffinitio qđ nō
minis. et quedā est diffinitio quid rei et inter istas est quadruplex
dīa. Prima quia dīo quid nominis indifferēter est entii et non en
tii. Dīo aut̄ quid rei est solum entis. Scda differentia quia diffini
tio quid nominis est indifferēter substantiarū vel accidentiū. Sed
dīo qđ rei est substantiarum tīm. Tertia dīa qz diffinitio qđ nōis
indifferēter est cōplexi vel incōplexi. Diffinitio aut̄ quid rei est incō
plexi tīm. Dixit em̄. v̄j. methice hōis albi non est diffinitio. Quarta
dīa est qz in sciencijs non damus diffinitōes vt sciamus quid nō
minis tīm. sed vt sciam⁹ quid rei. Ante enim oēm demonstratiōem
p̄cognoscitur quid nōis. sed nō quid rei vt dictū est in principio pri
mi huius. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ si dīo qđ rei nō esset aliud q̄z quid
nominis. sequeretur q̄ oēs rationes essent diffinitōes qđ est falsum
z seq̄ret̄ q̄ illas h̄ ē totū poema homeri d̄ bello troiano eē dīo. In
cali em̄ poemate exp̄mit̄ qđ nōis et qđ p̄ dictiones significat̄. Istis
notabilibus sic stantibus est

Conclusio respōsalis Ipsum

q̄ qđ nō est demziabile de eo cui⁹ ē in eo q̄ qđ est. p̄bat̄ qz vel hoc fi
eret p̄ syllogismū reduplicatiū. p̄ acceptōez terminōz quertibiliū v̄l

Liber

Secundus

p[er] loquismū diuissuū vel via diffinitōis. vel via inductiōis vel p[er] sy-
logismū demiatiuū sed null[us] istoz modoz ē cōueniēs. igit[ur]. Et p[ro]p[ter] h[anc]
ex sufficēti diuissioe q[uod] illis mōis oportet fieri. Minor p[ro]p[ter] ex notabi-
lib[er] declaratis et ex p[ro]batōe aristotilis plurimis.

Arguit p[ri]mo Dio vel q[uod] q[uod] est est p[ro]babile de eo cui[us] est. igit[ur]. p[ro]bat[ur]. a[n]s auctoritate aristotilis p[ri]mo de a[n]i[m]a cū d[icitur] Accētia mat[er]
a[n]i[m]a p[re]m conferūt ad cognoscendū q[uod] quid est.

Arguit scōdo **D**io q[uod] p[ro]b[atur] p[ro]b[atur] inesse illi cui[us] est. igit[ur]. p[ro]bat[ur]. quia
dio materialis ostendit inesse diffinito p[ro]p[ter] diōem formālē. ut d[icitur]
et inferi[us]. sed diō materialis dicit q[uod] quid est rei. igit[ur].

Arguit tertio. **D**io q[uod] est rei p[ro]p[ter] ostēdi inesse illi cui[us] est p[ro]p[ter] diōez sul-
p[ro]trarij. igit[ur]. p[ro]bat[ur] a[n]s q[uod] vñ p[ro]trarij est p[ri]ncipiū cognoscen-
di reliquū. ut d[icitur] p[ri]mo de a[n]i[m]a. Rectū em̄ est iudex sui obliqui. igit[ur].

Arguit q[ui]nto **D**io q[uod] est ē p[ro]babile de illo cui[us] est via diuissiois.
igit[ur]. p[ro]bat[ur] q[uod] ad p[ro]stitutōem diffinitōis q[uod] significat q[uod] q[uod] ē supe-
ficiat h[ic] gen[us] p[ro]ximū et d[ist]inctam p[ro]ueniētiā. sed hec duo inuestigant
via diuissiois. igit[ur] **N**ator ē **B**oe. in libro diffinitionū. Minor p[ro]p[ter] ex
p[ro]cessu aristotilis scōdo de a[n]i[m]a circa diōem p[ri]mā a[n]i[m]e. et tertio p[ro]p[ter] h[ic]icorū
circa diōem mor[is] vbi p[er] viā diuissiois inuestigat particulas in diōe
a[n]i[m]e et mor[is] ponēdas. **D**ico verū argumēta ista p[ro]cludūt. q[uod] ip[s]m q[uod]
q[uod] est p[ro]p[ter] cōcludi de eo cui[us] est et maxime a p[ro]p[ter] posteriori ut arguit p[ri]m[us]
ma[r] rō. nō tñ p[ro]p[ter] demonstrari de eo cui[us] est in eo q[uod] q[uod] q[uod] sp[eci]m cōmitteret
petitio p[ri]ncipiū **N**ō petitio p[ri]ncipiū nihil p[ro]bat et demonstrat.

Iterū autē speculandū est quid horum dicitur bene et quid nō

bene. et quid sit diffinitio et elus q[uod] quid est nunquid quodam

mō est demonstratio. aut diffinitio aut nullo mō. Quoniam autē

sicut diximus. idem scire quod q[uod] est. et scire cām ip[s]ius si est.

Ratio autē butus est q[uod]m est aliqua causā et hec aut cadez aut

alia est. si utiq[ue] alia est. aut demonstrabilis aut indemonstrabilis

est. si igitur est alia et contingit demonstrare. necesse est median

causam esse. et in figura prima demonstrari vlt̄ em̄ et predica-
 tiuū est de quo demonstratur vnus quidem igitur modus exq̄
 situs per aliud quod quid est demonstrare. et horū enim quod
 qd̄ est necesse ē mediū esse. ppter qd̄. et p̄riorum p̄p̄tū quare hoc
 quidem mediuū mōstrabit. Illud vero non mōstrabile eorum
 qui qd̄em erant esse eiusdem rei. hic igitur quidem modus q̄
 non sic demonstratio dictum est prius. sed et logicus syllogism⁹
 sp̄ius quod quid est. Quō autem modo contingat discētes dis-
 cemus Iterum ex p̄nciplo. sicut enim ppter quid querimus.
 habētes quia aliquādo autem et simul manifesta fiunt. sed ne-
 c̄ prius propter quod impossibile est cognoscere q̄ quia. ma-
 nifestū est similiter et quod quid erat esse non sine quia est Im-
 possibile enim est scire quid est. ignorantes si est. hoc autem si
 est aliquādo. aliquando quidem scdm̄ accidens habem⁹. Alio-
 quando vero non habentes quod quid est sp̄ius rei. vt cont̄
 truum qm̄ sonus quidem nebularum est. et defectum qm̄ p̄s-
 natio quedam luminis est. et hominē quoniam animal quode-
 dam est. et animam quorūdam sc̄ipm̄ mouens. sed q̄cunq̄ quise
 f f f

Liber Secundus

dem secundum accidens scimus quia sunt necesse. nullo modo se habere ad quod est. Nec enim scimus quia sunt. Quod querere autem quod non est habentes quia est nihil querere est. Secundum quaecumque autem habemus. querere quia est quid est facile est querere. quemadmodum habemus quia est sic habemus ad id quid est. Quorum igitur habemus aliquid ipsius quod quid est. primum quidem sit defectus in quo a luna in quo c oppositio terre in quo b. Utrum quidem igitur deficit. aut non hoc querere est. Secundum quaecumque autem habemus quidem facile est quare quemadmodum quod est. Habemus nunquid est aut non est. hoc autem nihil differt querere quod si est ratio ipsius et si sit hoc et illud dicimus esse aut qualis contradictionis est ratio utrum habendi duos rectos aut non habendi. Cum autem inueniamus simul quia et propter quid est scimus si per media sic si vero non. quod propter quid autem non. Sic igitur luna c defectus a luna plenam umbram non posse facere nullo nostro medio existente manifesto in quo b. Si igitur in c est b quod est lunam

non posse vmbraē cum nullus nostrum in medio sit. In hoc
autem a quod est deficere quia deficit manifestum est. sed
propter quid nondum et quia defectus est quidem scimus
quid autem est nescimus. Cum autem manifestum est quia
a in c sit propter quid est querere b. est querere quid est
Utrum sit oblectio aut conuersio lune aut extinctio hoc au-
tem est ratio alterius termini. ut in his que sunt ipsius a est
enim defectus oblectio. Quid est contrarium ignis extinctus
in nube sit nubes c contrarium a extinctio ignis b. In c igitur
nubes est b extinguitur enim in ipsa ignis hoc autem
est sonus et ratio est ipsius a b primi termini. Si iterum bu-
lus aliquod medium sit ex reliquis erit rationibus. Sic qui-
dem igitur accipitur quid est. et sit notum dictum est. Quare
syllogismus quidem ipsius quid est non sit neque demonstratio
manifestum tamen est per syllogismum et demonstrationem.
Quare neque sine demonstratione est cognoscere. quid est cu-
ius est causa aliqua Neque est demonstratio ipsius sicut et in
Fff

Liber Secundus

opinionibus diximus. Est autem quorundā quidem quedā
altera causa. quorundam autem non est. diffinitiones quidem
scōm species facte. nullam habent medium quo demonstren-
tur sed diffinitiones scōm materiam facte possunt habere me-
dium. Quare manifestum est quoniam eorum que sunt quā-
dam. alia sine medio et principia sunt que et esse et quia sunt
supponere oportet aut alio modo manifesta facere. quod vere
arithmeticus facit et nanq̃ quid est unitatem supponit. et qz
est. sed habentium medium quorum est quedam altera causa
substantie et ipsius esse est per demonstratiōem sicut dictū est
ostendere non quod quid est demonstrantes.

¶ Utrū quod quid est aliquo mō per demonstratiōem possit ostēdi.
Pro intellectōe huius questionis more. Notādū est primo Q. post
qz aristotiles disputatiue inquirit qualiter cognoscat dīo et signifi-
catū ei? scz ipm qz qd est. Nūc ergo declarat modūz demōnstrandi ipm
qz quid est et q̃liter ei? possit eē dīo et demōnstratio. postqz manifesta-
uit qz eiusdē inq̃ntū idē nō ē dīo et demōnstratio. neqz dīo ē p̃babil' de eo
cur? ē p̃ syllogismū vt demōnstratiōem in eo qz qd ē. Ideo circa easdēz
q̃stiones absolute sumptas. videndū ē qd bñ dictū ē et qd nō bñ et
qd dicendū et maxie circa q̃stionē q̃ qrit vtz ipm qz qd ē sit demōn-
strabile de eo cur? ē in eo qz qd ē. Ad intelligētiā ergo istū? aristo. in textu
onōdit et pbat tria. Prīmū aliq̃ dīo ē demōnstrabil' de suo diffinito p̃ aliā
vt dīo material' demōnstrat de diffinito p̃ dīoem formālē vt aristo. facit
scōdo de aīa vbi dīoēz materialē aīe scz aīa ē act? corpis organici p̃ hī
et vīā hūmā in potētiā. demōnstrat de ipā aīa p̃ dīoēz formālē scz aīa
est q̃ uiuim? scilicet mouemur et intelligim? p̃mū. Sū r̃ tercio p̃ hī

corū ōndit dioem materialē mot⁹ de ipō motu p dioez formalē 2 ar:
guit aristoteles sic. Scire quid est de aliq est scire cām 2 ppter quid
sed vna cā est p aliā demābil⁹ igit etiā vna dīo q̄ dīr vñā cām scz ma:
terialē ē demābil⁹ p aliā dioem q̄ dīr cām formalē. Maior ē nota qz
scire est p cām q̄ dicit ppter qd Minor qz cā material⁹ demāat p for:
malē sicut em̄ in natu ra materia nō hz eē actuale formale, nisi p for:
mā forma em̄ ē q̄ dat esse materie vt dicit primo phicoz sic et dīo
material⁹ ē demonstrabil⁹ p formalē. Minorē aristo. in textu sic ōndit
qz duplex ē cā. Quedā est cā q̄ est eadē cū suo causato scz intrinſica
vt materia vel forma q̄ sunt cause de intrinſica eēntia et natura rei.
Et alia est cā extrinſica scz efficiēs et finis q̄ facit aliud cū suo causa:
to scz q̄ nō est de essentia rei. p̄r em̄ cā efficiētia corrupti sūt finis esse:
ctu manente vt p̄z de p̄e respectu filij et domificatione respectu do:
mus. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ aristo. nō solū hic p cām formalē intellī:
git formā, sed etiā finē qz forma et finis coincidūt. ij. phicoz. vñ 2 ar:
sto. pmo de aia ōndit dioem materialē ire scz Ira ē accensio sangui:
nis circa cor. p dioem q̄ dat fm gen⁹ cause finalis scz ira ē appetit⁹
vindictę vel recōstitutiōis. ¶ Sequit̄ correlarie scdo q̄ sicut qdā est
cā eadē cū causato vt dictū ē. sic qdā est dīo eadē causato et quedā
alia suo causato. hoc correlariū declarat Paul⁹ de venerijā et dīr q̄
diffinitionū quedā danē p intrinſica et qdāz p extrinſica. dīo data p
materiā 2 formā dīr eadē dīo sed diffinitio data p efficiēs et finem dīr
non eadem diffinitio.

Notandum est secūdo Aristoteli

les. pbat scdo q̄ de nullo subiecto aut diffinito demāat aliq dīo que
nō est. p̄ria dīto. et nō p̄r hoc etiā fieri nisi p p̄riā dioem. hū⁹ vñas
sequit̄ ex dictis. q̄ qz qñ dīo ē cōlor q̄ diffinitū. nō demāat de diffini:
to. demāatōe potissima cū nō insit illi diffinito fm q̄ ipm. ex quo est
cōlor. Nec dīo ōndit̄ inesse diffinito nisi p dioem p̄riā qz si in plus
se hz dīo vna q̄ alia maior erit falsa. Si aut̄ in minus tūc mior erit.
falsa. Oportet ergo q̄ de necessitate dīoes iste p̄uertunt̄ inter se et q̄
liber etiā cōuertit̄ cū diffinito de quo vna p aliā ē p̄uertibilis. Ter:
tio aristo. pbat q̄ licet dīo nō ē demābilis de eo cui⁹ est reduplica:
tiue. est tñ p̄babiliter sylogisabilis de eo cui⁹ est in eo q̄ dī ē. primū
est deductū ante scz q̄ dīo nō est. p̄babil⁹ reduplicatiue de eo cui⁹ est
sequeret̄ em̄ in tali demōstratiōe petitio p̄ncipij vbi aut̄ ē petitio p̄n:
cipij ibi nulla est. p̄batio nec demāatio. Scdm̄ est p se manifestū qz
sepius nos p dioem diffinitū aut p dioez dīois aut oppositū credim⁹

Liber

Secundus

sylogisatū esse q̄ qd̄ est de eo cui⁹ est. Unde dicit Paul⁹ de venetijs
Sylogism⁹ logic⁹ p̄cedit p̄ quedā p̄abilia, p̄t ergo assumere aliq̄ q̄
aut simplr sunt, vel saltē p̄abilia, et p̄t p̄ ea inferre dīoem de diffi-
nito in ea q̄ quid est, siue tale mediū sit diffinitio diffiniti siue dīo
dīois, siue dīo sui oppositi non apponēdo notā reduplicatōis demō-
stratur ergo dīo de suo diffinito non in eo q̄ dīo, sed quasi p̄ modū
passionis respectu sui subiecti, vt hoc latius diceretur inferius.

Notāduz ē tertio q̄, Aristoteli

les volens ostendere in textu quō ipm q̄ quid est habeat se ad de-
monstratōem ponit p̄us tres suppositōes. Prima sicut se habet qz ē
ad p̄ter quid est, sic se habet si est ad quid est. Ista suppositio est de
clarata supius circa initium scđi huius et patet quia sicut quia est p̄t
cognosci sine p̄ter quid est licet aliquādo cognoscantur simul, sic si
aliquis tpe eclipsis supra lunam esset et videret interpolitōes terre
inter solem et lunam iste simul cognosceret quia eclipsis inest lune
et etiā cognosceret p̄ter quid eclipsis. Sic sicut si est p̄t cognosci si-
ne quid est, sed non ecōtra possum em̄ cognoscere si est de tonitru,
sed non possum cognoscere quid est tonitru, quia sonus facit⁹ in nu-
bibus nisi cū actualiter est tonitru et existit et non repugnat homi-
ni p̄bia docto q̄ simul cognosceret si ē et qd̄ est ipius tonitru. Secū-
da suppositio quā aristo, facit est hec, Nos possum⁹ venire in cogni-
tōem alicui⁹ rei per duplex mediū scz per mediū essentialē et p̄ me-
diū accidentale. Mediū essentialē est diffinitio essentialis rei. Me-
diū accidentale est complexū sumptū ab effectu vel a signo p̄babiliter
Exemplū primum p̄ dīoem essentialē hōis scz aīal rōnale deuenim⁹
in cognitōem hōis. Exemplū scđi vt per mouere et sentire deueni-
mus in cognitōem aīe vt ostenditur primo de aīa. Tertia suppo-
siō mediū accidentale non facit scire p̄ter quid imo p̄prie non facit scire,
sed solū est dispositio ad ipm p̄ter quid. Medium em̄ debet eē cā
illius cuius est. Constat aut q̄ mediū accidentale non est causa sub-
stantie rei, et etiā accidens facit scire a posteriori, medium aut in
demonstratōe potissima debet facere scire a posteriori. Ista suppo-
sitionibz sic stantibus aristoteles p̄bat primo q̄ si in demōstratōe me-
diū fuerit essentialē et per se simul scitur quia est et p̄ter qd̄ est, vt
quādo scio eclipsim inesse lune p̄ hoc mediū scz interpolitōem terre
inter solem et lunā dyametrāliter sine latitudine, scio q̄ luna eclipsi-
satur et scio sicut cām p̄ter quā luna eclipsatur. Scđo p̄bat aristote-
les q̄ si mediū in demōstratione fuerit accidentale non sūt scit⁹ qz est z

propter quid est, p3 quia scita pclusionione p mediū accidentale adhuc dubitatur de causa et fit inquisitio cause p3ie et essentialis qua scita primo fit status et quies intellectui vt si ppter velocitatē aliqd credatur esse lepus. In his ergo in quib3 fit cognitio p mediū accidentale non oportet simul cognoscere, q3 est et propter quid est. Accidens em̄ non facit scire simplr vt pbatum est in primo hui3 sed in his vbi medium est essentialē simul cognoscimus quia est et ppter quid est.

Notandū ē quarto et ultimo

De aristo. pbat in textu q3 licet ipm q3 quid est non p3t syllogizari. nec demonstrari de eo cui3 est. tñ ipm q3 qd est est manifestū p syllogismū et demonstratōem. primū ostēsum est ante q3 ipm q3 quid ē non p3t syllogizari p syllogismū reduplicatiuū nec p viā diuisiuā nec diffinitiuā in eo q3 qd est. Scdm p3 ex dictis q3 si mediū est essentialē simul cognoscitur q3 est et ppter qd est. non solū ergo p demonstratōnem scitur effectus. sed etiā ipm q3 qd est. non tamen tanq3 conclusio demonstratōis sed tanq3 mediū demonstratōis. Quarto aristo. ostendit licet ipm q3 quid est non demonstretur fm q3 hui3 tamē q3 quid est habens cām pbatur per demonstratōem. primū pbatur et deducū est prius. scdm pbat aristo. sic om̄e habens cām est demonstrabile tanq3 posterius p prius. Causa em̄ est prior effectui suo. 2 g3 illud q3 h3 cām demonstrat p cām suā sicut per prius. Minor declaratur q3 de numero diffinitionū quedā est necessitās. et qdam est necessitata vt onsum est. et p prius de numero diffinitionū quedā diffinitio h3 cām. et quedā non h3 cām. Illa ergo diffinitio que dicit necessitata habet cām et necessitās non habet cām. Diffinitio ergo nō habens cām non demonstrat. sed illa que h3 cām demonstrat q3 ergo dīo dicitur q3 quid est et designat ipm q3 qd est sequitur q3 aliqd q3 quid est p3t pbari p demonstratōem. ¶ Sequit3 correlarie ex dictis omnib3 q3 in istis deductionib3 quas hic aristo. ponit q3 qd non fit nisi eodē mō. Aliqñ em̄ p q3 quid est intelligit dīdem que ē mediū in demonstratōe et hoc mō accipit q3 quid est Aristoteles primo de aīa cū dicit q3 ipm q3 qd est. ē principū demonstratōis. Aliquādo p q3 quid est aristoteles intelligit solū dīdem dicentē quid est que diffinitio est cōclusio demonstratōis et sic capit q3 quid est aristoteles cū dicit q3 idem est quid est. et ppter quid est. Et sic aliquādo quod qd est capitur p mediū demonstratōis. Aliqñ p cōclusionē demonstratōis Istis notabilib3 sic stangib3 est

Conclusio respōsalis ista. In

his rebus, in quibus preter quod quid est est alia causa, ipm quod quid est aliquo mō potest ostendi per demonstratiōem, sed in his rebus in quibus pter qd qd est nō est alia cā et esse rei cognoscit p mediū essentiale tūc elicitue p̄r haberi ipm qd quid est p demōstratiōem. Prima pars huius p̄clōis p̄z qz dīo materialis p̄r oñdī de diffinitio p diffinitōem formālē, vt ostendit scō de aīa de ipius aīe diffinitio: nīb; vel etiā cū diffinitio materialis demōstrat p efficientē vel finalem. Sed scōa pars p̄clōis p̄z qz ex quo nō est alia causa non potest fieri aliqua demonstratio que semp debet fieri per cām. Et dictū ē notanter in p̄clōione quando mediū est essentiale tūc ipm qd quid est elicitue potest haberi per demonstratiōem. patet quia quod qd est, est causa propter quid esse ipius subiecti siue sit tale esse simplr, citer siue in parte, sed quādo mediū est accidentale nō ponitur esse subiecti per tale mediū accidentale et ergo sic elicitue non cognoscitur q quid est p talem demonstratiōem.

Arguitur primo, Quid non potest per demonstratiōem ostēdi. Igitur, p̄batur, Illud qd demonstrat vel p demōstratiōēz noscit, ē qz est rei, sed qz est et quid est in omni re creata distinguunt, ergo si qz est, est p demonstratiōem nō poterit ipm qd est p demōstratiōem hīs. Maior est nota ex p̄cedentib; Minor s̄lt̄ est nota qz qz est ēt aliqd inesse subiecto, et dicit esse in parte, sed qd ē ēt esse rei simplr. Nō esse simplr et esse in parte non sunt idem, sicut generatio simplr et generatio albedinis vel alteratiō nō sunt idēz, vt ostendit primo de generatiōe. ¶ Dico verū argumentū p̄cludit q esse ex̄ntie distinguūt in creatis ab essentia quā dicit quid est, sed quia est non semper dicit esse existentie, sed dicit esse essentie et sic argumentū non concludit. Esse enim essentie et essentia ydētificant̄ fm rem diffinitio em̄.

Arguit scōa, Quid ē nō p̄t p̄cludi (exprimit esse eēntie rei, de eo cui ē p demōstratiōēz, igit, p̄bat qz id qd p̄cludit de aliq p demōstratiōēz ē passio rei, s; qd ē vel dīo material' nō ē passio. Maior ē nota ex his q dicta sūt sup̄. Minor ē nota qz dīo material' nō ē passio rei. ¶ Dico vez argumentū p̄cludit q dīo material' nō ē passio rei eēntialiter et formalr sufficit tñ q habeat modū passiōis, sicut enim passio ē qdā causatū ex p̄ncipiis eēntialib; rei, sic dīo material' accipit vel intelligit vt qdā causatū p dīoēz formalē, vt em̄ d; ij. phico rū. Forma ē rō materie et p̄ phicoz materia p̄scit̄ in analogia ad formā et sic dīo material' oñdit d dīo s; nō in eo q quid est.

Arguit tertio Dio nō ē demiabilis de suo diffinitio. igit. pbatur
oio ppo demiabil ē mediata. Sz ppo in q̄ dio p̄dicat de diffi-
nito ē immediata. igit. Maior ē nota ex dictis in pmo qz immedia-
ta nō sunt demiabilia qz nō hnt mediū q̄ p̄dicatū ofideret in eē sub-
iecto. Minor qz inter dioem rei et diffinitū nō ē cā media in ea em̄
p̄dicatū inest subiecto fm q̄ ipm. ¶ Hoc argumētū soluit Paul⁹ de
venetijs et dr q̄ tal. ppo bñ ē immediata immediatiōe subiecti qz nō
ē aliud subiectū p qd tal. dio inesser suo subiecto sed nō ē immediata
immediatiōe cause Dio em̄ material. inest diro p aliā cām siue dioez
vt p dioez formalē. ex q̄ tal. dio material. solū demiat p modū passis

Arguit q̄rto. Una dio nō demiat de diffinito p aliā (onīs.
dioem. igit. pbat. qz si sic seq̄ret q̄ vni⁹ rei eēt plures dioes
qd est fām. seq̄la ē nota. sed q̄ vni⁹ rei sit vna dio pz qz dio dr esse rei
sed vni⁹ rei ē vnū eē. ¶ Hoc argumētū soluit Paul⁹ de venetijs et dr
q̄ nō ē incōueniēs q̄ vna res habeat diuersas dioes fm diuersa ge-
nera causarū sed oēs iste dioes sūt incōplete. sed sicut res naturalis
cōplete ē ex q̄tuor causis sic ex q̄tuor causis fit vna dio cōpleta et qz
vna cā ē cā alteri⁹ vt forma materie ergo dio material. ondit de dif-
finito p dioem formalē. ¶ Sequit. correlariē q̄ arist. dicit in textu
q̄ in aliquib. rebz p̄ter qd qd ē nō ē aliā cā. nō vult dicere q̄ vni⁹ rei
eēt tm̄ vna cā Rei em̄ phice sunt q̄tuor cause vt ostēdit scdo phicoz.
Sed vult dicere q̄ quarūdā diffinitionū nō ē aliā cā vt ē dio dara p
gen⁹ cause final. tal. em̄ nō ē demiabilis p aliā. finis em̄ potissima
causaz. vt dr scdo phicoz q̄ nō demōstrat p aliaz cām. Et licet res
phica habeat q̄tuor cās tm̄ aliqn̄ in ea attendit cā p̄cipua. a q̄ omēs
alie hnt et causant vt ē finis. finis em̄ mouet efficiens. efficiens dī
sponit materiā. materia disposita introducīt forma.

Diffinitio aut qm̄ quidem ratio ip̄ius quid est manifestus est
qm̄ aliqua ratio ip̄ius quod qd est significat nomē aut erit ra-
tio altera nomina ponēs vt qd significans qd est scdm q̄ triū
angulus est Q̄ vero habentes quia est querimus ppter qd est
Difficile aut est sic accipere q̄ non scimus quia sunt causa aut
prius dicta est difficultatis quia neq̄ si est neq̄ si nō scimus

Liber Secundus

sed aut scdm accidens. Ratio autem vna est duplex hec quidem
coniunctio est vt que est yllas. Alia vero vnum de vno ostens
dens non secundum accidens. Ratio autem vna quidem igitur
terminus est termini que dicta est. Alia vero terminus est
ratio demonstrans propter quid est Quia prima quidem signi
ficat quoniam est. demonstrant autem non. Que verop ostensiu
us est manifestum est quoniam erit vt demonstratio eius quod
quid est positione differens a demonstratione. Differt enim vi
cere id quod sonat et quid est construam. dicit enim sic quide
des propter id qd extinguitur ignis in nubibus quid constructi
est. Quare eadem ratio alio modo dicitur. et sic quidem demō
stratio continua sic autem distinctio. Amplius est termin⁹ con
tinuus sonus in nubibus. hoc autem est que est ipse quid
est demonstrationis conclusio. Que autem in medio distinctio
tio est ipse quid est indemonstrabilis vna vero syllogis
mus ipse quid est casu differens a demonstratione. Ter
etiam autem que est ipse quid est conclusio Manifestū igitur
tur ex dictis est et qualiter est ipse quod quid est demonstra

tio. et quomodo non est et quorum est. et quorum non. **A**mplius autem diffinitio quor modis dicitur et qualiter quod qd est demonstratur et quomodo non. et quorum est. et quorū nō est. Adhuc autem et ad demonstratōem quomodo se habeat

et quō contingat et quō non.

¶ Utrū in demīatōe potissima dīo passiōis aut subiecti debeat pōni p medio. Pro intellectōe hui⁹ q̄stionis mōte. **N**otādū est primo **N**ō postq̄ aliter aristoteles oñdit quō ipm q̄ qd est cognoscit p demonstratōem quia quandoq; vna diffinitio demonstrat per aliam. Quandoq; vero cognoscitur elicitive ex demonstratōe completa. in his in q̄b pter qd qd est nō est alia cā. **N**ic s̄a p̄r oñdit q̄ dīo p̄t demīari. et q̄ nō et distinguit aristoteles modos dīois et oñdit q̄ vna h̄z se vt p̄ncipiū demīatōis. et alia vt p̄clō et alia vt tota demīatio positiōe terminorum dīois. oñdit aristoteles in textu q̄ duplex ē dīo materialis et formalis. Dīo materialis ē q̄ h̄z mediū p qd demīatur. Sed dīo formalis ē q̄ nō h̄z mediū p qd demīat. **¶** Sequit̄ correlarie p̄mo q̄ qdā sunt dīoes. q̄ nō h̄nt mediū p qd demōstrant et qdāz h̄nt mediū p qd demōstrant. **¶** Sequit̄ correlarie sc̄do q̄ sicut repl̄tur cā aliq̄ que nō h̄z mediū p qd demīat ⁊ hec dīr necessitas. Et alia est cā q̄ nō demīat sed demōstrat et hec vocat̄ necessitas creplū p̄mi vt materia demīat p formā exemplum sc̄bi vt finis q̄ est potissima causaz. sic s̄itr ē in diffinitōibz vt dictū est p̄ua. Sc̄da diuisio quam aristo. oñdit Diffinitionū qdā ē qd nōis. et quedā ē dīo qd rei. et quō iste dīoes dīnt ostēsum ē ante **T**ercia distinctio diffinitionū qdā ē essentialis et qdam est accidentalis diffinitio accidentalē vna est illa que datur per accidentalia vni coniuncta vt ylias que dicitur hīstoria troiana hec enim datur per accidentalia coniuncta hectori cōmēdando eum in his que ei accidebant pro loco et tpe. Diffinitio vero essentialiter vna est que cōstat vnum per se de illo de quo p̄dicatur tanq̄ vnū de vno vt diffinitio hominis vel animalis. **Q**uarta distinctio diffinitionū quedā ē qd et qdā dīr p̄pter qd. Dīo em̄ materialis solū ē qd. Sed dīo formalis dicit̄ p̄pter quid. ostendit ergo **A**ristoteles in textu q̄ tm̄ diffinitio passiōis p̄pter quid est p̄ncipiū demonstratōis. ad hunc intellectum q̄ passio non demonstrat tm̄ p

Liber Secundus

diffinitōem dicentē qd. sed p̄ dioem dicentes ppter qd̄ Eclipsis est
nō demonstrat de luna p̄ priuatōem luminis in luna. sed p̄ interposi
tōem terre inter solē et lunā. ¶ Sequit̄ correlarie q̄ priuatō luminis
in luna ē dio eclipsis quid t̄m. sed interpositio dyamētraliter terre
inter solem et lunā est dio eclipsis ppter quid. Scdo aristo. pbat
q̄ dio passionis dicēs t̄m qd. est p̄clō demiatōis pbat hoc sic conitru
em h̄z tres dioes. scz p̄mā dicentē ppter qd̄ solū vt extinctio ignis in
nube. scdo dicentē qd̄ t̄m. vt son⁹ fact⁹ in nubibz. et tertiā dicentem
qd̄ et ppter quid sit vt son⁹ fact⁹ in nubibz ppter extinctiōem ignis.
¶ Sequit̄ correlarie. Dio dicens ppter qd̄ nō est p̄clusio demiatōis
q̄ est principiū demiatōis. Nō idē nō est p̄ncipiū et p̄clō. Nec etiā
dio dicēs qd̄ et ppter qd̄. talis em̄ est tota demiatō sola ordinatione
terminoz differens. Cōcludit̄ ergo q̄ demiatō dicēs qd̄ t̄m. est bñ
demiatōis p̄clusio. ¶ Sequit̄ correlarie scdo q̄ aristotiles dicēs in
textu q̄ dio passionis est indēmiabilis nō d̄z simpl'r̄ intelligi. q̄ de
mōstrat p̄ dioem subiecti. sed hoc d̄z intelligi q̄ ē indēmiabilis scz
p̄ dioem q̄ d̄t qd̄ est t̄m. Dio em̄ dicēs ppter qd̄ demonstrat dioem di
centem quid t̄m sed non ecōtra.

Notandū secūdo Pro intelli

gentia hui⁹ questionis mote de materia p̄ntis q̄stionis q̄tuor inue
niunt positōes p̄hoz qd̄ scz sit mediū in demiatōe potissima. P̄m
ma positio ē Egidij Romani heremite ordis sancti augustini q̄ te
net q̄ in demiatōe potissima mediū d̄z ē dio passiois et nō subiecti
Et pbat hoc p̄mo sic. Demiatōes mathematicē sūt certissime ⁊ ma
xime fatiētes scire. vt dictū est in p̄mo hui⁹. sed scie mathematicē de
mōstrat p̄ dioem passionis et nō subiecti. igit̄. Minor pbat de ecli
psī q̄ cū demiat̄ de luna nō accipit̄ dio lune. sed dio eclipsis p̄ me
dio. scz interpositio terre inter solē et lunā. Un̄ et aristotiles dixit in
textu q̄ in demiatōe potissima d̄z accipit̄ dio p̄mī termini. Constat
aut̄ q̄ primus termin⁹ in demiatōe ē passio. et nō subiectū. Subiū
git Egidij dio etiā subiecti p̄t esse mediū demiatōis potissime inq̄n
tū includit̄ dioez passiois. p̄z de dioe subiecti cui⁹ vna p̄s est essent
alis. et alia est passio subiecti. Un̄ circuli⁹ diffinit⁹ p̄ figurā planā vna
linea cōtenta. eq̄lis distantie a centro. p̄ma p̄s diffinitōis circuli scz
vna linea p̄tenta est dio essentialis circuli. si em̄ vna p̄s plus distat
a centro q̄ alia nō d̄z plana. Eqlitas aut̄ distat̄ a centro est passio
circuli. Tercio d̄t Egidius dio subiecti vel aliqd̄ loco ei⁹. d̄z ingre
di demōstratōez potissimā. non tanq̄ mediū. sed tanq̄ annexū me

dio. p. q. cū mediū sit passio et ei⁹ dīo. et passio nō pōt perfecte in-
telligi sine subiecto et ei⁹ dīo. sicut em̄ se h. aliquid ad eē sic ad in-
telligi s. passio pfecte n. h. eē p se. s. eē recipit a subiecto. sicut intelle-
ctus passionis est ex cōintellectōe subiecti. Concludit ergo q. ipsum
subiectū vel aliqd positū loco subiecti annectit ipi passioni. sed h. nō
pōt esse ipm subiectū q. subiectū est minor extremitas. ergo hoc erit
dīo subiecti. vel aliqd positū loco subiecti. Itē nihil diffinit nisi ab-
stractū. p. p. et nihil demonstrat nisi cōcretū. tonare em̄ demiat sed
tonitruū diffinitur sed passio in p. creto sumpta demiat et passio in-
concreto includit suum subiectum. ergo subiectum vel aliquid loco
ipius debet annecti passioni vel medio sed nō subiectum quia est
minor extremitas. Concluditur ergo q. diffinitio subiecti vel ali-
quid positū loco ei⁹ annectandū est medio. q. est dīo passiōis. Qua r
to dī. Egidij q. dīo subiecti pōt esse mediū in demiatōe nō potissima
p. q. in demōstratōe particulari hīe tres anglos demiat de ysoche-
le. et ibi mediū ē triangul⁹. cui primo cōuenit hīe tres anglos et tri-
angul⁹ est primū subiectū hui⁹ passiōis hīe tres anglos. Item sen-
sitiuū demiat de hōie p. dīoem aīalis vt sic oīs suba aīata sensitiua est
sensibilis. sed oīs hō est suba aīata sensitiua. Itē oīs hō sentit s. iste
demōstratōes nō sunt potissime. Hāc positiōez extollit et laudat pau-
lus de venetijs et dicit. Ista positiō pulcherrima est. et oprie funda-
ta. Egidij em̄ ipse fundatissim⁹ ac peritissim⁹ fuit nō solū in hac sci-
entia verū etiā in quibuscunq. alijs tā humanis q. diuinis inuen-
tis Subiūgit sine em̄ Egidij interpratōe aristotelis sentētia ad ple-
nā nō intelligit. ipse em̄ e celo missus magister. oia illustrauit. Nec
ille de laudibz Egidij Romani.

Notanduz est tertio Becūn/

da positiō de medio demiatōis est que dicit q. in demiatōe potissi-
ma solū dīo subiecti d. pōt p. medio. Et arguit Ista positiō medi-
um demiatōis potissime vel est essentialē ipi subiecto vel accītole.
Si essentialē aut ergo erit tōta dīo subiecti. vel p. ei⁹ et sic h. p. posi-
tū. Si aīte accītole tūc illud inest subiecto p. cām aliā q. sicut acci-
dens h. cām essendi sic inherēdi. querit ergo de illo medio vel erit
essentialē vel accīdentale. si esset accītole erit p. cessus in infinitum
qui est p. hibit⁹. q. methice. Aut erit resolutio in medium essentialē
q. nō inierit subiecto p. cām. et hoc erit quid dīas vel dīo subiecti.
Concludit q. mediū demiatōis potissime d. eē dīo subiecti. Paul⁹
de venetijs dicit q. hec positiō est falsa. p. q. tunc scie mathematice

Libe

Secundus

non demonstraret potissime cui⁹ oppositū dixit aristoteles in pmo
hui⁹. ¶ Sequit^r correlarie fm Egidii q^d sicut principia pma cōta
non ingrediūt demōstrātes subalter^r s^{cilicet} virtualiter tñ. sic sūt dō sub
iecti ē principii oīa demōstrātiōis v^t d^r pmo de aīa et ingredit^r demō
strātiōem potissimā nō substantia^liter sed virtualiter. tanq^m quoddā anne
rum medio fortificatiū et roboratiū illi⁹. In dīoe em̄ cuiuscūq³
accidētis cōtinet^r vīr⁹ subiecti eo q^d accēs esse recipit a subiecto. et
īpā passio fluir et emanat ex pncipijs subiecti. Tercia positiō de me
dio demōstrātiōis potissime ē q^d nec dīo passiōis em̄ nec subiecti tñ est
mediū demōstrātiōis. sed dīo aggregata ex dīoe subiecti et passiōis et
p^r hoc deducti pmo sic. Illud est mediū in demōstrātiōe potissima
q^d est maxime immediatū in demōstrātiōe et maxime p^ris. sed tal^r dīo
est h^mōi. igit^r. Maior q^r demōstrātiō est ex p^ris et immediatis v^t
dictū est in pmo hui⁹. Minor p^r q^r h^mōi dīo est maxime imme
diata subiecto rōne dīois subiecti. et maxime p^ria passiōis rōe diffi
nitōis passiōis. Si em̄ mediū solū esset dīo subiecti illud non ess^t
maxime p^rium passiōis. q^r dīo passiōis est plus p^ria passiōis q^m
dīo subiecti. Et sūt si illud mediū esset dīo passiōis illud non esset
maxie immediatū subiecto Concludit^r q^d mediū dīois potissime
est aggregatū ex vtriusq³. Scō. p^rbatur mediū in demōstrātiōe po
tissima debet dicere quid et p^rter quid. sed diffinitio aggregata ex
vtriusq³ dicit quid subiecti. et p^rter quid passiōis quare cōcludit^r p
positū. Maior est aristotelis in textu. Minor est nota de se Ista po
sitiō videt^r esse cōtra p^rcessum aristotil^r et hic in pmo et in scō. qui
ostendit q^d quedā est dīo que est cōclusio demōstrātiōis. et quedā est
dīo que est mediū demōstrātiōis. et quedā est dīo que est tota demōstra
tiō solū positiōe terminorū. differens. et hoc non est nec p^r esse mediū
demōstrātiōis non p^r ergo dīo cōposita ex dīoe subiecti et passiōis
esse mediū demōstrātiōis. aut dīo cōposita ex duab⁹ diffinitōib⁹ sub
iecti Aut duab⁹ diffinitōib⁹ passiōis Item mediū demōstrātiōis
debet esse dīo vni⁹ diffinitū. sed talis dīo aggregata nō est dīo vni⁹
diffinitū. igit^r talis dīo non p^r esse mediū demōstrātiōis Maior est
ex p^rcessu et exemplis aristotelis Cū em̄ aristo. demōstrat aliquam
passiōē de subiecto semp accipit mediū q^d est diffinitio vni⁹ diffi
niti. Minor q^r dīo passiōis et dīo subiecti nō est dīo vni⁹ diffinitū
¶ Sequit^r correlarie q^d non est inconueniēs dīoem aggregatam ex
plurib⁹ diffinitōib⁹ eiusdē rei aliquid demōstrare. sed incōueniēs
est q^d diffinitio aggregata ex plurib⁹ diffinitōib⁹ diuersarū rerum
aliquid demōstraret sicut cōtingeret in pposito. Reprobando itaq³

banc positōem posset aliquis solvere argumēta q̄b̄ bec opio innitit̄
tur Ad p̄mū p̄t dici iuxta Paulū de venerijs q̄ mediū in demiaōe
porissima non dicit̄ maxime p̄p̄iū passioni p̄ essentiā, sed poti⁹ per
causalitatē qm̄ d̄z esse p̄p̄ia cā ei⁹ et hoc cōuenit tā diffinitōi subies
ei⁹ q̄ passioni Ad aliud dicit̄ q̄ non oportet in demonstratōe porissis
ma mediū dicere qd̄ et p̄pter quid passionis Inteligēdo p̄ quid quī
dat̄ et essentiā passionis, Sed sufficit q̄ dicat̄ p̄pter quid scz cōm
passionis in aliquo genere cause, tamen aliquādo mediū dicit̄ quid
et p̄pter quid vt priuatio luminis in lumine p̄pter interpositiōes de
ametralem terre inter solē et lunā, et sic tale est mediū nō p̄pter dif
finitōem dicētem qd̄, sed p̄pter quid.

Notandū est quarto et vlti-

mo Quarta positio de medio demonstratōis porissime quā insequitur
Paulus de venerijs est, Qd̄ tā diffinitio subiecti q̄ passionis ē me
diū in demonstratōe porissima, Nec positio manifesta est rationibz
et exemplis adductis improbādo et reprobando alias opioes, P̄io
declaratōe hui⁹ positōis Idē Paul⁹ de venerijs ponit̄ quatuor dicta.
Primū cuiuslibet subiecti prima passio est demonstrabilis de illo p̄
dicoem subiecti p̄z nā tal̄ passio est demonstrabil̄ de suo subiecto s̄z nō
p̄ mediū q̄b̄cūq̄ qz tūc nō argueret̄ p̄ se nec fm̄ q̄ ipm̄ nec p̄ aliam
passionē vel p̄ dicoem alteri⁹ passionis cū sit p̄ma passio Excludit̄ q̄
hoc fiat p̄ dicoem subiecti Scdm̄ dictū q̄libet passio subiecti p̄ter q̄
p̄ma ē porissime demiaabil̄ de illo p̄ passionē immediate p̄cedēte q̄ di
citur dico causal̄ illi⁹, p̄bat̄. Nā q̄libet tal̄ passio ē porissime demiaabil̄
lis sicut p̄ma, s̄z n̄ p̄ dicoes subiecti tāq̄ p̄ mediū immediatū, q̄ p̄ diffi
nitōes passionis q̄ ē passio immediate p̄cedēte, Tertiū dictū Dico sub
iecti p̄t ingredi demonstratōem in q̄ demiaat sc̄ba vel tertia passio de
suo subiecto, nō tanq̄ p̄ mediū, s̄z tāq̄ annexū medio, p̄z qz aīal rōi
nale non p̄t esse mediū demonstrādū risibile de hōie, s̄z bñ p̄t annexi
medio scz discipliabili Quartū dictū dico p̄emptica passiois, p̄t for
maliter ingredi demonstratōem non tanq̄ mediū sed tanq̄ annexū
medio ip̄i, patet quia eclipsis non demonstrat̄ de lumine p̄ priuatio
nez luminis in luna, sed p̄ interpositiōes terre, rō si priuatio luminis
in luna ponitur in demonstratōe hoc erit tanq̄ additum et non tā
q̄ medium Concludit̄ Paulus de venerijs et dicit dōm̄ igit̄ q̄ q̄libet
passio cōuertibilis cū suo subiecto, demiaabilis est p̄ dicoem subie
cti mediatē vel immediatē Ita q̄ prima passio demiaat p̄ diffinitio
nem subiecti tanq̄ per mediū, Sc̄ba aut̄ passio p̄ p̄ma, exempliḡia

disciplinabile q̄ est p̄ma passio hōis dem̄iā per aīal rōnale. et rīsi-
bile p̄ disciplinabile aut p̄ aīal disciplinabile qđ est dīo hōis data a
posteriori. Nulla aut̄ passio nō p̄uertibilis cū suo subiecto ē dem̄iā
bilis p̄ dīoem subiecti. sed p̄ dīoem causālē passionis. Un̄ q̄ luna et
eclipsis nō cōuertunt cū sit altqñ luna qñ nō est eclipsis nec etiā cō-
uertuntur nubes et tonitruū q̄ non sp̄ cū nubes sunt est tonitruū.
Ideo nō oportet eclipsim dem̄iari de luna mediate v̄l immediate p̄
dīoem lune. sed p̄ dīoem solū causālē passionis neq̄ oportet medīa
revel̄ immediate tonitruū dem̄iare de nube p̄ dīoem nubis. sed per
dīoem causālē q̄ est extinctio ignis in nube resoluēdo vsq̄ ad vltī-
mā dīoem causālē p̄ se notā que non est diffinitio subiecti. Istis no-
tabilibz sic stantibus est

Conclusio respōsalis Omnis

passio p̄p̄ia cōuertibilis cū suo subiecto ē dem̄iabilis de suo subie-
cto p̄ dīoem subiecti. Veritas hui⁹ p̄clōis p̄ ex his q̄ dicta sunt 2 p̄
cipue ex positōe vltima. q̄ videt̄ eē rōnabilis et dictis aristo. p̄coris.

Arguit̄ p̄mo. Nō oīa passio est dem̄iabilis. Igit̄ p̄clō falsa. p̄bat̄
aīas q̄ mor⁹ est passio et nō est dem̄iabilis. Q̄ mor⁹ sit pas-
sio notū est q̄ est passio mobilis vt oīdī tertio p̄hicoz sed q̄ mor⁹
nō sit dem̄iabilis p̄bat̄ oīe dem̄iabile ē ignotū. sed motū eē est p̄ se
notū. Igit̄. Maior ē nota q̄ p̄clō aī dem̄iādoz ē ignota. minor q̄ na-
tura esse est p̄ se notū Un̄ et dī. ij. p̄hicoz. Q̄ tentare naturā ridicu-
lum ē mor⁹ aut̄ effect⁹ nature. Natura aut̄ est principiū mor⁹ et qui-
etis. **A** Dico verū cōcludit̄ q̄ aliq̄ passio ē p̄ se nota et nō ē dem̄iabilis
simpl̄r est tñ dem̄iabilis isti vel isti vt illi negāti aut illi dubitāti si-
cut in simili naturā eē est p̄ se notū. tñ p̄r dem̄iari isti vel isti simili-
ter hoc ē p̄ se notū oīne totū est maius sua pte nihilomin⁹ tñ p̄r de
mōstrari isti vel isti sic est de motu in p̄posito hec Paul⁹ de venerijs

Arguit̄ scđo. Dīo subiecti nō dī eē mediū in demōstratōe potissī-
ma. Igit̄ p̄bat̄ aīas Dīo p̄mi termini dī eē mediū in dem̄iādoe
potissima. Sed subiectū nō est p̄m⁹ termin⁹ in dem̄iādoe. sed pot-
ius passio. Igit̄ dīo passionis dī eē mediū. Maior ē aristo. in textu et
p̄z q̄ demōstrādo eclipsim de luna dīo lune nō pōit̄ p̄ medio. s̄z dīo
eclipsis s̄z interpolit̄ terre inter solē et lunā. Minor q̄ p̄m⁹ ter-
min⁹ in dīoe ē maior extremitas. et illa maior extremitas ē p̄p̄a pas-
sio. **A** Dico verū argumētū cōcludit̄ q̄ demōstrādo passionē nō p̄uer-
nibile tñc dīo subiecti nō pōit̄ p̄ medio. Conclusio aut̄ intelligit̄ de
passione cū subiecto cōuertibili.

Arguit tertio. Dīo subiecti non ponit p medio. igit. pbat mediū in demīatioe potissima dī dicere essentialē cām passiōis. sed dīo subiecti nō ē essentialē et pīa et primā cām passiōis. igit. Maior qī demīatio ē ex pīa et prima cā vt dictū est añ. Minor qī dīo passiōis est plus pīa et prima passiōi q̄ dīo subiecti. ¶ Dico q̄ argumētū nō cōcludit qī dīo subiecti et q̄dīas subiecti ē etiā quodāmo cā essentialis passiōis est em̄ causa ei⁹ p se et ipm̄ subiectū ponitur in dīe passiōis

Arguit q̄rto. Dīo subiecti nō ē mediū in demīatioe potissimā. igit. pbat qī mediū in demīatioe potissima vera positōne dī ē mediū. sed tale mediū est dīo passiōis. et nō subiecti. igit. Maior ē aristo. in tertu. Minor pī qī dīo passiōis est pīor passiōe et q̄ diffinit passiōē et dīo ē p pīora. et ipa passio ē posterior subiecto qī fluit ex principijs subiecti. ¶ Dico q̄ argumētum bñ cōcludit q̄ nō oportet dīem passiōis ēē mediū vera positōe sīm ordinē subīcibilitū et p̄dicabilitū. sed sufficit q̄ mediat in rōe notificantē sic q̄ passio notiori mō dicat de subiecto. et mediū notiori mō de subiecto q̄ passio de subiecto.

Arguitur q̄nto. Dīo subiecti nō ē mediū in demīatioe potissima. Probat mediū in demīatioe potissima dī ēē immediata cā passiōis que demonstrat de subiecto. sed dīo subiecti nō ē immediata cā. igit. pbat. qī dīo passiōis ē immediata et pīa cā ipi⁹ passiōis pī⁹ em̄ immediate se hī dīo pīa alicui⁹ ad diffinitū q̄ dīo aliena. ¶ Dico verū argumētū cōcludit q̄ dīo passiōis est pīa et immediata cā passiōis nō tñ est simplr prima. sed dīo subiecti ē pīa et pīa si em̄ passio dependet a subiecto tūc etiā dīo passiōis.

Arguit sexto. Dīo subiecti nō ē mediū cōueniens in demīatione potissima. igit. pbat mediū in demīatione potissima dī dicere qd̄ et ppter qd̄. sed talis dīo ē dīo cōpleta passiōis que dat per pīncipia subiecti et etiā passiōis. igit. sola dīo subiecti nō est mediū sufficiens. Maior ē aristo. in tertu. Minor ē nota talis em̄ dīo cōpleta ēē qd̄ subiecti et ppter qd̄ passiōis. ¶ Hoc argumētū soluit Paulus de venerijs et ēē verū arguit q̄ mediū potissimū dī dicere qd̄ subiecti et ppter qd̄ passiōis. et tale est dīo subiecti et non aggregatum et pīncipijs subiecti et pīncipijs passiōis. qī nō esset pīncipiū simplr. q̄cquid em̄ se tenet ex pre passiōis hī cām in subiecto.

Arguitur septimo. Passio non p̄r demonstrari de subiecto p diffinitōem passiōis. igitur. pbat In nulla demōstratōe debz ēē petitio pīncipiū. sed si passio demōstraret de subiecto p diffinitōem

subiecti, tunc fieret petitio principij. igit. Maior ē nota qz petitio pncipij nihil pbat. Minor pz qz dīo passiōis est idē cū passiōe cū dīo et diffinitū dīcūt idē vt ostēdit doctor sanctus in tractatu de qditaribus rerū. ¶ Dico verū argumētū cōcludit qz dīo incōpleta passiōis ē idē cū passiōe, sed cōpleta nō qz talis includit etiā pncipia subiecti que nō ydēpntificāt cū passiōe et sic in tali demīatioe nō ē petitio pncipij, vñ et fm naturā pus ē bō qz risibile, suba em̄ est por accidēte et sic tal demīatio in qua ponit cōpleta dīo passiōis pro medio est ex poribz

Arguit octauo et vltio. Nulla ē dīo passiōis incōpleta, igit. pbat qz si sic maxie illa qz dat p pncipia ppa ipi⁹ passiōis. sz b nō p bat. Dīa dīo data p primū gen⁹ et dīnāz ppiā est pfecta et cōpleta. Sed dīo passiōis dat p primū gen⁹ et dīnām ppiā, igit est cōpleta. Maior ē Boe. in libro diffinitionū. Minor pz qz ideo dīo passiōis. ¶ Hoc argumētū soluit Paul⁹ de venetijs et dīc qz vez ē qz dīo passiōis esset cōpleta si ēē passiōis nō ēēt ab alio, sed ē ab alio quia a subiecto et sic etiā cōpleta dīo passiōis includit pncipia subiecti. Cōcludit Paul⁹ de venetijs qz dīo rei qz non hz esse ab alio est cōpleta, cū dat p genus et dīnām sed esse passiōis est ab alio.

Quoniam autem scire opinamur cum scimus causas cause autem quatuor sunt vna quidem quod quid erat esse vna vero cum hec sit necesse est hoc esse, altera autem aliquid primo mouet. Quarta vero causa cuius omnes hec per medium monstrantur. Et hoc enim quod cum sit necesse est hoc esse vna quidemz propositione accepta non est duabus autem ad minus. Hoc autem cum vnum medium habeant. Hoc igitur vno accepto conclusionem necesse est esse. Manifestū autem est et sic, ppter quid rectas in medio circulo quo existēte recta est. Sic igitur recta in quo a. duorum rectorum in quo b. que est in medio

circulo in quo c. a igitur rectam esse in c. que est in medio circulo causa b est. Hoc em̄ ipsi a equale est quod vero est c ipsi b duarum enim rectarum medium est Existente igitur medio duarum rectarum a in c est. Hoc autem erat in semicirculo rectam esse huic autem idem est quod quid erat esse cum hoc significaret ratione Atvero et ipsius quod erat esse causa monstrata est media Hoc autem propter quid medorum bellum factum est athenis que causa est preliari athenienses quoniam in sardos commiserunt propter hoc enim motum est primum. Sic bellum in quo a. prius committens b. athenienses c. est igitur b in c prius est committere atheniensibus a autem in c. debellant enim prius iniustos. est itaq; in b a debellari prius incipientes b autem prius in atheniensibus prius enim inceperunt medium itaq; hec causa est medius mouens. Quorumcūq; enim causa ē propter aliquid vt. ppter qd ambulat vt sanus fiat. illud ppter id quo saluet ppter qd post cenā oportet ambulare et cuius gratia oportet nihil differt ambulare post cenā in quo c non eminere cibos in quo b sanari

Liber Secundus

In quo a sic igitur in eo qui post cenam ambulat esse facere
non supuente cibos iuxta os ventris. et hoc esse sanum vi-
dent enim inesse ipsi ambulare qđ est e b quod est nō emine-
re cibos In hoc aut qđ sanatiū est que igitur causa est in a
quod a sit ppter quid est sit b non eminere cibos. hoc autē est
sicut illius ratio a enim sic demonstrabit ppter quid b in c est
qm̄ hoc est sanari. Oportet aut cōmutare rōnes et sic magis
vnaqueq; apparebit Generatōem aut econtrario hic et in cau-
sis scđm motum ibi quidē em̄ mediū oportet primū fieri hoc
aut ipm e vltimū. vltimū est ppter qđ. Cōtingit aut vnū 7 idē
effect quid est et ppter quid est et ex necessitate vt per lucerne
pellem lumen egredi et nanq; ex necessitate disceditur qđ in
paruis est partibus p maiores poros. sic quidem ignis fit dis-
cediendo et ppter aliud vt non offendamus itaq; si esse con-
tingit et fieri contingit. sicut si tonat extincto igne necesse est zi-
zire et sonare Et si est quemadmodū pietagorici dicunt minas-
rum causa his qui sunt in tartaro quatenus timeāt Plurima
autē bmoī sunt et maxime in his que natura subsistere et pstan-

ribus hoc quod propter hoc natura fecit. alia vero ex necessi-
 tate Necessitas autem duplex est. hoc quidem enim scdm nar-
 turam et motū sicut lapis ex necessitate et sursum et deorsuz de-
 fertur sed non propter eandem necessitatem Sed in his que
 sunt ab intelligentia. Alia quidem nequaquam sunt ab eo quod p-
 se frustra est vt domus aut effigies. neq; ex necessitate sunt sed
 propter hoc alia vero sunt a fortuna vt sanitas et salus. Ma-
 xime autē in quibuscunq; contingit et sic et aliter cum nō a for-
 tuna generatio sit. Quare finis bonus propter aliquid fit.
 et aut natura aut arte a fortuna autem nihil propter aliquid
 fit. Eadem nunc causa est scdm substantiā et in his que fiunt
 et factis et futuris que vere est his que sunt Media enim cau-
 sa est in his que sunt que est ipis autem que fiūt que fit. factis
 autem facta. et futuris futura vt propter quid factus est defe-
 ctus propter id quod in medio facta est terra. fit autem pro-
 pter id quod fit. erit autem et propter id quod erit in medio
 et est propter id quod est. Similiter et quid est cristallus. Ac-
 cipitur igitur quoniā aqua densata est aqua. cōdēata in quo
 HNB

Liber Secundus

a causa media in quo b defectus caloris penitus. est igitur in
c quidem b in hoc aut densatum esse quod est in quo a fit aut
cristallus cum fiat b factum est a facto b erit autem futuro. b si
quidem causa et cuius est causa simul fiunt cum fiant. et sunt cum
sint et in eo quod factum est et in futuro similiter est. In his
autem que non simul sunt nunquam sunt in continuo tpe sicut vi
detur nobis. alia aliorum causas esse hoc est facti esse altera fa
cta et futura futuri. eius quod fit si aliquid antea factum est Est
igitur a posterius facto syllogismus principium igitur horum est
que facta sunt unde et in his que fiunt similiter est. quia hoc po
sterius factum est. et in futuro similiter Neque enim infinita aut fi
niti erit tempus. quare quoniam hoc verum est dicere factum esse
hoc verum est dicere factum esse posterius. In medio aut falsu
sum esse dicere hoc iam altero facto. Eadem aut ratio est et in
futuro. neque quoniam hoc factum est hoc erit. Medium enim
simul genitum oportet esse factorum factum futurorum vero futurum.
cum his que fiunt fieri cum his sunt esse. sed futurorum esse et
esse non contingit simul esse genitum. Amplius enim neque infinitum

Posteriorū Fo. CLXXI

nium contingit esse tempus medū neq; finitū falsum erit enī
dicere in medio Speculandū ergo quid est cōtingens vt post
id quod factum est sit fieri in rebus Aut manifestū est q; non
est continuum cum facto esse quod sit, neq; enī factum cū post
facto esse, termini enī sunt et arborū, sicut neq; presentia ad in-
uicem sunt copulata neq; que facta sunt, vtraq; enī indiuisi-
bilia sunt neq; sunt, neq; igitur qđ sit cuz qđ factum est ppter
id Quod qđem enī sit diuisibile est quod aut factum est indi-
uisibile sicut igitur linea ad punctū se habet sic id quod sit ad
id quod factum est, sunt enī infinita facta in eo qđ sit. Tho-
mas autē manifestū in vniuersalibus de motu oportet dicere
de his De eo quidem igitur quod qđo cum eo quod psequen-
ter sic se habeat media causa in tantum acceptum sit. Necesse
se enim et in his mediam et primam et sine medio esse vt a fa-
ctum est quoniā c factum est ante autem est a principiū igitur
est c, ppter id q; proximū ip̄i nunc quod est principiū tempus
sed c factum est qm̄ d factū ē. d igitur cū fiat a necesse est factū
esse Causa autem est c. d enim facto c, necesse est c factum esse
222b ij

Liber Secundus

e autem facto necesse est a prius fuisse. Si autem accipiēs aliquid quod medium stabit alicuius immediatū. Aut semper extra eandem propter infinitum. non enim continuū factū cū facto quē admodū dictū est. sed incipere tantū necesse ē a medio et ab ipso nunc primo. similiter autem et in eo quod erit. Si enim verum est dicere quoniam erit d necesse est prius verum dicere quā a erit. Huius autē cā est. siquidē enim d erit prius c erit si pō c erit prius a erit. Similiter autē erit decisio infinita 7 in his. nō enim sunt talia que erunt conueniētia ad inuicem principium autem et in his immediatū sine medio accipiendū est. Habēt autē sic se in operibus si facta est domus necesse est decisos esse lapides et factum esse hoc propter quid est. quoniam necesse est fundamentum factū esse sine enim fundamento et non domus facta est. Si vero fundamentū est prius lapides esse factos necesse est. Iterum si erit domus similiter prius erunt lapides demonstratur autē per medium similiter erit enim fundamentū prius. Quoniam autē videmus in his que sunt circulo quandam generatōem esse et cōtingit hoc esse. Si enim conse-

quantur adinulcem medium et termini. In his enim conuertit
 est. ostensum est autem hoc in prioribus q̄ conuertantur con-
 clusiones circulo autem esse hoc est. In operibus autem vide-
 tur sic de pluta enim terra necesse est vaporem fieri. hoc autem
 facto nubem hac vero facta. necesse est terram deplutam esse.
 hoc autem erat ex principio quare circulo circulauit. Cum
 enim vnum horum quodlibet est alterum est. et cum illud est al-
 terum est et cum hoc primum. Sunt autem quedam que fiūt
 vniuersaliter semper quidem et in omni aut se habent aut fi-
 unt. alia vero semper quidem non. sed sicut frequenter sunt. vt
 non omnis homo masculus. sed est sicut frequenter talium
 igitur necesse est et medium sicut frequenter esse necesse ergo est
 medium sicut frequenter esse officio. Si enim a de b predicatur
 vniuersaliter. et b de c. vniuersaliter necesse est et a de c semper
 et de omni predicari. Hoc enim erat vniuersaliter et de omni
 et semper. sed suppositum est sicut frequenter esse necesse ergo
 est medium sicut frequenter esse quod est in quo est b erunt igitur
 et eorum que sunt frequenter principia sine medio quecum
 b b iij

¶ frequenter sunt sic sunt aut fiunt. Quomodo igitur qđ quidem inter terminos assignatum est. et qualiter demonstratio

aut diffinitio sit ipsius aut non dictū est prius.

¶ Tūc p qđlibet gen⁹ cause possit fieri deminatio effect⁹. Pro intel lectōe hui⁹ q̄stiois more. Notādū ē pmo Q⁹ postq̄ aristo. oñdit qđo ipm qđ qđ ē h³ se ad demōstratōem. Cōsequēter oñdit qđo ipm qđ qđ ē. qđ dicit cām habeat se ad deminatioem ppter qđ. Et pmo man⁹ festat exēplariter qđo qđlibet gen⁹ cause p̄ sumi p medio in demōstratōe. Scđo oñdit qđo in diuersis reb⁹ ppter diuersos modos cau⁹ sarū. vtendū ē ipis causis in deminatioe. et p h⁹ determinatione aristo. ponit q̄sdā suppositōes. Prima suppos est q̄tuor sunt cause scz forma lis q̄ q̄ res capit quiditatē et eē speciuocū. Causa material⁹ q̄ neces⁹ sariat ad formā et cā efficiēs q̄ mouet materiā et cā finalis ppter quā agēs agit. Scđa suppos null⁹ syllogism⁹ cōstat ex vna pmissa t̄m. sed ad mū⁹ d⁹ hīc duas. vñ et dicit pmo pōz ex vno nihil seq̄. ¶ Seq̄ tur correlarie q̄ logic⁹ h³ cōsiderare q̄tuor ḡnā causarū et etiā natu⁹ ralis p̄h⁹. sed nō eodē mō. logic⁹ em̄ p̄siderat de q̄tuor ḡnib⁹ causarū vt sunt principiū cognitōis deminatio em̄ ē syllogism⁹ fatiēs scire. vt dicit pmo hui⁹. Sed naturalis p̄h⁹ cōsiderat de causis vt cause sūt principia efficiēdi rez. Res em̄ naturalis est ex quatuor causis q̄rū due sunt intrinsicē rei vt materiāz forma. Et due extrinsicē vt effici ens et finis.

Notandum est secundo Q⁹

aristotiles primo oñdit qđo possibile est aliqd deminare p gen⁹ cause materialis tanq̄ p mediū. Exemplū hui⁹ ponit Egidi⁹ hoc. Omne hñs materiā ē corruptibile. sed hō h³ materiā. igit hō ē corruptibilis Maior ē aristo. pmo p̄h⁹oz. Materia tēdit in maleficiū. intelligēdo de materiā q̄ ē priuatōi cōmixta Minor: hō dicit carnez et os vt oñdit doctor sanct⁹ in tractatu d̄ q̄ntitatib⁹ rerū. Mō caro et os dē materiā aristo. aut ponit de isto mō exemplū mathematicū et argu⁹ it sic. Ois medietas duozū anguloz rectorū est angul⁹ rect⁹. s³ hoc qđ est in medio circuli ē medietas duozū anguloz rectorū. ergo hic qđ est in medio circuli ē angul⁹ rect⁹. Maior p³ ex eo q⁹ oēs angul⁹ recti sūt eq̄les. sicut em̄ ois medietas duozū pedaliū ē pedale. q⁹ oēs due medietates alicui⁹ sūt eq̄les et oia duo pedalia sunt eq̄lia. Ita ois medietas duozū anguloz rectorū ē angul⁹ rect⁹. Un⁹ angul⁹ res

ctus ē q̄ causat ex incidētia lineę ppendiculari sup lineā rectā. vt de
clarat pmo Euclidis elemētoꝝ. Nūnoꝝ videt ad sensum Cū enim
q̄s describeret semicirculū a b c ⁊ corda ei⁹ q̄ ē dyāmeter circuli. dī
uideret in pūcto d qd ē centrū circuli. erigat a cētro d lineā ppēdi
cularis vsq; in circūferētiā in pūcto b vt pꝛ tertio Euclidis. ¶ Seq
tur correlative q̄ hec demiaꝛtio recte dī data p cām materialēz pꝛ qꝛ
dat p partes vt p semicirculū sūt p medietatē mō pō ē materia tort
ua. totū em̄ fit ex partib; sicut ex materia sua. ¶ Seq̄ correlative lz
mathematic⁹ abstrahit a materia sensibili n̄ tñ intelligibili p̄t ḡ ma
thematic⁹ demiare p gen⁹ cause materialē.

Notāduz est tertio. Aristoti=

les oñdit in textu qño possibile ē aliqd demiaꝛi p cām formalē tāq;
p mediū. vt h̄ oē aīal rōale ē risibile. oīs hō ē aīal rōale g⁹ oīs hō ē risi
bil. Itā ꝓclōem aristo. pbat mathematicē pbādo pma ꝓclōez p me
diū formale. sic arguēdo Oīs angul⁹ ꝓsticit⁹ ex lineā sup lineā dya
metraꝛi incidētē ē angul⁹ rect⁹. sed h̄ q̄ ē in semicirculo ē bmoī. ergo
h̄ q̄ ē in medio circuli ē āgul⁹ rect⁹. ¶ Seq̄ correlative q̄ hec demia
tio ē data p gen⁹ cause formal. pꝛ qꝛ vt dī scōo phicoꝝ partes diōis
reducunt ad gen⁹ cause formal. Nūdo angul⁹ rect⁹ diffinit p angu
lū ꝓstitūtū ex lineā ppēdiculari sup lineā rectā incidētē. Cōcluditur
ergo q̄ hec demiaꝛtio ē data p gen⁹ cause formal. Postea aristo. pbat
q̄ possibile ē aliqd demiaꝛi p gen⁹ cause efficiētis tāq; p mediū Itā
ꝓclōem aristo. pbat sic arguēdo. oēs pūs fatiētēs iniustū in aliq̄s sūt
debellādi ab ill. Atheniēses fuerūt pūs iniustū fatiētēs in aliq̄s ergo
fuerūt debellādi ab ill. Maior ē nota. Nūnoꝝ declarat qm̄ atheniē
ses pūs iniustū fecerūt in sardos. et sardi erāt amici medoꝝ. Itā in
iustū fecerūt mediis ꝓpter quā erāt debellādi ab illis. Tñ distingere
arguit sic p cām efficiētē Quicūq; cōmiserūt pūs in sardos debellā
di erāt a mediis. Atheniēses pūs cōmiserūt in sardos ergo athenien
ses debellādi erāt a mediis. Maior qꝛ sardi amici erāt medoꝝ. Mi
nor pꝛ ex historia qꝛ atheniēses pūs inuaserūt sardos.

Notandum ē quarto Q. Ari

stotiles pbat in textu q̄ possibile ē aliqd demiare p gen⁹ cause final
ēāq; p mediū. pꝛ qꝛ dū qñ q̄re et ꝓpter qd aliq̄s ambulat post cenā
Rñdet vt saluet seipm. Sanitas em̄ ē finis deambulatōis arguit
sic. Omē nō hñs cibos emīnētes in ouisio stomachi ē sanū. Ambu
lāo post cenā ē nō hñs cibos emīnētes in ouisio stomachi. ergo am

bulas post cenā ē sanū. Ambulatio em̄ est cā effectiua descēsus cibī ad fundū stomachi et p̄r etiā ē cā nō habēdi cibos eminētes in orificio stomachi. Nō autē hīc cibos eminētes in orificio stomachi est cā sanitatis. Sic etiā sal⁹ et p̄seruatio est finis dom⁹. Un̄ et dī p̄mo de aīa dom⁹ ē edificatū ex lignis et lapidibz p̄tēges nos ab ymbribz. H̄ est pluuijs et caumatibz h̄ est incēdijs et caloribz solis. vñd arguit sic. Om̄e hñs domū saluat seipm. socrātes h̄z domūz ergo socrātes saluat seipm. et p̄ p̄ns dom⁹ est cā salutis. Intelligēdo de salute q̄ hō p̄tegit ab ymbribz ventis et caloribz solis.

Notandum est quinto Q. Ari

stotiles oñdit in textu quō p̄tingit demiare in causis sū existentibz cū eoz effectibz et quō etiā in causis nō sū existentibz cū effectibz. Et p̄mo oñdit quō vn⁹ effect⁹ p̄e hīc multas cās et pbat hoc dupliciter. Primo sic. Lumē apparere p̄ pellē lucerne est qdaz effect⁹ demiable p̄ cām materialē formālē et finalē et p̄ p̄ns idē effect⁹ numero p̄ plures cās p̄e demiarī. Añs p̄z p̄mo p̄ cām materialē vt om̄e corp⁹ diuisibile in partes minores. q̄s sunt pori lucerne apparet p̄ pellē lucerne. s̄ lumē est corp⁹ diuisibile in partes minores q̄s sint pori pellē lucerne. ergo lumē appet p̄ pellē lucerne. Ista demiatio ē p̄ cām materialē q̄ partes et pori dicūt materiā. cū ex his aliqd cōponat. mō materia est ex quo aliqd fit. Maior p̄z ex necessitate materie q̄z cor pora minora q̄s foramina necessario discediunt nec a poris p̄nt de rineri. p̄pter cōngatōem laterū. Minor est vera sū opinione ant quozū dicentiū lumen esse defluxū quozundā paruoz corp̄m. quaz opinione tñ reprobant aristotiles sc̄do de aīa vbi oñdit q̄ si lumē esset corpus possibile esset penetratio corp̄m scilicet lumis et aeris. S̄z per cām formālē eadē p̄clō sic demiat oē multiplicatū p̄ pellē lucerne apparet p̄ pellē lucerne. s̄ lumē multiplicat p̄ pellē lucerne. 9° lumē apparet p̄ pellē lucerne. Ista demiatio ē p̄ cām formālē q̄z sicut diuisio cōperit materie ita multiplicatio forme. vt colligit ex cōmētatorijs philosophoz cū dī q̄ in p̄tinuis diuisio et dīo ē rōe materie Augmētatio at et maiozatio rōe forme. Maior ē nota minor patet ad sensum. Tertio aristotiles ostendit q̄ idem effectus demonstrat p̄ gen⁹ cause finalis et arguit sic Omne quod portat in lucerna ne offēdat hō in tenebris apparet per pellem lucerne. Sed lumē portatur in lucerna ne homo offēdatur in tenebris ergo lumen apparet p̄ pellem lucerne. Ista demonstratio est per gen⁹ cause finalis. quia ideo portat lumē quod apparet p̄ pellem lucerne ne hō offēdat se in tenebris. ¶ Sequitur correlarie q̄ licet aristotiles nō loquit de causa efficiēte tñ

Posteriorū Fo. CLXXIII

cām p̄supponit et posset fieri talis demonstratio. In quocunq; diſaſa
no est corpus lūminosum p̄ illud apparet lūmen, sed pellis lucerne
est aliqđ diſaſanū in quo est corpus lūminosum. Igit̄ lūmē apparet
p̄ pellē lucerne. Ista demonstratio est p̄ gen⁹ cause efficiētis. lūmē em̄
effectiue dependet a corpore lūminoso, tam in fieri q̄ in facto esse.

Notandum est sexto Aristoteli

les vltimo in textu pbat q̄ tonitruū qđ est qđam effectus, et demō-
strat p̄ cām materialē et finalē, p̄ cām materialē sic arguēdo. Quan-
docunq; extinguit̄ ignis in nube ē tonitruū, sed q̄ncunq; fit magna
anticiparistasis in media regione aeris extinguit̄ ignis in nube, igit̄
quādocunq; fit magna anticiparistasis in media regione aeris fit toni-
truū. Ista demonstratio est p̄ cām materialē sicut em̄ vinū ē mate-
ria alteratōis sanguinis et ignis extinct⁹ in aq̄ facit zizire ita ignis
extinct⁹ facit tonare. Un̄ zizire ē nomē fictū sumptū a sono q̄ fit cuz
ferrū ignitū extinguit̄ in aq̄, sicut r̄ntinabulū sumit̄ a sono quez fa-
cit parua cāpana Per cāz aut̄ finalē sic fit. Quādocunq; em̄ aīe infer-
nales timent, tunc est tonitruū, sed q̄ncunq; ē extinctio ignis in nu-
be aīe infernales timēt, ergo quādocunq; ē extinctio ignis in nu-
be est tonitruū. Ista demonstratio est per genus cause finalis q̄ ibo
sunt tonitrua vt timeant aīe infernales vt pythagorici dixerūt, sunt
em̄ tonitrua minarū causa, his qui sunt in tartaro sic etiā tonitruū
est extinctio ignis in nube est scđm opinionē Empedoclis. Itē no-
tabilibus sic stantib; est

Cōclusio respōsalis Per quod

libet gen⁹ cause p̄t fieri, p̄tē, et p̄ se p̄t eē demonstratio, pbat. Sicut
se res h; ad esse sic se habet ad cognosci demonstratiōem et verita-
tem ei⁹, sed vna res h; esse p̄ quatuor causas, igit̄ etiā p̄t demōstra-
ri p̄ quatuor causas Maior est aristotilis scđo methice, Minor p̄-
ter aristotile scđo phicoz vbi oñdit q̄ vna res h; q̄tuor causas.

Arguit̄ p̄mo. Per gen⁹ cause materialis nihil est demonstrabile.
igit̄, pbat Omnis demonstratio d; esse ex necessarijs, sed mate-
ria non est necessaria, igit̄, Maior p̄t primo hui⁹, Minor q̄ mate-
ria est principiū transmutatōis et corruptōis tā prima q̄ scđa. Nō
p̄t ergo materia esse principiū demonstratōis. ¶ Hoc argumentū sol-
uit Paul⁹ de veterijs et dicit verū argumentū cōcludit q̄ materia
que est principiū indiuidui est principiū transmutatōis sed nō ea q̄
est principiū speciei, Materia em̄ que est principiū indiuidui non

Libecundus

est principium demonstratiois, quod est signata specifica autem est principium de
mostratiois et est intransmutabilis sicut species perpetua est et eterna.

Arguit secundo Per materiam nihil est demonstrabile, igitur, probatur omnis
demonstratio est ex notioribus sed materia est ignota, igitur. Maior patet primo
huius. Minor quod omnis cognitio est per formam, sed materia est sine forma
ma, est enim pura potentia nec quid nec quale existens ut patet, vii. methice.
¶ Dico verum argumentum concludit quod materia secundum se est ignota, tamen est
nota in analogia ad formam nec materia secundum se est principium demonstra
tiois, vel medii, sed materia ad spem continens Homo enim de carnem
et os sed hic homo dicitur hanc carnem et hoc os.

Arguit tertio. Finis non est principium demonstrationis, vel medii igitur, pa
bat omnia demonstratio debet esse ex prioribus, sed finis est ultimum rei. ¶
Maior est ex aristotile primo huius. Minor patet ex ratione notissima, finire enim est
terminare. Terminum autem est uniuscuiusque rei ultimum, ut dicitur, v. methice
¶ Dico verum argumentum concludit quod finis secundum esse executivum est
ultimum, nec sic est causa sed finis secundum esse intentionale est causa cau
sandi, et sic est medium demonstratiois.

Arguit quarto. Per primam causam efficientem non potest fieri demonstra
tio, igitur, probatur omnis causa debet esse adequata suo effectui secundum
primum efficiens nulli est proportionatum, igitur. Maior est nota quia causa
et effectus debent proportionari, minor patet quod finitum ad infinitum nulla est
proportio, sed prima causa est infinita et omnis effectus finitus saltem
naturalis. ¶ Dico verum argumentum concludit quod causa efficiens simpliciter
prima non est proportionata effectui et de tali non fit hic mentio, sed hic
aristoteles loquitur de causa propria et proportionata ut patebit ex corre
lariis. ¶ Sequitur correlarie primo quod effectus naturales demonstrantur
per quatuor genera causandi, patet quia habent esse ex quatuor et a quatuor
oribus causis igitur et demonstrari. ¶ Sequitur correlarie secundo quod effectus arti
ficiales solum demonstrantur per genus cause finalis, patet quia in illis solus
reperitur necessitas ex parte finis. ¶ Carpentarii enim tale instrumentum ordi
nat, ad divisionem lignorum quale finis exigit. Unde disponit fer
ram que est ferrum dentatum. ¶ Sequitur correlarie tertio quod effectus
simul existens cum causa est demonstrabilis secundum omnem ordinem rationis
per causas suas, tamen quo ad esse quod quo ad fieri, patet de eclipsi et inter
positione terre quando enim erit interpositio terre inter solem et lunam
tunc erit eclipsis in luna, et quando fuit interpositio terre tunc fuit
eclipsis et quando est tunc est eclipsis et quando possibile est fieri in
terpositionem terre inter solem et lunam tunc etiam potest fieri eclipsis. ¶ Se
quitur correlarie quarto In causis et causis que non sunt simul per

causam nō demonstrat effectus scdm esse patet qz lapides pnt esse et nō est dom⁹. licet lapidibus existentib⁹ pnt esse domus. ¶ Sequit⁹ correlarie quinto q in causis et causatis non simul existentib⁹ per causam nō demonstrat effectus scdm fieri actuale patet quia ligna possunt esse vel lapides et ex ip⁹s nunq̄ fieri domus licet posset fieri. ¶ Sequitur correlarie sexto In causis et causatis non simul existentibus per effectū demonstratur causa tam scdm esse q̄ scdm fieri. patet quia si fundamētum est ergo lapides sunt et etiam incisio lapidū aliquādo fuit. sic etiā domus est ergo fundamētū est et incisio lapidum aliquādo fuit. ¶ Sequit⁹ correlarie .vij. In causis et causatis circulariter se habentib⁹ possibilis est circularis demonstratio pz quia quodcūq; mediū et extrema adinuicē conuertunt⁹ possibile est demonstrandem circularem fieri sed in causis et causatis circulariter se habentib⁹ mediū et extrema adinuicē cōuertunt⁹. ergo Maior est aristotilis scdo priorū. vbi ostendit q si mediū et extrema adinuicē puerunt⁹. necesse est extrema conuerti et etiā pmissas pueri necesse est cū conclusiōe et adinuicē. Minor declarat qz pluuia vapor et nubes circulariter se hnt. quoz mediū puerit cū extremis. ex pluuia em̄ generat⁹ vapor. et ex vapore generant⁹ nubes. et ex nubes generat⁹ pluuia. Itē ex nube generat⁹ pluuia. et ex pluuia generat⁹ vapor. et ex vapore generant⁹ nubes. Itē ex vapore generant⁹ nubes et ex nube generatur pluuia. et ex pluuia generat⁹ vapor. pz ergo q ista tria fm cām et causatū circulariter se hnt.

Quomodo autem oportet venari in eo quod quid est venantia nunc dicamus. Eorum igitur que insunt. vniciq; quedaz extendunt in plus nō tñ erunt extra gen⁹. dico aut in plus esse quecūq; insunt quidez vniciq; vniuersaliter. Acvero et alij vt est aliqd qd om̄i trinitati inest. sed et nō nūero. sed impar inest om̄i trinitati et ē in plus et nāq; ip⁹s qnq; inest sed nō extra genus qnq; em̄ numer⁹ est impar Nullū at impar extra numer⁹ est hmoi aut accipienda sūt. vsq; ad hoc quousq; tot accipiant

Liber Secundus

tur quorum vnumquodq̃ q̃dem in plus sit om̃ia aut nō sine
in plus Hanc em̃ necesse est substantiā rei esse. vt trinitati om̃i
ni inest impar numerus primus vtrobq̃ et sicut quod nō est
mensurari numero Et sicut non componi ex numeris hoc ita
q̃ tam trinitas est impar numerus primus et sic primo horū
añm vniquodq̃ aliud quidem in partibus om̃ib⁹ inest Vlti
mum aut dualitati om̃ia aut nulli Qm̃ aut ostensum est hoc
bis in superioribus necessaria q̃dem sunt. in trinitate aut ⁊ ut
quolibet alio vnoquoq̃ sic accipiuntur in eo quod q̃d est ac
cepta sic autem erit ex necessitate quidē trinitas hoc Qd sub
stantia sit ex bis manifestum est. Necesse em̃ est nisi hoc esset
trinitati vt genus aliquod esse hoc autē est nominatū aut nō
nominatū Erit igitur in plus q̃ trinitati inest ꝓcessum est hu
iusmodi esse genus quod est ꝓm potentiā in plus est. Si ita
q̃ nulli inerunt. aliq̃ q̃ atomis trinitatis hoc vtiq̃ erit trinu
tatis esse supponitur Est em̃ quod est substantia vniuscuiusq̃
esse. que in illius atomis vltimū predicamentū quare simila
ter et aliq̃ cuiuslibet sic demonstratioꝝ ei⁹ em̃ esse inerunt.

¶ Arrū in dīoe qđ quid ē exprīmēre quelibet pars dīois sit in plus qđ diffinitū. Pro intellectōe hui⁹ questionis more. Notandū est hec questio vñ supponit, et aliđ querit, supponit, qđ dīo qđratīua ex-
prīmīt qđ quid est, id est quiditatē rei Scđo querit vtrum p s dīois sit in plus et lat⁹ qđ diffinitū p hui⁹ itaq; questionis intellectu.

Notandū est primo Q. post

qđ Aristotiles ostendit qualiter qđ quid est et ppter qđ se habeāt ad demonstratōem. Consequēter ostēdit qualiter ambo possunt inquiri et inuestigari, et primo oñdit hoc de qđ quid ē. Scđo ostēdit hoc de ppter qđ quid est Et Aristotiles ostendendo quomodo inuestigatur quod quid est, pmo ostendit qualia debent esse ista, que accipiuntur et accipi dñt ad constituendā dīoem q exprīmīt qđ qđ est rei. Scđo aristotiles dat artē inuestigādi qđ qđ est et sūl ostēdit modū inuestigandi illozū que dīoem rei constituūt. Artē tñ inuestigādi dīoēz quiditatīua rei. Boe. in libro diffinitionū resolutissime et sufficēter ostēdit aristō, em̄ spetialis libellus de arte diffiniendi nondūz de greco in latinū est translatus Aristotiles tñ in. vi. et. vii. topicor. et hic in. ij. posteriorū artē pstituendi dīoēs qđratīuas docet et ponit.

Notandū est secundo Q. pre

dicata sunt fm̄ aristotile in textu duplicia. Quedā em̄ sunt qđ pđicātur vlr et semp et sunt extra gen⁹ ill⁹ de quo pđicant et sunt in pl⁹ qđ illud de quo pđicant. vt ens respectu ternarij. ens em̄ pđicat vlr et sp de ternario qđ oīs ternari⁹ ē ens tñ ens ē extra gen⁹ ternarij. genus em̄ ternarij est quātitas mō ens ē extra quātitatē. pz qđ ens est transcendēs. Mō transcendēs est extra om̄e gen⁹ et etiā ens est in plus qđ ternari⁹ Alia sunt pđicata qđ sunt in plus 2 cōmuniōra qđ illa de quibz pđicant, sed nō sunt extra gen⁹ ill⁹ de quo pđicant vt impar predicatur de ternario. et impar est in plus qđ ternarius tñ impar nō est extra gen⁹ ternarij scilicet extra numerum. ¶ Sequitur correlarie pmo qđ illa que debēt cōstituere quod quid est debēt pđicari vniuersalr et semp. ¶ Sequit correlarie scđo qđ illa qđ debēt pstituere qđ qđ est per se et diuisum sumpta dñt esse in plus qđ diffinitū. licet totū aggregatū ex ipīs nō ē in pl⁹ sed puerit cū diffinito.

Notandū est tertio Q. diffi

nitiō ē duplex qđā ē dīo qđ dat p gen⁹ et dīnaz essentialē. et specificaz diffinitū. vt ē dīo bōis aīal rēuale et in illa gen⁹ est cōmuni⁹ qđ diffi

Liber

Secundus

nitiū. sed dñā specifica est cōuertibilis cū diffinitio. qñymo gen^o cuꝝ
tali dñā sumptū cōuertit cū diffinitio vt aīal rōnale cōuertit cum
hōie. Alia est dñō q̄ dat p gen^o et dñās sumptas fm accētia cōia
et in hac dñōe oēs particule diuissim sumpte. nō p̄uertunt cū diffini
to sed p̄iūctim sumpte p illa accētia cōia circūloq̄mur dñām essen
tialē rei. et tunc illa accētia cōia vel dñāe accētiales dant intelligere
dñām essentialē vt p3 in dñōe ternarij quā aristo. ponit in textu in q̄
particule dñōis. scōisuz 2 diuissim sumpte. sūt in pl^o q̄s diffinitū vt nu
mer^o impar et prim^o. nō iste particule sumpte sūt dāt intelligere dis
ferētia essentialē ternarij et p̄uertūt cū ternario Sic ē de dñōe hōis
quā pōit aristo. p̄mo topicoꝝ et h̄ in sc̄do postērioꝝ. hō ē aīal gressi
bile bipes nō alatu. Sed correlarie q̄ qñ dñāe essentialē sūt nob̄
iḡre loco eorū poni^o accētia p̄p̄ia. aliqñ aut accētia cōia p̄mū p3 qz
diffiniēdo asinū dicim^o asin^o ē aīal irrōnale rudibilis. fm p3 in dñōe
hōis hō est aīal gressibile bipes non alatu.

Notāduz ē quarto et vltimo

P̄io intellectu diffinitiōis ternarij intelligēda. in q̄ dñ ternari^o ē nu
mer^o impar vtrobiqz p̄m^o. Sciēdū q̄ nūer^o dñ prim^o dupl^r. Primo
qz mēsurat sola vnitatē. et sic qlibet numer^o impar possit dici p̄m^o.
Ratio qz oīs numer^o impar mēsurat vnitatē et excedit nūer^o im
mediate p̄cedēte vnitatē vt qñqz excedit q̄tuor vnitatē sūt septē ex
cedit senariū vnitatē. vnitatē em addit alicui nūero variat speciez
nūeri et augēt nūer^o sequentē respectu p̄cedentis. qlibet em nūer^o
ab altero differt specificē Un et aristo. viij. methice oñdit q̄ sp̄ea re
rū excedūt se p̄fectōe quēdamodū vn^o nūer^o excedit aliū p̄cedentē
vnitatē. Un dixit sp̄ea rez hūc se vt nūeri Sc̄do nūer^o dñ prim^o qz
nō est cōposit^o ex alijs nūeris et sic nūeri p̄mi sūt duo scz binari^o et
ternari^o. binari^o em cōponit^o ex duobz vnitatibz mō nulla vnitatē est
nūer^o licet vnitatē sit p̄ncipiū nūeri. sūt ternari^o cōponit^o ex vnitatē
et binario nūero vnitatē n̄ ē nūer^o. Sed correlarie q̄ isto sc̄do mō
tā binari^o q̄s ternari^o sunt nūeri p̄mi. sed nō cōlitter qz binari^o ē nu
merus primus et est par. sed ternari^o est numerus primus impar.
Istis notabilibz sic stantibz est

Cōclusio respōsalis ista Que

libet ps dñōis q̄ dat p gen^o 2 dñās sumptas fm accētia cōia. q̄ se
quūt gñā supiora ē in pl^o q̄s diffinitū. p3 ista p̄clō inductiue p̄mo de
dñōe ternarij quā aristo. pōit in textu cuꝝ de ternari^o est nūerus im
par vtrobiqz primus vbi omnes particule scilicet numerus impar

Posteriorū Fo. CLXXVII

pm^o s^o in pl^o et latiores in significādo q̄ diffinitū. Ip̄e tñ sil' capre
 quertū cū diffinito Sil'r h̄ p̄ de dioe hōis data p̄ accētia cōia vt
 hō ē aial bipes gressibile nō alatū. In q̄ dioe oēs particule seorsū ca
 pre sūt in pl^o et lati^o significāt q̄ hō tñ sil' sumpte quertū cū hōie z

Arguit p̄mo. Partes diōis nō dñt eē in pl^o q̄ diffi
 nitū. pbat. Dñā vltia dz eē cōuertibil' cū diffinito s; dñā vlt
 ima ē ps diōis. igit. Maior ē aristo. vij. methice Minor ē Boe. in
 libro diffinitionū Dñā em̄ vltia ē ps formal' diōis. ¶ Dico q̄ argui
 mētū vez pcludit de dioe in q̄ dñā vltia ē dñā specifica, p̄lō autē
 intelligit de partib; diffinitōis que designant accētia cōia.

Arguit sc̄do. Illa q̄ signāt idē vnū nō ē in pl^o q̄ aliō. s; oēs parti
 cule diōis cū diffinito signāt idē. s; partes diōis nō sūt in plus
 q̄ diffinitū Maior ē nota q; idē q̄ idē signāt illa eqliā sūt et quertū
 cur ad inuicē Minor ē doctoris Sācti in tractatu de q̄ditatib; vez
 vbi ondit q̄ diō et diffinitū dicūt idē fm rē. et cōuertunt' inter se. vt
 aial rōnale cōuertit' cū hōie. ¶ Dico verū argumētū cōcludit q̄ oēs
 particule diffinitōis sil' sumpte cōuertunt' cū diffinito hoc etiā con
 tingit in pposito tñ p̄lō vult q̄ partes diffinitōis q̄ partes dicunt
 accētia cōia. si diuisim sumunt' tūc sūt in pl^o q̄ diffinitū. licet nō sil'
 sumpte vt p; de ternario et partib; diffinitōis sue.

Arguit tertio. Partes diffinitōis non habent se in plus q̄ diffi
 nitū. igit. pbat. Partes diffinitōis hñt sil'itudinē forme. s; oēs
 forma ē ppria rei cui^o ē forma et p pñs partes diffinitōis nō sunt in
 plus q̄ diffinitū. Maior est aristotilis. vij. methice et purphiri^o in
 p̄lagogis suis ostendit q̄ gen^o h; sil'itudinem et p̄portōnem materie
 dñā vero h; sil'itudinē et p̄portōnem forme. Minor q; forma cuiusli
 bet rei ē ppria rei cui^o est forma. vt ondit sc̄do de aia. ¶ Dico vez ar
 gumentū cōcludit q̄ pars diffinitōis que sumit a forma essentiali
 rei. quertit' cū diffinito. sed pars diffinitōis que sumit ab accētie cōi
 est plus seorsum sumpta q̄ diffinitū.

Arguit vltimo. Partes diffinitōis nō dñt esse in plus q̄ diffi
 nitū. pbat. partes diffinitōis dñt exp̄mere naturā diffiniti cō
 uertibiliter. S; qd ē in pl^o nō exp̄mit naturā alicui^o cōuertibiliter.
 igit. Maior ē Boe. in libro diffinitionū z est vna q̄ditio bone diōis.
 Minor ē nota q; qd ē in plus respectu alicui^o nō conuertit' cū illo
 cui^o ē vt p; de aiali respectu hōis. ¶ Dico vez argumentū cōcludit
 q̄ aliquā partes diffinitōis seorsum et diuisim sumpte sunt in pl^o q̄
 diffinitū. sed tñ cū oēs sil' sumunt' tūc p̄cise cōuertunt' cū diffinito vt
 declaratū est de diffinitōe ternarij et hois supius.

Liber

Becundus

Congruum autem est cum totum aliqd aliquis negotietur de
partiri genus in arboma specie prima et est numerus in trini-
tatem et dualitatem. postea sic illorū diffinitōes accipere tenta-
re. ut recte linee et circuli et anguli Post hoc accipiendū quid
genus sit utrum quantitatis aut si qualitatis p̄prias passiones
speculari per cōmunia prima compositis em̄ ex arboris con-
uenientia ex diffinitionibus erūt manifesta. ppter quod princ-
pium est oīm diffinitionū quod simplex est. et simplicibus p se
in esse conuenientia solis. alijs autē scōm illa. Sed diffinitio-
nes (que sunt scōm differentias) utiles sunt in his ut sic adea-
mus. sicut tamen demonstrat dictū est in prioribus. utiles autē
sunt utiq; sic solum ad colligēdum quod quid est. et videt utiq;
q; nil utile. sed mox videntur accipere oīm tāq; si ex princ-
pio acceperit aliquis sine diuisione. Differt autem aliquod pri-
us et posterius predicamentorū predicari ut est dicere animal
mansuetū bipes quia et bipes aial mansuetū est. Et iterum ex
hoc dñā est bñōl ut quodlibet esse unū sic necesse est diuiden-
tem repetere Amplius autē ad n̄bīl relinquendum in eo quod

Posteriorū Fo. CLXXVIII

quid est sic solummodo contingit cum enim primum accipiat genus. si quis
de alicuius inferioris aliquam diuisionem accipiat non incidet omne ne
bulum ut non omne animal aut totum pennatum est aut diuisum pen
nis. sed pennatum animal est omne hominibus diuisa hoc est prima autem
differentia animalis in quam omne animal incidit. Sic autem
est in unoquoque aliorum et in his que extra genus et que sub ip
sis sunt ut in aue in qua est omnis auis et in pisce in quo est om
nis piscis. Sic igitur procedit omnis ambulans quod scire quando
nihil relictum est aliter autem relinquere necesse est et non scire. Al
bulum autem oportet diffinientem et diuidentem omnia scire que sunt
Et tamen impossibile quod deus dicunt esse diuinas cognoscere que sunt ad
unumquoque non cognoscere unumquoque sine autem differentiis non est unum
quoque scire. a quo enim non differt idem esse huic a quo autem differt al
terum ad hoc. Primum quod igitur hoc falsum est. non enim secundum om
nem diuinam alterum est. multe enim sunt diuine in eadem specie
sed non secundum substantiam neque per se. Postea si accipiant opposita
et secundum diuinam et cum omne incidat huic aut inde et accipiat in altero
quod queritur esse. et hoc cognoscit nihil differt scire aut nesci

Liber Secundus

re in quibuscumque predicatur de alijs differre manifestū ē qm̄
si sic vadens veniat in hoc quorū non amplius est dīa babe
bit rationem substantie. Omne autem incidere in diuisionem
si sint opposita quibus nihil interest non est repetitio. Necesse
enim est omne in altero iporum esse si qdem ipius differētia est
Ad probandū autem terminū per diuisiones tria oportet cō
iuncturari accipientem predicantia in eo quod qd est. et hoc or
dinare quid primum aut scdm. et qm̄ hec sunt. Est aut̄ horum
vnum primū per id quod possumus. sicut ad accidens collige
re qm̄ est. et per genus probare. Ordinare autem sicut oportet
si primum accipiat. hoc autem erit si primum accipiatur quod
omnibus inheret illi autem non om̄ia. necesse est em̄ aliquod
esse huiusmodi accepto autem hoc erit idem in omnibus infe
rioribus modis. Scdm̄ autem aliorum primū erit et tertiū ha
bentiū remoto autem quod est sursum continuū aliorū primū
erit similiter autem est et in alijs. Quia autem omnia hec sunt ma
nifestum est ex hoc quod recipimus primū qdem fm̄ diuisio
nem qm̄ omne est aut hoc aut illud. Est autem et itez totius

Posteriorū Fo. CLXXIX

diſſa a toto nil diſſerre ſpetie amplius hoc. Maniſeſtuꝝ enī
eſt qm̄ neqꝫ plus hoc opponitur om̄ia em̄ in eo qđ qđ eſt accē
piuntur horū neqꝫ deficere nibīl aut em̄ genus aut diſſa vtiqꝫ
eſſet. Genus qđem igitur eſt p̄lmū et cū differentijs p̄ius ac
ceptū eſt diſſe aut oēs continent. non em̄ amplius ſunt vltima
ſpetie em̄ diſſerret et vltimū hoc aut ē dictū et nō diſſerre. Que
rere aut oportet intendere in ſilia et in diſſa P̄lmū qđez oīa
idem hūt poſtea itez in alteris que in codē qđem gñe ſunt in
illis ſunt aut ſp̄is qđem idem ſpetie. illoꝝ aut alteri. Cū autez
in his accēpiatur qđem babeant om̄ia idē et in alijs ſilr In ac
ceptis iterū ſilr intendendū ſi qđem ſit quouſqꝫ in vnā pueniāt
rōem hec aut erit diſſinitio. Si ſo nō vadit in vnā ſz in duas
aut plures maniſeſtum qꝫ vtiqꝫ nō eſt vnū aliqđ quod querit
ſed plura. Ut cū dico ſi qđ eſt magnanimitas querimus inten
dendū ē in quosdā magnanimos quos ſcīmꝫ qꝫ babeant vnū
oēs in quātū ſūt b̄mōi vt magnanīꝫ alciptades eſt. aut achilles
aut ayax qđ vnū oēs hūt. nō tolerare inſuriā b̄ic qđem diſſimica
nis ille vero inſanſuit b̄ic aut interfecit ſeipm. Iterū idē eſt in

Libec Secundus

alteris vt in lyfandro et focrate fi iam indifferentes prosperis
rati et improfperitati bec duo accipiens intendendo quid ides
commune habēt. aut impaffibilitas que eft circa fortunas. aut
non tolerantiam iniuriarum. Si vero nullum fit due fpecies
erunt utiq; magnitudinis. Semper enim eft omnis diffinitio
vniuerfalis non enim in quodam oculo dicit fanabile medicus
fed aut in omni aut in fpecie determinans. Facilius enim eft
fingulare diffinire q̃ vniuerfale vnde oportet ex fingularibus
in vniuerfalia ascendere nanq; equiuocationes latent magis
in vniuerfalibus q̃ in differentibus fpecie. Sicut in demon-
ftrationibus oportet fyllogifari effe fic et in terminis certū hoc
autem erit fi per ea (que fingulariter dicuntur) fit in vnoquo
q; genere diffiniri feperatim vt fimile non omne fed in coloris
bus et figuris et acutum quod in voce eft et fic neceffe ire el-
mentem ne equiuocatio contingat. Si autem neq; difputare
oportet in metaphoris neq; quecunq; dicuntur metaphoris.
difputare em̃ neceffe erit fine metaphoris.

¶ Utrū p viā diuisionis gñis p diūas possit venari ipm qđ qđ est pīo intellectu hui⁹ questiois more. Norandū est primo Postq̃ arīstoteles ostendit qualiter ipm qđ quid et ppter quid se habeant ad demonstratōem. Et cōsequēter ostendit quō utrūq; p̃t inuestigari Et primo ostēdit de qđ qđ est. Scđo de ppter quid est. et ostēdendo q̃lter inuestigat ipm qđ quid est primo ostendit qualia debēt esse ista que debent cōstituere diffinitōem significantem q̃ quid est. Scđo ostendit modum inuestigandi ipsum quod quid est et illa que diffinitōem constituūt. Ponit ergo aristoteles in primis hāc distinctōez de numero illorū que insunt diffinibili quedā excedunt ipm diffinibile et non gen⁹ ei⁹. vt bipes cōuenit hōi et est in plus q̃z hō qz conuenit alijs ab hōie. vt volatilibz. non tñ excedit gen⁹ hominis volatile em̃ continet sub aīali. om̃e em̃ volatile est aīal. et non ecōuerso. sic impar inest ternario et excedit ipm qz impar etiā repitur in qnario. Impar tñ non excedit gen⁹ ternarij vt numerū. Numer⁹ em̃ p̃dit cōf tā de pari q̃z de impari. Alia aut sunt que excedūt tā gen⁹ diffinibilis q̃z ipm diffinibile. vt ens inest hōi et excedit gen⁹ hōis tā p̃ p̃inquū q̃z remotū. Ens em̃ est transcendēs qđ est extra om̃e p̃dicā; mentū. Ponit ergo aristo. in textu duas regulas. Prima si accipiāt cor p̃dicata alicui⁹ diffinibilis nō se excedēt extra genus. quorum quodlibet in plus se hz q̃z diffinitū et om̃ia sūt equaliter. ex talibz p̃dicatis p̃stituūt dīo essentialis illa⁹ diffinibilis. p̃z qz illa p̃dicata numer⁹ impar vtrobiq; prim⁹ faciāt dīoem ternarij cū oīa sūt cōuertūtur cū ternario et quodlibet per se ē cōi⁹ ternario. Ternari⁹ ergo ē numer⁹ impar vtrobiq; p̃mus p qua dīoe intelligēda. Sciēdū s̃m Egidij. Numer⁹ dī prim⁹ dupl'r vt etiā dictū est aliquāliter ante. Uno mō p̃mitate cōpositōis et sic ternari⁹ dicit prim⁹ numerus qz null⁹ numer⁹ et p̃iunct⁹ alteri ternariū. sic etiā duo est numer⁹ p̃m⁹ qz non cōponit ex numeris. et hi numeri dicuntur incōpositi binarij us em̃ est ex vnitāte et vnitāte. et vnitāte nō est numer⁹ sed p̃ncipiū numeri. Sicut ternari⁹ est ex binario et vnitāte. et vnitāte nō est numerus sed oēs alij numeri dicunt p̃positi. Scđo numer⁹ dī p̃m⁹ p̃mitate mēsuratōis qz nō mēsurat alio nūero. et sic oīs numer⁹ impar dī prim⁹ qz mēsurat vnitāte. ternari⁹ ergo ē numer⁹ impar ambobz mōis prim⁹. Scđa regula quā aristo. ponit ē ista si accipit p̃m⁹ gen⁹ et p̃p̃ia diūa essentialis illa p̃stituūt dīoem essentialē ipsius diffinibilis. p̃z qz sicut in natura suba rei est ex materia et forma. sic etiā dīo rei est ex gñe qđ hz p̃portōem materie. et ex diūa que habet p̃portōem forme. p̃hice em̃ vt dicit Egidij⁹ res est ex materia

Liber Secundus

et forma, logice vero ex genere et differentia.

Notandum est secundo Aristoteli

quod postquam posuit regulas et artem investigandi diffinitionem subiecti. Jam primum ostendit modum procedendi in illa arte. Et ostendit primum quod ad inuestigandam diuisionem alicuius diffinitionis utilis est diuisionis non illationis sed collectiue. per quod per diuisionem colliguntur particule in diffinitione rei ponende sicut per et aristotilem secundo de anima ubi aristoteles volens inuestigare diuisionem anime, ponit sex diuisiones quarum tres tenent se ex parte corporis et tres ex parte anime quibus particulis collectis. Aristoteles concludit quod anima est actus corporis organici phisici vitam habentis in potentia. ostendit etiam aristoteles, in tertio secundo quod particule ponende in diffinitione rei ponende sunt secundum ordinem essentialis predicamentalis. Ita quod primum ponitur genus, deinde diuisio colorum, ultimo vero diuisio specifica. quod si hoc non seruaretur diuisionis non valeret. bene enim homo diffinitur homo est animal mansuetum bipes, sed male diffinitur homo est animal brutum pes mansuetum. Mansuetum enim actus immediatus animalis, et bipes est actus immediatus mansueti motus actus iungitur sue potentie. Tercio aristoteles ostendit quod diffinitum non scitur per diuisionem si relinquitur aliquod diuisionis inter genus et speciem diffinibile. per quod diuisionis essentialis nullam relinquit diuisionem inter genus et speciem diffinibile. quod si aliquam relinqueret aut non puerteret cum diffinito. aut diuisio posita in diuisione non esset actus proprius generis quod est finis, verbi gratia. si animal diffinitur per totum pennatum et diuisum penitus. non est verum hec diuisionis ad scientiam entium diffinitionis per diuisionem. quod animal non totaliter euacuatur per illam diuisionem quod datur animal quod non est totum pennatum, nec diuisum pennis ut homo bos. Unde aristoteles per animal totum pennatum intelligit animal quod habet solum unam penam in ala ut vespertilio et hoc apud Thomam in commento dicitur totaliter quod habet totas alas integras et continuas, sed per animal diuisum pennis intelligit animal quod habet plures penas in ala sicut est ala accipitris corui. Primum ergo animal diuiditur in gressibile pennatum et volatile. Deinde pennatum diuiditur in totum pennatum et diuisum penitus. Ultimo ostendit aristoteles, quod in diuisione sunt accipienda predicata in quod finis magis et minus conuenientia rotas naturam diffinitionis. per quod hec tria necessario requiruntur ad omnem diuisionem, seruatis enim illis nihil superflui nec diminuti ponitur in diuisione.

Notandum est tertio Quod post

quam aristoteles docuit artem investigandi diuisionem ipsius subiecti. Jam datur artem inuestigandi diuisionem ipsius passionis, et ponit talem regulam. Si aliquod passio competet vel puenit pluribus dissimiliter tunc accipiantur illa conuenientia dissimilia et videatur utrum concurrat in aliquam rationem illis conuenientem vel non si sic tunc

talis passio diffinīda est p rōem illā cōem Si nō tūc illa passio non est p̄prie vna nec p̄prie sibi correspondet aliq̄ vna dīo nisi forte equos ce. verbīgia. Alpiades Achilles Byax vel fm alios lysander socrates fuerūt quinqz hōies quibz cōpetebat vna passio magnanimitas qz cōs illi dicti sunt magnanīmī. sed nō eodē mō qz achilles alpicia des et ayax cōueniūt in hoc cōi scz nō posse tollerare iniurias Alpiades em̄ dimicauit p̄pter vindictā et achilles insaniuit. ayax vero seipm̄ interfecit qz nō potuerūt se vindicare Alij vero duo scz lysander et socrates in aliis cōi p̄uenerūt scz posse tollerare iniurias. quia de iniurijs nō curauerūt sed semp̄ eq̄nimit̄er se habuerūt ad cōem fortunā siue p̄sperā siue aduersam. videat̄ ergo si hec duo cōia scilicet tollerātia et intollerātia in quibz illi qnqz dissimiliter cōueniūt p̄currāt in aliquā vnā rōez vl̄ n̄ si p̄mū magnimitas p̄ illas diffinīē si n̄ tūc magnimitas n̄ diffinīē aliq̄ vna dīoe nec magnimitas ē aliq̄ vna sp̄s nec vna passio. Pro intelligētia hui⁹ regle ⁊ exēpli Sciēdū qz tollerātia et intollerātia iniurie p̄uēt ex eadē cā ex eo qz aliq̄s se reputat dignū magnis. ⁊ qz cupit honorē et gl̄iaz. et sic n̄ p̄ sustinere iniurias. Alij aut̄ reputās se dignū magnis. n̄ curat de gl̄ia aut̄ iḡ nominia mūdi. et p̄ p̄ns facile tollerat iniurias. ¶ Sequit̄ ex dictis correlarie qz magnanimitas ē vna passio ⁊ ē vna dīoe diffinibit̄. Nā magnanīm⁹ ē ille q̄ reputat se dignū magnis. et magnimitas ē vīrus q̄ q̄s reputat se dignū magnis. ¶ Sequit̄ correlarie qz tollerātia ⁊ intollerātia iniurie sūt passiōes oppositē p̄currētes in vnā rōez cōez q̄ est putatio excelsē dignitatis. pl⁹ tñ participat de magnimitate ille q̄ p̄t tollerare iniurias et q̄ despiciūt gl̄iam mūdi et honorē q̄z ille q̄ nō p̄t sustinere iniurias. Un̄ et vera fides docet spernere honorem mūdi. et tollerare iniurias et non se vindicare.

Notandum est quarto et vlti

mo. ¶ Postqz aristotiles docuit regulā de diffinītiōe passionis inuestigāda. Nūc p̄n̄r p̄bat qz talis modus inuestigandi diffinitionem passionis est sufficiens et cōueniens et p̄bat p̄mo sic. Ista inuestigatio est bona et cōueniens que terminat̄ ad vl̄e. sed hec inuestigatio terminat̄ ad vl̄e igitur est bona et p̄ueniens. Maior patet qz nihil diffinīē nisi vl̄e. Medicus em̄ diffinīens sanūz non diffinīē sanum vel est in isto oculo. vel in isto pede. sed in cō. Minor est nota. qz talis diffinītiō ostendit quid vl̄e in quo plura conueniūt. modo vl̄e dicit quid cōe pluribz. Scdō aristotiles arguit sic. Ista inuestigatio ē bona et p̄ueniens q̄ faciliōi mō p̄cedit. sed hec ē h̄mōi. igit̄. Maior est

Libec Becundus

nota qz nostra doctria ē ex faciliōibz. Mīnor qz facili⁹ est diffinire
singulare q̄z vlt ppter h qz in vltibus latēt multe equocatōes. Un̄ et
bz. vij. phicozū In gñe latēt multe equocatōes et pmo phicozū dyfē
est quoddā totū multa cōprehēdēs ¶ Sequit̄ correlative q̄ aristō. hic
p singulare nō intelligit singulare indiuiduū qz tale nō ē scibile nec
diffinibile. sed p singulare intelligit min⁹ cōe respectu magis cōis.
et sic spēs ē singulare respectu gñis. Tercio arguit aristō. sic Illa in
uestigatio ē bona et pueniēs que certiori mō pcedit. sed ista ē b̄mō
igit̄. Maior est nota qz et ppter mathematica ē potissima sciētiarū
vt dictū est in pmo huius qz certiori mō pcedit. Mīnor pz qz sicut
in dēmiatiōibz oportet aliqd fieri notū p sensum. Principia em̄ re
ducunt ad sensūz via expientie et memorie Ita in diffinitiōibz opor
tet aliqd fieri notū p sensum. sensus ē fundamētū ois scie z pgnitiō
nis. Istis notabilibz sic stantibz est

Ista Conclusio respōsalis Di

uisio gñis p dñas ē utilis ad inuestigandūz ipm qz qd est nō tñ ad
demonstrādū ipm. pbat̄ pma ps p̄clōis Ad dioez alicui⁹ rei bñdaz
requirit̄ p̄tū gen⁹ et dñā p̄ima cū diffinitio pvertibil⁹. sed ista duo
accipiunt̄ et inq̄runt̄ via diuisiōis. ergo diuissio gñis in spēs ē utilis
ad dioem inq̄rendā. Sed sc̄ba ps p̄clōis p̄bata est ante. Dio em̄ nō
est dēmiabilis de suo diffinito via diuisiōis. licet p viā diuisiōis in
quirunt̄ mēbra et particule in dioe ponende.

Arguit̄ pmo. Dī qd non p̄t pgnosci de aliquo. igit̄ via diuissua
nō est utilis ad hoc. Añs pbat̄ si qd qd pgnosceret̄ de aliquo
sequeret̄ qz cognoscēdo alicui⁹ rei qd qd ē. pgnoscerem⁹ oia alia eni
tia distincta z dñā ab illo Mō hoc ē impossibile. pbat̄ seq̄la qz si de
bem⁹ aliqd p̄fecte cognoscere oportet nos scire qd sit illa res. et s̄lt̄
oportet cognoscere quō q̄libet res differat ab alia. et per p̄ns pgnita
aliq̄ re cognoscerent̄ om̄ia alia ab illa re distincta. ¶ Dico v̄z argu
mētū pcludit qz pgnita qd qd est alicui⁹ rei. nō oportet noscere oia
dñā ab eo in sp̄ali. sed sufficit in gñali. vt cū cognosco hōiez cognos
co in generali om̄ia dñā ab hōie.

Arguit̄ sc̄do. Diuissio nō ē util̄ ad inuestigādū qd qd ē. igit̄ pbat̄
petitio p̄ncipij nō ē util̄ ad modū sciētificū. sed ad ipm qd qd ē
inuestigādum requirit̄ modus sciētificus. igit̄ maior quia petitio
p̄ncipij impedit sciētiam quia nihil pbat̄ que tamē p̄batio requirit̄
ad scias. Mīnor pz ex dictis. ¶ Dico verū argumētū pcludit qz diu
issio nō est util̄ ad quod qd est inuestigādū simpliciter. qz ipsūm des

Posteriorū Fo. CLXXXII

monstraret p̄ dīem, sed p̄ tanto q̄ p̄ diuisionē inquirīt genus p̄o-
rimū et dīnā cōuertibilis que ingreditur dīoem rei.

Arguitur tertio. Ex processu aristotelis sequit̄ q̄ aīal gressibile
bipes non esset dīo hōis, qđ est p̄tra Aristotellē p̄mo topicorū.
vñ, topicorū, et in multis locis p̄ sequela q̄ bipes non est dīnā p̄
p̄ia hōis, cōuenit em̄ multis brutis et tamē bipes vīa diuisionis in-
quiritur. ¶ Hoc argumentū soluit Paulus de venerijs et dicit q̄ si
bipes accipit vt dīnā essentialis hōis, tunc hec p̄dicta diuissio bo-
na est, si aut accipit bipes vt est dīnā cōis conueniēs homīni et bru-
tis aliquibus, tunc hec dīo nō est bona, sed deberet sic dīci, homo est
animal gressibile bipes non alacū.

Arguitur quarto. Non est facili⁹ diffinire singulare q̄ vñ, igit̄
p̄batur q̄ singulare nō est diffinibile, p̄batur q̄ nihil diffinit̄
nisi species, mō singulare nō est spēs. Maior est Boet. in libro diffi-
nitionū. Minor p̄ quia singulare et vñ sunt opposita, vt dicit p̄u-
mo hui⁹ et etiā singulare non est scibile sed diffinibile est scibile sin-
gularia em̄ relinquēda sunt ab arte dicit porphiri⁹. ¶ Dico verū ar-
gumentū cōcluderet si p̄ singulare intelligerēt singulare qđ est indē-
uiduū, sed p̄ singulare intelligit̄ minus cōe quo mō spēs est singulari-
re respectu generis. ¶ Sequit̄ correlarie p̄mo q̄ dīo subiecti cōtra-
rio mō inuestigat̄ respectu dīois īptus passionis, p̄ q̄ dīo subiecti
inuestigat̄ vīa cōpositiōis, descendēdo a magis cōi ad minus cōe, sed
dīo passionis inuestigat̄ ascendēdo vīa resolutiōis resoluēdo a min⁹
cōi ad magis cōe. ¶ Sequit̄ correlarie scđo q̄ nulla dīo d̄z dari per
metaphorā p̄ q̄ metaphorā est quedā equiuocatio mō dīo nō ē dan-
da p̄ equiuoca, etiā dīo d̄z esse mediū in deminutiōe, metaphorā autē
est ex contingentib⁹ et dubijs, 7 ergo dīo nō est dāda p̄ metaphorā
¶ Sequit̄ correlarie tertio q̄ hec dīo nō valet hō est arbor versa p̄
quia hō dicit̄ arbor fm metaphorā et similitudinē.

Ut babeamus autem, posita eligere oportet decisiones et di-
uisiones Sic autem eligere subiectum genus cōmune omniū
um consimilium vt si animalia sunt que considerantur qualia
omni animalī insunt Acceptis autem his reliquorum omniū

Liber Secundus

qualia inherere. ut si hic est aulus qualia inherereant omni auli. &
sic semper proximo Manifestum enim et quoniam habebimus
tam dicere propter quid insunt inherencia his que sunt sub com
muni. ut propter quid homini aut equo insunt sit autem animal
in quo a. b. autem inherencia omni animali. In quibus autem sunt c.
d. e. sint quedam animalia. manifestum igitur est propter quod est b. in d.
propter a. cum similiter et in alijs et semper in alijs deorsum eadem ra
tione. Hunc quidem igitur secundum ea que assignantur communia nomina
dicimus Oportet autem non hoc solum considerare. sed et si alijs
aliquod accipitur commune accipientes si alijs hoc inhercat
et qualia hec sequantur ut cornua habentia habere ventres latos
non utrobique dentes esse Iterum cornua habere quedam sequitur
manifestum enim est propter quid est in illis est quod dicitur propter id quod
sint quod cornua habent Amplius alius modus est secundum anna
logum eligere unum idem non est accipere quod oportet vocare seu
pion et spinam et os. sunt autem que sequuntur et hec tanquam natura
una huiusmodi existente Eadem autem proposita sunt que quidem
idem modum habent Amplius ut quoniam omnia contrarium stat? bo

Posteriorū Fo. CLXXXIII

rū aut quedā gñe sunt eadē quęcunq; hñt dñas ex quo alioz
aut aliter sunt vt ppter qđ ebon aut ppter qđ forma apparet
et propter quid iris. om̃ia em̃ bec vnū ppositū sūt gñe. om̃ia
em̃ repçussio sunt sed spetie altera. Alia aut exeo qđ mediū qđ
dem sub alterū differunt ppositorum vt propter quid nllus fi
niente mense magis fluit propter id qđ vernior est finis men
sis ppter quid autem est vernior finis mensis. ppter id qđ luna
deficit. bec quidem primum sic se habent adinuicem. De cau
sa autem et cuius est causa dubitabit aliquis nunquid et cum
causatum est et causa est. vt si folia fluunt aut deficit luna. et
causa deficiēdi et folia cadēdi erūt vt si hui⁹ est lata habere fo
lia. deficiēdi aut terrā esse in medio Si em̃ nō alia aliq̃ erit
eā ipsorū siue cū causa sit fil et causatū est. vt si in medio ē terra
deficit aut si latū foliū est folia fluūt. si aut sic ē simul itaq; erūt.
Et si demōstrentur per altera. sic em̃ folium fluere in quo a. la
tū aut foliū in quo b. vitis vero in quo ē c. si aut in b est a om̃e
em̃ latū foliū folio fluit. in c. aut b. om̃is vitis est hñs latum fo
lium in c igitur a. om̃is em̃ vitis folio fluit. causa autem est. b
RPR ij

medii. Sed quoniam latius folijs vitis sit est propter id quod folio fluit demonstrare Sic enim d quidem latius folium est aut folio quidem fluere vitis vero in quo 3 in 3. igitur est et quod est folio fluit Omnis enim vitis in e aut d omne enim fluens folio latius bene est folium. Omnis enim itaque vitis latius habens est folium causa autem est folio fluere Si autem non contingit causas esse adinuicem. causa enim prius est eo cuius est causa Et deficiendi quidem causa est terram esse in medio non est causa deficere Si igitur quidem per causam est demonstratio propter quod est si vero non per causam proprius. quia quoniam in medio est cognouit propter quid autem non Quia autem non deficere causa sit in medio esse. sed hoc deficiendi causa manifestum est In ratione enim deficiendi est quod est in medio quare manifestum est quod per hoc illud cognoscitur. sed non hoc per illud Aut contingit unus plures causas esse et namque si est idem de primis pluribus predicari. sit a. in b. primo esse et in c alio primo. et hoc sit in d et c. in e. c. vitis a in d. et e causa autem est in d quidem b. in c. autem c. quare cuius causa sit necesse est rem esse. sed res cum sit non necesse est quidem quod sit causa cau

Posteriorū Fo. CLXXIII

Sam quidem necesse est esse. non tamen omnem Aut si semper
est vniuersale ppositum ppositū et causa quidem totū est. et cu
sus ē causa vniuersaliter vt folio fluere in toto quodaz deter
minatū est. et si species ipsius sint et vniuersaliter igit aut plā
tis aut buiusmodi plantis. quare medium equale oportet esse
in his et cuius est causa et conuerſi vt propter quid arboris
folio fluunt Si ergo propter densitatem humidī sui folio flu
it arborū oportet esse densitatē. si vero densitas est non in qua
libet. sed in arbore folio fluente Utrum autem contingit non
eandem causam eiusdem in omnibus esse sed alteram aut non
Aut si quidem per se demonstretur aut non. sed scōm signū aut
accidens non potest autem esse ratio enim vltimi medium. si
vero non sic est contingit Est autem et cuius causam in quo
considerare scōm accidens. non tamen videntur pposita esse
si autem non similiter se habebit medium si quidem equiuocū
et equiuocum medium est si vero sicut in genere sic similiter se
habebit vt propter quid cōmutabiliter est analogum. Alia
enim est causa in numeris et in lineis et eadem inquantū autē
Rkij

Liber Secundus

linea est non eadem est inquantū autem habens augmenta bu-
tus eadem sicut in omnibus Similem autē esse colorem colori
et figuram figure aliam cām esse. equocum enī est simile in om-
nibus hoc qđem est fortassis scđm analogiam habere latera
equalia et equales angulos In coloribus autē vnū sensum esse
aut aliquod aliud huiusmodi. scđm autem analogiam eiusdē
sunt et medium se habet scđm analogiam Habet autem sic cō-
sequi causam adinversum et cu⁹ est. est causa et in quo est causa
Unumquodq; quidem accipiens et cuius est causa. et causa in
plus est. vt in quatuor equales qui sunt extra in plus sunt q̃
in triangulis aut quadrangulis. in omnibus autem et in equa-
libus. quecunq; enim quatuor rectis equales que sunt extra
et medium similiter est. est autem medium ratio primi termini
ex quo omnes scientie sunt per diffinitiones vt folio fluere si-
militer sequitur vitem et excellit ficum. sed nō omnia sed equa-
lium est Si vero accipiat aliquis primum medium ratio sua-
endi solum est erit enim primum quidem quod in altera me-
dium quoniam huius sūt omnia sit huius medium quoniam

Posteriorū Fo. CLXXXV

succus densatur aut aliqd bmoī. Quid aut est folio fluere de
fari incontactū seminis succum In figuris aut sic assignabit
querentibus consecutōem esse et cuius est causa Sit em̄ a qui
dem in b. omī b aut in vnoquoq; eorum que sunt d b quidem
vniuersaliter utiq; in ipsis erit d Hoc aut dico vteq; nō con
uertitur. omīa aut puerunt et excedunt In ipsis igit esse causa
īpius a b est. oportet itaq; a in plus q̄ b. extendi. si vero non
quid magis erit causa hoc illius Si ergo in omnib⁹ e est a erit
aliquod vnum illa omīa aliud a b. si enim nō q̄o erit discere
quoniam in quo est e. sit a omni. in quo autem a non omni sit
e propter quod enim erit aliqua causa. ut a. sit in omnib⁹ e si
itaq; que sunt d. erunt aliquod vnus considerari oportet et sic
e. Contingit igitur et plures causas esse eiusdem. sed non
eiusdem specie ut longe vite esse quadrupedia causa est non
habere coleram volatilia autem sicca esse aut aliqua alia. Si
autem in arbomo non statim veniunt non solum vnum medi
um est. sed plura et cause plures sunt et qualis est causa medso
rū que ad vniuersale p̄ia est. aut q̄ ad singulare singularissimū

Liber Secundus

Manifestū igitur est magis proxime vnicuique proxima ē causa. primus q̄dem sub vniuersali esse bec est causa. vt in d quod est c ipsius. b causa est. in d q̄dem igitur esse c causa est ipsius a in c. aut a b in hoc autem eadem est De syllogismo et demōstratione quid vnūquodq̄ sit et q̄o sit manifestū est. Similiter

liter aut et de scientia demonstratiua idem em̄ est.

¶ Alterū pluriū conclusionū ppositarū possit esse inediū ppter qd pro intelligētia huius questionis more. Notandū est primo qd postq̄ aristoteles dedit artē et modū inuestigandi ipm qd qd est tā subiecti q̄ passionis. Itē p̄r tradit artē inuestigandi ipm ppter qd. Ars em̄ inuestigandi ipm qd et ppter qd est silis. Conueniūt em̄ in eodē subiecto quid et ppter quid. Et docet aristoteles tribz modis inuestigare ipm ppter quid pmo resoluēdo in aliq̄ cōe vniuocū et nominatū sc̄do resoluēdo in aliq̄ cōe vniuocū sed innominatū. tertio resoluēdo in aliq̄ cōe analogū qd tñ est vnū fm pporōez. et hī modi dicētur ordine suo in notabilibz. Quantū ad primū aristoteles pōit hāc regulā. Si fuerit aliq̄ subiectū diuidendū et subdiuidendū tunc p ipm tanq̄ p mediū et ppter qd. passio sua est demonstrabilis particulariter de quolibet suozū diuidentiū et p quodlibet diuidentiū de quolibet suozum subdiuidentiū sc̄dm ordinem p̄dicamentālē. hanc regulā aristoteles tripl'r declarat pmo in subiecto nominato. vt aīal diuidit in terrestre aquaticū et volatile. Deinde volatile diuidit in totū pennatū et diuisum pennis. Itē diuisum pennis diuidit in galinā frundinē et alias aues tūc passiones animalis q̄ sunt somn⁹ vigilia dormitio que pueniūt aīali. pmo demonstrant inesse omnibz illis particulariter. et sc̄do volatile em̄ dormit aut vigilat. animal diuisum pennis dormit vel vigilat. Sil'r gallina frūdo et quodlibet aīal aut dormit aut vigilat Sc̄do aristoteles declarat hanc regulā qū subiectū est innominatū hīs plures partes subiectas vt aīal habens cornua est quoddā subiectū innominatū simplici et vno nōte et hz multas ptes subiectiuas vt ceruus bos. mō passio animal nō habētis cornua est non hīc dentes in mādibula supiori et hīc duos

Posteriorū Fo. CLXXXVI

ventres. quilibet ergo istarū passionū etiā ē demiābilis de ceruo bo
ue et alijs aialibz cornua habētibz ex pñti. Ceru? em̄ nō hz dentes
in mandibula supiori siltz bos. ¶ Sequit̄ correlative qd rō qre aialia
habentia cornua nō hñt dētes in mādibula supiori ē ex defectu ma
terie Materia em̄ que deberet puerit̄ in dentes supiores puerit̄ in
cornua. que natura dedit eis in defensionē. ¶ Seq̄ correlative sc̄do
qd habere duos ventres in certis aialibz est ex necessitate finis. ex
quo em̄ talia aialia nō hñt dētes in mandibula supiori. nō pñt vna
vice bene masticare cibū. Ideo natura puidit eis devno stomacho
ad mollificandū cibū. et aliū ad digerendū et hec aialia que habent
duos vētres dñr rumiare Prio em̄ incōplete masticāt cibūz sic mit
tūt cibū in stomachū vt mollificēt cibū Deñ cibū itezad os mittūt
et ibi bñ masticāt ⁊ cibū bñ masticatū mittūt. ad fm stomachuz et
rūc ibi digerit̄ et in subaz eoz puerit̄ Tercio aristo. oñdit illā regu
lā qñ mediū est analogū hñs pres subiectivas ⁊ curretes in illō ana
logū tanq̄ in naturā generificā vel speciuocā vt durz cuius partes
subiective sunt os spine et septon. qbz inest hec passio cooperiri car
nibz p duritiē tanq̄ p cām. licet nō tanq̄ p mediū tūc hec passio den
mōstrat̄ de quolibet illozū triū. Hoc mō om̄e hñs os ē coopitū car
nibz. sed hō hz os ergo hō est coopitus carnibz. Itē om̄e hñs spinam
est coopitū carnibz. sed piscis est hñs spinā. igit̄ piscis est coopitus car
nibz. Itē om̄e hñs septon est coopitū carnibz. sed vermis ē hñs sepiō
igit̄ vermis est coopitus carnibz. vñ septon est durities vermis suz
stentans carnē ei? sicut spina est durities sustentās carnē in piscibz
et os in hōibz vel alijs aialibz. ¶ Seq̄ correlative qd durities inest
istis tribz fm pus et posteri? hoc est fm analogiā. Analoguz em̄ est
qd dicit̄ fm pus et posteri? pmo ergo durities puenit ossi. sc̄do spie.
tertio cōuenit septoni.

Notanduz est secūdo Aristoti

les oñdit in textu qd plura pbleumata pueniūt in idē mediū mare.
rialiter tñ diuersarū rōnū formatr. vt si qñt ppter qd est os in aiali
bus spina in piscibz et septon in vermibz. Rñdet̄ qd ppter sustētare
mollitiē carnis. siltz si qñt qre ē echō iris ⁊ imago in speclo. Rñdet̄
qd ppter reflectōez nō tñ eadē rōne Echo em̄ fit ppter reflectōez soni
rōe alicui? obstaculi sonū pñmū repellēt? vt oñdit sc̄do de aia. Iris
aut̄ fit ppter reflectōez radiop. sol̄ incidētū in nubē roridam vt oñ
dit̄ tertio metheorop. et in tertia pre p̄spectie cōis sz ymago appet
in speculo ppter reflectōem colorū a re visibili in speculo. aristo etiā
oñdit qd plura ppleumata vel p̄lōes pñt habere plura media sub: ⁊

Liber Secundus

dinata. vt si queritur ppter quid nilus fluit magis et inundat in No-
ne mensis. Respondet q tunc mensis est magis pluuiosus mō in-
undatio fit ex pluuijs. Huic questionī subordinat alia questio ppter
quid mensis in fine est plus pluuiosus. Respondet q tunc deficit
luna. Pro quo notandū vt astrologi et maxime Albumasar dicit q
ante finem mensis sole existente in oppositōe cū luna. eleuant vapo-
res qui partim resoluunt et partim rarefiunt et caliditate solis. cū
aut luna deficit sol est in p̄mōde eius. calor ppter p̄sentiam lune q
naturaliter ē frigida & sol impedit ne possit p̄sumere vapores ele-
uatos et sic ppter frigiditatem lune vapores p̄densant et graue fiūt
ex qbus generantur nubes et pluue facientes nilum abundare et
magis fluere.

Notandum est tertio Aristoteli

les p̄sequēter ostendit in tertio quō causa et effectus se p̄sequuntur
et quō non. et ostendit primo q effectus hñs plures causas eque p̄-
mo non p̄uenit cū vna illarū sed cū ambabo vt vituperabile proce-
dit ex abundantia et defectu tanq̄ ex causis suis eque primo. qz nō
pus ex vna q̄ ex alia. et non conuertit cū aliqua illarū qz licet bene
sequit iste est abundās qz p̄dignus ergo est vitupabilis. tamen nō se-
quitur iste est vitupabilis ergo est abundās sic etiā bene sequit iste
est deficiens in liberalitate vt auar⁹ ergo est vitupabilis. tamen nō
sequitur iste est vitupabilis ergo est deficiens vel abundās. Sic si-
militer habere longā vitā est effectus duarū causarū. eque primo sc̄z
non habere colerā in quadrupedibus. et e sicce nature in volatilibus
ex illo tamē effectū non sequit aliqua istarū causarū licet sequitur
ex qualibet illarū vt bene sequit hoc non habet colerā in q̄drupedi-
bus q̄ est lōge vite vt in ceruo et habens siccitatem in suba est lōge
vite vt in accipitre tñ non sequit ecōuerso diuissim est longa vita er-
go caret colera nec sequit est longa vita ergo h̄z siccitatē in natura.
sed bene sequit est longa vita ergo est carentia colere vel siccitas in
suba. Secūdo aristoteles ostendit q causa et effectus seinuicem inse-
runt. sicut vlr et adequate sumunt. vt interpositio terre inter solem et
lunā et eclipsis se inserunt et vnū sequit ad aliud. sicut folio fluere et
humorē esse depressatū in arbore in certo gñe plantarū vt in vite vlr
alia certa planta. qñ em̄ aduenit frigus tpe autūni tñ humor q̄ fuit
in folijs p̄densatur ppter frigus et pellit versus radices et postq̄
humor derelinquit folia tunc folia cadunt.

Notandum est quarto et vltimo

Posteriorū Fo. CLXXXVII

timo. Quia aristoteles pñr oñdit qd ad vnitate effect⁹ p se sequit⁹ vnitas
causē p se. sed nō p actiō. p3 qz idē effect⁹ nō pñt hñe plures cās p
se. vt p3 de eclipsi q h3 interpositiōez terre inter solē et lunā. sed qvni
us rei sūt plures causē p acciōs p3 qz dom⁹ h3 plures cās qz domifi
catoriē albū musicū ponēdo q domificatori sit alb⁹ et music⁹ vt h la
tius declaraf. q. pñicoz. Scdo oñdit aristoteles qd licet effect⁹ et cā p
acciōs nō hñt se eodē mō tñ cā p se et effect⁹ pñlr sumūf. quo ad vni
uocatiōem equiuocatiōem et analogiā. pñmū p3 qz nō oportet q si al
bū vel musicū sit vniuocū equuocū vel analogū q ergo dom⁹ se ha
beat eodē mō. Sed q hoc sit vez q si cā ē vniuoca q etiā effect⁹ est
vniuoc⁹ et vni⁹ rōis p3 qz cōmutabilr pportōariē dictū ē in pñmo
est effect⁹ et passio pueniēs lineis numer⁹ tñb⁹ et corpib⁹ vniuoce
et cā silr ē vniuoca sc3 pportionabiliter augeri. sed q hoc sit verū q
cā et effect⁹ eodē mō se hñt fm equuocatiōez p3 qz similitudo ē effect⁹ eq
uocus pueniēs figuris et colorib⁹. similitudo em puenit figuris fm q
h3 latera pportionabilia et angulos equales vt duo quadrata dictū
tur equalia. S3 similitudo puenit colorib⁹ vt sūt immutabilius eiusde3
sensus. qz ergo effect⁹ isti sūt equoci et diuersariū ratiōnū p3 q cause
silr se hñt. sc3 q sine equoce et diuersariū ratiōnū. S3 q h sit vez sc3
q cā et effect⁹ silr se hñt fm analogiā. p3 qz ē cooperitū carnib⁹ vel su
stētare mollitiē carnis. ē effect⁹ analog⁹ cōperēs pmo ossi. scdo spine
et tertio sepiōni vt dictū est. Non em cōperit sepiōni nisi qz h3 similitu
dinē cū spina. nec cōperit spine nisi inquātū h3 similitudinē cū3 osse. sic
causa pñlr se h3 sc3 duritiē pmo em puenit ossi q3 spine et pñs spī
ne q3 sepiōni. Ista notabilib⁹ sic stantib⁹ est

Cōclusio respōsalis Plurium

pclusionū specie differentiū que tñ sunt vnū fm gen⁹ est idē mediū
ppter quid fm gen⁹ plura tñ pñt ēē fm spēm p3 pmo q pluriū con
clusionū spē dñz pñt ēē idē mediū fm gen⁹ p3 qz harū pclōnū hō insot
rar alin⁹ inspirat leo inspirat ē idē mediū fm gen⁹ sc3 hñe pulmonē
quia omne aīal hñs pulmonē respirat. Silr h3 pclōm ceru⁹ ē gñe
vite et aīla ē lōge vite anser ē lōge vite ē vnū mediū fm gen⁹ qz pñe
pamētū humor. S3 iste pclusiōes hñt plura media fm spēm. ceru⁹
em ē lōge vite qz caret colera. omē em quadrupes carēs colera
est longe vite. Quia aut aquila est lōge vite qz est sicce nature in suba
que non admittit facilē resolutiōem humidī radical. Nec Egidius

Arguitur pñmo plures pclusiones non hñt diuersa media. sc3
tur. pbat. Mediū in demiatōe d3 esse pñm sed idē non est

Liber

Secundus

plurū pluribz. Igitur plurū conclusionū nō est idem mediū. Maior quia dematiō est ex ppijs Minor qz ppiū est qd tm vni puenit. ¶ Di-
co verū argumentū cōcludit q vni? pclōis est tm vni mediū com-
pletū et p se et vlnatū tm plurū pclōm pnt ēē plura mediā scōm all
quā diuersitatē et rōez z spetiē vt pz de reflectōe in yride echōe z spe

Arguit scōdo. Plures pclōes nō hnt idē mediū ppter qd (culo.
igitur. pbatur. Omē mediū in demonstratiōe potissima bz se
sicut cā sz pclō bz sevt effectus sed ydemptificata causa etiā ydēpisti-
cant effectibz. ex quo causa z effectus dicunt relatiue. Concludit er-
go q plures conclusiones non hnt idē mediū.

Arguitur tertio. Idem mediū non est plurū conclusionū. pbat
mediū est principiū demonstratiōis sed diuersoz diuersa sunt
principia. vt dicitur primo de aia. Concluditur ergo q plurū z di-
uersarū conclusionū non est idem mediū. Maior est nota q medi-
um demonstratiōis sit principiū demonstratiōis.

Arguitur quarto. Idem solū facit idem. sed si mediū est vniū er-
idem non pōt esse causa plurū conclusionū concludit ergo q
plurū pclōm nō ē idē mediū. Maior ē aristo. scōdo d gnatōe Minor ē
nota. ¶ Nec argumēta soluit Paul⁹ de venetijs et dicit q plurū cō-
clusionum est idem mediū scōm gen⁹ non tm fm spēm oimodo. sed
fm diuersam rōem formalē. Verū ergo argumenta pcluderēt si idē
mediū fm eandē rōem formalē esset plurū pclusionum qd nō fit vt
declaratū est in notabilibz. quō plura ppleumata hnt idē mediū z
quō nō. ¶ Seqt correlative pmo. Passio cā et subiectū vlr sumpta cō-
uertunt ad inuicē. sed particulariter sumpta nō puertunt. pz qz risi-
bile hō et aīal rōnale cōuertunt. sed risibile socrates et aīal rōale nō
puertunt. risibile em nō pdicat de socrate. pmo et fm q ipm. qz non
omē risibile ē socrates. ¶ Seqt scōdo q passio hns plura subiecta spe-
cialia et plures cās particulares ē de quolibet illoz demia bilis per
cām spetiale vt ēē lōge vite ē qdā passio cōis hns plura subiecta spe-
cialia vt in volatilibz aqlā in qdrupedibz ceruū z cās particlares q
sūt carere colera in qdrupedibz. z ēē siccū in volatilibz. demiat g⁹ lō-
ga vita de ceruo. p b qd ē carere colera. sz de aqla p b qd ē ēē siccum
¶ Seqt correlative tertio q carere colera respectu cerui ē in pl⁹ sz re-
spectu qdrupedū q sūt lōge vite ē puertibile. sic silt ēē siccū respectu
aqlē ē in pl⁹. qz accipitri et puenit sz respectu volatiliuz qd puenit
lōga vita ē puertibile. ¶ Seqt correlative qto q ēē lōge vite nō ē effe-
ctus vnus spetiē. qz puenit a multis causis diuersaz spetiez licet
habeant eandē cām fm genus vt bīe ptemperamentū humorū.

Posteriorū Fo. CLXXXVIII

Et principēs aut quomodo sunt cognita principia et
quis est cognoscens habitus hinc est manifestū dubi-
tansibus quidem primū Quod quidem igitur non cōtingit
scire per demonstratōem nō cognoscentē prima principia imme-
diata dictū est prius Immediatorū aut cognitōem utrū eadem
est aut nō eadē dubitabit utiq; aliq; et utrū scientia utriq; aut
est aut nō est. aut huius quidem scientia. Illius vero alterū aliqđ
genus sit. et utrū cū non insint habitus fiant. aut cū insint late-
ant Si quidem igitur habem⁹ ipso incōueniens. pringit aut
et certissimas habitas cognitōes demonstrantē latere. Si aut
accepimus nō habentes prius itaq; qualiter cognoscim⁹ et ade-
discimus ex nō pēpistenti cognitōe. impossibile em̄ est sicut in
demonstratōe discimus. Manifestū igitur est qm̄ neq; habere
possibile est ignorantib⁹. et neq; nō habentib⁹ habitū fieri. Nec
esse itaq; habere est quandā quidem potentiā huius aut nō ha-
bere aut erit his honorabilior fm̄ certitudinē Quidē aut hoc
esse omnibus animalib⁹ habent aut naturalē potentiā iudica-
riā quā vocam⁹ sensum Cū aut insit sensus animalib⁹. In his
22116

Liber Secundus

autem non fit In quibuscunq; igitur nō fit aut omnino aut circa que non. non est in his cognitio ultra q̃ sentiunt In quibuscunq; autem est sentientibus habere vnūquodq; in anima Dulcis igitur factis hmoi iam dñia que du3 fit quare in his quandam est fieri rōem ex taliū memoria in alijs vero nō Ex sensu fit memoria sicut diximus ex memoria aut multoties facta experimentū. Dulce em̃ memorie experimentū est vnū nūero et experimento aut omni q̃escente in vli aia vno p̃ter multa. qđ cū in oibus vnū sit et idē illud est artis principiū et sciētie Sz quid circa gñatōem artis est si vero circa esse sciētie. necq; igitur determinati habitus Necq; ab alijs habitibus fiūt notioribus. sed a sensu et in machine euerfione vt vno em̃ stante alter stetit. postea alter quousq; in principiū veniat Anima at̃ cum hmoi sit qualiter possit pati hoc quod dictum est. Iterū dicamus stante em̃ vno indifferentiū p̃mū quidē vlc in anima est. Et nanq; sentire qđem singulare est sensus aut vlis est vt hōis non callie hōis Iterum in his statur et itur quousq; vtiq; impartibilia stent et vniuersalia. vt bui? animal quousq;

Posteriorū Fo. CLXXXIX

animal. Et in hoc similiter manifestū est qm̄ nobis prima in
ductione cognoscere necessariū est. et nāq; sic sensus vñ facit.
Qm̄ autē circa intelligentiā habituū qbus verū vel falsam dicit
mus. alij qdem semp veri sunt alij aut recipiunt falsitatē vt opō
nio et ratio Veri autē sunt semp sciētia et intellect⁹ et nīl ē scien
tie certius aliud genus q̄ intellect⁹ principiā demonstrationū
sunt notiora sciētia autē om̄is cū rōne est principiorū qdē scien
tia nō vtiq; erit Qm̄ autē nihil verius ptingit esse scientie q̄ in
tellectus Intellectus vtiq; erit principiorū ex his cōsideranti
bus et q̄ qdem demonstratōis principiū sit non demonstra
tio quare neq; scientie sciētia est. si igitur nīl aliud fm̄ scientiā
genus habemus vñ Intellectus vtiq; erit scientie principiū
et principiorū principijs hoc autem omne similiter se habet ad
omne genus rerum.

¶ Utrum cognitio primorū principiorū demonstratōis insit nobis a
natura Pro intellectuē questionis inote. Notandū est pmo. Postq̄
Aristo. determinauit de formali cognitōe cause ⁊ effect⁹. Itā hic p̄m
determinat de virtuali cognitōe cause ⁊ effect⁹. Quā em̄ ⁊ effectus h
est pmissus pprie et ppria p̄lō formaliter ⁊ subalter ingreditur de
monstratōem. de quib; aristoteles locut⁹ est in pmo. ⁊ in scdo locut⁹
est de medio demōstratōis qd̄ includit in premissis. Jam p̄sequenter
in fine determinat de dignitatib; que substantialiter demonstratōez
non ingrediunt. sed virtualiter tm̄. quomō scilicet nobis cognita sine
221 uij

Liber Secundus

et mouet aristotiles tres questiones Prima utrū pncipioꝝ immed
diatoꝝ sit eadē cognitio vel diuersa. Scda utrū pncipia et ipa p̄clō
p̄ sciam cognoscā. aut scia sit p̄clōis et intellect⁹ pncipioꝝ. Tertia
et vltima questio est hec. Utrū prima pncipia sint nobis innata et
lateāt nos. Aut eoz notitia sit a nobis successiue acquisita. Et pmo
aristotiles determinat tertiā questionē p cui⁹ solutio p̄mittit quas
dam suppositōes. Prima quelibet cognitio pncipioꝝ p̄suppōit ali
quā in nobis potētiā sensitiuā. p̄ q̄ notitia intellectiua p̄supponit
cognitiōem sensitiuā. cognitio aut pncipioꝝ est intellectiua. Unde
et dicitur. q̄ de anima nihil ē in intellectu nisi p̄us fuerit in sensu. et pmo
hui⁹ dictū est q̄ deficiente in nobis aliquo sensu a pncipio natiuita
tis necesse est deficere in nobis sciam de sensibilib⁹ illi⁹ sensus. Con
cludit q̄ notitia intellectiua p̄suppōit potētiā sensitiuā in nob q̄ co
gnitio sensitiua sit p potētiā sensitiuā. dico notāter in nob q̄ notitia in
lectiua intelligentiarū nō p̄supponit notitiā sensitiuā. Scda sup
positio notitia et cognitio pncipioꝝ est nobilior fm certitudine co
gnitione sensitiua. p̄ q̄ obiectū cognitōis pncipioꝝ est intelligibi
le sensitiue sensibile. Intelligibile est cert⁹ sensibili sicut incorrupti
bile est cert⁹ et firm⁹ corruptibili. Tertia suppositio potētiā sensi
tiua p̄sistens cognitōe pncipioꝝ repitur in omnib⁹ aialibus tam
rationalib⁹ q̄ irrationalib⁹ p̄ q̄ aial dicit⁹ aial p̄pter sensum tactus
vt dicit⁹ tertio de aia. Quarta suppositio potētiā sensitiua nō equali
ter repit⁹ in oib⁹ aialib⁹ q̄ in aliquib⁹ aialibus repitur potētiā sensi
tiua sine memoria vt p̄ in muscis. musca enī immemor p̄cussiois.
reuerit⁹ in locū vñ fuit p̄p̄ssa. tā enī diu musca sentit q̄ diu durat
immutatō sensus exterioris. Aliq̄ aut sensibilia in q̄b⁹ repit⁹ potētiā
sensitiua cū memoratiua. sed talia nō hñt rōem vt sunt aialia bruta p
fecta. In alijs aut repitur potētiā sensitiua cū memoratiua et rati
one vt in hoib⁹ qui inter se conferūt de his quoz hñt memoriā.

Notandū est secūdo Q. post

q̄ aristotiles p̄misit has suppos. Aristotiles pbat q̄tuor in textu. Prio q̄ ex
sensu sit memoria et ex memoria exp̄mētū. et pbat exēplariter. Nā
videndo h̄ reubarbaz curare et purgare colerā. in h̄ hōie partuari.
habeo memoriā et vidēs in alio reubarbaz facere idē. itēz. habeo d
illo memoriā. r̄cūs. Cū atq̄ fero has mēoratōes adinuicē p actū rōis
cōcludo hāc herbā et aliā cōsimilē esse purgatiuā colere. in isto et in
isto p̄sitr egrotante. P̄mo igit⁹ habet sensatio de reubarbaro q̄ est
purgatiu⁹ colere. Scdo habet memoria de sic sanat. T̄tio vero

habet experimentū de reubarbaro qđ est purgatiū colere. Scđo aristotiles pbat qđ ex expmēto fit vñ qđscđs in aia vnū pter multa. hoc pbat qđ habens expmētiā de igne qđ est calefactiuus. et de alio igne sñr et qđ non dat instantia facit illam vñm omīs ignis est ca: lesactiu⁹. et hñs expmētiā de socrate colerico qđ est iracund⁹. et de plarone colerico qđ est iracundus. neq; datur instantia ꝓcludit hāc ꝓceptōem et ꝓpōem vñm omīs coleric⁹ est iracund⁹. ꝓpter sangui: nis calidi succensionē. et hñs expmētiā qđ egritudo frigida curaf calido in multis qđ cōuerso egritudo calida curaf frigido in multis. facit hanc vñm. oīa pteraria pterarijs curant. ¶ Sequit̃ correlarie qđ vñe dicit̃ quiescere in aia et esse vnū pter multa. qđ ex tali ꝓpōe vñ gñatur habir⁹ qui est in aia quo intellect⁹ prompte ꝓt illā vel ꝓsimi lem infinities formare mō id quod est in anima est pter singularia.

Notāduz ē tertio Q, Aristoti

les tertio pbat qđ vñe quiescens in aia est principiū artis et scientie pbat qđ oīs ignis est calidus est quoddā vñe quiescens in aia ꝛ hoc est principiū artis et scientie. igit̃. pbat minoz qđ cognita aliqua no: ticia qđ est ex suis singularibz Intellect⁹ discurredo inuenit cāz ꝓdu cati in subiecto qua causa inuenta demōstrat illā vñm a ꝓioz. que ꝓius solū erat nota a posteriori. Constat aut̃ vt ꝓus dictū est. scia ē habitus ꝓ demōstratōem acquisit⁹. sñr bec omīs coleric⁹ est iracu dus. est vñe qđscens in aia. ex multis expmētijs in pluribz singulari: bus regitur. tunc intellect⁹ querit cām quā cū inuenit. dicit qđ ē accensio sanguinis circa cor. et arguit sic omē hñs sanguinē accēsum in corde est iracund⁹. oīs colericus bz sanguinē accensum in corde. ergo oīs colericus est iracund⁹. Quarto aristotiles pbat qđ notitia ꝓncipioꝝ non est nobis innata neq; ꝓuenit ex aliquo certioꝝ sed ꝓuenit ex notitia sensitua hoc ꝓz ex his que dicta sunt tñ hoc arti: stotiles pbat ꝓ quandā similitudinē in euerſione mathine vna par te pugnantiū qua deuicta. Nā cū incipiūt fugari. multotiens accē dit qđ ibi est aliqđ animosus ꝓmō mozi eligēs qđ turpiter fugere et tūc talia stat qđ resistat aduerſe postea venit alter adiungēs se illi et sic deinceps vsq; tot aggregant qđ faciūt ꝓncipiū belli. Sic ex sen: su et memoria vni⁹ particulari ꝓmō et postea alteri⁹ multoties ꝓue nit ad vnū aliqđ qđ ē ꝓncipiū artis et scie. et sicut vn⁹ nō sufficeret ad pugnā sed multi ꝓgregati sufficiūt sic vna sensatio nō sufficit ad faciendū memoriā nisi bñet vim multoꝝ. sicut sunt illa qđ cū magna admiratōe videm⁹. sed vni sensationi aggregat̃ altera. et postea alia

Liber Secundus

quousq; sit memoria et ex memoria expimentū et ex expimēto vlt
quod est principū artis et scientie.

¶ Notandum est quarto et vltimo. **¶** Postq; aristotiles solu
uit certam questionem que erat vtrum cognitiō principiorū sit no
bis innata vel acquisita Jam soluit alias duas Prima vtrū omni
um principiorū primorum immediatoz eadem sit cognitio aut di
uersa. Scda vtrū prima pncipia et ipa p̄lō p̄ scia cognoscant, aut
scia sit cognitio p̄lōis, et intellect⁹ sit cognitio pncipioz. p̄ q̄stione p̄
ma soluēda aristotiles ponit distinctiōem habituū et ē hec de nūero
habituū, quidā sunt semp veri vt scia et intellect⁹. Quidā aliqñ veri
aliqñ falsi vt ratioz opio. et dñt scia et intellect⁹ qz intellect⁹ ē pnci
pioz et scia p̄lōnū. vt dī. vi. ethicorū. pbat ergo aristo. in textu q̄ru
or. p̄tio qz intellect⁹ est certior scia. p̄z qz intellect⁹ est principioz sed
scia p̄lōnū. Nō pncipia certiora sunt q̄ p̄lōes. Un̄ dictū est p̄mo
hui⁹ qz nos credim⁹ p̄lōi p̄pter p̄missas et pncipia. ergo pncipia
magis. Scdo pbat aristo. qz scia et intellect⁹ nō p̄sūt acquirunt. p̄z
qz scia acquirit p̄ rōem demonstratiuā. p̄lō em̄ cui⁹ est scia est demō
strabilis. sed pncipia quorū est intellect⁹ indemonstrabilia sunt qz
non hñt p̄us et notius ex quo met sunt pncipia et notissima. Tertio
pbat aristotiles qz scie et intellect⁹ nō sit eadē cognitio. p̄z qz intelle
ctus nō est scia. ergo nō est eadē cognitio scie et intellect⁹. scia em̄ est
cognitio demonstrabilis. Intellectus aut cognitio indemonstrabilis mō de
monstrabile et indemonstrabile nō est eadē cognitio. Quarto pbat aristo.
qz nō oim pncipioz est eadē cognitio. p̄z qz nō oia pncipia sunt eadez
qz alia oia essent idē. et p̄ p̄ns et scia non hñt eandē cognitioez. Diverse
rū em̄ rez diuerse sunt cognitioez et pbat etiā qz pncipia nō sūt eadē
qz aliqđ pncipiū. ē pncipiū pncipij. et aliqđ ē pncipiū qđ nō ē pncipi
um pncipij et p̄ p̄ns nō oia pncipia sūt eadē. sed qz aliqđ pncipiū sit
pncipiū pncipij qz intellect⁹ est pncipiū pncipioz in sciētia sp̄ali
bus vt geometrie arithmetice et h̄mōi Aliqđ aut pncipiū nō ē pnci
piū pncipij vt pncipia sciētiaz sp̄aliuz. Alia em̄ fieret p̄cessus in
infinitū qđ ē 3 aristo. p̄mo hui⁹ et p̄mo p̄hicozū. **¶** Seq; correlative qz
sic alteri⁹ et alteri⁹ p̄lōis et aliaz. et aliaz p̄missaz. ē alia et alia cog
nitio Ita alioz et alioz pncipioz ē alia et alia cognitio. cognitio em̄
pncipij affirmatiui ē cognitio alia diuersa gñe et sp̄e a cognitiōe pnci
piij negatiui. et sic p̄ma q̄stio nō h̄z difficultatē. Scda aut determi
nata ē in declarādo intellectū esse habitu p̄moz pncipioz. et sciam
ēē habitu p̄clusionis. Istis notabilib; sic stantib; est.

¶ Conclusio responsalis ista. Notitia principiorum non in
est nobis a natura siue nos lateat siue non. pbat. Illud quod de

nouo acquiri in nobis mediāte sensu non inest nobis a natura, sed
notitia pncipioꝝ acqrit de nouo in nob mediāte sensu, igit. Maior
ē nota qz illd qd acqrit nō inest nob a natura. Minor pz ex declara
tio. ¶ Seq̃ correlative q nō p̃t dici q notitia pncipioꝝ inesser nob
a natura et lateret nos, pz qz notitia pncipioꝝ ē certior q̃ notitia cō
clōis p demeritiōem acq̃site, s̃ notitia p̃clōis nō p̃t h̃il et latere nos.
Dicū ē em̃ aū q ille q̃ scit scit q̃ impossibile est aliter se h̃ie p̃clōez,
et p̃ ña et nō ē possibile aliquē h̃ie notitiā pncipioꝝ et latere nos.

Arguit p̃io notitia pncipioꝝ ē nob innata, igit. pbat oē qd acqrit
ex aliq̃ notioꝝ certior acqrit, s̃ ñhil ē notū et certū pncipioꝝ
q̃. Maior qz oīs p̃gnitio fit p̃ p̃i et notū, mior qz pncipia s̃ certū
sima in veritate sicut eoz oppōita notissima sūt in falsitate. ¶ Hoc ar
gumētū soluit Paul⁹ de venetijs et d̃t q pncipia nō dicūt ideo no
tissima q nullo mō eozū p̃gnitio acq̃rere ē, qz acqrit ex notitia sen
suali terminoꝝ ex quibz pncipia integrant. Dñr ergo pncipia notis
sima qz intellect⁹ et cogniti⁹ termis intellect⁹ statim assentit pncipioꝝ.

Arguit scdo. Notitia pncipioꝝ ē nob innata, pbat. Illd qd ē na
turalr habitū s̃ ē innatū, s̃ pncipia sūt naturalr habitū, igitur
Maior ē nota, mior ē cōmētatoꝝ, q̃, methice vbi pbat pncipia eē in
nata. ¶ Dico vep̃ argumētū pcludit q pncipia sūt nob innata ñ fm̃
actū, qz eoz cognitiō intellectual⁹ de p̃der ex cognitiōe terminoꝝ. S̃
pncipia dñr innata s̃ potētiā et aptitudinē q̃ndā, qz intellect⁹ ñ na
turaliter assentit ipis ex q̃ sūt p̃ma et Intellect⁹ aūc ē veroꝝ.

Arguit tertio. Notitia pncipioꝝ ñ ē acq̃sita a nob, g⁹. pbat oē
qd acqrit p̃ aliō acqrit, S̃ si h̃it pncipioꝝ acq̃rat in nob d̃ nouo se
q̃ret q̃ illd cui⁹ notitia acqrit itez ex alio acqrit et sic eē p̃cessiva in
infinitū q̃ ē p̃hibet ab aristō, q̃, methice ¶ Dico vep̃ argumētū pcludit
deret si ñ eē stat⁹ in p̃gnitōe sensitiua, mō in illa ē stat⁹ et ista ē pncipitū

Arguit q̃ro. Notitia pncipioꝝ ñ ē (oīs cognitiōis intellectie,
in nob acq̃sita d̃ nouo, igit. pbat notitia pncipioꝝ iest aīe ñie a
pncipio creatōis sue, igit ñ acqrit d̃ nouo, pbat aīe. Dās formā dat
oīa p̃na formā, s̃ de⁹ creat aīaz, igit et p̃creat ei h̃itū pncipioꝝ, maior
ē cōmētatoꝝ, viij. phicoꝝ. Minor ē auctoritas augustin⁹ et scriptura d̃e
Inspiraui in facie ei⁹ spiraculū vite. ¶ Dico vep̃ argumētū cōclu
dit q dās formā dat oīa p̃na formā vep̃ ē s̃ actū ṽl potētiā et sic de⁹
dedit intellectu ñio potētiā ad intelligēdū et h̃itū pncipioꝝ suscipiēdū

Arguit q̃nto. Ule ñ ē q̃scēs in aīa, igit. illd qd ē in aīa denōiat
aīaz, s̃ ṽle nō denōiat aīaz, igit. Maior qz scia exis in aīa
denominat aīaz, sic virtutes et vitia q̃ sunt in aīa denōiant aīaz; Mi
nor qz asin⁹ est ṽle s̃isr leo, et aīa nō d̃r asin⁹ nec d̃r leo.

Liber Secundus

Arguit sexto. Vt non est descens in aia. pbat. Quiditas non distinguit ab eo cuius est qditas. Sed si vlt esset in aia. vlt eēt distinctū a singularibz. igit. Maior est aristotilis. vij. methice. Minor qz natura vltis q est in asino si esset in aia esset separata ab asino. ¶ Dico verū argumenta ista ꝓcludunt q vlt hic capit ꝓ natura vlt essentia rei. Sed capit hic vlt ꝓ habitu ꝓclōnis vltis que ꝓducit ex experimentis multis in anima.

Arguit septimo. Vt non est vnum ꝓter multa. pbat. qz vlt non est ꝓter singularia. pbat. qz illud qd dicit de revere est in re. sed vlt vere dicit de re. igit. vere ē in rebz. et sic vlt nō est vnū ꝓter multa. Maior est nota qz dicit de ꝓsupponit esse in. Minor qz vlt dicit de singularibz. Est em̃ vlt forma dans esse nomē et rōem suz; is singularibz vt dicit. vij. methice.

Arguit octauo et vltimo. Vt non est vnū ꝓter multa. pbat. Nulla essentia vel natura est ꝓter illa quoz est essentia. sed vlt est de essentia suoz singulariū. igit. Maior qz essentia nō est ꝓter illa de quoz est essentia. alia enim darent vltia ꝓter singularia qd est platonisare. Minor est aristotilis. vij. methice. ¶ Dico verū argumenta ꝓcludunt q vlt nō est ꝓter singularia. verū est de vlt in essendo. Vt aut fit mentio de vlt et habitu vlti qui est quiescens in anima et sic argumenta non ꝓcludunt.

Adest finis feliciter Anno do

mini. i 4 2 2. In studio florētissimo vniuersitatꝝ Cracouiensis. Ne itaqz questiones Magistrꝝ Jobānis versoris supꝓ Posteriorꝝ analecticꝝ Aristotilis. ꝓio iuniorꝝ exercitatione ꝓ Magistrū Johannē Blogouiensē eiusdē vniuersitatꝝ Collegij maioris Artistazꝝ Collegiarū diligētissime sunt Resolue et inꝓcōem vsum studentū felicitꝝ ter Recollete Ad laudē dei suppositioꝝqz nostre vniuersitatꝝ ꝓfectū et incrementū. Laus itaqz deo. Cui honor et glꝛia in secula.

Impressum est hoc opus in ducali opido Lipsensi ꝓ Baccalarizꝝ wolfgangū de Monaco Anno quo supra.

Questiones primi libri poste

riorū in vnum recollecte.

Utrum sylogismus demonstratiuus sit subiectū attributōis sciētie
libri posteriorum fo.1

Utrū omnis doctrīna et omnis discīplina intellectuā fiat ex pētia
stente cognitōe fo.v

Utrū tm̄ due sunt p̄cognitōes et tria p̄cognita et qđ de vnoquoqz
habeat p̄cognosci ante demonstratōem fo.1r

Utrū in acquisitōe scientie p̄ demonstratōem maior p̄us cognosca
tur q̄ p̄clō minor vero simul cū p̄clōe apprehendatur fo.xiij

Utrū possibile sit aliquid scire de nouo fo.xvi

Utrū due dīoes scire ab aristo. sint sufficīēter assignate fo.xxi

Utrū due dīoes demīatōis ab aristo. sint bñ posite fo.xxv

Utrū dīo 2 diuīso p̄ncipij immedīati sit bñ posita fo.xxx

Utrū necesse sit magis credere p̄ncipijs q̄ p̄clōni fo.xxxiij

Utrū cīculo demīare sit possibile fo.xl

Utrū dīo de omni sit bene assignata fo.xliij

Utrū tm̄ quatuor sint modi perfectatis fo.xlvij

Utrū dīo vniuersalis ab aristotile sit bñ assignata fo.liij

Utrū tm̄ tribus modis p̄tingat errare cīca assignatōez v̄lis fo.lvij

Utrū demīatio sit ex necessarijs et ex his q̄ p̄ se sunt fo.lxi

Utrū cōtingat demīatores descēdere de gñe in genus fo.lxv

Utrū corruptibiliū sit scīa demīatio et diffinitio fo.lxviij

Utrū scīe sp̄ales habeāt eis appropare p̄ncipia cōia fo.lxxi

Utrū tm̄ qnqz sunt p̄ncipia demīatōis. dignitas suppositio p̄tītio.
questio et diffinitio fo.lxxv

Utrū demōstrator interroget fo.lxxix

Utrū doctrīnales scīe sint certissime fo.lxxxiij

Utrū demīatio p̄pter qđ et demīatio qz ē inter se differāt fo.lxxxix

Utrū prima figura maxime faciat scire fo.xcix

Utrū deficīere in nobis aliquo sensu necessariū sit deficere sciētiā
de sensibiliū illius sensus fo.xcix

Utrū determinatis extrēis possibile sit media eē infinita fo.Cx

Utrū demīatio v̄lis potior et dignior sit particulari fo.cxi

Utrū demīatio affirmatiua potior sit negatiua et ea que est ostēsiua
potior sit ea que est ad impossibile fo.cxx

Utrū v̄nitas scīe sumatur ab v̄nitate subiecti. diuersitas autem a
p̄ncipijs fo.cxxiiij

Utrum oim syllogismoꝝ sint eadeꝛ principia fo.cccviii
Utrum scibile differat ab opinabili et scientia ab opinione fo.cccxix

Questiones secūdi libri Do/

steriorum Aristotilis.

Utrum tm̄ quoz sint q̄stiones eq̄les nūero his q̄e scim⁹ fo.cccxliij

Utrum om̄is questio sit questio mediij fo.cccxliij

Utrum eiusdē sit diffinitio et demonstratio fo.cxlj

Utrum quod quid est sit demonstrabile de eo cuius est in eo quod qd
est fo.clvij

Utrum qd qd est possit aliquo mō p demonstratōem oñdi. fo.cxli

Utrum in demonstratōe potissima diffinitio passiōis aut subiecti de
beat poni p medio fo.clv

Utrum p quodlibet gen⁹ cause possit fieri demiatio effect⁹ fo.clxvij

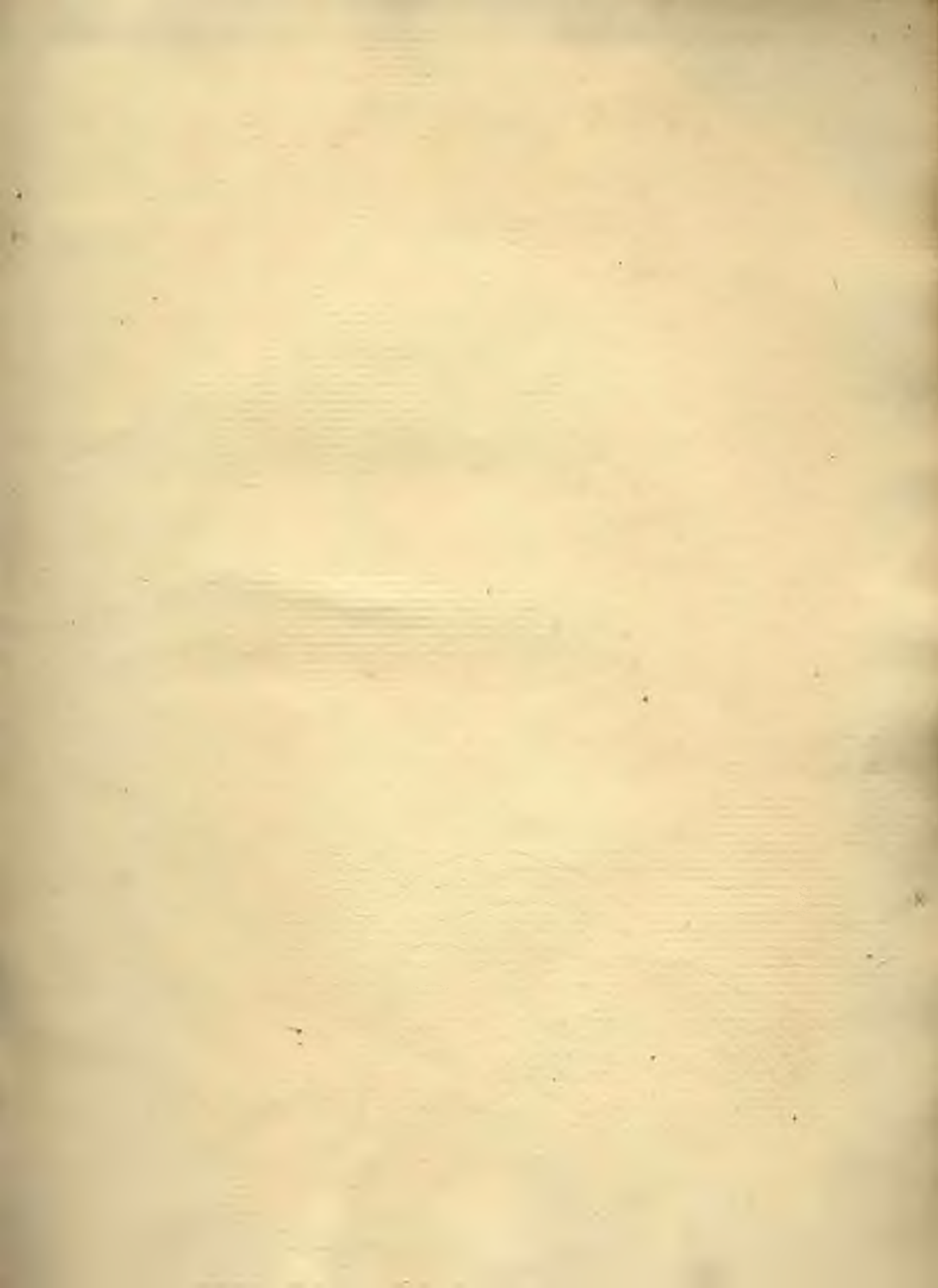
Utrum quelibet pars diffinitōis sit in plus q̄ diffinitū fo.clxvi

Utrum per viā diuisionis generis per differentias possit venari ip̄m
quod quid est fo.clxix

Utrum plurium questionū prepositarū possit esse vnū mediū pro
pter quid fo.clxixv

Utrum cognitio principiorum primozū demonstratōis insit nobis
a natura fo.clxixix

P. P. DOM KSIĄŻKI
— ANTYKWARIAT —

* 042048

Śląska Biblioteka Publiczna

223876

II

MF H.

Min. Ośw. 507b — PZWS C851 X, 49

077727

